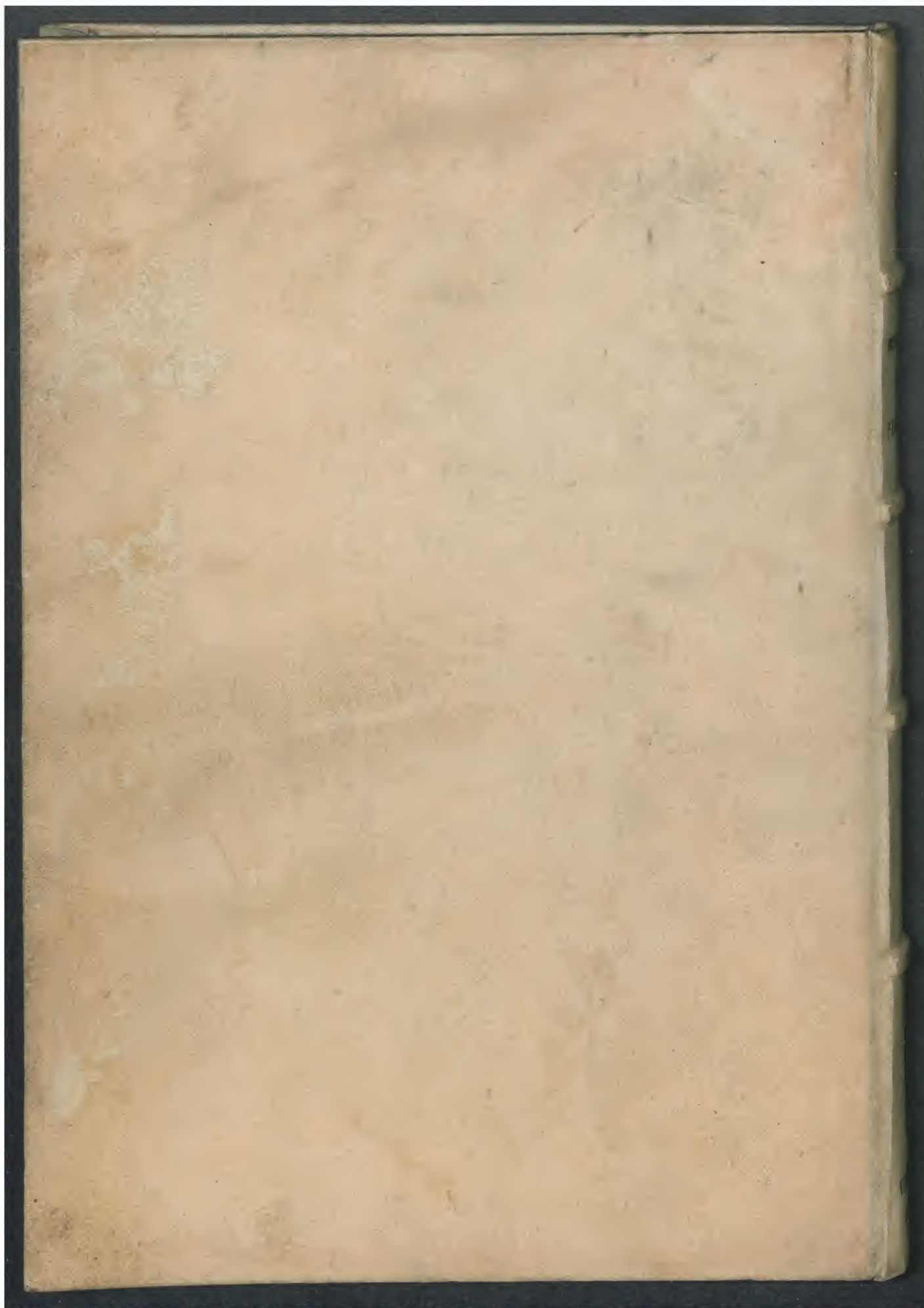

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
003/0

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
883/D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
883/D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
883/0

A. xxix. Bla

883

BLANCHELLUS, M.

T. p. from MSd Soc Lond copy

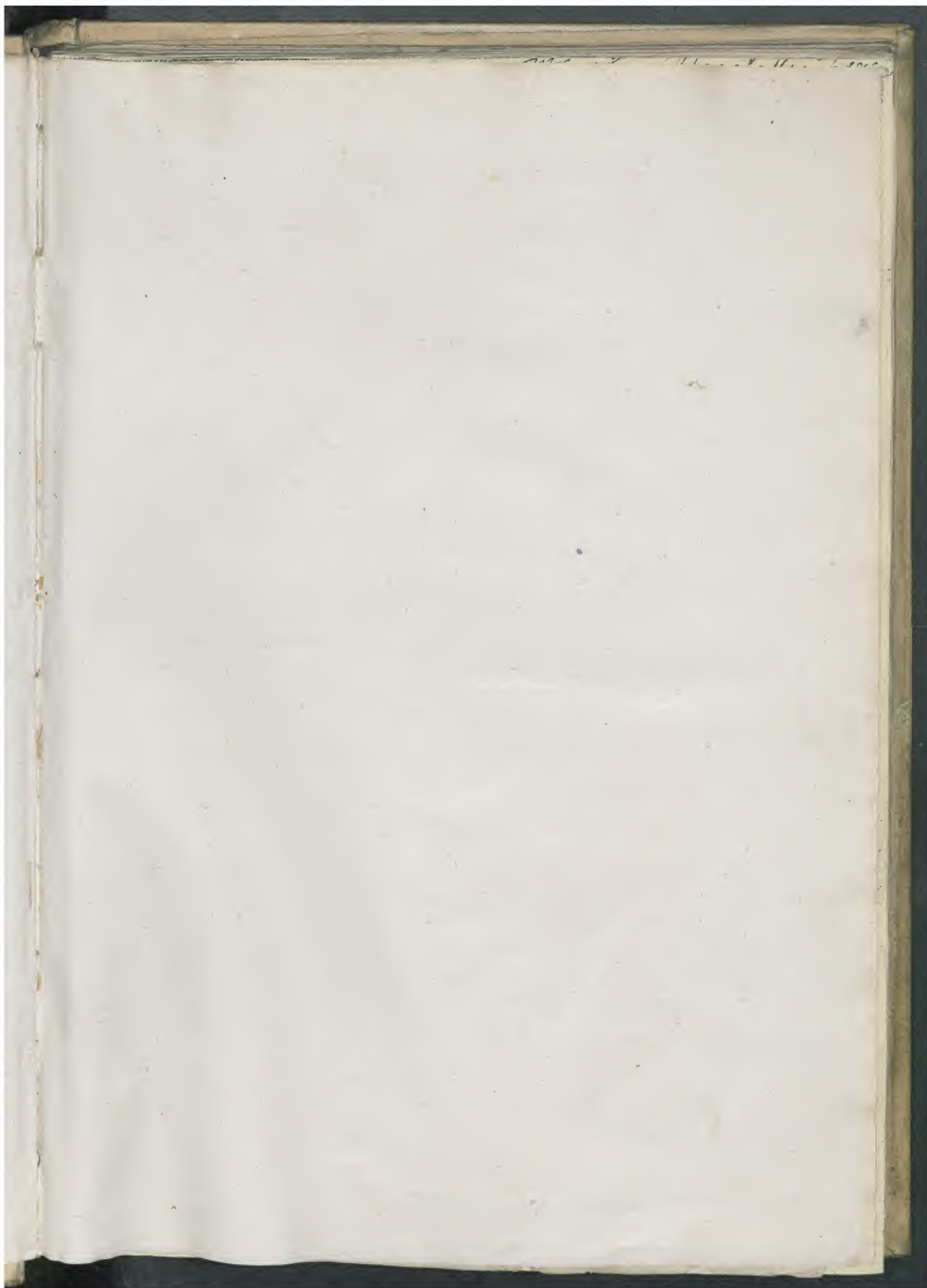
Blanchellus (Menzies) Faventinus.

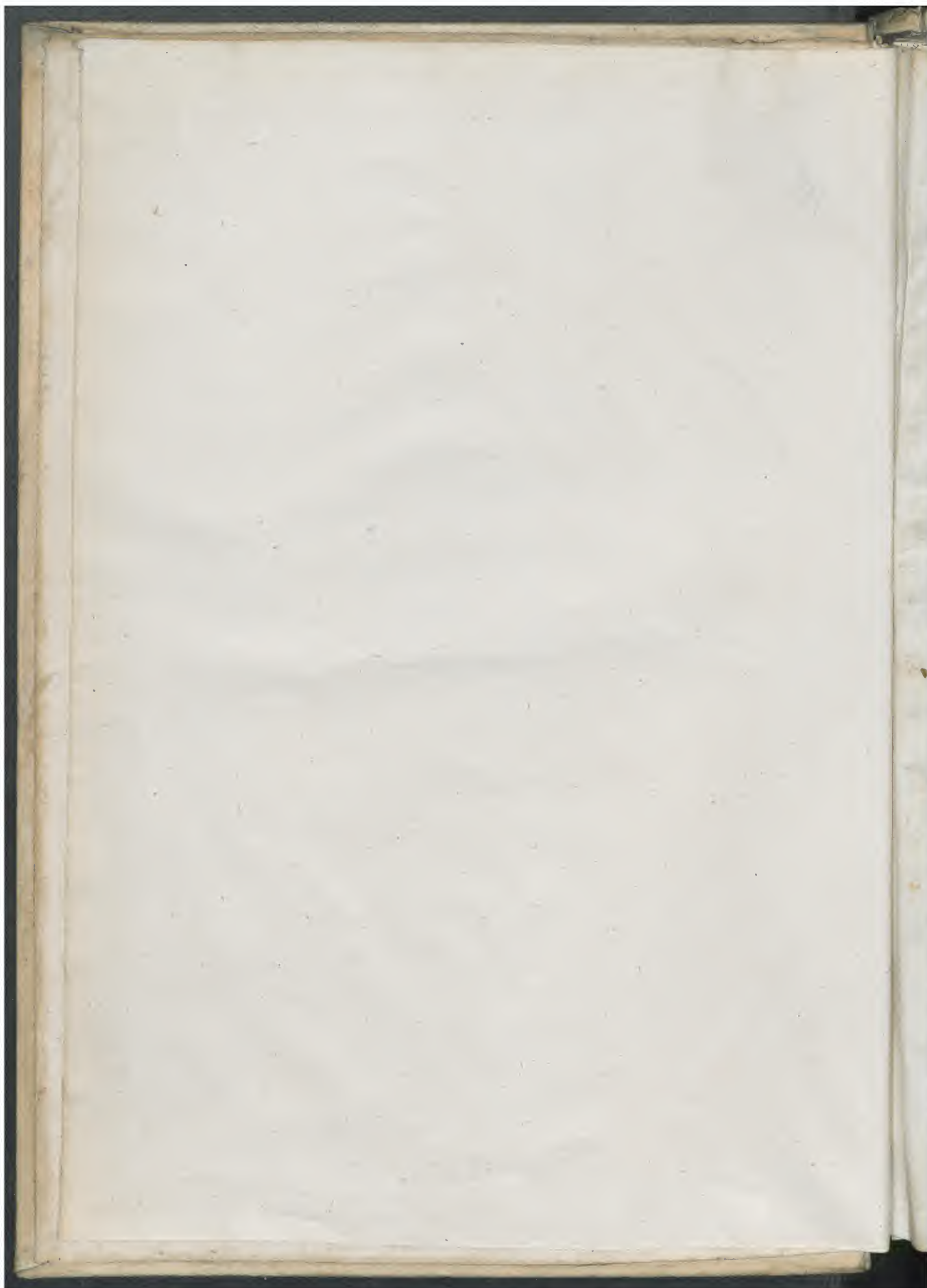
See Linnaeus 1760 cat. p. 811

Haller. Hist. Med. Bar. I. 509

(W.R.P.)

} Source of title given
in Printed Cat. vol. I

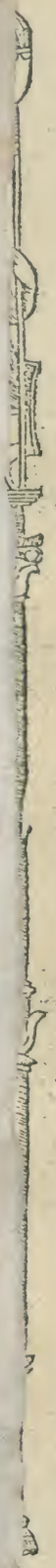

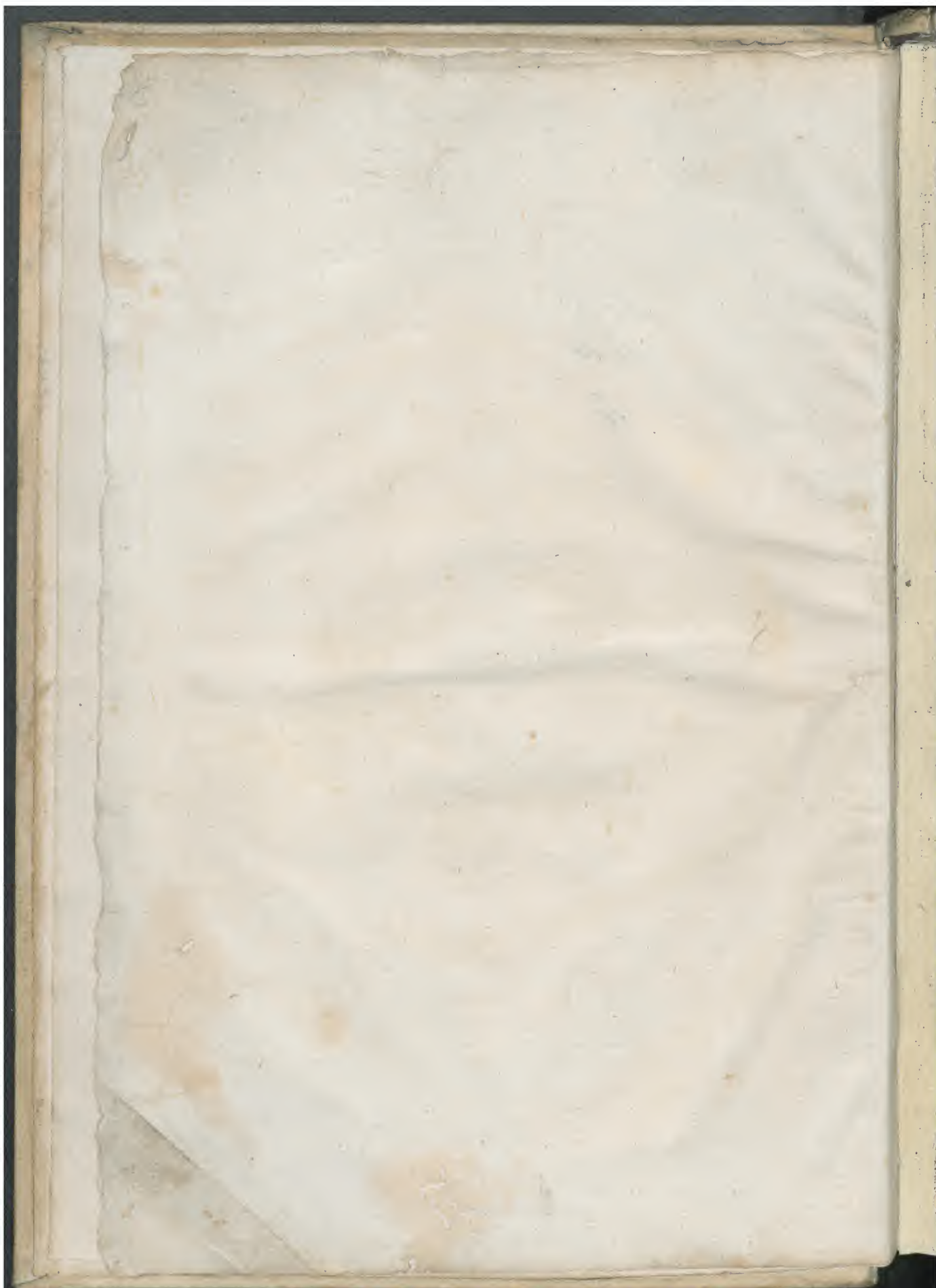

183.

41517

114
11
21

Admirabile

Et Nouum opus viri in tota
Italia & Europa preclaris
sumi: magistri Menghi
fluentini: de omni
genere februm.

Et de morbis particularibus a capite vsq; ad pedes.

Stephanus

Sabienfis

Venetijs: M D LXXVI.

Et quis alius hunc librum per decennium imprimere:
aut imprimi facere: impressam ve videri: aut ad ven-
dendum tradere: tam in hac Urbe quam in o-
mnibus alijs priuilegio tantum est
sub pena in eo contenta.

1494

LAVRENTIVS VRSETVS BERGOMENSIS, ORDINIS PRÆDICA-
TORVM, EXCELLENTISSIMO MEDICO BENEDICTO RINO
VENETO, ATQVE ALIIS LECTORIBVS, AC PRÆ-
SERTIM CLARISSIMIS MEDICIS SALVTEM.

Vix dum extremos adolescentiæ annos attigerat Mengus Fauentinus, cum iam illius nomen in tota prope Europa celebre erat, perarguta enim cōmentaria in dialecticē Pauli Veneti ediderat, opus equidem, ex quo facile prælagires futuram in homine eminentem illam sapientiam, quam postea iam ætate matura a Republica Florentina, ac deinceps ab aliis vniuersitatibus ære publico ad tradendam medicinā condūctus liquido ostendit. Is tandem iam admodum senex (ad octuagesimum enim annum peruenit) sed integro adhuc animi vigore, domi quietus, atq; ea ætate nulli secundus, nra edidit, nonnulla etiam iampridem composita elimauit, ad publicam omnium vtilitatem editurus, atq; in his etiam Theologica & Astronomica quædam admodum erudite scripta sunt. Sed quæ de medendi arte, quam præcipue profitebatur, conscripsit, ea omnia admiratione, & doctorum hominum lectione digna nemo dubitauerit. Sunt autem fere sub his titulis: De signis morborum, De causis sanitatis & ægritudinis, De curationibus morborum, De anatomia, De febribus, De diætis, De vrinis, De vereribus morbis. Quæ omnia penes vnicum filium suum Iulium perfecta iam reliquit. Qui non tam medicinæ quàm mercaturæ studiosus, opera ipsa intacta quasi thesaurū aliquem in scrinio absconditum Nobilissimæ simul ac sanctissimæ vxori Flammerhæ, clarissimi olim Rainerii Tosinghi Florentini filix reliquit. hac spe, vt aliquando ad communem vtilitatem, ac familiæ decorem in lucem prodirent impressi. Quæ tum vt eam, quam viuenti marito præstiterat fidem, etiam mortuo illibatam seruet: tum vt in sancta viduitate perseverans & Deo liberius seruiret, & Nicolao Medici Clementis Pontificis nepoti, cui vnicâ filiam Mariam locauerat, aliquid Reuerentiæ & honoris tribueret, secundas nuptias suas multis magnis, atq; Illustribus viris sepius petentibus denegauit. atq; vt quibuscunq; in rebus viro iam defuncto morem gereret, nullis impensis parcere instituit. Itaq; hunc Primum tractatum de febribus mihi commendauit, vt correctum impressoribus traderem, hoc animo, vt si primum opus istud laudatum fuerit a vobis clarissimis medicis (vt certo certius speramus) reliqua quoque breui impressis vos accepturos confidatis. Postq; igitur ab Illustri matrona tantus fidei meæ thesaurus est creditus, multum ac diu mecum cogitaui, cui nam ex maxima excellentium medicorū frequentia vel acriore lima poliendum, vel approbandum cōmitterem, cuius autoritate munitum in eruditissimi cuiusq; manus tuto posset peruenire, occurrebant animo plurimi, & illi quidem clarissimi medici, Petrus Antonius, Petrusq; Nicola ambo Fauentini, Benedictus itidē Fauentinus, qui publice magna cum laude & Illustriissimi Domini Veneti gratia medicinam primo loco in gymnasio Patauino proficitur. Occurrebat Benedictus Boschellus Postcantinus Bergomensis, qui clarissimo viro Petro a Zacharis patri meo charissimo per annum grauissima ægritudine laboranti, die noctuq; astitit, & pene iam mortuum ad vitam pristinamq; sanitatem suo ingenio, arte, & vigilantia reuocauit. Necnō Ioannes Carrariensis meus olim puer condiscipulus, qui ab auis & proauis viris clarissimis ita medicinam imbibit, vt videatur iure hæreditario illam assecutus, interq; primos medicinæ artis in alma Venetiarum vrbe honestum locum teneat, quorum opera etsi in hac re vti poteram, malui tamen librum hunc censuræ, correctioni q; tuæ tradere Rine mi clarissime, quem ab ineunte ætate noui non modo artis medicæ consultissimum, sed longa experientia admirandum. in hac enim clarissima vrbe, ac præsertim in cœnobio diui Dominici, in quo nunc degimus, Hydropicos. Paralyticos, & alios, de quorum salute iam desperabamus, longis morbis & grauissimis languoribus oppressos tua miraculosa arte sanasti? quid mirum. cum semper etiam dum cimba ad visendos infirmos veheris, libros præ manibus habeas, & vltra acquisitam scientiam quodam naturali iudicio mirabiliter excellas, quod ego vel præcipuum in medico existimarim. Fidei ergo tuæ excellentissime Benedicte dum librum credidissem, tuaq; lima non vulgari correctus fuisset, summo opere q; laudatus, me coram & pluries, vt tantæ Domine facerem satis, illum Stephano Sabienti inter calcographos non vulgari tradidi imprimendum. Vestrum autem me dici clarissimi & beneuoli lectores iudicium sit, cui nā primum gratias agere debeatis, mihi ne an Benedicto, an Flammerhæ, an Mengo ipsi, an omnibus simul. At præcipue Deo optimo maximoq; a quo & herbe & portiones curatiuas præseruatiuasq; virtutes, & homines ingenia assequuntur, ipsi igitur laus & gloria in æterna secula. Amen.

Prima pars theoricæ de rebus naturalibus.

41517

calida tunc complexio frigida tunc complexio humida tunc
tunc complexio sicca tunc. Complexio distemperata sunt
et quatuor. scilicet calida et humida: calida et sicca: frigida
et humida: frigida et sicca: sic sunt nonne complexio
nes. scilicet una repara: et quatuor simplices distempera-
te: et quatuor complexio distemperata faciunt novem.
Et unaqueque harum aut est cum materia aut sine materia sic
erunt sexdecim complexiones distemperate. Complexio
vero equalis potest dici equalis respectu quatuor subie-
ctorum. scilicet aut respectu speciei humani aut respectu par-
tis spiritus humani. Una regio aut respectu unius individui
aut respectu unius membri. Et quia per modum duplicem
aut comparando ad complexionem quod non puenit illi spiritui aut com-
parando ad alias complexiones puenientes illi spiritui. Sic equalis
est 2° modum 3° modum aut 4° modum. Omnis duplex. scilicet aut comparando
ad complexionem non puenientes illi subiecto aut com-
parando ad complexionem puenientes illi subiecto. Comparando
vero equalitatem ad spiritum sic facit equalitas inest
spiritui humane: quod ceteris speciebus: et propterea dicit
Aulic. quod lyoneis unicuique animalium donauerit ex comple-
xione quod magis meretur per eius actionibus et disposi-
tionibus: non donauit homini meliorem complexionem quam in hoc
mundo esse potest. Et cum suarum virtutum puenientia. Com-
parando vero equalitatem ad partem spiritus in una regione
Aulic. inquit. Sub linea equinoctiali habitantes me-
liores complexionis sunt ceteris habitantibus in alijs regionibus.
nisi aliquid de rebus terrenis impeditur ut maris
et montis: et quod sub linea equinoctiali sunt dispo-
nes nobiliores: et similes neque propinquas rectitudi-
nis impeditur: quia parua mora est. Scdm vero philosophum habi-
tantes in 4° climate meliores complexionis suntque sub
linea equinoctiali impelluntur et bistratores vel saltem malas
et hec opinio philosophi verificata est ex discursu facto per Regem
portugallensem nauigis versus partes meridionales
quod quando perueniunt ad illud medium transitum in quo
non vident neque polus arcticum neque antarcticum: illic est
mala habitatio ex nimio calore et propterea illi habitan-
tes ibi sunt subnigri. scilicet fusi: et sunt sub equinoctiali.
Comparando vero equalitatem ad individuum: sic dici-
mus quod individuum melioris complexionis est cum puenit
ad puenientiam: debes scire ut inquit Aulic. quod omne indi-
uiduum habet complexionem sibi propriam qua aliud ei asso-
ciari est impossibile. Comparando vero equalitatem ad mem-
brum inquit Aulic. Membra principalia non sunt equalita-
ti multum propinquissimo scias carnem esse propinquiores
equalitati ceteris membris: cutis tamen carne propin-
quior est equalitati: et hactenus in vola manus est ma-
gis: et hac magis quam in digitis est: et magis que est super
indice: extremitates. n. digitorum quasi indices existunt
qualitatem tangibilibus: et in indice declinatio equa-
lis existeret ad unamquamque extremitatum.

De etate.

Et cum complexionibus diuersificentur secundum diuersitates
etatum: et secundum sexum: de etatibus: et de sexu se-
xum aliquid dicitur. Etas est spatium temporis in vita dereli-
ctum in quo vite opus habet. Etas dicitur Albertus: scdm de ea nihil
Aulic. dicitur. Etas diuersimode diuiditur a philosophis: et a
medicis. Scdm Aristoteli principium philosophum de genere due
sunt etates. scilicet perfectior et defectua. secundum alios philosophos tres
sunt etates. scilicet perfectior et defectua. hoc voluit
philosophus de anima. c. penultimo quod incipit vegetabile quod est a latere
inquit. n. necesse est quod generat augmentum huius et statum de
cremetum per philosophum Aulic. quatuor sunt etates. scilicet adolefcentie

persistente senectutis et senij. Etas adolefcentie durat
usqueque crescit: et hec diuiditur in quinq; etates. scilicet infan-
tia: quod est usque ad duos annos: placentia: dentium que
durat usque ad quatuor annos: et pueritia: sine pueri-
tate que durat usque ad quatuordecim annos: et in etate
reache. scilicet polutionis: que durat usque dum emittunt bar-
bam. scilicet ad annos. 18. et in etate fortitudinis: que durat
usque dum crescit. scilicet usque ad triginta annos. Etas per-
sistentie est etas iuuentutis. scilicet in qua non crescit nec di-
minuitur: que durat usque ad annos quadraginta secundum
Aulic. secundum alios. 45. Etas senectutis est in qua calor
diminuit sine manifesta diminutione roboris: du-
rat usque ad annos sexaginta. Etas senij. scilicet decrepitu-
tis est quod manifeste debilitatur: durat usque ad mortem.
Etas pueritie est complexio calida: et humida est. Etas
persistente calida et sicca est. Etas senectutis frigida et
sicca est. Etas senij est frigida et sicca est. Quia humi-
da sit extranea humiditas. Inter medicos discre-
pantia est de duabus caliditatibus. scilicet pueritatis et iuue-
nutis que sit maior alig. dixerunt quod caliditas pueri
maior est per tria: quod pueri plus crescant: quod pueri
habeant operationes naturales fortiores. scilicet digestiuam et appe-
titiuam: quod cum calor naturalis veniat ex spermate minus
tempus est in quo venit in pueritudo magis aggregatus
est in maiori quantitate. Alii dixerunt quod in 3. scilicet quod ca-
lor iuuentis est maioris quantitate: per quatuor. per quod
sanguis iuuentis est grossior et maioris quantitate.
2° quod complexio iuuentis magis declinat ad caliditatem. 3°
quod operationes moriuntur: quod sunt a calido fortiores sunt
in iuuentute: 4° quod iuuenes habent fortiores digestiuam.
Ad rationes primorum dicunt quod augmentum magis pue-
nit ex humiditate quam ex calore: et desiderium: sine appe-
titu magis ex frigido venit quam ex calido. Sed vero con-
tra ambas opiniones dicitur quod calor pueri: et iuuentis
in radice sunt equalis. scilicet in gradu: scilicet caliditas pueri
maioris quantitate est. scilicet in maiori humido: et minoris
qualitatis. In acuitatis: et caliditas iuuentis: maioris
est qualitatis. scilicet acuitatis: et minoris quantitate. scilicet in
minori humido: et declarat per crepusculum dicendum: est ut
imaginemur unam et eandem qualitatē siue caliditatem:
siue unum: et idem corpus subtile calidum penetrare in substantiam
multam aquam: et penetrare in substantiam lapideam mo-
dicam: unde caliditas iuuentis assimilatur caliditati la-
pidis: et caliditas pueri assimilatur caliditati aque.

De sexu.

Consequenter de differētia sexuum dicendum est: et per
quod mulieres habent complexionem frigidiores: et humidio-
res sunt viris: signum huius est: quod minores sunt in quan-
titate: et quod complexionem frigide sunt signum quod multe super-
fluitates nigrescentes sunt in eis: et si per priuatio exerci-
tij est caliditas: ite sibi carnium multum est rariorem. mol-
liorem: licet caro viri ex parte complexionis eius quod ei admi-
scet sit rariorem. porosior: sui namque spissitudine prohibet
penetrare in ipsam quod ab arterijs: et nervis profuit: et
nota quod in hoc ultimo dicto loquitur de carne mulieris.

De humoribus.

Amor est corpus humidum liquidum: in quod in
primis nutrimentis conuertitur. Humores sunt qua-
tuor. scilicet sanguis: colera: flegma: et melencolia. Sanguis
est humor calidus: et humidus: colera est humor cali-
dus et siccus: flegma est humor frigidus: et humidus:
melencolia est humor frigidus: et siccus: et isti humo-
res ratione qualitarum primarum proportionant ele-
mentis:

mentis: nam colera pportionatur igni: quia calida et
seca est sicut ignis: Et sanguis pportionatur acri quia
calidus et humidus est sicut aer: Et flegma pportio-
natur aque: quia frigidum et humidum est sicut aqua: Et melē-
colia pportionatur terre: quia frigida et seca est sicut ter-
ra. humor diuiditur: quia alius bonus alius malus: bonus
est quod est materia restauratiois eius quod a corpore dis-
solutum fuit: aut solus: aut cum alio: malus vero non est
materia restauratiois: sed humiditates diuiduntur: quia alie p-
funt: alie sece. humiditates pme duntur quatuor humores:
ut infra patebit. humiditates sece alie sunt supflui-
tates: alie non supfluitates: humiditates sece: que non
sunt supfluitates sunt gūare ex humoribus primis: et
mēbris delegate: que tūc non sunt effecte pfecta opōne
par: s mēbris simplicibus: et sunt quatuor: prima est in
extremitatibus parua: venarū mēbris simplicibus
ppinquarū: et hec est nomē non habens sece: humidi-
tas est super oia simplicia mēbra trāfēta: et dicitur ros.
tertia humiditas est in toto mēbro: et scdm partē in
cōplexione assimilatiū: et non scdm totum: et dicitur cā-
biū. quarta humiditas est humor existēs intus in sim-
plicibus mēbris non herēs: et pferens pūnitatem
mēbris: et dicitur glutē: vnde sunt tres acie nature cir-
ca has humiditates in ordine ad mēbra: appōitio:
vniō: et assimilatio: per glutē fit assimilatio: per cā-
biū fit vniō: p rosē fit appōitio: circa has tres humidi-
tates sunt tres spēs et hīc febriū: pūme humidita-
tes: que diuidentur humores diuidunt in quatuor: in san-
guine: flegma: colera: et melencolia. Sanguis est hu-
mor nā calidus et humidus. Sanguis diuiditur: quia ali-
nālis: et alius non nālis: nālis est cuius color rubens
est malo carens odore: et est valde dulcis: nō nālis ve-
ro est eūobus modis: vnus est si sit muratus in sua cō-
plexione: alius est si alius humor est secū admixtus: et
hoc est duobus modis: quia aut humor ab extrinseco ipsi
sanguini aduenit penetrans in eū: et misceat cum eo:
aut humor iste fuit generat⁹ ex ipso sanguine: quia
quā sanguis putrescit eius subtile puerit in colera: et
grossum in melencolia: et tunc remanēt mixti cū san-
guine. flegma est humor nā frigidus: et humidus: et
diuiditur: quia aliud nāle aliud nō nāle: nāle est illud quod
est aptū puerit in sanguine: et rō est: quia flegma est san-
guis diminute coactus: et ppea non h̄ receptaculū:
ut colera: et melēcolia: quia est pūque dispōnis ut cō-
uerat in sanguine: nō sic colera: et melēcolia: et ppea
duplex est vilitas flegmatis: vna ut tpe necessitatis
puertat in sanguine: alia ut reddat sanguine aptū
ad nutriendū mēbra flegmatica: et innat ē ad hūme-
crandū mēbra: que sunt fortis motus: et tunc tunc
nō nāle vero non est aptū puerit in sanguine: et diui-
ditur dupl. p rōne sicut que pstat ex partibus grossior et
subtilior: vna spēs est habens diuersitatē essentialē
in partibus: quo ad grossiōrē et subtiliōrē: ita quod sensu
discerni potest: et hec vocat mucilaginosā. Sece spēs
est flegma apparet ad sensum quēlibet scdm verita-
tē sit diuersum in mō sicut quod h̄ partē vnā grossiōrē
et alia subtiliōrē: et est flegma valde subtile: quod vocat
aquosū. Sece spēs est flegma valde grossum: albiū et vo-
cat gipsum. Sece diuiditur flegma in saporē: quia
aliud est et pter aliud salum aliud acerosum: et aliud
pōticū. flegma dulce duplex est: vno mō: quia in se quod
dā dulcedinē h̄t alio mō quia caret sapore: ut in spidū:
et hoc dicitur dulce ex priuatione alioz saporū. Salsum

vero est quod obus spibus flegmatis acuti⁹: et calidius
est: fit aut salus ex pmixtione partū terrestrū adu-
starū cū pari portione humiditatis in spide. Acero-
sum vero duobus modis ptingit: quia aut pp mixtio-
nē rei extraneę cū eo: et hec est melencolia acris: vel
acetosa: aut ppter cām in ipso met flegmate ptingen-
tē sicut accidit alijs succis dulcibus: quod prius bulliunt:
postea acescit sicut vinū: et succi fructuū. pōticum
vero ē dupl. fit: quia aut est pōticū ppea quod ad mixtū
est sibi melencolia pōtici saporis: aut pp cām in se
ipso: quia flegmatis humiditas ingrossat quāqz ita: ut
ad terrestritatē quodā mō accedat: nec fuit ibi cali-
ditas debilis: que ipm bullire faceret: et in acedines
puertaret: nec calor fortis: quod ipm coqueret. Est et ali-
ud flegma in mō subtile a flegmatib⁹ dicitur vilitas:
cū: quod est vitellū: pūm: grossum: sile: vitro lique-
fit: et in viscositate: et pōderositate: et illud quāqz est acce-
t⁹ et quāqz saporē nō h̄t. Colera aut rubea diuiditur: quia
alia est nālis: et alia pter nām: nālis colera est spu-
ma sanguinis coloris rubei clari: lenis: et acuti⁹: et hec
cū genere in epate diuiditur in duas partes: quarum
vna cū sanguine vadit per totū corpus: et reliqua va-
dit ad chistum fellis. p vadit causa necessitatis: et vili-
tatis: necessitatis quod ut misceat cū sanguine ad nu-
triendū mēbra colerica: vilitatis vero est subtile a
sanguine: ut penetrer facili⁹: sece ē que vadit ad chi-
stum: cā necessitatis: cā vilitatis vadit: necessita-
tis quidē: quia due sunt necessitates: vna est mundifica-
re sanguine a multitudine colericalia est scdm vnus
mēbru particulare nutrire chistum: vilitatis vero:
quia duo sunt innamēta: vnus est stimulare intestina:
ut emittant feces: scdm est mundificare illa a stercoro:
re: et a flegmate viscoso: et ppea sepe accidit colica
pp oppilationē illius vici: quod est inter intestina: et fel-
lū. Nālis vero colera duobus modis est: vnus est pp
rez extraneā ei ad mixtū alius est ut sit egressa a nā-
pūmus modus: quod est pp cōmixtionē rei extraneę
duobus modis: aut est famosat⁹ est pp ad mixtiones
flegmatis cū ea vel grossi: et sic fit colera vitellina:
vel subtilior: sic fit colera citrina. Sece modus: quod est
egressus ex se: mā est minoris fame: et est duobus mo-
dis: vnus modus est: ut colera scdm partē aduratur: et
remaneat cineritū in ea: et est colera adusta: alii mo-
dus est quod colere misceat melēcolia nālis: et ita fit sic-
cior: et ista est melior: pūmus modus quod sit p adustionez
ptis colericali: quod sit in epate: et aliqz in stomaco: quod ma-
gis gūat in epate est: quod sit ex pre subtili sanguine: cuius
sanguis putrescit: et suū subtile transiit in colas: et gros-
sum in mēlia: illa vero quod magis in stomaco gūat h̄
duas spēs: i. piasinā: et ginariā: seu eruginē eris. Piasina
fina gūat ex adustione vitelline: quia calor cū adurit
colas vitellinā efficit in ea nigredinē: ex quod nigredine
mixta cū citrinitate fit viridis color: s. ginaria fit ex
piasina per vltiori⁹ adustionē: cū nūc adurit quod ei⁹
humiditas finit: nā calm in humidū agēs. p facit ni-
gredinē: deinde nudat cū nigredine: cū eius finit hu-
miditas: et postea albificat: calor quoqz in humidū
agēs denigrat: et in sicū agēs albificat: et frigiditas
cō. Piasina tendit ad viride obscurū: et ginaria vi-
ridi erto assimilatur in quod viriditas tēdit ad albedinē.
Melēcolia siue cola nigra diuiditur: quia alia nālis: alia
non nālis. Melēcolia nālis est fer boni sanguinis: et sup-
fluitas turbulēta: cuius sapor inter pōricitatur: et dul-

De rebus

cedit in medius existit: et illa melia nalis quoniam in epate dividit in duas partes: quoniam una vadit cum sanguine per totum corpus: et ea necitatis et inuameti: necitatis quid est ut melia nutriat melencolica. s. mixta cum sanguine: utilitas vero est: ut sanguine ingroset: et pitare faciat: alia vero pars vadit ad splenes et ea necitatis: et ea utilitatis: necitatis res sunt due: una scilicet totum corpus: et est mudificare sanguine a supflua quantitate huius melie: et alia est secundum unum membrum: et est nutrire splenem: utilitas vero est: ut transierat per huius melie ad os stomachi: et quasi emulgeto perfluat: et ille fluxus duobus modis inuati unus est per os: sedo est ut commoueat os stomachi sua acretio: et exciter famem. Melia non nalis non est ad modum hypostasis: et fecis. s. sanguinis: sicut nalisimo est ad modum adustionis: et cineritatis humorum: et dividit in quatuor species secundum numerum quatuor humorum: ex quorum adustione dicitur melia fieri. Et dicitur per quod melia non nalis alia est quod est cinis flegmatis: et tale flegma si sit subtiliter vel aquum: hec melancolia est falsa: et si fuerit grossius: saporem est acetosus: et ponti: usque alia est cinis sanguis: et illud quod adustum est ex eo: et hec melia est falsa trahens ad paucam dulcedinem: et si flegmatis est mixtio cineris subtilis cum aquo subtili: dulcedinem preparat: et alia est quod est cinis melie nalis: et si melia nalis est subtiliter eius adustum est valde acre sicut acetum: quod cum super terram picis bullit: et est odoris granis: et fugiunt ab ea muscer: alia alalasti vero melencolia nalis fuerit grossa: tunc eius adustum est minus acre: et deterior: ex istis melencoliis est: quod est cinis colere: unde illa: quod est cinis melie.

De membris.

Membra sunt corporum ex prima humorum commixtione generantur: quoniam ad modum chilum ex prima commixtione generantur: et cibi ex prima elementorum commixtione generantur: et ponuntur quatuor genera distinctiones membrorum: prima est quod membrorum quedam sunt simplicia: et quedam composita: simplicia sunt: quorum non est primo compositio: composita vero. i. organica sunt: quorum non est compositio: simplicia sunt constituta ex partibus diuersarum specierum: et ex pluribus de simplicibus: ut os cartilago: nerui qui oriuntur a cerebro: vel nucha ad deferendum sensum: et motum: et cor: quod a musculis ortum habet: et ligamenta in coherere modo sibi nervo similia: et ab ossibus orta: post sunt arterie: quod ore sunt a corde: et sunt corpora peana interius in longitudine extensa in sua substantia nervosa: ligamentaria: que habet motum dilatationis et strictionis: inter quos est quod media: post eas sunt venae: quod sunt corpora peanitate habita: et arterie similia: orta ab epate ad deferendum sanguinem ad corpus per nutrimento: non habita motum: post sunt panicle de villis nervorum preteritoperientes alia membra: postea est caro: quod est membrum factum ad implendas vacuitates: Sed distinctio membrorum per partem forme est: quod membrorum quedam ultra virtutem naturalem. i. nutritiam habent aliam virtutem: quod tribuunt alijs membris: et quedam sunt que hanc non habent: exemplum primi membrum: ut cor: exemplum secundum stomachus: et alia distinctio: membrorum quedam ultra virtutem naturalem propria habent aliam influxum: sibi ab alio membro: quedam vero non exemplum primi est caro: exemplum secundum sunt ossa. Ex his duabus distinctionibus inferuntur duas divisiones quatuor membrorum dicentes.

Ex his patet: quod est aliquod membrum tribuens et suscipiens: membrum tribuens non suscipiens: membrum suscipiens non tribuens: membrum non tribuens nec suscipiens. De membro tribuente suscipiente manifestum est: quod cerebrum et epas suscipiunt virtutem vitae cordis in cerebro: dat virtutem sentiendi alijs: et epas dat virtutem nutriendi alijs. De membro et suscipiente non tribuente manifestum est: quod caro suscipit virtutem vitae cordis: virtutem sentiendi a cerebro: et virtutem nutriendi ab epate: in ipsa nullius virtutis principium est: quod alijs tribuat. De alijs vero duobus membris est dubium: quod aliquod membrum sit tribuens non suscipiens: medici dissentiunt a magno phibito: quod secundum philosophum est tribuens non suscipiens: quoniam est omnium virtutum principium: radiis medicis diuiserunt virtutes in diuisa membra ponendo eas: non ponunt vitalem in corde: sententiam in cerebro: nutritiam in epate: per et philosophus ponit eas omnes in corde. Ad est aliquod membrum non sit suscipiens nec tribuens: medici inter se: et philosophus inter se discordant: una secta dicit: quod ossa cartilago neque tribuat alijs virtutem: quod suscipiunt ab alijs: perdurant autem nisi per virtutes proprias acquiras a generat: per quas eius nutrimentum eis affuerit: sufficit sibi ad nutriendum: et nihil est eis influxum ab alijs membris. Alia secta dicit: quod ista membra non habent virtutes eius proprio influxu: quod ab epate et corde in principio generationis influxu sunt: quod falsum est: quod sunt non suscipientes: neque aliud non suscipiens dici debet: si non tribuens sit. Et dicitur quod ad medicum non pertinet scire demonstrationem virtutis: et etaz dubitationis: quod hoc non impedit eum in operationibus suis: et non est curandum medicorum: ut sit cerebro principium sentiendi: mouendi: et epati principium nutriendi: aut non debet bene debet scire quod cerebrum siue per se siue a corde deperdens est principium sentiendi: mouendi: et siue epas siue per se siue a corde deperdens est principium nutriendi: comparatione aliorum. De alio membro virtutis sit aliquod membrum non suscipiens: quod tribuens in quatuor medicis non oportet curare: et virtus naturalem in principio generationis influxerit sibi ab epate: aut sit virtus quod os meret per sua complexione: tunc nihil horum sitis: os crederetur: hec virtus non possit sibi nisi ab epate: quod si via clauderet inter cor et epas: non nutretur: conficitur puer in sensu: et motu membrorum: quod contrahit nervos: qui est inter cerebrum: dicitur membrum perducit sensum: et motum. Tertia distinctio membrorum est ex dictis manifesta. s. quod membrorum quedam sunt principalia: et quedam deferentia principalibus: quedam absque principio: et non principalia: principalia sunt: que habent principia primarium virtutis: que sunt necessarie ut spiritus vel in diuiduum permaneat: per se id in diuiduum per se tria membra principalia. s. cor: quod est principium prime virtutis vitae: cerebrum: quod est principium sentiendi: et mouendi: et epas: quod est principium nutritiæ: nam cor generat spiritum vitalem: cerebrum spiritum animalem: et epas spiritum naturalem. qui sunt principia effectiua operationum. Sed membra principalia pro conferuatione speciei sunt: concerebunt: et pariet cum his rebus: et tunc quod ad generandum spermam non solum concurrit virtus testicularis: sed virtus istius trius principaliter principalia ista tria: sed secundum philosophum secundum de generatione animalium. Testiculi non generant spermam: sed sunt tanquam suspensoria ampliatia vasa spermatis: ita: sed secundum Galienum: necessitas testicularis est ad grandam

in his ex corpulentia.

x forma.

3 ex 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

sperma: iuuamentū vero est ad bandū cōplemētum
formae: vt pseruet cōplexio masculina: & feminina: q̃
cōplexiones sunt accideria inseparabilia quibusdā
spēons alium: & nō sunt de essentia alio. *De* *De* *De*
vero de seruētia principalib⁹ quedā seruiunt virtu-
te pparatoria: & quedā virtute delatoria: & seruitus
pparatoria vocat⁹ vtilitas: seruit⁹ vero delatoria vo-
cat⁹ solus seruitus: seruitus pparatoria est ante ope-
rationē principalis: & seruitus delatoria est post ope-
rationē principalis: exēplū de seruiente cordi ppara-
torie est pulmo: & latore sunt arterie: exēplum de ser-
uiente cerebro pparatorie: vt epar: & alia mēbra nu-
trimentū: latore vero: vt nerui: exēplum de seruiente
epati pparatorie: vt stomachus: & latore vt vena: exē-
plū de seruiente testiculis pparatorie: sunt mēbra ge-
nerantia sperma: an testiculos. i. pparantia mām vt
in sperma possit puerit⁹: ista sunt vasa spermatica
involuta: in quib⁹ mām spermatia dealbat ante q̃ ad
testiculos veniat: prae: possent etiā dici mēbra ser-
uire pparatorie p gñone spermatia: que generat se-
cūdas humiditates: q̃ sperma est humiditas terrie
digestionis in pñia: pñia nutritio mēbroz: & post
testiculos versus virgā sunt alia vasa pñia sperma
genitū in testiculis accipienda: & hec oblonga sunt ad
modū venaz: & seruiunt latore: *Quia* vocat⁹ eas
venas: sicut virga seruit latore: *Quia* diuersus mo-
dū loquēdi de spermate viri: & mulieris sū pñia: &
sū *Sal* sū pñia de spermate viri: & mulieris nō sū
eodē modo mēbra: sed sunt de spermate viri: sicut ca-
seus de coagulo: & de spermate mulieris: sicut caseus
de lacte: vnde pñia pñia de gñone alius voluit q̃
vir habet verū sperma effectine pñia ad gñonez
serui: sed mulier pñia solus mām mēbroz: s. men-
struū: & pars spumosa spermatia viri solū effectine
cōcurrunt: pars grossa vt vehiculū: & sanguis men-
struus dealbatus in testiculis mulieris est mām ppara-
ta proferu. *Sal* vero q̃ in vnoquoqz duoz sperma-
tum. i. viri: & mulieris fit virtus coagulatiua: & vir-
tus coagulationē suscipiens: sed maior est virtus coa-
gulationis in spermate viri: & maior virtus coagu-
lationē suscipiens est in spermate mulieris: & fundat
opinionē suā maxime ex similitudine natoz ad ma-
trem. Et ponit differentia inter mēbra spermatica:
& carniformia: q̃ spermatica cū patiunt solutionem
pñia nō restaurant: nisi pauca ex eis: & in etate pue-
ritie sicut ossa: & rami paruati venaz non restaurā-
tur: nec magni rami arteriarū. *Quarta* distinctio
mēbroz est: q̃ mēbroz: quoddā ē quod tñ facit
operationē: & quoddā est q̃ tñ facit iuuamentū: &
quoddā: q̃ facit opationē: & iuuamentū: exēplū p-
mi cor: exēplū sēdi pulmo: exēplū tertij epar: s. pñia
q̃ tñ mēbrū: quedā nec opationes faciunt: nec iuu-
amentū: vt cartilagineaz ossa: per operationē opor-
et intelligere illud: q̃ solū cōplex cū re operationū
ingredientū in virā individui ad permanentiā spe-
ciei sicut est illud: q̃ facit cor in gñone spiritus: & p-
iuaamentū intelligit illud: q̃ preparat ad alterius
mēbrū suscipiendā operationē: & epar operationē fa-
cit: & iuuamentū: operationē facit in quātū generat
spiritū nāley: iuuamentū vero in quātū generat san-
guinē: qui est via pro opatione cordis faciendā. s. ge-
nerand⁹ spiritū ex eo. *Quinta* distinctio mēbroz:
que sumit ex mām ex qua mēbra sunt: mēbroz: que

dam generant ex spermate: & quedā generant ex san-
guine: pñia modo sunt omnia simplicia mēbra pñia
carnē: & adipē: sēdo modo sunt caroz ad epas: & mem-
bra alia ab hīs duobus generant ex duobus sperma-
tibus. i. viri: & mulieris: sū pñia mēbra nō sunt co-
dez modo de spermate viri: de spermate mulieris
sed sunt de spermate viri: sicut caseus de coagulo: sicut
aut de spermate mulieris: sicut caseus de lacte: est
dicere q̃ sperma viri est cā efficiens: & sperma mu-
lieris est cā mālī: q̃uis *Arist.* negat sperma in mu-
lieribus: & nō parū hoc verbum *Arist.* Imo multum
pñia est dicto *Sal.* nā *Sal.* vult: q̃ in vnoquoqz
duoz spermatū est virt⁹ coagulationis: & virtus coa-
gulationē suscipiens: virtus tñ coagulatiua maior
est in spermate viri: & virtus coagulationē recipiens
maior est in spermate mulieris: sed qual⁹ verificent
hec dicta: quere in pñia nāli: cui subordinat medicī-
na *Sal.* vero maxime fundauit opinionem sunt in
similitudine natoz: q̃ natus assilā q̃ natus: quod
nō possit ēē nisi sperma mulieris eff: erue pñia
ad gñonem fetus: pñia docet mām nutritionis
tā in vtero: q̃ extra vterū: dū puer ē paruus: & pñia
vtero dicē: sanguis q̃ soler de mēse in mēsem em-
mittit: tpe pñia retinet: & sū partē fit filis
sbe spermatia: ex quo sunt genita mēbra spermati-
ca: & ideo cū fit filis illis nutrit illa: alia vero pars
illius sanguinis: que nō est apta: vt fit mēbroz nutri-
mentū est apta vt coagulet: & impleat loca vacua:
que sunt intus mēbra spermatica: & hec coagulat: &
pars grossa in carnē: & subtilis in adipē in pñia:
gñone istoz conuertit: & ē nutrit ea: sed quedā alia
pars in pñia ad virtūqz eoz retinet: & tandē in pñia
emittit cū sēu vel parū aut: vel post tanquā super-
fluū a nā. *Sēdo* docet ex quo nutrit puer extra vte-
rum dicē: cū puer parturit: iste sanguis quē gñat
epar eius suplet vices os sanguinis matricis: ex quo
in vtero nutriebat: q̃ est nutritū pñia: hic vero
sanguis pñia gñatur ex eo: q̃ fuit genitū ex sangui-
ne matricis: q̃ gñatur ex lacte matris: quod fuit ge-
nitū ex sanguine menstruo: aut partum ex sanguine
matris nutriebat: sed post partū ex sanguine suo: &
gñatur ex lacte matris. *Ipse* ponit offiam inter
mēbra spermatica: & carniformia dicē: mēbra gñat
ta ex spermate cū patiunt solutionē cōinuitatis nō
restaurā certa quātitate: nisi pauca ex eis: & in pau-
cis habitudinibus: & in etate pñia sicut ossa: & ra-
mi paruati venarū: q̃ magni rami venarū nō restau-
rant: nec rami magni arteriarū. *Sz* cū aliqua pars
eoz notabilis a corpore separatur nihil loco eius nasci
tñ sicut ossa: & nerui: & nota q̃ pñia fit pñia
p partes pñia speciei sēdm denominationē: improp-
rie vero fit per aliquod circū pñia ligans: q̃ vor-
cat⁹ grece pñia sēdm. i. callositas carnositas: ab
ce vero hōasboth. *Deinde* ponit quinqz diuisiones
pñia. pñia est: q̃ mēbroz sentientiū: & mouen-
tiū: quedā facit ambas opationes p vñ neruū: &
alia faciunt illas opationes per diuersos neruos.
Nota q̃ omnis neruus & sentitiuus: sed non omnis
est motiuus: & omnis neruus motiuus est sentitiuus:
& non e contra: & ideo in carne. s. in cuti diffiniant
tñ sentitiui & in panniculis: quia nō sunt membra
motiua: motiui vero diffiniant in musculis. *Sēda*
diuisio est: q̃ panniculi inuolutes mēbra interiora

suā

ex
tati
opatione

5
the
ome

De rebus

aut oriuntur a pñiculo coperiente costās ex parte anteriori: sapientia aut oriuntur a panniculo coperiente venter: qui dicitur siphac: et origo panniculorū innolentium mēbra pectoris: s. diaphragmatis: et arteriarū: et venarū est ex panniculo regente costās: sed panniculi mēbroz: qui sunt sub diaphragmate oriuntur a siphac: et nota qd vocat eū ab alio: quod habet affinitatem: et similitudinem cum illo: sicut minus videtur egredi a maiori: et tertia diuisio est: qd oīa mēbra carnea aut sunt villosa: aut carent villis: exemplū patet sicut caro musculorū: et exemplū secundi sicut caro epatis: et pulmonis: et nota qd non solū carnea sunt villosa: sed et nēruosa et ligamentalia: sed qd minus erat manifestū de carnis: id magis de illis dixit. Describitur nūc a conciliatore oīa decima quinta qd est mēbrū nēruosum extrēmū subtilissimū: orditur ad mēbra actionis cōia: et dicitur nēruosum: non qd ex nēruis cōpositum sit: qd extensibilitatem cum plicatilitate habet: et addit: qd nullus motus fit nisi per villosas: motus voluntarij sunt per villos: qui sunt in musculis: et motus nāles sūt: sicut motus maritici: et venarū: et motus cōpositus ex naturaliter voluntarij: sicut motus transgrediendi fit per villos appropriatos talis? motibus: et vult: qui sunt in longitudine deseruiunt attractioni: et qd sunt in latitudine expulsiōis: et qd sunt ex transuerso retentioni: et dicit: qd in mēbris habentibus vna tunicā isti villi sunt cōextēsi: sicut venter: sed in hīs tunicis villi sunt latitudinales: sunt in tunica extrinseca: longitudinales: et transuersales in tunica intrinseca: et cā est qd melius est vt sint simul villi atrahendi: et retinendi: sed expellendi sunt seorsum quarta diuisio mēbroz nēruosorū cōtinentiālia in sua cōcauitate quedā habent vna tunicā tūc quedā duas: vt arterie: et cā quare hūc duas est multiplex: p^o necessitas pñibendi figurā mēbroz ppter fortē motus: qd cōtinent spiritus: et sanguinē: et sanguis quidem per figurā egreditur: et spiritus propter resolutionem tertia cā ratione motus vehementis illius mēbri ex pñarijs motibus: qd attractio ipsius: et expulsio vehemēti motu fit quarta cā: quia illud mēbrum indiget operationibus diuersis: sicut stomachus hz vnam tunicā intrinsecā nēruosā: per quā stringit: et extrinsecā carnosā: per quā digerit quinta diuisio: qd quedam mēbra sunt: que sunt valde vicina nature sanguinis: ita qd sanguis nō indiget multa transmutatione: vt sit nutriendus: sicut virga caro: dicitur scō: qd hoc mēbrū non habuit foramina: aut venter: in quibus morari debeat nutrimentū anteqd digerat pro illo mēbro: et ex hoc textu videntur quiddā: sicut sanguine debet nutriri caro nō indiget tanta transmutatione: sicut in ossē: licet per humiditates secundas transcat. Alij vident qd sanguis immediatē transcat in carnē absqz medio propter hanc vicinitatē: et qd humiditates secundae nō sunt necessariae medicis inter quodcūqz mēbrū: et sanguinem: et hoc videtur magis ad mētem Auic. et quedā mēbra sunt multum a nā sanguinis distincta: ita qd sanguis multa transmutatione indiget: vt cōuertat in eorū substantiā: vt ossat propter hoc in creatione eorū factum est vnu foramen: aut multa ad continendum nutrimentū tanto rēpōt: vnum quidē foramen: sicut in ossē adiutorij: et in ossē cōcūpulta vero in ossē

mandibule inferioris: et plus de nutrimento a propolis: oportet ibi esse: qd pro tunc indigeat: vt paulatim continet eorū nutritio: et addit scire debes: qd mēbra foris: iūas superfluitates expellunt ad mēbra debilia sibi vicina: sicut cor ad aescillas: et cerebrum ad post aures: et epas ad inguina: et hoc verū est non solum de debilitate nāle: sed etiam de accidentali.

De virtutibus.

Virtus est potentia aīe: per quam est potens in operatione aīe tam actiue: qz passiue et operatio sumit pro operatione: vel passione corpori animato cōueniente. Virtutū tria sunt generatili: et operationū: vna enim est genus vitalium: aliud animalium: et aliud nālium: hec sūt medicos vicia sunt: qd plurimi pñorum nō distingunt genus vitalium a genere nālium: vt infra patebit: et declarat p^o sūm mentem aliquorū pñorum: quorū opinione sequuntur medicis: et hoc est scdm Platōnē: et Gal. ipsius imitatore dicit ergo visum est quibusdam pñis: et medicis: qd omnis virtus hz vna principale mēbrū in quo pñcipaliter est illa virtus: et a quo ad alia insunt: et locus: in quo principaliter reperit virtus aīalis est cerebrū: a quo omnis cōservationis pcedunt tanquā a p^o principio: s. nālis duas hz species: vna est: cuius finis est cōseruatio indiuidui per virtutē nālem: et hūc virtutis sedes est epas: altera vero species nālis virtutis est: cuius finis est cōseruatio speciei: et ad hoc etiā cōcurrunt virtutes mēbroz cōseruantis indiuiduū: et hoc monstrat in rēgionis sperma prolificū: et huius virtutis gñatiue sedes sunt testiculi: sed vitalis virtus est: que cōseruat esse spūs: qd est vehiculū sensus: et motus: et hoc facit gñando spūm vitale: ex quo fit aīalis: et dat etiā hec virtus spūm: qd cōseruat vitam in quocūqz mēbro expandat: hūc virtutis sedes est cor: licet maior omnium pñorū. i. Arist. visum sit qd cor sit p^o principij oīz mēbroz respectu oīum opōnū: et respectu oīum istarū virtutū: fundamētū. n. oīum virtutū est in corde: tñ manifestatio primarij opōnū est in illis tribus gñibz. i. in mēbris que medici dñt principia: sicut cerebrū apud medicos est pñcipij opōnū visus: et auditus: s. manifestatio istarū opōnū est p^o in oculis: et in auribus: et manifestatio opōnū aīalis est in cerebro p^o agēte virtute cordis: et hī sūt colligi. 3° de part. aīaliū cap. d. corde: et addit qd cū medicus pñderat sicut debet inuenire sicut dicit Arist. et nō sicut ipi dñt: et pñones quas pñant sequent ex pñonibz: pñabilibz: et nō ex necessarijs: Gal. 3° de interioribus arguit sic pñcipiū cerebri: et opōnū aīaliū: qd leso cerebro ledunt opōnes ille: et rectificato cerebro: rectificantur: s. hoc idē accidit de instrumēto leso: et rectificato: qd ledit et rectificat opōs: s. medicus in quantū medicus nō oz determinare hec: et sufficit sibi: qd pñedat qd ista mēbra sunt pñcipiū istarū opōnū: s. nō prima: et rectificatio illis in pñis: nec qd medicus eā determinare velit.

De virtute naturali.

De hoc diuidit virtutē nāle dicit: qd virtutū nāliū quedā sunt ministratōes: et quedā ministratōes ministrare sunt nutritiua: augmentatiua: et gñatiua ministratōes vero sunt attractiua: retētiua: digestiua: et expulsiua ministratarū verorū qd ministrat in re nutritiua: et augmentatiua: alia vero ministrat in re vt spēs

ut spēs spermatice: & hydnas spēs. s. gñatūā q̄ inmedia
te gñatūā spmāz informatiūā: q̄ inmediate informat
materiā spermatice introducēdo formā fetus: vir-
tus vero nutritiua est q̄ conuertit nutritiā in substanti-
am nutritiā: ut p̄ ipsū recipit restauratiōē eius: qd̄
deperditū est: virtus vero augmētatiua est q̄ ad-
dit in oīamētis totius corporis sūm p̄portione natu-
ralē: que p̄ducit ad finē augmēti p̄ nutritiā: qd̄ ip̄s
in gñatūā virtus nutritiua seruit augmētatiue: qz
aliqñ nutritiua affert de nutrimentū quantū est deper-
ditū: aliqñ minuit: aliqñ plus: nō ē augmētatiua
nisi qñ nutritiua affert plus: q̄re accidit nutritiua
seruire augmētatiue nō q̄ sibi p̄ se subordinet p̄nci-
palē. Et si querat an qñ nutritiua plus affert de nu-
trimento semp̄ fiat augmētū: Rñd̄ q̄ nō quia post
p̄ncipiū p̄sentit si plus affert non crescit: sed im-
pinguat p̄ ponit tres acūs virtutis nutritiue: pri-
ma acūs est appositio nutrimenti. s. sanguinis: vel
humiditatis: ut fiat pars sbe membrū sbe acūs est
vniō. i. ut qd̄ est appositū fiat completo affectu pars
mēbrū nutritiua acūs est assimilatiō: ut qd̄ est vniū
assimile mēbro in sua essentiā coloris: defectū pri-
mi acūs. s. appositionis sit egritudo: q̄ de atrophiaz
per defectū sbe acūs. s. vniōis sit egritudo: q̄ de
hydropis defectū terris acūs. s. assimilatiōis sit
egritudo: q̄ de morphiaz hēc virtus p̄ quā fit assimi-
latiō de immutatiua est vna d̄ virtutibus nutritiue:
et in hōe est vna in gñatūā: et vnoquoq̄ mēbro est alia
in spēs: q̄ alia immutatiua est in nervo: q̄ alia assimi-
lat sbe appositū ipsi nervo: et alia in aliā mēbrū:
virtutis gñatiue due spēs sunt: vna est q̄ gñatūā sperma-
tam masculis q̄ in feminis: et alia est q̄ diuidit vir-
tutes: sunt in spermatice: p̄miserit spermatice pue-
nieri vniūq̄ mēbro: dat v̄gro cōplexione suā:
sicut arterie: et sic de alijs: et de immutatiua prima sed
virtutis informatiue op̄ est dare lineatiōē: figurā:
et vnitatē: ita q̄ immutatiua facit opatiōē in qua-
litate: manifestat: hēc aut in occultis: qz cōpositio-
nem debet dar mēbris. s. quantitatē: numerū: plasma-
tionē: sitū: et hūc virtuti ministrat virtutes: q̄ ope-
rant̄ re nutritiua ad p̄servationē spēs. De virtuti
buā ministrat cibū: dicitur q̄ virtutes nāles: q̄ ministrat
virtuti nutritiue sunt quatuor. s. attractiua: retentiua:
digestiua: et expulsiua: attractiua est virtus: que fuit
creata ad attrahendū nutrimentū inuatiū: instru-
mētū eius sunt vniū longitudinalis: et retentiua ē virtus:
q̄ fuit creata ad retinēdū nutrimentū inuatiū: vñ in
eo opant virtutes immutantes: digestiua ē virtus: q̄
conuertit illud: qd̄ attrahit attractiua: et retinet retē-
tiua in est. nriā aptā p̄fectioni eius in mēbris: s. asse-
ctū: et hēc eadē virtus mutat supfluitates in disposi-
tione: pueniens ē opatiōi virtutū facientū trāsmu-
tationē nutrimentalē: expulsiua est: q̄ supfluitates
expellit residuā ex nutrimento: que nō est pueniens
ad nutriendū: aut salē euacuat in receptaculo: ex-
pellit p̄ poros: aut foraminat: ut expellat p̄ anū: et vri-
nam: aut expellit de mēbro nobili ad ignobile: nec
nō quā euacuat p̄ aliā viā: q̄ per ordinariā nisi im-
pedita fuerit sicut in p̄les: quādo facit vomitū: ster-
coris: addit: q̄ istis quatuor virtutibus attractiue: re-
tentiue: digestiue: et expulsiue seruiunt quatuor pri-
me qualitates: et hoc ē d̄ quā agens instrumentale. s.
ordinariū ad illas: et caliditas est cōe instrumentum

omniū: sub diuersis nō gradib⁹: frigiditas vero acci-
dentalis: confert: et nō essentialis: dicitur frigiditas p̄
accidens cōcurrere: q̄ nō est instrumentū per se na-
turalis: virtuti subordinatū: nō autē essentialis: quia
omnes opationes illarū perficiunt p̄ motū: qui sit a
caliditate nō a frigido: in faciēdo tñ retentionē: frigi-
ditas accidentalis: p̄fert: siccitas vero est necessaria in
operatione trāsmutandi virtutem: quarum due sunt locali-
ter motiue. s. attractiua: et expulsiua: et in retentiua
etiam confert: humiditas vero maxime seruit dige-
stione: et magis q̄ siccitas: cōparādo vero has quali-
tates ad illas quatuor virtutes ostēdit cui magis cō-
ferre: aliquarū cui nō: retentiua magis indiget siccita-
te: q̄ humiditate: p̄ea ei magis confert siccitas:
sedo dicitur: q̄ cū retentiua plus indiget quiete: q̄ mo-
tu: ideo plus siccitate indiget q̄ caliditate: dicitur 3.
Signum: q̄ retentiua est debilis in pueris quia cō-
plexio tendit ad humiditatem. De attractiua dicitur:
q̄ plus indiget caliditate q̄ siccitate: et hoc est: quia in
ista virtute plus necessarie est mouere partes instru-
menti: quod sit per caliditatem: et eo magis: q̄ attracti-
ua indiget motu vehemēti: s. motus vehemēs indi-
get magis calitate: q̄ frigiditate: q̄re et attractio
aut triplē sit. s. aut a virtute occultat: ut a magnete
trahit ferrū: aut a vacuo sicut aqua attrahit sursum
per cānam attrahēdo aerē pūmānt a calitate: sicut
in lampade lichiniū attrahit oleū: expulsiua vero mi-
nus indiget siccitate: q̄ retentiua: et attractiua: rō
est: q̄ expulsiua nō indiget p̄tractione retentiue: nec
inseparabilitate obiecti: ut attractiua: ergo minus
siccitate: q̄ retentiua: et attractiua indiget: et expulsi-
ua nō indiget: quiete sui organi: sed motu. Digestiua
vero plus indiget calitate istia p̄pter fortitudinē mo-
tū: qui a digestiua sunt: et 2. digestiua non indiget
siccitate: probat: q̄ indiget ea qualitate: q̄ facit nu-
trimentū liquidū: aptum penetrare. Contra quia
forte dicitur: q̄ si humiditas inuit in digerēdo: sicut
tur q̄ pueri possent digerere res duras: sicut iuuenes
vel melius: quod est falsum. Rñd̄ q̄ non possit dige-
rere res duras non accidit pueris p̄pter debilitates
digestiue: sed p̄pterea q̄ res dure habēt homogenei-
tatem cum iuuenibus: q̄ sunt duris nō habēt homo-
geneitatem cum pueris: qui sunt humidi.

De virtute animali

De virtute animali cōmuniter dīcendū: et per
virtutē animalē volumus intelligere illā que
cum fuerit recepta in mēbris p̄parabit illa ad reci-
piendū virtutem sensus: et motus: et operationes ear-
um: et addit: q̄ motiones: que sunt in ira et timore
attribuntur istis virtutibus alibi: et quia in istis
reperitur dilatatio: et p̄strictio que sunt motus spūs
temperati. i. seruētes et quā prima instrumentū huic
virtuti vitali: et si querat: qd̄ est qd̄ mouet spūs in-
tus: et extra: de cōiter q̄ p̄pria forma: que est nāli-
ter subordinata virtuti vitali: et alibi in timore mouet
versus intestina: et femora: in verecūdia versus faciem:
et addit q̄ sicut ex parte grossa humorū gñatur mē-
brum: et ex parte subtili gñatur spūs: et sicut cpar est
principium prime gñationis. s. sanguinis: et humoris
ita cor est principium secunde. s. spūs: et addit q̄
spūs a corde gñatur cum peruenit secūdā comple-
xionem: quam debet habere preparat ad recipiendū
hāc virtutē. s. virālē: et inde ille spūs p̄uenit ad alia

De rebus

membra pparat ea ad oēs alias virtutes recipiēdas
 et hoc modo virtus vitalis pparat ad afalem: et pro-
 bat pmo qz virtus afales non recipit in aliquo mē-
 bro nisi postqz virtus vitalis fuerit in eo recepta: igitur
 psumit virtus vitalis preparantē: scdo qz licet virtus
 afales possit destrui in aliquo membro remanētē vi-
 tali: tñ corrupta vitali in mēbro: nō pōt nec sentire:
 nec moveri: et iō in mēbro paralitico: qd pōt sen-
 sum: et mortū aliqñ sanari pōt: quia virtus vitalis cu-
 stodit: neqz pparans oicē virtus nutritiva ipsi ani-
 mali ita qz nō requirat vitalis: et pbat qz in aliquo
 membro destruet virtutis nutritive opatio: et tamē
 membrū vivit: ergo nō est nutritiva p quā immedia-
 te vivit: et similr fortasse remanebit opatio plurimū
 non multū debilitata nutritive: et tñ membrū rēdit
 ad mortem: quare nutritiva nō est per quā pseruat
 vita. Item nālis reperit in plantis: in quibus nō est
 afales: igit virtus nālis non pparat afales: relinqui-
 tur ergo qz sit alia virtus a nāli: que pparat afales. f.
 vitalis: que est prima virtus: qz in spūz in mēbris re-
 cipitur: quia spūs factus ex subtilitate humorū et hz
 hanc virtutē vitalē recipit potentia afales. i. poten-
 tiam virtutē afales: qua oēs alie in afales reperte pro-
 veniūt tāquā sit pncipiū primū instrumentale inter
 spūs et opationes faciēdas: et subdū qz opationes
 aliarū virtutū non proveniunt ab illo spū in pnci-
 pio rei: quia debet hēre alias dispositiones: quas reci-
 pit a virtute afales si debet facere opationes: quas re-
 cipit in cerebro: similr non hz virtutē nutriendam
 ille spūs vitalis: nisi postqz alteratus fuerit in epate:
 et sic de alijs membris oīs: vt de testiculis: et cā huius
 dicitur est: quia medici nō posuerūt vñ afales in afales:
 sed vñ quodqz genus opationū hz vñ animā: que
 est principium effectū operationū illius generis.

De virtute vitali.

Et hec virtus vitalis est principium opatio-
 num. f. preparatio p ala cōsēdada in materia
 scdo est principium motus substantie subtilis spiritua-
 lis. i. movet spūm intus: et extra: tertio est principium
 dilatationis: et pstrictionis aeris attracti. i. mor⁹ anhe-
 litas: quarto est principium pulsus. f. dilatationis: et cō-
 strictionis cordis: et arteriarū. Virtus vitalis pvenit
 cū vñte nāli: et sicut opationes virtutis nālis non
 proveniunt a voluntate: ita virtutis opationes nō pro-
 veniunt a voluntate: convenit cum afales: quia vita-
 lis facit opera cōtraria: quoniam dilatat: et cōstringit
 sicut afales facit opera cōtraria. Et addit: qz scdū
 philosophos virtus vitalis potest dici animalis: et
 potest dici naturalis: et potest poni tertium genus di-
 stinctū scdm variū modū accipiēdi hūc terminū ani-
 malis: et hūc terminū nālis. Virtus afales scdo di-
 vidit: i. virtutē cōprehensivā: et virtutē motuā vñta
 cōprehensiva dividit: quia alia est virtus manife-
 ste cōprehensiva: et alia virtus occulte cōprehensi-
 va. Virtus manifeste cōprehensiva est virtus sensibi-
 lis: et est sicut genus quinqz virtutū. f. quinqz sensuū:
 et scdū alios octo: si quinqz vt visum: auditū: ol-
 factum: gustum: et tactū: si vero octo sint: hoc est: quia
 dicunt qz tactus nō est vnus sensus: sed plures. f. qua-
 tuor: et ponunt vñ quodqz genus tactus virtutem
 per se: sicut sint virtutes cōiuncte in membro sensi-
 bile. i. licet idem sit organū omnium generū tactus:
 et coniungunt gustus: et tactus in lingua: et visus: et

tactus in oculo: sed certificare hoc est pbi: et non me-
 dici: et nota qz vnusquisqz sensus tactus est circa ob-
 iecta cōtraria: vt circa calidū: et frigidū vnus ta-
 ctus: alius circa humidū et siccū: alius circa grane: et
 lenē: et 4° circa asperū: et lenē. Virtus vero cōprehen-
 siva occulte est genus quinqz virtutū. f. sensus com-
 muni: phantasia: cogitativa vel imaginative: extir-
 mative: et memoratiue: et nota qz Gal. ponit tantūz
 tres. f. sensum cōmunē: cōprehensivā: et memorati-
 uam: et sub sensu cōmuni cōprehendit duas. f. sen-
 sum cōmunē: et phantasia: et sub cōprehensiva com-
 prehendit duas. f. cogitativā: et extirmativā. Dicit
 ergo primo Avicē. qz vna est virtus: que vocat sen-
 sus cōmuni: et phantasia: que apud medicos est vna
 virtus: s; apud phos certificātes sunt due virtutes:
 quia sensus communis est: qui recipit: et cognoscit
 omnia pcepta sensu exteriori: sed phantasia est: que
 reservat oēs istas formas per absentia sensus: et certi-
 ficatio huius pertinet ad phum: et non ad medicū: et
 addit: qz siue vna: siue due sint: sedes eius est primus
 ventriculus cerebri. Dicit scdo qz virtus scda
 est quā medici vocant cogitativā: et quinqz imagina-
 tivā: nam quādo servit intellectui dicit cogitati-
 vā: quādo vero servit extirmativē dicit imaginativā: et
 addit: qz quocūqz vocet iter istā et phantasia est oia:
 quia phantasia tantū recipit: et reservat formas sen-
 su perceptas: cogitativa vero se exercet in illis for-
 mis cōponendo: et dividendo: scdo differt: quia
 quandoqz cōponit scdm qz apud sensum fuerint in-
 mente: aliquādo aliter vt hōiem: qui in monte volat
 simitudo: et addit: qz huius virtutis sedes est scdū
 dos ventriculus cerebri: et hec virtus ministrat alce-
 ri. f. extirmativē: quia extirmativa est per quā aliud
 car: qz lupus est inimicus: et qz filius est dilectus: et hoc
 iudicium est scdm modū rationalē: et amicitia: et ini-
 micia nō sunt sensu percepta: licet talis cōprehen-
 sio non sit rōnalis est aliqua cōprehensio nō rationa-
 lis: et homo virtut in multis suis iudicijs hac vir-
 tute: et tunc operat: vt al non rationalis: et hec estimati-
 va differt a phantasia: quoniam phantasia sensu per-
 cepta retinet: becautē ex illis elicit intentiones nō
 perceptas sensu: et hec estimativa differt a cogitati-
 va in duobus: primo quia ad opationes cogitative
 nullum sequit iudiciū: sed ad opationes extirmativē
 multa iudicia sequunt: differt et scdo: quia cogitati-
 va facit cōpositionē in intentionib⁹ sensu perceptis:
 sed extirmativa ex illis elicit intentiones nō sensu per-
 ceptas: et quidā hanc imaginativā nomināt sed de
 nominibus nō est curandū: et medicus nō curat scire
 hanc virtutē: quia non curat scire illam: cuius op-
 ationes nō ledunt nisi ppter impedimenta accideria
 in alijs virtutibus: quoniam medicus non curat scire
 nisi virtutes: et ex quibus cum acciderit lesio opatio-
 num propter sua impedimenta provenit egritudo:
 sed que nō ledunt nisi propter lesionem alterius ope-
 rationis non sunt tales: qz ex lesione eaz in suis ope-
 rationibus proveniat egritudo: quare et non cu-
 rat medicus scire nisi lesionē: et que immediate acci-
 dit propter maliciā cōplexionis: vel compositionis
 ad hoc: vt succurrat illi membro: sed lesionem: que
 mediate accidit non curat scire. Tertio dicit: qz vir-
 tus tertia. f. scdm medicos est memorativa: que est
 thesauris cuiusquod cōprehendit extirmativa: sicut

fantasia est thesaurus eius: quod puenit ad sensum commune de for^o sensu pceptis: et huius virtutis sedes est posterior ventriculus cerebri: ad dicitur dubium est an virtus: que respicit intentionem: que erat absens quia non actualiter immutat cognoscit: ad hoc: ut actu immutetur: virtus alia a conservativa quia aliud est servare: et aliud immutare: et dicitur: quod de hac questione: non est medio curandum qualitercumque sit: quia notum est: quod etiam accidit sunt homogenea: quod sunt necumera: que ventriculo posteriori cerebri accidunt: vel de genere complexionis: vel de genere copionis. Est alia virtus complexiva: que est humana rationalis: sed quod de extrinseca medicina non curat propter rationem minus de hac curare oportet. De virtute motiva dicitur per quod virtus motiva est illa: que cordas vibrat et laxat: propter quod movet membra et iuncturas dilatatione sua et flexione: sed dicitur quod operatio motus venit ad lacertos: quod sunt subiectum huius virtutis: et intrinsecus: quod per nervos venit spiritus motiva ad lacertos: dicitur et ovis quod penetratio est in nervis: quod primi lacertos: sunt modo nervus primus cum lacertos: sunt ex nervo et carne componat lacertus: ita lacertus non est subiectum huius virtutis nisi per nervum: tertio dicitur quod hec virtus motiva est genus plurium virtutum: que specificat: secundum specificationem principii motus. i. virtus motiva specificat secundum diversitatem principii motus. i. musculi: vel membrorum: quod movet: putandum in eis omnes virtutes motivas: que sunt in diversis musculis: esse eundem spiritum essentialis: sed materiam differunt per diversitatem musculorum. 4. insert: quod in unoquoque musculo est alia virtus motiva: que virtus motiva: sed inditum extrinsecum: quod puenit coram sensu et extrinsecum: quod morine virtutis: cum extrinsecum imperet: et morina sequat.

De spiritibus.

Spiritus est corpus minutissimum sicut arthomise: quod ex sanguine arteriali generatur: quod omnes operationes corporis perficiunt: et dividitur in tres: quod alius vitalis dicitur: alius animalis: alius naturalis: vitalis est instrumentum cordis: propter quod vitalis: alius est in cerebro: et ex vitali: et est instrumentum cerebri: propter quod sensus: et motus: naturalis sit in epate: sit ex vitali: et est instrumentum pro operationibus naturalibus perfectis.

De operationibus.

De operationibus sub brevitate determinat: et dicitur: quod operationes quedam complentur ab una virtute: cumque sit cibus digestio: quod nihil effectum pcurrit ad illam: nisi si virtus una cum suis instrumentis naturalibus: alie vero sunt operationes: que complentur a pluribus virtutibus: sicut desiderium cibum: quod de fame: quod hoc complexus a virtute naturalis et animalis: et a virtute sensibili: et addit: quod attractiva in fame operatur ex hoc: quod movet visum: qui pcedit in longitudine retinendo illud: quod attrahit: et sugendo: quod est sibi proprium: sed sensibilis operatur: quod sentit hanc passionem: nam sentit mordicationem cholere nigre: que excitat desiderium: et non dicimus: quod hec operatio complexus a duabus virtutibus: nisi quod cum accidit documentum alteri virtuti: desinit res intentum. i. fames. Aliud exemplum est de operatione: quod requirit duas virtutes: et est operatio transglutendi: que complexus a duabus virtutibus: quare una est attractiva naturalis: et alia est attractiva voluntaria. Prima operatur per visum longitudo: et isophagi: et secunda mediante visum lacerti et asiluri: et addit: cum una insarum desinit: operatio transglutendi dicitur per

nit: et declarat quando desiderium non recte pcedit visum: quod homo non desiderat illud: quod deglutit: tunc transglutio est difficilis: sicut accidit non potentibus deglutire unam pillam: qui tamen deglutit et nucleum pruni. Tertium exemplum est de transitu nutrimenti ad membra: qui pvenit a virtute membrum impellens: et a virtute attractiva membrum attrahens: ex quo patet: quod transitus cibum ad epas: non sit tamen a virtute operaria trahens: sed a virtute stomachi expellens: et ita est de motu sanguinis ad membra. Quartum exemplum est: quia similis superfluitati egressio est: que fit per duas virtutes. i. virtute membrum expellens: et virtute membrum trahens: et movet dubium prout operatio: que non pvenit ab una virtute puenit a duabus: soluit dicens: fortassis completur a duabus: verbi gratia a alali: et naturalis: fortassis talis operatio non sit a pluribus virtutibus: sed a virtute: et a qualitate: et ovis ex pluribus huius: sicut frigiditas: que movet expulsum: et prohibet materiam in paritate. si tamen: quo quasi equalis post sit virtus: et superfluitas: que a membro descendit: et verat frigiditas: talis descensum: et in faciem reuoluerat: et frigiditas qualitas: propter duas res prohibet: primo ingrossando materiam: secundo coangustando vias per quas habet transire: et est tertius modus per accidens. i. remittendo coleras membra recipiens: per quod sit attractio: et subdit dicens: modum trahendi dicens. Quod caliditas: et vacuum ipse bene applicari non trahunt nisi illud: quod est subtile a principio: et tandem grossum: sed virtus attractiva cum proprietate rem convenientem sibi attrahit: et multis vicibus cōtingit: quod attrahit quod magis grossum est: sicut ossa trahunt sanguinem a venis: et splē attrahit melē colicā et hec de rebus naturalibus dicta sufficiant.

Secunda pars de rebus non naturalibus.

De rebus non naturalibus in secundo loco videtur esse: sunt autem res non naturales sex. i. aeris: et peris: motus: et quies: somnus: et vigilia: innatio: et retentio: et accidentia animi: aut quare sunt sex res non naturales est: quod ut dicitur Gal. 3. regni res non naturales dicuntur: que necessario alterant corpus nostrum. i. immediate: et impossibile est non appropinquari eis: sed que necessario alterant corpus nostrum aut sunt corpora: aut psequētia corporis: tanquam proprietates: si sunt corpora aut simplicia: ut aer: aut mixta: et sic cibus: et potus: si pntia corporis aut sunt proprietates virtutis vitalis: et sic sunt accidentia animi: aut sunt proprietates virtutis motive: et sic sunt motus: et quies: aut sunt proprietates virtutis sensitivae: et sic sunt somnus: et vigilia: aut sunt psequētia virtutis naturalis: et sunt innatio: i. enatio: et retentio: innatio quidē superfluitas: et retentio innatio.

De aere.

De aere primo dicitur: quod describitur aer: quod est corpus simplex naturaliter calidum: et humidum: aer vero patitur mutationem naturalem: et aliquando non naturaliter: naturalis mutatio est per quatuor tempora naturaliter se habentia: ut verestas: autumnus: et hyems: Aer reperatur est naturaliter declinans aliquando ad caliditatem: et humiditatem: et alias vero calidus: et sicca est: autumnus frigidus: et siccus est: hyems vero frigida: et humida: et unoquoque tempore movet egritudinem proportionalem sue complexionis: ut ver movet sanguineas: etas colericas: autumnus melē colicā: et hyems flegmaticas. Idem naturalis vero mutatio vel est pcraria naturalis: vel non pcraria: si est pcraria naturalis: vel est per malitiam

De rebus.

In sba eius: vel in qualitatibus eius: si in sba est per
 stitencia: q̄ est putrefactio accidēs acri similis putre
 factioni remolitionis aque ferider: p aerē non intel
 ligit simplicē aerē q̄ ille non putrefcit: sed intelligit
 mixtū ex aere: et partib⁹ aqueis vaporosis: et terreis:
 et igneis: et pestilētia vt plurimū accidit in postremo
 estatio: et in autūno: si vero: in qualitatib⁹ est sria na
 turali: sic est alteratio scdm caliditatē: vel frigidita
 tes ad qualitatē pducēs intolerabilē ita: vt messis:
 et glio corripat: et hec aut est conuersio homogenea:
 sicut: rabiofitas estatio: cum fortior sit: aut est sria:
 sicut malitia frigoris in estate: si vero mutatio non
 nātis non est sria naturalis: ita sit scdm res supcele
 stes alia scdm res terrestres: scdm res supcelestes sit
 cum plures stelle ptingunt in vno: et eodē loco: et cō
 iungunt soli: et tunc fit magna calefactio hys: quoz
 capita sunt hys opposita: aut locis circa eas: in locis
 vero remoris ab hys minuit calefactio: mutatio ve
 ro facta scdm res terrestres est qnqz modis: aut eniz
 est scdm latitudinē terre. s. scd⁹ diuersitatē climatū:
 aut scdm sitū eius. s. in alto: vel in pfundo: aut scdm
 vicinīatē ad montes: vel maria: aut scdm vtrōs do
 minātes: aut scdm qualitatē terre. Quinqz modis
 terre variant qualitatibus orbē: clima: vel in altuz
 mōre p̄pina: vel .i. mari alto: Ad dī et vtrū: pa
 riter p̄dicto terre. Scdm latitudinē qdem: qm ciui
 tates q̄ sunt circa reuolutionē capitis cāri in septe
 trione: et q̄ sunt circa reuolutionē capitis capricorni
 in meridie calidiores sunt eis: q̄ elongant ab hys cō
 paratiōe linee equinoctialis: terra vero: que est sub
 equinoctiali est tēperata: qm licet ibi sit rectitudo so
 lis sup capita eoz tamē rectitudo min⁹ opat calefa
 ctionē: q̄ durabilitas: id calor i medietatē hore oera
 ne ē maior: q̄ in sexta hora. s. in medio diei: et hec est
 opinio Anic. que ab alijs improbat: vt hoc videbi
 tur. Scdm vero sitū talia mutatio ptingit: qm que
 in alto loco sita est frigidior est: q̄ vero in pfundo ca
 lidior est. Scdm vicinīatē ad montes: vel maria sic
 cōtingit: q̄ que bz montē a parte septe trionis cali
 dior est: q̄ defendit a ventis frigidior: q̄ vero bz mō
 tes a parte meridici frigidior est: quia defendunt a
 vtris calidiis: q̄ ppingor est mari humidior est: q̄
 vero mari meridionalis: cū hoc calidior est: si vero se
 pte trionalis: cū hoc frigida est. Scdm vero ventos re
 gnantes ibi ptingit mutatio aeris sup terrā. Venti
 aut principales sunt quatuor. s. orientalis: q̄ dicitur
 subsolanus: hic calidus est: et siccus: parū tñ calidi
 tatē bz occidentalis: q̄ dicitur fauonius: q̄ est ei opposit⁹
 frigidus: et humidus: et septe trionalis: q̄ dicitur boreas
 frigidus: et siccus: et meridionalis: qui dicitur auster cali
 dus: et humidus scdm Anic. scdm vero astronomos
 quilibz vtrius pncipalis bz duos colaterales: vnū a
 dextris: et aliū a sinistris: sicut pater i hys versibus.
 CSunt subsolanus: vulturnus: et eurus eoi.
 CCircius occasum: gephirusqz fauonius afflant.
 CDeqz die medio notus efflat: et affricus: auster.
 CAT veniunt a quilibz boreas: et eurus ab alto.
 CScdm vero qualitatē terre fit mutatio aeris: qm
 alie sunt petrosae: sunt frigider: sicce: et alie lutosae:
 et sunt frigider: et humide: et alie sunt limosae et cenosae:
 sicut q̄ sunt terre pingues: et sunt calider: et humide:
 et alie sunt gypseae: q̄ sunt frigider: et sicce: et alie sunt mi
 nerales: et sunt cōplexionē a cōplexione minere:

supburce. n. et aluminosae: et salse: et nitrosae sunt calide:
 et sicce: ferree vero: et ennee sunt frigider: et sicce: q̄ re.

De motu: et quiete.

O De motu: et quiete dicendū est: motus p se diui
 dit: q̄ alius est fortis: alius est debilis: et hec est
 diuisio scdm qualitatē: et alius multus: et paucus: et
 hec est diuisio scdm quantitatē: et ois mot⁹ calefacit:
 nisi supfluat: q̄ tūc ifrigidat. Quiesdo temp infri
 dat pp p̄uatiōē viuificationis pp constrictiōē:
 p̄ter accidēs vero diuidit motus ex materijs: sive ex
 artib⁹: et qnqz ars adiuvat opationē motus: vt ars
 ferrarioz: que adiuvat in calefaciēdo: et exsecādo: et
 aliq̄ minuit opationē eius: vt ars sulonū: q̄ infri
 dat: et humectat. Exercitiū est ex sp̄ibus motus: vt
 quo terra fen pyimi canonis determinat. Anice. a
 quo sic diffinit exercitiū ē motus voluntarius: ppter
 quē anbelitus sit magnus: et frequēs: ad quē pagen
 dum puer suis scdm modū sue equalitatis: et in hora
 sua: nullo alioz medicamentoz indiget: que malibus
 egritudinibus necessaria sunt: egritudinib⁹: q̄ cas
 cōsequunt: et ex eis accidunt: et hoc quidē est euz reli
 quus regimē eius pueniēs est: et rectitudo ponit ne
 cessitatē exercitiij: et inuamēta eius: et nocumēta ex
 eius omīssione: et dicit: et est necessariū: qm ex nutri
 mētis assumptis in vnaqua qz digestione aliqua sup
 est supfluitas: ad quā euacuandā nā studet: q̄ non cō
 pletā facit euacuatiōē: et id cum frequēt hoc fiat:
 aggregabunt supfluitates multe corpus ledentes a
 multis partibus: quarū vna est: q̄ putrefiant: et sic
 egritudines gñabunt putridas: et si qualitas supflui
 ratū fortis fuerit malitiā gñabunt cōplexionis: et si
 quāritas multiplicabit: pueniēs accidētia repletio
 nis: et si ad aliq̄ mēbrū fluxerit apostema gñabunt:
 et sp̄is cōplexionē corripēt: quare necesse est: eas eu
 cuare: sed euacuatio cū medicinis nō est pueniēs: ga
 venenose sunt: et nām impediunt: et etiā si venenose
 non essent: nō possēt efferquin eas bibere nature labo
 riosum esset: quē admodū lly poc. dicit. et si medicina
 purgat: et inueterat: ga ppter hoc totū cum humore
 supfluo euacuat ex humiditatibus nātibus: et spiri
 tu: q̄ est vite substantia: parē magnā: et hoc totū est ex
 eo: qd virtutē mēbroz pncipaliū: et eis seruientibz
 debilitat: hec ergo sunt impedimēta repletionis cū
 in sua dispositione dimissa fuerint: aut cum euacua
 bitur. s. cum medicinasquare euz exercitiū dissoluat
 qd ex supfluitatibus pgregat quāqz die: et motus in
 labēdo inuēt: et ad loca: vnde egredi solēt perducere:
 necessariū est ipm exercitiū in p̄seruatiōe sanitatis
 quia nō solū prohibebit supfluitates pgregari: s. na
 turalē calozē accrescere faciet: et inuicturas: et cordas
 fortes efficiet: vt opationes efficere possint: et a passio
 nibz secure sint: et mēbra apta redder ad nutrimen
 tum suscipiēdū pp id: qd ab ipsis ex superfluitati
 bus expellit. Virtus ergo attractiua mouet mēbro
 ruz duritiē resoluit: et mēbra facit lenia: et humidita
 tes subleuat: et poros dilatat: et addit aliud nocumē
 tu: qd sequit ex omīssione exercitiij dicit: exercitiū
 aut relinquens ethicā frequēt incurrit: qm mem
 broz debilitant virtutes: ppter ea qz motum dimi
 tunt: qui innatū eis sp̄m viuificat: q̄ vite cuiuslibz
 mēbrū instrumentū existit. De sp̄ibus exercitiij tertia
 fen dicit: q̄ aliud est purum exercitiū: et est illud:
 quod intēditur. s. quod est exercitiū tñ: ex quo exer
 citij

citij querunt inuamēta: et diuidit in spēs: quāliud multū: et aliud paucū: aliud fortē: et uehēmētē: et aliud debile: et lenē: aliud uelox: aliud tardū: et aliud est cōpositū ex his. s. ex fortitudine: et uelocitate: et aliud laxū: et inter oīa duo extrema repit equale. Exercitium aliud totius corporis: aliud partis: et exēptū pmi ut luctari: et pcutere aliū pugnis: saltare: currere: eg rare: uel nauticū: et plantis: et lecticiis uehi: serimi: recludere ad pilam: et hmoi: et exēptū scdi. s. de exercitio partis: ut uisus exercitaf inspicendo res minutas: et unūquodqz mēbū hz exercitiū sibi ppiūm: et hoc quidē in pferuationē sanitatis. De hora exercitij tertia sen dicit hora in qua inceptio exercitij sit opz: ut corpus sit mundum: et nō in partibus intraneoz: et uenarū chimi Siluestres: et mali existāt: quos exercitiū in corpus diffundat: et ut cibus externus sit iaz digestus in stomacorepate: et uenīs: et ut alterius cibi iam hora apoximet: et hoc dēclarat utine maturatio scdm substantiā: et colorē: qd notanter of: qz si uina esset accensā: et citrinitas terminū trāfret: exercitium est impedienē. ppter ea dixerunt quidā: qz cum forte exercitiū est necessariū: bonū est ne sit stomachus inuanius: immo in eo sit paucū nutrienē: et in byeme sit grossius: in estate uero subtilē: et amplius: qui exercitaf si est plenus melius est: qz qz exercite tur cū est ieiunus: et melius est ut exercitef cū est calidus: et humidus: qz cū est frigidus: et siccus: et in horis ipsius melior est equalitas: et cū exercitium bolem calidē: et siccē cōplexionis pducit ad egritudines: et cū ab eo discessit: et sanabit. Et hanc horā exercitij scdm diuersa tpa: qz in tpe ueris melior horā exercitij est iuxta meridiē in domo tēperata: in estate uero opz ipm pcedere: in byeme uero conueniēs erit: ut fere vqz ad noctē tardē in byeme locus tepidus: et tēperate calciferi: deinde exercitio uendum est. Quātr pparari opz: qui exercitari uoluerit oicit opz pterea: qz exercitaf: ut incipiat cū superfluitates ab interioribus expulerit. s. intestinis: et yri na: deinde exercitef: uerū pparatione fricationis prius yraf: qz naturam uiuificet et nām dilates: opz ut fricatio cū re aspera fiat: et deinde oleo inungi: opz postea scdm ordinē inungat: et ad oēs musculoz pueniat partes: deinde exercitiū incipiat. De quantitate exercitij: qz tate exercitij tres res pferāde sūt: una est calor: qm dum in ipso bonitas augef: adhuc est hora: scda sunt motus: qm dum leues pferant: adhuc est hora: tertia est mēbroz dispositio scdm ipso rum inflationē: qm dūz ipsoz augef inflationē: adhuc est hora: cūqz dispositiones iste minui cepint: et sudor vaporalis residuatioligda facta fuerit dimittēdū ē.

De somno: et uigilia.

De somno: et uigilia: somnus quies similis exi stit: et describit a medicis: qz est quies uirtutū alaliū cum intēfione nāliū: uigilie uero motui similes sunt: et diuidit somnus: qz alius equalis est: et alius inēqilis: qz is of nō supfluit: qz opōnes nāles fortē facit: inēqualis uero of supfluit: et hic nocet: qz uirtutū alaliū obtundat opaf: et capitis grauedines facit: et egritudines fractas: uigilie uero supfluentes cōplexionē cerebri aliquo siccitatis modo corrūpūt: et debilitant ipm: et cōmiserunt rōnes: et adurrunt humores: et egritudines acutas efficiunt. Somnus uero non supfluit opationes nāles fortē efficit: ppter

reaz: qz calorē ptingit innatū: et uirtutē alalē pfortat: et oēs modos laxitudinis remouet: qz phibet illd: qd resoluit: et oēs euacuationes fortē retinet pter sudorē: et uigilie uero nō supfluentes cōplexionē cerebri de sideriū augef: et fortē efficiunt ppter id: qd de modore solunt: s. de digestionē minutā: ppter id qd de uirtute dissoluit: et ofest et diuersificari somnus: siue operatio somni in corporibus nris rōne diuersitatis materierū existētiū in eis qz si inuenit mās apud ad digerendū: conuertit eam in sanguinem: et calefacit corpus colore nāli: si uero inuenit humores colericos calefacit corpus calore extraneo: si uero inuenit rit uacuitatem in frigidabit p hoc: qz resoluit: et qd dispositione somni est supans: est qz in ipso calor oc cultaf: et frigidus manifestaf: ppter hoc oibus mēbris tanta necessaria sunt operimēta in somno: quāta in uigiliis non sunt necessaria.

De retentione: et inanitione.

De retentione: et inanitione in scda sen. Retentio: et euacuatio uel sunt equalēs: uel inēquales: si sunt equalēs: qz in hora cōueniunt: in qua necesse est: euacuant equalē euacuari opz: et quantū euacuare debet: et qm conferēs sunt: et uirā conseruant in sanitate: si uero inēquales sunt: egritudines generāt scz quādo est retentio eius: qd euacuari opz: aut qm est euacuatio eius: quod retineri opz. Retentio uero tres causas hz: aut rōne uirtutis: aut rōne uie: aut ratiōne mae: rōne uirtutis quinqz modis fit: aut rōne debilitatis expulsiue: aut rōne fortitudinis retentiuē: aut rōne debilitatis digestiue: vñ elōgat mora rei in receptaculo donec digestio cōpleat: aut ppter defectū sentiendi: quādamodū accidit in colica: et in icteritia: qz in testina nō sentiūt mordicationē a colericas: unde tardaf secessus: aut qz uirtutes nāles ad aliaz partē tendunt: sicut accidit in crisi: et retentio uirtutis aut steriois: ppter ea: qz euacuatio critica est in altera parte. Si uero rōne uie hoc est merito coangustationis uiarū: si uero rōne mae. s. oppilantis aut sua grossitie: aut uiscositatis: aut multitudine: et ex tali retentione pōt fieri oē genus egritudinis: qz pōt fieri putrefactio: et puerio caloris ad ignitatem: et extrincrio caloris: et fit frigus: et humiditas: in cōpositione uero pōt oppillatio: et laxitas: et spasmus humidus: et similia: in uirtute uero: qz pōt fieri fixura receptaculoz: et disruptio eoz: et egritudines et cōpositae pte fieri: ut apothemata: et bothoz. Euacuatio uero eius: qd retineri opz: tres etiā hz causas: qz aut rōne uirtutis: aut rōne uie: aut rōne materie: si rōne uirtutis duobus modis fit: aut ppter fortitudinē expulsiue: aut ppter debilitatē retentiuē: si rōne materie: quatuor: aut ppter sui grauitatē: aut ppter sui distensionē: ut a uentre firate: uel ppter mordicationē: aut ppter subtilitātē: si rōne uie: aut rōne amplitudinis eius: aut ratione noue apitionis: ut accidit i exitu sanguinis ex naribus: et tunc uel est rōne fractionis uene: s. in longitudine: uel morisionis. s. in latitudine: uel apertionis orificioz eius: et ex inēquali euacuatione pōt fieri genus egritudinis: vñ in cōplexione pōt fieri frigiditas: si euacuat illud ex quo calor nutrit inatū: pōt etiam fieri calor: si illud qd euacuat fuerit frigidum: ut flegma: aut si fuerit sanguis: qz supabit colericas: et ex illa pueniet cōstiafr siccitas: et acciden talr humiditas. s. cum humor siccus euacuabit: et si

De rebus

suppluit eu actus sequit frigiditas: et siccatas sub
stantia mēbroz: hz aliquid illz calor: accidat extra
neus: et humiditas nō bona: et cōpōsitione pōt fieri
egritudo. s. oppulatio pp supflūā venarū si citare: et
spīrū coartatiōē: et sequit cas spasmus: et chugeg.

De accidentibus anime.

De accidentibus anime. Accidētia anime psequuntur mu
tationē spūs: aut interius: aut exterius: et istud
aut erit subito: aut paulatim: et motiōē ad exteri
ra sequit frigiditas interius: et si supflūus resoluitur
subito: quare sit frigus interius: et exterius: et sequit
cum syncopia: aut moras: motiōē vero ad interiora
sequit frigiditas exterius: et caliditas interius: et cō
tingit qd cum multa coangustatione pstringit: qua
re sit frigiditas interius: et exterius: et sequit syncop
ia: aut moras: et morio spūs ad exteri: et aut sit sub
ito: et in ira: et leuif: et paulatim: sicut in delirio:
et gaudio rēperato: sit morio spūs ad interiora: aut est
subito: et in timore: aut leuif: et paulatim: et in tri
sticia: et suffocatio: et replerio nunqz sequit nisi illd:
qd subito euenit: diminutio vero et pūsa nunquā se
quunt nisi qd leuiter et paulatim sit: et cum diminu
tione: et sic intelligo suffocationē: qd ordinatim: et pau
latim accidit: et nō subito: et cū dico pūsam intello
refractionē: qd sit leuiter et paulatim: et nō subito: et
accidit: qd lona bona ad oīas moueat partes: sicut
in verccidia pūsa sit cōstrictio ad interiora: et deinde
redit extra: et dilatatur qd est pūsa: et egredit ex
terius: et rubificat colorē: sunt et alia accidētia anime:
que sūt imaginationes aīales qd cum sunt fortes: fa
ciunt casum: vñ dicit Auic. Et est eius corpus patif
ppter affectiones aīales alias ab istis: quas nomina
uimus: sicut sunt imaginationes aīales: et plerūqz. n.
imprimūt res nāles: quē admodū accidit: et puer et
assimilē: cui forma imaginata fuit: cū fuit pūsa: et
viri: et mulieris: et ut sit calor eius pūsa: et cel
eius: quē viderūt parētes: cū fuit casus: et iste quidē
sunt res: quas hōes credere abhorrent: qd difficultas
dispositionis nō nouerunt esse habitudines: illi ve
ro: qd sapientia diligunt: nō negāt istas: quē admodū
negant rem qd esse nō pōt: et huius quidē gēis est mo
tus sanguinis psequutio ad cū: qui multū intentus
fuerit ad vidēdū res rubeas: et isti capitis est pēla
tio dentū ppter qd alius acedine comedit. Et in ne
nre doloris mēbz ppterca qd tale: quale illud dolē
aliquid de eo cogitabit: et istius capituli est mutatio
cōplexionis ppterca: qd imaginat de re: quā timet:
et ne incidat in eā: ex quo dicit Auic. vult: qd imagi
natio fortis faciat casum nō solū in corpore: pūsa s
etiam in alieno: et cōmuniter tenetur oppositum.

De cibo: et potu.

De cibo: et potu dōm est. Quod comedif: et bibi
tur. i. cibis: et potu in corpore humano tribus ope
rat modis: aut sui qualitate: aut sui mō: aut a tora
sui sba: sui qūitate opaf: qd cū est in corpore humano
sui caliditate calfacit: et sui frigiditate infriat: aut
sui vero mō opaf: qd in substantia mēbz puerit recipi
ēdo formā eius: et ptingit hoc retinere in se aliquā
sui qualitatē: que sit fortior: qd humani corpis quali
tas: sic sanguis: qd generat ex lactuaria frigidior: qd
sit cōpōs: hōis: sui vero sba operat: qd a forma specifi
ca operat: que forma specifica nō est qualitas: nec cō
plexio: sed ē pfectio: qd post cōplexionē venit ex virtū

te supercelesti: sicut virtus attractiua ferri in magne
te est a forma specifica eius: qd est forma nō pcepta sen
su: qd vero a forma specifica opaf: aliquid opaf agēdo:
aliquid patiēdo: qd forma specifica: aliquid est virtus pas
siva patiēdo ab alio: aliquid vero est virtus actiua agēdo
in aliud: et cū fuerit agēdo in aliud aliquid agit in cor
pus humanū: aliquid est aliud ut magne et qū agit in
corpus humanū aliquid facit opōnem pueniēdo corpori
humano: sicut pēnie opatio: que destruit epylēsiā:
et aliquid facit opōnes non pueniētes sicut virtus na
pellis: que hōis corripit sba. Quē vero sui qualitate
opaf: oīnidif in caliditate et frigiditate: et intelligit qd sit ca
lus in potētia: et non in actu: et per potētiā intelligi
mus virtutē pūderatā p opationē: quā facit in nōis
corpibus: aut intelligimus illud qd in eius cōplexione
ex quatuor elementis est magis superas: et hoc nō erit
ad effectū nisi post qd calor nāis manifesta pueriōne
ca puerit. Et de medicina ē dicim: qd est in potē
tia sit: et per potētiā intelligit potētia in intentione
habere: sicut est potētia scribere: qd dimisit opōnes scri
bendi: et tū hz in scribendo potētiā sicut napellina
et in potētia corripens: inter hāc vero: et primā est
ofa: qd prima nisi post qd corpus pueriōne manifesta
ca puerit: nō ex: et ad effectū: hoc aut opaf ipsa mer
obitacione sicut venenū viperaz ante quālibet con
uersionē in sui qualitate sicut napellina: et inter potē
tias qdē passiuas: et potētiā qd nominauimus est alia
pōa media qd sit pōa medietas venenosa. Et
ppta dicimus: qd medietas gradus quoriam possi
ti sunt: primus est qd comedif: et bibif: qd sui qualita
te efficit in corpore opōnes non pceptas: si nō cū cale
facit: aut infriat: non pceptat calor nec frigus: nisi
post qd reitratū fuerit: et multū factū. Sed gradus 2
et sit opere fortior ista: s. nō puenit ad impedidū
opōnea manifeste: nisi p accidētia: et cū multoties ad
uenit: et est multū. Tertius gradus ē et ex opōne et
pueniat impedimētū manifestū: s. nōdū puenit ad
mortificandū: et corripendū. 4 gradus est et ad mor
tificandū: et corripendū pueniat: et hoc est pūsa
medicinar venenosa: et hoc est illud: qd existit p q
litarē: cū tota vero sui sba mortificans est venenosa.
Amplius dicimus: qd totū illd: qd corpus aduenit:
qd est ex hīs: inter que currit agere: et pati: aut mu
tat a corpore: et nō mutat ipm: aut mutat a corpore:
et mutat ipm: aut nō mutat a corpore: et mutat ipm: qd
vero mutat a corpore: et uon mutat ipm mutatione: de
qua sit curandū: aut puerit in similitudinē corpis:
aut nō puerit. Illud qd puerit ē similitudinē eius:
nutrimentū est absolute: et illud qd non puerit in si
militudinē eius est medicina et para: qd vero in cor
pore mutat: et ipm mutat nō est pēse: quin aut sicut
mutat a corpore mutet corpus: et post corpū mutet ipm
ad vltimū: et destruat eius mutatione: aut nō sit ita: sed
ipm mutet corpus ad vltimū: et destruat ipm: et pma
qdē diuisio: aut puerit in similitudinē corpis: aut
nō: et si in similitudinē corpis puerit: erit medicina
le nutrimentū: et si in corpis similitudinē non puerit
erit medicina absolute: s. ad vltimū est medi
cina venenosa: illud vero: qd nullo mō mutat a cor
pore: et ipm mutat: est venenū absolute: cū aut dicit
mus: qd a corpore nō mutat: volumus dicere: qd in cor
pore nō calefacit per opationē caloris innati in ipso
suo plurimū venenoz non operat in corpore: nisi ca

lesat p opationē caloris innatū q est in ipso: s; volu-
mus dicere: q nō mutat in sua forma nātū: immo nō
cessat ab opatione eius virtute 2 forma manētib;:
donec corpus corumpat: 2 est quidē cū bulis nā est
calor: 2 adiunat tunc suā ppteratē nā eius ad resoluē-
dum spūm sicut venenū viperarū: 2 napelli: 2 est cū
eius nā est frigidat: 2 adiunat suā ppteratē nā eius
ad pglandū spūm: 2 debilitandū: sicut venenū scor-
pionis: 2 insquiam: totū vero illud: quod nutrit in
sine rei nātū mutatione corpus mutat: 2 est caleface-
re: qm cū in sanguinē cōuertit pculdubio in calefa-
ciendo augmentū prestat: ita vt lactucet 2 cucurbite
rālē calefaciāt: quālē istud calefacere existit: cū vero
calefacere dicimus nolumus dicere istud: sed id: qd
ex qualitate rei puenit eius remanēte spē: 2 medicī-
na quidē nutrienda a corpore per sui mutat s;am: 2
mutat ab ipso per qualitatē sui: sed p^o mutat in sui
qualitatē: 2 alia quidē mutat p^o in sui calitatē: 2 ca-
lescit: sicut alia: 2 alia est: q mutat p^o in sui frigidit-
atē 2 infriigidat: sicut lactuce: cūq; eius puerio in
sanguinē cōplet: plurimū opationis eius est caleface-
re: ppteratē q in sanguine augmētū efficit quo mō
eum nō calefacit: cū iam facta sit cala: 2 sua frigidit-
ate se expoliauerit: sed vnicuiq; carū aliquid eriaz
innate qualitates associat post pueriohē in s;at qm
in sanguine q ex lactucis gñat aliqua remanet infri-
gidatio: 2 in sanguine: qui gñatur ex alijs aliqua ca-
lesfactio: sed est hoc vsq; ad tēpus. 2 medicīnā pte-
rea nutriendū: alia est: que nutrimēto existit. victi-
nū: 2 alia est: que medicīnā magis existit. ppi-
qua: quēadmodū 2 nutriendū alia sunt: quoz nā vi-
cinior est s;be sanguinis: sicut vinū: vitelli ouorum: 2
aqua carniar: alia sunt: que sunt lōginquiora: sicut
panis: 2 caro: 2 alia sunt: que sunt valde longinquā:
sicut nutrienda medicinalia. Amplius dicamus: q
nutriēs mutat corpus aut sui qualitate: aut sui quā-
titate: quō sui qualitate dicitur est: sui vero quātitate:
qm aut augmētabit: 2 pueniet ex eo ad fastidium: 2
oppressionem: 2 apostematā: 2 putrefactionē: aut mi-
nuet: 2 pueniet ex eo ad prīmū augmētū in quā-
ritate ex nutriēte fiat semper est infriigidās: nisi pue-
niat ex eo putredō 2 calefactio: sicut. n. putredo nō
accidit: nisi pp calitatem extraneā: ita ppter ipsam
eriā calor accidit extraneus. Dicimus ē q nutriēs
aliud est subtile: aliud spissū: 2 aliud est tēperatū:
2 subtile quidē est ex quo sanguis gñatur subtilis: 2
spissū est ex quo sanguis generat grossus: 2 vniū-
cūsq; harū diuisionū: aut est eius nutrimētū mul-
tū: aut est paucū: exēplum subtilis multū nutrimētū
est aqua carniar: vinū: 2 ena subtilia calefacta: aut tre-
mentia: ista. n. multū sunt nutrimēti: qm plimū
s;be corp in nutrimētū puerit: exēplū spissi: 2 pau-
ci nutrimēti: vt casenar: caro salita: mlongia: 2 hys
filia: res. n. q ex eis in sanguinē puerit ē pauca: exē-
plū subtilis pauci nutrimēti: vt iuleb: 2 olera: q in sui
s;ba tēpata sunt: 2 in ipsoz qualitate: 2 ex fructib;
mariana: mala granata: 2 que eis filantur: exēplū
spissi: 2 multū nutrimētū est: oua elica: 2 carovacina:
eiusq; harū diuisionū alie sunt: que sunt boni chi-
mici mali: exēplū subtilis multū nutrimētū bo-
ni chimici vitelli ouoz: vinū: 2 aqua carniar: exēplū
subtilis pauci nutrimēti boni chimici sunt lactuces:
mariana: mala granata: exēplū subtilis pauci nu-

trimenti mali chimici est: pulmo: 2 caro anaguid. i.
agnoz nouiter natoz: exēplū spissi multū nutrimē-
ti boni chimici: oua elica: 2 caro agni annualis: exē-
plū spissi nutrimēti: 2 multū: mali chimici caro va-
cina: anaris: 2 equina: exēplū spissi pauci nutrī-
menti mali chimici: caro salita: in hac aut summa in-
uenies tēperatū. Itē in 3^a sen multa ponit de cibo:
2 potu in cap. 7° de regimine eius: quod comedat: 2
bibat: inquit. n. Auic. opz vt pseruator sanitatis
studeat: ne cibi ipsius s;ba sicut aliquod nutrien-
tiū: medicinaliū sicut sunt olera: 2 fruct: 2 reliqua
ab ipso: qm subtiliātia sunt sanguinē adurentia: 2
grossa sunt ipsum flegmaticū faciētia: 2 corpus gra-
uantia: opz aut: vt cib^o sit talis: quales sunt carnes:
2 ppte carnes hedoz: 2 vituloz lactantiū: paruoz:
2 agnoz annualiū: 2 triticū ab extraneis rebus pur-
gatū: quod ex messē sana fuerit collectū: cui nullum
accidit nocumētū: 2 vinū odorē bonum hñs: alia autē
ab istis nō respiciat: nisi fuerit scdm modū medica-
tionis: aut scdm pseruationē. Fructus vero nutriē-
ti magis filis sunt sicut ficus: 2 vne valde mature: 2
dactili in regionibus: 2 citrariis: in quib; esse
pncuerūt: verūtamē cū hoc comederit: si supfluitas
inde puenit: ad ipsam festinet euacuādā. Opz pte-
reca: ne aliquis comedat: nisi post desiderium: nec
in hoc tardet: cū desiderū ebullierit: 2 excitat: nisi
mendosum fuerit: vt ebrioz desiderū: 2 hñtium fa-
stidiū: qm tolerare famē stomachum putridis replet
humoribus. In hyeme pterea nutriēs actu calum
comedat: 2 in estate frigidū: aut quod parue sit cali-
tatis: nec calitas: nec frigiditas ad rē pueniat: quā
substinere non possit: scias aut: q nihil est deterius
saturitate in tēpore fertilitatis: quā famē sequitur
in tēpore sterilitatis: 2 cōuerso: sed in puerio dete-
rior est: vidimus. n. multos: quibus in tēpore sterili-
tatis cibis defuit: postea cū in tēpore fertilitatis
abundauerit: repletoz fuiss;: 2 mortuos: lz vehemē-
ter p in qualibet dispōne sit perneccabilis: siue ex co-
mestione sit: siue ex potu. Quor nāq; bores supflue
se repleuerūt: 2 suffocati interiuerūt: Quod. n. in cor-
pore deterius existit est nutriēs: super nutriēs: quod
nō est digestū: mittere: ex cibo aut nullus est ita re-
plēduz: vt nō sit ibi locus supflui: sed ab eo rerinē-
dus est: reliquijs desiderij ad huc in ala remanētib;
hec. n. famis reliquie: post horā vnā destrunūt: 2 in
hoc vsus est pferādus: qm deterius est comestio: q
stomaci grauitatē facit: 2 deterius est potus: q tēpe-
ramētū egredit: 2 in stomacho natat: 2 ruffus inge-
in cessus hic mihi placet: 2 ppte post pāditiū: qm bo-
nitate cene preparat. Opz pterea: vt post comestio-
nē p^o super dextrū latus dormiat: deinde super sinis-
trū renouat: deinde renouat se super dextrū: 2 de-
beo scire: q multis copēri pānis: 2 cernical eleua-
re est ex illis: q in digerēdo inuād: 2 cibi quidē mēsu-
ratio: est scdz vsq; 2 virtutē: 2 vt mēsurā eius in eo:
q est sane virtutis sit talis: cū ipm recipit: q ei gra-
uationē nō afferat: 2 vt hippocūdris nō rēdant: nec
inflēt: neq; rugitū faciat: nec rueret: 2 nō accidat
ex eo nausea: nec caninū dīderiū. Ex boibus quoq;
est: cui aliqd nutriendū bonoz: 2 laudabiliū nocet:
ipm ergo relinquere est ei pueniēs: ille vero: in quo
mala digerunt nutriētia: ab hoc nō decipiatur: qm
post dies in hoc mali gñant humores faciētes egritu

Alina: et pnceat opz pcrea scire q nutritio meli⁹ est: qd magis sapit: pcrea q stomachus: et virtus nutritiva vehemens ipsi applicat: cu bone fuerit sbe: ex vici⁹ pcrea satiatis comestiois melior e: vt h⁹ vna die semel: et altera bis comedat. s. mane: et vespere: vt ruti in hoc vltus est pnderat: qm si illerq in die bis comedere puenit: semel comedat: debilitabit: et laxa bitur eius virtus: sed q digerendi debilitat h⁹ bis comedere opz: et raro comedat semel in die: et q semel comedere puenit in die: si ad bis comedendu redi- bit: accidit ei debilitas: pigritia: et laxitas: et si sine comestione pmanerit: nocte illa debilitabit: et si ce- nauerit: no digerit: et accidit ei ructus accidi: et alia accidit. Amplius non illico post comestione doz miendu est: cibo natate: et a forti motu abstinentum est: ne cibis penetrat ante qz digerat. Ad summū ve ro opz vt post comestione bibat quis: et non in hora comedendi quatitate aliquā: q cibo pferat: nota q intelligit de aqua. Si enim aut toleraret: et cum ea doz mire infrigidatis: et humectatis pferit: et febres ex co lera rubra hūribus nocet: et si tolerare famē. Vinū quoq post cibū est ex rebus magis impediētibus: qm digerit velocit: et penetrat: et facit penetrare ci- bum: cum no sit digestus. Fructus pcrea rectos no sunt boni: nisi laboriosis: et exercitatis valde: et cele- ra rubra abundantibus: et in estate: et eos ante come- stione comedat: ipsi quidē sunt: sicut griseo millato ramalones: persica: et prunae: q si alio regant meli⁹ erit: qm olo res: q sanguine aquositate implet: que in corpore bulit: sicut succus fructuū extrat: lz ea hora iunamentū pferit: ipsum ad putrefactionē parat. Libaria quoq diuersa duabus impediūt partibus: vna est pp diuersitate eoz in digerēdo: et qd ex eis est digestū: et admisceat: qd non est digestū: et altera est: qm ex eis appetit plus comedere: qz ex vno cibario: et q antiquitus exercitabant ab hoc fugerūt: pnti enim erant solius carnis comestione in mane: et so- litus panis in cena. Tamē quoq tolerare stomachum putridis replet humoribus. Ex gallinis vero assatis melior est: q in ventre bēdi: aut agni assat: qm eius cōseruat humiditas et scire debes: q ius pulli vehe- menter tēperat humores: plus quā ius gallinarū: sed ius gallinarū magis nutrit. Ius hēdus pcrea cu fue- rit frigidus melior erit: et saporosior: ppea q eius va- por quiescit: et agnus cu est calidus est melior: pprea: q ipius malus odor resoluit. Amplius scire de- bes: q panis impedimētū cum no digerit est multū: sed carnis impedimētū: cu no digerit est min⁹ hoc.

De aqua.

De aqua dicendū est. Aqua inter oia elementa h⁹ hoc ppiū: vt ingrediat in eo: qd comedisti et bibisti: non vt nutriat: sed vt nutritiū penetrare faciat. Ex aquis vero alie sunt meliores: et sunt aque fontium: non tñ olum fontiu: s. terre libere: in qua nul- la qualitatū extranearū superat: sicut aque petrose: quia digniores sunt in hoc: ne terrestri putrefactioe putrescant: q tñ est terre libere melior est petrosa: nō tñ ex omni fonte: sed q est terre liberet currens: nec olo sed q solit et ventis discoperta est: que currit ad ouētē: postea q currit ad septentrionē. Et scire debes: q ex exprimentis iuuantibus ad cognoscendū aque dispositionē est: q q leuior est in plibus dispositioni- bus est melior: et scire debes: q sublimatio: et distilla-

rio rectificat aquas malas: et decoctio etiā rectificat aquas malas: q aufert spissitudinē frigoris: et facit qd ei comitū de se de dē. Et aquis quoq laudabilibus sunt aque pluuie: ppiū q in estate veniūt: et ex nu- bibus: et quibus admixta sunt contraria: puteoz vero aque sunt male cōparatione aque fontiu: q sunt co- stricte: recipientes terrestrerates longo tpe: quia eē non pōt: q in eis nō sit aliqua putrefactio. Aqua pa- ludis deterior est: qz aqua putei: q manaris aque pu- rei renouat pp id: qd de ipsa extrahit: nūose vero aque: et glaciales sunt grosse: et aque stantes lactina- les: ppiū discoperte male sunt: et graues. Aque p- terea qbus sba admisceat metallina olo male sunt: in quibusdā tñ earū existit iunamentū: q illas i qua virtus ferri superiunamentū pstat: vt in interiori- bus fortitudo tribuat: et vt corruptio stomachi probi- beas: et virtutes desideratine olo pcedat. Vix vero: et aqua glacialis: cu munda fuerit: et nō cōmixta fue- rit alijs rei malā virtutē habet: si ex ea fiat aqua bo- na erit. Aqua vero calida digestione corruptit: et fa- cit natate cibū: nec illico extrinquit sitim: et est euz ad hydropisim adducit: et ethicā: et psummit corpus: aq vero calefacta: cu fuerit tepida facit nauseā: cu fue- rit calidior: qz bec: et in ieiunio bibira fuerit: et multo- tiens stomachū lambit: et ventrē soluit: eam tñ frequē- ter bibere malū est: quia stomachi debilitat virtutes. Aqua vero salsa macrefacere facit: et exsiccat: et a principio fluxū ventris facit: postea stringit ventrē ppter stipicitatē: que in eius nā est: et corruptit san- guinē: et puritū glia: et scabiē. Aqua vero turbida lapidem glia: et oppilationē. Aqua salis armoniaci ventrē resoluit: si in ea sederint: aut biberint ex eas aut ex ea factum fuerit elistere. Aque pcrea alumi- nose menstruoꝝ supfluitatē currere nō permittunt: nec spure sanguinē: et pbibent sanguinē: q ex emo- roydib⁹ egredit: sed corpora: que febrib⁹ sunt aptas fortiter ad eas pducit: et ferre qd splenē resoluit: et nō coire valētes adiunat: hec vero corruptionē cōplexionis viles existunt: cuq aque diuerse bone et male cōmiscebuntur: fortior superabit.

De balneis.

Balneū aliud est aque dulcis aliud aque mine- ralis: balneū aque dulcis remollit: calidū cale- facit: et frigidū infrigidat: et in corporib⁹ nris diuer- sas facit opationes s. dū diuersitate partiū balnei: et scdm diuersitatē corpōꝝ nostroꝝ: et scdm diuersita- tem boꝝ. i. tps: et scdm diuersitatē more in balneo: lz vna principalis opatio sit. s. humectare: vñ opatio- nes balnei aq dulcis cale: alie sunt p: alie sunt scbe. pme sūt calefacere: s. frigidare: humectare: et exsiccare: scbe sunt aperire: pstringere: subiliare: et resolueret ventositates dissolueret dolores sedare: mollificare: spargere: et hūdi: et quedā sunt opationes terre in quibusdā mēbris. s. appetitum excitare: aut de cere- is pmeruos pferre: aut debilitare. Quatuor pl⁹ di- uersificant opationes balnei: vt colligitur ab Anic. in cap⁹ isto. Quidā ornate loquētiā p⁹ ex diuersita- re casarū balnei: qm prima casa est infrigidat et hu- mectans: et scda casa est calefaciens: et humectans: et tertia casa est calefaciens et exsicca. Declarem⁹ istas: prima casa dī frigida: et humida nō simplr. i. absolu- ter: quia prima casa est in qua psona se expoliāt pan- niaz: bec est aliqua calida: sed dī frigida respectu secunde

secunde casus: que est magis calida: est etiam humida respectu secunde calis: quia secunda calis magis exsiccat virtualiter quam prima: 13 formaliter: secunda calis fit humida secunda calis of caliditate: et humectat: quia eius caliditas aliquantulum reperamentum egreditur: sed non multum: hoc non potest aperire: et subtiliter humores: et sudare facit: humectat etiam actualiter corpus tertia vero calis est calefaciens: et exsiccat: quia hec calis est calefacta a solo igne: et caliditas: et sicca: alie vero calis sunt calefacte ex vapore aque calis: et caliditas: et humiditas: et ideo tertia calis est sicut furnus calefactus: quod exsiccat superfluitates membrorum: et ad dolores iuncturarum coheret resoluendo humiditates: et ventositates 2° diversificans etiam operationes balnei: quia alie sunt per se: alie paccidens: nam calefactio: et exsiccatio dupliciter costringere potest: sicut in infrigidatio. s. per se: et paccidens. Calefactio per se fit ab aqua calida: que est in balneo: et paccidens fit calefactio ab aqua frigida: que potius oppilat: et calorem innatum destruit: sicut in interiora calidit. Sicut dupliciter fit infrigidatio a balneo. s. per se: et paccidens: per se fit per aquam frigidam balnei: paccidens vero per aquam calidam: tunc est: ut non solum sudorem inducat: sed resoluat calorem innatum: et spiritum ex nimia caliditate: et sic paccidens infrigidat. Item alio modo aqua calis infrigidat: cum non est vehementer calida: quam licet a principio aperiat potius: et calefaciat: tunc in processu infrigidat: quam licet sit caliditas eius naturaliter sit frigida rediens ad naturam suam tandem infrigidat. Item et aliter infrigidat: quia cum sit multum humida infrigidat pro quanto humectat: et calorem costringit: innatum: propter multam humiditatem: et extinguit ipsam: et infrigidabit 3° diversificans operationes balnei ex diversitate horum. s. teporis: in quo intrat balneum: quia aut calidum: et vacua superfluitatibus ingrediuntur balneum: aut illico. s. statim post saturitatem: aut in fine 4° digestionis: si scilicet ingrediuntur tunc balneum vehementer exsiccat: et macrescere facit: si vero illico post saturitatem ingrediuntur: impinguat eos: sed tunc oppilat: quam nutrimentum indigestum trahit advenas: si vero in fine pime digestionis ingrediuntur mediocriter impinguat: hec Avicenna. et sic coheret herbis: quia humectat eos: et impinguat 4° diversificans operationes balnei in corporibus nris ex diversitate moris: et triplex mora est. s. parva mora: longa mora: et mediocrietas parva mora humi erat solum corporis: et est quam corpus exit de balneo antequam crearet sudorem: et talis mora convenit herbis: cum exeunt ex oleo inungi debent: ut teneat aquas: que in poris penetrant: et pstringat intra cutem: cum egrediuntur dimittant hora una in domo: in qua herba occidant. s. in prima casa balnei: et tribuas post pariter humectantibus: sicut aqua hordei: et lac asine. Quod si quis eorum in balneo multam moram faceret timeretur neci superueniret syncopias hec Avicenna. longa verum mora exsiccat corpora: quia vehementer sudare facit. Mediocrietas vero mora mediocriter sudare facit: et est in qua corpus sudat sine molestia: et debilitate: hec calefacit: et non exsiccat: nec humectat: nota verbum quia parva mora humectat: et longa exsiccat: id media mora non humectat: nec exsiccat. Postquam posuit Avicenna. iuvamenra: que sequuntur ex balneis quam recte administrant: persequenter ponit nocumetas quam non recte administrantur: et dicit. In balneo preterea cum multis eius iuvamen

mentis ad sunt nocumenta: facit enim superfluitates ad membra: in quibus est debilitas: leniter descendere: et laxat corpus: et impedit nervos: et resoluat calorem innatum: et comedendi de his dicitur deicit: et coeundi debilitat virtutem. Ultimo ponit duas balneorum: secundum mixturas naturales: et dicit balneum quoque duas habet a parte aquarum: que in ipso sunt: nitrosc enim aut sulphurea aut marina: aut cineritiant: sive nati sunt ingenio. s. secundum quod in eis aliquid horum apponit: aut in eis coquantur statim agriantur sicut bance lauri: aut his similia: resoluunt et subtiliunt et auferunt laxitatem: et phibebunt humorum descensionem ad apostemata: et venarum habetibus: cum ille pferent. Ecce vero aque et ferree: et false pferunt egritudinibus: que sunt ex frigiditate: et humiditate: et in doloribus articuloz: et podagra: et coherunt laxitati: et asmati: et egritudinibus renium: et fracture restaurationem forte efficiunt: et coherunt carbunculis: et ulceribus. Enne quidem omni coherunt: et vulnera oculo laxo: et humiditibus auris: ferree vero stomachum iuvant: et splenem: nitrosc vero: et false caliditibus: et pectoris auxilium prebent: que mas recipere solent: coherunt stomacho humido: et huiusmodi hydropsum: et inflationem. Aluminosis vero aquis: et atramentalibus balnari coheret spuro sanguinis: et egressioni sanguinis ab ano: et menstruis: et nauice: et vomitui sine causa: et cacchie: et multo sudori. Sulphuree vero aque nervos mundificant: et dolores distensionis: et spasmi sedant: et eorum superfluitatem a bohor: et ulceribus malis antiquis: et signis violacis mundificant: et a pannos: et morphea: et albaras: et resoluunt superfluitates ad iuncturas: et splenem: et eorum descendentes: et vulne duritiam coherunt: sed stomachum laxant: et desiderium deiciunt. Marine autem aque caput eius: qui in eis balneant: replent: ideoque qui in eis balneantur: caput in ipsis ponere non debent: et in eis tepore post tempus eorum calefiunt copiones: et propter matritem vesica: et coloni: ideo sunt male: et graues. In aquis vero termantur qui voluerint balnari oportebit: ut balneum in eis quiete: et suauiter: et ordinatim: et non subito: et addit Avicenna. et nos fortasse reiterabimur in capitulo de preservatione sanitatis sermonem de esse balnei: et coheruntur. erit quod ibi dicemus: et quod hic ante diximus: et sicut loquimur cum de potu aqua frigide tractabimus: hec ille: et de rebus non naturalibus dicta sufficiant.

Tertia pars de rebus preter naturam.

De rebus preter naturam in 3° loco dictum est: res autem sunt res preter naturam. s. morbus causa morbi: et accidens morbi: quid autem unumquodque horum sic dicemus breviter: postea vero ample declarabimus unumquodque. Morbus ut inquit Galenus. 1° de ingenio sanitatis est compositio extra naturam actioni corporis nocens. s. immedie: et cum morbus et egritudo sint idem Avicenna. inquit egritudo est dispositio non naturalis in corpore humano ex qua in operatione essentialiter provenit nocumentum puentum. Causa morbi ut inquit Avicenna. est illud: quod primo est: et ex quo provenit inventio alicuius dispositionis non naturalis in corpore humano: aut eius fixationis. Accidens vero ut inquit Avicenna. est res: que hanc sequitur dispositionem: sive sit naturali contraria: ut dolor in colica: sive non sit contraria: ut rubedo maxille in peripleumonia.

Si vero sit ex sanguine mixto alteri humoris vel per admixtionem coles: sic panaritii: of: vel malū pante vel p admixtionem flegmaris falsi: et sic fore of: vel per admixtionem flegmaris vel mellis aduste: et sic vena egrediens of. Si vero sit sanguis admixtus cole cum predominio sanguinis of flegmō crīspilades: si cū predominio cole sit: of crīspila flegmonides. Si ex cola fiat apostema of crīspila: vel g est ex cola nālī: vel ex cola adusta est ex cola nālī: vel est sine vicef: et of herpes: vel est cū plectre: et of herpestiomenus: si ex cola adusta of fomica. Apostema vero frigidum diuidit: qz aut est de mā melicat: aut flegmatica: aut aquofata: ut vōlo. Melicū bz tria gūa dicit Auic. s. durici: canerū: et glandulas et duritico differt a can/ cro in hoc: qz duritico ē ex mēlia nālī: et est sine dolo/ ret cancer vero est ex mā adusta: et est cū dolore: et est mobilis hūo radica. s. bīcas: et in medio figure ro/ tunde est: s. lepra est cancer vīa: sed gūa glā dularū sunt sepa ab eo: in quo sunt et apostema melicū in gūe of scleroticū. Flegmaticū diuidit i duas spēs. s. in apostema laxū: et glā dulas molles: et ofnt: qz glā/ dule sunt sepa: et inuolue in coprolo et apostema laxū est mixtū: et nō separati: et of vndimīa: nodi ve/ ro sunt ex flegmate viscoso: resolutio subtili. Mo/ ta qz of apostema durū of sephiros siue sit a mēlia so/ la: siue a flegmate solo: aut a mēlia mixta flegmati apostema vōlosū est 2^m duas spēs: vna est caecia: altera est inflatio: et inter caecia: et inflationē hec est dīa: quia in caecia vētus est admixtus in sba mem/ brū in inflatione vero est agregatus: et sepa nō ad/ mixtus mēbro. Apostema aquosū est duplex: s. by/ dropis: et ramex aquosa: et est apostema: qd nascit in craneo de aquositate: bydropis vero aquosa of asclitico: et est adstas agregata in pcauitate vētrīa. s. inter mirach: et syphach: alia vero aquositas sepa/ inter sba mēbrū: et mēbianā. Amplius borbor sunt scōm numerū apostematū: carū aut alie sunt sangui/ nee: sicut variolē et alie sunt ex cola rubea pura: sicut sere colice: et desudationes: et alie sunt mixte ex eis: sicut morbilli: et fomica: et clauī: et scabici: et veruce: et boz filia: et plimū sunt aquose: sicut ampulle: et qūqz vōlo: sicut inflature. Tu aut inuenies in lib^o 4° di/ stinctionē: q in disponibū apostematū sufficiet: bo/ thos: que apostemata parua dicunt: et hec de egritu/ dine composita sufficiant.

De causa morbi.
Causa morbi. s. effectiua ē duplex: qz alia est cā/ pmitiua. s. extrinseca corpori: et alia est cā/ pōalīa. s. intrinseca: cā pmitiua. s. extrinseca est q/ pōt alterare corpus nūm: et sunt sex res nō nāles cor/ porū nō occurrētes. s. aer: cib^o: et potus: motus et qes: somnus: et vigilia: innantio: et retētio: et accitua al/ cā vero corporalis. s. intrinseca corpi nō sunt humo/ res: cōpōnes: et cōpōnes. Cā intrinseca aut est aīce/ dō: aut pūcta cā aīcedō sunt humores nō putre/ scētes: cā vero pūcta sunt humores putrescētes: vel mala cōpō causata ab eis: mala vero cōpō aut est cū mā aut sine mā: de quibz. s. dictū ē. De causis aut pmitiuis: q sunt extrinsece corpi nō satis dictum est in 2° pte: qz sunt sex res nō nāles et de causis corpa/ libz: q sunt intrinsece corpi nō: q sunt humores: et cōpōnes: et satis dictum est supia. s. in prima parte.

De accidentibus morbi.
De accidentibus morbi dīduz est vltimō: est aut accitua morbi res: q requit dispositionē: q dicit

morbus: et vt inqt Gal. 12. de inge. san. Medici pus accitua febriū nomīare post ponūt: veluti si nō cēnt accitua vero nōlāt: q raro febri sequunt: aut vltra quā solēt magna efficiunt: q tribus modis sunt: aut enim erūt in nocumēto actionis: aut vltimate pstri/ ctionis: et solonia: aut in qualitate corpis. hec Gal. exēplū in nocumēto magno actionis: vt syncope: est enī syncope subitus casus virtutis: q fit immediate a mala cōpōne cala: vel frigida vebementi alicuius mēbrī cōicata cordi: mediate vero fit: vel a cā extrin/ seca. s. aere nimis calo: aut balneo: cōpō vero frigida maxime fit ex duobus accitibus. s. ex dolore forti: et euacuatione supflua: dolor vero fit: aut in ore stoma/ ci: aut in intestinis: aut in matrice: aut in aliquo de/ te: aut in oculo: aut in aure: aut in capite: hys sepre modis maxime fit. Euacuatio supflua aut fit p fluxū vētrīa: aut p vomitū: aut p sanguinē nariū: aut per sanguinē bemoroydātū: aut p fluxū menstruo: his quinqz modis fit supflua euacuatio: vigilie ē super sine sunt qūqz cā syncope resoluēdo calē innatū: accitua ē al. s. tristitia: et gaudiū qūqz ducūt ad syn/ copis: hec dilatādo. s. gaudia: illa vero pstringēdo. s. tristitia. Exēplū in pstrictione: et solutione pz constri/ ctio. n. nimia nō solū oppilat: s. suffocat: et solū. s. flu/ xus nimius resoluēdo calē nālem: et pnter virtutem. Accitua vero: q ex qualitate corpis sunt curant cu/ rata mala qualitate faciēte morbū: id hec nō trahūt ad se curā: hec Gal. vbi. s. Quare gūqz accitua sunt q trahūt ad se curā relicto morbo. s. syncope: dolor: pstrictio: et solo: vigilie: et accitua al. s. q cū vebemē/ tia sunt: qz tūc sunt apta inducere syncope. quare cito succurrendū est: et de hys. 12. terapeptice tractat Gal. et Auic. 7°. colligeret hec d accitib^o sufficiāt: qz alia curāt curato morbo. Et sic ē finis pte theoricē.

Opusculum de intentionibus curatiuis morborū.
Medicina practica est q docet qlitatē opadi: et diuidit in duas ptes: qz vna docet qlitatē ope/ rādī in vī. s. resoluēdo morbos i intēctioes curati/ uas: vt i pposito: et alia docet qlitatē opadi in pti/ culari. s. adaptādo has intēctioes ad febres: et ad egrit/ udines a capite vsqz ad pedes: et cā morb^o in gūe sic triplex. s. morbus in cōpōne: morb^o in cōpōne: et mor/ bus in vnitare: q of solutio prinui. Id hoc opusculū in tres tractatus diuidet. In p^o tractabit d mala cō/ pōne resoluēdo in intēctioes curatiuas: in 2° tracta/ bit d mala cōpōne sic ē resoluēdo: et i 3° tractabit de solone prinui quomodo sūt resoluatur in suas inten/ ctioes curatiuas.

Tractatus primus.
In hoc p^o tractatu tractabit de resolute morbi cōpōnalis in suas intēctioes curatiuas: et diui/ demus i. gūqz cap^o. in p^o tractabim^o tres resolute p^o erit signoz in radices suas: vt possim cognoscere morbū: et cās eius 2° tractabit resolo morbi in cās suas: vt possint eligi cās 2^m qz fit resolo i intēctioes curatiuas 3° tractabit resolo cārū in intēctioes cu/ ratiuas: vt morb^o recte curari possit. Ido resolute signi in radices suas mora: q cū Gal. in 2° tegni po/ neret a qb^o sumunt signa sanitatis oīcō. Quedā su/ munt a sba in heretib^o: et qdā sumunt a necessario pntib^o: q sunt duo. s. opōnes: et casus. Casus vero of de qlitate mutarēt exēte mutato: p hec vedit in/ telligere quō signa egritudinis sumēda sint: qz pze p id qd subiūgit: signa egrī corpis simp^o nō dicem^o: qz 2^m genus dictū est pti^o in optime cōpōne oīone:

ecgrit
nel va
re q so
p pante
atit.

ecgrit
ne cōpō
i.

Tractatus

scdm vo sps huc dicit. Quare ppe radices signor
sunt hec quor sz Bal. s. balr inheres: opolefiqua-
litas mutata: et exis mutari: sz cu balr inheres no
possit aliq summi l mebris intrinsecis: loco eius su-
mis signu a unarib: et nocentibus: vt colligif a Bal.
scdm regni: q mebru egru colligari est alteri mebro:
ideo summis aliud signu a mebro colligato: qd of su-
gnu sumpru ab accidentibus: pportionatis fm Auic.
in quida et morbis summis signu a dolore: et aposte-
mare: vt dicit Auic. 2° seu pnu. Sitr et signu largo
mo a reb: naliibus: et no naliibus. A naliibus qd a co-
plexione habitudine. i. coponeitate: sexus a reb: ve-
ro no naliu: a regimine pcedet ex parte actus: et p-
anni: et regionis: ex pre: cibi: et potus: ex pre: motus: et
quies: ex pre: somni: et vigilie: ex parte innatitia:
et retentionis: et ex pre: accidenti al. l. l. pmissis resolu-
unt signa in radice suas: in ex plo de foda hoc pa-
cto si foda sit a mala coplexione: sine ma: signu a balr
inheret: male coplexione: et qualitas mutata pce-
pta a tactu: siue sit calitas: siue sit frigiditas: signu ve-
ro pmutatio ma: et pmutatio granitatis: q ma sola
facit granitatis: et signu sumpru a granitate est signu
sumpru ab opone: et no summis alia signa in hoc fi-
vero mala pplexio est cu ma: pura ex sanguine: signu
balr inheres est calitas magna: et lenis pcepta a ta-
ctu: magna qd in quatu sanguis calidus est: lenis vero
inquatu sanguis est humidus: signu vero ab opone
lesa est dolor granitatis cu pulsatione: et effione: gra-
uitatis qd est: qd est ma: granitatis cu pulsatione
vero rone plenitudinis arteriar: pulsantili: et cu ten-
sione plenitudinis venar: et arteriar: signu ve-
ro sumpru a qlitate mutata est rubedo facie: et oculo-
rum: et n. oculus verus notius cerebri: signu vero ab
exerente mutato est sex in naribus declinas ad rube-
dinem: et qd cerebri colligari est cu corde mediatis
arteriis: opulsus sit in magna: et plenius: et qd cerebri
colligari est cu epare mediatis: nervis: id vne ple-
ne: et esse sunt: et urina rubea grossa: q pcedit ab epa-
re: et venia. Sitr of de mala coplexione colerica: qd si
gnu balr inheres est calitas acuta pcepta a tactu: si-
gnu ab opone lesa est dolor pungitius: vel mordica-
tius: signu a qlitate mutata est calor facie: et oculo-
rum: declinas ad citrinat: signu ab exerente mutato est
sex in naribus declinas ad citrinu: signu ex colligaria
cordis est pulsus velox: signu ex colligaria epas est
urina rincta versus igneu color. Sitr de mala coplexione
flegmatica signu a balr inheret: est frigiditas
lenis: siue cu humiditate pcepta a tactu: signu
ab opone lesa est dolor granitatus obusus: et adhe-
rentia: signu a qlitate mutata est color albus: vel pa-
lidus in facie: et oculis: signu ab exerente mutato est sex
naris declinas ad albu: signu ex colligaria ad cor: est
pulsus mollis: et rarus: signu ex colligantia ad epar
sunt urine discolorate. Sitr de mala coplexione mel-
colica: signu a balr inheretibus est frigiditas ar-
rida: siue cu siccitate pcepta a tactu: signu ab opone
lesa est dolor granitatus malus cu oculatatione. i. in-
pundo: et no supstialis: qd sua grossitie no pot pue-
nire ad supstie malus vero: qd difficultatis curatio-
nis: vt dicit princeps: signu a qlitate mutata est co-
lor lividus: siue plumbeus facie: et oculo-
rum: signu ab exerente mutato est sex naris declinas ad nigrum: signu
ex colligaria ad cor est pulsus durus: signu ex collig-
ria ad epar est urina livida. Si vero dolor ex vtrofi-

tate puenit signu a balr inheretibus: no summis nisi
mediate coplexione: qua seg. q frigiditas est: quare fri-
giditas pcepit a tactu: signu ab opone lesa est dolor
extremus: et pmutatus: et minatio granitatis: et
specu humoris: signu a qlitate mutata est tenio ce-
dens tactui: signu ab exerente mutato est vteritas: si-
ne cu sonitu: siue sine sonitu. Sonitus vero vteritas:
tis: q seg. impulsione facta a manu no ppe qlitas
mutata of: qd qlitas mutata of pncere ad visus: vt
tactu: vt colligif 2° regnuti large clo qlitas pcepri-
bilis ab aliq sensu qlitas mutata dici pot. p. 20 resolu-
tione vero morbo: in cas: opz intelligere morbu
in cas cas resolu: vt dicit qd pnteritio: curatue
summi pnt: qm resolu morbi in cas rande in resolu-
nem curatua ordinat: quare in cas malis: et efficien-
tes in morbu resolu: necesse est: qm ab his in inten-
tione curatue summis: pnteritio de igit sunt cas
formales et finales: et in de malibus: et efficien-
dus est. Malis vero ca duplex est. i. in qua: et est subie-
ctum: et ex qua si aliqd coponit exeat vtraq: vel al-
tera rager opz scdm exigentia rei. Resolutio vero
morbu in cas dicitur: si morbu p dicitur cas o: si me-
mora qd: et cas o: morbi diuisio sum pnt. v. g.
Quid est foda: ingr pnceps foda est lesio in me-
bris capitis a mala coplexione: vel soluta pmutate
puenit: vel ab vtrifq: p id qd of in mebris capitis
rangit ca malis in qua. i. subie: iuxta qua cam ma-
teriale pot summi bec diuisio: fode i qd foda alia pot
esse in toto capite: et of cephalotalia pot esse in pre-
tuc vel est in medietate: et of emigranea: vel in qtra
parte: et of monopagia: vel i paruo loco fixa: et of cla-
uus: et no sufficit scire talis locum in vti: sz in pnticulari
opz seiresi est i pnticu: i. intrinsecis: puta i dura mfe:
vel pia mfe: vel est in pnticulo extrinsecis regere cra-
neum. i. in almuherim: signa distinctua fm Bal. 3° de
interiorib: cap. 3° sunt: qd si dolor coicet oculis: ex di-
recto est in pia mfe: si vero coicet no ex directo: sz la-
terali est in dura mfe: et si no coicet oculis est in pan-
niculo exteriori. i. in almuherim: et cu caput sit colli-
garu cum alijs mebris balr intelligi alia diuisio. i. q
bec lesio: qd of foda: aut est in capite p colligatiam ab
alijs mebris: qd pnteritio: i. mebris vero: qd pnteritio
capiti: pnteritio coicet capiti: alia p venas coicet vt
mutat: et matrix: alia p arterias: vt cor: alia p venas
vt epar: splen: et renes. p. 20 id vero: qd of a mala co-
plexione puenit rangit ca efficiens immediata: et daf
intelligi ca efficiens mediatu: q est duplex. i. ca pmi-
tina: et ca corporalis. Causa pmitina of ca extrinseca
corpi pot esse alterare corpus nostru: sicut sunt sex res
no naliu: necesse corpi nro occurrentes. i. aer: cib: et
potus: motus: et qd somnus: et vigilie: innatitio: et
repro: et accidentia al: ca vero corporalis of q est in-
trinseca corpi nro: vt sunt humores: vteritas: et va-
por: et est duplex: qd alia est ca aues: et alia conuena fa-
ciens mala coplexione: q mala coplexio: vel est cu ma-
aue: siue ma. Si siue ma: aut simplex: aut coposita: si
simplex: aut cala: i. aut frigida: i. aut humida: i. me-
aut sicca: si coposita: aut cala: et humida: aut cala: et
sicca: aut frigida: et humida: aut frigida: et sicca: hu-
mida siue ma: nequa qd doloze facere pot: si vero sic
mala coplexio cu ma: aut est cala: aut frigida: si cala:
aut sanguinea: aut colica: si frigida: aut flegmatica:
aut melica: et sic bes oia diuisiones: et ex parte cause
efficiens: qd malis. l. l. endit difficultas: et huiusmodi
fit causa

fit cā mālīs egritudinis: quō pōt esse cā efficiēs: cum pbs dicat 2^m pbi^m q mā: et efficiēs nō coincidūt. Itē dē q duplex est mā. s. in q: et sbrū: et alia est mā ex qua aliqd cōponit: mā in q: et efficiēs bñ coincidunt: qz sbrū est cā efficiēs passionis: et est mā in q est passio: mā ex q: et efficiēs nō coincidūt: mō humor est mā in q est mala cōpō: iō pōt cē cā efficiēs. p. 10 resolone cārū in interione curatiuas mō dñduz est. Cause vero morboz sunt diuerfificare et diuerficates morboz. Tria aut sunt gñā morboz: vt dictum est. s. morbus in cōpōne morbus in cōpōne: et morbus in vnitatem mōtū de resolone cārū morbi cōpōnalis dñduz est. Est aut mala cōpō duplex. s. aut sine mā: aut cum mā: et sic duplex est cā in gñe male cōpōnis mālīs: vna est malitia cōpōnis: et alia est mālmalitia cōpōnis resoluit in interione curatiua. s. in altera: rione p pñū: qz oīs curatio fit p pñū: sicut pñuatio sanitaris fit p pñū: et spālī de scēdendo: si mala cōpō est frigida: interio curatiua est p calā: et si calā est per frigida fit interio curatiua: si alia cā ē repleō: vel māt interio curatiua est p euacuatiōem: qz egritudines: q sunt ex plenitudine euacuatio sanar: siue mō p florborhomiā: siue p pharmanā dicit infra in canonib⁹ ponendis circa euacuatiōem: et circa alteratiōem. De resolone male pñonis i lētiōne curatiua l 2° c^o.

In secūdo capitulo.

Primum canon.

Secundus canon.

Prima difficultas

Iuam male cōpōnis nō solū in vñ dīcēdo cā debere curari p pñū: sed in spālī: qz curari p pñū cōle in gradu: et quāto potētior in tra qō ponemus duos canones. pñū canon est istē: qz alteratio male cōpōnis pñū fieri p pñū equalē in gradu exitus illius cōpōnis a tēpamento. i. si exit p duos gradus fiat alteratio p pñū in 2° gradu: et si p plures gradus fiat alteratio p pñū in pluri gradu: et si p pauciores gradus fiat alteratio p pñū in remissiōe gradu v. g. si iuuenis colicus in p^o gradu incidit febrē: et trahat ad 2^m gradū calitatis: opz ipsum curari p 2^m gradū frigiditatis. i. p frigidū in 2° gradu. Scdō canon: qz 2^m maiorē elongatiōē a cōpōne nālī opz vñ in cura fortiorib⁹ pñū: et potētiorib⁹ et 2^m minorē elongatiōē minus fortiorib⁹: et minus potētiorib⁹ pñū opz vñ: mēfura aut elongatiōis a sua nālī cōpōne cognoscit p cōpōne nālēm cognitā: et p eratē et p regionē: et tēpū anni: et p regimē vite: et p pñuatiōē v. g. si iuuenis colicus in p^o incurrat febrē colicā in regione calā: et tēp calō cū diēta calā: et trahat ad 2^m gradū calitatis partū pmutatus est a sua cōpōne nālī: qz p vñ gradu mī: et of egritudo pportio nālīs: si vero senex flegmaticus in p^o incurrat febrē colicā: et trahat ad 2^m gradū calitatis: multū pmutatus ē a sua cōpōne nālī: qz p duos gradus: qre senex potētiorib⁹: et fortiorib⁹ frigidis in 2° gradu indiget p curatiōe: qz iuuenis. Circa hos canones sunt due diffi^l. Prima diffi^l circa p^o quō alteratio fieri debeat p pñū equalē i gradu: qz nō p egle in gradu formali: qm medicinis alteratiuis nō sē pñū grad⁹ formales: s. virtuales mī: vt p de pipere: croco: et galriphilo: cāphoraz: bñmōi: non vñ ē p equalē in gradu virtuali: qz ab equalib⁹ in gradu virtuali nō puenit actio 2^m pñū 7° pbi^m: et rō est: qz q sunt equalia in gradu virtuali bñt egle virtutē: s. vturce egle pñū sunt egle potētes: igit nō agūt: nec patiūt adinuicē: pñū pñū: qz actio pñū puenire a pñūione maioris inequalitatis pñū actiōis. s. passum. Scdō diffi^l ē cir-

ca 2^m canonē: quō 2^m maiorē elongatiōē a cōpōne nālī oportet vñ p curatiōe pñū potētiorib⁹ siue fortiorib⁹: qz senex flegmaticus in p^o gradu patiens febrē tertianā magis elongat a cōpōne nālī: qz iuuenis colicus in p^o gradu patiens tertianā: vt pñū rñta lis senex nō indiget frigidis potētiorib⁹ p curatiōe. s. minus potētiorib⁹: qz iuuenis: pñū: qz iuuenis nō pōt curari: nisi cū frigidis bñtib⁹ frigiditātē faciat inten/ sam: vt cū aqua cucumeriorū bñmōi p pmutatiōē: quā recipiunt medicinis frigide in corpe iuuenili ad sba ignē a fortitudine caloris eius: s. bñmōi frigida ita interia a pñūmāta senī extringūt calorē innatum: cuius igit senex p cura indiget frigidis minus potētiorib⁹: qz iuuenis: et h voluit Aue. 7° colliger 9° Bal. 1°. ad p^o diffi^l. dñ: qz alteratio pñū fieri p pñū equalē in gradu virtuali: et effectiualit: of virtuali vt cognoscat in quo gradu pñū cē medicina alteratiua: qz pñū sunt gradus virtuales medicinis alteratiuis: nō medicina pñū gradus insensibilis alterat: et insensibilis nocet: et medicina scdō gradus sensibilis alterat: et sensibilis nocet: et medicina tertij gradus sensibilis alterat: et sensibilis nocet: et medicina quartij gradus pñūosa est: et of effectiue tali: qz non sufficit capere medicinā equalē in gradu virtuali: nisi cum effectū potēs fit expellere morbus: qm medicina vñi⁹ gradus potēs magis potēs: et minus potēs 2^m qz in maiori quantitate: vel minori a pñūmāta: vel 2^m qz frequētius: vel minus frequēt a pñūmāta: vel 2^m qz est in sba magis dēsa: vel minus dēsa. Ex hys pñū rñso ad p^o posita dñā inter equalia in gradu virtuali: et equalia in gradu virtuali: et equalia in gradu virtuali: sēmp bñt equalē virtutem: s. equalia in gradu virtuali nōz iō ad formā argumēti rñdēdo: cum arguit ab equalib⁹ in gradu virtuali nō puenit actio: igit ab equalib⁹ in gradu virtuali nō puenit actio: negat pñū. Ad scdō diffi^l rñder Bētilis qz pñū dīcēs: qz in tali casu senex indiget: plus infrigidari: qz iuuenis: qz magis dīstēparus ē in calore: et rñ nō ita cito pñū infrigidari senex: sicut iuuenis pñū calum virtutis: s. opz paulatim a pñūmāta frigidā senī iuueni vero in vna vice pñū a pñūmāta: in tota rñ cura senis erit maior frigiditas: qz in cura iuuenis: s. Bētilis. Ex hys dñā aliq: qz in cura senis maior est frigiditas: qz in cura iuuenis: qz maior est frigiditas extrīue. Arcolus dixit: qz frigidiora cōpētē senī: s. potētior frigidā iuueni s. quō fit hoc nō debeat. pñū pñū nos alr dicamus declarando hanc diffi^l: et p^o dicimus: qz tā senex: qz iuuenis bz curari p frigidā equalia in gradu: pñū p pñū canonē: qz ambo tā senex: qz iuuenis equalē elongant a tēpamēto: ex quo sequit qz nō cōpētē frigidiora vñit: qz alteri scdō dicimus: qz senex potētiorib⁹ frigidis indiget: qz iuuenis: pñū p 2^m canonē: qz elongat magis senex a cōpōne nālī: qz iuuenis: sed quō fit hoc statim patebit ponēdo pñū dñā inter Bal. et Aue. Quare pñū dñā inter istos aduertit: qz frigidā eiusdē gradus potētiora bñt dupl: vno mō: qz in maiori quantitate a pñūmāta p vna vicetatio mō: qz frequētius iterata: et p illo canone 2° seruādo sufficit qz puenit potētiora altero istoz modoz: et senī in casu isto puenit potētiora frigidā 2° mō. s. quia frequētius administrat quare vñt qz bene dicit. De debita euacuatiōe materie scdōm peccatus in quāto: vel in quali in tertio capitulo.

Secunda difficultas

Respondēdo ad pñūmā.

gradus mēdi: cūmag

Respondēdo ad scdō dam.

Tractatus

In hoc 3° cap. circa interionem euacuationis mae
in vltimone di sunt canones p^o nota: q^o nō est
facienda euacuatio aliq^o mō alicuius mae nisi egredia
tur cursus nāe vel in quāto: vel in q^oli: vel in vtroq^o:
vel in toto corpore: vel in pre: cū aut egredif in quā
ro puenit replo fm vasa: q^o facit laborē extēsiuū: cū
autē egredif in q^oli puenit replo fm virtutē: q^o facit
doloze vlcerosuz: et cū egredif in quāto: et q^oli simul p
uenit replo fm vasa: virtutē: et bec facit laborē apo
stemosim. i. extēsiuū: et vlcerosim q^ore p istis euacua
tionib^o faciēdis ponent isti canones. **Primus** ca:
non cū humores egrediunt cursuz nāe in quātitate:
tunc euacuatio pueniēs est p floborb^o: siue in quāti
tate solū sit pēsiue in quātitate: et q^olitare simul: rō
est: q^o floborb^o ē euacuatio vltis mltitudinē euacuā:
multitudo autē est aggregatū humorū sup equalitatez
iploz in venis: vt dicit **Aluic.** Scōs canonē cū hu
mores egrediunt cursuz nāe in q^olitare solū. i. in mali
tate: tūc euacuatio pueniēs est p farmatiā: et rō est: q^o
sicut floborb^o est euacuatio vltis p^o respiciēs augmen
tum humorū in quātitate: sic farmatia est euacuatio
p^o respiciēs malitiā humorū in q^olitare.
Cōtra p^o canonē arguit: q^o floborb^o nō solū est pue
niēs: q^o est pēsiū in quātitate sanguinis aut in quā
titate: et q^olitare simul: s^o etiā q^o est pēsiū in q^olitare so
lū p **Aluic.** in cap. de floborb^o dicit. **Unusq^o** q^o
floborb^o hōmā aut floborb^o hōmā pp multitudinē san
guinis: aut pp ipsius malitiā: aut pp vtrūq^o: nō
verū: aut pp ipsius malitiā. **Cōtra 2°** canonē ar
guif: q^o farmatia euacuat nō solū humores peccātes
in q^olitare: s^o et in quātitate: et q^olitare simul: p^oba^o q^o
q^o alij humores a sanguine peccāt in q^olitare: possent
tūc augmētari vt peccāret in quātitate: sed floborb^o
nō pōt bōp euacuare: q^o pēsiū ē q^o sint separari a san
guine: quare **re.** **Re^o** ad p^o cū arguit p **Aluic.** cap.
de floborb^o hōmā: q^o floborb^o euacuat seorsim malitiā
sanguinis: igit qualitate: et of q^o loq^o de euacuatione
per actiō ipsius. i. q^o euacuat humorē mixtū sangui
ne: sed p se nō euacuat nisi quātitatē: aut quātitatē:
et q^olitare simul. **Ad 2°** negat: q^o alij humores a san
guine possint peccare in quāto. i. vlti nisi sanguis pec
cet in quāto: et rō ē: q^o plus sanguinis pportionabit
gnat ex cibo: q^o alioz humorū: q^o stante floborb^o hōmā
magis pueniret: s^o in quāto p^oculari alij humores a
sanguine bñ pñt peccare: et of in quanto p^oculari. i.
q^o plus pñt augmētari: q^o toleret virtus: et tunc de
bent euacuari p farmatiā: et a principio: sine eradica
tione: sicut in materia furiosa sine minoratone: sicut
in materia multa: vel venenosa.

Ad primū

Ad scōm.

De euacuatione copiosa: vel nō copiosa in 4° cap.
In hoc 4° cap. de euacuatione copiosa: vel non
copiosa dicitur est: et p^o p floborb^o 2° p farm
tiam: p^o 3° q^o nota q^o floborb^o hōmā i quātitate triplē
variā: q^o aut ē floborb^o hōmā copiosa: aut diminuta:
aut media. **Primus** canon circa floborb^o. **Aluic.**
cūq^o sit floborb^o hōmā p se. i. rōne sanguinis peccāris
vz ē copiosa: et non vtrāfire tertiā dī. Scōs ca
non. **Quicūq^o** sit floborb^o p accidens. i. rōne humoris
peccāris mixti cū sanguine: nō vtrā ē nec copiosa: nec
diminuta valde: sed media: et si possibile est vtrā fieri
vsq^o ad 3° piodū. **Terti^o** canon. **Quicūq^o** sit flobor
b^o hōmā p actiō. i. rōne diuersionis: vtrā ē diminuta
et quāto citius: et melius. **Cōtra p^o** canonē de eu
acuāte sanguinis p se arguit: q^o quero q^o intelligis

per copiosam euacuationē: aut intelligis illā: q^o eu
acuat vsq^o ad syncopim inclusiue more **Gal.** aut vsq^o
ad syncopim exclusiue more alioz: nō p^o modorū q^o
nā nūquā sic euacuatiō nec arō sic euacuatiō vtrā: tñ q^o
sic euacuatiō: euacuatiō plusq^o id: q^o peccat: q^o nō cō
uenit: quare **re.** nec 2° mō q^o est p^o lappocratē circa
finē sedē p^oculē dicit. Scōm multū: et repente eu
acuatiō aut replere: aut calefacere: aut infrigidare: aut
quolibz corpus mouet fallax: et ofo inimicū nāe pau
larim vero certū **re.** **Cōtra** dī euacuatiōis arguit
q^o **Gal.** 9° de ing. san. dicit. Tu vero vt crederis: q^o vi
disti: nō curās numez dierū: s^o virtutē infirmi p^oqui
rens vtrū sit fortis: et tūc minue nō solū in tertia die:
sed in quacūq^o hora veneris ad cū. **Cōtra 2°** canonē
de floborb^o p accidens rōne humoris peccāris mixti
cum sanguine p arguit: q^o nō puenit floborb^o: q^o flo
borb^o est euacuatio vltis multitudinē euacuā: s^o cū
non peccet multitudo sanguinis hic: igit nō puenit
floborb^o: quare nec multū nec parū. **Cōtra 3°** piodū
arguit: q^o accipit ab **Aluic.** in cap. de cura tertiane
pure: vbi dicit: si est possibile floborb^o vsq^o ad 3° pio
dū: et cā assignat a **Gerli.** vt possit bñ talis humor
misceri sanguini: q^o si cola pura requirit t^oca pio
dū: vt possit bñ misceri sanguini: igit cola grossa re
quirer plus t^oca: vt possit bñ misceri: q^ore **re.** **Cōtra**
tertiū canonē de floborb^o p actiō diuersionis arguit
est: q^o vtrā fieri euacuatio diminuta: p^o q^o floborb^o di
uersiua nō puenit in doloze: et i apostemate: q^o **Gal.**
in hū facit floborb^o vsq^o ad syncopiz: vt p^o l comēro
illius **Alphoz.** Et vbi opz vsq^o ad defectionē ducere:
igit copiosa puenit: nō dim: nūta. **Cōtra** parē di
uersam arguit: q^o **Aluic.** q^ora p^omi dicit. Cūq^o ad di
uersuz trahere volueris p^o mēbiū q^o trahis: doloze se
da: et cane ne sup p^oncipale trāstū faciastis si diuersis
ad parē finitū: et trahis versus cor: et si ad parē de
xtrā tu trahis versus epar: q^o nō puenit diuersio. **Cō**
tra sedare doloze arguit: q^o sedatio doloze s^o **Aluic.**
quarta p^omi cap. pennit^o sit est hū: q^o cōplexione m
tant: aut stupefaciūt: aut resoluūt mām: s^o mutat cō
plexione impossibile est itāte mām: stupefaciō nō pue
nit: si vtrā fieri diuersio: vel resolo: q^o firmat mām ibi:
quare **re.** **Re^o** p primo canone saluādos cū queris q^o
p copiosas euacuationē intelligere opz of q^o intelli
git euacuatio vsq^o ad syncopiz exclusiue: vlti clusiue:
exclusiue regulari opādo: inclusiue vero ceate: iuxta
illud **lapp.** Et vbi opz vsq^o ad defectionē ducere: p
via cōi sit semp regulari opando: p qua rñdes ad di
ctum **lapp.** scōm multū: et replere euacuare fallax: et
inimicū nāe est of q^o intēdit sic opari fm p^omiū fal
lax est: et ofo inimicū nāe: sed aliq^o et raro sic opari
sicut in pēo sanguinis est vtile valde: vt in febrib^o
sanguineis. p^o 30 via vero **Gal.** et **lapp.** copiosa eu
acuatio vsq^o ad syncopim inclusiue vtilis est aliq^o. i.
q^o patiunt defectiones ex humoribus acutis in ore
stomaci: vel ex febribus pacutis angustias maximas
patiunt^o **Gal.** explicat: q^o maxime in tribus casib^o
cōuenit talis euacuatio. i. in acutissimo apostemate
in febrib^o acutis pacutis: et in maximo doloze: et hoc
nō est faciendū nisi virtus custodiā sit ergo euacua
tio vsq^o ad syncopim recipabilē. **Ad aliud** argumē
tum de oie euacuatione: cū arguit p^o per dictū **Gal.**
nono de ing. san. s^o tu vero vt crederis: q^o vidisti nō cu
rans numerū dierū: s^o virtutē infirmi pergras vtrū
sit fortis: et tunc nō solū in tertia die: sed in quacūq^o
hora

boa vneris ad ipsius floborhomia dñi q̄ illud dictū
Gal. moderat ab ipso p̄ id q̄ subdit: nisi videris ali
q̄ ortū ex negligentia medici postponēris floborh^m
q̄ curari indigeat: sicut si fieret magna inflāmatiō:
que aqua frigida indigeret inquisito prius q̄ non no
ceat. p̄ 20 2° canone saluādo de floborh^m p̄ acciō rō
ne humoris mixti cū sanguine: cū arguit q̄ talis flob
orh^m non o3 esse media inter copiosam: 2° diminutā:
q̄ floborh^m diffinit ab Aui. q̄ ē euacuatio vlia mul
titudinē euacuās: s̄ si euacuatur multitudo inē necessa
rio est copiosa: quare 2c. of q̄ Aui. diffinit solū flob
orh^m p̄ se 2 illa bñ euacuatur multitudo inē: s̄ nō flob
orh^m pacciō. Ad aliud cū arguit q̄ nō solū op3 ex
pectare vsq3 ad 3° periodū: s̄ vltat q̄ talis expecta
tio fit: vt mā possit bñ misceri cum sanguine: sed mā
grossa plus rēporis requirit ad bñ misceri q̄ mā sub
tilis: quare 2c. of: q̄ hoc nō est p̄ canonē: q̄ intendit
q̄ o3 ad minus expectari r̄m rēpus si possibile est: q̄
of p̄ tanto: q̄ possit accidere aliqd: pp q̄ non possit
expectari r̄m rēpus. p̄ 20 2° canone saluādo de
floborh^m pacciō diuersa: q̄ floborh^m diuersa
p̄uenit apof^m 2° dolor: s̄ in hīs requirit floborh^m
copiosa 2° Gal. s. vsq3 ad syncopim: vt p3 in p^o pe
multimi apbor. p̄me p̄culct of cōiter distinguēdo de
dolor: 2 apof^m rōne māt q̄ si fuerint ex mā sangui
neat vel colica mixta sanguini: hīs floborh^m copiosa
p̄uenit: si vero hāt ex mixtione sanguinis cū fleg^m vel
melia floborh^m diuersa p̄uenit: q̄ diminuta est. Ad
satisfacit nobis: q̄ Aui. quarta sen p̄mi cap^o de cu
ra apof^m dicit: q̄ in ol apof^m a p̄n^o p̄ueniūt reper
cussia: 2 q̄ ad diuersum trahūt: s̄ in calis apof^mema
rib^o repercussia debēt cē frigida: 2 s̄ p̄rica: s̄ in fri
gidis debēt cala misceri cū frigidis: vt squinācū: mō
si in p̄n^o p̄ueniūt q̄ ad diuersum trahūt: 2 s̄ r̄ reper
cussia angit floborh^m diuersa p̄uenit in p̄n^o in omni
apof^m: vel aliud aliqd trahens ad diuersum. Quare
nos alr dicimus de mente Gal. in p^o penult^o apbor.
p̄me p̄culct. s. o3 do significatiōes: q̄n copiosa flob
orh^m p̄uenit: 2 q̄ nō: q̄ si ex apof^memari^o 2° dolo
rib^o hāt angustia magnē: 2 defectiōes tūc floborh^m
copiosa p̄uenit p̄stante virtute: si vero nō hant angu
stie magne floborh^m copiosa non p̄uenit: s̄ magis di
uersa diminuta. Ad aliud cū arguit p̄ partē diuer
sam: ad quā trahis: q̄ si trahis ad finist^o r̄u transis
super cor: 2 si trahis ad dextrā: r̄u transis super epar
of cōiter: q̄ intēdit Aui. q̄ nō o3 fieri trāsitus sup
mēbū principale tanquā ad terminū: sed tanquā per
viā nō inconuenit vt vltius trāscat mā. Gentilis
dicit: q̄ intelligit illud regularit opando: sed coacte
nō inconuenit: purgamus cecrebiū: 2 mā tranfit ad
epar: diceret via cōis: q̄ nō figit ibi: sed vltius trā
scit. Ad aliud cū of. Cūq3 ad diuersus trahere volue
ris prius dolorē sedat: r̄u arguit p̄: q̄ triplr fit sedatio
doloris: aut murādo cōplonem mēbū: aut stupefaciē
do: aut resoluendo: sed nullū horū p̄uenit: of a Bino:
q̄ si dolor leuius est non p̄uenit sedare: si fortis: coacte
p̄uenit floborh^m vel farmaria: 2 sic sedat fortiter ena
cuādo. Gentilis dixi: si dolor est cā fluxus prius seda
dolorē: si vero est effectus fluxus nō op3 sedare dolorē:
2 si dicere in p̄ctura nervi dolor fit: q̄ nō est cā flux
us: nec effectus: qd tunc agere debemus? Of: cum
mitigāribus dolorē p̄ ab extra cū oleo rosato: 2 vino
aū. in q̄bus bulliāt lumbici terēstres: ab intra dādo
terbētinā cū serapino: 2 oleo rosato. Circa quāti

ratē euacuatiōis p̄ farmariā ponunt duo canones.
Primum canon circa farmariā. Quicūq3 mā fue
rit digesta: vel furiosa euacuatio eradicatiua p̄ueniēs
est: 2 p̄ter copiosas digesta in statu p̄uenit furiosa
vero in p̄n° 2 hic est apbor. lāypp. in p̄ma particula
apbor^m. vbi dicit. Digesta medicari: 2 mouere non
cruda: nisi furiosa sit. Scōs canon Inchoantibus
morbis si qd videt mouēdum moue: bec lāypp. scōa
p̄cula apbor^m. Et Aui. suplet in q̄bus casib^o mo
uere p̄ueniat a p̄n^o quarta sen p̄mi cap^o p^o 2 4° can.
cap^o scias q̄ intērio in medicādo febres 2c. vbi di
cit. Qñ cūmes victoriā humoris. s. nām: tūc in p̄nci
pio euacuare p̄uenit: q̄ p̄ngit in trib^o casib^o p̄: qñ
mā mobilis est de mēbro ad mēbū: q̄ of furiosa: de q̄
dictū est in p^o canone: 2 qñ mā peccat in quāritē: 2
qñ peccat in venenositate. Cōtra p^o canones arguit
p̄ mām digestā: 2 probat: q̄ nō o3 euacuari in statu p
lāypp. in fine scōdi canonis p̄at: vbi dicit: in statu
vero silentiū hēre melius est. Q. si dicat: q̄ intēdit q̄
non debes mouere in statu: qñ expectat crisis a nā: p̄
arguit: q̄ quero qñ vis mouere in statu aut in p̄ma
pre: aut in scōa nō in p̄ma pre: q̄ dicit Aui. quarto
can. apd statū vero nō moueas donec nā vincat: 2 vi
gerat: 2 loquit de p̄ma pre: nec in scōa pre: 2 q̄ tu de
bes expectare donec nā moueat dicit Aui. 2 si non
mouet: moue tu hora motus eius: quare trāsibis sta
tum. Cōtra eradicationē māt digeste arguit: q̄ si in
statu sit euacuatio eradicatiua humoris digesti: igit
tunc cessabit febris: quare febris crit sine declinatio
ne: p̄nō saluū: q̄ o3a febris salubris h3 quatuor tem
pora. Cōtra furiositate māt arguit: q̄ nō p̄or euacua
ri eradicatiue: q̄ quāritas medicīne mēsurat ex duo
bus 2° Aui. quarta p̄mi cap^o p^o .s. ex nā mēbū: vel
corpis: 2 ex q̄ritate egritudinis: nā mēbū cognoscit
ex quatuor. s. ex cōplonem cōplonem: sicut: 2 virtute: 2 de
siru duplr p̄ loco: 2 p̄ societate: 2 p̄ loco op3 scire: si
mēbū patiens sit p̄pinquū: vel longinquū: vt possit
mēsurari quāritas māt: s̄ in mā furiosa non p̄or co
gnosci mēbū patiens: cū mā sit mobilis de mēbro ad
mēbū: ex quāritate egritudinis non p̄or mēsurari
quāritas medicīne: probat: q̄ quāritas egritudinis
cognoscit ex quāritate: 2 qualitate māt peccatis: q̄
imp^o ē scire. Cōtra 2° cano. de minoratione māt a
p̄n^o arguit p^o mām venenosā: 2 arg^o q̄ o3 euacuari
eradicatiue a p̄n^o q̄ nō minus est aptū pari cor: a mā
venenosā: q̄ a furiosa: q̄ b̄ sua p̄prietate petit cor: illa
vō sui mobilitate. Irē in p̄cturis venenosia nō val3
euacuatio: nisi prius det bezeardicum: q̄ defendat
cor: 2 s̄ in febrib^o pestilentialib^o: q̄ p̄cedit ex veneno
sitate māt q̄ mā venenosā ē apta plus ledere: q̄ furio
sitas. Cōtra quāritatē māt arg^o q̄ nō o3 minorari: q̄
cuius quāritas ignorat: eius euacuatio nescit quārit
fieri debeat: s̄ nemo est: q̄ sciat quāra est mā peccat
igit nō p̄or recte euacuari. Irē arguit q̄ minoratio
nō solū p̄uenit in mā venenosā: 2 mā peccat in quā
ritate: s̄ in mā peccat in sba .s. in grossitie: p̄bat
p̄ Aui. q̄rta sen p̄ cap^o 3°. Reor q̄ demant rectitu
dinē indirū 2c. vbi dicit. Cū nō sumus securi: q̄ vrr^o
p̄durer vsq3 ad horam maturitatis pp grossitie eua
cuandā a p̄n^o mouere nō debes nisi post subtilitate: 2
videt implicare: q̄ primo dicit a p̄n^o euacuandā: 2
postea dicit post subtilitate. Rūdendo p̄ saluando
primo canone ad p^o contra mām digestam: cum ad
ducit dictum lāypp. in scōo canone. s. apud statum
b iij

vero silentiū hñe melius est: dicitur sic supra dictū est: qd hyppocrates intēdit: qd nō opz euacuare i statu qñ expectat qd nā sit factura crisis. Ad aliud cū que ritur an i prima pte status faciēda est euacuatio: an in scda of qd in scda tū arguit qd tu debes expectare p nām faciēdū of crisis videt. si nā sit factura: qd gbus crisis futura est: nō officilis est an acūmē. Ad aliud qd euacuatiōe mae digeste cū arguit qd si fieret in statu tunc cessaret febris: ita febris nō hñet declinatiōe: of qd cū cū fiat in pluribus vicibus: facta pma euacuatiōe declinabit febris. Ad aliud qd furiositate: cū arguit qd quāritas medicine euacuatiue cognoscit ex duobus. scilicet nā membri patētis: et ex quāritate egritudinis: pcedit: et cū arguit qd opz cognoscere an mēbrū sit ppinquū: vel longinquū: cōcedit: et sñr de quāritate egritudinis pcedit: et cū dicit non cognoscit mēbrū: nec quāritas egritudinis negatur: qd mā furiosa est ad intra: venas: et in mēbris ppinquis cordis: id tunc de corde: et egritudo est multo mae bullit: sicut dicit Auic. ideo mā mobilis est. ppo saluādo scdo canone: cū arguit qd venenofitate: qd nō minus peccat mā venenosa: qd mā mobilis: ergo sicut in mobili puenit eradiciō: ita in venenosa: negat pñat quia in venenosa nā nō toleraret euacuatiōe eradiciōis. Ad aliud de puncturis venenosis: et de febribus pestilentialibus: cū arguit qd mae venenose magis sunt apte ledere: hoc nō seqz qd talis mā sit eradiciōe euacuāda: qd nā nō patet: et si diceret: quare nō dicit dñs bezardū: of qd hic loquitur hypp. de euacuatiōe tremēda: alibi dicit dñs de bezardū. Ad aliud de quantitate: cū arguit: cuius quāritas ignozat: eius nescit euacuatio: quanta fieri dñs: si intelligit de euacuatiōe pñsa: et punctuali quāra: of effe pcedo: qd si ignozat punctalr quāritas mae: nescit euacuatio pñctalis: si vero loquamur de euacuatiōe extirpationis: nō punctali: sufficit cognoscere extirpatione quāritate mae. Ad aliud cū arguit: qd mincratio nō solū puenit in duplici casu. scilicet in mā venenosa: et in mā peccare in quāritate: negat: et ad probationē cū aduic dicit Auic. of qd mā grossa nūquā ē minorāda a pñcipio nisi peccet in quāritate: et cū of qd videt implicare pñctionē: cū dicit qd est euacuāda a pñ. et postea dicit nō moueat nisi post subtilitate: of qd intendit: qd parū of subtilitatis euacuatiōe: id est in pñ mare hypp. qui diuidit pñ morbi in pñ statū: et declinatiōe: et sic pars augmētū est ex pñcipij et alia pars est ex parte status.

De euacuatiōibus insensibilibus in 5o cap. In quinto cap. de euacuatiōibus insensibilibus dicit dñs: et circa illas sunt quēdā modi euacuatiōis. scilicet p dicit: p exercitiū: p frictiōe: et p balneū: sicut sunt quatuor modi euacuatiōis sensibiles. scilicet p farmaciā: p vomitū: p vrinā: et p sudorē: et circa modū euacuatiōis insensibilis ponēdi sunt canones. pñmus canon est. qd isti modi euacuatiōis insensibilis nō sunt pueniētes in repletiōe sñm vasa: id est: qd repleti sñm vasa requirunt manifestā euacuatiōe: igit nō sufficit euacuatio insensibilis: pñtia et aña pbat de illo: qd somnabatē i balneo sanguineo: cū Gal. pcepit floborb. qd euacuat repletiōe sñm vasa: et medici sequētes vñ Aristoteli pcepunt abstinerēda: qbus magis credidit: et ex illa inflammatus dissolutiōe huiusmodi passus est: et tandem suffocatus interiit: sicut ex multitudine olei suffocat flamma lapadiis. Scdo

canon est. qd in repletiōe sñm virtutē hñ modi euōnis insensibilis aliqui pueniūt: pbat nā Gal. in acutis febribus 4o die terminādis pcepit dicit valde reuēte: que est nihil daret: et tpe nō suspecta sit sñr in febribus flegmaticis ex humoribus crudis nō recipiētibus digōnem Gal. pcepit singulo die fieri euōnem p frictiōes quādiu vigilar. Sñr laudat balneū in declinatiōe febriū puridarū ad humores subiles euacuādos: et nota: qd exercitiū sanis sit pueniētes: et in febribus nō pueniūt nisi quādiu ad vñ spēm eius: que of frictiō: qd pōt tripliciter variari: aut sit debilis: aut fortis: aut temperata: et perata apit poros: et subtiliat humores: et insensibilr resoluit: debilis vero aliqd minus facit: et nō resoluit: et oppilat: et nō pueniūt: si intēsiōe diuerēdi. Circa euōnes dicitur sunt due diffi. pñma circa euōnes sensibiles: quēdā qd sunt plures: qd quatuor: qd pōt fieri euō p farmaciā: p nares cū cōsternaturē: et caput purgēs: ergo euōnes sensibiles quāz modis. scilicet p ventrē: p vomitū: p vrinā: p sudorē: et p nares. Scda difficultas est circa euōnes insensibiles: qd vñr illas quāz narrazas est euacuatiō insensibilis p aerē: iuxta illud dicit Auic. Mer in ol sua dispositione exsiccat corpora nra ppter id qd inest ei de virtute solis: et stellarū: bec ille: si hñ exsiccat necēio resoluit quare et c. pñ ad primū of: qd euōnes sensibiles facit p farmaciā sunt quatuor: et intelligit de farmaco sumptio p ea. Ad scdū of: qd euōnes insensibiles facit ex administratiōe rerū nō pñme assistētū nobis. Circa canones dicitur sunt due diffi. pñma circa pñ canonē: qd dicit: qd isti modi euacuatiōis insensibilis nō sunt pueniētes in repletiōe sñm vasa: qd Gal. i cura synoci homotheni: in qd repletiō sñm vasa ponit dicit frictiōes: et balneā: et in homotheno est repletiō sñm vasa quare et c. Scda difficultas est circa 2m canonē: qd dicit: qd hñ modi euōnis insensibilis aliqui pueniūt in repletiōe sñm virtutē: qd in repletiōe pueniēs est farmacia: qd facit euōne sensibile: ergo insensibilis nō puenit. pñ ad primā difficultatē of qd pñmus canon intelligit: qd modi euacuatiōis insensibilis nō sunt pueniētes. id est nō sunt sufficientes in repletiōe sñm vasa: qd in tali repletiōe requirit floborb. vel farmacia. Ad scdam difficultatē of: qd notāter of: qd hñ modi euōnis insensibilis aliqui cōueniūt. id est sufficientes. qd nō pñt administrari farmacia.

De quādo: et quātr euacuare oportet in sexto cap. In sexto cap. dicit dñs est quor sunt ea: ex qb fieri pōt repletiō indicij de qñ: et quātr euacuare opz. Sūt aut decē res sñm Auic. 4o sen pñmi canonis cap. tertio. Ex qb repletiō indicij fieri pōt de euōne: et sunt contenta in hñs duobus versib. Aras cras: regio virtus: cōplexio: forma. Nos: et synchoma: repletiō: et pñtia: et vñs. De arte Igt Auic. Aras qd mñra sit euō: sic ara seruēdi i balneo: et seruēdi onera dorso ab eo pñtia: et ad vñr oia ara laboriosa. De etate ingrat: etas: qd nōdū ad aug. pñtia pñtia pñtia: aut pñtia pñtia terminū trā suat ab ea pñtia. De regiōe ingrat. Et regiō qd meri dionalis valde cala ab ea pñtia: qñ i eis vrucos debiles sunt: et septentrionalis multū frigida ē ab ea pñtia. De virtute ingrat: debilitas cuiusqz trium virtutū ab ea pñtia: verūramē aliqui plus eligimus aliis cuius virtutis debilitatem: puta sensitiue: et moriue: cū fiduciā habuerimus succurrēdi rei timorose. De cōplexiōe ingrat: et cōplexio cala et sicca ab ea pñtia: et frigida:

frigida: et humida caliditatem non habent: aut debilem habent ab ea prohibet. De forma. i. de propone inquit: in figura autem supfluitas macri: et raritas ab ea prohibet: sicut supfluitas grassitie sine piguedinis. De syntomate. i. de accitua inquit. Accitua quoque multa ab ea prohibet: sicut aptitudo colice passionis: et spasmus: et solio ventris qui solvere ventrem super ventris solonem tum morosum est. De repleione inquit: vel de srio. Enacuatio sine dubio eueniem fieri prohibet. De tempore inquit. Hora quoque multum calidum multum frigida ab ea prohibet. De visu. i. consuetudine inquit 3° can. Cauemus ab omni enacuatione nisi post fiduriam sumptam ex consuetudine: quod illud quod bibit soluit: ne eis sit ad penam item: et sicut non oportet enacuare illi: qui ex consuetudine parum comedit: et sicut iste beccus res sunt considerande tam circa floborbum quam farmatiam. Circa has decem res ponuntur duo canones. Primus canonicus iste decem res sunt considerande in omni enacuatione facienda tam per floborbum quam per farmatiam: virtutes et repleto sunt principales: ratio prima pars est: quod quilibet illarum decem rerum variat indiciam de enacuatione vel in toto vel in parte: ratio secunda pars est: quod solus virtus: et repleto totum prohibere potest enacuationem secundum canonem. Quicquidque virtus: et repleto considerantur enacuatio facienda est: nisi aliquid magnum accitua impediatur. Accitua vero coiter impedienda ponuntur quatuor. scilicet dolor magnus: et debilitas magna stomachi maxime oris stomachi: fluxus magnus: et spasmus: per secula pars per dicitur Anic. Cum egritudo iuncta fuerit dolori: prius sedam doloris: et etiam intelligitur de debilitate stomachi: et de fluxu ventris: et de spasmus. Contra primum canonem arguitur 3° quod si decem res decessant repleto indiciam in dicitur in enacuando: igitur aliqua illarum non presentientem sit rectum indicium. Item sequitur quod nullus potest recte enacuare per prima vice propter dicitur Anic. quarto can. cap. Cum manum enacuare volueris: ubi dicit. Cauemus administrationem farmacoꝝ nisi post fiduriam sumptam ex consuetudine: ergo de eo: qui non considerat enacuare non potest summi fiduria ex consuetudine. Contra 2° canonem arguitur 3° quia dicitur Anic. quarta primi cap. per rariat huiusmodi dicit non esse repleto ex suo medicat per rariat: nec ideo malitia coplonie sicut. Item arguitur illa quatuor accitua: quod non prohibent enacuationem per peria doloris: quod Galen in commento tertij aphor. prope finem primi libri inquit: in maximo dolore flobor homia puenit usque ad syncopim: peria fluxum ventris: Anic. inquit in quarta tertij fluxus curat fluxum peria debilitate virtutis arguitur per dicitur Anic. hic quicquid plus elligimus debilitate virtutis cum fiduriam habuerimus succurendi rei timorose 3° spasmus arguitur: quod cum spasmus fiat ex materia opilante nervum: per quem spiritus motus transire obscuratio fit cum farmatia enacuare manum: igitur non prohibet illam. Respondendo ad primum peria primus canonem conceditur: quod si aliqua illarum decem rerum non presentiet: non fieret rectum indicium: sed sufficit quod presentiat vel 2° totum vel secundum partem. Ad 2° cum arguitur quod debet haberi fiduria ex consuetudine secundum Anic. ostenditur loquimur de consuetudine enacuare: id debet quicquid quod enacuatur aut lenit: aut durit: sed in hoc consuetudine melius est infra subistere: quam exquissime enacuare. Ad aliud peria secundus canonem: ad primum cum arguitur secundum Anic. quod non esse repleto: hec ideo malitia coplonie ex suo medicat per rariat: ostenditur inquit: quod non esse repleto est enacuanda sensibilibus: quod de materia: que non grauat insensibilibus enacuare debet cum dicitur subtili. Ad 2°

de dolore dicitur quod si indicas doloris debere sanari eius flobor homia fac floborbum: si vero indicas non posse se dari per floborbum prius sedam doloris: postea enacua. Ad aliud de fluxu ventris ostenditur quod parvus fluxus curat eius farmaco enacuando eam: sed magnus fluxus firmatus est: ideo ergo non est grana simraldi cum vino albo: quod curat. Ad aliud de virtute debili ostenditur: quod intendit de virtute naturalis et motus: et non de vitalis: et si etiam elligit quicquid virtutes vitales debiles intelligit: quod sit debilitas reparabilis. Ad aliud de spasmus ostenditur: quod magnus spasmus prohibet subitam enacuationem: sed prius oportet tractare apertum: sed non magnus non prohibet enacuationem etc.

Secundus tractatus de morbo in compositione. Secundus tractatus est de resolutione morbi compositionis: sicut in suas intentiones curatias: et quatuor dicemus: primum quid est morbus in compositione: 2° quod sunt genera: vel species eius: 3° quod sunt intentiones curatias: 4° declarabimus intentiones per exempla. Quantum ad primum ut scias quid est morbus in compositione oportet intelligere quod est compositio: per se loquendo. Est autem compositio sicut Anic. sedam secundum per plasmario partium: et ubi dicitur sicut formam cum quantitate: numero: et sicut: et sic compositio non ostenditur nisi de compositio membrorum: quod habet pres diffinitiones: 2° formas: quod plasma grece latine dicitur formatio compositio per plasmatio: sicut textura partium ostenditur 2° formas et sic compositio non ostenditur nisi de membris et herogenijs: quod pres non pueniunt cum toto in nomine: et diffinitione: quod pars manus non est manus: et pars cubiti non est cubitus: sed simplicia membra dicuntur homogenea: quia quilibet pars illorum conuenit cum toto in nomine: et diffinitiones quod quilibet pars carnis est caro: et quilibet pars ossis est os. Quare morbus in compositione est mala plasmatio membrorum: vel mala textura: vel quantitas: vel malus numerus vel malus firmus: plasmatio vero continet quatuor sub se. scilicet figuram: viam: receptaculum: et superficiem. Quantum ad 2°. scilicet quod sunt genera vel species male compositionis: dicimus: quod quatuor sunt genera male compositionis: quod sicut compositio distinguitur in quatuor genera. scilicet in plasma: quantitas: numerus: et sicut: sic morbus in compositione distinguitur in 4° genera. scilicet in malum plasma: malum quantitas: malum numerus: et malum sicut: et idem Anic. sedam secundum primi inquit. Egritudines compositionis 4° comprehenduntur generibus. scilicet egritudines plasmatis: egritudines quantitas: egritudines numerus: et egritudines sicut: et plasmatis egritudines 4° et comprehenduntur generibus. scilicet egritudines figuram: et ut figuram a suo cursu naturali mutetur per quod pueniunt in compositione nocumetur: sicut textura recta: et rectitudo rotundi: et quadratura rotundi: et rotunditas quadrati. Secundum genera sunt egritudines viarum: quarum sunt species tres: quod aut dilantur: aut perstringuntur: aut clauduntur: sicut est oppositum. Et 3° genera est egritudines receptaculorum: quarum sunt 4° species: quod aut sunt maiora: et dilantur: aut minora: et perstringuntur: aut replentur: et opilantur: aut enacuantur: et deserunt. Et 4° genera est egritudines superficierum membrorum: et sunt aut quod sit lene quod est aperit: aut exasperat quod est lene. Egritudines autem quantitas: que sunt species: quod aut est ex genere augere: aut ex genere diminutionis: si augere: aut rei naturalis: aut rei non naturalis: egritudines vero sicut sumuntur dupliciter: quod sicut sicut Galen dicit de loco: et de societate. per 2° loco sunt 4° species: aut exit membrum iunctura sua: aut a suo moueat sicut: ita quod non egrediat: aut moueat loco moru non naturalis: sicut tremor: aut in suo figuram loco: et non moueat ab ipso. Egritudines vero societatis omnem dispositionem colligunt

Tractatus

quā mēbrū hū cōparatione sua ad aliud mēbrū: qđ sibi vicinū existit siue ei appropinquat: siue ab eo clō-
gat scđm cursū nālez: et sunt duarū spērū: vna est:
vt accidar ei phibitio murus sui ad ipsū: aut duris fir-
postquā possibile erat: sicut cū digitus sibi vicinū tā-
gere phibet: aut cū accidit: vt ab eo moueri phibea-
tur: aut cū separaf ab eo postqđ possibile erat: aut fir-
difficile: sicut palpebre laxatio: et iuncturā locatio
in palyfi: et durities apicendi manū et apicendi oculū.
Quartū ad 3^m. s. quartū ad intētionē curatiua: ma-
le cōpositionis: ep̄ prius intelligere: qđ cū egritudi-
nes plasmatis p via: et recepraculo scđm plūmū fiāt:
et fortiores sint: sicut egritudines sicut p loco: et societa-
te: ideo circa illas magis intētionē curatiua pone-
mus: et declarabimus per exempla: in alijs vero fig^{is}
et superficie: quantitate: et numero sufficit breuiter
trāsire: notādo qđ egritudines plasmatis magis sūt
circa mēbra carnosā: in qđ^o vene: et recepracula sūt:
egritudines vero sicut circa mēbra iuncturā sūt:
in qbus nervi: et ossa sūt: Quartū igit ad intētionē
curatiua: circa vias dicimus: qđ sicut sunt tres egrit-
tudines principales circa vias: s. dilatio: p̄stricō: et
clausio: sic sunt tres intētionē principales curatiue.
p̄to dilatio: intētio curatiua est cōstricō siue
cōdensatio. p̄to p̄stricō: intētio curatiua est di-
latatio: siue rarefactio. p̄to clausio: intētio curati-
ua est ap̄rio: et euacuatio. Quartū vero ad intētionē
curatiua: circa vias: et recepracula dicimus: qđ sicut
sunt quatuor egritudines principales. s. dilatio: p̄stri-
cō: repleō: et euacuatio: et d̄ferō: sic sunt
quatuor intētionē curatiue. p̄to dilatio: intētio
curatiua est p̄stricō: siue cōdensatio. p̄to cōstricō:
intētio curatiua est dilatio: siue rarefactio. p̄to
repleō: intētio curatiua est ap̄rio: siue euacuatio. p̄to
euacuatio: siue euacuatio: descriptio intētio cura-
tiua est repleō cum p̄foratib^{us}: et nota p̄ intellectu ista-
rum intētionū: qđ pōt esse duplex p̄stricō: vna p̄ cō-
densationē: et p̄ curatiua: idiget rarefacti: et di-
latari: alia p̄stricō est p̄ oppilationē: mēad intra-
viam: vel recepraculū: et hec indiget ap̄tione: et eu-
acuatione. Quartū vero ad intētionē curatiua: egrit-
tudines. s. exirus mēbrū a iunctura: aut a suo murtas-
situa: qđ nō egredit: aut mouet in eo motu nō nālī:
sicut tremor: aut figit in loco: et nō pōt moueri ab eo:
si fit exirus mēbrū a iunctura: vt fit in dislocatione: in
intētio curatiua est reductio mēbrū ad iūctura: si ve-
ro murtas a suo situ: intētio curatiua est reductio mē-
brū ad suū sitū: si vero mouet in eo motu nō nālī: sicut
in tremore: intētio curatiua est remotio mē facietis
tremorē: si vero figit in loco: vt nō possit moueri ab eo:
intētio curatiua est resōlo mē facietis illud. Quartū
vero ad intētionē curatiua: egritudines sicut p̄ so-
cietate dicimus: qđ sicut sunt due egritudines: qđ aut
nimis appropinquat ad mēbrū sibi vicinū: aut ni-
mis clōgat ab eo p̄ qđ sūt due spēs egritudinū: vna
vt fiat phibitio motus sui ad ipsū aut duris: alia est:
vt fiat phibitio remoueri ab eo: aut difficile sit: et in
istis intētio curatiua est euacuatio: vel resōlo mē facietis
phibitio motus. Quartū vero ad 4^m. s. ad exēpla
banda p̄ istis intētionibus: dicimus prius exēpla de
egritudinib^{us} existētib^{us} in mēbris carnosīs. s. in vīs:
et recepraculis in qbus sunt tres egritudines cōtes: si-
ue siles. s. dilatio: p̄stricō: et repleō oppilatiua: in re-

cepraculo vero est alia quarta egritudo. s. euacuatio
descriptio: de qua post dicemus. p̄to dilatio: intētio ve-
ro viarū: et recepraculū: puenit p̄dēfatio tunicarū ve-
narū: et recepraculū: exēplū de p̄dēfationibus: qđ sunt
sicce cōplexiōis: siue caliditue frigida sicut alūmē: ma-
stix: olibanū mirrha: bol^{us}: terra sigillata et b̄mōi: que
pōt administrari in sba: vel q̄litate. s. p̄ viam infusio-
nis: vel decoctionis: exēplū in sba: vt p̄ aluminis pul-
uerizati 3. j. et def in poru cū onē. iij. aque cūdiuie:
vel capil. ven. exēplū in q̄litate scđm viā infusionis:
vel decoctionis: sicut in aqua thermalib^{us}: in qbus est
minera aluminis: vel ferri: vel salis: vel sulphuris:
exibitio b̄mōi aquarū facit ad p̄dēfationē viarū: et
recepraculū. Et si diceret qđ q̄litate ad ap̄tione
viarū: igit nō facit ad p̄stricōnē. R̄ndet qđ facit
ad ap̄tione intrinsecā viarū: et recepraculū: s. tū fa-
ciunt ad p̄stricōnē: et p̄dēfationē extrinsecā cūni-
carū venarū: et recepraculū. In p̄stricōne vero di-
latatio puenit cū rarefactiua: exēplū de rarefacti-
bus: qđ debet esse caliditue: et humiditue: vt semē lini: sicut gre-
cum: althea: b̄dca: vrsina: hyssopus humida: cepta: vi-
tellus cui: sicut: et vini: et b̄mōi siue in sba: def: siue
in q̄litate p̄ modū infusionis: vel decoctionis: et qđ bi-
bunt aquā maxle h̄nt p̄stricōnē tunicarū venarū: et
recepraculū: et remediū singulare in hīs est dare po-
rum vini: et si diceret tempore et sunt rarefactiua: et
dilatiua: et tū nō sunt caliditue: et humiditue: r̄ndet qđ r̄pe-
rata d̄nt que sunt in p̄ gradu caliditue: et sicca in p̄ gra-
du: qđ parū distantia a tēperamēto: et cū siccitate ali-
quid humiditatis est: et q̄re rarefactiua sunt: vt camo-
milla: melilotū: anetū: et sicut grecū. p̄to repleō: et
oppilatiua cura est ap̄rio: et euacuatio: ap̄rio vero fit
cum syrupis: vt p̄ acetosi de duab^{us} radicib^{us} onē. j.
mellis rosari col^{ore} onē. s. aque cūdiuie capilū ven. et
buglosse añ. onē. j. et summat p̄ vna vice: euacuatio
vero fit cum medicinis vel simplicibus: vel cōposi-
tis: exēplū de simplicibus p̄ agarici 3. j. salis gēme
3. j. bulliat pax in onē. iij. decoctionis: et co-
dialia: postea exprimat: et addat diafene onē. j. diafi-
niconis 3. j. s. et fiat portio: qđ exhibeat sumo mane:
exēplū de cōpositis p̄ diafyniconis dulcis 3. ij. diafi-
ne onē. j. distēpera vt. s. et def. p̄to intētio: vero eu-
acuationis descriptio: d̄ferō: est qđ intentio curatiua est
repleō p̄foratiua: p̄ quo scias: qđ ille: qđ passus fuerit p̄
multos dies famē: incurrat talē cūonē descriptiua: pro
qua indiget restauratione p̄foratiua: qđ paulatim fie-
ri d̄bet: et nō subito: qđ si subito fieret rastaurō in tali ca-
su: p̄duceret ad morte. Dicamus scđo exēpla de intē-
tionibus curatiuis egritudinū existētiū in iuncturis: et
p̄ de situ p̄ loco: p̄ egritudo sicut exirus iuncture: et co-
eo suo: qđ d̄f dislocatione: et intētio curatiua est reductio
iuncture ad locū suū: exēplū de dislocatione cubitus
a loco suo: reductio fiat a medio practico: et p̄ ca ca-
ne ne capias manū ex vna p̄ce: s. capē iūcturā man^{us}:
ne destruat vna iūcturā volēdo reducere alias scđo
egritudo sicut vt iūctura murtas a situ suo: s. nō egre-
dit: sicut curatō sicut reducta ad sitū suū p̄ mediū pra-
cticū: et egritudo sicut mor^{is} nō nālī in loco: vt tremor:
et sc̄tio curatiua sicut remotio mē facietis tremorē:
talitū aut remotio sicut aut euacuatio: et aut resoluendos
cūo pueniēs sit cū pyllulā de bermodactilis: et resōlo
cū oleo cherino vlt cū vng^{is} diaglō 4. egritudo est fixio
in loco: vt nō possit moueri ab eo: sc̄tio curatiua est re-
sōlo mē facietis: qđ fit cū oleis: et vng^{is} d̄ferō. Scđo dicamus
exēpla

extra de intentionibus egritudinis sitis p societate: q sunt due: q aut nimis appropinquat ad mebum: aut nimis elongat ab eo: pp qd due sunt egritudines: una est phibito merns fin ad ipsum: aut duris fit: alia est phibito remoueri ab eo: aut diffi: fiat: et in hys est eade intentio curatiua. s. euacuatio mae: vel resolutio: phibito mori: extra sunt cu dictis pyllulis: aut oleis: et vng: dictis: aut cu oleo d balsimo fiat ratio resolutio: q tale mirabile est in hoc: q si carea illo: loco cina di cit Anzoor cape olei vetus: et bulliat in tuis ambre 3. j. et cu illo vngas locu: et faciet idē: et becessificiant pio cura harum egritudinum.

TRACTATUS tertius de resolutione solutio nis continui intentiones curatiuas.

TRACTATUS tertius est de resolutione solutio nis intentiones curatiuas: q solo p tui sit triplici: id diuideda est in tria cap. in p. cap. tractat bis de apostematibus in 2. de vulneribus: in 3. de vlcibus: et in singulo cap. declarabimus p qd est illud 2. in qd spēs diuidat: vel in qd gñat: et dicem intentiones curatiuas et 4. declarabimus intentiones p ex.

De apostematibus.

In p. cap. tractatū est de apostematibus et declarabimus quatuor: p qd est apostema 2. in quor gñat: vel spēs diuidit: in quor intentiones curatiuas resoluunt: 4. declarabimus intentiones per ex.

Quartum ad p. qd sit apostema Gal. 6. de accitri ingt q apostema est tumor pter nam: tumor sit p aggregationē mae in loco apost: mae aut aggregata in loco apostematis est mae pūera: et pringit et c. alia mae in circuitu apost: qd mae aīa: q est apra trāsfire in mām pūera: q corpus repletur est: et nō mūdificatū: et vt melius declarari possit Joānitius inquit Apostema est morbus ex triplici gñe morbi cōpositus. s. mala cōpōnē mala cōpōne: et soluta pūuita: tēca effectina ē pōr cē duplex. s. extrinseca: et intrinseca: extrinseca pōr cē casus: vel percussio facta in alio quo mēbro: ex q sit dolor: et pter sit attractio mae ad locū. Alia cā effectina est intrinseca. s. virtus ex pūsiua stimulara a quali: et virtus pūerina stimulara a quāro: a gbus mītrū mae ad aliqd mēbro debiles et sit ibi mala cōpō mala cōpō: et solo cōmunitatis.

Quartū ad 2. quā apost diuidit in gñat: et spēs d: q diuidit in quatuor gñat: sicut qtuor sunt humores. s. in apost sanguineū: qd d flegmon: in apost colicuz: qd d beryspilari in apostema flegmū qd d vndimia et in apost mēlicū: qd d sepheros. Sanguineū diuidit: qd vel sit a sanguine nālū: et d flegmō: vā sanguine nō nālū: s. est duplex: qd vel sit a sanguine adusto: vā micro cū alio humore: si adusto: dupl: vā grosso: vā subtili: grosso d carbū: si vero cū alio humore dupl: vel adusto: vel nō adusto: si adusto: sit cola d pāna: si itius: vā malū pini: si ex flegmū adusto d cēre: si melia adusta d vena egrediēdi: si cū alio humore sine adustione: aut est cola: et sic sit flegmō beryspiladea: si vndimias sanguis si vero dñat cola sit beryspila flegmonides: si vero mīscet cū flegmū dñante sanguine sit flegmō vndimias: s. dñante flegmū sit vndimia flegmonides: si vero mīscet cū melia dñante sanguine sit flegmō sephyradea: et vincēte melia sit sepheros flegmonides. Colicum apost diuidit: qd vel sit a cola nālū: vel nō nālū: si a cola nālū sit beryspila verasī nō nālū: dupl: quia vel sit a cola adusta: vel mixta alteri

humori si adusta d beryspila corrosiua si mixta alteri humori: et si cū sanguine d beryspila flegmonides: si cū flegmate d beryspila vndimias: si cū melia d beryspila sephyrades. Formica est pustula pua d cola: vel pustule pue ex cola: et dupl: sit: vel a cola nālū: vel nō nālū: si nālū d formica ambulatoria: si nō nālū dupl: vel a cola adusta: et d formica corrosiua: vā ex mixtione alterius humoris: et d formica miliaris: et hoc dupl: qd vel talis mae adurif: vel nō si adurif d formica miliaris corrosiua si vero nō adurif d formica miliaris ambulatoria: et sic tria diuersa apost: hū ex cola. s. beryspila: formica ambulatoria: et corrosiua: et formica miliaris ambulatoria: et corrosiua. Flegmaticum apost diuidit: qd aliud sit ex flegmū: nālū: et aliud ex nō nālū: si ex nālū d vndimia: si ex nō nālū dupl: sit: aut rōne sbe diuerse: aut rōne humoris alteri admixtione: si rōne sbe: aut nimis subtilis flegmatis et sit pērositas: et aquositas: et sic apost ventosum: vel aquosum sit: aut rōne grosse sbe et sit apost grossum: mucilaginosum: aut gipsū: aut vitru: et sit apost stemata dura: vt nodi: glandule: et scrophule: si rōne admixtionis alteri humoris: triplici sit flegmū nō nālū: aut rōne admixtionis sanguinis: et sic sit vndimia flegmonides: aut rōne admixtionis colē: et sic sit vndimia beryspilades: aut rōne admixtionis melic: et sic sit vndimia sephyrades. Melicum apost diuidit in duo gñat: qd vel sit ex melia: vel sit ex flegmū induratos et vitru: qd pōr dicit sepheros: s. factū ex melia diuidit in duas spēs. s. in sepyrosim: et cēru: dñt aut qm in cancro est tumor cū pulsatione: et dolor: et in circuitu sunt vene qd pedes: et sit ex mae adusta: et sepyrosi vero nullus dolor. Selyrosia diuidit in vtri: et nō verum: verus sit ex melia nālū nō verus vero sit ex melencolia nō nālū: q diuidit in quatuor spēs 2. numez quatuor humores: qd alius sit ex sanguine adusto: et d sepyros flegmonides: alius ex mixtione colē adustae: et d sepyros beryspilades: alius ex admixtione flegmatis adusti: et d sepyros vndimias: et alius ex melia adusta: et d sepyros adustus. Quantū ad tertū. s. quartū ad intentiones curatiuas apostematū cōiter d q quatuor sunt intentiones necessarie curatiue apost magnoz. s. dicta pueniēs: repulsio cāe aīcedēti: resolutio cāe pūere: et correctio accitriū: notant d necessarie: qd minoratio mae aīcedēti cōtinentiū nō ē necessaria: qd qū corp est mūdificatū nō puenit sīr d magnoz apost qd in pūis apostematibus nō requirunt tot intentiones et si qd instaret cā aīcedēti q repulsio nō ē intentio sufficiēs l magnis apostematibus: qd si ex magna pūsiōe: vā magna plenitudine sit magnū apost nō sufficit repulsio: s. te et mūdificatione corpis: qd in magna pūsiōe sit magna distēpātiā: q repuenit et minoratio. Itē p cā pūcta nō sufficē resolutio pbat: qd apost ordinat duplex et finē nālū. s. in resolutio: et supurōne: notant vtri in finē nālū: qd putrefactio: et crudario sīr aīes nō nālū: ex errore facti. Itē d saluari h mod: ad p. negādo qd stāte mūdificatōe corpis si supueniat apost magnū ex pūsiōe q pueniat minor: ad 2. d q resolutio duplex. s. insensibilis: et sensibilis: qd sit supuratione: et id sufficit resolutio p cā pūera q insensibilis: vel sensibilis: vel vtraz: et hoc sunt tolerabilia: tū clarius esset dicere p cā aīcedēti: resolutio mae: et p cā pūcta: maruratio mae: sic clarius pūcedēti vtrūq: disunctim: vel coniunctim. Quantū ad 4. s. ad

Tractatus

declarationē interionū p' exēpla p' dicta: fit subri-
lia. sine carnib' : et sine vino si virt' : et eras p'fentiū:
fin aut' pcedat modicu vini bñ lymphari cū ferulo:
et berbīs 2° p' cā aīre. f. refrenari de eius p' rep'fūsiū:
et minorariū dicēdū est: de rep'fūsiū p' cōiter ofiq'
rep'fūsiū d'z ēl frigidū: et fieri: et cōiter fit hoc. p' bo-
li armeni 3. j. olei rosati onē. j. misce Bal. ingr 2° ad
glauconē. 3. rep'fūsiū cōe: oībus mācb' est aqua: et
acerū quātū sufficit ad potēdū: fit oleū rosatū et ace-
rum est pueniēs rep'fūsiū in elb' mācb'. De mino-
rariū si sanguis peccat fiat floborb' si virtus: et eras
cōfentiū si alē humor peccat da farmaciū p' minora-
riū: q're si colā peccat da 3. j. s. electuarij d' p'filiū cū
onē. j. lenitiū vel cassiē vel diatene distēpara cū de-
coctione recēti: et cordiali: et si fleg' peccat da 3. j. s.
diateneconis cū onē. j. lenitiū distēpara l decoctione
cordiali: et si mēlia peccat da 3. j. s. p'fectiōis hameb:
et onē. j. lenitiū distēpara cū decoctiōe cordiali: De
maturatiōe vero māe: puenire cōiter of q' maturati-
ō cōponit ex rep'fūsiū: et resolutiū: et plus de rep-
fūsiū ponit in pñ 2° plus de resolutiū ponit apō
fartū: et ingr Bal. 2° ad glauconē. 3. medicine matu-
ratiue sūt duplices: q' qdā pueniūt l mā calā: et qdā
in frigidā: in mā calā pueniūt farina ordeī: vel tritici
cū aqua: et qdā plus coq' minus valet: in frigidis
vero cō quātū plus coq' plus valet: in frigidis matu-
ratiua sūt farina seminis lini: farina fenugreci: mal-
ua: althea: bāca vrsina: semē lini: fenugreci: hyssop'
humida: cēpā: vinū: vitell' ouī: fermetū: adeps por-
ci nō salita: crocus: et ficus: et decoctio horz. 120 ma-
ruratiōe flegmonis p' farine ordeī: farine fenugreci
aī. onē. j. olei rosati quātū sufficit. 120 maturatiōe
beryfipile p' farine lētiū: farine ordeī aī. cū oleo rosa-
to fit emplūz et si beryfipila corēfua p' lactuce: sem-
pūne: solatri aī. m. j. buliāt: postea incorpēnt cū fa-
rina ordeī: et oleo rosato. 120 mirabile cāe aīre p' flegmonē sacro
est mā aduīta: et maxie in malo pini. p' succi apij: suc-
ci solatri aī. onē. iij. p'guedinis vereris porci onē. iij.
fac bulire ad lentū ignē p' quartā partē hore: deinde
adde cere albe. 120 maturatiōe vndimē p' aq' salte
aque cineris: et cū paucō aceri. 120 olei rosati et aceri
aī. onē. j. et adde paz salis: et paz sulphuris. 120 ma-
ruratiōe sephyros opy prim mollicicare: et prim re-
solueret misce simul. 120 p' bdelij: armoniaci: gal-
bani aī. et cū oleo de lilio incorpora: adde mucilagi-
nis seminis lini: et fenugreci: et misce simul: et medulle
oīz: et pinguedinis pueniunt. 120 correctiōe acci-
dētiū p' dolore sedādo p' olei rosati cū duob' vitellis
ouoz: et fortius p' diaglonis maioris onē. j. armonia-
ci 3. j. masticis: turis aī. 3. s. cre q'rū sufficit: nos
addimus terberine: p' picis quātū sufficit: et facimus
vcrorum.

De vulneribus.

In scdo cap. tractādū est de vulneribus: circa q'
quatuor vidēda sunt: p' qd fit vulnus: 2° l quor
gñā: vel spēs diuidit vulnus: 3° quor sunt interiones
curatiue cūnsiliber gñā: v' spēs vulneris: 4° de clarā
de sunt interiones p' exēpla. Quātū ad p' qd est
vulnus of cōiter: q' est solo p'nuū. i. corpis recens. i.
sine putredine: vel sic vulnus est solo corpis sine pu-
tredine: of corpis ad ofiaz vlcēronis: q' est solo sup'fi-
cieis: sine putredine ad ofiaz vlcēronis: q' est solo cor-
poris cū putredine: ex hīs p' ofia inter vlcēratione:
et vlcus: q' vlcēratio est sup'ficialis: et vlcus p'fundus

est: q' cū putredine. Quātū ad 2° .f. qūo diuidit
vulnus: of q' diuidit p' in duo gñā .f. in vulnus ma-
gnū: et in vulnus parū: vulnus parū of in q' nec ca-
ro: nec cutis amputata est: fit tñ fissio: vel scissio facta
est: magnū vero of in q' aliqd de cute: vel de carne p'
ditiū est. Magnū vero vulnus subdividit in vulnus
mortalē: et nō mortale. Vulnera mortalia sunt: q' po-
nunt in octo mēbris: vt expiētia p'pū est .f. in cere-
bro: et vesica: in corde: et diafrag' an epate: et renib':
in stomaco: et ieiuno: nō mortalia vero sine salubria
sunt: q' sunt in alijs mēbris: q' reducunt ad quāz. .f.
ad mēbra carnosa: ad mēbra neruosa: ad ventrē: ad
pectus: et ad caput. Quātū ad 3° .f. ad interiones
curatiua quor sunt: et q' sint mō dicemus: et p' de vul-
nerib' p' vis: q' de hīs cōiter ponit tñ vna intentio
curatiua: q' fit p' aggregationē p'riū p' futurā factā cūz
silo de serico: ita vt inter vñū pueniūt et aliud non fit
plus q' quāritas vniū digiti minore: et sic stare p'
nouē dies ponēdo sup' locū infirmū puluillū hōbiciū:
et ligatura incipiat a medio: et tēdar inferius: et alia
incipiat a medio: et tēdar in supiū: et p' tali curatio-
ne penunt duo canones. 120 1° canon est: q' puidē
duz est neciter labia vulneris cadat nec pilus: neq'
aliqd: q' p'beat p'glutinationē p'riū. Scdo canō ē:
q' semp v' fieri p'fortatio illius loci cū aliq' emplō in-
carnatiū. i. p'glutinatiū de gb'. 120 dicet: ex hīs p'
q' sunt due interiones curatiue: et nō vna. .f. aggregatio
p'riū p' futurā: et p'fortatio mēbris cū aliq' emplō p'glu-
tinatio: partū vulneris. Scdo d' vulnerib' magnis
nō mortalib' mō ponēde sunt interiones curatiue p'
cōe oībus: deinde spāles: in q' d' fnt. 120 interiones
cōe oībus sunt quor: prima dicta pueniēs: scda re-
frenario cāe aīre: 3° equatio cāe p'nuū: 4° correctio
accidētiū dicta pueniēs est dicta subtilis. .f. sine car-
nib': et sine vino si virtus tolera: et fit p' p'fūsiū ferulie:
et aqua zuccarata cū vino granatoz. Correctio cāe
aīre cōpēbēdit duo. .f. minorōnē cāe aīre p' flegmonē
th' si sanguis peccat: vel p' farmaciū si peccat alijs
humor: et fm diuerfiteatē humoris da diuerfiteatē far-
maci: sic in apostematib' oierū cūz: cōpēbēdit rep-
fūsiū: q' fit inungēdo cū bolo armeno mixto cum
oleo rosato. Equatio vero cāe p'nuū duplici fit: sicut
duplex ē cā p'nuū: vna positiua: et alia p'nuū: cā
positiua est mā deflura ad locū vulneris: et talis indi-
get mōdificatiōe exficcatiua. Cā vero p'nuū ē p'nuū
carnis l mēlie carnoso: et fractura cranci: et in
hīs indiget gñone carnis: vel est p'nuū pris mēbris:
vt in mēbro neruoso: et l vērre: et pectore: in q' indi-
get p'ftrictione: vel cōglutinatione: vt inf' dicet 4°
intērio ē correctio accidētiū. Multa accidētia eueni-
re p'nt: maxie dolor l loco vulneris: p' cui' correctiōe
ingr Bal. sedatio doloris fit cū reb' anodinis: cuius
mōi sunt camomilla: melilotū: anetū: et fenugreci: et
olea ex hīs facta: et ad p'pes anatis: et pulliz medulle:
et buritū: et spāl' cū oleo rosato et croco: et vitello ouis
vel cū albumine: v' medulla panis: et si diceres d' firma-
tione sanguinis nihil dicis: et tñ est p' intērio in vul-
nere: of: q' nō est intērio v'ia in oībus vulnerib' ma-
gnis q' nō in v'etremē in neruū nec in pectore: sed
in carnoso: et capite sic. Quātū ad 4° declarabi-
mus spāles interiones vulneris: q' diuerfiteant scdm
diuerfiteatē mēbroz. Unde in mēbro carnoso vulne-
ra indigent tribus intentionibus spālibus p' est fir-
matio sanguinis: q' fit cū suppa iuncta cū albumine
oui: et

De vulne-
ribus par-
uis.

De vulne-
ribus ma-
gis.

qui: et posita. s. 2^a interio spalis est gnatio carnis: q^u sit cu^m reb^{us} gnantib^{us} carne^m et de hys q^uda sunt lenia: q^u debet administrari in corpibus humidiorib^{us} q^uda sunt fortia: q^u debet administrari in corpibus sicciorib^{us}: lenia sunt tibus: mastix myrrha colofonia. p^{er} greca fari na fabar^{um}: et farina orobis fortia sunt aristologia p^{er} bu sta: clymia p^{er} bu sta: dragari^{um} p^{er} bu sta: radix oppepona et yreos: farina lupinor^{um}: farina orobi: q^u in corpore n^{on} est cu^m cera: et oleo: et fiat emplum 3° interio spalis est ci catizatio: i. p^{er} solidatio: et consolidatio sunt centaurea minor: ossa p^{er} bu sta: cortex arboris pini cu^m cereto: de oleo rosato olivano: balauistio: galla: aluminis felia si cus l^{ib}u^m cret^{is} cret^{is}: iteris cania: aristologia c^obu sta: et de c^op^{er}foria emplum de lino Aluc. q^u est mira bile. In nervosis vero m^{em}bris tres sunt intentiones spales: 1^a sutura nervi 2^a Aluc. 2^a exsecutio 3^a p^{er} foratio m^{em}bris de hys dic^{ta} p^{er} missio duobus: p^{er} q^u n^{on} n^{on} ren^{on}at^{ur}: i. corde musculor^{um}: q^u p^{er}ficiunt ex nervis patitres p^{er}cur^{as} parati sunt incurrere spasmus p^{er} plurim^{um} sensum cor^{poris}: et ligament^{um} vero ligas ossa caret sensu: spasmus vero fit p^{er} op^{er}on^{em} factam in nervis. Sec^{un}do op^{er} intelligere: q^u vulnus in nervo trip^{er} p^{er} fieri. s. 1^a incisione: 2^a p^{er}cur^{as}: et 3^a p^{er}foratione: et sc^{ilicet} incisione dup^{er} aut p^{er} longitudine nervi: aut p^{er} latitudine: et sic p^{er} latitudine aut rotat^{ur}: aut n^{on}: et in p^{er}cur^{as} ra acc^{ur}ia peiora sunt: q^u ibi sunt due c^ode sp^{er}mi. s. dolor: et rec^{ur}io virulentis: et si totus nervus incidat n^{on} sunt acc^{ur}ia ita mala: q^u non ita c^oicant cerebro. Itaq^{ue} p^{er} missio p^{er} interio curatio nervi: q^u est sutura sc^{ilicet} Aluc. dup^{er} interpretat^{ur}: vno m^o a Quicmo d^{icitur} salyero: q^u simpl^{er} intelligit^{ur} debere fieri sutura n^{on} l^{ib}u^m r^o est: q^u p^{er} sutura p^{er}es nervi magis v^{er}it^{ur} n^{on} est: alio m^o d^{icitur} a Bino: q^u sutura nervi nullo m^o p^{er}uenit^{ur}: q^u p^{er}geret nervus: et c^oref^{er} dolor: s^{ed} p^{er} sutura intelligit^{ur} sutura carnis: q^u p^{er} c^o fit agregatio priu^{er} nervi 2^a interio: q^u est exsecutio 2^a Bal. d^{icitur} fieri cu^m medicam^{en}to subtilis s^{ed} q^ule oleu^m sambucinu^m: et si hoc n^{on} p^{er} h^{er}i tolle oleu^m grossum 2^a Aluc. et hoc diversimode interpretat^{ur}: alio p^{er} oleu^m grossum intelligit^{ur} fecem olei: alio d^{icitur} oleu^m antiquu^m: iteris vero d^{icitur} oleu^m t^{em} buli rum: v^{er}ingrossat^{ur} ad spissitudin^{em} mellis 3^a interio: q^u est p^{er}foratio m^{em}bris: et q^u nervu^m olunt^{ur} sic declarat a Bal. ing^{er} Bal. ing^{er} noc^{et} et totu^m d^{icitur} v^{er}sq^{ue} ad cauda cu^m oleo de lilio. It^{em} balsamu^m inductu^m in no era multu^m p^{er}fer^{re} in passionibus nervor^{um}. Inq^u anen soar loco balsami p^{er} p^{er} oleu^m antiquu^m: in quo bu liat ambra. s. in on^{em}. j. olei 3. j. ambre. p^{er} interio ni bus curat^{ur} p^{er}cur^{as} nervi tres sunt intentiones: p^{er} mitigatio doloris: 2^a exsecutio p^{er}ria: siue p^{er}hibio putrefactionis: 3^a p^{er}foratio m^{em}bris. p^{er} mitigatio ne doloris: q^u nervus cop^{er}is est laudat^{ur} terberina cu^m se rapino: et oleo. Item vng^u Bal. q^u d^{icitur} diaquilonis on^{em}. j. arm^{is} d^{icitur} on^{em}. s. thuris: et masticea^m. 3. j. cere on^{em}. s. et fiat vng^u. It^{em} olei rosati vini^m. buli^m in cus l^{ib}u^m t^{em} terrestres. p^{er} exsecutio m^{em}bris cu^m oleo sambucino v^{er} cu^m oleo grosso m^o dicto sup^{er}ius: et p^{er} p^{er} bitione putrefactionis medicam^{en}to Bal. est mirabile: q^u d^{icitur} r^o fine en^{on} b^{us} p^{er}icis: cere a^m. on^{em}. s. elei on^{em}. j. misce simul. p^{er} p^{er}foratione originis nervor^{um} in nu ge noc^{et}: et d^{icitur} v^{er}sq^{ue} ad cauda cu^m oleo de lilio: v^{er} vixit Bal. p^{er} interio nibus curat^{ur} conu^{er}sionis nervi: due sunt intentiones curat^{ur}ne. s. maturatio: siue mollificatio: et resolutio: maturatio: et mollificatio fit cu^m farina tritici: et aqua rosata aliud efficacius mal)

uauisena coctus: et emplastratus: vel cepe coctus: et emplastratus. s. p^{er} resolute p^{er}uenit^{ur} emplum diaglo nis maioris on^{em}. s. armoniaci on^{em}. s. myrrhe: et masti cis a^m. 3. j. cere quatu^m sufficit. In v^{er}te vero spales interiores vuln^{er}u^m p^{er}ma intromissio intestino^{rum}: si da est sutura labio^{rum}: 3^a medicam^{en}to in carnatu^m. p^{er} resolute in t^{er}romissione intestino^{rum} at^{que} d^{icitur}: q^u si sint inflata op^{er} cu sp^{er}gia infusa in decoctione r^{er}danodinatu^m: et resolu tiuatu^m: in aqua v^{er}l in vino resolute v^{er}strat^{ur}: v^{er} possint intromitti: et si n^{on} sufficeret hoc fiat cand^{or} ali quatu^m maior incisio intestini: et caue de zirbu^m: q^u in t^{er}romittit n^{on} sit aliqd corruptu^m: q^u si nigr^{um}: vel viri de sit corruptu^m est amputa: et residu^m lana cu^m vino et intromitte. p^{er} sutura intestini fiat sutura cu^m filo de serico in mirach: et syphach q^u velocit^{er} in carnabi^{us}: et cauedu^m ne sanguis p^{er}gelatus suat ad intratu^m q^u est sanguis p^{er}gelatus p^{er}teret mudificari: siue extra heret v^{er} d^{icitur} in egritudine pectoris. p^{er} medicam^{en}to ne vero in carnatu^m. i. p^{er} glutinatu^m: et caueat: q^u in ecat sup^{er}locu^m vuln^{er}is: p^{er} rali medicamine R^{ex}. c^orau^m rec^{ur} minoris: aristologie rot^{ur} d^{icitur} r^{er}buris masticea: myr r^{er}haloes: croci a^m. coquant^{ur} in aqua: postea p^{er}ficunt addito oleo rosato oleo de masticea^m. on^{em}. j. farine se minis l^{ib}u^m on^{em}. j. p^{er}fic emplum: si vero vulnus sit in intestinis h^{ab}et clysteria cu^m vino nigro p^{er}ico: et si fue rit in grossis curabit^{ur}: s^{ed} in subtilib^{us} diffi^{ci}l^{iter} erit: et in ie iuno n^{on} curat^{ur} p^{er} multitudin^{em} nervor^{um}: et arteriaru^m q^u sunt in co p^{er} p^{er}ingrat^{ur} ad epar. p^{er} interio nibus sp^{er}alibus vuln^{er}u^m in pectore: scias: q^u sunt tres p^{er}ma attractio m^{em}bris ad exteriora: sc^{ilicet} mudificatio: tertia est exsecutio: p^{er} attractio R^{ex}. terberina on^{em}. j. mellis on^{em}. j. et bibat^{ur}: et p^{er}hibe mollit^{ur}ia: ne agregef ma in pectore: siue humores in p^{er}undo c^ol^ula et cu^m cereberina est p^{er}uenit^{ur} q^u accepit duas p^{er}ces: q^u et vna mellis. p^{er} mudificatio: mudificatio p^{er}uenit^{ur} est diapenyd^{ur} et diadragan^{is} et silia: q^u vent cu^m aqua decoctionis yquirit^{ur}: hylopi: et passularu^m: et si possi bile est administrat^{ur} eoru^m infusum in mudificatio: v^{er} fugat q^u d^{icitur} p^{er} p^{er}undo vuln^{er}is: b^{us} est et si p^{er}porteret lauare vulnus lana cu^m exiga^m carat^{ur} melliterat^{ur}: et caue ne mudifices cu^m medicamine acuro: sicut est flos eris. p^{er} exsecutione fiat lorio cum vino: vel cu^m aq^u pluuiat^{ur}: in q^u terra sigillata decocta sit: et si coquant^{ur} balauistie: cortices granato^{rum}: et silia olibus vuln^{er}is p^{er}ferunt^{ur}. p^{er} fractura cranci quinq^{ue} sunt interiores spales p^{er}ma firmatio fluxus sanguinis: sc^{ilicet} trapana tio abialo prius capite: tertia mudificatio: q^utra g^uario carnis: q^utra cicatrizatio. i. p^{er} solidatio: firmatio sanguinis fit cu^m b^obice infuso in albumine oui et pos ro. s. et si n^{on} sufficit misce stiprica cu^m illis: et trapana tio fit facta prius certificatione de fractura cranci: q^u sit ex quatuor signis p^{er} h^{ab}et: q^u in principio vuln^{er}is accidit vomitus: vel syncopis: 2^a dolor fortis prius in capite: 3^a si filum teneat ex vna parte cum d^{icitur}te infirmi: et ex alia p^{er} cu^m manu tua: et p^{er}curat^{ur} filu^m: au gef dolor capitis: 4^a abialo capite si fixura aliq^u capi tis apparet posito iclaustro. s. fixura rascit^{ur} de facta si n^{on} remouet^{ur} arram^{en}tu^m significat fractura: facta flo b^oth^{us} a p^{er} vena cephalica post duos: vel tres dies fiat trapanatio in duob^{us}: vel trib^{us} locis: postea sc^{ilicet} p^{er} q^u intermediat^{ur} inter vnu^m foram^{en}: et aliud vel cu^m digi tis: vel tenaculis: mudificatio fiat cu^m pauco syndo ne vel b^obtee infuso oleo rosato: et vitello oui: et si vi deo: p^{er}tra mat^{er} nigr^{um}: vel virid^{em} significat humores

In v^{er}teIn pect^{ore} re.p^{er} cra i neo fracto

vide in hoc
in R^{ex}is ad op^{er}
bo i^{bi} Aqua
ma summalis
vide in m^{em}bris
in comp^{er}dis chy
urgie Sancti
barolitani
cap. 4° h^{ab}imo

Ine
par.

In nervis

In incisio
ne.Ine
maIn p^{er}cur^{as}
ra.

Tractatus

Hora opi
nionco.

corruptos: dare pone solū mel rosatū. s. donec nigre
do remoueat: et si nō remoueat fuge: q. signū mortis
est: si sanies sit ibi infunde spongiā in vino nigro: et
expressas suppone: q. trahit: et in p̄cauitate pone co
rū: et pone. s. peria infusa in oleo rosato deinde liga
supra cū p̄nsculo. Si natio carnis sit cūz medicinis
dictis. s. leuib: et fortibus gñantib: carne: et ex illis
fiat vng^{um} vel emplum: et ponat. s. p̄ctus de bebo
no facit vng^{um} de eleni valde vtile ad hoc: et si mala
caro gnata fuerit: remoue eā cū puluere de hermoda
rylis: et aluminis cōbusti: alij remouēt cū vng^{um} aplo
rysi. Cicatrizatio. i. p̄solidatio fit cū greco malori: v
minori et hec sufficiat p̄ curatione vulnerū. Circa
vulnera neta: q. nō tpe fuit qdā Januēsis nōc Ju
uenalis: q. curabar oīa vulnera capitis. i. fracturas
cranei cū aqua ardēt. i. cū aqua vitis. i. balneādo si
la cū illa aqua: et ponēdo sup plagā: et postea asperge
bat. s. pulueris hmoi p̄ boli armeni: sanguinis vta
conis terre sigillare: sarcocolle mumi: aloes: myr
rhe añ. Itē faciebat vng^{um} ex viciis puluerib: p̄ pul
ueris onē. s. assingie potci onē. s. et misce lūicē: et fiat
vng^{um} et pone. s. cū peria: nec mirādū: q. p̄ctus de
argilata narrat: q. ap̄ antiquos tres fuerūt p̄ctos
de curatōe fracture cranei: p̄ fuit gal. et p̄aul: q.
allegant ab Aui. q. dixerūt: q. curatio es fieri cū tra
p̄natione cranei: vt bñ posset mūdificari. scda op̄lo
fuit Anselmi de genua: q. dixit: q. oīa fractura est cu
rabilis cū portione: et emplō: 3° op̄lo fuit mediās ter
bas: q. Theodouicus: et henri. antiquas fracturas
curabāt cū trapāno: s. recētes cū portione: vt Theo
dous: vel cū emplō vt henricus: s. Lāfrancus cu
rabat oīa fracturas cranei cū licinijs in gneris l oleo
rosato onē. ij. melle onē. i. et postea cū mūdificatione
et puluere cordiali: exceptis in duob: casib: primus
vbi os de p̄ssus fuit: vt in p̄ssione: scda vbi os p̄
mar: et pungat duram matrē: q. in hys remouet os.

De vlcēribus.

In 3° cap. tractādū est de vlcērib: in q̄ quatuor
vidēda sunt: p̄^o qd est vlcus: 2° in quot gñā: vel
spēs diuidit vlcus. 3° intēctiones curatiue vlcērib: po
nēde sunt. 4° declarāde sunt intēctiones p̄ extra.
Quātū ad p̄^o qd est vlcus cōit of: q. vlcus ē solutio
cōtinui in carnē in qua sanies vel putredo gñat: po
nit solō p̄tinui loco gñis: of in qua sanies: vel putre
do gñat loco ofis: et p̄ hoc differt a vlcēre: of sanies:
vel putredo: q. sanies est alba: leuis: et cōlis: qm̄ l ea
calor nātis vincit: of vel putredo: quia hec fit a calo
re p̄ter nām. Quātū ad 2° in quot gñā: vel spēs di
uidat vlcus. Cōiter sic fit diuisio vlcēris: q. vlcus vt
p̄fundū: vel nō p̄fundū: si p̄fundū: vel est cū duritie
in supiori pte. s. in orisio: et sic est fistula: vel est sine
puritie aliqua: et sic est vlcus corrosiū: aut est cū du
ritie aliq: sed nō in orisio: et istud est vlcus cancero
sum: si vero non est p̄fundū: aut puenit a cola acuta
adusta: sic ē vlcus virulētū: q. facit sanies virulētā:
et si pcedat corrodēdo nimis faciet vlc^o corrosiū: et
p̄ter p̄fundū: si vero nō corrodēt carnē faciet ambu
lariū: aut puenit a cola grossa: et sic erit vlcus sordi
du: vt putridū: et istud sordidū aliqñ ē ambulariū:
et aliqñ corrosiū: si m̄trū corrodit corrosiū est: si nō
corrodit ambulariū tñ est. Quātū ad 3° s. quot
sint intēctōes curatiue: of cōit q. sunt quorū p̄^o intē
ctio ē debitiū regimē vite: 2° intēctio est debita purga
tio mae antiq: 3° est remotio cōe p̄iuncte: 4° p̄solida

tio: p̄^o facit debitiū regimē in cibo et potu. s. vini: scda
facit debitiū purgationē humoris: vel p̄ floboth^{um} vel
p̄ farmatiā s̄m peccatū humoris: 3° cōplect cū tribus
intēctionib: s. cū mūdificatione: cū exsiccatione: et cū
carnis gñone: 4° cōplect cū p̄solidatione. Quātū ad
quartū. s. ad declarationē intēctionū cū ex^o dicimus:
q. p̄^o intēctio. s. regimē vite d̄z cū bonis. s. carnib:
et nō fructib: cū bono vino: qd gñat bonū sanguinē
et non cū aqua: 2° intēctio de purgatione fit p̄m in
sanguine p̄ floboth^{um} purgari d̄z: si l alijs humoribus
p̄ farmatiā: et si peccat cola acuta: et adusta fac pur
gationē cūz pyllulis de fumotere: et si colera grossa
purga cum 3. i. pyllulariū aurearum: vel 3. ij. diaph
niconis: et si flegma peccat s̄r purga cū diaphnaco
ne 3. ij. et si melia peccaret fiat purgatio cū 3. h. cōfe
ctionis hamech: 3° intēctio de remotione cōe p̄iuncte
sic declarat: q. mūdificatio fit cū aq̄ maris: vel aqua
cineris. Itē mellis onē. ij. ter b̄rinc onē. i. c. bulliat:
et lauet cū illa exsiccatio fit cū aq̄ alumis. Itē aqua
plātaginis: aq̄ rosarū aqua ferrata: mirabolani cō
blici cū mirbo: et balauitjs. Siō carnis dicta est sy
pius in vulnere: qdā leuia sunt: vt rhus: myrrba:
maltix: colofonia: farina fabaz: farina orobi: foria
sunt aristologia p̄bustatclymia cōbustū: dragatū cō
bū: yreos. Cebisolidario s̄r dicta est supius in vul
nere: vt cetaurea minor: ossa cōbustā: cortex arboris
pini: olibanū: balauitiaz de cōpositis emplū d̄ lino
Aui. qd ē mirabile l hoc. Hora q. fistula vltra qua
tuor intēctiones cōe h̄z duas sp̄ciales intēctiones: p̄^o est
orisiū foramē ampliari qd fit ponēdo tēra gñancē
aut mali terre: aut bilonice: aut dragatice: aut de me
dulla sambuci: aut ebuli seu: et op̄ ligat illā: vt pos
sit extrahit p̄fundari d̄z: p. 12. horas morari ante
quā extrahat. 2° est fistulā mortificare: q. intēctio com
plect s̄m aliq̄ cū p̄mixtionē corrosiū: et s̄m alios cū
incisiōe calositaris aut cū cauterio. Rogerius docet
facere cū tēra de calce et sapone: aut cū tēra de arseni
co: que non fallit. p̄ost hoc locū mortificatū mun
difica: nota optimū mundificatū: et exsiccantū vlc
ceris. s. cetauree minoris: yreos: et aluminis añ. 3. ij.
misce: et bullas in aqua ordel. s. lib. ij. et cūz peria in
tincta in dicta aqua balnea vlcēri p̄beo: et ex illis tri
bus si fiat puluis: p̄ce de illo puluere sup vlcus: mū
dificat: et exsiccet mirabilr: et etiā p̄solidat. Et postea
mūdificatū scarna. Serapio dixit q. decoctio yreos
facit oriri carnē l fistula: vlcērib: p̄fundis: et h̄ d̄ vlc
cerib: sufficiat: et Apulei dixit: q. termētilla cū ace
to decocta et trita: corpi ap̄posita of duritie remouet.
De medicinis calis: et frigidis p̄coratib: mēbra.
P̄acet hic addere medicinas cōfortatiuas mē
broz: vt facilius possimus curare predictas
egritudines et distinguere in calas et fridas: in sim
plices: et cōpōras: vt facile sit inuenire eas: et p̄^o p̄ce
mus de medicinis calis simplicibus confortantibus
caput. De medicinis simplicibus calfaciētes: et p̄corates
caput sunt iste. Salgema: ruta: beronica: maiorana:
peonia: saturegia: camomilla: serpillus: pulegiū: cala
menrū: filer montanū: feniculus: lignū aloes: xilobal
samū: rhus: landanū: folia lauri: ficadoe: melicthe
squilla: mure muscara: cubebe: ambra: meliorū: mu
schus: et silia. De medicinis cōp̄ s̄re calfaciētes ad idē
sunt aurea alexadrina: p̄lyris arcoticon: diascorione:
diarodon: dialte diamarte cū musco. De medicinis in
frigidates caput simplices sunt papauer albu: visga
mus

Ad caput

Ad pul-
monem.

ma: laccruca: viola: canfora: mandragora: folia myr-
ri: folia salicis: aceti: nenufar: rose: et bndi. Ad medi-
ne infrigidantes caput: cōposite sunt zuccarū rosarū
violarū diapapani. r. Ad medicne simplices calefacien-
tes pectus: et pulmonē sunt bysep: marubii: yreos:
enula campana: canomilla: radix altee: vna passia:
squilla: lignū balaam: myrba: serapinū: liliū: capil-
lus ven. liqui: iria: spica. Ad medicne cōposite calefa-
cientes idē sunt oia yris: oiacalamētū: diaprasium:
diabyssopus: loch de puto: et filia. Ad medicne frigide
simplices infrigidantes pectus: et pulmonē sunt iuu-
ber: bostet: dragarū gummi arabitū: et indursemen
papaueria: amigdale dulces: vicle: cande: mora celsi:
santali: zuccarū: et filia. Ad medicne cōposite infrigi-
dantes idē diapapani: diadragarū: diapendion si-
ne spēbus: zuccarū rosarū zuccarū violarū. Ad medi-
ne simplices calefacientes: cor sunt melissa: borago:
enula campana: gariofilū: cardamomū: rosinarū:
lignū aldee: ambra: muschus: os de corde cerui: cro-
cus: mēramos: bebi: cortex citri: boronici: fera: cube-
be: ogumū: gariofilata. Ad medicne simplices sfrigida-
tes cor: lacyntibus: myrralduo: sabyrua: beturici: au-
rum argenti: buglossa: hrabei: corallia: sandalus
pēterqz canfora cū perlis: spodiū: rosa: bolus. Ad medi-
ne cōposite calefacientes cor: oia margariton: oiacimi-
nū: cordiale rosambrā: plirifar: con: biātes: ele-
tuarū de lapidibus. Ad medicne cōposite infrigi-
dantes cor: diarodon abbatia sine spēbus: zuccarū
rosarū et viole: syrupus nenufarū: triasandalū: ma-
nus chulsi: plati: trocisci de canfora: trocisci de bolo
armeno. Ad medicne simplices calefacientes stomachū
sunt mēra: salvia: maiorana: absinthiū: marubii: ani-
sum: feniculus: cuminū: macti: galaga: gariofilus: zin-
giber: cinamomū: macia: squilla: spica: rasanus: fenu-
grecū. Ad medicne cōposite calefacientes stomachū: oia:
trion: pipereon: diagalanga: rosata nouella: mel rosa-
tua: colarū: vel nō colarū: oianysum: oiaciminū: oia-
calamētū: et filia. Ad medicne simplices infrigidantes
stomachū sunt rose: viole: plantago: lactuca: cucurbi-
ta: mel: neocitruilli: mala granata: acetosa: citionia:
agresta: aceti. Ad medicne cōposite infrigidantes sto-
machū oia citrū: cū zuccaro sine spēbus: zuccarū ro-
sarū violarū: syrupus rosatus: violatus: triasandalū.
Ad medicne simplices calefacientes epas: spica: squin-
tum: cinamomū: assarū: cyparotū: absinthiū: samus-
terre: radices quinqz: capillus veneris: semen fenicu-
li: anisi: caruiamēos: costus. Ad medicne cōposite cale-
facientes epas sunt oia cōstū: oiaciminū: rosata nouel-
la: oianysum et oiacalamētū. Ad medicne simplices in-
frigidantes epas sunt endivia: lactuca: portulaca: epa-
rica: viola: femina carū: aqua ordei: solarū: sandali:
spodiū: canfora: quatuor femina frigida: aqua rosa:
aqua endiuie: aceti: berberia: aqua cicerū. Ad medicne
cōposite infrigidantes idē sunt triasandalū: zuccarū
rosarū zuccarū violarū: et filia. Ad medicne simplices
calefacientes splenē sunt capar: ramari: scuticorea:
scelopē: triaristologia: logatocox: medianus: rassa-
ni: cortex radice genestre: borago: buglossa: nastur-
tiū: calamētū: armonia: cū calamus aromaticus: ru-
ta: thymus: epibimū: amigdale: amēos: aq ferrea:
semen anisi: feniculus: caruiamēos: radices d squillae:
aceti: squillariciū: agnus castus: lupinus: bdellion: ca-
storeū: et filia. Ad medicne cōposite calefacientes splenē

Ad cor.

Ad stoma-
cum.

Ad epas.

apud

Ad sple-
nem.

diacapar: diacalamētū: oiaciminū: et filia. Ad medi-
ne simplices infrigidantes splenē sunt lactuca: endi-
uia: femina cor: sandali: spodiū: quatuor femina fri-
gida: aceti. Ad medicne cōposite infrigidantes idē
sunt diadragarū: triasandalū: et filia. Ad medicne cō-
posite calefacientes pectus: et pulmonē sunt iuu-
ber: bostet: dragarū gummi arabitū: et indursemen
papaueria: amigdale dulces: vicle: cande: mora celsi:
santali: zuccarū: et filia. Ad medicne cōposite infrigi-
dantes idē diapapani: diadragarū: diapendion si-
ne spēbus: zuccarū rosarū zuccarū violarū. Ad medi-
ne simplices calefacientes: cor sunt melissa: borago:
enula campana: gariofilū: cardamomū: rosinarū:
lignū aldee: ambra: muschus: os de corde cerui: cro-
cus: mēramos: bebi: cortex citri: boronici: fera: cube-
be: ogumū: gariofilata. Ad medicne simplices sfrigida-
tes cor: lacyntibus: myrralduo: sabyrua: beturici: au-
rum argenti: buglossa: hrabei: corallia: sandalus
pēterqz canfora cū perlis: spodiū: rosa: bolus. Ad medi-
ne cōposite calefacientes cor: oia margariton: oiacimi-
nū: cordiale rosambrā: plirifar: con: biātes: ele-
tuarū de lapidibus. Ad medicne cōposite infrigi-
dantes cor: diarodon abbatia sine spēbus: zuccarū
rosarū et viole: syrupus nenufarū: triasandalū: ma-
nus chulsi: plati: trocisci de canfora: trocisci de bolo
armeno. Ad medicne simplices calefacientes stomachū
sunt mēra: salvia: maiorana: absinthiū: marubii: ani-
sum: feniculus: cuminū: macti: galaga: gariofilus: zin-
giber: cinamomū: macia: squilla: spica: rasanus: fenu-
grecū. Ad medicne cōposite calefacientes stomachū: oia:
trion: pipereon: diagalanga: rosata nouella: mel rosa-
tua: colarū: vel nō colarū: oianysum: oiaciminū: oia-
calamētū: et filia. Ad medicne simplices infrigidantes
stomachū sunt rose: viole: plantago: lactuca: cucurbi-
ta: mel: neocitruilli: mala granata: acetosa: citionia:
agresta: aceti. Ad medicne cōposite infrigidantes sto-
machū oia citrū: cū zuccaro sine spēbus: zuccarū ro-
sarū violarū: syrupus rosatus: violatus: triasandalū.
Ad medicne simplices calefacientes epas: spica: squin-
tum: cinamomū: assarū: cyparotū: absinthiū: samus-
terre: radices quinqz: capillus veneris: semen fenicu-
li: anisi: caruiamēos: costus. Ad medicne cōposite cale-
facientes epas sunt oia cōstū: oiaciminū: rosata nouel-
la: oianysum et oiacalamētū. Ad medicne simplices in-
frigidantes epas sunt endivia: lactuca: portulaca: epa-
rica: viola: femina carū: aqua ordei: solarū: sandali:
spodiū: canfora: quatuor femina frigida: aqua rosa:
aqua endiuie: aceti: berberia: aqua cicerū. Ad medicne
cōposite infrigidantes idē sunt triasandalū: zuccarū
rosarū zuccarū violarū: et filia. Ad medicne simplices
calefacientes splenē sunt capar: ramari: scuticorea:
scelopē: triaristologia: logatocox: medianus: rassa-
ni: cortex radice genestre: borago: buglossa: nastur-
tiū: calamētū: armonia: cū calamus aromaticus: ru-
ta: thymus: epibimū: amigdale: amēos: aq ferrea:
semen anisi: feniculus: caruiamēos: radices d squillae:
aceti: squillariciū: agnus castus: lupinus: bdellion: ca-
storeū: et filia. Ad medicne cōposite calefacientes splenē

Ad renes

Ad matri-
cem.Ad iun-
cturas.

De febribus.

Postq dicitur est de medicina practica in vli: q
docet qualitatē opadi in vli: pter vliū est de
medicina practica in particulari: q docet qualitatē
opadi in particulari: et p de cōtudinib: vliū: q
sunt febres: 2° de cōtudinib: picularibus a capite
vsq ad pedes: De febribus vero ptractado vliū est
p qd sit febris: et qd diuidit in suas spēs: 2° dicitur
ratos snarū carū: 2° q sunt cause ipsarū: 3° q sint si-
gna carū: 4° qd curade sunt p intēones cura-
riū: 5° q pfecta curatio febrū: ex cognōne triū
rerū pncipalr maxime depēdet vt ingit Gal. in de fe-
bribus ad glauconē. sic cognōne physis apū corpo-
ris. i. ex cognōne cōpionis nālis corporis: et ex cognō-
ne carū febū: et ex cognōne qmō tempū morbi: et
notāter oixi pncipalr max^o depēdet ex hys trib: q ad-
dit: q et medic^o q cognoscet febrū dīneritates: 2°
gen^o: et spēz addit et duo alia q opz medicū cognō-

lecre. f. pulvis venarū: i iudicia vrinaz: qm ex hys duob⁹ intelligunt spēs febriū: causa: tpa: iō necesse est prius ista pmittere: q bñ ventriculū: anequā descendamus ad postriū nostrū: puior rōnez assignabim⁹ istoz dicroz: Ratio primi dicti. f. quare opz prius cognoscere pbiūm ppiam: est: quia vniu⁹ est canon a Bal. Q. scdm maiore: vel minore distantiā corporis egrotāti a cōplexione nālī qz medicus vti fortioribus: vel minus fortibus remedijs: Ratio scdi dicti. f. quare opz cognoscere febrē scdm spēcē in ordinē ad causā ppiam est: qz curatio p se febris dependet ex cognōe sue causē: qm curatio febris fit ex abesseiōe causē: 3° tegni⁹ Ratio tertij dicti. f. quare opz cognoscere quatuor tpa: qz illa quatuor tpa sunt diuersificata scdm diuersā dispositionē causaz: qz in principio mō febris ē cruda: in statu vero digesta: et in declinatōe enaciūda finā in statu nō euacuatā: scdm ergo diuersa tpa diuersa auxilia pueniūt: Ratio quarti de cognitiōe pulvis: 7 quini⁹ dicti de cognitiōe vrine expressa est a Gal. quia p ista cognoscunt febris: causē: tpa morbi. Circa pmiū dictū de cognitiōe pphīs cadit diffinitio lī supra tacta fit: qz si eger: q magis clongat a cōplexione nālī fortioribus remedijs indiget: eōtra q minus clongat: sed cū alter canō dicat: q oīs sum os fieri p ptriūū equale in gradu. i. per quātū gradu egrotudo erit a tempamēto per ptriūū tāto gradu os fieri reduciō: ex hys sequit⁹ q si febre flegmatica⁹ in primo gradu incurrat febrē tertiana⁹: qz iuuenis colericus in p^o gradu incurrat phēm febrē: euz inequl⁹ distent a tempamēto: qz senex magis distat a sua pplexiōe nālī: qz iuuenis: qm iuuenis tūi p vnu gradu bñta: senex vō p duos grad⁹: itaqz p curatiōe fene fortiorib⁹ frigidis indiget: lz illa frigida sint equalia in gradu: vocatū videt⁹ absurdū: quia cū iuuenis sit calidior: et fortior fene fortioribus remedijs frigidis vti pōt: 7 magis tolerare poterit illa: qz senex frigidior: et debilior: hoc est argumentū Auer. 3° Bal. Rissio dixit Gentilis quarta primi qz senex indiget plus infrigidari: qz iuuenis: cū sit magis distempatus in calore: non tū pōt ita cito infrigidari: sed paulatim. Declaremus ista: dicamus: qz isti duo habet⁹ curari p frigidū eqūis grad⁹. f. scdi grad⁹: tñ senex idiget potētiore⁹ sine fortiorib⁹ frigidis: fortiora frigida pnt cōmpt⁹ vno mō lī maiori quātitate administrata: alio mō fre quētius reiterata: primo mō nō pnt administrari nisi si corpori fortiori: scdm mō pnt administrari corpori debilitati: vt in pposito: et p verificatiōe canonis suscit⁹ q sint fortiora altero istoz modoz. Circa secundū dictū. f. circa cognitiōē causaz ppiaz spēs febris humoralis occurrūt aliq difficultates: qz ita lea cause sint humores: q pnt dupl⁹ euacuari. f. aut p floborb⁹ aut p farmatiā: p floborb⁹ quidē euacuat sanguis aut humor mixtus sanguini: p farmatiā vero euacuat quicūqz alius humor a sanguine: 7 nō mixtus sanguini: sed qz lenitio p supponit floborb⁹ et farmatiā de floborb⁹ p 3° Auenzoar in suo thes⁹ sic dicet rem: q nō debet fieri floborb⁹ nisi post corporis molificationē: ne vene sanguine inane situgant malas supfluitates ab inestitnis: de farmatia p 3° Auenzoar quarta primi cap. 3° dicent⁹. Qd aut magis custodi re debemus est habitudo canalū: ne ipsi sint clausi: qm post hoc totū possibile erit: vt an maturacionem

ventre soluasio prius de lenitione dicenda est. Lenitio ventris dupl'r fieri pot. sicut cum lenitio sumptu per os aut cum clysteri. De primo loquitur Auic. prius quartum cap. de cura putridarum in generali dicens. Et soluant cum syracofo. i. cum marna: et syrupo violato. s. dando onco. i. s. mane: et syrupo violati tartu de: et clysteri loquitur Auic. eodem cap. dicens. Et magis dilectum apud me est administratio clysterior: et de clysteribus cois inuenerit est clystere: quod fit ex oleo violato: et sic co folioz fide. i. bletis: sive rubeor: vel oleo onis: et baurach. i. sale. Circa lenitionem ventris cadit difficultas: quod lenitum pueniens est in febribus. Et vna parte vbi quod lenitum sumptu per os fit pueniens: quod illud est conueniens: quod est efficax: s. lenitum per os est efficax: quod mudificat stomachum: et mefentericas: et intestinas: clystere autem solum intendit mudificare: et non oia: quia non transfit monoculum: quare et. Ex alia parte vbi quod clystere fit pueniens: quod illud est pueniens: quod minus: et cum molestia dat corpori: sed clystere est huius: quia propter hoc Auic. dixit clystere est magis dilectum apud me quare et. Rursus dicitur: quod lenitum vnu dicitur pueniens alio in febribus potest dici dupl'r: vel quod efficax est: vel quod facilius: et sine molestia opaf. primo modo lenitum per os est pueniens pro rationem dicens: quod non solum supfluitates fecales: sed et mudificat stomachum: et mefentericas: s. do vero modo lenitum per clystere pueniens est per rationem dicens: quia facilius opaf. et sine molestia: et ideo opari vel cum vno: vel cum alio est in iudicio excusatio medicorum. Circa floboribus vero occurrunt aliquae difficultates quoniam in floboribus aliqui est intentio sanguinis: et aliqui est intentio aliorum humorum: et mixtorum sanguinis: et qui est intentio sanguinis est de genere: in quo non expectat digestio: et ideo in febre sanguinis quatuor diebus fit tanto melius: et ante quartum diem debet ad minus fieri: sed floboribus aliorum humorum mixtorum sanguinis ante quartum periodum fieri debet: intra illud Auic. cap. de cura febrium colericarum pure. Et quoniam possibile est ut floboribus usque ad tertium periodum fac. i. incline: sic gloriatur auctores. Circa floboribus sanguinis est dupl'r difficultas. s. vna difficultas est: si floboribus postponat a principio. s. quod non fiat ante quartum diem an amplius fieri possit. Et vna parte vbi quod sic per dictum Gal. de ingenio. Tu vero vtere huiusmodi solutus sum facere et quod vidisti non curans numerum dicens: sed virtus infirmi curare vtrum fortis sit: incide venam non solum intra dies: sed et quacumque die ad quod veneris. Item Auic. cap. de floboribus. Et non attendas: quod quidam dicit: quod non est bonum: ut post quartum diem fiat floboribus quoniam bonum est: ut fiat et si sit necessaria post 40 dies secundum sententiam Gal. licet permittere sit melius: cum significatione fortitudinis fuerint. Et alia parte vbi quod non pueniat ex dicto Gal. de ingenio dicens. Si aliquid ex negligentia medicorum floboribus postponetur in principio ortu curari expe ditroabis aqua frigida: ecce quod non amplius floboribus: sed bar aqua frigida. Et Auic. vbi idem dicit in cap. de cura putridarum cum dicit. Et cum postponit floboribus non est et amplius intentio. Rursus ad hoc sunt duo modi respondendi vnius Gentilis: quod dicit. Quia postponit floboribus non est amplius intentio: quia qualis fuit a principio. s. euacuare tantam quantitatē: sed minus potest euacuari: cum virtus sit aliquantulum debilis: et sic gloriatur dictum Auic. et ad dictum Gal. dicens: quod post floboribus delectat

derelictam a principio p quā cōuenit multā quāritatem sanguinis euacuare: si derelicta sit non citius amplius faciēda. s. cū rāā quāritatē sanguinis euacuare nō possit: ex quo virtus aliquatū debiliore est: posset tñ floborb^{us} in minori quāritate: sed illud nō satis facit ei. Alter modus respondēdi est. Azarāij singularissimū doctoreis dicentis q cū in febre sanguis infirmus fuerit priuatus extractione sanguinis a principio: cancat ipm extrahere apud augmētū et apud statum etiā si virtus fortis sit: rō huius dicitur q cū in febre sanguinis postpositū floborb^{us} a principio. s. post quartū die tanta sit inflāmatiō sanguinis: vt magis sit intentio ad febrē: qz ad causam: rō opz extingueretur: ppterca dat Gal. potum aque frigide in magna quāritate post quartū si dimissa sit floborb^{us} secus autem est in alijs febribus: qz floborb^{us} dimissa a pñ potest recuperari illius: s. in minori quāritate: de illis loquitur quādo dicitur incide venā nō solus in prima die: sed in quacūqz die veneris ad illū: dūmodo virtus sit fortis: hēc est melior respōsiō scdā difficultas circa rationē floborb^{us} sanguinis est. An oporteat extrahere tantā quāritatē sanguinis: que sit vsqz ad syncope: more Gal. et quia hēc difficultas rāca est in superiorī tractatū diffuse id breuiter repetemus: quia vtilis est: rō nō puenit extrahere quāritatē sanguinis vsqz ad syncope adducem^{us} duas rōnes. Alter. s. dūm affuit: quia ars debet imitari nām: sed nūquā nā regulariter opando facit floborb^{us} vsqz ad syncope: nūqz neqz ars facere debet: scdā rō fuit: qz ars nō debet euacuare nisi qd superflūū est: sed sic euacuando euacuat plus qd superflūū est: igit non oī fieri. Rndendū Gentilis dicit q Gal. loquit de floborb^{us} in qua est festinantia cūctōis sanguinis ppter multā abundantia eius. Alter. vero loquit de floborb^{us} in qua non est tanta abundantia sanguinis. hēc rñsio vana est: quia non soluit rōnes. Alter. cōtra Gal. Nos aliter dicimus q Gal. intendit: qz debet fieri floborb^{us} et homia vsqz ad syncope. s. excludit: qz fieri tenendo pulsum in manu: qz cum senseris aliquē defectū statim claudes venā: et p hoc soluit rōnes. Alter. Vel dicat qz intendit: qz faciēda est floborb^{us} vsqz ad syncope. i. vsqz ad hypotemiā: capiēdo hypotemiam pro quocūqz minimo defectu virtutis: et sic nō euacuatur nisi superflūū: hoc nā multoties facit: vel alit et melius: si plus iuuamētū sit qz nocumētū. Circa floborb^{us} alioz humorū mixtoz sanguini cadit duplex difficultas. s. prima difficultas est qd p humores esse mixtū sanguini intelligit: aut enī intelligit humores appropinquare ad nām sanguinis: vt dicit Auer. 2° colligit: aut intelligit humores ē sic mixtū sanguini: vt minimū vnius prangat minimū alterius: vt Arnaldus dicit. Cōtra primū dicitur argui: quia sequit: q nūquā calida esset mixta sanguini: pñs salūz: pñs bal: qz calida p supflūā caliditatē terminū decoctio nīe compare transire: ex qua sit sanguis: sed p febrē magis auget caliditatem: qz facta est calidior: ergo magis elongat a nām sanguinis. Contra scdā arguit: qz non pōt fieri: vt minimū vnius prangat minimū alterius nisi p verā mixtionē: que est miscibiliū alteratoz vniō: ita vt minimū vnius prangat minimū alterius: vt dicit pñs in fine primi de gisonē: sed cum eo la miscet sanguini: nō sit vera mixtio: qz non pōt reduci mixtū ad vnā formā: quare et. Ad hoc sunt

duo modi respondēdi: vnius cōis: et Alter. qui dicit humores esse mixtum sanguini est appropinquare ad nām sanguinis: ad argumentū s. dicit: q appropinquare ad nām sanguinis ē dupl. s. in sba: vel in qualitatibus: nō primo mō intelligit: sed scdō mō et si arguitur s. quia cosa in febre calidior est: qz sine febre: igitur magis elongat in qualitatibus a sanguine: et negando pñiam: qz humiditas sanguinis plus facit ad preniandū siccitatē cocti: et pñter caliditatem qz sebus facit ad augmentū eius. Alter modus dicit: qz esse mixtū sanguis est ē sic vnū sanguis: vt euacuato sanguine necesse sit aliū euacuari: et ppterca dicit: vt minimū vnius prangat minimū alterius: nō tñ qz sit vera mixtio: qz est miscibiliū alteratoz vniō: vniō ducens miscibilia ad vnā formā. Scdā difficultas est de floborb^{us} alioz humorū mixtoz sanguini: vtrū illa floborb^{us} sit dimittenda quātū est possibile p consiliū. Auer. dicit. Consiliū quidē metū in floborb^{us} est: vt dimittat quātū possibile est: et si nō est possibile multiplicatio numeri melior est multiplicatio. quāritatis. Et arguit primo: qz tale pñs Auer. est de floborb^{us} alioz humorū mixtoz sanguini: quia aut est de floborb^{us} sanguinis: aut de floborb^{us} alioz humorū mixtoz sanguinis: sed nō est de floborb^{us} sanguinis: vt pñs: igit est de floborb^{us} alioz humorū mixtoz: pñs cōsequētia est maior: minor pñs: qz nec prima pars cōsiliū verificat de floborb^{us} sanguinis: qz illa est necessaria: igit nō est dimittenda: nec scdā pars verificat de floborb^{us} sanguinis: qz illa nō est partiēda fm Gal. In pñs arguit qz non pōt intelligi de floborb^{us} alioz humorū mixtoz sanguinis: et primo quātū ad partem pñs: quia p consiliū nō est dimittenda illud qd melius est fieri: qz nō fieri: s. talē floborb^{us} meli^{us} est fieri: qz non fieri: pñs p canonē supra opz in primis vt pñs dices dispōne virtutis: qz si fuerit fortis: et fuerit qd vincit sanguis: aut cum eo: qd vincit sanguis: tunc floborb^{us} est magis pueniens: et pñe cum fuerit vna rubet grossa: igit talis floborb^{us} non est dimittenda: et 2° quātū ad partē secundā pñs: pñs: quia floborb^{us} nō est pñenda: nisi qñ multa quāritas sanguinis est euacuanda: aut virtus debilis est: sed nullū bonum est hic: quare et. 2° ad hoc sunt duo modi rndēdi: vnius est Gentilis dicit: qz Auer. in pñs loquitur de floborb^{us} alioz humorū mixtoz sanguini ppter primaz rōnem: ad rationē s. dicit: qz Auer. dat cōsiliū pditionatū: qz si est possibile ipm alr liberari nō fiat: quia bz aliquid qd obstat: fin autē: partiā in vīccē: hēc ille. sed non rndet rōni facere in contrarium. Alter modus notat est: vnde dicimus duo: primo qz consiliū non est de floborb^{us} faciēda vel nō faciēda: et ratio est: quia datus est supra canon de floborb^{us} faciēda: vel non faciēda: cū dixit oportet in primis vt consideres dispōsitionē virtutis et c. scdō dicimus qz hoc cōsiliū est de floborb^{us} tardanda: vel nō tardanda: et ratio est: quia sequit ex pñs dicit: qñ dicit: qz floborb^{us} in qua est intentio sanguinis non est de genere illius in quo expectatur digestio: sed expectatur digestio quando est intentio in alijs humoribus: quare sequitur: qz prima non est tardanda: sed secunda sit: vt expectetur aliqua digestio in humoribus et sic consiliū est de vtraz floborb^{us} prima pars est de floborb^{us} alioz humorū: quia illa est dimittenda. i. tardanda quātū est possibile. i. quā

Tractatus

tunc est pueniens: z scda pars pñlij est de sborob^o san-
 guinis: qñ si non est dimittenda. i. tardāda: multipli-
 cat. o numeri mclroz est. i. securioz: z sic pz ad ratio-
 nes. Sententia. Circa farmaciū sunt due difficultates:
 pma difficultas est d̄ hora exhibēdi farmaciū: vnde
 cum farmaciū oupr̄ administrē fm plurimū .i. aut
 in forma porabili: aut in forma pillulari. In forma
 porabili cōter exhibet in matutinis auroza iuxta
 illud Auic. x^o terty cap. de pleuresi. Et soluantur in
 nocte. In forma vero pillulari cōter exhibet post ce-
 nam iuxta illud Damasceni. z Bedicariū maxie q̄
 in summo capitis facitū post cenā: qñ itur dormitu-
 dande sunt. Circa horā exhibēdi farmaciū cadit du-
 plex difficultas: p^o circa farmaciū porabile: qz ars o-
 mīari nām: s; nā facit fm plurimū cōnē p crifim
 in nocte iuxta illud lēo pñcile aphor. Quibuscūqz
 crisie fit: his non difficilis ante acumē: supuncitā vo-
 leniōz vt in pluribus: q̄ ars sūt o; facere purgatiōē
 in nocte: s; dari in auroza facit in vīe purgatiōem:
 quare zc. Scdo circa pillulaz arguit: q; nō o; dari
 post cenā cūti dormitu: q; aut illud farmaciū est le-
 uerant forte: si leue nō est dormiēdū supra fm Auic.
 quarta pma: si forte est partū dormiēdū est supra fm
 Auic. z rō satis pz: q; multa dormitio resolutū virtu-
 tem farmaciū z leuē actuat: qñ farmaciū est leue z qre
 non puenit dare pilulas cūti dormitu. s; ad pñm
 de farmaco porabili ofiq; o; dari in matutinis in au-
 roza: qñ in tali hora virtutē est pferatā tam ex semino:
 q; ex cibo digēte: z ad argumētū negat: q; ars semp
 debet imitari nām: qñ nā aliqñ facit crifim in por-
 tmoz: ars nō o; sic facere: sed ars o; imitari nām so-
 lum in illis horis oportē: in qbus virtus est minus
 apta molestari: s; virtus est apta minus molestari in
 auroza: qñ in alio tpe vt pz: quare zc. p̄ d̄r ē nega-
 rit: qñ vt plurimū faciat crifim in nocte: z aphor.
 Leporatis adductus potū^o dicit oppositū: qñ si nox
 est difficilis ante acumē. i. crisie: hoc est: qñ diuidit hu-
 mores malos a bonis vt dicit Gal. z si nox supuncitā
 est leniōz: nō est nisi ppter crifim factā in illo medio
 inter noctē pcedentē: z sequentē: quare inde facta est
 crisie. Ad secundā difficultatē cōter of q; pillule: q̄
 dant p purgatiōe capitis debēt dari post cenā cūti
 dormitu: q; tūc magis euapotē ad caput: z pñter
 magis purgant caput ad argumētū of cōter: q; gra-
 tes pillule nō actuant nisi post digōnē cibi in stoma-
 co: z idco nō resolutū farmaciū virtus: z qñ of: q; non
 licet dormire supra: intelligit d̄ datis in auroza. Fun-
 damētū hoc: qñ nō actuent pillule nisi finita digōnē
 in stomacho mibi dubiū ē: ppterca: q; vidi multoties
 illas opari post quoz horaz: z cū molestia stomachi: z
 aliqñ tarde opari: z diminute valde ac si virtus fue-
 rit resoluta. p̄ d̄ opterea laudo dari pillulas post p^m
 somnūz est quoz horaz: vel circa: z dormiat supra
 vñ aliū somnū: qñ sic exhibēdo semp vīa pferētiā z
 ad pñm Damasceni of: q; intēdi dare ofiaz inter
 medicinas datas in auroza: z illas datas post cenāz
 quia in auroza nō loz dormire supra aut partū: s; post
 cenā loz dormire vñ somnū: dico vīa bade sunt post
 cenā cūti dormitu. i. qñ dormierit prius vñ bonus
 somnū. Ad illud dande sunt pillule post cenā cūti
 dormitu. Mora: q; dicit rps vñ solū: in quo debēt da-
 ri: q; post cenā: sed nō dicit rps pculare: qñ nō dicit
 quādo itur dormitū dēf: sed dicit cui debēt dari: q;

[illegible]

pestilentialium: que sunt mae furiose, ppter: et tñ nō sunt
eua cuāde erradicariue a pñ^o pp virtutē esse debiles:
quia talia febris a pñ^o debilitat virtutē cū incipiat a
spiritu malignitate. Circa mām digestā due cadūt
diffi^o prima difficultas est de mō digerēdi mām: qā
fuerūt tres opiniones de hoc. pma fuit pbi dicentis
q digō procedit ingrossando: rō eius est: qz digō fit a
calō: calidi autē est resoluer calidū de mā: in quā agit
igit residuū mae remanet grossius. scda fuit Rasis di
centis: qz oīa digō pcedit subtiliādo: rō est qz digō fit
a calō: calidi autē est subtiliare: ppter mām subtilis
nō indiget digōne: qz sicut est apta ad motum: ita est
apta ad euacuationē: sed solū grossa indiget digōne.
tertia fuit Gal. et Auic. q dicit qz digestio aliqñ pce
dit subtiliādo. s. qñ mā est incepta ad euacuationē pp
sui grossitatem: aliqñ vero pcedit ingrossando: qñ mā
est incepta ad euōnē pp sui subtilitātē: qz umbibit in
porositatibus mēbri: qz determinatio huius diffi^o
cōsistit in hoc: qz alia est digō in iuuatino: et alia est di
gestio in nocitino: pñ loquit de digōne in iuuatino:
et illa semp pcedit ingrossando pp rōnem dicē: me
dici vero loquūt de digōne in nocitino: illa aliqñ p
cedit subtiliādo: aliqñ ingrossando fm Gal. et Auic.
licet Rasis velit qz pcedat semp subtiliādo: qz subri
le nō indiget p sui euōne alia dispositiōe: cadūt ergo
hic due difficultates. pma vtrū digō in iuuatino
semp pcedat ingrossando: vt dicit pñ. Cōtra argui
tur: qz oīa digō fit a calō 4° merbeorū: s. de rōne ca
lidi est subtiliare: igit digō in iuuatino subtiliādo p
cedit. Itē ex sanguine sūt spūs p vltiorē digōnem:
igit subtiliādo pcedit. Itē pma: et pira acerba ma
rurant p vltiorē digōnem: sed hoc subtiliādo fit: qua
re et. Itē in oī digōne iuuatini fit sequestratio par
tiū: qz residuū subtilius est. Itē cōciliatio
oīa sō recipiat tres opiones de hac mā. pma fuit
quodā dā dicētiū: qz digō semp pcedit subtiliādo pp
rōnes factas. Cōtra hanc opionē est pñ 4° merbeo
rū q dicit: qz digō pcedit ingrossando. Itē experiē
tia pbat: qz nucleus amygdale a pñ^o est sub forma eu
asidā aque: et qñ cōplet maturatio est sicut sapa: igit
ingrossando pcedit. Scda dixit: qz oīa digō pcedit
ingrossando: rō huius est: qz digō fit a calido faciente
euaporare partes subriles: qz rōne est: qz digō fit
a calido subtiliāte: qz nō fit ingrossando: expiētia
est: qz poma: et pira: q sunt a pñ^o dura: vt lapis sunt
succulera: et mollia: q subtiliādo pcedunt. Tertia di
xit: qz aliqñ subtiliādo pcedit: aliqñ ingrossando: et
modus pccatoris in casu est: qz oīa digō in iuuatino
ordinata ad restauratiōem prius grosse pcedit ingros
sando: nō autē addit ordinata in restauratiōem prius
grosse: qz si p digōne fit restaurō spūs: illa pcedit sub
tiliādo. Contra: qz sic digō ordinata in restauratiōem
partis grosse ingrossando pcedit: sic digō ordinata
in restauratiōem prius subtilis subtiliādo pcedit: qua
re nō magis ingrossando pcedit. expiētia ē: qz de
pomis: et piris duris: q per digōne mollicando pce
dunt. Scdalis dixit: qz digō in iuuatino aliqñ ingros
sando pcedit: et aliqñ subtiliādo: et declarat dicēs: di
gestio vt est pfectio humidū aquei a calō circūstante
ficcō terreo ingrossando pcedit: sicut in nucleo amyg
dale pñ: sed digō: vt est pfectio ficci terrei a calido cir
cūstante humido aqueo: sic subtiliādo pcedit: vt pñ

in pomis: et piris. Cōtra hunc est pñ 4° merbeorū
qui dicit: qz oīa pepansim passa ex subtilioribus sūt
grossiora: sed oīa fructus digerunt p digōnem: qz pñ
sis of fm pñz ibi: est enī pepāsis digō alimēti in pe
ricarpio: quā et. Itē pñ arguit sic: necesse est dige
sta calidiora: et grossiora esse: qz calidū digerēs est ob
tinens supra mām: mō si digō pcederet mō ingrossan
do: mō subtiliādo nō phiberet vtrū calidū obtinere
supra mām. Itē ppter hanc nos alr dicimus: qz digō in
iuuatino pcedit ingrossando: vt dicit pñ: p cū^o de
claratione opz p^o intelligeret: qz digō est pfectio a pro
prio: et nāli calō ex oppositis passivis fm pñz 4° me
rbeorū of pfectio: qz pparatio est ordinata in for
mixti: of ex oppositis passivis: qz talis pparatio fit p
debitā mixtiōē humidū aquei cū ficco terreo: et cō
of a pñ: et nāli calido: qz mixtiō est miscibiliū alre
ratorū vniū: et hoc fit a calō nāli miscere partes: et opz
intelligeret: qz in digōne tali tres opōnes opz pñdera
re: p^o diuisionē partiū vsqz ad minutissimā: quam
fit debita mixtiō: et hec pcedit subtiliādo: 2° opz pñ
derare sequestratiōē quarū dā partiū: qz residuū de
bitā mixtiōne: q sunt ptes feculēte: et grosse: et hec ē
pcedit subtiliādo magis: 3° opz pñderare euaporia
tiōē partiū iam depuratarū: et hec ingrossando pce
dit: et qz finalr ordinat digō in debitā mixtiōē par
tiū depuratarū: ex quibus fit aliqua euapō: et pñter in
grossatio huius residui: iō digō of pcedit ingrossan
do. Scda diffi^o est circa mām digestam. s. in tpe opz
mām digestā euacuare. Ex vna pre vt: qz fit euacuā
da in statu qz tūc euacuāda est cū est cōpleta digō p
lip^o dicēte digesta medicari: et mouere nō crudat
in statu mā est cōpleta digesta: qz status ē cū vltimaf
digō: quare et. Ex altera pre vt lip^o dicere prius
scda pñcula aphor^o dicēs inchoāribus morbis si qd
vt mouendū: moue: in statu vero silentiū hfc melius
est: et Gal in cōmēto dicit de euōne pñborb^o et far
matia: quoz nullū in statu faciēdū est. Itē of qz qñ sta
tus q ad digōne cōiungit cū statu accitū nō est eua
cuādū a medico cū tunc expectet crisi nāe: qñ vero
status q ad digōne seorsum est a statu accitū tunc fi
in tali statu: si nā nō mouet i die et etica: moue tu ho
ra motus eius dicit Auic. siue mō fit in vltima par
te status siue in declinatiōe nō refert. lip^o loquit
de statu digōnis pñuncto cū statu accitū: et Auic.
loquit de statu digestiōis separatio a statu acciden
tium: qz et Circa textū dictū. s. qz oporteat cognosce
re quatuor tēpora: vt remedia puenientia suis tēpo
ribus administrent: sciendū: qz alia remedia conue
niunt in principio. s. minoratiua: alia i augmēto vt
digestiua: alia in statu: vt erradicatiua: alia in decli
natiōe: vt balnea: alia ad pñcipio vsqz ad statū: vt
correctio accitū: et alia a principio vsqz ad decli
natiōē inclusue: vt vicia puenientia: de minoratiuo:
digestiua: et erradicatiua dictū est: mō restat dicere d
balneo: et de correctione accitū: et de vicia Circa
balneū cadit difficultas vtrū balneū aque vulcis tē
peratū in caliditate pueniat i declinatiōe febris: et vi
detur: qz nō argumēto cōciliariū: qz calidū: et humi
dum sunt principia putrefactionis: igit nō cōueniūt
in febribus dependētibz ex putrefactione: pñ pñtia
cum antecedere. Confirmat argumēto Gentiliū: qz
quod est difficile in obseruando: et partū confert obser
uando: et non obseruando multum nocet: melius est

Tractatus

nō facere: q̄ facere: s; balneū est hmoi: q; difficile est facere aquā remparā et debitā morā obseruare: quare et. In p̄rariū est Gal. in epla ad Glauconē qui laudar balneū aque dulcis in febrib; sanguineis: cho-
lericis: et melicis: s; r. Ainc. quare et. et rōne arguit: q; morbus ex mala cōplexione cū mā duplici intrēio ne correctiua indiget. s; enōne mae: et alteratione re-
mouēre malā cōplexionē derelictā: s; febuis putrida est morbus ex mala cōplexione cū mā: igit post euacuationē mae indiget remouere malā cōplexionē calidā: et sicā: sed balneū aque dulcis facit boctig in-
diger balneo maxie in declinatione: quia mā tota est euacuata: vel p̄ maiori parte. p̄ oicimus: q; balneū aque dulcis puenit in ofebrie intrēione sumpra a fe-
bre: q; norant addit: q; p̄r esse aliqd phibens: vt est debilitatio stomaci in fig. et opulatio in effimera: cōcō p̄: q; in ofebrie puenit remouere malā cōple-
xionē calidā: et sicā derelictā a febre: quā balneū re-
cre administratū est aprū remouere: quare et. Ad arg. p̄ r̄idē: ad p̄ negat q; calidū et humidū vt in-
relligēdo sint p̄n putrefactiois: q; p̄ calidū: et humi-
dum viuius: sed calidū p̄r nām: et humidū dereli-
ctū a calore nālī sunt bñ p̄n putrefactiois: s; balneū nō est hmoi. Ad 2^m concessa maiorem negat minor: q; caliditas balnei temperata solo tactu cognosci p̄r et mē-
sura debite more facile cognoscit. s; donec non parit molestiā aliquā egri. Circa correctionē accētiū duo sunt p̄ncipale vidēda. s; quor: et q̄ sunt hmoi accētia corrigēda: scōd quō corrigēda sunt. Quātū ad p̄m cōiter oulingunt ista accidentia scōm mēbra p̄nci-
palia: vel associata eis: vñ cordis accētia sunt syn-
copis: et dolor: et mēbra associati. s; pectoris: et pulmo-
nis accētia sunt tussis: raucedo: et diffi^l anhelitus: cerebri vero accētia sunt dolor capitis: parafrensis: in-
stātia vigilariū: et somnus supflnus: mēbra vero as-
sociati. s; sensus olum dolor cuiusq; sensus. s; oculor: auris: nariū: lingue: vētriū: fluxus sanguinis nariū: et circa linguā nigredo: asperitas. siccatas: et sitis: circa guttur alcola: diffi^l deglutitiō. Epatis dolor: et mē-
bra associati. s; renū dolor: et stomaci dolor: fluxus ven-
tris: casus appetitus: bolismus: singultus: et feroz cir-
ca extrema rigor in p̄n febriū. Circa diēta cadit vñ: s; nālitas vtrū debilitas vtrius sit accētia morbi: et vñ: q; nō: q; virtus debilitat debilitas virtutis sunt idē reāl: sed virtus debilis nō est accētia morbi: q; nec de-
bilitas virtutis est accētia morbi. Itē debilitas virtu-
tis est accētia virtutis: igit nō est accētia morbi: quare. In p̄rariū arguit: q; p̄r quē morbi: et trahit ad se curā est accētia morbi: s; debilitas vtrius est hmoi quare et. Itē debilitas virtutis est res p̄r nām: p̄ quia indicat de remotione eius: sed ois res p̄r nās est morbus: vel cā morbi: vel accētia morbi: s; debili-
tas virtutis nō est morbus: nec cā morbi: igit est accētia morbi. p̄ oicif: q; de accētiis morbi possumus loq
dupl. s; cōiter: et p̄prie: loquēdo p̄prie: sic nō est accē-
dens morbi: q; accētia ois esse distinctū p̄ morbi: p̄ vir-
tutē: et p̄ causas morbi: s; debilitas virtutis nō distin-
guif a virtute debili: nec debilitas vtrius est res p̄r nām: cū sit idē: q; virtus debilis: quare et. Cōiter ve-
ro loquēdo de accētiis morbi debilitas vtrius p̄r dici ac-
cidēs in quātū sequit morbi: et trahit ad se curam: et p̄priea medicus h; p̄uidere debilitati virtutis. S; nota: q; duplex est debilitas virtutis: vna est p̄ viam

aggrauatiois: et alia est p̄ viā resoluōis: signū debili-
tatis virtutis p̄ viā aggrauationis est qñ nō p̄cessit euō aliqua: nec indigētia cibi: et portus: et hec talis de-
bilitas indiget euōne: signū vero debilitatis p̄ viam resoluōis est qñ p̄cessit euacuatio supflua: vel sangui-
nis: vel alioz humorū: et talis indiget restauratiōe. ex-
maxie restaurantiū est aqua carnis. i. brodiū con-
sumatum: et vinū vernacinū. Quā ē: et testiculi sunt restaurāria: viamuschū dulce cū p̄serua citri ē restauratiū cordiale est: et s; triplex sit virtus. s; vitalis: a-
salis: et nālī p̄ debilitatē semp intelligit solū de vir-
tute vitali: q; etiā extrinsecus p̄fortat cū epibimare cordiali: quare et. Quātū ad 2^m quō succurrēdū sit dicis accētiis morbi dicimus: et p̄ quō syncopi succur-
rēdū sit: est aut syncopis s; Gal. subitus calūs vir-
tutis: s; Auer. 7° colig. Syncopis est dissolū: sit aut syncopis necessario ex ol re dissolūte virtutē. s; a ma-
la cōplexione cordis calia: vel frigida: mala vero cō-
plexio cala cordis aut sit ex aere calō: sicut contingit ex diu morari in balneo calō: aut a complexionē cala-
torius: vt a causone: frigida vero puenit a rebuis ex-
trinsecis frigidis: vt ambulare p̄ loca frigidissima: aut a mala cōplexiōe frigida intrinseca mēbroz p̄-
mi iunamēti: sic ex ore stomaci: et suffocatione mari-
cis: aut a mala cōplexiōe totius frigida: sicut p̄tingit in febrib; putridis: q; sunt ex humorib; grossis: et vi-
scosis: et hec p̄plexio frigida qñq; sit ex supflua euōne diminūte calore nālem: vel fluxu supfluo vētris: vel vomitū: vel supfluo fluxu sanguinis nariū: vel hemor-
roidaz: vel mēstruoz: et qñq; ex aptura subita magni apost^l sit vigilie h; facē p̄r: et accētia aletis excedēs gaudiū: et tristitia: q; exbalare faciunt calore nālem. Si syncopis facta sit statim succurrat dādo vinūz odoriferū cū mica panis: vel dādo vinū cū portulū-
cula electuariū cordialis. s; viamuschū dulcis si cā sit fri-
gida: si vero cala misce cū acetositate citri: dñde fac epibimata ad cor: et si venit a cā frigida intrinseca lumbicū vinū cum aqua cala: et si venit a cā cala lim-
pbe cū aqua frigida: si vñ times futurā syncopis ex-
cola abūdāre in ore stomaci: puoca vomitū cū pēnas et si nō p̄r da mediū cyathum olei tepidi dicit Gal. q; puocabit: aut salē mollificabit ventrē. Auer. di-
cit q; olē magis stimulat virtutē stomaci: q; hu-
mor: quare melius est p̄fortare stomacū cum mastice spica nardoz et succo citronij. Si times futurā synco-
pim ex dolore: si potes remouere cām melius est: et si nō sit rps remouendi cām da stupefactiū: et si cā fri-
gida sit augmētabit morbus postea: et si cala non stu-
pefactiū ē filoniū romanū. s; j. et sit correctū per-
lex mēscifi vero times futurā syncopim ex supflua euōne: p̄lib^o modis euacuare debes: p̄ trahēdo mās ad oppositū: p̄fortādo mēbrū: vñ fluir mā ne sup-
flue fluere possit: 3° stringēdo vias: vñ fluir humores ad locū: 4° impedidēdo virtutē expulsiuā ne supflue expellat sic sit in colica passione: in qua vomitus: et secessus simul sunt: q; curat stringēdo: et ligādo cru-
ra: et brachia: et ponēdo eos in balneo: et cū hoc bēm^o necessitatē ponēdi stiptricā intrus: et extra: et q; balneū h; resolueret: et euacuaret: ideo cū timore hoc faciendū est: et exhibēdo plus stiptricā. Si times syncopis ex fluxu sagulo nariū: si fuerit ex nare dextra: ponēdo sunt vēroses sup epar: et si fuerit ex mēstruis supfluis ponemus vēroses super māmillas: et bicoanda sunt stiptrica:

potus
olei

riptica: q̄ habeant constringere orificia venarū: sicut
mastrix: aque aluminose p̄prietatē mirabilē h̄nt in-
firmādo fluxū sanguinis: & Bal. p̄ricula sexta de ry-
riaca ad Esarē dicitur maturatione cornu tauri stringit
fluxū sanguinis ex narib⁹: Si vero times syncopeim
ex sup̄fluo vigilijs succurēdū est cū cibis h̄ntib⁹ p̄o-
pueritatē inducēdi somnū: vt lactuca: papauer: & cū
vncionib⁹ somni: ferris: sic est oleū nenuferis: & vio-
larū: & si nō p̄ferūt hec da 3. j. p̄riace none. f. que sit
q̄tuor mēsiū: vel circa: q̄ vadit dormitū: & inūge pa-
larū ex illa. p̄o cura accētiū mēbi associati. f. pe-
ctonib⁹: pulmonib⁹: q̄ sunt diffi. anhelitus: raucedo:
& tussis: p̄cede sic. p̄o cura diffi. anhelitus: scias q̄
talis diffi. aut sit p̄ spasmū: aut p̄ mās p̄fectuā
descēdēte ad guttur: aut p̄ debilitatē i nervis: si p̄
mō cū spasmus sit p̄ctio mēbi v̄sus suā originē: hoc
vel sit subitū: & tūc sit p̄ mās cataralē descēdēte hu-
midā: & cura est cū euacuātib⁹: ol mō: aut sit paulati-
ne post febres lōgas: & spasmus de inanitiōe: & p̄ cu-
ra indiget humectātib⁹: & balneo aq̄ dulcis: & bibere
lac: si v̄o sit p̄ mām p̄fectuā descēdēte ad guttur
enacua mām cataralē fluētē: & illā fluxū digerās p̄us
postea euacua: si v̄o sit p̄ debilitatē v̄ritis nervoz:
cōforta nervos: q̄ sit cū vermib⁹ luri bulitis in oleo
camomille vel d̄ costū 3. Bal. p̄o cura raucedinis:
nora q̄ q̄ cāna pulmonis est lenis: siue eq̄lis: tunc
vox est lenis: q̄n vero est ineq̄lis: tūc est rauca: dupl̄
aut sit rauca: aut p̄ exsiccatōe h̄miditatis nālis: q̄
applanat cānā: signū huius est vox sonora: p̄ cura in-
diger humectātib⁹: aut sit rauca ex humiditate fluē-
te ad cānā signū est: q̄ vox est obtusa: cura huius est
diuersio: & cūo p̄misio digestiua. f. syrupo d̄ ligritia:
syr. de yso: & h̄mō: & dicit Rabi. d̄ yso. Libariū
factū ex caulib⁹ curat raucedinē. Ad raucedinē su-
bito scās p̄ buris 3. j. pone sup̄ carbonē ignitos: &
fac vt recipiat fumū p̄ os: postea da mediū ciarū aq̄
aliquat̄ cale dissolue euz penidijs & statim cessabit
raucesso: & fac alio sero id idē ex p̄tū a nobis. p̄o cu-
ra tussis: scias: q̄ tussis ē cōmorio nō nālis pulmonis
& pectoris: & diastag. ad expellēdū rē nociuā in illis
p̄ribus exiētē: & causat p̄rim a virtute a salī trāsmis-
sa a cerebro: p̄rim ex nālis: tussis sit a mās euacua: si sit
sanguis cū s̄botib⁹ cephalice: si sit alijs humor eu-
cua cū farmaco p̄misio digestiua. f. syr. de ligritia: syr.
violator: euacua cū pyllul de agarico: si v̄o sit tussis a
mala cōplexiōe sine mās: cuius signū: q̄ nihil spuit cū
tussis da p̄ria illi male p̄ponēsi cala: & sicca sit Auic.
dar tria remedia: p̄ est tenere pyllulas bichichias in
ore: & est electuariū factū ex papauē: & medulla cu-
cubite: & amido: & silib⁹: & est v̄raf syr. violator: & loch-
sacro cū dragāro: & penidijs: & zuecāro: si mala cōplo-
sit frigidā: & sicca: v̄raf calis: & h̄midis. f. s̄icibus: passu-
lis: ligritia: iunib⁹ & faciat aquā pectoralē: si tussis
sit a mās exiētē in pulmone facta purgatione vt ere se-
creto n̄fo p̄ ter b̄erine mellis albi añ. onē. j. dragāri
3. j. fiat electuariū: q̄ capiat de mane in q̄tuor vici-
bus: h̄ idē valer ad diffi. anhelitus: & ad raucedinē
& ad tussis. p̄o cura accētiū cerebri q̄ sunt dolor ca-
pitis: parafrensis: vigilie sup̄flue & somnus sup̄flu.
p̄o dolore capitis: euacua mās a qua p̄cedit dolor
si est possi. & si nō potes euacuare p̄ tūc diuerre cū v̄
rosis in sparulis positis: postea euacua: post enōnē fo-
mēta locū cū anodinis. p̄ floz camomille: melliloti:

aneri: fenugreci: floz nenuferis: añ. m. j. capitū papa-
ueris: m̄fis violaz añ. n. 5. buliāt in aq̄: postea cola:
& cū spōgia infusa fomēta locū teri q̄ter: & postea em-
pla locū r̄riaca noua 4. aut sex mēsiū. f. v̄ntie v̄nt.
distēpare cū oleo ro. & si nō h̄s talē r̄riacā: loco ei.
pone troiscōz stelle 3. j. s̄ist distēpa cū oleo rosato &
appone sup̄ peria: & pone ad locū dolens. p̄o para-
frensis: scias: q̄ parafrensis ē apparēto frensis: & nō
est frensis: q̄ cit apost. colicū: & bec ē alienatio facta
a vaporib⁹ calis ipsius febrib⁹: p̄ cura sunt tres inten-
tiones: p̄ est diuersio cū frictionib⁹: & v̄tōfiam in spa-
tulā: & ligature in crurib⁹: & cū applicatione sangui-
sugaz ad hemoroidas: & cū clysterib⁹: & int̄tio est
repsio cū extrodino ad frōrē: & exhibitiōe iuleb ro-
sati & epyrthuma epar cū frigidis: & fr̄tio est resoliō q̄
sit cū pulmone vulpis posito sup̄ caput: aut colūbo:
vel pullo scisso p̄ lōgū & posito sup̄ caput rosus: aut cū
spongia infusa in decoctione camomille: & melliloti.
p̄o vigilis sup̄fluis: nora q̄ bec sūt vel a mala cō-
plexiōe cala: & sicca: vel frigida: & sicca solū sine mās
vel a mās sicca exiētē in cerebro: vel ex vaporibus solū
elluatis: si pueniūt vigilie sup̄flue ex p̄ria mās in
capite: cura ē euacuare mās illā: si v̄o est ex vaporib⁹:
cura est reprimere vapores illos: & diuertere cū frica-
tionib⁹: & ligaturis ad crura: & epyrthumare epar euz
frigidis: q̄ elluant ab eo: & euacua mās a q̄bus el-
uant vapores: si v̄o est a sola mala cōplexiōe sicca: cu-
ra est cū humectātib⁹: & ad intra: q̄ ad extra: ad in-
tra cū iuleb d̄ papauē mixto cū aq̄ orde. Ab extra
vero cū lorionib⁹ factis ad crura: & brachia ex deco-
ctione capitū papaueris: & folijs vitis: salicis: & h̄arū
dimas: & cū vncionib⁹ ad rēpora: & nares cū oleo vio-
lator: de nenuferis: & de papauere: & cū olfactiōe h̄oz:
& si bec nō puerint adde vncionib⁹ nariū modicū
r̄riace noue q̄tuor mēsiū: vel intinge palatū cū mo-
dico r̄riace noue ad q̄ritatē anclane: Secretū ami-
ci n̄fi p̄ croci: opij: ligni aloes añ. ḡna. vj. & fac stuel-
lum: & pone ad intra narē donec inducat somnū: po-
stea extrahē cū facit somnū: & d̄cē ligatus: vt possit
extrahi. p̄o cura somni p̄fundi: & h̄ar oēs diuersio-
nes possibiles fieri cū fractionib⁹: & ligaturis: & v̄tō-
fis: & clysterib⁹: & aceto ad nares: & euz applicatione
sanguisugaz ad hemoroidas. Alexader yathros di-
xit: q̄ sternutatio puenit p̄us purgato cerebro cū pyl-
lulis: alr nō puenit: q̄ facit agitationē: laudar vlt. ca-
storē sup̄ oia. q̄ si corpus sit plectoricū dar 3. j. de
castoreo cū 3. 5. diagridij: si v̄o nō est plectoricū dar
castoreū solū: & nō min⁹ q̄ 3. 5. cū oximelle. Bal. v̄o
refert d̄cē h̄e nō trāsīt q̄nq̄ ḡna castorei: & nos exp-
ri sumus dare solū q̄nq̄ ḡna cū oximelle: & sanauit.
De vigilis sup̄fluis fac inunctione Auic. ad nares.
p̄ opij: croci: ligni aloes añ. ḡ. v. Irē v̄ng. populeō
p̄fert. Irē lauāde cū capitib⁹ papaueris: lacruca ne-
nufaris: violis: folijs vitis: salicis: cānaz añ. fac bul-
lire in aq̄z lana crura: & brachia. Irē da 3. j. r̄riac-
ce quatuor annoz media nocte. Irē vltimo da duas
pyllulas opiatas. f. de cinaglossa: & de storace. Item
p̄ius humectat: s̄ncipit cum lacte: vel cum aliqui-
bus rebus humidis. p̄o cura accidentium mem-
bi associati. f. sensus: que sunt dolor auris: dolor oculi
dolor dentis: fluxus sanguinis nariū: asperitatis:
& siccitatis ligne nigredinis ligne: s̄ris superflue: &
alcole. p̄o cura doloris auris. p̄ porcelloz. S. An-

Secretum

Secretum

Tractatus

tonij: et bullias in oleo amigdalaru amarar et de illo calido pone tres guttas in aure. Ad idē pē scarabone. s. manipulu vnu: et bullias in oleo dicto: et de illo pone in aure. Ad idē scerū nsum pē cepa pforata in medio: et infunde oleū dictū: et coqz: deinde empla sup aure. sanar dolorē: et aperit apost. p. 10 cura doloris oculi pē tria poma cocta sub cinere: et adde sandaloz triū gherū 3. iij. rosarū rubearū 3. j. albuminis vnoz ouoz: et aque rosate qdū sufficit et fac emplum ad oculū. Alij capiūt solū poma cocta: et albumen ouis: et cimarū rute et facit emplum. Alij albumen ouis coctū solū capiūt: et cum illo emplant. p. 10 cura doloris dentis si mā sit causa: qd cognoscit: quia facit ruborē: et pustulas in ore dicit rasis in prinente si oborhomef sub lingua: vel ponant vērōse in spatulis: et scarificent: vñauer cū aqua: et aceto: vbi bullierint radices plāraginis: vel visgami: vel acerosi: vel ellebori nigri: vel bullias marmor in aqua: et illā calidam teneat in ore cū medico aceti: expetit a me. Si mā sit frigida pone rariacā: vel mirridatū sup dentem: vel extra sup maxillā. Rasis in prinēre dicit pē puluerē nigri ellebori: pdisi: et distēpera cū vino: hoc est de vltimis remedijs. Ad idē valet elleborus niger bullitus in aceto. Itē radix vrtice bullita in vino: et tenere vinū in ore remittit dolorē. Itē recipe p fundū seminis dentis cabalini remouet dolorē. p. 10 cura fluxus sanguinis nariū diuerse ponēdo vērōsaz sup epare si a nare dextra exit: et pone sup splenē si a sinistra exit: et ad guttur extrinsecus: et ad frontē fac oxirodinum ex aqua rosata: et aceto: et albumine oui bene mixtis in simul: et addendo boli: et terre sigillare añ. 3. ij. fortius erit: ad narce pone intus fluellū pferum ex pilis leporis et tela aranea: et albumine oui: et si a dōe aliqd giphi fortius erit. Ad stringēdū fluxū sanguinis nariū ingt Gal. pē coclear vnu pulueris cornu tauri cū medio ciato aqz: illud firmat. p. 10 aspirare: et siccitate lingue: si aspiras est pp materiā viscosam cura est cū absterfus. s. cū melle rosato vel oximelle: et aqua ordeis: ppter simplicitatē est: cura est humectare cū zuccharo candi: vel cū pumia: vel cerebis marmis: vel tenere fructū cucumeris in ore: et assiduaf gutturi qd humectat cū aqua ordeis: et iuleb. p. 10 cura nigredinis: hoc fit vel a vapore: mēcadulste: vel melle: prima intērio est euacuaf humore: a quo elleuaf vapor: scda intērio est abstergere cū cānula: vt fieri puenit et lauare os cū acetofo mixto cū aqua ordeis. p. 10 cura sitis supstuefcias: q sitis pōt puenit ex multis causis: qz aut fit ex vaporibz febuis acutis: et tunc cōfert pare in potu aquā ordeis cum iuleb: aut fit ex calcfactione epatis: et renū: tunc infrigidatio epatis: et renū cū rebus frigidis: vt aqua nenufari cōfert: et sili inungere cū oleo de nenufari: aliqui fit ex indigōne: et tunc dormire supra cōfert: aliqui fit ex cibis calis: et tūc vigilare pfer. p. 10 cura alcole: remedium nri barbitonforio mirabile est: pē viridis eris 3. j. cerus 3. s. vini albi onē. y. bulliat p certā partē hore deinde intringe bombice in illo vino: et ex primer et pone in summitate vniū fuscelli: et intringe locum alolarū manet et feror in paucis dieb. erit sanus. Ad idē aliud pē trebianū vnu flaconē corticis granatoz: saluē añ. m. j. mellis rosari col. onē. iij. bulliat donec redeat ad medietatē: et cū hoc gargari et est et mirabile. p. 10 cura accitū virtutis nalis:

que sunt dolor: p quo nora q epar nō bz virtutē sen: siuā: p quā possit recipe dolorē. s. p pāniculū: cui alligaf aliqui pēpif dolorē. p. 10 cura ingt. Anēzear fiat in unctio talis: et cito sanabit pē olei de vitellis ouez tolei nuci añ. onē. s. misce: et iunge cū eo partē epatis: et si cū solo oleo de vitellis ouez iungez pfer: expit a nobis. p. 10 cura accitū mēbz afficiari. s. stomaci: et intestinoz: p dolorē stomaci: et intestinoz scz in dolore colico nil melius: qz dare onē. y. terbeti: ne cū brodio pulli: et si pma vice nō opaf da scda vice in maiore dosi: hoc remediū nō fit statim: s. post purgationē factā pcedēte vīgōne: et euacuatione: et si hoc nō pfer: da aquā potrecte dando p vice duos flacones: vel circa: et da qnqz vicibz: añ. d. nō fallit. p. 10 cura fluxus vētris: nora: q triplex est fluxus vētris. s. lyentericus: q venit ex debilitate pcuris pētrine stomachi: hinc cōfert dare syrūpū d. absynthio: et d. mēta vel de mēta cū aqua plāraginis: et deinde facere emplū ad stomachū cū medulla panis recētis infusi in maluarico: et postea aspsō puluere garofiloz. s. bec Gentilis. Alter est dysintericus: q fit ex excoiatione intestinoz: et iō fit cū dolore vētris hinc pfer portio medij ciati olei rosati onfancinuz cōfere. Cōfert euacuare cclaz: q est cā excoiationis cū 3. j. reubarbari: et onē. j. diacarbolicenis cū decoctione cordialis postis mirabelanis citrino: et kebulis añ. 3. j. s. Cōfert et dare syrū rosatū de rosia sicca cū aqua plāraginis. Cōfert etiā facere singulo mane clystere ex laere simplici: et cōbys sanaf: hoc vltimū est Alexādrī. Tertius fluxus est dyarus: q est fluxus colicus sine excoiatione: hinc pfer euacuare cclaz: et dare simul aliqd: qd stuprict: vt medicina ex reubarbaro dicta supius cū decoctione mirabelanoz et excepto q meli? in hoc est dare infusionē reubarbari: qre ponas duas dragmas: deinde da vīgētium cictū cū syrū de endiura. p. 10 cura casus appetitus nora: q si casus appetitus puenit a mā siccitate exire in stomacho cura est euacuare aut cū decoctione agari: aut cū diaphonico: et si cū mā est cruda digras cū melle rosato: vel cū oximelle simplici: et aqua fenniculi: et absynthij: et a: ij. si vero casus appetitus fit ex mala cōplexione humida da exsiccaria. s. decoctionē absynthij cū passulis: postea da 3. j. pyllulaz aurarū: extrinsecus vero somētra stomachū cū absynthio: da pferū cū tri in mane. p. 10 cura bolismi: nora q bolismus est fames mēbroz cū facietate stomachi: et q triplex ē appetitus pter nām. s. caninus: q est appetitus infariabilis cibi ad similitudinē canis bolismus: q est appetitus intēsus mēbroz cū facietate stomachi: et alio noie dī famas vacinaz cū accipiūt duos boles faciatū sūt puenit a calitate intēsa mēbroz cū debilitate stomachi: appetitus corruptus est: q appetit res nō appetendas: vt in pgnātibz: fames syncopalis ē appetitus intēsus ad cibū: et si partū difficaf cadit in syncopim: et puenit ex mltā colā trāsmiffa ad stomachū a chisti felia: et dīr hū infelices a nā: qz via colē ad stomachū est magis lata: qz via ad intestina. p. 10 cura bolismi p opz calitatē mēbroz remouere cū vneridibz frigidis vt oleo rosato et oleo de nenufari: scdo opz remouere māz viscosaz exire i stomacho digerēdo pū. cū melle ro. et oximelle: et ags pportio naris: vt aq absynthij: apij: et fenniculi dīnde euacua cū diaphonico vel cū pyllulis aefanginis. p. 10 cura singulz: nora q singulz

gultus est quasi spasmus stomachi repleti: aut inaniti:
ut quasi spasmus: quia stomachus retrahitur: sic in spasma
sed non est spasmus: quia non retrocedit: singultus est con-
pulsio de repletionis: et de inanitione: ut singultus sic singul-
tus de inanitione fit paulatim: et post febres longas: sed
singultus de repletionis fit subito: singultus de repletionis
vel fit a causa calida: et sic fit cum pueritia stomachi: si a causa fri-
gida sentit frigiditas in stomacho: et unat a causa: in
cuius pueritia vomitum cum aqua ordi: et accedo: 2° com-
petit oigo cum acetosorum melle rosato col: 3° competit
evacuatio si materia est frigida cum hyperapigras vel cum aga-
rico: si materia est calida cum lactario de succo rosato: 4° com-
petit pueritia inuicem: et extra optimi remedium est dare
ter aqua porrecta: ex pueritia sumus: et sumant. pro cura
feroris si pueritia ab ore ratione dicitur corrupti cura eius
est extractio: deinde mundifica cum aqua mellis: si feror
ratione pueritia in gingiva cura est mundificatio illius
deinde utere quod exsiccat: et solidat: si vero feror est ex
opulatione narium: pueritia interio est mollificatio cum deco-
ctione maluerisimalne misis violaz: et stoub: camo-
mille cum modico nucis muschata: et trahere per nareas:
secunda interio est attractio a capite cum succo bletis: a quod
pse an. on. u. et nucis muschata 3. j. si vero ratione sto-
maci mundifica stomachum cum melle rosato vel oximelle
et agas appropriatis: deinde euacua cum psyllis ob hye-
ra: vel aureis. Circa extrema rigor in febribus. Est au-
tem rigor mortis: concussus in membris per frigiditatem
membrorum: pueritia: ceterum remedium est calefacere extrema
cum panis calis: Aliud est per yriaces succi mellea. et cum
hoc vnguento inungere: et a diascoride amico nostro.
Aliud maxile in quartanis se rubre trociscate 3. j. oba p
boras an aduicem febribus h sepe a nobis expressum est. Circa
deca de accentibus cadunt aliquid diffini: pueritia diffini: est cir-
ca syncope: utrum in syncope semper pueniat cito re-
stauratio: et utrum non: quia syncope est per partiale resolu-
tionem spirituum: sed illa potest fieri in plenitudine supflua:
sicut in euione: per pueritia in plenitudine non puenit
restauratio: sed euio: ergo in syncope non semper puenit
restauratio: per pueritia cum maiori: minori: pueritia: quia in pleni-
tudine potest fieri suffocatio totalis: quia est supflua val-
de: et potest fieri prius suffocatio: quia non est valde sup-
flua: sed prius suffocatio facit prius suffocationem
spirituum: igit facit syncope: tenet pueritia: quia syncope
dicitur a syn: quod est simul: et copro incido: quia parte vir-
tutis incidit. Confirmat: quia in suspensio ad furcam aliquam
fit totalis suffocatio: aliquam prius: et totalis quidem quia
morunt: prius vero: quia per certum tempus stant suspensi: et
postea incisa sunt remissum: quare sic in istis potest fieri
totalis suffocatio: et prius: sic ex plenitudine. In
contrarium est Gal. in commento illius aphorismi. In exercitiis
tribus ad summum bone habitudinis sunt fallaces: ubi
dicit: quod ex supflua plenitudine potest fieri totalis suffo-
catio: sed non prius. Et ad pueritia negat quod syncope pos-
sit fieri ex plenitudine supflua: sicut ex euacuatione
supflua: et ad pueritia negat quod sicut ex plenitudine
valde supflua fit suffocatio totalis: ita ex plenitudine
non valde supflua fiat prius suffocatio. Ad confir-
mationem pueritia: quia in suspensio potest fieri totalis suffoca-
tio: et prius: et ita propter partiale suffocationem fiat syn-
copis: sed negat quod sicut ex repletionis possit fieri prius
resolutio. Circa dolores cadunt tres diffinitiones: prima est
circa causam doloris immediatam: quia Gal. 4° de accide-
nti dicit dolores fieri a solutione primum: et Auerrois 3°

colliger dicit dolores fieri a mala complexionis subito im-
primare: et Auerrois dicit utrumque esse causam doloris: et ma-
lam complexionem: et solutionem primum. propterea videtur
concedi auctoritas. 76. Quod licet quicquid illarum causarum sit
causa doloris: tamen sola mala complexio est causa immediata
doloris: probatur per hoc: quia solo primum non est causa doloris
nisi in quantum est causa male complexionis: et mala complexio
postea immediate causat dolorem. Contra hanc responsio-
nem arguit: quia Gal. 4° de accide[n]ti declarat quod caliditas
facit dolorem dicit illa non facit dolorem nisi in quan-
tum solutionem primum facit: et sicut dicit frigiditatem non
facere dolorem nisi in quantum comprimendo facit solutionem co-
tinui: ergo peccator non loquitur ad mentem Gal. Hec autem
dicimus: 2° quod sunt duae optiones de causa immedia-
ta doloris: quia Gal. vult solutionem primum esse causam imme-
diatam doloris: et Auerrois vult malam complexionem esse
causam immediatam doloris 2° dicimus quod ex ipso Auerrois
sit magis probum dicitur probum: quia obiectum tactus ma-
gis videtur esse quicquid tangibilis: quod solo primum tamen opi-
nio Gal. magis probum est sensum: quia qualitas tangibi-
lis non videtur facere dolorem nisi in quantum facit solutionem co-
tinui. Secunda diffinitio est circa quid sit doloris: et quod di-
uerse sunt optiones: 2° dicimus eas: 2° instabimus 3°
et 3° resolueremus. Quatuor ad primum scias: quod ex ipso medico
rum est: quod dolor sit obiectum sensus: nam Gal. 3° de inter-
ioribus dicit: quod dolor sentit: et Auerrois 3° alia dicit quod
dolor: et remedium doloris sunt de sensibilibus tactus:
quod declarat peccator auctoritas. 77. dicit quod dolor est qua-
litas perceptibilis a sensu tactus: et est qualitas de ter-
tia ipse qualitates. s. passio: vel passibilis qualitas: et
probat sic quod per se percipit a tactu: et discernit ab alijs
sensibilibus est sensibilibus tactus: sed dolor est huiusmodi im-
mo percipit dolor: et nulla qualitas: igit dolor est sensi-
bile distinctum ab alijs qualitatibus. Altera opinio est Aue-
rrois colliger dicitur: quod dolor est actio lesa ipsi sen-
sus tactus. et potius est actio corrupta: unde cum tactus
triplici ledi possit a qualitatibus tangibilibus: s. diminui
corrupti: et ablati: diminui patitur tactus: ut in me-
bro stupido corrupte vero patitur qui pueritia in mala
qualitate: sicut in sensu doloris: ablata vero patitur qui
supuenit moris: quia tunc est pueritia sensus: et in toto:
sed pueritia tactus in vno membro possibilis est cum di-
minutione sensus in toto: dicit: quod sic delectatio: quod
est prius dolori non est nisi comprehensio sensu reperi-
rati: sic dolor non est nisi comprehensio sensu distincte re-
rati: quare dolor est tristis sensatio rei prius subito im-
primetur. Contra has optiones instat: et 2° 3° optionem
medicorum arguit 2° quod dolor non sit qualitas sensibilis quia
dolor non est aliqua de qualitatibus primis ut per 3°: nec est
aliqua de qualitatibus secundis: quia qualitates secundae causantur
ex commixtione qualitarum primarum: ut per 3° a philosopho in de
sensu: et sensatio: sed dolor non causatur ex commixtione quara-
rum primarum: quia subito fit ex solutione continui: mixtio
vero non fit subito: quare et cetera. Contra opinionem Auerrois
arguit: quia si dolor esset sensatio obiecti non impediret sensum
a comprehensione obiecti: quia in dolorum nescio qualem sit obiectum
quod comprehendit: igit dolor non est tristis sensatio ipsius
obiecti et cetera. Et potest dici per defensionem medicorum: quia solo
continui sit causa immediata doloris: et illa solo causat ma-
lam complexionem: quia sit distincte prius in complexione naturali: igit illa
mala complexio est dolor: quod est qualitas perceptibilis: et a
tactu: et sic dolor est obiectum tactus. pro Auerrois

Tractatus

potest dici: qd cū mala cōplexio sit cā immediata do-
loue: ulla mala cōplexio sit cā immediata tristis sen-
satione: igit dolor est tristis sensatio: qd tristis sen-
satio est: id ē impedit a cōprehēsiōe p̄p̄riū obiecti. Licet
ista p̄babilia sint: tñ nos alr existimamus: 2 funda-
mentū n̄rū est: qd tristis sensatio: 2 delectabilis sen-
satio sunt dīa: 2 vltia: s; p̄raria hñt fieri circa idē:
sed delectabilis sensatio seḡ cōprehēsiōē obri pro-
portionari: igit tristis sensatio siue dolor sequit̄ com-
prehēsiōē obiecti dīstēperari quare sicut delectatio
sensu nō est sensatio: nec obrūz sensatū: sed actiō se-
quens sensationē sic tristitia sensus: siue dolor nō est
sensatio: nec obrūz sensatū: s; actiō sequēdo sensatio-
nem. Tertia diffi^{ca} est circa curam doloris. i. quomō
curari debeat dolor: 2 cū Aui. dicat 4° p̄mi cap.
penult^o qd triplex est cura doloris. s. aut cū pmutari-
bus cōplexiōē: aut cū resolutiōibus mām: aut cū stu-
pefaciētib; iō querit̄: vtrū cura doloris pueniēt
fieri possit hīs tribus modis. s. cū pmutariōibus cōple-
xiōē: 2 cū resolutiōibus mām: 2 cū stupefaciētib;
Cōtra pmutariōē af̄ p̄suppositio documēto Aui.
circa pmutariōē 4° p̄mi cap. 2° vbi inquit. Que
autē sine mā cōplexio pmutari pōt: que aut cum mā
nō pmutat̄ nisi in euacuādo mām sine fecerimus: 2
alibi signū mae est grauitas mēbri: in q̄ est. Stante
hoc p̄supposito arguit̄ sicut queris pmutari cōplexio-
nem: aut ē ibi mām: aut nō: si est mām nō puenit vti per-
mutari b; p̄suppositū: qd mām fouet malā cōplēxiōē: si nō
est mām quēo p qd signū iudicās hoc: si viciis: qd nō est
grauitas mēbri: hoc signū fallax est: p̄bā: qd nō quā-
ratiōis mām sufficiens est facere grauitatē: qm̄ pauca
valde nō est sufficiens facere grauitatē: igit p illud si-
gnū nō recte cognoscis: ex hoc ē p̄supposito seḡ: qd
nūquā oueciādū ē caput p mala cōplexione humi-
da: p̄bā p̄p̄ria qd talis cōplexio humida nūquā est
sine mām: p̄p̄ria tñ falsum: qd p̄ oīs doctores laudantes
oueciādū af̄ pmutariōē malā cōplexiōē humidā cere-
bri: q̄re 2c. Itē Aui. dicit cap. de soda: qd vsus epy-
thimarū frigidōz multoties multiplicat soda: igit
nō pōt fieri recte pmutatio cōplexiōis. Scdō p̄ re-
solōē mae: siue cūōē arguit̄ p̄supposito documēto
Aui. q̄ra p̄mi cap. 3° vbi dicit. Qd aut magis eu-
acodire debet̄ ē habitudo carnaliū: ne ipsi sint clausi:
post hoc totū tibi possibile erit: vtrū maturatiōes
vtrū soluas. Hoc stāte seḡ: qd in dolore colico: q̄st
cum oppilatiōe fecis nō pueniet̄ farmaciū aliq̄d: p̄
p̄ntia: p̄ns falsum: 2 d̄seue in recepta p̄scrip̄tiōe de
vactilis: qd dicit̄ p̄scrip̄tiō de vactilis est medicina secu-
ritatiōe p̄ferēs ad colicā 2 ad dolorē in intestinis: qd
humorē crudū: 2 frigidū euacuat: 2 ē solutiū facile:
hec ille: mō quō pōt p̄ferre si nō puenit administrare
stāte oppilatione Aui. quarta p̄mi cap. penult^o tri-
plex est cura doloris. s. resolo cāe anodina tēperāria
cōplexiōē ap̄n° 2 opiata magna vrgēre necessitare
solutiua euacuāria: aut est resbērina si est oppilo in
intestinis conuenit: aut diafinicōsi nō est oppilatio
conuenit: vel aliud solutiū: aut aqua solutiua: vtrū
recre: aut infusio reubarbari. Si est cola: 2 oppilo in
venis. Itē si dolor in stomacho sit pueniēs a cola dicit
Gal. puoca vomitū cū pēna: 2 si nō pōt fieri da me-
diū ciarū olei repidi: qd aut puocabit vomitum: aut
mollificabit vtrū. Cōtra istar Aue. qd si magis mo-
leabit os stomachi: q̄ cola. Itē dicit Aui. p^o quarti

cap. de cura putridarū in gñali: si colica fuerit cū fe-
bre loco aq̄ ordci da ins galli: dcimasexta tertiū cap.
de colica vtrū dicit̄ d̄seue: dicit. n. si illic fiat febris: p̄mu-
tet̄ ins galli: vtrū aqua ordci. Tertiū p̄ stupefactionē
arguit̄ p̄supposito documēto d̄seue in de p̄solone me-
dicinarū: vbi dicit. Cōpingere autē: 2 stupefacere sit
vltimū ad qd inietri debet̄: 2 p̄rie cū cetera nō p̄u-
runt: 2 posita fuerit l̄ despōne: ex hoc sequit̄: qd dicit̄
Gal. 12. de inge falsum est: vbi dicit: qd dolor in mē-
bro fortificat̄: t̄p̄s nō est expectādū: s; tūc curare obe-
mus cū reb; augmētārib; cām doloris. i. cū stupe-
faciētib;: p̄p̄ria qd dicit̄ illi documēto. Itē cū stupefa-
ctiū possit administrari p̄ exterius: 2 p̄ interius: qua-
re solū mētiōē facit de stupefactiōe p̄ interius: cū
tñ securius sit administrare p̄ exterius. Itē cū dolor
possit pueniē ex humore calō: 2 ex hūore frigido quō
cognosci pōt cā cū Gal. in se ipso deceptus fuerit in
doloze vtrū: qd existimabat ex cā cala p̄p̄ntiōē
doloris: 2 tñ fuit a cā frigida. s. seḡ vtrū: qd cū d̄y-
stet̄ euacuauit: 2 i alio patiēte doloze vtrū existima-
bat cāz ē ex hūore frigido: 2 tñ cognita cā: 2 euacua-
ta curata fuit. Itē ad p̄m de p̄mutatione p̄p̄rius op̄
duo itelligit̄: p̄ qd alia cura puenit l̄ pmutariō malā
cōplexiōē calaz: vel frigidaz: 2 alia in pmutariō hu-
midā: vel sicca: qd in p̄ma nō op̄ p̄cedere cū intēse
calia: vel frigidis: s; remissis: ita qd in pmutariōe frigi-
dam op̄ vtrū anodinis: vtrū camomilla mellilotos: an-
to: 2 semelini: 2 sif. b. 2 in pmutariō calaz op̄ vtrū
resoluiōis: solis salicis: 2 vitis: 2 in pmutariō calaz
cū frigidis op̄ miscere medicū acetū: vtrū remoueat̄
oppilo ab infigidatib;: Scdō op̄ itelligere qd in
p̄mutatione male cōplexiōis necesse est: vtrū sit oīo si-
ne mām: aut valde pauca sit: cū signū mae sit gñrae:
quā mām valde pauca facere nō pōt ē ex hīs p̄p̄ria ad ar-
gumētū. Ad p̄m cū querit̄ aut mala cōplexio est sine
mām: aut cū mām: qd est sine mām: qd aut est p̄nara of-
mām: aut cū pauca valde est. Ad aliud de dūria p̄p̄ria
conuenit dūria fortis exsiccatina male cōplexiōis hu-
mide: 2 l̄z nō possit ē sine humiditate: sufficit qd sit
cū pauca: quillā est apra resoluere: qd sit cū mltā mo-
ueret caraz ad aliud dicit̄ Aui. de epythimarū frigi-
dō: qd multiplicat soda: vtrū qd facit hoc quū illa frigi-
da oppilat̄ s; si misceat̄ acetū nō sit hoc. Ad 2° p̄nci-
pale d̄ resolone mae: vtrū op̄ itelligere: duo: p̄ qd cu-
ra pōt diuersificari dupl̄: aut rōne diuersitatis mē-
broz: aut rōne diuersitatis mēbri: 2 oīa alia cura pue-
nit mām exire in stomacho: 2 alia mām exire l̄ intestinis:
qd in p̄ puocari d̄y vomitū: in scdā puocari d̄y feces
sue: s; alia cura puenit in mām calā: 2 alia in mām frigi-
da: qd alia medicina puenit in calā: 2 alia in frigida:
sic narrat Gal. de dolore vtrū in vno ex mām calā: 2
in alio ex mām frigida: qd cognitis facile sunt cū
rare. Scdō op̄ itelligere: qd l̄ dolore colico: qd est cū
oppilatione fecis oīo op̄ a p̄n^o vtrū solis mollificati-
bus: siue iure galli: siue ciato olei: 2 cū d̄ystricib; mo-
lificarimis: vtrū oleo solo: vel ex capite castrati: 2 quā-
doq; balneo olei op̄ vtrū: 2 resbērina a p̄ncipio 2 in
quocūq; rpe vara pueniēs est: farmaciū vero post al-
quam de oppilationē: ex hīs p̄p̄ria ad arg^o. Ad p̄mū
cū d̄y: qd est p̄ d̄seue: qd non pueniat diafinicōsi a p̄n-
cipio in colica: negat̄: quia intendit qd puenit quādo
nō est rotalis oppilatio. Ad aliud cū arguit̄: qd stāte
doloze a mām colica l̄ stomacho nō puenit oleū: qd illud
mollificat̄

molestabit magis os stomachi: q̄ colā: negat q̄ colā
pungit: 7 oclū non. Ad aliud de colica cum febre di-
cit Sentilia distinguēdo: q̄ aut febris est fortis: aut
levis: si fortis puenit aqua ordeī: si levis conuenit ius
galli. Itē colica vel est fortis: vel levis: si fortis puenit
ius galli: si levis puenit aqua ordeī. Nos autē dicim⁹:
q̄ p̄siderat idē ad qd est maior intentio: si ad febrem
aqua ordeī puenit: si ad colicā ius galli: 7 hoc intēde-
bat Aue. Ad 3^m de stupefactio op̄ intelligere: q̄
qñ of: q̄ nō est administrandū stupefactiū: nisi qñ
cetera nō pulerint: nō intelligit: q̄ oīa alia: que p̄nt
administrari sint administrata: sed que 2^m aliquam
intentionē pueniūt sint administrata: puta vel 2^m in-
tentionē mollificādi: vel euacuādi: 7 q̄ dolor p̄ ad-
ministrata fortificans fit: hoc intēdebat Gal. cum
dixit si dolor fortificat ex administratis: rēpus est nō
expectandū: s̄ da stupefactiū. Ad aliud nō dicit de
stupefactio exterioris ap̄ximato: q̄ sequit in colicā:
ubi nō puenit stupefactiū extra: s̄ si in capite fit
dolor fortis puenit stupefactiū extra cū r̄yriaca no-
ua quatuor mensium: 7 oleo rosato mixta: vel vng^{us}
ex opio: croco: 7 castoreo añ. Ad aliud q̄o humor
calidus: 7 frigidus discernat ex signis p̄p̄is manifestū
est: sed si ex hīs nō discernit: discerne ex iuuantibus:
7 nocentibus: sicut fecit Gal. in dolore vētr̄is: q̄ vi-
dēt: q̄ calidus nō iuuabat administrari frigidatē. 7
Circa diētā tria intelligēda sunt: 1° qd ē diēta: 2° vñ
summis indicatio: 3° q̄o ordinanda est. Quantū ad
1° diēta est pueniēdo cibi: 7 potus exhibitio. s. in sba:
quātitate: q̄litate: hora p̄ virtute p̄seruari: 7 ma-
nuerenda: of in sba: q̄ non d̄ esse grossa: nec subti-
lior dicit in quātitate: q̄ nec multa: nec pauca: of in
qualitate: q̄ frigidatē humida: of in hora: q̄ cibatio
d̄ esse hora quieris: vel in declinatione regulariter:
coacere vero in quocūq̄ tpe Gal. p^o regiminis inq̄.
Deterior hora cibandi est hora principij: 7 deinde sta-
tus: 7 minus mala 7 hora augmētī of p̄ virtute p̄ser-
uanda: vt in cronicis: in quibus virtus p̄seruari d̄:
aut manuerēda: vt in acutis: in quibus d̄ parum mi-
nuēda Gal. Alij addunt: 7 ordine debito: vt p̄p̄o:
nam facilia. Quantū ad 2^m vñ summis indicatio de
diēta: dicit Gal. p^o regiminis acutō op̄ vt cognos-
cas morbi dispositionē. s. infirmū: eiusq̄ virtutes: 7
p̄serudinē in regimine diēte: egriq̄ cōplexionē: q̄
a virtute: 7 a morbo sumis diēta principalit̄ diuersi
mode: q̄ a virtute sumis indicatio de exhibitione ci-
bi: q̄ cum sit res nāl̄is indicat de p̄seruatione: qd
fit p̄ cibi exhibitionē morbo vero summis indicatio
de subtractione cibi: q̄ cum sit res p̄ter nām indi-
cat de sui remotione: non pōt autē remoueri: nisi eā
remoueat: 7 p̄ter nisi p̄paret ad expulsionē: 7 hoc
non pōt fieri si virtus impediā a multo cibo: quare
indicat de subtractione cibi: dādo tñ aliquid p̄ser-
uandū cōplexioni. Quantū ad 3^m q̄o ordinanda
fit Gal. sic ordinat in comēto illius ap̄bor. 7 enuce:
7 cerre diēte in diurnis semper egritudinib⁹ 7c. di-
cit q̄ triplex est diēta. s. grossa: tenuis: 7 tenuissima:
diēta grossa est sanos: in quibus virtus augmētā: qm
cibus grossus augmētā virtutē: moderatus vero eu-
acuat eam: tenuissima diēta est nihil dare 7 hec cōue-
nit in morbis peracutis valde: q̄ terminant in qua-
tuor diebus: tenuis vero diēta est media inter has: q̄
triplex variat: q̄ vel est tenuis simpl̄: 7 hec conuenit

morbis acutis simpl̄. s. qui terminant in 14 diebus:
vt est p̄sana ordeacea nō colata. Alia vero ē tenuis
tendens versus tenuissimā: 7 hec puenit morbis per
acutisq̄ terminant in 7 diebus: vt p̄sana colata 7
mellicratā. Alia vero est tenuis tendens versus gros-
sam in qua vltra p̄sanā nō colatā pueniūt extremi-
tates pulloz: pisces petrosi: 7 vitelli onoz: 7 hec pue-
niunt in morbis acutis tropicis. 1. p̄seruiūt: q̄ termi-
nant super 14^m 7 nō transeūt 40^m. 1° p̄seriores vero:
vt Auenzoar 7 Aue. dixerunt: q̄ iste diēte sunt: ni-
mis subtiles tēpore nostro: maxime p̄p̄ in glunē ho-
minū: 7 p̄terea tenuissima diēta: que est nihil dare
remouēda est: 7 in egritudinibus peracutis valde: si-
ue in quarta die terminādis: siue in septima tenuissi-
ma diēta ē dare p̄sanā: vel micā panis in aqua bul-
licā in iure pulli: in acutis vero p̄seruiūt vltra id est
dare aliqd de carnibus pulloz: vel anicularū: vel cō-
rsum ex carnibus valde alteratū: in cronicis vero
aliqd plus de carnibus addere 7 nō dant nisi semel
in die carnes: 7 hanc diētā maxime laudamus. Ad-
dēni vero nostri tēporis nō sunt cōtenti hīs: sed in
oibus egritudinibus exhibent aliqd carnis: 7 subti-
liorū carnū: 7 p̄terea sunt cā p̄longationis egritu-
dinū: 7 penis faciūt: q̄ exhibent carnes in mane: 7 in
sero: vel cōrsum. Circa descriptionē diēte cadit diffi-
cultas vtrū diēta pueniēs p̄stet in regimine pueniē-
ti istarū quatuor rerum s̄bet quātitatis: qualitatis: 7
horē. 1° vñ p̄ter regimē s̄bet arguit: q̄ dictum est:
q̄ regimen diēte nec grossum: necq̄ nimis subtile sit.
Contra: q̄ sicut qd resoluit de corpore d̄ restaurari
in sba. s. nec magis grossum: nec magis subtile: s̄ ali-
quādo resoluit grossum: vt in rusticis: 7 aliqñ resol-
uit subtile: vt in ciuib⁹: igit aliqñ restaurat grossū:
7 aliqñ subtile: ergo falsum est q̄ regimē diēte sit nec
grossum: nec subtile. Item arguit: q̄ tale regimen d̄
esse semper subtile: q̄ dicit l̄aypp. p^o regiminis acu-
torū: q̄ regimen puenientissimū in diēta est p̄sana
ordeacea: s̄ illa est facilis digestionis 2^m l̄aypp. ibi
igit est subtilis s̄bet p̄ntia: quia que est grosse s̄bet
difficilis digōnis. Itē arguit: q̄ tale regimen diēte sit
grossum: q̄ l̄aypp. laudat p̄sanā loco p̄p̄tarib⁹
dicit: q̄ ē viscosa: lenis: iūcta s̄l̄: 7 lubrica: 7 mol-
lis: 7 humida: 7 sedans s̄rim: 7 facilis digestionis.
Est viscosa: lenis: iūcta est: 7 lubrica: mollis.
Humida: s̄r fugans: facilis: nec s̄ptica: nec flans.
Modo prima p̄dictio est: q̄ est viscosa igit est grosse
s̄bet. Itē Gal. in de febribus ad glauconē in cura ter-
tiane vere dicit: in diēta: vt pedes porcelloz pueniūt:
7 p̄s q̄ sunt grosse s̄bet: quille iuncture pedū non cōpo-
nunt nisi ex nernis: 7 cordis: quare 7c. Scdo p̄ter re-
gimen quātitatis: q̄ 2^m l̄aypp. p^o regiminis: qd ex-
pirat de corpore in quātitate d̄ restaurari: nec plus
nec minus: sed aliqñ expirat partū: aliqñ multū: ergo
aliqñ d̄ restaurari parū: aliqñ multū: ergo falsum
est: q̄ regimē diēte nō sit multū: nec parū. Itē regi-
men diēte in quātitate d̄ diuersificari 2^m l̄aypp. p̄-
ma ap̄bor. 1° diuersitatē quatuor rerū. s. 2^m etatē
p̄serudinē: rēpus anni: 7 3^m regiones: s̄ in quacūq̄
harum rerum est diuersitas 2^m multū: 7 paucū: exem-
pli ḡsa eras puerit̄e regit multū: 7 etas senectutis
paucū: sic de alijs: ergo in hīs non pōt seruari me-
dium inter paucū: 7 multū. Constat arguit in quāti-
tate diēte: q̄ d̄at regimē hoc ab l̄aypp. p^o regiminis

De p̄sa-
na,

Tractatus

his acutoz. Q. q. bis in die comedere pſuerunt: bis priſana capia: q. q. ſemel prima die ſemel: poſtmodū: ſi poteris aſſueſce bis ſi videris neceſſitatē. Cōtra arguiſ: q. vides dicere pſuarū in 2° regiminis acutoz: nō dicitur qui ſemel in die: vel bis comedere conſueuerūt ſi a ſolito vſu in aliū mutent: nocumētū eis gnat: 7 defectionē: iſt qui ſemel pſuerit eſt comedere nō oꝝ induci ad comedēdū bis. Itē ſi in hijs artēdaſ pſuerit: iſt qui ſoluti ſunt in die quater comedere vt ruſtici faciūt: 7 pueri: illis egrorātibz quater comedere deberent pſuar: ſequens pſuar. Gal. in regimine dicte dicit: q. nō oꝝ vltra bis comedere 3° regiminē qualitaris arguiſ: q. dicit eſt q. regimen dicte in qualitate oꝝ eſt frigidū 7 humidū. Cōtra: q. maior intēſio eſt ad cām febris: q. ad febrē q. opꝝ prius abſcindere cām 3° regni: ſed cā febris aliqñ eſt frigida 7 humida: vt in ſtigmatica 7 aliqñ frigida 7 7 ſicca vt in quartana: ſed mā frigida 7 humida: ſi frigidā 7 ſicca indiget ſubtiliatione: que ſit p caliditē: 7 nō p frigidā 7 humida: iſt illis pueniētis regimen dicte eſt p caliditē 7 ſiccitē. Itē queriſ quare lapp. dixit magis humide dicte pſuerunt febricitantibz nō dixit frigide dicte 4°. Cōtra regimen boze arguiſ: q. dicit eſt: q. ſolus in hora quieris. In declinatione puenit cibare egrum regulariter opandū: qd norant additū eſt: q. aliqñ in augmento vel in alio tēpore 2° neceſſitatē puenit cibare: hec eſt cura coacta. Cōtra arguiſ: quia cōiter oꝝ: q. quatuor boze: vel quinqz aſ paroxiſmū pueniens eſt dare cibū febricitanti ppter dicitū Auic. cap^o de quartana: vbi dicit: ſi ſummar cibū quinqz boze aſ paroxiſmū: vt enomaret ſi nō clumit: fortaſſe iuuabit. Cōtrariū huius videt ex altero dicto Auic. in cap^o de cura putridarū in gñali: vbi dicit: 7 pvide ne occurrat paroxiſmus: nū ventrē habeat vacuū: ſi nec p quatuor: nec p quinqz boze aſ paroxiſmū hz ſtomacū vacuū a cibo: nec intellina vacua: ergo nō ſufficit p quatuor boze: vel quinqz aſ paroxiſmū dare cibū. Itē q. dicit: q. in augmento paroxiſmū dare cibum quinqz puenit. ſ. qñ non pōt expectari declinatio: iuxta illud Gal. p^o regiminis acutoz: 7 videndū eſt quo tēpore illud dandū eſt in pñ vel in oĩbz tēporibz morbi: qñ eniz plante pedum frigide ſūt: tunc ius: 7 oſa porus maxime negādus eſt ſed tunc cū iam calor in calcaneis deſcēdit: dandus eſt: 7 illud eſt tēpus augmētū quare 7c. In pſuarū vides eſſe Auic. in tertia ſen cap^o de cura putridarū in gñali: inquit enim 7 oſo caneaſ regimen groſſum in hora periodi: ita vt nō oſe aqua ordet: nec ſuccarum nec iuleb: qñ frangit periodum cum pſtrictione mearū: ſed adiūua: medicus enim ppuē pueniens eſt adiutor mār: 7 nō impediens eaz. Rūdendo ad p^o de regimine ſbe in dicte puenienti. Cum arguiſ pſuar: q. nō oꝝ eſt groſſum: nec ſubtile nimis: ſunt due modi rūdēdi vñs dicit: Gal. intendit q. tale regimen non eſt groſſum: nec ſubtile: q. absolute ſi: groſſum: ſi reſolutū ſi groſſum: 7 ſi ſt: q. ſi ſubtile ſi reſolutū ſi ſubtile: 7 ſi dicit: ad illud de quāritate q. regimen illud nō eſt multū: nec paucū reſpectu eius: qd reſolutū eſt: 7 ſi p ad illa duo pma argumēta 2° hunc modū. Alter modus rūdēdi eſt q. regimen dicte in ſba in acuti egritudinibz nō eſt groſſum: nec ſubtile nimis in cōparatio:

ne ad alias dicte: q. iſta dicte tenuis: vt priſana eſt media inter dicte groſſas: 7 tenuiſſimā: 7 ſi de regimine quāritatis oꝝ: q. regimen pueniens quāritatis nō eſt multū: nec paucū in reſpectu ad alias dicte: teneat eniz mediū inter multū 7 paucū: q. in pacatis min^o oſa: 7 in tropicis plus oſa: 7 in cronicis: q. re tu ellige magis gratā. Ad aliud cum arguiſ: q. regimen oꝝ eſt ſemper ſubtile: q. priſana ordeacea eſt ſa ciliſ digeſtionis: ergo eſt ſubtile: negaſ pñtia: q. mer diocriſ nō eſt ſubtile: nec groſſa. Ad aliud cū arguiſ: q. regimen eſt ſemper groſſum: q. priſana eſt vſ ſcola 2° lapp. iſt eſt groſſa oꝝ: q. lapp. capit imz pſuarie viſcoſum p adherente: ſic negaſ pñtia. Ad aliud de pedibus porci ſm Gal. negaſ: q. ſit groſſe ſbe: quia pſiderat ſolum carnē exceptis cordis: 7 ner uis. Ad 2° pñcia de regimine quāritatis pueniētis rñſum eſt. Ad aliud cum arguiſ: q. tale regimen diuerſificat 2° diuerſificat quatuor rerū. ſ. ſerietis: cō ſuerudinis: tēporis: 7 regionis: in quacūqz harum rerum eſt diuerſitas 2° multū: 7 paucū iſt in hijs non pōt ſeruari mediū inter multū 7 paucū: pōt dicit: q. dicte tenuis morbi acuti ſimply tener medum inter alias dicte: q. in pacatis minus puenit: 7 in tropicis plus: quare regimen quāritatis in acutis tenet mediū: vel pōt dicit: q. dicte tenuis ſimply tener medum in quanto reſpectu eius: qd reſoluit in alijs egritudinibz: q. in pacatis minus reſoluit: in tropicis: 7 cronicis plus q. in acutis ſimply: ideo quod reſtaurat in acutis ſimply eſt mediū inter illud nec multū nec paucū: 7 reddit ſere ad idē cum prima reſponſione. Ad aliud de quāritate diſcreta pcedit: q. bis in die puenit accipere cibū: 7 cum tu vrgis ex alio dicto lapp. Q. qui ſemel comedere conſueuit ſi in aliū vſum mutet nocumētū gnat 7 defectionem: iſt iſte nō eſt mutādus: oꝝ: q. lapp. in p^o dicto multum correte loquitur qui pditionem loquit: ſi poterit bis aſſueſce: quaſi dicat: ſi ſine nocumētū fiat fac: 7 etiā addit aliam pditionē: ſi videris neceſſitatem accipiendi alium cibū: 7 ſi dicere: quare veller mutare ordinē de comedendo ſemel in bis comedendo oꝝ: q. rō eſt: q. melius eſt pñti cibum in duas vices p virtute pſeruanda: q. dare totū in vna vice: q. minus granat virtus in duabus vicibus. Ad aliud cui oſ ſi in hijs attendaſ pſuetudo: iſt qui ſunt conſueti comedere quater: vt ruſtici: 7 pueri: cum egrorārē: deberent comedere quater: dicit pſuetudo nō ſimply ſeruanda eſt: ſed laudabilis ſolū: 7 cum aliquo reſpectu: vel pditione: remoro illo reſpectu: vel pditione nō eſt laudabilis: ideo nō eſt ſeruanda: ſic eſt de ruſticiſ: 7 pueris comedentibus quater in die cum hac cōditione: q. ruſtici multū laborent: 7 pueri multū moueant: ſi remoro laboris in ruſticiſ: 7 remoro motu in pueris nō eſt laudabile vt quater comedat: quare ipſis egrorantibus bis comedere ſufficit. Ad 3° pñcia de regimine qualitaris: cum arguiſ: q. in febribz maior eſt intēſio ad cām febris: que indiget aliqñ ſubtiliatione: pñter caliditē ſiccitē: oꝝ pcedēdo: tñ quando oꝝ: q. regimen frigidū 7 humidū puenit febricitantibus intelligit habita intentione ad febrē: cum febris ſit morbus calidus 7 ſiccus: iſt ſi maior intentione erit ad cām: que ſit frigida: debes vti calidus. Ad aliud cum queris: quare lapp. dixit: humide oſbus febricitantibus pſuerunt: 7 nō dixit frigide dicte:

triplex

triplex responsio daf: prima est. Quibafij dicentis q
q: febris magis ledit ficitate: q: calitate: id dicitur hu
mide diere scda rñso fuit. Tade florentini dicentis:
q: vixit humide diere magis: q: frigide: q: ponit die
tas simul febricitantiu: 2 pncroz: 2 illis magis pue
niunt: q: frigide tertia fuit Gentilis: q: ca fuit: q: ex
diere frigidis plus nocumeti pōt puenire febricitan
tibus: q: ex humidis quarta pōt esse: q: cum febris
fit calor extraneus essentialis: 2 nō fit ficitas: magis
manifestus est diere frigiditas puenire febricitantibus:
q: humiditas: id dicit de humidis: tanquā de minus
manifestis: 2 tacuit de frigidis magis manifestis. Ad
quartū principale: cū dicit: q: nō sufficit cibare infirmū
p: quatuor horas aū paroxysmū: q: nō haberet pētre
vacuū a cibo. i. stomachū: sunt duo modi rñdēdi: vn⁹
dicit: q: cum cibis rusticis p digestionem requirit octo:
vel nonē horas id ante paroxysmū opz dare solū me
dicatē cibi: vt fit digestus in medietate illius rēporis:
quare stomachus erit vacuus a cibo. Alter modus di
cit: q: qñ nō est rñs rēpus ante paroxysmū: vt totus ci
bus possit esse digestus: rñ p quatuor horas: vel circa
oz dari cura coacta: q: sic dandolz aliquat noccat:
plus rñ inuabit q: p maiori parte facta est digestio: 2
pster pfortatio virtutis: 2 ppterca dixit Auic. fortas
se inuabit: q: nō est sine nocumēto. Ad satisfaciūt no
bis hec rñsione. Ad pma q: cum medietate cibi nō
possit sustentari virtus: nec scda q: cura coacta est
solum qñ daf in paroxysmo nō declināre. Ad nos aū
dicimus: q: cura regulari sufficit dare cibū ante paro
xysmū p quatuor horas: vel quinq: rō est: q: cum to
tus cibus requirit solus septem horas p sui digestio
ne: quia oz esse cibus leuius facili digestione ideo in
duabus tertijs totalis rēporis requirit p digestionē
due tertie cibi erunt digeste: 2 transire ad epa quia
sicut digerit: ita transit. Quare restabit solum tertia
pars aliqua ē digesta: quē nō nocebit stomacho ad
ueniente paroxysmo q: stomachus volupraf ex leni ci
boz ad dictū Auic. puidene occurrat paroxysmus
nisi ventrē habeat vacuū: intelligit nisi ventrem fere
vacuū habeat: q: cui parū deest: nihil deesse videtur.
Ad aliud cum arguit: q: qñq: daf cibus in paro
xysmo nō declināre fm Gal. q: dicit p regiminis acu
roz: q: nō oz dari cibū: qñ plantē peduz frigide fue
runt: qd est in pñ: s; qñ calor descēderit in calcaneū:
qd est in augmēto 2 Auic. videt debere cōtrariū: q:
nihil oz dari hora paroxysmi ad hoc sunt duo modi
rñdēdi: vnus est. Francisci de pedemontrū dicētis:
q: qñ Auic. dicit: q: nihil oz dari in hora periodi in
telligit in pñ: periodū: 2 sic pcorat cū Gal. 2 p3 per
id: qd sequit: qñ tunc frangit periodū cum pstricō
ne meatū magis: q: in alio tempore. Alter modus
rñdēdi est Gentilis: qui dicit: q: in hora periodi. i.
in tēpore periodi nihil oz dari cura regulari: q: sem
per frangit periodū cum pstricōne meatū: s; Gal.
intendit: q: in augmēto oz dari. f. cura coacta. Circa
dictū Gal est diffi^{as} cum dicit. Cū calor descēderit
in calcaneū: tunc dandus est cibus: quia videt illud
esse pncipiū augmēti 2 cōiter practicanes dūt: q: in
medio augmēti oz dari cibū. f. p tres horas cum vi
midio: vel circa post calefactionē: 2 rō est: q: semper
pars subtilior humoris: qui putrefit est que prius in
flammat: 2 hec magis infestat nās 2 est p tres horas:
vel circa: postquā incipit calefieri: deinde pars non

ita subtilis inflammat que nō tñ molestat nām qua
re melius est dare cibum in illa parte augmēti que
minus molestat. i. rñdēdo dicit: q: dictū Gal. nō repu
gnat huic rōni: q: nō statim cū calefit corpus descēn
dit calor in calcaneū: immo vix descēdit postquā to
ta pars subtilis inflamata fuerit: 2 sic venit ad idēz:
q: post tres horas: vel circa a calefactione totius oz
dari cibū. Circa 4^m dictū. f. q: opz ē cognoscere pul
sum vcnarū. i. arteriarū: q: pferat ad cognōnez febriliū:
2 causariū: 2 rēporū morbi: 2 dicemus p^o quid est pul
sus: 2 in quoz gñas fuit spēs diuidit: 2° reddemus cās
illoz: 3° dicemus quō faciat ad cognōnem boz. Quā
ru ad p^o pulsus sic describit ab Auic. pulsus est mo
tus receptaculoz spūs ex diafole: 2 sistole cōpositus
ad regendū spūm p aeres attractū. i. p hylarētus pul
sus est motus cordis: 2 arteriarū que 2^m diafolem: 2
sistolem fit ad infrigidationē innati caloris: 2 egres
sionē humorum superfluatorū. i. pūlus diuidit ab
Auic. in decē gñas: vnus rō est: q: cum pulsus pstat
p motū: ad motū vero requirunt quatuor. f. virtus
mouens: mobilis: spātium p qd: 2 rēpus in quo fit: ex
parte virtutis summis vnū genus. f. a quātitate vir
tutis: q: vel ē fortis vel debilis: vel mediocrius: ex pte
mobilis tria gñas sumunt: q: vnū genus a sba arterie
summis. f. durū: vel molle: vel mediocriter abeo: qd in
tra pncip sumis aliud genus. f. plēnū: vacuū: vel me
diū: 2 aliud genus sumis a qualitate. f. vel calidū
vel frigidū: vel mediū: ex parte vero spātij p qd sum
mis aliud genus. f. 2^m quātitate dilatationis: q: aliū
magnū aliud parū: 2 aliud mediocre: ex pte rēpo
ris sumunt tria gñas: vnū genus ex pte rēporis mēsur
antis motū diafoles. f. velox: vel tardū: vel medioc
re: 2 aliud genus sumis ex parte rēporis mēsurantis
quietē. f. frequens: rarū: 2 mediū: hoc intelligit qñ
pncip sistoles: qd summis pncip rēp mēsurās duas
quiesces: si vero nō percipit sistoles: tunc summis pncip
rōtū rēpus: qd est inter duas diafoles. si tale tempus
breue est summis frequens: si vero longū summis ra
rum: 2 aliud genus summis ex pportione quatuor rē
porum. f. cōparando motū ad motū: 2 quietē ad quie
tem: 2 hoc genus dicit boni ponderis: vel mali ponde
ris: 2 aliud genus summis a silitudine pulsi: vel diffi
militudine: vt equalis vel diuersum: qd sic intelligit:
q: semper fit cōparatio diafoles ad diafole in silitu
dine vlt silitudine alioz pulsi. f. in fortitudine: vlt
debilitate: in magnitudine: vel paruitate: in veloci
tate: vel tarditate: in frequētia: vel raritate aliud ve
ro summis ab ordinatione: vel inordinatione diuersas
q: si fit diuersus vel est ordinatus: vel inordinatus.
Fortior 2 magnus: durus: plenus: calidus qz.
Arq: velox: frequens: constans: equalis: 2 ordo.
Dicamus secundo reddendo causas boz: q: pulsus
fortis dicitur: q: multū resistit tactui cōpimentis: de
bilis cōtra. dicit: magnus dicit: qui multū extendit scōz
tres dimensiones. f. in longū: latū: 2 pfundus: durus
dicit: ex pte mobilis: q: difficilē cōpessionē recipit ad
intrarōne exsiccare arterie: 2 qd pro tanto dicit: q: in
forti cum mollitie arterie difficilē recipit cōpessio
nem: velox dicit ex pte rēporis mēsurāis motum
diafoles: q: in breui tēpore transit spātij tardus ē.
dicit: frequens vero dicit ex tēpore mēsurāre quietē
q: in breui tēpore transit quietē: 2 rarus ē. dicit: 2 aliū
dicit boni ponderis ex pncip rēp cōparatione motus

De pulsū.

Quor sūt
pulsus.

Tractatus

diastolis ad motū sisteliet: ex cōparatione puenienti
quicquid vnius ad quicquid alterius: mali ponderis ē.
vñ: aliud genus dicitur equale cōparando diastolem ad
altam diastolē in fortitudine magnitudinis velocita-
tis: et frequētia equalitōner sum vñ: aliud genus
vñ ordinatū si seruat ordinē in diuersitate: et si nō ser-
uat ordinē vñ inordinatū. Horat qd istud genus vñ
mūz est potius cōpurandū in gñe pulsū cōpositō:
quare restant nouem gñā pulsū: et Aue. 4° colliget
dicit: qd illa tria gñā: que summunt ex pre mobilis. s.
arterie. s. durū: molle: plenū: et vacuū: calū: et frigi-
dū: nō sunt pprie pulsū inquantū est pulsus: quia
pulsus in quantū pulsus nō stat nisi p mortū: et quierē:
et pñter restant solum sex gñā pulsū simpliciū: et cuius
illud genus: qd dicitur boni ponderis: et mali ponderis
nō bene pceptat nisi ab hys: qbus potest pulsus aper-
te sunt: q sunt valde pauci: ideo tertio dicit pñter qm
quinqz gñā pferunt ad cognoscendū febres: et cās ea-
rum: et tēpora. s. forte: et debile: magnū: et parū: velox:
et tardū: frequens: et rarū: equale: et diuersus: pbat
qd pulsus magnus: et fortis dem̄at sanguineas: et ve-
lox colicas: et paruus valde: et diuersus flegmaticas
paruus nō valde: et diuersus dem̄at quartanas: debi-
lis: et frequens et bycas: et sicut tēpora morbi variant
qd in pñ: et sine ola accētia sunt debilitat in statu ve-
ro fortiora: sicut in pñ: et sine pulsus minores in magni-
tudine velocitate: et frequētia: et i statu maiores sunt.
Subiungamus ē spēs pulsū diuersi. Est aut pulsus
diuersus: q in vna pulsatione variat: aut in magnitu-
dine: et paruitate: aut in velocitate: et tarditate: aut
in frequētia: et raritate: aut fortitudine: et debilitate:
et ly multe sint spēs huius: nō manifestiores sunt hec.
Capizans: vñdofus: vermiculosus: formicalis: ferriz-
nus: cauda foricina: fusalis: bis pulsans: cadens in
medio: spasmofus: et tremulus: et torulosus.

Capizans de pulsibus compositis.

Est caper vñdofus: vermis: formica: qz serra.
Capizans: fusi: bi pulsans: in medio qz cadens.
Spasmofus: tremulus: torulosus: et inde simul.
Capizans incipit cū tarditate: et deinde intersecat: et
fit velox: cōponit ex tardo: et veloci: et similitur saltui
capitoli: q vadit duos passus: et postea saltat. Vñdof-
sus vero incipit cū elevatione ad superiora: deinde
intersecat: et fit paruus descendēs: cōponit ex magno:
et puo: et similitur vñ maris. Vermiculofus assimilatur
vñdoso: sed est paruus multe spissitudinis. Formicu-
laris adhuc minor: et maioris spissitudinis. Serrin^o
vñdoso assimilatur in diuersitate parui. s. in eluatio-
ne: et depressione: sed est durior: est enim ferrinus pul-
sus velox: spissus: et durus: cuius pres in magnitudi-
ne diastolis diuersificant. Cauda foricina est pulsus:
qui variat aliqñ ab aug^o ad diminutionē: aliqñ cō.
et cuius diuersitas ex magnitudine pender: et caude
muris assimilatur: fusalis: sine aqualis est pulsus: qui
pcedit a diminutione ad aug^o deinde ab aug^o ad di-
minutionē reddidit: et ppea fusalis vñ ad similitudinē fu-
si: q in extremitatib^o subtilis est: et in medio grossus.
Bis pulsans vñ: q in vna pulsatione interpollit: et re-
uertitur ex quo sentiunt due pulsationes in vno pulsu:
iō nominat sic pp diuersitatem: quā bz in vna pulsatio-
ne: q in eadē interpollare reuertit. Cadēs in medio
est pulsus: q cadit in medio termino eluacionis: et
iō nō stat cadēs in medio: et vñ a capizans: q in capiz-

ans scda venit antequā cōpleat pma s; in cadere in
medio scda venit cū cōpleat pmissio prima. Spasmof-
sus est in quo percipit ptractio. Tremulus est in quo
percipit tremor. Torulosus est q percipit ac si filū ro-
quere: et hec de pulsib^o ppositis. Circa deā cadit ali-
que vñ: p^o vñ: est vñ: necessestū sit medico co-
gnoscere hoc genus pulsū boni ponderis: et mali pō-
deris: et vñ: sic: qz necessarium est medico cognosce-
re oēs vñtias pulsū: nō qz ad ipsū pñter cognosce-
re virtutē vitale: et sine hys nō pfecte cognoscitur
quod nullū aliū artificē pñter cognoscere has vñ-
tias. Cōfirmat qz alr Gal. in lib^o de vñtias pulsū:
et lēal yabas 7° theorice frustra tractatū de hys: si
nō esset necessarium medico cognoscere ista. In cōtra-
rium videt esse Aue. hic: q dicit: q pñterat cōpara-
tionē morbi ad mortū: et quieris ad quierē: ex quibus
pñterunt pportiones psonatē vident ponere capi-
tulum in cap^o quasi dicat nō pñter hoc ad medicū.
Cōfirmat: qz iste pportiones variant quinqz modis
sz Gal. l. 2° triplā duplā sexqalterā: sexqterciā: sex-
quartam: sed imp^o est cognoscere has: quare et.
Rūndendo dicit pñterat vñtia 8° exponēs hoc vi-
trum Aue. q ponunt has cōparationes ponit cap^o
in cap^o q vñsum est Aue. q fit imp^o hoc sensu vñ-
niz: medicus loquens de pulsibus: et vñ dicere solum
de sensibilibus sed ille pportiones variant sensu pec-
pribilestigit supflū est i medicina tractare de istis:
et iō dicit ponit cap^o in cap^o qz quod vñ esse in cap^o
cognōis intellectiue ponit in cap^o de signis: q de-
bent sensu percipi: nō ista mixtio est et tolerabilis: qz
pportiones pñter esse puenientes: et in cōuenientes: et ego
tener cū isto: l; vñtus alr dicat: et improbat ab vgo-
ne et. Ad arg^o pñ: ad pñ negat qz necessarium sit medi-
co cognoscere oēs vñtias pulsū: qz solum sensibiles
vñ cognoscere ad pbatōnē: negat qz sine illis nō pos-
sit pfecte cognoscere virtutē vitalem: et ad aliā pba-
tionē vñ: q pñter multico cognoscere illas: et si esset
medicus multico pñteret ad illum cognoscere in-
quantū multico est. Ad pñtationē vñ: q non sunt
frustra inquantū faciūt ad bñ effectū nō ad esse medi-
ci faciūt. Scda vñ: est vñ: tria gñā pulsū sum-
pra ex parte mobilis. i. arterie sunt ppria genera pul-
sū. s. durū: molle: plenū: vacuū: calū: et frigidū: et
videt: qz sicut: cū pulsus ster p mortū: et ad mortū non
minus requirit mobile: qz virtus mouens: et qz spa-
rium: et qz tēpus mensurans mortū: sed a virtute: et a
spatio: et a tēpo summunt ppria gñā pulsū: igit a
mobili summunt ppria gñā pulsū. In pñtariū arg^o
ex rōne Aue. 4° colliget: qz pulsus inquantū pulsus
nō stat nisi p mortū: et quierē interecpā inter mortus:
igit qd non variat mortū aliquo mō: nec quierē: non
pñter pprie ad genus pulsū: sed mobile nō variat
mortū: nec quierē: igit mobile nō pñter pprie ad ge-
nus pulsū. Rūndendo dicit: qz cōiter loquēdo a quo-
cūqz: qd pcurrit ad mortū pñter summi genus pprius
pulsū: et sic loquit Aue. et ly ita fit tñ pprie loquēdo
nō solum ab eo: qd pcurrit ad mortū: sed qd variat aliq
modo mortū: et quierē summi genus ppriū pulsū: s;
mobile nō variat mortū: sed virtus: spariū: et tēpus:
ergo solum ab hys pprie summunt gñā pulsū: et per
hecpz ad rōnes. Circa vñtias vñtariū: quib^o co-
gnoscere opz febres: cās earum: et tēpora: que fuerūt
quinqz dicti. Tangemus tria principāl^o pñter
pñtē

De vñtis

prionē vrine: 2° diuisionē eius in gñaprima 2 signifi-
cationes illoz ne gñe: 3° significatiōes in spālī. Quā-
tum ad p^m tangemus tria: p^o descriptionē eius: 2° de-
claratiōē eius: 3° quas pditiones seruare oporteat:
vt significatio vrine recta sit. p^o 20 p^o vrina describit^r
a Sal. quarta pñcula Apbor^o in p^o 69: q^o est cola-
mentū sanguinis veniēs ab epate ad vesicā. s. p. renes.
Isaach vero in cap^o de vrina dixit: q^o est colamentū
sanguinis: 2 alioz humorū. p^o 20 2° pio declaratiōe
descriptionis vrine intelligere opz q^o vrina gñat in
epate: vbi massa sanguinis gñat: 2 sic capiēdo sangui-
nē p aggregato ex oib^o humorib^o: sic vrina ē colame-
tū sanguinis: q^o virtus sequestratiua epatis q^o separ-
colam supflua a sanguine: qui est in epate: 2 trāsmittit
ad chistim felis 2 filr: q^o separar fecē sanguinis. i.
melias: 2 transmittit ad splenē: sic ētr sequestrat aquo-
sitarē vrinalem a massa sanguinis: 2 transmittit ad
renes: deinde ad vesicā: 2 vltimo mittit ad extra: q^o re-
p^o q^o vrina colamentū sanguinis est: p^o etiā super q^o
mēbra pñcipalr significat: q^o super illa: super quetrā
sit. p^o 20 3° inquit Aliic. nō opz significatiōi vrine
credere: nisi postquā pditiones obseruare fuerint: q^o
sunt quatuor pñcipalr: p^o ex recto mō collectionis:
quia v^o esse pñma collecta in manet: 2 tota: 2 in vitro
mūdo: vel cristallo posita. s. in vriali 2° ex recto mō
pseruationis: q^o v^o pseruari: nō sub sole: nec sub vtro:
nec in loco frigido: nec ad ignē: 3° ex recto mō inspe-
ctionis: q^o non v^o statim inspicī cū facta est: nec post
sex horas: immo Aliic. dicit nec post horā inspicias:
nec in radio solis nec lucerne: s. in lumine solis. 4° ex
recto regimine obseruato ab eo: qui facit vrinā: quia
nō v^o icūmāsse in die pcedente: nec sumpsisse aliqd
rāgibile: vel comedēdo: vt crocū: vel aliud: nec pur-
gando se cum medicina: vt cassia: vel alia hmoi: nec
vigilasse illa nocte: nec fuisse vsum coitu: nec fuisse
passum laborē corporālē: nec accētia al: maxime irā:
2 hmoi: q^o hec pmutār vrinā 2 rectā significatiōes
impediūt. Circa descriptionē cadūt due diffi^o pma
est vtrū vrina sit colamentū sanguinis: 2 videf: q^o nō:
q^o si quis potaret aquā poteste: vel aliam aquā mine-
ralem: ex qua puenit multa quāritas vrine: tunc illa
vrina nō est colamentū sanguinis: q^o nō dē colari ex
sanguine: nisi qd est mixtū cū sanguine: sed talis aq^o
nō fuit mixta cū sanguine: ergo nō est colamentū san-
guinis. Cōfirmat^r q^o in dyabctica passione: quicūq^o
aliquis bibit statim vrinat vrinā: que est sicut aqua:
2 p^o filr: q^o illa nō est sequestrata a sanguine: quia nō
fuit mixta sanguini. scda diffi^o est an istud colamen-
tum sanguinis fiat in epate: an in renib^o: ex vna pre-
videf: q^o in epate: s. sicut colat^r melia supflua seque-
strat in epate: 2 trāsmittit ad renes: ex altera
pre videf: q^o fiat in renibus pp duos p^o: q^o opz p^o us
aquisit^ratē misceri cū sanguine in venis: vt fiat subri-
lis 2 sic possit sanguis subrilis penetrare p vias
angustas: 2° q^o in epate non est rete: p qd possit colari
vrina: s. in renibus est: quare fier colatura in renib^o.
Rūdendo ad p^m dē: q^o de vrina possumus loqui vñ
pl^r. s. pñerz cōiter: pñic loquendo vrina v^o habere
duas pditiones. s. vt sit gñata cum sanguine: 2 vt sit
colata ex eo: cū vrina dicat^r ab vrrit greco: qd demō-
stratio dē: q^o sic demf^rat qualitatē sanguinis: sic ois

vrina est colamentū sanguinis: cōiter vero loquēdo
ois humiditas veniēs ab epate ad vesicā dē vrina: s.
ne vna illarū pditionū deficiat siue ambe: 2 sic vrina
dyabecti: 2 vrina facta ex aquis mineralibus vrina
dicenda est: quāuis nō sit colamentū sanguinis: quia
Sal. loquit^r de vrina pñic: vel pōt dici pcedendo: q^o
ois vrina est colamentū sanguinis large capiēdo col-
lamentū. s. p eo: qd sequestrat ab aliquo: 2 sic ois hu-
miditas veniēs ab epate ad vesicā vrina dici pōt: q^o
cum sequestrat in epate a massa sanguinis pōt dici
colata a sanguine: ad 2^m sunt duo modi rūdēdi. Mo-
dus cōis est: q^o vrina sequestrat a massa sanguinis in
epate: 2 trāsmittit cū modica quāritate sanguls p ve-
nas emulgerēs ad renes: 2 nō tota trāsmittit a sangui-
ne in epate: vt renes capiāt nutrimentū ab illo modi-
co sanguine: q^o remanet cū vrinā: 2 sic sequestratio il-
la dē colatura: s. nō pfecte colata sit: ex hoc p^o ad ar-
gumētū pñra q^o remanet sufficiens quāritas aquosif-
catis cum sanguine qñ sit talis sequestratio in epate:
vt possit trāsire p venas. Ad aliam rōnē cum ofitū
non sit rete in epate non opz ibi colari: vici^o q^o cola-
tura minuta non pōt fieri sine retibus: sed colatura
grossa pōt fieri: que est quedā sequestratio huius ab
hoc. Alter modus est. Theophili dicentis: q^o vrina
gñat in epate: 2 discernit in renibus: 2 rō est: q^o a ra-
mosa vena que sanguinē gñat in epate opz prius trā-
smitti sanguinē cū aquositate mixtū ad venā chiliz
vt possit penetrare p angustos meatūs: p quos nō pos-
set trāsire sine aquositate: 2 iō vena chiliz trāsmittit
postea aquositarē ad lumbos: 2 renes a dextris: 2 fini-
stria 2^m labdā lřam grecā: 2 lumbis sic trahūt a vena
chili: 2 ibi p renes colat. Quātū ad 2^m. s. de diuisiōe
ne vrine in prima gñā: 2 significatiōibus eoz in gñe
mō dūdum est. Vrina diuidit^r: q^o alia nālis dē: 2 alia
nō nālis vrina nālis ex tribus pñcipalr pñat. s. ex de-
bita sba: ex debito colore: 2 ex debito pñento: 2 iō di-
xit Hipp. vrina est hypostasim albā: lenē: 2 equalē:
hñasupple pñerz sba moderatā: 2 colore optimo: q^o
tetigit solum pñcipaliozem partem. Vrina
pñcipalr pñiderat ex trib^o. s. in calore: sba: 2 pñeto.
C Grossa malos chimas demonstrat frigidiores.
C Oppilat q^o vias subriles: at q^o meatūs.
C Alba quoq^o 2 nigra declarat frigidiores.
C Si rubet: humorē calum demonstrat aperte.
C Albet hypos subitus residens figura rotunda.
C Lenis: 2 equalis: 2 multo tempore durans.
C At color hinc viridis chimum designat vrrum q^o.
Est ergo vrina nālis sba moderata hypostasim hñas
albā: lenem: 2 equalē: 2 in colore ruffa: vel subruffa. i.
parū rubei pñicipans: vt dixit Sal. s. magnus medi-
cus dixit ruffa esse v^o: hec Theophilus. Ad nālis ve-
ro vrina est: que deficit a nāli vrina in aliquo horum
trū: vel in plibus. Quare si in sba deficit: erit aut te-
nuis: aut pinguis. i. aut subtilis: aut grossa: 2 si subri-
lis dupl^r variat quia vel mingit subtilior: 2 remanet
subtilis: vel mingit subtilis: 2 sit grossa: pñor est vlti-
me indigesta: scda vero pñcipiū digestiōis significat:
sist grossa vrina diuidit^r q^o vel mingit grossa: 2 rema-
ner sic aut mingit grossa: 2 sit subtilis: pñma signifi-
cat indigestiōē humorū grossoz: scda vero pñ^m dige-
stionis. Cum sba vrine cōpñebēdū claritas: 2 turbu-
lencia scdm Theophylū 2 Auic. Claritas in renui
est: 2 turbulencia in grossa: nō q^o ois grossa sit turbu-

Tractatus

lenta: sed q̄ in sola grossa p̄t esse turbulencia: et etiā claritas p̄t esse in grossa vrina ergo turbulencia vel mingit turbulencia: et remanet sicut vel mingit turbulencia: et sic clara: prima indigestione significat vltima: et morte: nisi virtus sit fortis valde: scda significat p̄m digestionis. vrina clara vel mingit clara: et remanet sicut vel mingit clara: et sic turbida: prima significat bonū: scda verop̄t significare bonū: et malū bonum quidē significat si corrupta solus ab intenso frigore: quā tunc claritas nō arguit crudelitatem: si vero a quocūq; frigore corrupta significat debilitatē caloris nālis: quare mala est: si vero in colore: cū color nālis vrine sit rufus: vel subrufus. i. coloris auri vltima glia clari: vel minus clari: si deficit ab eo vel rōne frigiditatis vlt castratis: si frigiditatis tēdit versus celestē albidū: p̄ior obus ē color lacteus: et remissior in sibi glaucus: q̄ ē vt cornu lucidū: et remissior adhuc ē illa ropos: q̄ ē vt camelaz vell: hi igit colores albi d̄nt in q̄litate albedinis: 2° magis: et minus: et si aliquā infectionē fellis recipiat alba vrina subpalida sit: vt de cocrio semicrude carnis: et si fel maiorē infectionē fecerit facit palidū colorē in bis tñ d̄nas frigidū: post hunc aut ponit subrufus sicut auro a celica veniēti: deinde rufus sicut auro emirent: et hic color nālis est: si vero vrina deficit a colore nālis vrine rōne calitatis: tunc tendit versus rubedū: et sic sit p̄m subrubens color: deinde rubens: deinde rubicundus: q̄ hypericō d̄a. Et deinde sit inopos: q̄ est sicut vinum nigrū: aut profundior vt purpureus sanguis: sicut ē color epatis: deinde sit ilianostig est color resiliens ex sanguine putrefacto: et adusto: et felle rubeo: sicut tinctoz vrine: fuscus vero ex albo: et nigro piuricus sit: deinde sit viridis: q̄ bz latitudinē multā: et oia hec sunt a calore p̄mo. Nigro vero color aliqui indicat frigiditātē: aliqui calitātē si ex viridi p̄cedere fiat significat calorem: si vero ex limido significat frigiditatem: et hec nigredo super oia glia color est et 2° magis: et minus latitudinem h̄as: multa. n. nigra alia alijs intensiora sunt: et dissimilia: et hec de coloribz sufficiat. hec Theophilus Si vero in prento deficiat nāli vrina: prentum vero in vrina nāli p̄stat ex quatuor q̄ sedimen est albidū: lenē: et equalē: et subrus refidens: vt lenē. i. primum: et nō diuersum: vt equalē. i. equalitātē h̄as in prius: vt subrus refidens: q̄ p̄e fundū: et p̄pterea hypostasos vt. i. subrus stans. In lenitate vero diuersificat: q̄n hypostasos nō est primum sed diuisa: q̄ lenitas significat primum. In equalitate vero diuersificat q̄n hypostasos nō est equalis in prius suis. In loco vero diuersificat q̄n sedimen nō stat inferius p̄e fundus: sed vel est in medio: et vt encorima ab encorime: q̄ est p̄edere vel est in superficie superiori: vt nephyli: vel nubes ad similitudinē nubis. Circa dicta cadit diffinitio p̄m circa illud dicitur: q̄ vrina tñ p̄stat ex tribus rebus. i. sba: colore: et prento q̄ primum huius dicitur. Quic. q̄ vltra hec tria addit alia p̄siderāda i. vrina. i. claritatem: et turbulentiā: et quāritatē: et odorē. Scda cadit diffinitio circa prentū: q̄ dicitur est q̄ p̄stat ex quatuor rebus. i. colore: lenitate: equalitate: et loco deorsum. Tercia hoc videt esse. Quic. q̄ vltra hec addit figurā pyramidalē: vel rotundā: et addit q̄ sit p̄stas id est plenas. R̄spondendo ad p̄m p̄t dicitur: notant dicitur est p̄ncipalr est ex tribus: q̄ nō p̄ncipalr potest esse ex alijs: vel melius dicitur: q̄ vrina d̄ p̄stat tñ ex

tribus: q̄ alia supaddita p̄t reduci ad ista: q̄m clari tas: et turbulentiā reducunt ad sba: vt p̄s: et quāritas etiā cū significet solum multitudinē: vel paucitātē: q̄ est in sba reducitur etiā ad sba: odor etiā reducitur ad sba: p̄pterea q̄ si sba corrupta est: odor feridus p̄uenit. Ad scda diffinitio de prento p̄t dici sicut ad p̄m q̄ tñ illa quatuor p̄ncipalr cōtinet: vel melius q̄ oia prenta reducunt ad illa q̄tuor fig. n. scquit sba: lenē. i. primum: et q̄ sit p̄stas necessario subintelligit: q̄ nō dicit venisse: qui nō stetit. Quāritas ad 3°. i. de significatis vrine nō nālis tam rōne sbe: q̄ coloris simul Theophilus dicit. Vrina tenuis indigestione significat. Quic. addit aut viariū opilationē: distinguat aut inter vtrasq; ex signis indigestionis: et opilationis. Vrina tenuis si pinguis cū colore tendere ad albedinē indigestionē maiorē significat: q̄ ex duplici cā indigesta est. s. ex sba: et colore: si tenuis vrina iungat cum colore tendere ad rubedinē indigestionem maiorē significat: q̄ tam ex p̄e sbe: q̄ coloris indigestionē significat: si pinguis vrina iungat cum colore tendere ad albedinē duplicē indigestionē significat: et quāto magis tendit versus albedinē: magis indigestionē significat: si pinguis vrina iungat cum colore tendere ad rubedinē duplicē indigestionē d̄ndit: et quāto magis ad rubedū adustū tendit maiorē indigestionē demat. De claritate: et turbulentiā sicut dicitur si iungat cū colore tendere ad albedinē: vel rubedinē: sicut dicitur est de tenui: et pingui. Circa dicta cadit duplex diffinitio p̄ma est an vrina peccat in sba. i. p̄tuitatē vel pinguedinē possit prius mutari ad colorē bonū. i. rufum: vel subrufum antequā p̄mutet ad bonitātē sbe. R̄spondendo de hoc sunt opinionēs. Theophilus vult q̄ sic: et adducit hanc rōnem: q̄ facilius est calori nāli reducere vrinā ad digestionē et colorē: q̄ 2° sba: q̄ difficilis est p̄mutare sba: q̄ colorē. Quic. vero dicit primum dicit. n. q̄ prima digestionis operatio est sba: efficere tanquā p̄m interū: deinde ipas ringere: et iō si cū vrina tenui apparerit tinctura dicit nō cē p̄ digestionē: alioquin digestio nō prius apareret in sba: tu cogita sup hoc. Scda diffinitio q̄ Quic. dicit: q̄ color viridis significat frigiditatem: excepta zinariā: et porrinā: et iō dicit: q̄ si color niger fiat ex viridi: q̄ significat frigiditātē: et si ex citrino: vel rubeo fiat significat calitatem. Theophilus vero dicit: q̄ color viridis significat calitatem: et iō dicit si niger fiat ex viridi significat calitātē. Nos p̄ciliam istos et dicimus primo q̄ color viridis p̄t significare vtrūq; et calitātē et frigiditātē: et odor est: q̄ distinguit inter eas: q̄ fortis odor significat calitātē: et primum odoris significat frigiditātē: dicimus 2° q̄ pictores d̄nt: q̄ ex albo: et citrino sit color viridis: quare si plus est de albo significat frigiditātē: et si plus de citrino significat calitātē: distinguat aut de quo plus est ex odore: quare. Circa prentū nāle: sciendū q̄ prentū nāle est sedimen: q̄ p̄stat ex quatuor rebus: q̄m albidū lenē: equalē: et subrus refidens: variat aut in aliquo horū dicit non nāle: si ergo sedimen deficiat in colore: q̄ tendat ad rubedū significat indigestionē rōne inflammationis si vero tendat ad limidū significat indigestionē rōne infrigidationis: si vero deficit in sba que nō sit lenis. i. primum: q̄ diuisa sit significat indigestionē rōne inflammationis Si vero deficit in equalitate partitū indigestionē significat: q̄ p̄t p̄uenire a frigiditate: et a

De sba

De colore

ditate: et a caliditate 2^m q^o cū altera illarū cōiungit: si vō deficit illoco: q^o nō sit rubrus residens in superficie: v^o in medio indigestionē significat vtroq^q: s^z maiorē i superficie. Circa oīa cadit oīis^{tas} an color vrine nālis debeat esse rufus: vel subrufus: et color sediminis albus: et videt^r: q^o nō: q^o ram color nālis vrine q^z sediminis o^z esse talis: v^o nō peccet per calum: nec per frigidum: sed color rufus: vel subrufus est b^omō: nō aut color albus: q^o peccat per frigidū: igit^r color sediminis o^z esse rufus: vel subrufus. R^ondendo oīis q^o color nālis cuiuslibet supfluitatis de cise ab aliquo: o^z aliquid p^oncipare de colore illius: a quo decidit: sed cū vrina sequestret a sanguine g^oato in epate: igit^r o^z aliquid p^oncipare de colore rubeo: quare rufus: vel subrufus o^z esse: et cum sedimen sequestret in venis a sba lactea: in quā puerit sanguis p^o tertiā digestionē: igit^r o^z aliquid p^oncipare de colore lactis: quare sedimen o^z esse albu: ad rōnem p^otra negat q^o color albus peccet p^o frigidū: immo nec p^o calum: nec p^o frigidum peccat. R^oplica: q^o color albus nō p^o esse signū bone hypostasie: q^o aliquid apparet humor crud^o in sedimine: q^o est albus: et aliquid apparet pus albu: ergo talis color albus decipiet medicū: q^o faciet credere: q^o hypostasis sit bona: que nō est bona. R^ondet Theophilus: q^o pus albu odore discernit: et iō Hipp. dixit: si sanguinē: aut pus mingitū lumbos: aut renū aut vesicē vlcerationē significat: et iterū dixit. Quibus cūq^z in vrinali virga pustule nascunt^r: b^oia sanies facit: et crupta solo sit. Ad illud vero de humore crudo dicat^r: q^o humor crudus ex inequali sba sediminis discernit^r: nō. n. p^oncipū est ipsum sedimen crudi humoris: sed est dissolutū in minimas: velut arena: et hec quidē dicta sunt: v^o discernat hypostasis a sanie: et humore crudus p^oncipat addit^r: q^o humor crudus magis petit fundū: quare nō est subius residens. Canonē aliqui vrine nō nālis: circa sba: et circa colorē: et circa cōtēntū. p^oncipū si vrina tenuis fuerit: in acuta egritudine p^oncipans mala est: q^o p^oncipationē digestionis significat est si virtus debilis fuerit p^oncipationē significat: et maxime in pueris: si vero fortis fuerit cruturaz significat infra epatē: et deterior est durabilitas tenuitatis: q^o grossitudo: q^o grossitudo q^oq^z digestior nem significat. scōs vrina spissa in acutis egritudinibus mala est significat. n. multos humores: et fore liquescionē: q^o p^oncipat q^o post horā agelat^r: et inspissat^r: et peior est: q^o paulatim euacuat^r: q^o significat multitudinē humorū: et virtutis debilitatē. tertius vrina turbida tripl^r variat^r: q^o aut mingit clara: et postea sit turbida: et hec significat: q^o nā laborat in maturado: et nondū mā ei obedit: aut mingit turbida: et postea clarificat^r: et hec significat: q^o nā superat māstaut mingit turbida: et remanet turbida: et si hec hypostasim grossam leuiter fecerit: futuram sanitarē significat: si vero hypostasim nō fecerit: et virtus debilis sit mortē significat: si vero virtus fortis fuerit: longā egritudinē significat: et forte pueniet ad maturacionē: et forte nō. p^oncipū si color albus: velut aqua cū renū sba fuerit: valde malus est: q^o si dicit^r digestionis aufert^r: quare in acutis febribus mortem significat: et maxime si virtus debilis fuerit. scōs si color albus cū grossitudine sba fuerit: fleg^o significat: et si vnciuosa adipis liquescionē: si vero lactea fleg^o liquescionē: sed in acutis egritudinib^o mortē significat. tertius si co-

lor fuerit niger adustionē significat: et vel oīum frigiditatis: discernit inter hec ex colore pcedentis vrine: et ex odore: si pcecesserit citrina: vel rubra: significat superadustionē: si vero viridis: vel fusca frigiditatz significat: hec Auic. Theophilus vero dixit: si nigra puenit ex viridi superadustionē signat: et si ex lūido frigiditatz: quare viridis color aliqui signat superadustionē. i. in acutis febribus: aliqui vero super frigiditatz: v^o in cronicis: ex odore discernit: q^o frigidū p^oncipat odorē. p^oncipū si vrina fuerit sine hypostasi: et in sba tenuis: vel grossa: et sic p^oncipans mortem signat. scōs si vero vrina tenuis: vel grossa cū hypostasi fuerit: minus malum est: v^o deficit in sba. s. q^o nō sit alba: q^o minus difficile est calori nāli reducere vrinam ad digestionē. 2^m colorē: q^o 2^m sba: hec Theophilus p^oncipat vult Auic. tertius si vrina tenuis: vel grossa cum sedimine fuerit in medio: minus malum est: q^o si fuerit in superficie: q^o maiorē digestionē ostēdit in medio q^o in superficie. Cum corpus humanū cōstitat ex tribus p^oncipibus. i. ex spiritibus: ex humidis p^oncipibus. i. humoribus: et ex firmis p^oncipibus. i. mēbris: si ex humidis p^oncipibus. i. ex humoribus vltra aquesitatem vrinalem: que sequestret ex illis sequestret aliquid viscosum: et ventosum sit spuma: sunt ampulle: et sunt granula: oīa ista sunt ex mā viscosa: et ventosa: spuma. n. sit ex paruis ampullis simul iunctis. Granula vero sūt ex his seorsum: et separatim. Vrina igitur spumosa signat humiditatz viscosam: maxime renū: vel totius: idē signat et ampullas sed maiorē viscositatem: iuxta illud Hipp. Quibus cūq^z in vrinis ampulle supueniūt: nefresis signat et longā egritudinē: et cum granula nō sint nisi spuma intereisa: et viscosa: ideo nō signant aliud: q^o spuma: et ampulla. i. mā viscosam: sed maxime in renibus iuxta illud dictum Hipp. Auic. vero videt^r Inuerti q^o hec nō signant super aliqua mēbra nisi mediāte passione illius mēbris: spuma igit^r si cum passione renū est signat humiditatz viscosam in renibus: et si cū passione capitis signat humiditatz viscosam in capite. Egidius vero videt^r dicere q^o spuma: et granula absolute signant reuma de capite et ampulla nefresim: et reuma vnde verius. Granula reumatice semper sunt nuntia cause.

Spuma minuta graui reumate mēbra ferit.

Et nefresis g^oat cerebrū: q^o ampulla molestat.

Ex p^oncipib^o vō firmis corpis: q^o sunt molliores: v^o ca ro piguis: sine pinguedo: q^o sunt duriores: v^o caro sine pinguedine: si a p^oncipib^o molliorib^o. i. ex carne pingui: v^o pinguedine p^o viā liq^ofactiois separet vnciuositas: et veniat ad vrinā illa signat liquefactionē pinguedinis renū: vel vesicē: vel totius: discernit inter hec q^o si venit pauca: et commixta: ex toto est: si vero multa: nec commixta: venit a lumbis: et vnciuositas tres by gradus: in p^o gradu apparet color olei: in scō gradu apparet v^o oleū mixtū vrine: in 3° gradu olea gina est in sba: et colore: v^o oleū est: iuxta illud Hipp. Quibus pingue sedimen multū: nefresis signat. Et vrina leuison cū pingui hypostasi mortē signat. Et vrina in senibus sine febre superueniens paralysim signat. Si vero ex p^oncipibus firmis durioribus sepe nō p^o viā rascationis: vel abrasionis minure p^oncipat oī cū p^oncipat: furfura: et crina: que sūt solum 2^m magis grossum: et minus grossum: et petala sunt minus

De corō

De spumo
sa vrina.

De v^o
crucitate,
vrine.

De petal
loridib^o: et
furfuris:
et crino ydi
bus vrinis

Tractatus

grossa: et crina sunt magis grossa: furfura sunt in me-
diis. Per alia dicitur: quod si sunt petalis: que ex crinis
triticis vel de corticaria sunt: hec totius passionis signi-
ficant si cum febre: si vero sine febre vesice passionem
signant. Furfura grossiora sunt petalis: unde urine
furfuree hypostasibus venies vesice scabiunt vel totius
signant: iuxta illud Hipp. Quibuscumque in urina pin-
gui furfura pueniunt: his vesica scabit: et si febris sit: to-
tius corporis passio est: si vero non sit febris vesice passio
est. Urina vero nominant partes grossiores tritici: si
ergo in urinis hypostasces crinoides apparent: soli-
doz mēbroz liquescationē signant vel aduersionē san-
guinis iuxta illud Hipp. In febribus acutis urina
hypostasces crinoides hinc malum hec Theophilus:
sed pliquefactionē mēbroz intelligit abrasionē. Are-
nule apparentes in urina si rubec sunt lapidē renum
signant: si vero alba sunt: vesicelapidem signant. Si
urina ferida fuerit scabiunt sine vlcis vesice signant: aut
magna putrefactiones: distinguunt inter hec ex signis
demonstrantibus scabiunt vesice: vel vlcis: et si in febribus
acutis urina multū ferat: mala est: si non sit excozia-
tio vesice: et hec de urinis dicta sufficiant.

De arcu-
lis.
De odore.

Tractatus de febribus.

Postquam ventilata sunt dicta Gal. necesse est
redire ad tractandū de febribus: et diuidemus
in septē tractatus: in 1° tractabimus de febre in vlti-
mā 2° de effluuiis: in 3° de putridis: in 4° de ereticis:
in 5° de febribus pestiferis: in 6° de diebus ereti-
cis: in 7° de apostematibus. Quāto ad 1° tractatū
diuidimus in duo cap^o in 1° tractatū quod est febris
et quō diuidit: et 2° cap^o tractabim^o de rebus febribus.

In 1° capitulo rangunt duo 1° quod est
febris: scdo quomodo diuidit.

Quāto ad 1° partē febribus: ut placet Aui. est
calor extraneus accensio in corde pcedēs ab
comediāte spū et sanguine in totū corpus p vnas: et
arterias: et noctis opationib^o nālib^o ita ut retineant.
Circa 1° pculā cadit diff^o quō sit calor extraneus
id est pter nām diff^o est aut sint eiusdem spū calor
nālis: et calor pter nām: aut diuersarū spū et non
videt^o quod possint eē eiusdē spū: quod scdm psm due qua-
litates eiusdē spū non pnt stare simul in eodē sbro: et
tū calor nālis: et calor pter nām sunt in eodē sbro:
nec pōt dici: quod sint diuersarū spū: quod calitas est spū
spūssima: sed calitas nālis: et calitas pter nām sunt
sub calitate: et non sunt diuersarū spū. Ad hanc
difficultatē sunt duo modi pncipales rēdendi: vnus
dicit^o quod sunt eiusdē spū: et ad autoritatē pbi dicūt: quod
duo accētia solo numero dñtia nō pnt stare in eodē
sbro: nisi ex illis fiat vnū. s. p intentionē: et ita est hic
et duo sunt modi declarandi hunc modū: vnus dicit:
quod totus ille calor pinctus sumptus ledit sensibiler
opationes: et nō diuisim: itō totus ille calor cathegore-
marice sumptus dicit^o febribus: et nulla pars scōsum of
febribus hāc tener^o asarilius. Alius modus declaran-
di est: quod totus ille calor dicit^o febribus: et quolibet pars
eius: p supponēdo: quod idē calor scōz quod dirigit a diuer-
sis agētibus diuersas denominationes hz: nā calor:
ut dirigit ab idolo paterno dicit^o nālis: et ut dirigit a
forma elementis. signis: of elementalis: et ut dirigit
ab influxu celesti dicit^o celestis: quare calor nālis: ut
dirigit a forma ignis: of igneus: et pter pter nām:
hoc tener^o Ugo. Scdo modus pncipalis rēdēdi: quod

febris est solum calitas pter nām inducra ab agēte
pter nām: et nō est cōpositus ex calore nām et pter
nām: et hic modus etiā dupl^o declarat: vno mō quod ca-
lor pter nām est effectus distinctus spū a calore nām:
lūideo pnt stare in eodē sbro: ab qz hoc: quod vnus intē-
dar alium: et hic est modus Gentilis. Alio mō pter
declarari: quod calitas nālis et calitas pter nām sunt
eiusdē spū: ex quo 2° pby calitas est spū spūssima:
et tunc necesse est: quod calitas pter nām addit calitas
et nām: et intendat illam: sola tū calitas pter nām
addita est febris: quia illa est calitas ignea: que est apra
intendere calitatē nālem: et hic modus nobis magis
placet. Circa scdm partem (accensio in corde)
Quō habeat intelligi nota: s. m. Gal. pmo de offis fe-
brim: quod necesse est aliquā pculam cordis esse in ca-
lesfacto esse: alio vero in calchēri tū: quare in eff^o
cor est in calchēro esse 2° spūm tū: et 2° bumores: et
humiditates scōas est in calchēri tū: et in putrida
cor est in calchēro esse 2° bumores tū: et scdm alias
pres est in calchēri: et in eretica cor est in calchēro esse
scdm humiditates 2° siue 2° pres solidas tū: et scdm
alias est in calchēri tū. Circa hoc cadit difficultas.
An ad esse febribus requiratur calchēri esse in corde:
quod si sic sequit^o quod tū cor est sbrum febris: in oppositū
vero videt^o esse dictū Gal. quod febris est nimius calor
in toto corpore expansus: ergo nō solum cor est sbrum
eius. Ad hoc sunt duo modi rēdēdi: scdo modus bi-
cit distinguēdo de sbro: quod aliud est sbrum pncipale:
aliud scdūariū: et aliud ad equatū cor est sbrum pnci-
pale residū corpore est sbrum scdūariū: et totum
corpus est sbrum ad equatū. Alter modus dicit^o quod so-
lum cor est sbrum febris: nec expansio caloris p corp^o
est febris: sed accensio febris: et ad Gal. quod dicit^o quod febris
est nimius calor expansus p totū corp^o inquit cau-
salis. i. est cā nimij caloris expansi p totū: et hoc mihi
magis placet: ex hoc correlarie sequit^o quod febris est
passio cordis: si tū cor est sbrum febris: quod sicut calor
nālis hz fieri p^o circa cor: sic et calor pter nām: et in-
telligit^o quod est passio cordis pationate. s. qū cum qz esse
quod tunc semper est in corde. Circa tertia pculam. s.
nocens opationibus nālibus. s. sensibilibus: et ut reti-
neant: quod notanter dicit^o quod nocemur opationum
pōt esse tribus modis. s. diminure: ablatē: et corrupre:
nō intelligit ergo quod nocet opationibus ablatē: sed
tū diminure: ut corrupre: et p nāles intelligit oēs op-
ationes que sūt a nām: et id dicit^o Gentilis: quod febris est
calor extraneus extraneitate opposita sanitatis: et non
vire quod cū febre stat vira. Alter tertiū dicit^o ita: ut re-
tineat: et tunc hoc refert^o ab febre. i. habeat fixū esse. s.
independens ab extrinseco: et nō sicut calor ire depen-
dens: et tunc posset dici febris calor extraneus extra-
neitate opposita nō solum sanitatis: sed vire: quod sicut
napillus hz calorē oppositū vire: s. non quilibet na-
pellus in quacūqz mensura pmar: sic febris est calor
oppositus vire: licet nō in quocūqz gradu pmar:
pōt tū intendi ad tū gradū: ut pmar. Quāto
ad scdūā partē. s. quō diuidat febris sua prima diui-
sione: i. n. Aui. Triasunt qz febris. s. eff^o bumora-
lis: et eretica: effimera est cū accensio est in spiritibus:
humoralis est cum accensio est in humoribus: eretica
est: cum accensio est in mēbris: et hec diuisio febris est
proxima essentiali. hec Aui. idē Gal. in lib^o de offis
febrim. Circa 1° pculam quod tria sunt gna febribus est
difficultas

Strum
calor extraneus
et nālis sunt
diuersarū spū.

difficultas: quia oia diuifio debet esse bimembra: vel reducibilis ad bimembri: et sic bimembra sunt duo prima gna: et si reducibilis ad bimembri: sunt duo prima gna: pfirmat auctoritate Galeni: q dicit q duo sunt prima gna febriu: scilicet cum putredine et sine putredine: non sunt tria prima gna febriu. In pparatu est Gal. 6. de offio febriu: q tria sunt prima gna febriu: et rationes huius assignat: q tria sunt gna febriu: quot sunt ptes corporis: q p caliditate: q tres sunt partes corporis: q primo caliditate: q ptes corporis sunt membra solida: humores: et spiritus: et si spiritus primo caliditate sit effimera: et si humores sit putrida: et si membra solida sit ethica: quare et pfirmatur auctoritate Avicene. et respondendo dicit: q fm q febriu diuersimode considerat: diuersa sunt prima gna febriu: et id si plicere nra in ordine ad prima subiecta: in quibus sit intensio caloris: sic sunt tria gna: q tria sunt subiecta: in quibus primo accendit calor pternalis. scilicet spiritus: humor: et membrum: vtro plicet in ordine ad intentionem curam: sic sunt duo prima gna febriu: quia febriu curatur solum cum vna intentione. scilicet alteratio: et sic est effimera: et ethica: aut curatur cum duplici intentione. scilicet et ad alteratio: et ad putredine: quare febriu diuidit primo in febres putridas: aut sine putredine: primum genus comprehendit humores: secundum genus comprehendit effimera: et ethica: tertio modo potest diuidi febriu: quantum ad modum pcessus: et quia vna pcedit modo fixo: et independenti: et ethica: et alia modo non fixo: immo dependenti: et effimera: et humoralis: ideo prima diuifio febriu est in duo gna. scilicet in febres fixas: et independentes: et ethica: et in febres in fieri: q est eo tempore dependenti: et effimera: et putrida: et si ptra diuifio: quia qd febriu primo diuidit in febres pfectas: que est egritudine: et febres p accedens. scilicet que segnapostema. respondet q ista non est bona diuifio: quia nulla febriu essentialiter est accedens: immo quilibet est egritudine: est rursus: q pferit medico quantum ad actum curandi: q febriu: q est accedens dependens a curatione accedens: Circa secundam particulam. Cum dicit: q hec diuifio est pparata: quia essentialis: et diuerse qd offie essentialis febriu fm Gal. 6. de offio febriu: sine offie sbales sunt hec: q alie sumunt a quantitate caloris: et alie sumunt a modo moris caloris: et fm primum modum febriu diuidit fm magis intensum: et minus intensum fm qd alie dnt mordaces manu: et alie mites: et hec offie pnt indifferenter inueniri in humoribus: et spiritibus: et in membris: secundum vero secundum modum sumptis: alie dnt non mordaces: et pnt: sed supaddentes. i. postea mordaces in tangendo: et hoc est: q sunt a ma grossa: q non statim impuunt: sed postea: alie vero a pnt acutis sunt: postea vero mites manu sunt: q sunt pparat primis: et hec est: q iste pueniunt a ma subtili: q statim impuunt: ideo a pnt sunt acutis: et statim resoluunt: id postea mites sunt: alie vero sunt pfectim ardenres. i. uniformiter ardenres: et a pnt in ponendo manum: et in pcessu pndando qd sunt de ma acuta: et mites: Circa hec cadit difficultas qd offie sumptis a ma febriu: siue a subiecto sunt essentialis auctoritate Gal. 6. de offio febriu: qd offie essentialis febriu est: q sumunt a ma fm qd alie sunt imbecilles semp fice: et ethica effimera q imbecilles sunt. i. debiles: et semp fice: q non sistantine sunt: alie vero sunt infixe versute: et ethica: q dnt infixe. i. inde pcedere: et versute. i. maligne: alie vo ad manu humi

de: et humoralis: et addit qd offie accitales sunt dicendos: qd pnt sunt: et qd interpolare: et qd sit illi: et qd no: et qd sunt accitales: et qd egritudine: et multe alie offie accitales pnt inueniri. beo ille. In pparatu arguit: qd ma. siue subiectu no est de essentiali febriu: igit offie sumptis a ma no sunt essentialis: offie: q loquedo pnt de offis essentialibus: differetie sumptis a materia non sunt essentialis: quia sunt sumptis ab aliquo extrinseco ipse febriu: quare no sunt essentialis: coiter vero loquendo essentialis potest dici non solum quod est de essentiali: sed etia quod pertinet ad essentialitatem illius: sed cum ma pertinet ad offiutionem febriu: q subiectus pertinet ad offiutionem accedens: ideo possunt dici essentialis: coiter loquedo differetie sumptis a materia: et pnt loquedo: et tales offie sumptis a ma no sunt essentialis: sunt tñ pnt essentialis.

De temporibus febriu.

Quantum vero ad rpa febriu dicit primo quod sunt addendo vna documentum: 2. diffinit vnuquodq tempus. Quantum ad primum dicit Avic. quatuor sunt hore febriu. i. rpa. scilicet principiu: augmentu: status: et declinatio: et sunt rpa etia morbi: et particularia cuiuslibet paroxysmi: et subdit documentum: et timor est a pnt vsq ad statum: apud declinationem vero non incit eger: nisi ppter illud: qd infra dicit. Circa primum punctum cadit difficultas an quilibet morbus habeat quatuor rpa: pro responsione pntit primo q rpa morbi: et pntit diffinit pnt. scilicet pnt essentialis: pnt accedens: et pnt alterationis: materie: pnt essentialis: pnt est qd morbus est parvus in gne suo: et augmentu. scilicet qd notabilis auget: et status est qd est in summo intensio: et declinatio qd notabilis minuit: pnt accedens: principiu est qd accedens sunt remissa: augmentu vero qd augent accedens: status est qd sunt in summo diminutio vero qd remittunt: pntes vero alterationis nem mae: pnt est qd ma est cruda: vel non manifeste digesta: aut transmutata transmutatione opposita digestionis: augmentu est qd est transmutata ad bonu per digestionem: vel ad malu p putrefactionem: status vero est qd ultimam digonem: vel pparatu: diminutio qd notabilis diminuit stante coplemento digonis. pntit 2. qd sit conditiones coiter ponunt p verificatione dictionis sumptis fm alterationem mae: prima est morbi materialis: et sic excludit ethica: et effimera: sed a mae: etia post pnt gnosia: et sic excludunt morbi principies ante gnationem: etia et salubris: et sic excludunt morbi mortales: quarta notabilis variabilis fm mae variat: et sic excludit morbus ex oppilatione. quia incipientis a ma cruda no reducibili ad benignu: et sic excludit morbus: quia ma redit ad benignu: sexta pcessu vsq ad coplementu digonis illius mae: et sic excludit morbus: q p euacuationem totali extirpat offi coplementu digonis: si tñ pnt plicet credimus: q tñ due conditiones sunt sufficientes ad salutem quoru rpa scilicet in morbis malis: et salubribus. Circa mae alterationem cadit difficultas pntes cuius mae alterationem attendit ista diuersitas quatuor tempore. respondendo ad hoc sunt duo modi respondendi: vnus est Gentilis: q ponit pntes alterationem mae stantis sub forma causae atrie: et no sumere: qd ma pnta facit febres primas est alia: et alia: sed alia est vna: et ab unitate illius morbus dicit vna: et addit: q possunt imaginari tres modos primarum: vnus modus est qd tota ma: que

Tractatus primus

debet facere febrem a principio mouet ad putredinem: et sic omnes partes formales sunt calide: non autem omnes males sunt calide: sed prius alia: et alia mouet. Secunda modus contrarietatis est: ut una materia prius moueat versus ad declinationem: sed secundum diversos gradus digressionis: sicut accidit in sanguinea. Tertius modus est: ut prius moueat una materia faciens febrem tribus diebus: et in fine alia: et sic successit. Alter modus est: digressionis dicitur: quod penes materiam punctatam attendit alteratio materie: nec oportet materiam esse unam: ut morbus sit unus: nec requiritur: quod eadem materia semper moueat: quod morbus est: ut pugna contra naturam: sed ut pugna sit una: non oportet eandem semper pugnare: sed modo unum modo alium: et aliquando quiescere: cogitatu. Tempora vero particularia paroxysmi febrium distinguuntur penes duos modos: scilicet huiusmodi caloris: quod in principio calor naturalis suffocatur a materia submersa in materia: in augmento vero calor expanditur extra: in statu vero calor est in summo intentionis: in declinatione diminuitur. Circa secundum punctum cadunt due difficultates prima circa primam partem: quod est verum timor sit a prius versus ad statum: de timore dico mortis: et de prius augmentum et statum penes alterationem materiae sumptis: quod notant dicitur: quod non verificatur de quolibet istorum temporum: nec penes accidentia nec penes essentia morbi: quod omnia quod moritur semper mouet in statu accidentium in sequente essentia morbi: sed in prius: et in augmento: et in statu penes alterationem materiae potest mori eger: aut per multitudinem materiae: aut grossitiam suffocantem: aut per ipsius malignitatem: aut manifestam: aut occultam: aut propter virtutis debilitatem. Est ergo difficultas verum stantibus conditionibus oicris semper sit timor a prius versus ad statum: et videtur: quod non: quod apparetur digressionem laudabili non videtur esse timor: quoniam per digressionem significatur: quod non vincit morbum: quod digressio facit cessare putredinem secundum Galenum. 3. re: gni. Rursus duo sunt modi respondendi: unus est: Sententia dicitur: quod apparetur signis digressionis si materia est vniuersalis non pringit eger mori: quod si non prius fuit potens superare materiam: quod erat difficilius: et multo magis in sequentibus superabit: sed si materia sit difformis potest mori eger merito malignitatis non recipiens digressionem. Alter modus dicitur: quod siue materia sit vniuersalis siue difformis apparetur signis digressionis pringit eger mori a prius versus ad statum: quod si virtus a prius sit potens digerere partem materiae: quod tunc prius debilitatur virtus: possibile est plus proportionabiliter debilitari: quod possit materia digerere: et ideo potest accidere mors ante complementum digressionis: cogitatu. Secunda difficultas cadit circa secundam partem. scilicet verum in declinatione pringit eger mori: et contra modum respondendum est distinguendo de declinatione: et prius dicitur: quod in declinatione vera: et vbi non pringit eger mori. scilicet merito morbi: et contra: quod virtus in tali declinatione dicitur morbo: et contra morbi: et accitibus morbi: igitur non pringit eger in tali declinatione mori: sed contra dicitur: quod in declinatione falsa non pringit eger mori: et ponitur. 6. casus primus casus est cum calor naturalis resoluitur: ad cuius resolutionem minorat extraneus calor: secunda est cum materia est difformis et subtilis prius nota est: et resoluta: et restat grossa: tertius casus est quoniam materia puratur de materia ignobili ad materiam nobilem: quartus est quoniam morbus: et materia morbi minorat: sicut virtus equaliter: vel plus minorat: quintus est quoniam propter multum conatum virtutis videtur accitibus remitti: et virtus fortificari: sextus est quoniam ad aliquem morbum materialem sequitur aliquis morbus immaterialis:

ut quoniam ad apostema remittitur sequitur vlcus mortale: et hoc est: quod dicitur Aliice. nisi per illud: quod dicemus. Alter modus est: quod si in declinatione vera: et vbi contingit eger mori: non tamen merito illius morbi: sed merito alterius: probatur: quod difficultas est per somnium naturalem aliquem cadere in egritudinem: quod per somnium naturalem factum in declinatione morbi augeri: sed prius est possibile: ut probatur: ergo et secundum: sed in augmento morbi pringit mori ergo: in declinatione mutata ad augmentum contingit mori: probatur minor principalis: quod stat aliquem habere extranea adeo frigida: ut per quodcumque lapsum ad frigidum cadat in egritudinem: quod casu posito si administratur somnium naturalis illi in frigidum abire extranea: et prius caderet in egritudinem: et ergo: quod non pringit mori merito morbi: sed merito alterius administrari: quod non puenit. scilicet merito somni in frigidum. Quarta ad secundam partem duo facit: prius diffinitur unum quodque: et contra: sed docet cognoscere per febrem ex duplici genere signorum. scilicet ex signis papparationibus: et ex signis post apparitionibus. Quarta ad rpa dicitur prius est hora in qua calor innatus suffocatur a materia submersa in materia: et contra donec appareat manifestationis vestigium: aut prius eius: et prius inuentum est in egritudine: sed quoniam occultatur: ut in synoco: epilepsia: et apoplepsia. Augmentum est hora: in qua mouet caliditas innata ad resistendum materiae motui manifesto: et apparetur signa digressionis: aut prius raria digressionis. Statua est hora: in qua fit vehemens pugna inter naturam: et morbum: et apparetur victoria vniuersae super aliam: et contra spatium in huiusmodi paroxysmos acutes est potissimum unus: et non cognoscitur nisi per illud: quod sequitur: aut duo potissimum: scilicet egritudinibus: macrenosis fortasse affluant plures paroxysmi: et illic apparetur statum completum vestigium digressionis: aut prius eius: et declinatio est hora: in qua calor innatus dicitur materiae: et vincit eam: et existit in seipso aggregatio eius: sed rei postea: et tunc alienatur caliditas caloris occultatur: et expellitur ad extremitates donec resoluitur. Quarta vero ad signa: per quod cognoscuntur rpa febrium: dicitur quod hoc ex duplici genere signorum sumuntur. scilicet ex signis papparationibus: et post apparitionibus: ut colligitur ab Hippocrate. et Galeno. in prima particula apbor. vbi dicit paroxysmos et persistencias declarare egritudines: et contra: et circuitum adiuuare incrementa: et subdit sine paroxysmi: et vrinis: et egonca sudores: et eueritias: et discritas: et breues: et longas apparitiones declarare. Signa papparationis sumuntur ex tribus. scilicet ex speciebus egritudinum: ex tempore anni: et ex incrementis circuituum: declaro ista. Ex speciebus egritudinum sumuntur signa: quod aliquae egritudines sunt valde acutae: quod terminantur in 4. die: vel 7. ut spasmodica: epilepsia: apoplepsia: et squinaria: quod sunt acutae non valde: ut tertiana pura: et caupon: quod terminantur in 14. diebus: et quod sunt acutae tropice. scilicet puerilis: quod terminantur versus ad 40. ut tertiane noxae: et quod sunt cronice: quod terminantur supra 40. ut quotidianae: et quartanae: quare per quod in acutis status brevis est: in cronice vero status longinquus est. Ex tempore anni: et ex tempore anni: et filibus sumuntur signa breuitatis status: vel longitudo: quod in tempore calido: ut in estate status brevis est: et in tempore frigido: ut hyeme status remotus est: et in tempore medio modo medio se habet: et notatur vixi filibus: quia per tempora anni dat intelligere regionem: eratem: et coelestem: vnde in regione calida egritudines sunt breues: et in regione frigida sunt longae: et sequenter in regione calida status brevis est: et in

et in frigida lingua: sicut in etate calida. Si uero egritudine breues sunt: quia ex humoribus calidis sunt: et in etate frigida. Si senectutis egritudine longe sunt: quia ex humoribus frigidis: et in complexione calida egritudine breues sunt: quia ex calida humoribus: et in complexione frigida egritudine longe sunt: quia ex humoribus frigidis sunt: et hinc addit: et in uirtute debili egritudine acuta: et breues: et si uirtus non est debilis non est acuta: nec breuis. Si merito uirtutis. Ex incremento circuituum. 3. sumunt signa ex incremento circuituum: et hoc tripliciter. Primo ex breuitate: vel longitudine paroxysmorum: quia si breues sunt status propter quos est: si uero longi status remotionis est. Secundo ex anticipatioe uel postponitione: quia si paroxysmi anticipantur. si supflue significat augmentationem. Si uero postponuntur supflue significat declinationem: quare ex his cognoscit si breuis est status: aut remotionis. Tercio ex intermissione paroxysmorum: quia si paroxysmi sunt valde intermissi significat egritudinem acutam: et breuem: si uero non sunt intermissi significat egritudinem frigidam: et longam: et propter statum remotionis: et sic de breuitate paroxysmorum et longitudine dictum est: sic de breuitate: et longitudine rigoris dictum est: quia rigoris longi significat egritudinem longam: et propter statum remotionis: et rigoris breues significat egritudinem breuem: et propter statum propter quos. Signa post apparitionem sumuntur ex duobus in genere. scilicet ex eorum: et digonibus: id dicit Hippocrates. et urines: et egones: et sudores: et per urinas intelligit digonem: quod demonstrat per urinas: et sudores: et egones intelligit eundem non solum sudoris: et fluxus ventris: sed etiam eundem sanguinis: ex digone sumuntur signa sic: si cito apparer digonem breuem morbum significat: et statum propter quos: si uero tarde apparer significat longum fore morbum: et statum longum: ex euacuatioe uero sumuntur signa: quia si ex euacuatioe alui: significat morbum fieri breuem: si uero non alui: significat morbum fore longum: quia euacuatio fit propter multitudinem materie: quare status longinquus erit.

Et tracta de effimeris et per in uis scdo in particulari.

In hoc tractatu tractabimus de febribus effimeris: et diuidemus in duo cap. In primo tractabimus de eis in uis. In secundo tractabimus de his in particulari. Primo capitulum diuidit in quatuor partes: in prima ponemus descriptionem effimeris: et diuisionem eius in suas species: in secunda ponemus causas omnium: ex quibus effimere peruenire possunt: in tertia ponemus signa omnia: per que distinguuntur ab alijs febribus: in quarta ponemus curam in uis cum prius. Quartum ad primam partem dicimus: quod effimera sic describitur. Effimera est calor extraneus accensus per spiritibus cordis: ex quo peruenit sensibili non cum etiam in omnibus oporibus naturalibus: et diuisione huius febrius in species suas est secundum diuisionem spirituum: cum accessio eius per fiat in spiritibus: spiritus autem diuiduntur: quia alij sunt spiritus acales: quorum sedes est in cerebro secundum medicos: et alij sunt spiritus vitales: quorum sedes est in corde: et alij sunt spiritus naturales: quorum sedes est in epate: et ita tres sunt species effimeris: quia alia effimera est ex accessione spirituum alicuius: et alia fit ex accessione spirituum vitalium: et alia ex accensione spirituum naturalium: et talis diuisione est diuisione effimeris: quia per se morbus est: quod per prout dicitur: quia effimera: que fit merito apostematis et in aliquo emulso: puta in inguine: vel in subscellis: vel post aurem est morbus per accidens: et non per se: quia sequitur alium morbum. Quartum ad secundam partem: quod est de causis: dicimus: quod

effimera potest fieri ex omnibus causis non naturalibus non peruenit ter administrationis: et ideo ex aere nimis calido: et nimis frigido fieri potest: ex cibo etiam: et potu in quantitate: vel qualitate supfluentibus: dico in quantitate. scilicet ex cibo supfluo: et potu supfluo: dico in qualitate: ut ex cibo: et potu nimis calido: vel nimis frigido: et etiam ex ordine indebiti: ut ex motu et supfluo: et ex te supfluo: quod facit ad infirmitatem: et oppilationem: ex somno et supfluo: et vigiliis etiam supfluo magis fieri potest: ex inanitione. id est ex euacuatioe et supfluo fieri potest: et ex retentione eius: quod non retineri oportet potest etiam fieri: et ex accitibus animi: ut tristitia: ira: et filibus. Quidam uero reducunt has. 6. res non naturales ad tria genera. primum genus comprehendit aerem: et vigilias: quia ex caliditate horum magis inflammant spiritus alicuius: qui faciunt unum spiritum. Secundum genus comprehendit motum: et quiescentiam: et accitibus animi: ex supfluo enim motu: et ex accitibus animi: ut ira: tristitia magis inflammant spiritus vitales: qui faciunt alium spiritum. Tercium genus comprehendit cibum: et potum: et inanitionem. id est euacuatioem: quia ex his supflue sumptis: vel sacris in quantitate: vel qualitate fit inflammatio magis in spiritibus naturalibus: qui faciunt tertium spiritum. Est quartum genus causa: scilicet ex apostemate in aliquo emulso: quod est causa effimeris: quod est morbus per accidens: et non per se: ut in aliquo emulso: quia ex apostemate intrinseco corporis: ut pleuresia: vel peripneumonia: vel alio apostemate intrinseco non fit effimera: sed fit febris putrida. Quartum ad tertiam partem: quod est de signis: quedam sunt signa omnia: et quedam specialia. specialia. primum uicium: nunc de omnibus dictum est: quod sumuntur ex quatuor. scilicet ex pulsu: urina: calore corporis: et ex accitibus: quibusdam ex pulsu quidem: quia pulsus effimeris non sunt inaequales. id est diuersi: sic sunt pulsus putridarum: nec sunt sordidi: aut difficiles: aut duri: sicut sunt pulsus erbicarii. Urine in effimeris non sunt distantes a sanitate: quare nec in colore peccant: nec in hypostasi: quod sunt sine hypostasi: et tunc magis. In calore quidem quia calores effimeris nec grauius est. id est non est intensus ualde: nec acris. id est nec remissus ualde: ex accitibus quibusdam distinguunt effimere ab alijs febribus: maxime in quatuor signis. primo: quia in quibusdam apparet humor calidus cum uapore in pernoctatione: quasi uelit sudare: non sic in alijs febribus. scdo in quibusdam apparet maxime sudor in pernoctatione: non sic in alijs. tertio si dolor capitis incipit in his effimeris a pernoctatione: ante diuturnum cessat: et non apparet sic in alijs febribus. quarto uirtus apparet fortis in his febribus: in alijs uero debilis. quoniam si lauantur in balneo hyematis effimeras nullus horum: uel rigor occupat illos: sed hyematis alias febres si lauantur capiunt a frigore: hec Galenus. Quartum ad quartam partem. scilicet de cura in uis dicit Galenus. Contraria prius curantur: quod sunt a causa calida curantur cum frigidis: et quod sunt a causa frigida curantur cum calidis: quare si ex calore nimio aeris febris nata fuerit frigidis auxiliis medicabilis: et si ex frigore cum calidis: quare si ex ira: et furore fiat blandis affectibus placabis: si ex nimio labore corporis sollicitudine: et cogitatione animi fiat: cum quere corporis et cum solone curabis: si ex amore: et cupiditate: promissione sedabis: et quicquid alia praria per artem curabunt: nam sicca humida sunt: et humidie siccae: et calidie frigida: et frigida calida: et merore gaudia mutantur: et gaudia merore exupant: sicut fame esca et sitis potus sedantur: indigorem abstinentia: et cupiditatem uirtus sapientie amputat: et sicut medius constat ex quatuor elementis. Lignum: aere: aqua: et terra. scilicet calido:

Tractatus scōs

humido: frigidus: et sicco: q̄ certa rōne manifestat per quatuor rpa: q̄ ver calidū: et humidū est: vt sanguis: et estas calida: et sicca: vt fel colera: et autūnus frigidus: et siccus: vt fel nigrū. i. melencolia: hyems frigidus: et humidus: vt flegma sic in nobis sunt humores quatuor: ex qbus corpora nra cōstant. i. sanguis: colera: flegma et melia: et sicut elemēta quqz seruāt naturam suā: quqz non: sic humores: et q̄ non seruant faciunt egritudinē: et addit. Aduertenda etiā in egritudinis sunt rēpora: etates: nā corporū locoz situs: vel tēpus: vltus: vel cōsuetudo languentū: et ita cū manifeste cognoueris causam: indubitanē vnicuiqz egritudini adhibebis salubre curationē iuxta suū genus: et subdit: q̄ ad curandū effimera non expectabis vsqz ad diarritū primū et scōm: sed mox securus curas cū lauacro balnei: et cibo: q̄ et grotantes his febribus si abstinerēt a cibo: et lauacro peiorāt et si his tñ vltus balneo est vtilis: in alijs vero grauior et inimicus: p̄ter q̄ in tertiana: et aliqua tñ diuersitas ē in administrādo: quia alijs in aere diutius immorari debet: q̄ in solio. i. q̄ in lauacro: alijs cōtra: et ne fiat error medicorum arbitrio relinquimus: hec Gal. Gal. addit in alio capitulo in qbus abstinere debent a balneo: et a vino: et in qbus vti debent illis: ingt enim in oibus effimeris balneo vti possumus: ex ceptis: q̄ ex oppilatione dependent: et q̄ ex apostemate inguinis: a vino abstinere debet: qui ex apostemate inguinis febriūt donec ea soluat: et qui ex ira: et furore febriūt etiā abstinere debent a vino: donec furor sedetur.

De effimera in speciali.

In hoc si dō capitulo tractandū est de effimeris in spāl: et q̄ itaz narrate sunt cause particulares omnium effimerarū restat solū ponere signa p̄p̄ia: qui bus distinguunt ad inuicē: et curā illoz. Quāntū ad signa p̄p̄ia Gal. tripl̄r distinguūt illas: primo distinguūt inter effimeras ab ira pueniat pulsus magnus: et velox: in tristitia vero pulsus lapsus: et tenuis: i. ira vrina rubicunda: in alia non: in ira calor ardens: in alia nō: i. ira calor in facie: et oculus rubens: i. tristitia palor faciei: et demersio oculoz: in ira sitis: in alia nō: scōdo distinguūt inter effimeras ex labore puenientes: et ex cōstructione poroz puenientes: et pueniunt tñ in vno signo. i. curis sicca: et tera est: in alijs differunt quia si ex labore est pulsus minor: et lapsior est: vrina rubea: et crocea: et turbulētiō in ijs: qui magis laborarunt: et morus caloris minor: sed in cōstructione ex contra est. 3rē beneficia ventris: et vrine difficiliora sunt in pstructione: et addit cōparando has secūdas effimeras ad primas dicit: i. in his secūdis nō tñ habetudo corporis minuit: nec tñ oculi p̄caui: nec pulsus ita minor: sicut in illis ex tristitia. tertio distinguūt effimeras ex apostemate inguinis ab alijs dicit: q̄ in his pulsus est magnus: velox: et frequēs: et calor vehemēs: et plurimus: et apud statū sudor nō multus: vltus ruber: vrina subalbida: et cōe signū oibz effimeris est pulsus equalitas. Moderni vero signa p̄p̄ia: et distincta effimerarū ponunt s̄m diuersitatē: in quibus sunt: quare signa effimere in spū aiali sunt dolor capitis: color faciei rubicundus: mobilitas oculoz: ga causa est in capite. Signa effimere in spū virali sunt pulsus velox iuxta cor: et frequēs: difficultas anhelandi: et respirandi p̄pter multā necessitatē attrahendi

aerem: signa effimere in spū nālī sunt dolor in vextro hypochondrio versus epas: vrina magis tincta: q̄ in alijs effimeris et sitis maior. Signa effimere ex apostemate sunt dolor i loco apostematis: et inflamatio mēbri apostemati. Quāntū ad curā Gal. discurre per oēs causas: ex qbus pōt fieri effimera: et oar summatum remedia: dicit ergo. Qui ex nimio labore febriūt infundēdi sunt oleo: et fricādi: et lauare eos i balneo: et subdit infra: diēta afferēda: non satis nutriat. Qui vero ex siccitate febriūt fricādi sunt minus cū oleo: et lauandi frequētius in balneo. Qui aut ex tristitia febriūt: vel sollicitudine: vel in somnitate: minus lauandi sunt: amplius aut oleo repido infundēdi sunt: s̄ minime s̄tipico: et nō multū fricādi sunt: et subdit infra si nō sit nimia passio: nec plectroia dabis vinū. Qui ex ardore solis febriūt sanādi sunt cum ijs: que infrigidāt: et oleo rosato vngendo: et frequēter lauando. Qui ex frigore febriūt ad balneū ducēdi sunt solū in declinatione: et addit infra cibi q̄ bene nutriat ad ministrādi sunt. Et q̄ catarrū incurrentes sunt non prius ducēdi sunt ad balneū: q̄ digō passio fiat. Qui vero ex pstructione curis febriūt iuuant ex balneo aque dulciet: et fricare et exercere: quousqz rare facere possint curim. Qui aut ex cibis supfluis febriūt declinatē febre ducēdi sunt ad balneū: et vngēdi oleo tepido: et fricatio diuturna i oleo: et aqua calida faciēda est: et post balneū quiescere: et potus aq̄ calide dandus: et succus prisanē. Qui vero est febriūt: et furor: et infrigidant: et medocriter calefaciunt ad ministrādi sunt. Qui aut angustia: et tristitia patiunt: si quidem nō nimia sit passio: nec plectroici sunt dabis eis vinū. Qui ex furore febriūt: mox cū cessauerit febris dabis vinū: si aut nō p̄fere quiescent nō dēt vinum. Qui aut ex inguine febriūt in declinatione lauādi sunt: et phibēda sunt vina ante q̄ inguine soluant: et diēta extenuatiua: et frigidā accipiat: vt prius sanā: et aquā bibāt. Si colica distēperācia accidit ex indigōne ciboz corruptoz p̄p̄ lauare puenit: demū cōfortare: et si nō cessat fac epithima cū absynthio: et lanā infusā in oleo nardino appone stomaco: et si nō cessat oia masticē tritā: et fac medicamē ex hypoglydo ballaustij: et dactylis: et si sit modicatio fac cneuma cū oleo: in quo resoluti adeps anseris: et si ventres tas cū dolore nimio sit i oleo coquas ruta semē apij: et cimini: et semē fenniculi. Quāntū ad curā s̄m moder nos: cū curatio caz distinguat magis per cās: a quibus depēdēt: q̄ ad triplex gen^{us} cōducit p̄t h̄y eos: q̄ q̄dā a causis calis depēdēt: q̄ fere idē genus cure h̄nt: et q̄dā a causis frigidis: q̄ aliud genus cure h̄nt: et quedā ab apost^{emate} q̄ aliud genus cure h̄nt: iō de tripl̄ci gñe cure tractabimus. Si effi^{meris} pueniant a causis calis: vna sola intētiō curatiua hōda est. i. infrigidatio tā extrinsecus: q̄ intrinsecus: extrinsecus cū balneo i aqua vulci factis rēpare calis: et cū iuuatibz frigidis: vt oleo rosato violato: et nenufarino: et cū epithimaribus frigidis factis ad p̄ncipalia mēbra p̄ in flāmata: q̄d notāter dico: q̄ si effi^{meris} sit in spū aiali epithima v3 fieri ad cerebrū cū aq̄ violaz: lactuce nenufaris: et fenniculi: et adde parū aceti: si vō effi^{meris} sit in spū virali epithima fiat ad cor cū aqua rosaz: violaz et buglossē: et adde parū aceti: et maluatici: si vō effimera sit in spū naturali fiat epithima ad epas cū aqua endiuicē: lupuloz: et absynthij: et adde parum aceti.

Intrinfecus

Intrinfecus vero curat aut euz simplr infrigidanti-
bus: vt cū aqua simplici potata cū uleb: vel zuccaro
aut cū infrigidantib⁹ appropriatis mēbuis: aut cū ele-
ctuarijs: et quia nora sunt trāscamus: aut cum dicta
restauratiua. Dicta sit ista. Comedat pisanā: vñ mi-
cam panis in iure pulli: et non comedat carnes: et bi-
bant vinū pauciferū lymphatū: excepto in effimera
ex ira: et furore: qz non debent bibere vinū: sed loco
vini bibat aquā zuccaratā cū vino granatorū. Si ve-
ro effimera sit ex frigiditate: pp quā sit oppilatio: cu-
ra est euz tempore calidis: et abstinedi sunt a balneo:
et nō a vino: et danda sunt intrinfecus: et extrinfecus
calida tempara de oppilatiā: primo cū sirupis: vt si-
rupus de capillo veneris: aceroso de duabus radicib⁹:
aqua capilloz ven. aqua apij: et fenniculi: et si ē opus
vt pharmaco: vt ere infusione reubarbari: aut agarici:
et cum electuarijs: vt diarodon abatis: et hmoi: et die-
ta pueniēa sit mica panis in iure pulli: et vinū nō dul-
ce: nec pōricū: et modicū marciapani: extrinfecus ve-
ro cum solis fricationibus pētus fio. Si vero effime-
ra sit ex apostemate abstinedi sunt a balneo: et a vino:
et curat hec febris cura apostematis a pñ primo cum
floboth⁹ si virtus: et etas pñtū. scōdo digerēdo ma-
teriā antecēdētē cū sirupo de fumoterre: aceroso sim-
plici: aqua fumoterre: lupuloz: et buglossē: tertio ma-
teriā gerā apostematis maturādo cū emplo. et mal-
ue: vel bismalue. m. j. coquas: et pistet adde farine fru-
mētū: vel fenugreci: vñ seminis lini vñ ē. j. butyri: vel
asingie porci vñ ē. q. olei quātū sufficit p incorporā-
do: et quia ista apostemata periculosa sunt qñ veniūt
post aures si vis facere emplastrū valde attractiuum
et cepe lilij: vel cepe cōmunis: et rutā: et fac emplim-
cum oleo camomille: et si vis addere modicū altee: et
croci vñ ē: et nora: qz hoc emplastrū in febie pe-
stiferiāli. s. in apostemate eius: et in morbo a cane rabi-
do valde comedat. pñtū digonē sirupoz: si opz dare
farmacū da pillularū de fumoterre: pillularū agrega-
tiua pñtū. 3. q. reformēt pillule qñqz. pñtū matura-
tione apost⁹ aut aptū est apostema aut nō: si sic: pñtū
mūdicariū: qd dicit: et si nō est apertū apertū cū lan-
cetta: et postea vt ere mūdicariū: vñ ex melle rosato
solo: vel ex terberina mixta cū vitello oui: et supra po-
ne postea perā intrinā cū vnguento p solidatiū. s. vñ
basilicone: vel vnguento de l'argirio. Dicta sit re-
nuis: abstineat a vino si virtus: et etas consentiūt: bi-
bat aquā zuccaratā cū vino gñaroz: capiat ferculū
factū ex mica panis in iure pulli: sine carnibus: s. ca-
piat modicū marciapani: et h de effi⁹ dicta sufficiat.

De febre sanguinis in vniuersali.

Am febres sanguinis sunt medie inter putri-
das: et effimerae vt inq̃r Auē. pñter post effi-
meras de febrib⁹ sanguinis determinādū est: sunt au-
tem due spēs febriū sanguinis: vna est dū sanguis nō
est putrefactus: que dñ synocha: et alia dñz sanguis est
putrefactus: que dñ synochus: et hic synochus tribus
modis disponit: vnus est homorenis. i. eodem mō re-
nens qz semp in statu est: et alius ē augmasticus: qui
continue pcedit augmenando: et hoc est: qz plus est
qd dissoluit: qz quod resoluit: et tertius est epigmasti-
cus. i. qui declinando pcedit: et hoc est: qz minus est
quod dissoluit: qz qd resoluit: et hec febris est morbus
acutus: et piculosus: acutus quidē: quia nō rranfit se-
ptimā: sed vt plurimū in quarta die terminat: et ra-

ro in septima: sed synochus vt plurimū terminat in se-
ptima: et nūquā venit ad declinationē: piculosus est
ppter idem: et ē quia terminat p crūsim aut ad sani-
tatē: aut ad mortē: et ppea in his febribus dicit Gal.
cognoscunt boni medici: quia cito subueniūt natu-
re antequā deficiat. CDe causis.

Causa huius febris est: qz cū quis exercitari cō-
suerit: et subito pdir exercitiū: et vñ cibis:
et potib⁹ multiplicātib⁹ sanguinē incurrit hmoi fe-
bris: sed dñt: qz in synocha nō solū gñat multa quā-
titas sanguinis: sicut in synocha: s. gñat et mala qua-
litas: pp quā putrefcit sanguis: et hec mala qualitas
sit: qz vñs est multis fructibus multiplicātib⁹ ma-
lam qualitatē sanguinis. CDe signis.

Signa huius febris sunt: a q̃ruor reb⁹: primo
a balz inherētib⁹: et est calitas magna: et lenis
pceptata tactu: qz sanguis calis: et humidus est scōdo
ab opōnibus: et ab opōne vitali pulsus magnus est
valde: et plenus ab opōne sensitua: quia dolor capi-
tis est cum pulsatione rōne plenitudinis arteriarū: et
cum tensione rōne plenitudinis vcnap: et arteriarū:
ab opatione nālī epatis: qz sitis intrēsa rōne inflama-
tionis epatis: tertio a q̃litate murara: rubedo faciei:
et oculoz: et apparit iolampadarū ardētū rōne vapo-
rum ascēdētū: et pmutatū mentē. quarto ab extē-
te mutato: qz vrina rubeat: et grossa est: s. in synocha:
cum feroze: et limore: et in synocha sine feroze: et limore.
De signis pñsticiis: si apparēt pustule liuide: aut ni-
gre mortē signant: s. si in ventre audif sonus: sicut
tonitru: sicut dicit Auic. Si lachryme apparēt pp
malitiā morbi: aut difficultas anhelitus: aut p̃foca-
tior et apost⁹ in vñs anhelitus s. mortem signant: si
post somnū sentiat se gñatū ista ola mortē signant: si
opō veloc: vel tarda sit digōnis: vñ indigōnis: crūsim
breuē: vel longā: salutē: vel mortē signant relata ad
virtutem.

De cura vniuersali.

P̃ro cura vñ duplex est intrin⁹. s. euacuatio: et al-
teratio: p̃uone cōuenit floborh⁹: p̃alteratione
simplici puenit purus a que frigide: s. p̃alteratione
restauratiua puenit dicta pueniens frigida: et humi-
da: floborh⁹: g̃ faciēda est in hac febre si vñs et etas
cōsenserit: dñ si vñs pñsenserit: qz si esset debilis p vñs
resolūis nō pueniret: s. si ē debilis p vñs aggrauatio-
nis bñ pueniret: dñ si etas pñsenserit: qz nec pueri: nec se-
nes floborhōmādi sunt dicit Gal. in epla ad Glau-
conē a sexto decimo vsqz ad. 4. et Auic. dicit a. 1. 4.
vsqz ad. 40. floborhōmādi sūt: et a sc̃da hora vñ vsqz
ad tertiā dicit Auic. q. p̃misso clysteri: et ante 4. die
faciēda est: qz post nō pueniret: aut nō tñ: et de vena
basilica si demōstrat: fin aut de cōis: et quātitarē cōue-
nientē extrahere opz: q̃ mēsurat s. m r̃p̃s: etatē: et p̃sue-
tudinē. Gal. dicit vsqz ad synopim. s. exclusiue: qd
cognosceat rangēdo alcerū pullūz dñ sit extractio san-
guinis: et cū sentis vturē: tūc iube claudi venā. p̃po-
tus aq̃ frigide dandus si os siccū fuerit: et lingua ar-
ida: et aspera fuerit: et melior est aqua fontis: et danda
est dum signa digōnis apparuerint: et mēsurā quātū
ritatē s. m r̃p̃s anni: etatē: et nām. i. cōplexionē: et p̃sue-
tudinē: et nō sit aliqd impediens. s. de dolore stomachi:
vel viscerū: vel apostemate: vñ incōsuetus fuerit. Dic-
ta pueniēs est dicta tenuis: vt pñsana: vñ mica panis
bullira l iur pulli si vñs tolerat: qz si nō tolerat opo-
teret dat modicū pñs salis an ferculū. s. capere duos

Tractatus tertius

bolos carnis: et addere coctlear vñd semini cōium: et modicum panis: et manusculisti plati: sed in sero puenit solū prīana: et de loco vini aqua zuecarata cum modico vino granatorū: et de mane cibet hora cōsue ta dicit Gal. si aliud nō impediatur quāvis aliū dicat: q̄ hora puenientior cibationis est in maturinis. i. in auroza. Difficultas est primo vñd ista cura vñs: que est cum tribus remedijs. s. cum floborb^o potū aque frigide: et dicta tenui sit cōia oibus speciebus febriū sanguinis: Et videt: q̄ non: q̄ in epigastico: q̄ est tertia spēs synoci non pueniunt floborb^o nec potus aque frigide: p̄ per Gal. in cura epigastici dicit: cum medicus cognouerit epigasticiū nihil adhibere op̄ nisi oleū rosatum q̄ capiti frigidū infundat: nec esca verāda est: et vinū leue dandum est: et aquarissimū: cui si aliqd aliud adhibueris adiutorib: aut escam negaueris facies synochū homotenu: bec Gal. In p̄rariū videt esse Gal. q̄ dicit supra de curatione vñ synoci dicendū est: et ponit postea illa tria remedia. Rūdendo of q̄ Gal. non intelligit de curatione cuiuscūq̄ synoci illa tria remedia: sed solū de synoco: q̄ est febris acuta prīua sine intermissione: et requie: sed cū epigastici sine prīue declinet: et sit cur rege iō de illo nō intelligit: s̄ de oibus alijs febribus sanguinis intelligit tam de synocha: q̄ de synoco: et si of de cura vñ intelligit: quia pluribus puenit: non tñ oibus. Circa putrefactionē sanguinis est triplex difficultas: prima difficultas est an possit fieri febris simplex a putrefactione sanguinis: et vñ: q̄ non: quia cum sanguis putrefit subtile puerit in colera: et grossum in meliam: igit febriū sanguinis cōponit cum febre colerica: et melica. In p̄rariū arguit: q̄ ex quo: cūq̄ humore simplici p corruptionem eius pōr fieri simplex febris: igit non magis ex colera: et fleg^o pōr fieri febris simplex: q̄ ex sanguine. Rūdendo Auic. voluit q̄ possit fieri febris simplex ex putrefactione sanguinis: sicut ex putrefactione aliorū humorū. Gal. videt dicere p̄rariū: q̄ vult q̄ subtile sanguinis pueratur in colerom: pōr tamen sustentari stante hoc: q̄ sit simplex in fieri: et non sit simplex in facto esse: sed cōposita. scōa difficultas est si ex sanguine possit fieri febris interpollata: et videt q̄ sic: q̄ sanguis pōr putrefieri in tanta distantia a corde: q̄ calefactū esse nō possit cōtinue puenire ad cor: q̄ erit interpollata. In p̄rariū est Auc. dicēs sanguis nō putrefit: nisi intra venas: igit ex sanguine nō fit: nisi prīua: et nō interpollata. Rūdendo de hoc sunt op̄iones. Auic. vult: q̄ ex sanguine nō possit fieri febris interpollata p̄ rationē dicit: ad rōnem in p̄rariū: negat q̄ sanguis possit putrefieri in tanta distantia: vt calefactū esse non cōtinue attingat ad cor. Bordonius vero vult p̄rariū: et ad dictū Auic. pcedit q̄ putrefit solū in venis: sed non valet p̄rariū: igit semp faciet prīua: tertia difficultas est de ordine istarū febriū: que sit prima: et q̄ scōa: et videt: q̄ homotenu sit prima s̄m Gal. in epla ad Blauconē et scōa spēs est augmasticus: q̄ semp est in augmēto et tertia spēs est epigasticius. In p̄rariū est Bordonius dicēs: q̄ prima spēs est que pcedit semp augendo: et est deterior: scōa spēs est epigasticius: qui pcedit semp declinando: et tertia spēs est homotenu q̄ est in statu. Rūdendo de hoc sunt opinio nes: vt p̄ arguēdo: sed op̄o Gal. melior est. s. q̄ homotenu est prima spēs: q̄ est fortior alijs: q̄ egru

do: que est in statu est fortior ea: q̄ est in augmēto vel declinatione. Circa floborb^o cadit difficultas supra tacta. s. an cōueniens sit extrahere sanguinē vsq̄ ad syncopim: vt dicit Gal. Cōtra hunc arguit Auc. quia nā regularit op̄ano nūquā facit tantā euacuatiōē. Itē q̄ medicus nō d̄z euacuare: nisi q̄ est sup̄fluū. Rūdendo dicimus: q̄ Gal. intelligit vsq̄ ad syn copim exclusiue: et sic rōnes solute sunt: et veniunt ad idem. Circa potū aque frigide est difficultas vtrum possit puenire in febre sanguinis: et vñ: q̄ nō q̄ aqua frigida ingrossat: sed nō puenit ingrossare sanguinē: quia est humor grossus: quare. p̄. Auic. dicit: q̄ humor est subtilis: vt in colera pura puenit aqua frigida: q̄ ingrossando digredit: et q̄ humor est grossus: et digestus puenit et aqua frigida: q̄ nō rollit digōnē: et infrigidat: et sic est de sanguine: q̄ nō expectat digō in co. Circa dicit est difficultas: q̄ dicit: si alia est in declinatione semp d̄z grossius dicitare: si altera est in augmēto nec subtilit: nec grossē dicitare d̄z: quare. Immo vñ impossibile q̄ febres sint huius nā: quia si est alia semp in statu: nūquā erit in declinatione: et p̄rariū erit mortalis: et si alia semp est in augmēto nūquā veniet ad statū: nec ad declinationē: quare mortalit erit: et si alia est semp in declinatione: q̄ nūquā hūit p̄n^o nec augmētū nec statū. p̄. dicit: q̄ homotenuus of esse in statu: q̄ est febris semp in rēa valde roo nec fiat euō sanguinis: et iō dicit a tenuis valde puenit ei: donec fiat in statu: et alia of agmasticus: q̄ semp crescit: donec fiat euō: et iō op̄ pcedit prīue magis subtilitudo: et alia of esse in declinatione: q̄ minuēdo pcedit: et sic dicit a h̄ ordinē in h̄is. Ad aliud cū arguit: q̄ impossibile est febres esse huius nā: of: q̄ d̄r sic p similitudinē esse in statu: q̄ intente valde: et esse in augmēto q̄ crescendo pcedunt: vel in declinatione: quia minuēdo pcedit. Bordonius dixit: q̄ licet tempora morbi non distinguantur quo ad accidētiā: distinguuntur tamē quo ad digōnem: et indigestionē.

De febre sanguinis in speciali.

Pro cura spālī febriū sanguinis Gal. p̄. ponit signa distinguētia inter illas spēs: deinde ponit curā spālē aliqd addēdo. Signa hōteni sunt pulsus p̄ssī. i. frequētes: et grauiorē: et sordidi. i. inaequales: lingua sicci: sitis acerrima: et p̄orbomia: vel angustia nō deest: cui nulla declinatio pōr inueniri vsq̄ in quinā vel sextā diem: quē synochū in p̄. diatrito poteris cognoscere. Signa augmasticā a p̄n^o nō exagitat grauib^o febribus: sed p singulos dies: et horas crescit: et hunc infra tertiā diem puenit cognoscere: si curis prius aspera: asperior inuenit: vrina ruffa. i. rubea inuenit: venter p singulos dies p̄stringitur: pulsus magnus: et frequē: et sordidus. i. inaequalis: et q̄ grauius est singulis diebus et horis augmētatur: in q̄bus non est status: nec declinatio: sed tantūm augmētā inueniunt. Signa epigastici a p̄n^o grauioribus febrib^o pulsus: et q̄ q̄ medicus cū viderit valde de eius vr̄a dubitat: scōa d̄o die: et 3^a declinatio inuenit: et venē eis soluit: aut sudor emittit: aut sanguis ex narib^o effluit: p̄. die sitis parit: et 2^a die: et 3^a refrāgit: pulsus minor: q̄ signa discutionis si tra tertiā diē nō habuerit securus

securus esto in quatuor vel septima cum crifim habitu-
runt: q. cum diligenter cognoveris sine auxilio medici-
ne sanitate pmitteas. *¶* *¶* cura homotene: cum in cu-
ra vbi posuerit tria remedia. s. floborh^m vsq. ad syn-
copim: et post aque frigide copiosum: et dicta tenuet
nunc in cura sepali repetitilla tria remedia: et addit
tantu balneu aque dulcis: qd dicitur faciendū esse post
floborh^m p. quatuor diebus cplū ad Glauconē: l3 cō-
minto de ingenio oicat sequenti die balneu faciendū.
¶ *¶* cura vero angustici repetit fl: bo: h^m faciendū
infra tertiam diem: et loco aque frigide docet portiones
facere sigādo duo coelearia seminis apij: in linceo: vt
bulliant in vase aqua pleno: et de hac aqua dare cum
potu desiderat: et dicta facer: q. intelligit eaz debere
obseruari: addit aut tria remedia. s. clystef lenitiuū:
et catarricu. i. solutiuū: qd euacuet colera: in quo po-
nit diagridij 3. j. et addit remediū pio dormitione. s.
fomētare caput cum decoctione: in qua papauer sit
coctum. *¶* *¶* cura vero epigastici dicit: cum medi-
cis cognouerit epigastici nihil adhibere opz nisi
cū oleum rosatum capiti infundere: et cscaci nō est
veranda: et in declinatione vini leue aquarissimū dā-
dum est: cui si aliud adiutorij adhibueris: aut escam
negaueris facies pueri in finochū homorenum. hec
Gal. *¶* *¶* cura speciali harū febriu fm Aui. et Ser-
rapione: et alios: cum sit necesse vti seprē intentioni-
bus. s. lenitione vētris: floborh^m: digōne: et euacuatio-
ne cū farmaco: portione aque ordet in frigidatuna: cor-
rectione accidentiū et dicta pueniēti: que sit regimē
appetitū: incisiuū: et exinctiuū: Eadit difficultas:
q. aut Gal. oiminitus est: aut aliū supflui sunt. Re-
spōdēdo of q. vbi fieret euacuatio sanguinis vsq. ad
syncopim inclusiue: sicut voluit Gal. forte nō esset ne-
cessariū aliud remediū vltra floborh^m: et potū aque
frigide: et dicta conuenientē: sed vbi phibitus fueris
extrahere sanguinē: aut nō audebis extrahere tantam
quātitatē: necesse est synochum aliquatū plangari: et
ita plures alie intentiones habēde sunt p. cura eius.
Bordonijs vero dixit. Cum hec febuis cōiuncta fue-
rit cūz crapula necesse est plures alias inrēctioes ha-
bere vltra floborh^m et potū aque frigide: qm et dige-
stiuū: et euacuatiū colere dare oportebit: et et corre-
ctionem multoz accidentiū cum dicta pueniēti. Zeni-
tio ventris pōt fieri tam cū dysteri cō: q. cum leniri
no dato p. os: siue sit cū cassia: et ramarindia: vel cum
māna: siue in portione: siue l. oacrylo: et saltim alternis
diebus. floborh^m debet fieri ante quartū diem si vir-
tus: et eras pueniunt: et Gal. dixit vsq. ad syncopim:
Aui. et Serapio intēdūt vsq. ad syncopim inclusiue.
Hos aut ppter rōnes Auer. ptra ipm dicimus vsq.
ad syncopim exclusiue: et si aliqd impedit: vt nō pos-
sit floborh^m applica vētrofas ad spatulas: et scari-
fica: sic Aui. sic Bordonijs dicit. Digēstiuū sit hoc.
q. sirupi de endina simplici: aceto simplici: sirupi
de sumoterre añ. vnc. 5. aque lupuloz: aq. nenusaria:
et aque violarū añ. vnc. j. misce p. vna vicei et da plu-
ribus vicibus: donec videas digōnē. Euacuatiū sit
euacuās: aut cum medicina simplici. q. māne: cassie:
añ. vnc. j. reubarbari 3. j. c. infunde reubarbarū in
aqua endinice: et tribiano: et fac expēssionē in manez
distēpera cassiā et māna cum decoctione recēt: et cor-
diale: et misce cū infusione reubarbari: aut euacua cū
medicina composita. q. diacatholicois: et cassie añ.

vnc. j. electuarij de succo rosarū 3. ij. distēpera cum
decoctione recēt: et cordiali. Alteratio in frigidatuna
sit cum aqua ordet: de hac cū uleeb: vel succaro deur
ad bibēdū qm vult: vt situm extinguat: et si dōlueret
stomacu bullias passillas intus: q. scpfortabit stoma-
cum. Correctio accidentiū fiat sicut supra dictū est:
aliqui enī patiunt vigilias: quare da sirupū de papae-
uere: et alia supra dicta: aliqui patiunt tussim: quare
rolle passillas: iuuibas: sebestē: et succarū candi: bul-
lias in aqua de illa bibat: et alia supra dicta. aliqui pa-
tiunt cardiacā: recurre supra ad remedia dicta: et sic
de alijs accētibz. Dicta pueniēs est succus prifane
bullitus in iure pulli: et cum aqua bullita cum succe-
ro fiat potus: et adde modicum vini granatoz: si vir-
tus tolerat nō transcas ad aliud: si vero non tolerat
da micā panis bullitā in iure pulli de mane: et in sero
prifanā: et si vis dare vinū da: vt sint due pres aquet
et vna vini vel albi: vel rubei nō refert: sed non sit out
ce neq. ponticum. i. non sit brusum: et da medicum
marciapani: et hec erit sufficiens dicta.

De causonide.

Causon est febris de colā intra vasa existente in
loco primo cordi dicit de colera: q. causon est
fm dues modos: q. aut est de colā pura: aut de fleg-
salfo: vt inq. Hippo. in epidimijs: of intra vasa exi-
stente: q. hec colā putrefcit intra venas: ppterca hec
febris est prima: of in loco primo cordi: q. hec colera
putrefcit vel in venis oris stomaci: vel epatici: vel pul-
monis: et ppterca febris incēsuā of: et p hoc differt a
tertiana: q. est de colā putrefacta in venis remotis a
corde: sed causon in prima: et iō causon incēdū in-
terpretat. hec Bordonijs. Et addit Aui. Et pro
pterea causon accēdia vebemētiōz bz: et iō opz: q.
sit biuictioz sparij: q. tertiana: et causon fm plurimū
terminat in quarta die: et raro in septima: et senibus
parū accidit: et cū accidit punit: qm non sunt nisi a
causa forti: et virtute eoz debiles sunt: et iuuenibus: et
pueris accit plurimū: s. leuior est infantibz p. hu-
miditatē. Signa huius febris sumpta ex rebz p. r-
nām: primo p. nūitas febris cū occultatione p. uoz
morbi ppter vebemētiā caloris: q. hic nō apparet
manifesta excrecentia: sicut apparet in alijs febribz
cōtinuis. scdo accēdia insequētia inrēctioē magnam
demonstrāt hanc febrē: q. sunt ariditas lingue: sitis in-
rēsa: dolor capitis: instātia vigiliatū: alienatio: frene-
sia: syncopis: et hmoi. Signant et sup hanc febrē ex
rebus nālibus: qm sit fm plurimū in statu adolescen-
tie: et in cōplexione calā colica: et in regione calā: et ac-
cidit extenuatis hñtibz corpora macra: et pulsa ve-
lex: et frequē. Signant et sup eam ex rebus nō nāl-
ibus: q. accidit p. p. in acre calissimo. si p. estus: et il-
lis accidit: q. multitudine eibz caloz vrunf: et potu
vini assiduo: et potenti: et q. exercitio multo: et labo-
rioso vrunf: et multo: et multū vigilāribz: et et furo-
re: et ira repletis. *¶* *¶* pronosticatio dicit Hippocrates
Si in febre causon tremor accidar: permixtio mētis
resoluitab co tremore: ratio est: quia ex permixtio-
ne mentis calefit valde cerebrū: et inde calefunt ner-
ui. Et si in causon sit permixtio mentis: resoluitur
ab eo per tremorem: ratio est: quia per expulsiōem
materieruz ad nervos sit alleviatio capitis. Et pluri-
mum causon psumit vomitu: aut solone vētris: aut
sudore: aut fluxu sanguinis nariū. Et vt plurimū ter-
d iij

Correla-
rium.

Tractatus tertius

minas in quarta die ad bonū: vñ malū scdm q̄ bona signa: vel mala apparuerint in pñ morbi: aliqñ tñ se excedit ad septimum: bona aut signa sumunt maxie ex virtute: ex vrina: et accitibus: et ex iuuatib: et nocentibus: si. n. virtus fortis fuerit: et vrina aliqua bonitate digonis ostendat: et accidia nō nimis infestet: et unguentū sumat ex administratis salutē portendit: si vero ecōtra mortē: et iō hēc febribus senibus semp mortalis est: iuuenibus nō semp: pueris vero minus ppter humilitatē multā corp. p̄so curatōe huius febuis. Cum hēc febris sit mala complexio cū mā: rōne māe cōperit cū: et rōne male cōplexionis cōperit alteratio. Quō vero est triplex. s. lenitio v̄tris: minora tio: et radicatio māe: sed radicatio p̄supponit digonē: q̄a digesta medicari opz s̄m l̄ippo. Alterō ē est triplex: q̄a alia est alterō simplr. s. morbi. i. correcti ua male cōplexionis derelicta a febre: siue a morbo: alia vero est alterō correctiua accitū: alia vero est alteratio dicte scdm indigētia virtutis: q̄ modus dicendi partim sumunt a morbo: inquantū frigidio: et humidis diebus vrinatur: partim sumit a virtute: et cā morbi a vtute qdē: inquantū vrinatur cibis p̄feratib: virtutē cā vero morbi: inquantū subtiliamus cibū: quia subtilitatio cibi fit ne multitudo eius impediat virtutē circa causam digerendā. Lenitio v̄tris pōt fieri cū clysteri: et cū lenitio clysteri cōt: qd fit cū decoctione malue matris violaz blere: et mercurialis: addito succaro rubeo: oleo violato: et sale: pueniēs ē. p̄p̄tē ē fieri lenitiū vel s̄forma doctili: vel in portione: exēplū primi s̄ pulpe cassie vñc. j. ramarindorum vñc. j. fiat doctilus cū succaro: in portione vero pōt dari non solū cassia. s. vñc. j. distempata cū decoctione recēti: et cordiali cū ramarindis: sed ē p̄t dari due vñcie māne p̄ delicatis cū vñc. j. ramarindoz distempata cū decoctione recēti: et cordiali. Minora tio pōt esse cū sloborh: et cū farmaco: vñ Auer. 7.º colliger dicit. In pñ opz purgare cū medicina attractiua: et minue ex sanguine: qñ signa appuerint Aue. dixit. Et cum indiget euōne: tunc festinancia est melior: et non sloborhomet: fortasse enī inflāmabit eos: et fortasse iuuabit: si licet fuerit turbitas: et rubedo: quare sloborh: ponit sub dubio: et pur si signa appuerint scy de vrina rubea: et turbidat. grossa: faciendā: et q̄ hoc raro est: ideo Bordonius dixit: sloborh: autē nūquam fiat: et si debeat fieri: hoc est de raro p̄tingenti bus valde. s. rōne oppilationis: et alioz particulariū. De minoratione cū farmaco a pñ Aue. loquit sub dubio: siue p̄ditionare dicens: cū indiget euōne festinancia est melior: et s̄l̄r Auer. cum p̄ditione dicens. In pñ opz purgare cum medicina attractiua: et minue ex sanguine: qñ signa apparuerint: v̄triusq: p quo nota: q̄ euō cum farmaco non est faciendā a pñ nisi cum mā est furiosa: siue p̄p̄tē ppter mobilitatē: siue imp̄p̄tē ppter multitudinē: vel venenositatē: et hēc sunt in iudicio extrinseciū medici. Digestio fit cum administratione sirupoz puenientiū Aue. dixit. Et diligē ab eis sirupis acerosus: aut emulso semini portulacē: aut emulso sem. endiuicē et melonis indi. Nos dicimus: q̄ cū hēc febris possit fieri a colera pura: et a fleg: falso: sirupus conueniēs pro colera pura est. s̄ sirupi violari vñc. j. oxizaccare simplicis vñc. s. aque violari: et nenufaris añ. vñc. j. s. p̄ fleg: falso. s̄ acetosi simplicis vñc. j. mellis rosari colari.

vñc. s. aque endiuicē: aq̄ capiloz ven: et aque buglossi añ. vñc. j. misce p̄yna vice. Radicatio māe apparenre digonē v̄t fieri diuersimode scdm q̄ mā peccās pōt esse diuersa: q̄ si colera pura peccat. s̄ pulpe cassie vñc. j. infusionis dragme vñus reubarbari in aqua endiuicē: et trebiano quātū sufficit: et adde s. j. electuarij de succo rosari: vel electuarij diamanē: et distemperetur cū decoctione recentē: et cordiali. Si vero fleg: falsum peccat aliud euacuatiū cōuenit: vnde s̄ pulpe cassie vñc. j. diaphiniconis: electuarij de succo rosari añ. s. j. s. distēpera cum decoctione recentē: et cordiali. Et nota: q̄ digesta mā. s. in statu natura s̄m plurimum mouet ad crisi faciendā: et p̄p̄tē opz bene notare ad quā partē natura mouet: ne impedias eā: quare nō debes euacuare donec transeat statū: et tūc si non mouerit: moue tu. Inquit Bordonius: q̄ aliquid quando nā mouet ad superiora: et tunc iuuamus naturā cum seris porcinis infra narces subito intromissis: si vero mouet ad stomacum: cum vomitu adiunna ipsam: et si ad intestina: cū supposito: vel clysteri: et si ad vias vrinales cū diureticis: et fricationibus circa illas partes: si ad totū corpus: cū tempore calidior. Alteratio vero ad frigidū simplr. cūz potu aque frigide faciēda est: cum lingua exsiccat: et si obliuiscitur petere aquā: ea non petenti: et curis est dare aquā ordei ad bibendū: et melius est (dicit Auer.) dare ad potandū aquā angurie: siue p̄ se solaz: siue cum iuleb in oibus febribus: q̄ sunt in vltima calitate: q̄ aquā infrigidatūā a nūe: q̄ hēc aqua infrigidatūā a nūe citius infrigidat: et nō dat aliqd nutrimentū corpori: sicut aqua angurie. Alteratio correctiua accidentiū fit cum ijs: que dicta sunt supra de curatione accidentiū: p̄fert tñ repetere curā quatuor accidentiū scy doloris capitis: instantie vigilariū: frenesis: et fluxus sanguinis nariū. p̄so dolore capitis fricationes: et ventose ad spatulas p̄ferre debent. Itē p̄fert facere inductiones infrigidatiuas fronti non oppilantes s̄ olei rosari vñc. j. aceti vñc. s. et iunuge frontes. Item cōfert fomentū partim infrigidatiū: et partim resolutiū. s̄ floz camomille: melliloti: caput papaueris: et floz nenufaris añ. m. j. bulliāt in aqua ordei cū quarta parte aceti: et fiat fomentū cum spongia sup locū doloris: et si non sufficit fac emplum t̄p̄riace quatuor mensiū: vel circa. s. vñc. j. misce cū oleo rosato et emplastro cum petia locum dolentē. p̄so vigilij supfluis da iuleb de papauere. s. vñc. j. s. cum modico aque per horam post cenā: vel capias vñc. j. seminum cōium pone ad bulliendū in iure pulli: ex quo debet fieri ferculum: et si nō sufficit iunge narces cum hac vnctione. s̄ croci: castorei: opij añ. 3. s. colci rosari vñc. j. et si non sufficit intinge palatū cū modico t̄p̄riace quatuor mensiū: vel circa. p̄so frenesi fac in principio oxirodinū ad caput cū succo lactuce aqua rosata et acero quarta parte: et fac diuersiones ad spatulas cum fricationibus: et ventosis: et si nō cōfert embroca caput cum aqua camomille: melliloti: ordei: et violari. s. qñ non est p̄firmata: et si non cōfert ponat catulus scissus p̄ dorsum sup caput eius: vel pulmo arctio. p̄so supfluo fluxu sanguinis nariū: q̄ est de illis in q̄b: tumor magnificat: cōia remedia s̄nt applicare fronti emplū ex aqua rosata cum quarta parte aceti: et duobus albuminibus cuius et applicare vñ rosam super latus eparis: et intra narces ponere stue-

lum ex

De febribus colicis

lum expilis leporis pritis: et tela aranea: et albumi-
ne oui comitris: vel plicere suellum ex gipso: et albu-
mine oui more Quenjoaz. **Antu secretum Bal. reci-**
tar Rabi Moysē 22° plicula apbor^o suum 18. co-
clear vnu pulueris cornu tauri: et da cuq; aqua ad po-
tandū hoc a pputate restringit sanguinē. **Dieta cō-**
ueniēs cōstitit in duobus pncipalr. s. in infrigidatio-
ne: et in subtrahitione: quare prifana est optimus cib^o
pillis: et potus sit aqua cocta cū succaro: postea ad-
de modicū vini granatoz: loco prifane poresoare mi-
cam panis prius infusā in aqua cala: postea bullire
in bōdie pille pue sine carnibus dandus est cibus: et
in mane da micā panis alteratā prius in aqua cala:
et bullitā in iure pulli: et in sero da prifanā coctā in la-
cte seminū cōium: et cū: vt plurimū terminet in q̄tra
die: cū trāsio scōam diem nō opz dare prifanā nisi se-
mel i die: si vero terminet in septima: cū a ppinquas
ad statum fac filr: sed ante bis da ad comedendum.

De cura tertiane vere.

Quam de febre colica: que tertiana dicit tractā-
dum sit: hec aut febus duplr diuidi possit pmo
rōne cose putrefacere: q̄ alia est cola pura: alia nō pu-
ra: ex cola pura fit tertiana vera: et ex cōla nō pura fit
tertiana nō vera: siue norba 2° diuidit rōne loci pu-
trefactionis: q̄ alia cola putrefit intra venas: et alia
putrefit extra venas: que putrefit intra venas facit
ptinuā: et que putrefit extra venas facit interpollatā:
et q̄ maior ofntia in cura est inter tertianā veram et
nō veram: ideo duo cap^o faciemus: vnus de tertiana
vera: et aliud de non vera: siue de tertiana norba.

In hoc igit cap^o intendimus tractare de tertia-
na vera: siue sit cōtinua: siue sit interpollata: q̄
interbas nō est ofntia nisi 2° magis: et minus: vt in-
fra ostendemus. Tertiana vera interpollata termi-
nat in 14° diebus. Tertiana vero cōtinua in 7° die-
bus. Causon in quatuor dieb^o terminat 2° plurimū:
et aliqui in 7° diebus p^o ergo dicemus de signis: scōdo
de cura: et q̄ hec tertiana vera vt plimum est inter-
pollata: ideo p^o ponemus signa eius. Signa huius
sumuntur ex tribus. s. ex rebus p̄ter nām: ex rebus
nālibus: et ex rebus nō nālibus: ex rebus p̄ter nām
signa sunt calor acutus: et intensus valde: sed in inter-
pollata rigor ingens a p̄n^o est: et periodicar de tertio
in 3° seruās eandē horā: et accētia insequētia magnā
intensionē caloris sunt ariditas lingue: sitis intēsa:
dolor capitis: instantia vigiliā: alienatio: frenesia:
et vrina subtilis ignea: ex reb^o vero nālibus sunt pul-
sus magnus: velox: et frequēs: 13 in p̄n^o paroxismi pu-
sit: accidit in adolescētiā in cōplōne colica: tempore
estus: et regione cala: et extenuatis ex rebus nō nālib^o
significat super eam: accidit hūis: q̄ vnu multitudine
ciboz calidoz: et potu assiduo: et exercitijs laborio-
sior: in coitu supfluo. Cura huius cum sit morbus ex
mala cōplōne cum mā perficet duabus intentionib^o
pncipalibus. s. cū euacuatiōe māt: et alteratione ma-
le cōplōnis cale: euacuatio vero est triplex. s. lenitio
vērri: euacuatio minoratiua p̄ floborh^o vel per far-
mariā: et eradicatio māt digeste: que processit post di-
gestionē: vel eradicatio māt furiose a p̄n^o que mobi-
lis est de mēbro ad membrū: alteratio etiā triplex est
scz alteratio simplr: ad frigidū: alteratio correctiua
accētū: et alteratio pseruatiua virtutis. s. p̄ dictā. **De**
lenitio ventris: hec lenitio possit fieri indifferēt raz

cū lenitiuis sumptis: p os: vt tamarindia: et syracost:
et ereniabin que sunt spēs mānetur castia hitula: q̄
cum clysteribus lenitiuis ex malua: viola: blera: mer-
curiali: et hmodiū Serapiōi magis placet lenitiuū p
os: vt mundet stomachus a multis superfluitatibus: et
Alic. prius tangit lenitiuū p os: postea clystere: hoc
rū pōt poni i iudicio extimatiuo medici 2° q̄ videat
stomacū indigere mūdificatione: aut nō: si stomachus
indiget mūdificatione: p os dēt alr per clystere. **Dis-**
uozatio māt pōt esse p floborhomiā 2 p farmariā 2°
q̄ signa demānt: si enim vrina est rubea grossa indi-
cat floborhomiā debere fieri: de qua dicit Alic. Et
q̄n possibile est vt floborhomiā vsq; ad 3° periodum
fac. s. expectādo 3° periodū: et ante 4° facere: q̄ hoc
magis p̄fert: q̄n magis iuxta est cola cū sanguine sic
expectādo: si aut vrina nō est rubea et grossa: non opz
floborhomare. Farmacare vero cōuenit duplr. s. aut
minorando: aut eradicādo: minorādo duplr aut rō-
ne multitudinis māt: q̄ iudicet q̄ nā non possit di-
gerere tantāz mām: aut rōne venenositatis: eradicā-
do etiāz duplr: aut q̄ furiosas aut q̄ cōplete digestas.
p̄bōt et fieri minoratio māt. s. p̄uicere p vomitū ma-
xime in p̄n^o paroxismi q̄n sit dolor stomachi aut nau-
sea: salrē cum digito: vel pennis intinctis in oleo po-
sitis in gutture. Digestio fit ingrossando talem māt:
sed q̄ iungit cum aliqua oppilatione: iō sirupus os
esse etiā prim aperiitiuū: vt 18. sirupi violatiōnē. j.
acetosi simplicis vel oxizachare onē. s. aque violatū:
endiuiē: et nenufaris añ. onē. j. misce pio vna dōstin
p̄cessu vero Alic. magis laudat acetosum simplicē
cum emulsione seminū frigidoz: et def digestiū vsq;
quo videt bona digestio in vrina. Eradicatio vero
fieri os vel a p̄n^o cum farmaco euacuāre colam furio-
sam: vel cū digestio apparet si nā nō euacuatur hora mo-
tus eius: hora vero motus eius est hora cōplete diger-
gestionis: et hec hora status: in quo si nā nō euacuatur
scz in die critica: euacua posteat. Farmacū pueniēs
ē 18. māt onē. j. s. vel cassie onē. j. reubarbari 3. j. s.
scz infusionis eius: et si vis dare calcar: da diamanne
3. j. s. et distēperet euz deccetione recentr: et cordiali.
Aliud 18. pulpe cassie onē. j. diamāne 3. iij. distēpera
cum decoctione superiori. Aliud in pillulis 18. pil-
lularū aggregatiuarū 3. j. et reformēt quinq; pillu-
le: et dent in auroa. Hora hictq; Serapio hic Lū de-
clarat digestio in mā opz: vt euacuet māt p̄tē ad
quā declinat: si ergo declinā est ad partē eius stoma-
ci: opz: vt euacuet eam p vomitū cū aqua cala: et oxu-
melle simplicis: et si est in intestinis: tunc p clystere le-
net: et si est declinā versus illud: q̄d apparet de corpore
opz: vt euacuet eam p sudorē: et si est declinā ad ve-
nas: et epartine presit: que puocant vrinā: si aut ē de-
coctio facta cū apio: et nitro: et absynthio: in qua sunt
due virtutes. s. p̄stictiua: et solutiua: et p̄pter illō opz:
vt def post digestionē. Alteratio ad frigidū simplr sit
tam cum balneo aque dulcis. s. in declinatione febris
ponēdo in balneo: et nō ante digestionē: q̄ cum aqua
frigida potata: vt rūq; laudar Gal. Et Alic. laudar
sirupū acetosum ol manē: et post duas horas aquam
ordei: in die in qua nō est paroxismus: q̄ si cibus acce-
rat in stomacho: nō def aqua ordei. Et aqua melonis
indi. i. angurie maxime laudas ab Alic. et Auic. et
magis q̄ aqua frigida: et aqua ordei: q̄n cū ergo
sit p̄tē dare de illa cum iuleb: et sine iuleb. **Alte-**

Tractatus tertius

ratio correctiua accitium bieta est sufficienter supra:
qñ de correctione accitium locuti sumus. Altera-
tio pſeruatua virtutis ē oīera cōueniens: qz alterat
fēbie ad frigidū: & humidū: qñ humide diēta: & frigi-
do oībus febribus pferunt: & pſeruat ē virtutē
nō impedēdo digēſtionē māc: qñ tunc tenuis diēta:
que comēdat in hac fēbie fit: vt nō impediat virtus
a digēſtione māc: & pſeruet virtutem pſana ergo est
diēta pueniens bullita in iure pulle: vel cū lacte ami-
gdalarū & ſeminū cōiunt: & aqua zucarata. i. cocta cū
succaro data cum modico vini granatoz: & ſit p cu-
ra: & prandio def: & ſi virtus nō tolerat da vini albi:
vel rubeū pauciferū: & bñlympbarū: & ſi nō vult pri-
ſana da micā panis lotam in aqua calā: & poſtea bul-
litā in iure pulli: & ſi nō ſufficit da extremitates pulli
de manē: vel prulum falſum. ſ. cū modica carne & mo-
dico pane: & ſeminib⁹ cōibus: & manuſpō plato. Cir-
ca diēta cadit difficultas quō tertiana vera cōtinua
oīat a tertiana interpolata: p⁹ in ſignis: & 2⁹ in cura.
Rūdeo in ſignis: qz interpolata in pñ est cum rigore:
re: & ſinit cū iudore: & nō tranſit duodecim horar: & ſit
ſepe vomitus a pñ. Cōtinua vero est ſine hie: qz inci-
pit ſine rigore: nō terminat cū iudore: nec ſinit in 12
horar: ſed est prina: & nec ſit vomitus in ea: ſed calor
est magis acutus: & intenus valde: & accētia intēſio-
ra ſunt de ſiccitate lingue: de ſiti: & de dolore capitis: &
de inſtancia vigiliatū: & hñōi. Sed nota: qz tertiana
vera prina oīat a cauſa de duplici: qz in cauſa de
cola putreſcit in locis p̄p̄inquis cordi. ſ. in venioz
ſtomaci: vel in venioz parit: vel ſupra epar: vel in ve-
nis pulmonis: in tertiana vero prina cola putreſcit
in venioz remotis a corde. ſ. in venioz infra epar: 2⁹ qz
in cauſa de mā: que putreſcit pōt eſſe cola pura: vel
ſlegma falſum: vt ingit ſlepp. in epidēmiz: ſed in ter-
tiana prina vera ſolum cola pura putreſcit in venio:
ſed remotis a corde. In cura vero prina oīat ab in-
terpollata ſolum 2⁹ magis: qz cedē intentiones ſunt
in prina: ſicut in interpolata: ſed 2⁹ magis ſunt in
prina: declaro: qz lenitio vētris oīeſt maior in cōri-
nua: & iō ſi fiat clyſtere: fiat magis lenitiuū: & inſrigi-
dantiū. ſ. ponendo aliqd de caſſia: vel tamarindia. ſ.
onē. j. cum decoctione lenitiua: & inſrigidantiua: & ſi
deſ lenitiuū p os cū caſſia: vel māna onē etiā tamar-
rundi ſimul. ſ. onē. j. Minoriatio cū ſloborb⁹ fiat in cō-
tinua: ſicut in interpolata ſi ſigna ſanguinis appa-
ruerint. ſ. vrina rubea: & groſſa: ſed aliqd plus de ſan-
guine extrahere puenit in prina: qz in interpolata
pſtante virtute. ſ. donec appareat maior mutatio ſan-
guinis in exitu ſanguinis: & ſi deſ minoratiuum mā
exiit furioſa etiā aliquaſ magis puenit euacuare qz
mā intra venas magis eſt apta nocere: qz extra. Bi-
geſtiū oīeſt idēſed magis inſrigidantiū: & cum ſi-
rupus violatus: & oxizaccara: vel acetosus ſimplex
pueniant: in aquis opz plus de aqua nenufaris pone-
re: qz de aqua violatū. Eradicatio fieri oīeſt modo
vbi nā nō moueat cū ſarmaco aliquaſ magis acu-
to. Alteratio ad frigidū ſimplr oīeſt cum eiſde: vel
cū aqua frigidā ſimplr: vel cū aqua ordē: vel cū aqua
angurie: ſed ſepius de his exhibere: vel plus pro vice
cū magis ſitiat. Alteratio correctiua accitium pue-
nit magis in prina: qz in interpolata: cum accētia
ſint intēſiora. Bieta oīeſt ſubtilior in prina: qz in
interpollata: qz in interpolata iōie quietis tu porce

pedere aliqd de carnibus. ſ. vel extremitates pulli:
vel prulum falſum: nō ſic in prina cōſtante virtute:
oīeſt eſſe diēta frigidior: qz ſibi intēſior eſt. Nota:
qz cum rigimine puenienti diēte intelligit ē regimē
pueniens in adminiſtratione ſex rerū non nālium. ſ.
aeris: cibi: & potus: mor⁹: & quietis: ſomni: & vigilię:
innationis: & retentionis: & accitium al. Nota etiā:
qz ſi due tertiane vere pūganſ ſiue interpolatę ſint:
ſiue prine: ſingulo die veniūt: & eadē cura erit: ſz diſ-
ſicilior: & ſi vna erit tertiana vera: alia tertiana no-
rba adminiſtrant adiutona propria vniūqz in die
ſua: dicit Gal. Ex hoc p3 error quorūda modernoz:
qz oīeſt qz in hoc oīeſt duplex tertiana a duab⁹ tertianis
qz in duplici tertiana aſſigif quorūdie in duab⁹ vero
tertianis eſt vna diēta interpolatiōis: ſicut ſi ſimpli-
ci: & due acceſſiones ſi tertia diē. Circa diēta dubitat
ſcrapio duplici: qz quō cola poſſit putreſcere: cū putre-
factio fiat tñ in re humida. Scō quō ex cola mora
extra venas poſſit fieri tremor: cum tremor videatur
requirere duos motus. vñ māc gñantia: & alteruz
virtutis debilitatantia ſubluare mēbium debile:
ſicut in paralyſi: ſed hic nō eſt hoc: quare &c. Rūden-
do ad p⁹ oīeſt: qz aliqua ſunt corpora ſiccata: & compo-
nis ſicce: vt lapia: ſerū: & iſta nō pñt putreſcere: & alia
qua ſunt corpora humida: ſed cōpſena ſicce: vt cēla:
& melia: & iſta pñt putreſcere. Ad 2⁹ oīeſt: qz tremor du-
pſ pōt fieri: vno mō: vt in paralyſi: alio mō ex cēla
ſubtili pungere mēbra pp qd retrahit calor nālio ad
interiora: & ſit tremor pp frigiditātē mēbre: & extrin-
ſeco: ſit etiā tremor pp humore frigidū: qz pñt ingit
mēbra ſenſibilia: & phibet expanſionē caloris nālio:
vt in febre ſlegmatica: & melica: & in illis a pñ nō ſit
tremor ppter groſſitatem humoris: ſed cū ſubtiliaſ: qz
ſit magis penetratio: & phibitio caloris: h ſcrapio.

De cura tertiane non vere ſiue norbe.

De cura tertiane nō vere: ſiue norbe tractando
opz intelligere: qz tertiana nō vera: ſiue norba
eſt: que ſit ex cola nō pura. Cola aut non pura eſt que
ſit p admixtionē ſlegmaris vel melie: & iō oīeſt cola
norba. i. baſtarda: bec aut cola norba diuidit: qz alia
oīeſt maioris fame: qz vt plurimum pringit. ſ. que eſt per
admixtionē ſleg⁹: & alia oīeſt minoris fame. ſ. que eſt
p admixtionē melie: & cola maioris fame diuidit: qz
alia oīeſt vitellina. ſ. que eſt p admixtionē ſlegmaris
groſſi: & alia oīeſt citrina: qz eſt p admixtionē ſleg⁹
ſubtilis: cola aut minoris fame eſt dupl: qz aut eſt p
admixtionē melie ab extra venientis: aut p meliam
ad intra ſegenire p viā aduſtionis. h. Ait. & cōiter
p colam norbā intelligimus colam factā p admixtio-
nem ſlegmaris: quilla vt plurimum accidit: & de illa po-
niſ cura ab auctoribus: quāuis poſſit eſſe illa: que eſt
minoris fame: de qua ē aliqd dicemus infra. De cau-
ſa igif tertiane norbe tractādo: cauſe intrinſece tam-
tate ſunt: qz ſunt cola pura: & ſlegma vel ſubtile: vel
groſſum cōmixta adintice: extrinſece vero cāſe ſunt:
que multiplicant colam: & ſlegma. Signa vero ter-
tiane norbe ſunt calor acutus: ſz non tñ: ſicut tertia-
ne vere: & pulſus velox: & frequēſ vrina pluſquā ruffa:
qz tñcta magis: accētia colē: ſed remiſſa. ſ. ſitio: ſicci-
tas oris: dolor capitis: inſtancia vigiliatū: & hñōi. Sz
interpollate ſigna vltra bec ſunt: qz incipit cū tppo. ſ.
frigore: vel rigore aliquo: ſed minore: qz in tertiana
vera: & variat horā inuaſionis de tertio in 3⁹ qz aſcen-
dit. i.

dit. i. tardius venit: nec terminat in 14° sed supra sed
nō transit quadragesimū: est enī bec tertiana norbā
febribus acuta tropica. i. puerilia. Hora: q. aliqui desce
dit: q. citi⁹ venit merito fortitudinis caloris. De cu
ra igitur tertiane nobis tractādo opz⁹ intelligit: q. ter
tiana norbā alia sit ex colā citrina & alia ex colā vitel
lina: que sit ex colā citrina bz oīa accētia. intensiora:
qz illa: que sit ex colā vitellina: bz vtrāqz indigeat
subtiliatione mae: sed maiori subtiliatione indiget
colā vitellina. Cura vtriusqz duabus intentionib⁹
principalibus pñcif. s. euacuatio: & alteratio: cū
sit morbus ex mala cōplōne cum mā: qz mā indiget
euōne: & mala cōplō alteratio: sed euacuatio cōpie
bēdit sub se tres intētiōes spāles: sicut diximus in
cura tertiane vere. s. lenitiō: minozō: & oigō: &
eradicatiō: & alterō cōriner tres spāles intētiōes
sej alterōne simplr ad frigidū: alterōne correctiua ac
cētiuz: & alterōne pseruatiua virtutis. s. dietā. p⁹ 20
lenitiōne vtrius intelligere opz: q. siue fiat cū clyste
rū: siue cū lenitio p os: q. opz vti partim calidū & par
tim frigidū & in colā vitellina magis calidū: qz in ci
trina: vtrūqz clyster fiat ex decoctione malucule
remmaria violarū mercurialis: adde anisoz: fennicu
loz: floz camomille: & plus in vitellina colā: qz in ci
trina: & cū melle rosato v⁹ violato: & adde aliquid de
oleo camomillinosi vero lenitiū def p os siue cassiā
exhibeat siue mānam: siue aliud lenitiū in decoctio
ne recentiz cordialit adde aliquid calidū: v⁹ de capil
lo veneris vel hmoi. p⁹ 20 minozatione faciendā in
telligere opz: q. duplex minozatio fieri pōt in tertia
na norbā: quia aut minozatio sanguinis p floborbo
miā aut minozatio humoris p farmariā: floborb⁹ fa
ciendā est si humor faciens febrem sit mixtus sangui
ni: qd cognoscit: q. vrina erit rubea grossa: aliter nō
fiat: & nota: q. si p res expectare 3^m paroxysmum erit
melius: v⁹ die. i. i. q. humor erit melius mixtus
sanguine: & si nō vis expectare 3^m paroxysmū ad min⁹
expecta 2^m. q. in febre colica nō statim oī fieri flobor
thomia sicut in sanguinea: & de extractione sangui
nis ad minus expecta: q. sanguis exiēs faciat aliquā
mutationem. s. v⁹ non sit ita grossus: neqz ita niger.
p⁹ 20 minozatione vero faciendā cū farmaco: siue flo
borb⁹ fiat siue nō: scias: q. nō oī fieri: nisi mā fuerit su
riosa: v⁹ sepe dictū est: & si fiat farmacū oī euacuare tā
de fleg⁹ qz de colat quare capiat farmacū: qd vtrāqz
mām euacuet. p⁹ 20 digestionē mae opz intelligere: q.
digestiū oī esse appropriatū colē: & flegmati & oī eē
incisū: & subtiliatū. Auic. dat hunc sirupū R. ace
rosi simplicis & mellis rosati colati cū aqua fenniculi:
& endiuic. s. moderni vero in colā citrina addunt siru
pum de endiuic: quare da vñ. s. de quolibet illorum
triū: & adde aque endiuic: aque lupuloz: & aque fen
niculi aī. vñ. j. sed in colā vitellina sio prentus siru
po solo Auic. & cū febribz trāsit 7^m. i. q. appareat dige
stio aliquat decoctio absynthij est melior bz Gal. & oīs
alios R. decoctionis absynthij & passularū: & in citri
na adde: & endiuic aī. m. j. bulliant p horā: & deinde
colatur: & de colatura da vñ. iij. & acerosi simplicis &
mellis rosati colati aī. 3. vj. & fiat sirupus p vna vi
ce: & porceriā loco acerosi simplicis ponere acerosi de
duabus radicibus: & si egritudo plungaret supra 14^m
tunc porces loco acerosi ponere sirupū de besantij: v⁹
sirupū diarodon acerosi cū aqua magis aperitiua:

v⁹ apio: aneto: & hmoi. Et aliqui ex antiquis: cum fe
bres plungant vtrūqz trociscis: v⁹ de rosia minorib⁹:
de spodio: de eupatorio: & de reubarbaro: post 14^m in
cipiunt dare de trociscis: & dant magis in forma pil
lulari cum sirupo. s. 3. s. & illi de spodio dant magis
in febribus inflāmatiuis: & de rosia in minus inflā
matiuis: & in processu valde post 14 dies: & plus dan
tur illi de reubarbaro: vel de eupatorio: mō aut nō
sunt in vsu: aut qz de his Gal. nihil dicit: aut qz sunt
multū displicibiles: mihi aut satis placēt. p⁹ 20 eradi
catino da qd euacuat colām: & fleg⁹ porces hoc facere
cum farmatis simplicibus. s. reubarbaro: & agarico:
qz reubarbarū euacuat colām: & agaricus fleg⁹ & me
lius est dare vtrūqz in infusione: & reubarbarū cōue
nit dare in infusione simplici. s. in aqua endiuic: & tre
bianoz & agaricū in decoctione facta cum rebus leni
tiuis: & cordialibus. s. in vñ. iij. illius decoctionis: p
spatius duoz miscerere oī bullire: & de vtroqz capia
tur ad minus 3. j. addita vñ. j. cassie: vel duab⁹ vñ
māne: & si vis dare farmacū ex farmaciis cōpositis po
res R. pulpe cassie vñ. j. diapheniconis electuarij de
psilio aī. 3. j. distēpera cū decoctione recentiz: & cor
diali additis anisoz: fenniculis: & passulis aī. m. j. liq
ritia 3. ij. p⁹ 20 alteratione simplr ad frigidū nota:
q. nō est alteratio faciendā simplr ad frigidū: s. prim
ad frigidū: & prim ad calidū: & iō non oī fieri cū poru
aque frigide: vel aque ordei simplr: sed bulliendo ali
quid calidū in ea. s. semen apij: & aneti: vel aliquid
hmoi: neqz puenit balneū aque dulcis i istar nisi post
statū vlem morbi. s. post digestionē mae: quāuis mō
nō sit in vsu. p⁹ 20 alteratione correctiua accētiū rec
urre ad ea: que dicta sunt supra de accētiis corri
gendis: & si timef de virtute virali fac epithima ad
cor tale. R. specierū cordialū vñ. j. s. aque buglossi:
aque rose: aque violarū: aque melisse aī. vñ. iij. mal
uaticiz aceti aī. vñ. ij. & fiat epithima: & si timef de
virtute nāli stomachi pforta stomachū: vel cum infusio
ne ex deo de absynthio: & oleo de spica: v⁹ mastice aī.
vñ. s. garioflox: & coralloz aī. 3. j. cere quātū suffi
cit: & si fortius pfortare volueris fac epithima pūa
ad stomachū: p q R. absinthij mēte: rosarū aī. m. j.
bulliant in vino. s. in pentula triū quaternoz cū me
dio ciato aceti: & fac bullire p horā: & colā: & cū spon
gia fac fomentationē ad stomachū ter: aut quater: po
stica inunge stomachū cum vnctione predicta. p⁹ 20 al
teratione pseruatiua virtutis. s. p dietā: bec oī esse mi
xa ex calidū: & frigidū: & ideo in iure pulli puenit bul
lire tria: aut quatuor grana piperis: & cū illo iure fa
cere ferculū: & cū bec tertiana norbā sit acuta cōuer
ua terminabilis supra 14^m & 7. 40^m ideo puenit dare
modicū de carnibus pulli: siue facere prusum salsum
semel in die. s. in mane si nō impedit aduētus febribz:
& in sero dare solum ferculū bullitū in bōdio pulli:
& duos bolos marciapanū: puenit bibere vinū albū
vel rubetū pauciferū: & bñ lympharū. Circa dicta ca
dunt alique diffi⁹. p⁹ 20 prima diffi⁹ est de tertiana no
rba pūua quō curari debeat: qz cum sit intensior fe
bris: qz tertiana interpollata norbā: magis pericu
losa: nō videt: q. eadē cura sit pueniens. R. nō dō oī:
q. eadē fere cura est: qz non oīnt in cura: nisi sm ma
gis: & minus: qm cum eisdem intētiōibus sunt: sed
scōz magis: declaro: qz si pcedim⁹ cū lenitiōe: maior
lenitio oī esse in pūua: qz in interpollata: & si pcedi

De tertiana
norbā
continua.

Tractatus tertius

mus cū cradicatiui: maior cradicatiui dicitur esse in pri-
ma: q̄ in interpollata: et sicetiam maior alteratio dicitur
esse tam simpliciter q̄ correctiua accitui: et q̄ in dieta:
q̄m dieta debet esse subtilior: et frigidior. Seda diffi-
cultas de tertiana minoris fame: que fit ex cola mino-
ris fame: que est cola mixta cū melia: quibus signis
cognosci possit: et quō curari debeat. Respondendo dicitur: q̄
quantū ad signa: cum hec febrius tertiana minoris fa-
me dependeat a cola: et melia simul mixtis signa eius
sunt mixta ex signis cole: et melie: et cum pulvis rōne
cole fit velox: et frequens: et rōne melie fit pūis: et rar-
dus: ideo pulsus huius febrius nō est multū velox: nec
multū frequens: et videt pulsus esse aliquatū tenuis: et
color corporis inter citrinū: et nigrū. i. declinat ad fi-
scum: urina subtilis: et nō multū rincta: sudor mino-
raf in hac febri: et prolixior est: et accidit magis in cō-
plexionibus melicis: et in quibus multiplicat cola: et
melia: siue fit melia nālis: siue fit per viā adustionis.
Quantū ad curā dicitur 2° q̄ curat hec febrius cū simili-
bus interionibus curatiui: cū quibus alie febrius col-
lericet in hac op̄ habere intentionem ad colam: et
meliam. p̄mo ergo cum lenituius pcedat: et fortio-
ribus: q̄ in hac febri fit exsiccatio v̄trius: et rōne cole:
et rōne melie: pcedat ergo cū frigidis multū rēpara-
tis: sed cū humidis excolituius addendo semper vltra
decoctionē lenitiuā melio violari v̄nc. ij. olei cōis: v̄l
camomille v̄nc. ij. cū vitello oui: et vno cocleari salis.
p̄mo minoratiōe verosi expedit facere slobotemiā
fac vt supra. si q̄m urina est rubea: et gressa: et nō alr: et
nō euacua multū: p̄ farmacia vero si pueniens fit: q̄
mā furiosa fit da farmaciū: q̄d partim colam: et partim
meliam euacuet. p̄mo digestiui vero da sirupū qui
respiciat colam: et meliam et nota hic q̄ alius sirup⁹
puerit p̄ melia si fit nālis: et alius pro melia genita p̄
viā adustionis: p̄ nāli melia mixta cole. ij. sirupi ace-
rosi simpliciis sirupi de pomis: Sabor regis añ. 3. vj.
aque lupulorū: aque buglosse. añ. v̄nc. j. s. misc p̄ vna
vice: pro melia p̄ adustionē genita mixta cole da hūc
sirupū. ij. sirupi de fumoter: sirupi acerosi simpliciis
añ. 3. vj. aque fumiterre: aque lupulorum: et buglosse
añ. v̄nc. j. misc p̄ vna vice. p̄mo cradicatiui farma-
co da farmaciū q̄d respiciat colam: et meliam: vt ḡra
exēpli. ij. pulpe cassie v̄nc. j. electuarij de psilio: cōse-
ctionis hamech añ. 3. j. s. distēpera cum decoctione
recenti: et cordiali: et adde melisse: et fumiterre: passu-
larū añ. m. j. liquiritie 3. ij. et si vis dare medicinā cō-
positā ex simplicibus. ij. manne v̄nc. j. s. infusionis
reubarbari. 3. j. sene 3. j. spice 3. j. distēpera cū de-
coctione dicta supra. p̄mo alteratione simplr quan-
tum ad frigidū v̄trius rēparatis: q̄ si cola est calida:
melia est frigida: sed quantū ad humidū v̄trius alte-
rationibus fortibus: q̄ v̄tra q̄ pars est sicca. p̄mo alte-
ratione correctiua accitui: recurre ad ea: que dicta
sunt supius in correctione accitui. p̄mo alteratione
p̄seruatiua virtutis. i. p̄ dieta procede cū minus frigi-
dis: et cum magis humidis et cum nutrientibus boni
nutrimēti: et facili digestionis: vt cū ferulis ex me-
dulla panis bullita in iure pulli: v̄l hedi: vel castrati:
et cum modica carne de manet: et nō de sero: et cūz porri
vini albi: vel rubei pauciferi. Tertia difficultas ē an
possit fieri febrius ex cola prassina: vel eruginosa: R̄n-
deo de hoc sunt opinionēs. Aliusq̄ vult q̄ sic
eruginosa. et dicitur sunt febrius fraudulente: et deceptibiles plu-

An possit
fieri febrius
ex colera
prassina: v̄l
eruginosa.

rimum: que h̄nt accitua perniciofa insequētia calidi-
tatem validā. s. ex siti valida: instantia vigiliariū: et
alienatione: et vrine sunt virides: vel nigre: et addit:
q̄ si hypostasis est nigra siue in fundo: siue in medio
morunt et citius q̄m in fundo est nigra: si in die cre-
tica aliquā apparet vrina nigra siue hypostasi ē signū
salutis: q̄ melius est: vt vrina sit siue hypostasi: q̄ q̄
faciat nigrā. Alius p̄firmat idē dicens q̄ nō euadit
a periculo maximo maxime que sunt ex prassina: et
eruginosa: et videt impossibile q̄ ab eruginosa aliq̄
possit euadere: et hec febrius longos bz paroxismos: et
accitua pessima: et p̄ter hoc indigent purgatione cū
medicina purgantē colam adustā. i. colam: et melias:
prius remissa caliditate: et sicetate febrius tam intrin-
secus cum porri aque ordi: vel angurie: q̄ extrinse-
cus cū oleo amigdalorū dulciū: et oleo violato: et ape-
rire oppilationes est maxime p̄rium in hac febri: nī
si fuerit excedens caliditate: q̄ si fuerit debet intē-
dere solū ad infrigidandū: et humectandū: hec Alius.
Alia est opinio cōis: que dicitur imp⁹ est febri fieri
ex h̄mōi coleris: q̄ nā nō tolerat fieri putredinem in
cola rāte malignitatis: et cōis vident affirmare b̄: q̄ nō
tractat distis: sic Gal. Alius. Scrapio sūt h̄mōi et c.

De quotidiana vera.

De quotidiana vera p̄ter dicens est: et hec autē
febrius flegmatica quotidiana dicitur q̄ quor-
die facit mortū sium: dicit autē vera: q̄ fit ex flegmate
nāli: et distinguat p̄ra illam: que fit ex flegmate nō na-
turali: et hec est p̄ncipalis diuisio febrius flegmatice. s.
que fit rōne m̄ae putrefacere: altera vero diuisio fit rō-
ne loci: et sic diuidit in p̄mā: et interpollatam: febrius
p̄mā dicitur q̄n fleg⁹ putrefit intra venas: interpolla-
ta vero dicitur: q̄n flegma putrefit extra venas: et ter-
tio diuisio fit rōne accitui: et sic diuidit febrius flegma-
tica q̄ alia dicitur syncopalis humorosa: q̄ fit ex fleg⁹
crudo ledente os stomaci inducēdo syncopim: et alia
dicitur syncopalis minuat que fit ex cola ledente os sto-
maci inducēdo syncopim. Reddamus igit ad p̄n-
cipalem diuisionē: que est rōne m̄ae putrefacere: quia
aut fit putrefactio flegmatis nālis: aut nō nālis: fleg⁹
nāle fm̄ Alius. dicitur: quod est aptū pueri in sangui-
nem: q̄m flegma est sanguis diminute decoctus: fleg⁹
vero non nāle est quod nō est aptum pueri in sangui-
nem: et tale flegma nō nāle dupl^r diuidit fm̄ Alius. s.
aut rōne sbe: aut ratione saporis: rōne sbe quarrupl^r
q̄ aut flegma bz diuersitatē in partibus manifestam
sensibus. s. quo ad subtilitatē: et grossitē: et est p̄ma
spēs: aut habet diuersitatē in prius nō manifestam
sensibus: et est scda spēs aut flegma est valde subtile:
quod dicitur aq̄osum: aut flegma est valde grossum:
quod dicitur gipsum. Si aut rōne saporis diuidat: aut est
dulce: aut salsum: aut acerosum: aut ponticū: sic ingt
Alius. dulce dicitur vel q̄ aliquā dulcedinē bz in se v̄l
q̄ prius sapore: vt in hipidū: salsum vero dicitur ex per-
mixtione partū terrestriū adustarū: siue ex p̄mixtio-
ne celere: et hoc flegma calidius est alijs: acerosum ve-
ro dicitur: aut p̄pter p̄mixtiones melie acris cum illo:
aut p̄pter cām in se ipso pringentē: q̄ ex ebullitione
fit acerosum: sicut vinus fit acerosum ex ebullitione
ponticū vero dicitur p̄ admixtionē melie pontice. i.
stipricet: aut p̄pter causam in se ipso: q̄ ingrossat ita:
vt ad terrestritatē quodā modo accedat: est et aliud
flegma in modo sbe a flegmaticis dictis distinctus:
quod

quod ē vitreū spissum et grossum: hec **Anic.** et postea subdit pcludendo: fleg^a ex pte sbe: aut est aquosum: aut mucilaginosum: aut vitreū: aut gypseū: ex parte vero saporis: aut est salsum: aut acetosum: aut ponticum: aut insipidū: quod dicitur dulce: et non pradicat si perius dicitur: qz sub mucida ginoso cōprehēdit duas species: que bñt diuersitate i pibus: et addit vitreū: qre cū diuisio rōne mae fiat in fleg^a nāle: et nō nāle: et cū vltima fleg^a nō nāle diuidit in dulce. i. insipidū: et in salsum: acetosum: et vitreū: vt cōter de his tractat in febribus: tunc diuidit non nāle partim ex pte sbe: et prim ex parte saporis. Et de curatione febris flegmaticae diuersimode pcesserūt: qz quidā tñ vnus cap^m faciunt: vt **Serapio**: et **Bordonius**: et multi alij. Alij vero curam ponunt in duobus cap^m vt **Gal.** qz in vno ponit curā quotidiane vere siue interpollata sit: siue p̄tinua: qz parum ofnc: in alio ponunt curam quotidiane nō vere simul cōprehendendo p̄tinuaz et interpollatā: bi distinctius loquunt: sed p̄fise tñ cāgunt curā syncopalis: que nō parua difficultatem hz **Anic.** vero i quatuor capitulis ponit curā cumlibet flegmaticae in p^o cap^m ponit curā interpollatae in secōdo curā p̄tinuae in tertio curam empyalez et p̄parietin⁴ curā syncopalis. Non satisfacit nobis: qz magis ofc quotidiana vera a nō vera: qz interpollata a p̄tinua sñt **Gal.** igit magis pueniens erat duo cap^m facere de vera: et nō vera: qz de interpollata: et p̄tinua. Hos igit tñ tria cap^m facimus de febre flegmatica in p̄mo de quotidiana vera tractabimus: siue interpollata sit: siue p̄tinua: in 2° tractabimus de quotidiana nō vera siue interpollata sit: siue p̄tinua: sñ qz p̄prehēdet curā empyale: qz ex flegmate vitreoz sñt p̄parietin³ cap^m tractabimus de syncopali humorosa: et minuta. **I**n hoc p^o cap^m de quotidiana vera determinand. do ponemus causas: signa: et curā. Quātu ad causas p̄mitivas dicimus: qz cāe sunt quēcūqz generant humore flegmaticū sicut occurrunt p̄tinuo ex cū i p̄repletio nimia: indigestio coitūs sup̄flū: comestio multa holerū: potus aque: et siliat: cā vero corpora lia. s. que est intrinseca corpori est humor flegmatic^o nālis: et diuidit: qz alius stat sub forma cāe p̄tinuae. s. qñ putrefactus est. Quātū vero ad signa: hec sumunt a tribus rebz. s. a rebz p̄ter nāmā rebz nālib^o: et a rebz non nālib^o: a rebz p̄ter nāmā sumunt septe signa cōia tā interpollata: qz p̄tinua. s. calor lenius: pulsus paruus: et diuersus: et tanto minor pulsus quartane: quātō pulsus quartane minor est pulsus tertiane: et vt inquit **Anic.** significationibus huius febris: vrina in p̄n^o subtilis: et alba p̄pter multitudinē oppilationis: et frigida: in p̄cessu sit rubra: et grossa: qñ humor recipit digestionē: color eius trahit ad viriditatem: sed declinat ad albedinē: dolor stomachi est de fortibus significationibus huius febris: est enim accūs p̄tinuum huius febris: et cū vomitu crebro sit talis dolor p̄tinuatio sris p̄comitaf hanc febē p̄pter humiditatem oris: et linguae p̄tinuatio etiā sudoris p̄comitaf hanc febē: inquit **Anic.** et de p̄p̄is significationibus est puitas sudoris: et p̄tinuatio eius: sed interpollare tria signa vltra hec sunt: p^m qz incipit cū frigore: 2^m qz durat decem et octo horis: et sex horis in falsa quiesce est: inquit **Gal.** cum declinat nō est oīo sine febre: 3^m cades hora inuadit singulo die cum frigore: sed p̄tinua eadē hora

ex crescentiā facit. Signa ex dispositione nāli sunt: qz plurimū accidit in complexionē flegmatica in etate pueritiae: vel senectutis: sed in pueritia p̄pter gulositatem: in senectute vero p̄pter frigiditatem: et accidit sedm plurimū crapulosis: in regionib^o frigidis: et humidis: in repositibus frigidis: et humidis. Signa ex rebz non nālib^o: quia multoties accidit iis: qui sunt multe orisfatis: et qui nō digerūt cibum: et qui laborant assidue: et p̄pue post cibum. P̄tinuatio vero est qz hec febris est longa: et qz non est absqz periculis qñ ledit nām et dicit non p̄mittit eam quiescere die integro: qñ os stomachi 2^m plurimum lesum est: et de p̄p̄erate huius dispositionis est: vt faciat nauicaz et p̄hibitionē a ciboz et p̄auitatem digestionis. Curatio huius febris quotidiane vere ouabz cōplect int̄tionibus gñalibus. s. euacuatiōez et alterationē: sed euacuatio tribus cōplect int̄tionibus spālibus. s. lenitiōez: vel minoratiōez digestionē et eradicationē alterationē vero cōplect tribus int̄tionibus spālibus. s. alterationē simplr: alterationē correctiua accūs: et alterationē p̄seruatiua virtutis. i. dieta pueniēte. Receptio v̄tris fieri pōt dupl̄r. s. aut cum clysteriā aut cū lenitiuo p̄ cōsi p^o modo: nō solum fiat cum decoctione malue: blere: maris violatū: et mercurialis: s. addat de anisoz et fenniculo: et floribus camomille: et addat vñc. j. mellis violati: vel rosati colari sed in p̄cessu addat byerepigre vñc. s. si vero sumas lenitiuū p̄ os sumas mane vñc. j. c. cū vñc. j. diacatboliconis: vel cassie: et diacatbolicon añ. vñc. s. vel 3. vj. 2^m dispositionē patientis faciem: et vel officilem ad exitū. Minoriatio: si est necessaria p̄pter multitudinē mae va post tres dies tale minoratiuum. s. diacatbolicon añ. j. trosciscz et agaricoz et diaphniconis añ. 3. j. distēpera cum decoctione recentis: et cordiali: et adde anisoz et fenniculoz: capilloz v̄neris passularum añ. m. j. liquiritie 3. ij. vel da pillularū aurearū 3. j. et refovent quinqz pillule cū aqua fenniculi. Digestio fiat cum iis: que subtiliant: et incidunt: sicut est secha niabin. i. oximel simplex: et in p̄cessu cū iis: que p̄uocant vrinā: sicut est radix apij: fenniculi: et byssopiz ad p̄icularia descendendo da hoc digestiuū a p̄n^o. s. oximellis simplicis vñc. j. mellis rosati colari. vñc. s. aque fenniculi: et capilloz v̄neris añ. vñc. j. c. et fiat sirupus. p̄st ost 7^m exhibeant magis aperitiua. s. oximellis sglirici vñc. j. mellis rosati colari. vñc. s. aque apij: byssopi: et fenniculi añ. vñc. j. p̄st ost 14^m denatur adhuc magis aperitiua: et magis subtiliatiua: vt. s. decoctionis infra scripte vñc. ij. s. radices apij: fenniculi: byssopi: petrosilli: sparagi añ. m. j. bulliāt cum absynthio: et menta añ. m. j. postea adde oximellis squilirci: mellis rosati colari añ. 3. vj. vel da decoctionē absynthij: et eupatēij cū oximelle squilirci: et rosato colato. Eradicatio vero huius humoris diuersa est apud diuersos: et tres modos inuenio: vnus est modus **Gal.** qui est: vt post digestionem humoris defcatarricū flegmaticū. i. euacuatiū flegmaticū sic eniz inquit **Gal.** in epistola ad **Blaucentē** bis v̄ter dep̄nendus est catarrico flegmatico siue modo fiat illud cum turbitis: siue cū agarico est in p̄tate tua. Alter modus est **Serapionis**. s. parim digerere: et parim euacuare: sic enim inquit **Serapio**: et euacuemus eos assidue cum pillulis de aloē: aut cum illis: in quibus est eupatozid: aut cum illis: in quibus sunt sp̄s: aut

Curatio

Tractatus tertius

cum istis in quibus est hierapigra turbitur: et mirabolani. Tertius modus est Añic. qui in pre digerit: et in pre euacuat: et sic pcedit: inquit enim. Ego vero nō diligo expectationem digestionis: et lenificationis cum ijs que diximus prius: immo opz: vt euacuetur ex eo aliquid: et expectet in reliquo vsq; quo digerast: et fiat illud cum facilitate paulatim absq; supfluitate: deinde puenias ad diuerica: hec ille: et in hoc casu laudar pillulas de turbitur: et porca intelligere pillulas aureas turbituras: si velles dare medicinā potabilem de cōpositis da diaphniconis vulcis 3. iij. cum vñc. j. cassie distēperate cū decoctione recentis: et cordiali additis anis: fenniculis: et passulis: et liquiritia: et hunc 3^m modum magis laudo: et nota: q; magnā vim faciunt in puocando vomitū in hac febre. Ingt Bal. radices vande suntificur supra monstrauimus: et vomitus puocandus est: et vrina. Et Serapio ingt. Si autē accidit vomitus i hac febre: nō opz: vt abscondas eum nisi transeat mensurā: donec debilitet virtutes: et tunc abscondamus cū sirupo de citonijis qui ofmina. Et Añic. inquit. Et administref vomitus euz raffano: cum ministracione cibi: et sic cū geleniabin: qđ in portu def in pñ. Alteratio vero simplr ad frigidum nō fiat cum aqua frigida simplr: neq; aqua oz dei: nisi aliteret partim ad calidū: vt inquit Serapio: decoquas in aqua oz dei ex radice apij: et ex radice feniculi quāritas vñc. j. et def cum sechaniabin de melle. i. cum oximelle simplici: et hec vas p firi rollendas: q; si accedit aqua oz dei in stomacho: damus loco eius aquā mellis: neq; balneū aque vulcis: quod fit ad in frigidandū pueniens est in hac febre. Alteratio vero correctiua accitium sic fiat sū Serapionē. Si soda accidar administra decoctiones: et pone pedes: et manus in dicta aqua: dum est calida: et stringe crura foritersi accidar dolor stomachi: pforet stomachus cū absynthio madefacto euz maluarico super testā calidā. Item pfora euz oleo mastice: et oleo de absynthio: vel d spica añ. vñc. 5. gariofilis: et corallis additis añ. 3. c. cere quantū sufficit. Et si potētius via pforare fac fomentuz ad stomachū cum decoctione absynthij: mente: et rosarū añ. m. j. bullitis partim in vino: partim in aqua addito medio cyatho aceti. Alteratio pseruatia virtutis: que maxime fit cū dicta: fiat cum cibis calide virtutis: qui flegma incident: et deponāt: et tēperent ventrē frequēter obsequio. Tria maxime pseruanda sunt in cibo: qualitas: quāritas: et hora: qualitas est duplex. s. s. b. alio: et accitialis: in qualitate substantiali da cibos boni nutriti: et facili digestio: nō in qualitate accitiali da cibos aliquatū declinantes ad calidū: et ideo in iure pulli pone aliqua grana piperis. s. p. fracta ad bulliendū. In quantitate dicta pcedat subtiliando vsq; ad statū: deinde ingroffet: et p tribus primis dieb^{us} fit pcentus solo ferculo manet: et postea incipiat cum modico cōrui in mane: et ferculo: in sero vero euz solo ferculo: si aliud nō impediāt. In hora vero fac: vt cibet in mane ad minus per quatuor horas añ paroxysmū i sero vero si nō pōt cibari i declinatione: cibet in aug^{mento} et euz solo ferculo: et potus fit vñc albus: aut rubet pauciferū aliquatū lymphatum. Circa febrem quotidianā verā primū opz intelligere vñc^{us} q; iste eedē intēriones sunt ad curandum primū: sicut in interpollatā. 2° opz intelliget: q; oia iste intēriones debet esse fortiores in ptiua: qđ in interpol-

lata: et lenitio fortior d; esse: et minoratio si puenit d; esse fortior: et digestio fortior: et radicatio etiā fortior: s; nō plusquā pueniat pti mā digesta: alteratio ad frigidum aliquatū plusquā in interpollata: alteratio correctiua accitium etiā fortior: et dicta maior in continua: qđ in interpollata: et hec satis possunt intelligi ex dictis superius: quare etc.

De quotidiana non vera.

Quotidiana nō vera fit ex fleg^{ma} nobis siue non nālī: huius signa sunt sū Bal. in epistola ad Blauconē. Primū est: q; non vera quotidiana variat semper horas accessionis: et potius descendēdo. i. anticipando: qđ ascendēdo. i. postponēdo verbigra si vna die venit q̄tra hora: et altera die venit tertia hora: et sic p singulos dies descendit: 2° signū est: q; quotidianarij nobi magis pariuñt frigues: qđ veri: s; hñt veri horrores leues: et ideo dicit: q; quotidianarij nobi nō sunt a flegmate vulci: sed a fleg^{ma} acris: ideoq; magis frigus pariuñt. 3° signū addit Bal. q; quotidiana maxime fit in autumno: quāuis of tēpore fieri possit: hec Bal. vbi supra. Et quāuis hec signa sint cōmunia of quotidianis nobis: tñ vna quotidiana nobis. s. cū piala: que fit a fleg^{ma} vitreo: et huius signum ppiū est: q; frigiditas intrinsecus percipit: et caliditas extrinsecus: et rō huius est: q; flegma vitreū solum putrescit extra venas. i. in stomacho: vel intestinis: et cum pars eius putrescit expandit calor ad exteriora: sed cū maior pars intrinsecus sit: que vero putrescit in frigore suo magis roborat: ideo intrinsecus magis frigiditas percipit: in lyparia vero cō. que est alia quotidiana nobis opposita illi: q; in ea calitas intrinsecus percipit: et frigiditas extrinsecus: rō huius est: q; in pundo corporis partū de vitreo humore est et partū de illo putrescit: qđ ibi intrinsecus caliditate facit: sed euz plurimū de vitreo fit extrinsecus: rō magis extrinsecus frigiditate facit: quare percipit extra frigues: et intra calor. Cōtingit etiā lypariā fieri a colā: per accitiam: q; raro: et p se a fleg^{ma} vitreo: q; sepe: et modus quo fit a colā est: q; cum parū de colā putrescit ad intrinsecus ibi calores facit: sed vapor ex illa resolutus ppter sui paucitatem ad extra puenire non pōt: quare caliditas interior percipit: et exterior frigiditas. Circa 2° signū cadit duplex difficultas cū dicit: q; quotidianarij nobi magis pariuñt frig^{us}: qđ veri quotidianarij: et maxime circa cām eius assignatā: q; dicit: q; rō huius est: q; quotidiana nobis fit a fleg^{ma} acris: et nō dulci. p^o arguit: q; fit a fleg^{ma} vulci: q; Añic. vñc. videns flegma non nālē rōne saporis: diuidit pmo in flegma dulce: salsum: pacerosum: et ponticū. igit ex flegmate vulci fit qñq; quotidiana nobis. 2° arguit: q; nō fit ex fleg^{ma} acris: semper: vt videt innuere: q; aliqñ fit ex fleg^{ma} salso: aliqñ ex flegmate pontico: igit rō assignata non est verat: quotidiana nobis magis faciat frigues: q; fit ex flegmate acris. Circa signū empyale: et lyparie cadit etiā duplex difficultas p^o q; dicit: q; in empyala interior percipit frigiditas: et exterior caliditas in lyparia cō. Cōtra arguit: q; cum febris fit calor extrinsecus accensus in corde: igit intrinsecus caliditas percipit: et cum pcedat ab eo mediante spū: et sanguine p venas: et arterias in totū corpus: igit in toto corpore percipit caliditas: et nullibi frigiditas. 2° ptra causas huius assignatū arguit q; dicit: est: q; fleg^{ma} vitreum solus putrescit extra venas: ptra arguit: q; humor nō putrescit

putrefcit extra venas: nisi mittat a venis extra venas
a nā: igit flegma vitreū pōt esse in venis: sed ibi pōt
derelinqui a calore nālī: quare pōt ibi putrefieri &c.
Rūdo ad p^o difficultatē euz arguit: q^o quotidiana
notha pōt fieri ex flegmate dulci: oicis q^o vera quori-
diana fit ex flegmate onici: & rō est: q^o fm. Anic. fleg^o
est sanguis diminute decoctus: sed sanguis diminute
decoctus est onici: igit fleg^o nāle est dulcer: piter ex
illo fit flegmatica vera. ad argumētū dicit: q^o qū di-
uidit flegma nō nāle in dulce: & falsum &c. improprie
accipit dulce. f. p. insipido: siue p co: quod pūat fa-
pore. Ad secundā difficultatē eum arguit: q^o nō omne
flegma nō nāle est acre cōter oicis pcedendo: sed qū
Sal. dicit: q^o flegmatica notha fit a fleg^o acris: intelli-
git ut plurimū: & nō semp. p^o dōt tū defendi: q^o omne
flegma nō nāle picipet acedine: pbat: q^o de vitreo
dicit Anic. q^o qūq^o acre est: & qūq^o sapore: nō hīs: de
falso pbat: q^o cū fiat ex p̄mixtione partū terrestrū
adustarū: licet rōne adustarū fit falsum rōne tē
strū aliquid de acedine tener: sic etiā ponticū rōne
partū terrestrū aliquid acedinis tener: quare &c.
Ad tertiā difficultatē eum arguit: q^o non pōt esse q^o
in empyala frigiditas picipiat intra: & caliditas ex-
tra: in lyparia &c. p̄p̄crea: q^o fēbus est calor accen-
sus in corde: ergo necessario interius picipitur calidi-
tas: & cū pcedit calor ab eo p̄ vniuersū corpus: ergo
necessario picipit etiā caliditas extra. oicis: q^o de cali-
ditate extra nāle cōicata cordi in empyala: q^o pua est:
& frigiditas maior est: ideo magis picipit frigiditas
intrinsecus: q^o extrinsecus. f. in p̄ssu: in lyparia ve-
ro caliditas nō picipit extrinsecus: p̄pter impedimen-
tum: q^o ibi est flegma vitreū impediens eam: & in diffi-
nitione febriū: cum dī: q^o calor expandit per vniuer-
sum corpus: intelligitur nisi aliud impediat: sic dicit
Anic. in cap^o de lyparia. Ad quartā difficultatē cū
arguit: q^o fleg^o nō solum putrefcit extra venas: sicut etia
intra q^o humor nō putrefcit extra nisi mittat a venis:
extra venas: negat hoc: q^o solum humor gñatus cum
sanguine est: q^o mittit a venis extra venas: quale non
est flegma vitreū: quod generat solū p indigestionē.
Curatio quotidiane nocte fm Sal. maxime fit cum
quatuor auxiliis: p^o est p̄fortare stomachū euz somēto
facto ex rebus p̄fortantibus stomachū: ut supra dictū
est. f. absynthio: menta: mastice: & spica: & hmoi. 2° est
exhibere catartici. i. solutiuū: quod colam: & flegma
euacuet: cum tū in quotidiana vera pueniat solū ca-
tartici p fleg^o deponēdo. 3° auxiliū est premittre di-
gestiuū fortius: q^o in quotidiana vera: q^o in vera suffi-
cit oximel: sed in nō vera opz addere piper: pulegiū:
hyssopum: organū: & hmoi. 4° auxiliū est puocare vo-
mitum: ut supra dictū est raffano infuso in oximelle
p̄dicte: sicut v̄rina puocāda est: hec Sal. in epistola ad
Blauconē. Circa dicta cadit difficultas q^o farmacū
exhibendū in quotidiana nō vera debet p̄portionari
māe peccanti: sed in quotidiana nō vera aliqū cum
flegmate peccat melia: ut in fleg^o aceroso: & pontico:
aliqū vero solum flegma ut in fleg^o vitreo: igit nō re-
ere dicit: q^o in quotidiana nō vera pueniat solum far-
macū: quod purget solum colam: & flegma: Rūdo
dicit: q^o intendit q^o in quotidiana vera puenit solū
farmacū: quod purget flegma: sed in quotidiana nō
vera nō puenit solum euacuare flegma: sed aliqū opz
euacuare colaz: & flegma ut in fleg^o falso: & aliqū opz

euacuare flegma & meliam: ut in fleg^o aceroso: & pon-
tico: & aliqū puenit solum: quod purgat flegma ut in
vitreo: & hoc intendeat Sal. Quare p̄ cōpleta cu-
ra quotidiane nocte: siue nō vere: opz 2° vñd quāq^o
spēs digestiua p̄p̄ia ponere: & far maca appropriata: &
alteratua p̄p̄ia: in quibus dñt a vera quotidiana
Digestiuū p flegmate falso. R. sirupi de fumoterre:
siue sirupi de epythimo vñc. j. q^o vterq^o respicit māz
adustam: oximellis simplicis vñc. s. aque sumiterre:
aque endiuie: & fenniculi añ. vñc. j. misc p vna vice.
Digestiuū p flegmate aceroso: & pontico. R. sirupi de
pomis Saboz regis vñc. j. oximellis simplicis vñc. s.
aque epythimi: aque fenniculi: & melisse añ. vñc. j. mi-
sce p vna vice. Digestiuū pro flegmate vitreo. R. ox-
imellis sglitici vñc. j. mellis rosati colati vñc. s. aque
hyssopi: apij: & fenniculi añ. vñc. j. & misc p vna vice.
p̄p̄io flegmate vero dulci digestiuū pueniens est: quod
puenit in quotidiana vera. f. R. oximellis simplicis
vñc. j. mellis rosati colati vñc. s. aque fenniculi: ca-
pil. vneris & buglosse añ. vñc. j. Farmacū vero pro
p̄p̄io p flegmate falso est qd euacuat colaz: & fleg^o: &
ideo vltra agaricū: siue turbitū pueniens est reubar-
barū: ideo R. agarici: siue turbitū 3. j. salis gemme
3. j. si capis agaricū vel gingiberis 3. j. si capis tur-
bitū: & bulliat in tribus vñcys decoctionis cordialis:
& recentis addito fenniculo: & aniso p quartā partes
boiet: & adde infusionē 3. j. reubarbari cum lenitio.
vñc. vel māna: vel cassia: vel diacathelicone. f. vñc. j.
Aliud farmacū cōpositū ad idē. R. electuarij de suc-
co rosarū: siue de psilio: diafiniconis añ. 3. j. s. distēpe-
ra cū decoctione dicta: addito aliquo lenitio. Aliud
in pillulis. R. pillularū de fumoterre: pillularū aurea-
rum: turbitarū 3. s. refoiment quinq^o pillule cum
aqua sumiterre. Farmacū p flegmate aceroso: vel pō-
tico est qd partim euacuat fleg^o & partim meliam. R.
senec & agarici añ. 3. j. salis gemme: & spice añ. 3. j. co-
que in vñc. iij. decoctionis cordialis: addendo fenni-
culum: hyssopum: & apū p quartā partē hore addita
vñc. j. diafene magistralis: fiat portio. Ad idē aliud
farmacū ppositū. R. diafiniconis: p̄fectionis hamech
añ. 3. j. s. diafene magistralis vñc. j. distēpera euz de-
coctione cordialis: addendo in decoctione anisi: fenni-
culi añ. m. s. epythimi: & polipodij añ. 3. ij. Ad idē
aliud in forma pillulari. R. pillularū aurearū turbi-
tarū: pillularū de lapide lazuli añ. 3. j. s. hant quinq^o
pillule cum aqua buglosse. Farmacū p flegmate vi-
treo. R. turbitū 3. j. gingiberis 3. j. diacatheliconis
vñc. j. distēpera cū decoctione cordialis addendo ani-
sum: fenniculum: hyssopū: & apium. Ad idē aliud far-
macū cōpositū. R. diafiniconis: electuarij indi añ.
3. j. s. distēpera cū decoctione cordialis addendo leni-
tiū vñc. j. vel cassie: vel diacatheliconis. Aliud in for-
ma pillulari R. pillularū aurearū turbitarū: siue pi-
llularū de agarico 3. j. vel pillularū cochiarū 3. j. Al-
terantia in flegmate falso puenientia debent verter
partim ad calidū: & partim ad frigidū. Alterantia
in flegmate aceroso: & pontico debēt
vergere ad calidū magis: q^o ad frigidū. Alterantia
in fleg^o vitreo debēt tota: & vergere ad calidū: & Anic.
additū lyparia i regimine indiget p̄ magni uiuamenti in
vtraq^o: & sollicitudo magna hñda est de stomacho. f. ut
p̄fortet: & gradario fiat in digestiue: & sicut in farma co.

Tractatus tertius

De febre synopali humoralis: et de
febre synopali minora.

De febre synopali humoralis: 1° dicitur esse: si
de synopali minora: et tangemus principaliter
tria de his febribus: 1° quod dicitur eam in ordine ad
eum quodammodo: 2° tangemus signa et deman-
strare: 3° tangemus curam et viamque. Quan-
tum ad 1° febres synopales humoralis est que fit 2°
plurimum propter flegma crudum quod: fit 2° plurimum
propter naufragium et frictum et repletionem: cum qua debi-
litas omni stomachi pinguis: et plurimum fit synopie et
modis: quo synopie fit est: quod accidit in inceptione
sua: et effundatur ad cor res frigida sic cito accedere
synopum: propter quod minores pulsus et tardas: et fit
raris. hec Avic. Quantum ad 2° quatuor signa pene-
ralia sunt huius febris: 1° est: quod cum commouet ma ad
putrefactionem cadit virtus ita: et faciat belitacionem
secundum signum est de dispositione corporis: quod cum ea ap-
paret: flatu faciem mollicie corporis: et inflatio sub
hypochondriis: et fit in visceribus: 3° signum est ex colore
corporis: quod non stant in eadem dispositione: aliqui enim
sunt citius: et coloris: aliqui plumbi: et aliqui citius: et
quidam nigri: et quidam labia eorum sunt sicut coccidus mo-
rari oculi eorum sunt fusi virides: et exiit valde a 1°
promotione egrum induratum fit sicut maniacus valde. 4°
signum est ex vomitu: quod quidam vomunt rem viscosam: et
quidam apostema in visceribus ex cocta grossa etiam
re: si fit aditus in visceribus enim: ut colam. 1° 2°
noscitur est magis ad malum: quod ad bonum: id est: quod
si vomit: ma: virtus non sufficit pro cam: et si fiat de
cupatio in euacuatione maei: vel cum febris vel far-
matia: virtus non tolerat: quo enim potest tolerare euac-
uationem: cum ipsa in quiete stans patiat synopum?
Itaque cum indigeat cibo: quod non est in corpore eorum quod
sufficit virum: si dabit cibum: ma augetur: si non da-
bit: virtus deficit: quare casus valde suspectus est. Itaque
cum ma sollicita fit in calefactione: et subleuatione: et
putredo adiungit hoc propter quod coenadit a nocumen-
to frigoris: sed cadit in nocumentum caloris: et quare fit
pulsus velox plusquam in aliis flegmaticis: quoniam quod
vincit super hunc fit putres: tardas: et raras. hec Avic.
1° pro curatione huius febris sunt quatuor intentiones
principales. 1° euacuatio: propter virtutem: correctio ac-
cidentium: et regimine in vira. Quantum ad 1° intentionem. s.
euacuationem: quinquaginta modis fieri potest: cum clysteri le-
nitivo: et sine clysteri lenitiva absterfina: partem attra-
hentia: et suauiter. 2° cum fricationibus: que euacuant
humorem resoluendo: immo Gal. est preteritis solum his
duabus euacuationibus. s. clysteri: et fricationibus: et
incipiat fricatio a coxis: et cruribus eorum descendendo:
deinde et fiat cum manili asperis: deinde pueri ad
manus descendendo ab humero ad spaulam: deinde
ad dorsum: et pueri: deinde reddeat ad crura 2° ordi-
nem: et medietas corporis fit in fricatione: et medietas
in dormitione: quoniam Avic. neget illas: quoniam dissolu-
do nocent: quod tales humores non educunt. 3° cum vom-
itu: ideo dicit si fuerit in eo humor colericus: vomitus
inueniuntur est valde. 4° cum digestio: quod disponit ad
euacuationem: ideo dicit Avic. Et ad summi canon cu-
rationis eorum est subleuatio: et calefactio valde: et ex
subleuatione propter frigus est aqua mellis cum vir-
tute hyssopis apud in maturum: fit cum electuariis:
et trociscis subleuantibus absque multa calefactione:

ut est sirupus acetosus mellinus: et semina reperi-
quinto cum farmaco laxativo euacuari debet humor: si
virtus tolerat: et hoc dixit Avic. pro Gal. et hoc fiat
in indicio extimarum medicum. Quantum ad secundam in-
tentionem. s. propter virtutem: bec intentione copietur
pane calefacto. i. abbatizato: et posito in vino albo odori-
fero: et facere vipam in tali vino: et sic proferre virum
rem: et necesse est ut pideres diligenter pulsum: ut quod
1° vides aliquid debilitatis: succurrere possis cum illa
vipa anrequa cadat in synopum: quod cum medicina fit
aduro: natepibus est futurum periculum phibere: aut
salte copietur adminiculo tolerabilis fiat: neque quia
plura cibare ipsum: visque ad declinationem: nisi cum aqua
ordei: vel pane infuso in melle: aut aqua mellis: mar-
me cum crudis humoribus nutriant paulatim dige-
rendo eos ut Gal. dixit: nisi sint putrefacti: quo casu
desperandum est: maxime si in eorum visceribus apostema
existat. Quantum ad tertiam intentionem. s. correctionis
accidentium: accidia que superuenire possunt: sunt
fluxus vetricis: et iras: granedo capitis: subit: propter flatu
rum ventris mel: quo pfect hydropem tantum de an-
plura decoquat: et venter cum suplicis emplastro est. Si-
ris vero extinguitur cum sirupo acetoso simplici: et cum
aqua tepida olis: et Gal. iniit cum frigida testace
et rursus est cum tepida: alio vero accitibus supra pre-
missum est. Quantum ad quartam intentionem. s. regimine
veterum Avic. regimine ambarum. s. synopalis humo-
ros: et synopalis minores est regimine flegmaticarum
neque est diuersitas in eis. Inquit Serapio sumptio-
riti: vel quatuor granis: in quibus cum vino est ex-
istat: que curant empyalam eorum propter: et hora bene
hoc et. 1° sequitur de febre synopali minora dicit
dum est: hec aut febris 2° plurimum fit ex chymis cole-
ricis. hec coles vebemētis subleuationis: et pnditatis:
et male sbe venenose: cui iam accidit putrefactio in-
corporibus calide: et sic coplexione valde: et plures
paroxismi huius febris sunt tertiane: et cadit pulsus:
et virtus in vno paroxismo: et duobus paroxismis est
additione: et veniens in corpore eorum velocitate quod
non sufficit virtus ad 4°. Causa huius febris est colera
subilis valde acuta: et venenose sbe: et in suo motu su-
riosas: que discurrendo venit ad stomachum: et ad pinctu-
patis: quare virtus cadit in paroxismo: et pulsus val-
de velocis: et vira ignea. Et accidit in coplexione cal-
da: et sicat in interitibus: et tepore calido: et accidit ex
regimine inordinato rendere ad calidum: et sicum ex
aere: et cibo: et potu: et motu: et vigilis: et accitibus a la.
Curatio synopalis minore: vel subilis tribus pfect
intentionibus: prima est in abscissione causae: que absis-
sio cito fiat cum medicina solutiva: iuxta illud Hippo-
crates pricula aphor. 1° Medici in valde acuta cadet
die si expedit differre enim in talibus valde malum.
Sint aut farmacia: que suauiter soluant in frigidando
et stipriando: quatenus resoluam phibent: qualia
sunt ex spibus mirabelanorum electa: succo rosarii rai
marindis: reubarbaro: succo granato: et expresse cum
pulpis eorum: et pfitur mucilagibus: et similibus. Secunda
intentione est alteratio discrasie febris: quod simul residuum
mae adequat: ista aut coplet cum medicina frigida: et
stipricis cum propter propter frigus principalia membra
interius: et exterius: interius cum sirupo de venusarum
trociscis de caprea cum aqua coriandris: et similibus
et ex electuariis: et est electuarium de geminis subtra-
ctis medi

ris medicinis calidis: et triasandalis: et diarodon: et cum medicinis beegardicis: et est terra sigillata cum aqua coriandri: que venenositati eius resistit: et cyrica ppe cum melle rosato: exterius vero cum epithima re ad cor: et epar cum sandalidis: et camphora cum aqua rosata: et cerebrum cum oxirodino: et nocumetum venenositatis a se repellat: et tincta inflammatione febribus venenose. Tertia intentio est virtutem confortare cum bono regimine cibi: et potus: et aliarum rerum non naturalium: cibum sit ex pane temperato cum vino: et aqua rosata. s. hora suspecta syncope: sed ante: et post vberior cibatio sit cum cibis frigidis: et ex carnibus cordialibus: et perdicum: salsanorum: preparatis in gelatina: vel cum aceto: et agrestis: et succo granatorum: et similibus: et potus sit vini subtilis lymphati cum aqua frigida: et conuersio regiminis in alijs sit similis.

De empyala: et lyparia.

Lycer de empyala: et lyparia satis dictum sit in Gal. quoniam primum sub amphimerina nota: et signata notata: quoniam sunt de flegmate vitreo: quod est flegma non naturale: cum moderni aliquam differentiam ponant inter has: breuiter tangemus dicta eorum: dicitur: quod si flegma vitreum vincit in toto corpore: aut putrefit: aut non: si non: generat in corpore frigus: quod non calcit absque febre: si putrefit: aut totum: aut pars: si totum: aut extra venas: et sic facit amphimerinam inter pollatam: si vero intra venas facit contrinua: si vero pars putrefiat extra venas facit empyalam: que facit interius frigus: et exterius calorem: lyparia contrahit: et hec sunt Anic. et Serapionem semper in empyala frigus scunt interiora. Exterius calente lyparia vertit illi. quoniam Galenus dicit: quod empyala interius calorem: et exterius frigus facit: contra lyparia: sed primum magis credendum est. Urina cruda: et grossa apparet: et pulsus tardus: et rarus. In cura laudant maxime fieri vomitum cum aceto simpliciter: et alijs. Secundo cum digestio prederet cum oximelle squilicis: et aqua apij: et fenniculi. Tercio purgare cum infusione aloes: vel hyperapigras: vel cum pillulis de eupatorio. Quarto post purificationem facere balneum cum infusione rutae: metastere: lauri: camomille: saluie: rosamarinum. Quinto cum exit ex balneo inunge cum oleo de spica: vel simili. Sexto si non cessat egritudo densa rubra trociscata cum apparent alicis. Septimo vicia ex pullis decoctis cum rebus aperitiuis: et vinum sit album.

De quartana vera.

De quartana consequenter dicendum est: que est febris preceps ab humore melancolico: diuiditur hec febris dupliciter. primum quod alia interpollata: alia contrinua: interpollata est: que incipit cum frigore: prima vero sine frigore sit. Secundo diuiditur: quia alia vera: alia non vera: vera quartana est quod sit ex melancolia pura: non vera vero sit ex melancolia non pura: sed mixta colore: vel flegmati. dicemus ergo per causas: deinde signa: ultimo curationes. Causa intrinseca huius febris est melancolia: sed cause extrinsece sunt quod multiplicat humorem melancolicum: sive ex comestis: sive ex alijs rebus: et sic febres erratice sunt quoniam causa huius febris: quia sunt ex afectione humorum: et multiplicatur humor melancolicus: et ideo permixtatur quoniam in quartana: sive erit que faciunt duritiem splenis: quia non attrahit: sicut oportet: ideo sunt causa multiplicationis hu-

moris melancolici. Signa huius febris ex rebus preceps naturae sunt in principio tremor magnus ledens ossa: et paroxysmus. 24. horarum quando est pura: sine vicia: quod si colera citrina misceatur: minus perit odore: si miscetur flegma: plungatur: quoniam longitudo periodi non est nisi propter grossitudinem materiem: aut propter multitudinem: quoniam eius resolutio est difficilis: aut quoniam virtus debilis est: quare non potest expellere: aut propter spissitudinem corporis: prolongat etiam propter tempus: sicut contingit in febribus: que sunt hyemalibus: et abbreuiatur per causas priarias: ut in estate: et urina eius in inceptione est subtilis: alba: cruda: et in declinatione nigra: sive plurimum: et ex eis: que addunt in verificatione huius febris est: quia apparet in hac febre viriditas diuersa sive quantitate colorationis huius: ex quibus sit: pulsus vero est in initio piodi parvus: tardus: et est in statu magis consequentius: et apparet in eo diuersitas multa: et splen magnificat: propter multitudinem melancolicam: color in eo sit viridis: et similis color plumbei: et denigrat: curia: et arefcit: et siccus extitit: et multum: et color eius tendit ad nigredinem: et sudor minorat in ea. Ex rebus vero naturalibus signatur super eam: quoniam accidit sive plurimum in natura melancolica: et etate media: et complexionibus frigidis: et siccis: et in illis: qui vniunt cibis: quia habent coleram nigram multam: sicut caro vaccina: pisces salit: lictres: caulee: et caseus antiquus. Ex rebus vero non naturalibus signatur super ea: quia accidit sive plurimum istis: qui multiplicat coleram nigram: sive ex comestis: sive ex accidentibus: animi: sive ex dispositione aeris frigida: et sic: et ideo in autumno ut plurimum accidit. Curatio: et quia quartana prima: et quartana interpollata parum: aut nihil fere differunt in curatione: sed quartana vera: et non vera multum differunt: ideo tantum duo capit faciemus more Gal. in primo tractabimus de quartana vera sine contrinua sit: sive interpollata: in secundo tractabimus de quartana non vera: sive contrinua: sive interpollata fuerit. Quartana vera duplici intentione principali curatur. scilicet evacuatione: et alteratione: evacuatione vero tribus complexibus intentionibus spalius. scilicet lenitione: vel minoratione: digestionem: et evacuationem. scilicet eradicationem: et alterationem triplici intentione spalius. scilicet alteratione simplici: alteratione correctiva accidentium: et alteratione vniuersali. cum vicia. Venitio ventris maxime cum clysteri laudatur a Galeno: qui in hac febre usque ad statum non procedit nisi cum clysteri: et cum debito regimine in sex rebus non naturalibus: nisi esset maxima abundantia sanguinis: quia tunc facit siccitatem hominem. Clysteri vero lenia principio vrendum est: in processu cum acuto. hec Serapio. et minoratio facienda est non solum a principio: sed quod documque granaretur a multitudine sanguinis scilicet cum siccitatem hominem: et tandem exeat: quodam colore niger mutatur in rubrum: nec oportet dare medicinas: que soluant humorem melancolicum: nisi quando viderimus signa digestionis: quod erit si statim vel nisi multitudine granaret. Digestio vero sit cum subtiliantibus: et aperientibus: sicut sive Anic. cum gelyniabin id est melle rosato colato adde tu et sirupo de pomis aut vnc. c. boraginibus: bugle: et lupulorum aut vnc. j. et sic de alijs: et in processu cum magis pronocatur exhibetur. Secundum alic. si sirupi de epithimo: oximellis simplicis aut 3. vj. cum aqua su-

digestio

Tractatus tertius

pradictis. Eradicatio vero facienda est cum his: que coleram nigram euacuant: nec facienda est nisi appa-
rente digestionem humoris melancolici: humilmodi me-
dicine ex simplicibus sunt epithimus: polipodium: se-
na: lapis armenius: et lapis lazuli: mirabolanus indi. Ex
compositis vero est confectio hamech: cuius dosis est
a 3. ij. vsq; ad. vj. Sic simplicibus medicina exhi-
bere vis: da sene 3. ij. gingiberis: et spice an 3. j. pul-
pe cassie vnc. j. distempera cum decoctione recenti: et
cordiali: et optime operabitur: et si tu das 3. j. sene adde
3. j. confectiois hamech: si vero ex compositis exhi-
bere vis: da pfectionis hamech 3. ij. cum vnc. j. cas-
sie: vel oia sene distemperata ut supra. Et ergo digesteris
per duas: vel tres hebdomadas: da solutiuu modera-
tum in qualitate: et quantitate: et deinde redeas ad di-
gestionem si opus: iterum postea ad euacuationes: et
sic oportet per interualla purgare non expectando per-
fectam digestionem: ut in tertiana notha: et flegmati-
ca dicitur est: sic inquit Fraciscus de pcedemonstru.
Est et alia euacuatio. s. per vomitu: que lenis in prin-
cipio debet esse: et fortior in processu. s. ante cibum: et
post cibum: et in die paroxysmi: et in principio eius cum
aqua decoctionis seminis rasanii: et sirupo aceroso p
duas horas ante paroxysmum: et deinde cum multa aqua
calida: que securitatem facit a noxumento frigoris: et
rigoris: et a noxumento acuitatis rerum pmissarum
propter febrem: talis enim vomitus ante paroxysmum fa-
ctus alienari potissimum aut eradicat: ut dixit Auic.
Alteratio simplex dicitur febribus tendat ad frigi-
dum primum: et ad humidum plus: ex medicinis inter-
ius: ex terius appropinquatis: quales sunt ex herbis:
sicut endiuia: chrysolocana andachocha: et silia: que
cum sua temperie conferunt febribus dicitur: ex qua-
cunq; materia sit: et interdican valde frigida: ut ex
herbis lactuca: quoniam timetur ex ea infrigidatio ni-
mia: quod non est inuentum in endiuia: et ex fructibus
interdicatur sicut melon indus: quoniam timeatur ex eo
propter vehementiam prouocationis ingrossatio san-
guinis: et in cruditate humoris: quod non est inuentum
in melone: et interdican perfric: quoniam timeatur
permixtio putredinis: et illud non est inueniendum
in pomis maturis granatis: et alijs: qui si timeant pre-
dicta propter excessum frigiditatis: misceant cum eis
calide temperare: que sunt sicut liquiritia capil. ve-
neris: passile: zuccarum: et mel: quoniam licet conferant
febri: in quantum febris est calida: et sicca: tamen nocent
melancolic que frigida est: et propter hoc remoueatur
omnia etiam exsiccantia: que nocent febri: et cause: qui
sicca opus uti ad digestionem materie: et diuisionem: ac
apertione oppilationis: ut est sirupus acerosus: mi-
secant eis humectantia: ut aqua buglosse: boraginis:
liquiritie: passile: et bmoij. Et ex cōferentibus ex pro-
prietate est calendula: laudenda: et pes locuste: et de-
coctio eius: assa andachocha: cum ex eis bibunt qua-
tuor folia: seu grana: alteratur periodus eius: et cum
bibunt radices quatuor lingue arietis cum vnc. iij. s.
vini: et semen rasanii cum vino curat eam: et cancer
marinus curat eam: rocha confert febribus quarta-
nis: et nigella resoluit: et prohibet febres flegmaticas
et melancolicas proprie. Et Alteratio vero correctiua
accidentiu: maxime est circa duritiem splenis: quia
ex hac sequitur debilitas epatis: et stomachi: et cōsequen-
ter indigestio: et prolongatio egritudinis: quare opus

cuius duritiem: et oppilationem remouere: sicut in cole-
ricis febribus oportet percurare epas: et in flegmaticis
stomacum. Emplastrum Gal. contra duritiem splenis
in epistola ad Blaucōne: et aristologie rotunde: ra-
dicis edere contrite cum synapi et caricia. 20. hec oia
contrita in oximelle decoquas: et cataplasma poneas
super splenē donec duritia dissoluitur: cōter vero ad-
ditur oleum de caparibus: ex quo inungit splen et c.
Alteratio vero ymificatiua. i. dieta cōueniens cum
regimine sex rerum non naturaliu: oportet autē ad-
ministrare cibos laudabiles cibis: qui vincant mali-
ciam humoris: et quoniam malitia humoris est frigi-
da: et sicca oportet: ut sint cibi: qui dant calidum: et hu-
midum subtiliatiuu: et dissolui in inflatione leniteres na-
turam: et sicut Galenus cibi: et potus cōuenientes sunt:
qui in se aggregant quatuor proprietates. s. prima ut
non incruent materia: immo sit cruditate resolu-
tione: et propterea debet esse facilis digestionis. Secun-
da ut non sit ingrossans: immo subtilians grossum: et
ideo subtiliatiuam habens virtutem. Tertia ut non
sit constrictiua ventris: et visceru: et oppilatiua: sed so-
lutiuu: et aperitiua: et propterea premittantur carice cuius
endiuia: vel capere cum aqua ciceru: et semina leni-
tina. Quarta ut sit boni sanguinis generatiua: et pro-
inde dieta est eucibitia. Et descendendo ad particula-
ria panis mundus: pulli: et galline iuuenes: et pin-
guet: aues parue: perdicet: fasciani: caro annuata
agni: vel bedi: pipiones: oua recentia: pisces perprofi
parui: et mediocres: squameti: et marini. Et herbis
porago: buglossa: endiuia. Et granis ordei: amilum:
et farina ciceru: et similia. Et fructibus capere: poma
ouleia: et odorifera: granata ouleia: et maza carice:
vuc passile: amygdale pinee: et pistitici. s. osus autē
sit vinum album: vel rubet maturu comperent lym-
pharum: et propter cum aqua ferrea: quia splenē resol-
uit: et quandoque mellitatu conditum propter debilita-
tem stomachi: et epatis. Ac sit temperatus: in quo locē-
tur. s. dorus sit suauis: et delectabilis: et non moueatur
nisi in die quietis: exercitium vero laboriosum no-
cet maxime quintanarijs. Somnus vero supercedat
vigilijs: quod somnus humectat. Inanitiō. i. euacuatio
supfluitatum fiat quotidie: si non naturalis: cuius elypte-
ri. Ab accidentibus animi pristanibus maxime ca-
ueat: similis ab ira. In die paroxysmi abstineat a cibo
aut saltem semel cibet cum ferculo riu: et non cum carni-
bus. s. de mane cum in vesperis veniat produs: alijs die-
bus mane: et vespere cibet cum carnibus temperate riu:
in declinatione vero reficiat melius. Et nota: quod cura
propter quartane prinne est cura interpollare ofno ab
ea i. quāto: et non in spē: et ideo in prinna o3 esse decti-
natio ab equalitate ad infrigidationem propter fortitu-
dinem: et adherentiā febri: et sic in digestionem sit siru-
pus acerosus cum seminibus: et geleniabin cuius aqua
de radicibus: et in minoratione materie cuius propi-
misceantur viole: et ramarindi: et floborhonia copio-
sior esse debet quando conuenit: et subtiliatio regimi-
nis maior cum minor licentia in carnibus: quia ran-
rum semel in die. Galenus inquit sanau plurimam
gentem a quartana dando eis in potu post digestio-
nem solutiuum: deinde bedi in potum succum absen-
thij: deinde ryracum: et dico: quod assa: et piper sum-
pra cum aqua calida singula sunt iuuatiua valde:
quando apparet digestio: et peruenit status: et tunc
pillule

Comitatus

Isua
Poma

No. 8
A. 1000

Amigula

pillule experite fm iudenz ad ipsamq; ryrace nene:
 2 in pbe electe quantū sufficit ad confectionē ryrin
 cer 2 infirma pillulas: de quibus sumat quinq; ien
 no somaco 2 post basium boni vini omni die ante
 paroxysmū. Archigeneo recipit fenugreci: lignitric:
 guigiberis añ vñc. j. bulliat in optimo vino: de quo
 sumat pariens omni mane cyathum vñū 2 expertus
 est vinū decoctionis diptami: 2 ex electuaria exper
 tis fm Nicolauū est diacutimū: mitridati: musa: 2
 requies: 2 confectio de musco dulci. Mos aut exper
 ti sumus post digestionē: 2 euacuationē factam dare
 ante aduentum paroxysmi p mediā horam tribus vi
 cibis medium cyathum succi fassii barbasti: 2 sic fe
 bris curata est: 2 non redijt. Trem tria oua bullira in
 vrina egori: 2 subterrata vbi sunt formice postquam
 comesta sunt a formicia sanata ē febris: sepe fecimus
 hoc: 2 semp sanati sunt: nescio vnde sit: deus scit: cre
 do a proprietate quadam occulta.

De quartana non vera.

Quartana non vera sit a melencolia nō vera: si
 gna cōa omnibus sunt hec duo. Primo quia
 accessiones febriu non seruat ordines suos: sicut sunt
 in quartana vera. Secō quia hec accidunt in corpori
 bus humidis: vt pueris: senib: 2 alia signa sunt per
 diuersas species melencolie nō naturalis: quia q sunt
 ex aduisione sanguinis: vel colere minus laborat fru
 gore: 2 magis calore: s; in quartana ex aduisione fleg
 maris vel melencolie magis laborant frigore: q; calo
 re: pulsio in omnibus pariter: 2 diuersa: 2 durior: 2
 vrina a principio discolorata: 2 subtilis. Hora fm Se
 rapione in of: s; b;e sunt tñ quaru: 2 interuones pri
 ma in regimine vite: scda in digestionē: tertia in eu
 acuatione: quarta in correctione accidentiū. Curatio
 quartane nō vere similiter complet cum sex intentio
 nibus specialibus. s; lenitione ventris: vel minoratio
 ne: digestionē: euacuatione: alteratione simplici: alte
 ratione correctiua accidentiū: 2 alteratione viuifica
 tiua. i. dieta cōuenienti: 2 nota: q; in quibusdā haru
 intentionū conuenit cū cura quartane vere: 2 in ali
 quibus multū differt. Lenitio eadē esse debet maxi
 me cum clysteri: 2 in principio cū clysterilenti: in pro
 cessu vero cum fortiori. s; ponendo de hiera pigra sal
 tem vñc. s. 2 de melle rosato colato vñc. ij. in princi
 pio partim cu frigiditate: 2 humiditate: vt malua: bleta:
 2 humifmodi: 2 partim cum caliditate: 2 siccitate. s; aniso:
 2 feniculo: 2 fl rubus camomille: oleo cōi: 2 oleo vio
 lato añ vñc. j. s. 2 sale. Si minoratio vero multū differt
 in aliqua: quia in quartana: que fit ex aduisione san
 guinis s; oborb: cōuenit de basilica manus finistre. s;.
 virtute: 2 etate cōsentientibus: 2 quantitas pueniē
 extrahatur: in alijs vero quartana: que sunt ex adu
 isione aliorum humorū non conuenit s; oborbomia: s;
 potius minoratio aliquando humoris melencolici: si
 iudicant materiā furiosam esse modo supradicto: 2
 minoratiū debet esse pportionatum humori peccā
 ti. Et vomitus cōiungitur cum minoratione: qui añ
 paroxysmum per duas horas laudatur: 2 etiā in prin
 cipio iuxta illud Auic. Vomitus s; p principio paro
 xysmi factus: aut abbreviat paroxysmū aut eradicate
 cum quibus aut fieri debeat vomitus: vel cum vo
 mitu cōi. s; cum aqua calida: 2 aceto simplici: aut
 cum raffano: vel femine eius bullito in aqua addito
 aceto simplici: 2 intelligere fieri in ijs: quibus non

est difficile. Digestio vero fit alia: 2 alia fm diuersita
 tem melencolie nō naturalis: vnde si sit melencolia
 ex aduisione colere digestiū conueniens est: s; siru
 pi de sumoterre: sirupi de endyma simplicis: sirupi de
 rosi simplici añ vñc. s. aque de sumoterre: aque de
 endyma: aque buglossi añ vñc. j. misce p vna vice
 similiter ad hanc intentionem datur decoctio absyn
 thij cum sirupo acetofo post 7^m. Si vero sit melanco
 lia ex aduisione sanguinis: partū differt ab illo: quia
 quando sanguis adurit pars subtilis cōuertit in co
 leram: 2 pars grossa in melencoliā addatur tñ aque:
 que mūdificent sanguinē. s; aque buglossi: bezargini:
 2 sumiterre. Si vero sit melencolia ex aduisione fleg
 maris: s; oximilis simplicis vel squillitici: melle: 2 ro
 sati colati acetofo añ vñc. s. aque feniculi: apy: 2 bu
 glossi añ vñc. j. misce p vna vice. Si vero sit melenco
 lia ex aduisione melencolie naturalis: s; melle ros
 ti colati sirupi acetofo de radicibus: sirupi de pemis
 Sabor regis añ vñc. s. aque buglossi: bezargini: 2 su
 miterre añ vñc. j. misce p vna vice. Euacuatio vero
 similis alia: 2 alia debet esse fm diuersitatem melencolie
 non nālis: vnde si fiat melencolia non nālis ex adu
 isione colere: puenit euacuatiū: quod euacuat coler
 ram: 2 melencoliā simul: 2 medicina potabilis sit ita
 s; electuarij de psilio: cōfectionis hamech añ. 3. j. s.
 pulpe cassie vñc. j. distēpera cū decoctione cordali: 2
 recet: 2 similis s; 3. j. pulueris fene: electuarij de psil
 io 3. j. cum vñc. j. pulpe cassie: 2 distēpera vt supra.
 In pillulis vero s; pillulāū de sumoterre: pillulaz
 aggregatiuarū añ. 3. s. reformēt quinq; pillule cu
 aqua sumiterre. Si vero sit melencolia ex aduisione
 sanguinis eadē medicina puenit. Si vero sit ex adu
 isione flegmaris: farmaciū q; euacuat partim flegma:
 partim melencoliā: vbi gra: s; diaphinicon: cōfectio
 nis hamech añ. 3. j. s. diaphene: vel diacatholicon
 vñc. j. distēpera cū decoctione dicta. In pillulis ve
 ro: s; pillulāū aurcarū turbidarum pillulāū de la
 pid lazuli añ. 3. s. reformēt quinq; pillule cū aqua
 feniculi. Si vero quartana sit ex aduisione humoris
 melencolici: idē farmaciū cōuenit qd in quartana ve
 ra. Alteratio vero simplex discrasie febulis magis
 debet tendere ad frigidū: 2 humidū: q; in quartana
 vera ppter aduisionē: que facit maiore inflāmati
 onem: 2 exsiccationem: magis tñ: 2 minus fm q; maior
 sit inflāmatiō: 2 exsiccatio: 2 id in illa: q; est ex adu
 isione colere maior infrigidatio puenit: 2 in illa: q; fit ex
 aduisione flegmaris minor infrigidatio puenit: 2 fm
 hanc intentionē cōuenit administratio balnei aque
 dulcis. s; in declinatione digesta mē: 2 euacuata. Al
 teratio vero correctiua nō variat in hac febre a vera
 quartana. Accidens vero maxime corrigibile est ou
 rities splenis: 2 de correctione eius dictum est supra
 Gal. ii. de ingenio. Empiam supra splenē aurum ex
 radicibus caperor: absynthij: aceto: 2 melle 2 melior
 medicina: que possit fieri: 2 prima fomenta locū cum
 hac fomentatione. s; radicib; caperorū: absynthij:
 scolopendrie: amarilci: fenugreci: seminis lini: 2 cu
 oleo laurino: 2 anetino: 2 camomillino bulliat: 2
 aliquanto aceto: 2 fiat fomentatio ad splenem.
 Et rigor intensus in principio febuis pro quo s; ru
 bee troiscate 3. j. 2 da cum medico maluarū per
 mediam horam ante febrem. Alteratio vero viuifi
 catiua scilicet que fit cum dieta cōuenienti variatur

Ad dura
 tionē splen
 is.

Ad rigo
 rem.

Tractatus tertius

fm diuersam speciem melancolie non naturalis: vn-
de in illa: que est ex adustione sanguinis: quia citius
recipit curam: dieta debet esse tenuior: et magis frigi-
da et humida: similiter in illa: que est ex adustione cole-
re: in illa vero: que est ex adustione flegmatis dieta
debet esse grossior: quia talis febris magis durare de-
bet: et minus frigida debet esse: in illa vero: que est ex
adustione melencolie naturalis: dieta debet esse pro-
pinqua diete quartane naturalis. Circa dieta cadunt
difficultates: prima circa vomitum: quare Aui-
cenna dar vomitum materis grosse ante paroxysmum cum
Hippocrates dicat in aphor. materias grossas p-
ferius euacandas esse: et non per superius. Respondet
q- tanta est virtus vomitus in euacuatione ante pa-
roxysmum: q- si affluat: materia minorat: aut era-
dicatur: minorat quidem si multa sit: et indigesta: era-
dicatur autem si pauca sit: et digesta: affluat enim
ipsum disponit humor: vt trahatur superius. Secunda
difficultas est circa trociscos de absinthio: quare vo-
cet administrare illos cum sirupo acetofo: vel aqua
cicerum in quartana citius q- in quotidiana ppter
elongationem: cum longior sit quartana q- quodia-
na. Respondendo dixit Fraciscus q- sedemoranus q-
licet fm terminu p-rium statum febris: tardius
in quartana deberent exhiberi troisci: quia termi-
nus proprius acutoz est. 14 dies: et terminus p-rius
quotidiane. 70 dies: et terminus proprius quartane
est finis anni: tamē terminus p-rius regularius fm
diuersitatem causarum habentium plangere egritu-
dines: que p-nt cum eis puenire: variatur: quia in ter-
tiana terminus est post duas hebdomadas: et l quar-
tana post quatuor et in quotidiana post sex: vel qnq-: vel
quatuor: quare. Ad aliud quare magis troisci dan-
tur: q- alie medicine: causa est: quia in digerendo mor-
bos viros ad digerendum oportet: vt remedio fortis
virtutis fiat: tales aut sunt troisci: quia in eis ingre-
diuntur med. cine fortis virtutis: et substantia: et no-
tantum virtualiter: quādamodum in sirupis: et deco-
ctionibus: quia virtus in p-ua substantia fortior est
q- translata in aliud. Tertia difficultas est: quare co-
ceditur tyriaca in egritudinibus nervoz frigidis: et
humidis ante digestionē: et in quartana prohibetur
ante digestionē: cum sint ex materia frigida: et siccā
minius dissolubili. Respondendo dicit: q- causa est: q-
in egritudine nervoz pauca sunt materie: que essen-
tialiter frigide: et humide sūt: quas tyriaca dissolvit:
et consumit: sed in quartana nō potest sic facere: quia
materia multa est: et cū hoc magis coadunatur: pro-
pterea ē magis apta dissolui ex calore tyriace: illa ve-
ro diffusa est magis apta dissolui: et consumi. Sed vi-
biūm est quādo est danda tyriaca in quartana existē-
te materia digesta: et euacuata: et existente in declina-
tione: quia quidā exhibent tyriacā solum ante adue-
nū febris per horam per tres vices. Quidam vero
exhibent tyriacam singulo mane in auroz sicut ele-
ctuaria alia cōmuniter exhibentur.

De febribus compositionis.

De compositione febriu consuequitur dicendum
est: et quia fm diuersas diuisiones diuerse sunt
compositiones: ideo semper pmittemus aliquā diui-
sionē: vt ex illa extrahamus compositiones possibilē
fieri. p-ima diuisio febris in gne est: q- alia febris vi-
citur p se: et alia dicitur per accidens: febris p se est: que

non dependet ab alio morbo: et est febris fm essentia:
febris vero p accidens dicitur: que dependet ab alio mor-
bo sicut febris dependens ab apostemate: et fm hanc
diuisionē pōt fieri cōpō febris p se cū febre p accidens.
Secunda diuisio ē febris p se q- febris p se diuidit in effi-
meram etbica: et putrida: et fm hanc diuisionē potest
fieri cōpositio etbice cum putrida: sed nec etbica: nec
putrida pōt componi cum effimera: q- licet effimera
sit causa illarū: tñ cum trāsit in illas cito resoluitur.
Tertia diuisio pōt esse cuiuslibet istorū trium gnerū
in suas spēs: sed tñ sola putrida facit cōpositionē in
spēbus suis: sicut parebit: effimera vero: et etbica cō-
positionē facere nō possunt in spēbus suis: dēclaro pri-
mo de effimera: qm effimera habet tñ tres spēs: quia
sit rōne inflammationis spūm: qui sunt tantū tres in
specie. s. spūs animalis: spūs vitalis: et spiritus nālis:
et licet cause p-imitiue: ex quibus inflamant sint sex
res nō naturales: tñ reducunt ad tria gna: quoniam in
inflammatio vel sit ex distēperātia aeris in caliditate: vel
frigiditate: vel ex superfluitate vigiliarū et sic inflam-
matur spūs animalis: vel sit inflammatio ex distēperā-
tia motus vel accidentis animi: et sic inflamant spūs
vitalis: vel sit inflammatio ex distēperātia in cibo: et
potu: et in inanitione. i. in euacuatione: et sic inflama-
tur spiritus nālis: et fm hanc diuisionē non admitti-
tur cōpositio: quia licet iste spēs sint cōponibiles: tñ
in compositione nō sunt bñ distinguibiles: nec cōpo-
sicio causarū varietatē in cura: quare nō admittit cō-
positio. Etbica similiter habet tres spēs rōne trium hu-
miditātū: que inflamant in cas. rōne: cambij: et glu-
tunis: et harū specierum non potest fieri cōpositio: pro-
pterea: q- habent ordinē inter se: qm cū sit sēda spēs
cessat prima: et cū sit tertia spēs cessat sēda: quare et
p-utrida ergo sola restat: fm quam sit p-imo diuisio
ipsius in quatuor gna. s. in sanguinea: quotidiana: co-
lerica: et quartana: sit etiā diuisio cuiuslibet gnis in
spēs: et tam fm diuisionē gnis: q- fm diuisionē specie-
rum pōt fieri cōpositio: et p-imo dicemus de cōpositio-
ne gnerum: febris sanguinea pōt cōponi cum quodi-
diana: sēdo cū tertiana: tertio cū quartana: et flegma-
tica pōt componi cū tertiana: et cum quartana: et ter-
tiana pōt componi cū quartana: et vnaqueq- harum
potest cōponi cū duabus: et cum tribus harū: et hec cō-
positio dī fm vicinariē. s. febrium: qd p-ioranto vi-
co: quia alia est compositio fm cōmixtionē materie:
sue humorū: et sic tertiana notha dicitur febris compo-
sita. s. ex colera: et flegmate: et quotidiana notha dī fe-
bris cōposita ex flegmate: et colera: et quartana notha
est febris cōposita ex melencolia: et alio humore: et san-
guinea: que causonides dicitur: est cōposita ex sanguine
et colera: et hec magis nominata est: et hec variat tri-
pliciter: q- aut mixtio est equalis: et dī causon syno-
chus: aut colera in plus est: et dicitur causon synocides:
aut sanguis est in plus: et dī synochus causonides: et
curant sicut sue simplices. Si vero fiat diuisio putri-
darum non rōne essentie: nec rōne materie: sed rōne
loci: sic alia dī p-ima: et alia interpollata: et sunt qua-
tuor p-ine: et tres interpollate: q- sanguinea nō pōt
esse interpollata: et sic patet fieri cōpositio p-ine cū
interpollata eiusdem gnis vel diuersi gnis: exēplum
p-imi: si tertiana p-ina cōponat cū tertiana interpol-
lata: et sīlī q-ridiana p-ina cōponat cū quotidiana in-
terpollata: q-ridiana p-ina cōponat cū q-ridiana interpol-
lata.

se cū febre
p accidens.

Cōpositio
etbice cū
putrida.

Cōpositio
putride cū
putrida.

Cōpositio
cōrinue cū
interpolla-
ta.

Cōpositio
febris per

ū febre
cūcūda.

**Emittit
reus.**

ipofitio
ce euz
rida.

lata: exemplum fecundi si flegmatica continua com-
ponatur cum tertiana interpellata: que dicitur emi-
ttritus: quia media tertiana est: hic emittitens est
maxime nominatus: q̄ p̄r quadrupliciter variari
quia aut flegma putrefcit intra venas: & colera extra:
& dicitur emittitens maior: aut e contra: & dicitur emi-
ttritus medius: aut melencolia putrefcit intra venas:
& colera extra: & dicitur emittitens minor: aut e contra
& dicitur emittitens nōdum baptizatus: vnde versus.

Major emittitens internus flegma recondit.

Externus coleram: medius conuertitur illi.

Et minor internus cum fiat bilis atra reposita.

Externus colera est: nescit conuersa baptizatum.

Circa oīa cadunt difficultates: & primo ex dicto
Gordoni: qui ponit tantū quinque species febriū cō-
positarū: & primo quartanā: sextanā: septenā: & huius-
modi: scđo febres erraticas: tertio empyalā: & ly-
pariam: quarto caustionidē: quinto emittitē. Contra
dictum in cōi p̄mo arguitur: quia non solū istae sunt fe-
bres cōpositae: sed multae aliae ut p̄r. Scđo contra quin-
tanā: sextanā: & huiusmodi arguitur: quia cōter dicitur:
q̄ he febres sunt ex aduisione humoris vitrei: & si
cūcūda humor melencolicus: sed p̄pter grossitatem: &
paucitatem humoris facit paroxysmū tardiorē: modo
quintanā: modo sextanā: & sic de alijs. Contra argui-
tur: quia si p̄ esse paucum humorē: & grossum faceret
paroxysmū tardiorē humor melencolicus: a simili co-
lera grossa: & paucifera posset facere suū paroxysmū
tardiorē. q̄ de tertio in tertiu. p̄sequens est falsum:
ergo illud: ex quo sequitur. R̄ndēdo ad p̄mū dicitur:
q̄ intendit: q̄ tantū quinque sunt sp̄s cōpositarū: oīis
filiis curationis. Ad scđm dicitur cōter negādo si-
militudinē: quia colera maiorē aptitudinē habet ad
suū circuitū: q̄ alius humor. Non satisfacit: q̄ hu-
mor a p̄prietate h̄y facere suū circuitū: igitur eadem rō
de oībus. Nos igitur aliter dicimus: q̄ quando humor
est extra naturā suā vel rōnem grossitiei: vel pauci-
tatis p̄r variare circuitū. Scđo p̄ncipalr arguitur
cōtra febres erraticas: q̄ dicitur est: q̄ ille sunt, ex hu-
moribus aduisti in diuersis locis: q̄ quādo simul con-
ueniunt: faciunt quartanā s̄m Hippo. & p̄prie versis
autūnum: sed in se nō errant: immo quilibet sequit
motū suē naturē: s̄ nobis vident errare p̄pter diuer-
sitatem suorū paroxysmorū. Contra arguitur: q̄ si tales
humores sequunt motum suē naturē in faciēdo paro-
xismos: igitur non errant: quare nō debent dici febres
errantes. R̄ndēdo d̄r: q̄ si tales humores seruarent
motū: suē ordinē naturē suē: nō facerent febres errā-
tes: quare intendit: q̄ seruant motū naturē suē restri-
cte cum grossitiei: & paucitatis: & ideo si vna de quinque
in quinquē facit paroxysmū cū certa grossitiei: & pauci-
tatis: cū maiori grossitiei: & minori paucitatis facit de
sexto in sextū & sic de alijs. Tertio p̄ncipalr p̄ empya-
lā arguitur: quia cōter dicitur: q̄ empyala fit a flegma-
te vitreo existēte in p̄fundo corporis: cuius vna pars
putrefcit: & alia nō: que putrefcit expādit vaporē putri-
dum extra: & calefacit exteriora: sed pars: q̄ non put-
refcit magis vnita p̄pter resistere vaporī calido ma-
gis infrigidat: & sic magis infrigidat interiora. Con-
tra hoc arguitur: quia cōter dicitur: q̄ lyparia cōtra-
rio modo fit ipsi empyale: sed in lyparia non est vna
materia t̄m in vno loco: s̄ diuerse materie sunt in di-
uersis locis: q̄ flegma vitreū est intrinsecus putre-

scens: vel parua portio colere: quod d̄r: quia duobus
modis p̄r fieri: & sic interiora calefiunt: sed in parti-
bus exterioribus est alia materia vitrea: q̄ infrigidat
illas partes: ergo a simili in empyala erunt due ma-
teries diuerse flegmatis vitrei. s̄ vna in interioribus
non putrescens: & alia in exterioribus putrescens: &
sic interiora frigida: & exteriora calida erunt. R̄ndē-
do dicitur: q̄ lyparia fit cōtrario modo ipsi empyale
quantū ad calefacere: & infrigidare: & nō quantū ad
pluralitatem materiē. p̄sumū patet: q̄ in empya-
la interiora frigent: & exteriora calent: in lyparia ve-
ro e contra interiora calent: & exteriora frigent. Secū-
dus declaro: quia in lyparia sunt diuerse materie in-
tra: & extra siue vni⁹ generis. s̄ flegma vitreū intra:
quod putrefcit: & flegma vitreū extra: q̄ non putre-
scit: siue diuersorū generū: quia aliquādo vntus est co-
lera putrescens: & extra flegma vitreū non putrescens:
in empyala vero est t̄m flegma vitreū intra: siue mo-
do sit continuū: siue non continuū: sed vna pars p̄p̄
qua altera: & pars minor putrefcit: que emittit colorē
extra: pars vero maior magis vnita p̄pter illum calo-
rem magis infrigidat: & magis infrigidat interiora.
Et si diceret: hoc est cōtra naturā febriū: que est calē
extraneus accensio in corde: p̄cedens ab eo per vni-
uersum corpus: ergo non p̄r vna pars esse calida: &
alia frigida. R̄sponderē Añic. q̄ diffinitio febriū vera
est: si non sit aliquid: q̄ prohibeat: sed aliquando est
aliquid phibens: ut hic: sicut aqua debet esse frigida:
si non est aliquid phibens: & terra deorsum tendit: si
non sit aliquid phibens: quare. Quarto cadit difficul-
tas circa caustionidē: quia dicitur est: q̄ potest esse com-
positio equalis ex colera: & sanguine: & potest inequa-
lis. Contra arguitur: q̄ cum sanguis putrefcit pars sub-
tilis conuertit in colerā: igitur semp plus est de colo-
ra: q̄ de sanguine. R̄ndēdo tenendo opinionē Añic.
negatur: q̄ quādo sanguis putrefcit pars subtilis con-
uertatur in colerā: t̄ncido vero opinionē Gal. con-
cedit: q̄ q̄ sanguis putrefcit pars subtilis eius cōuer-
tat in colerā: & pars grossa in melianquare intēdit:
q̄ q̄ sanguis est in putrefieri p̄r esse pars equalis
sanguinis: & colere: sed nō in putrefacto est. Quin-
to est difficultas circa emittitē: quia dicitur est: q̄ maior
emittitens est quādo flegma intra venas putrefcit: &
colera extra cum vero melencolia intra putrefcit: & co-
lera extra: t̄nc est minor emittitens. Contra: quia
peior est quartana continua q̄ flegmatica cōtinua:
quoniam longior: & consequenter difficilior ad curā-
dum: igitur maior emittitens erit quando melencol-
ia ad intra venas putrefcit: & colera extra: & non quā-
do flegma ad intra putrefcit. R̄spondēdo dicitur: q̄
deterior est flegmatica iuncta cum colera: q̄ quār-
tana iuncta cum colera: & ratio est: quia flegma con-
trarium est in emittēbus qualitatibus colere melen-
colia vero non: ideo difficilior est flegmatica cum ter-
tiana: q̄ quartana cum tertiana: vel dicitur: conce-
so: q̄ deterior sit melencolica febris cum tertiana: q̄
flegmatica cum tertiana: q̄ dicitur maior emittitens:
quod sepius cōtingit: & minor q̄ rarius: quia sepius
contingit flegmatica cum tertiana: q̄ quartana cū
tertiana: ideo illa dicitur maior: & hec dicitur minor:
prima responsio melior est.

e iiij

ipofitio
ridēda.

ipofitio
nue cū
rpollā

Tractatus quartus

De ethica febris

Ethica est febris prima sine humoris vitio: si humiditatem sumptio: cuius subiectum est cor: et membra solida: et ovis febris prima: quedam est ethica: si ne febris: que dicitur ethica senectutis: quia est consumptio sicca magna corporis: sicut in senibus: ita: quod siccitas multum prevaleat: sed caliditas est equalis: et frigiditas sicut in senibus: et talis ethica senectutis accidit inuenibus: et pueris: dicitur vltima humiditatum consumptio: et propterea hec febris tres habet species: sicut tres humiditates sumit. Prima species est in qua consumitur humiditas rosalis cordis: et aliorum membrorum: et est simile de oleo in lampade. Secunda species est cum consumitur cambium: et est simile de oleo imbibito. Tertia species est cum consumitur gluten: et est simile de humiditate propria ipsius lichinis: siue radicali. Scapio ponit etiam aliam divisionem: siue modum ostendendi has tres species: si enim accidit inflammatio complexioni cordis: ita ut non presumat humiditas: est prima species: quando vero ex ebullitione accidit consumptio humiditatis est secunda species: cum vero ledunt membra similia partium. scilicet velamina: venit: et huiusmodi est tertia species. Cause huius febris sunt omnia: que inflammant: et ossificant cor: et membra alia: et ideo ut plurimum puenit ethica: ex febribus preceffibus: sicut ex effluencia: et causis: et similibus: precipue quando in his sit abstinentia maior quam conveniat: et auferitur potus aque frigide: ideo debet vari: quia sic facile presumitur: maxime calidi: et siccit: et extenuari: quia pingues: et carnosus non sic facile veniunt in tale consumptione. Venit etiam ethica sine febre: preceffere sicut ex nimia tristitia: angustia: ira: et labore: et fatigatione corporis et animi. Venit etiam propter vitium hepatis: et corporis: et pulmonis: et pectoris: sicut et pti: et empimate et apoplematicis. Signa prime species sunt: pulsus durus: et frequens: et caliditas vniuersalis: et equalis: in qua nulla videtur diuersitas in prima die: nec in secunda: nec in tertia: et apparet in forma eius extenuatio: et in colore nigredo: vel citrinitas: et alius addit et maior caliditas est in arteria: quam in locis vacuis. Signa secunde species sunt: quod apparet caliditas notabilis: et quacumque hora cibatur magis inflammatur: et pulsus velocitatur: sicut apparet in calce vini cum aspergitur aqua. Signa tertie species sunt: oculi apparent submersi cum lippitudine sicca: et cutis fetida: arida: et sicca: et arteria maxime est dura: et tensa: sicut corda arcus: pulsus debilis: parvus: et frequens: et durus: et vrina oleagina. Prognosticatio: prima facilis curatio: si difficilis cognoscitur: pro prima diei est: quod prima species potest esse sine siccitate: ut ostendit de offis febrium. Secunda species de difficili curatur: quia subtiliores humiditates membrorum sunt pro parte presumptae. Tertia species nullo modo curari potest: quia humiditates substantiales membrorum iam presumptae sunt: vel vicine presumptioni: et tunc videbitur ungues curari: et capillos cadere: et si venerit fluxus ventris: cito deficiet: et cum ribis inflantur infra paucos dies moriuntur: et quia mala complexio diuersa frigida facta est equalis: ideo non sentiunt febres: quare non bene discernunt de calore: et quoniam ethica componitur cum putrida est difficilioris curatio: nis. Signa vero ethice senectutis sunt: pulsus tardus: et parvus: et vrina tenuis: et remissa. Curatio ethice se-

bilis simplicia. scilicet non copulare cum putrida sola est vna intentio. scilicet infrigidatio: et humectatio: sed non sit infrigidatio extrema. Tria sunt remedia principalia ad intra: et tria ad extra. Ad intra tria remedia principalia sunt. scilicet lac: et aqua ordei: et dicta pueniens cum putrida: et huiusmodi cibis frigidis: et humidis. Ad extra similia sunt tria remedia principalia: balneus: siue tina aque dulcis: in qua sedere debet: et irrigatio cum aqua frigida cum exit a balneo: et postea inunctio facta ex rebus frigidis. scilicet oleo violarum: et oleo nenupharis. Declaro ista: lac melius: quod conuenit est lac mulieris: post lac asine: post capre: et vltimo lac vacce. scilicet tracto butyro: et capiatur summo mane: sed incipiat cum medio cyatho: et crescat usque ad vnum cyathum: sed non dormiat supra: et stet ad minus per quatuor horas antequam comedat: post tertiam horam intret balneum aque dulcis: et sit aqua temperata. Aliquantulum plus quam repida: et non stet in balneo cum viderit immo tantum: quantum stat sine molestia: et in balneo coquantur ordeum excoctum: folia cucurbitae: nenupharis: et violarum. Irrigatio fiat cum aqua aliquantulum frigida: cum exit a balneo: et exsiccat: postea inungat totam personam cum vincto: ne olei violari: et olei nenupharis: et post quartam horam ab assumptione lactis capiat cibum conuenientem in praedictis. Dicta pueniens est putrida ordeacea cocta in brodio pulle: vel cocta cum lacte amygdalarum: et semini communi. Conuenit et cibatio facta cum attriptionibus: lactuca: cucurbitae: et huiusmodi: similis amidum: et auctum conueniunt si coquantur cum lacte vaccino: remota butyro: mica panis lora cum aqua: postea cocta cum lacte vacce: similis pisces sequeantur de aqua modis: eua forbita: brodia carni: maxime bedi: pulle: carnes volatili non tamen degentium in aqua decocte cum ordeo: et lacticio: aut cum fructibus frigidis: sicut sunt melon: et similia: et vinum clarum subtile cum multa aqua conueniens est: et vinum granatorum cum aqua succarum conueniens est: et cancri fluuiales multum comedant abiectionis extremis: et residuo loto cum lixiuo: donec granitatis odoris recesserit: et postea coquantur in aqua ordei. Si vero febris ethica coplicata fuerit cum putrida: aut cum materia putredinis: prohibeat lac: et balneum: et loco lactis de mane des aqua ordei decocta cum cancri fluuialibus recentibus addito modico succari: et loco balnei sedeat in domo frigida strata salicibus: rosas: folijs vitis: et nenupharis: et aspersa cum aqua rosata: et modico aceti. Remoueatur etiam inunctio. Dicta vero tota dicta conueniens est: loco vero aque ordei decoctionis cancriorum: potest vari hic sirupus. Et sirupus de endiuia simplici sirupi violarum: mellis rosati colati annum. vñc. et iuris pulle vñc. iij. in quo bullierit semen endiuie: et cicoreae: et seminum communium annum. 3. ij. Et alternis diebus administrare clystere cum iure pulle: in bullierit: malua: mater violarum: et flores camomille annum. j. succari rubei vñc. ij. vnum vitellum oui adde: et modicum salis: et si oportuerit enacuare propter putridam: et manne electe. vñc. j. et reubarbari 3. j. 5. infundatur reubarbarum in aqua endiuie: et trebiano annum. quantum sufficit: et sit reubarbarum bene tritum: et in mane cape infusionem illam: et ad decoctionis recentis cordialis quantum sufficit: et distempera manam. Pro accidit febribus: si accidit syn copis: irroret cum aqua rosata: deinde cibet cum medulla panis intincta in vino bono albo non antiquo: aut exhibeat

De ethica cum putrida.

Pro accidit febribus.

De fluxu
ventris.

Tussis.

Excoria
tio.

exhibeat vitellus oui. Si acciderit fluxus vetricis: da
prilana cum multo excoicato affaro: et pulueriza sup
iplum gummi arabicum: et detur de troscis de karabe.
Si acciderit tussis: da gummi arabicum: et bolu arme
num: et grana mirbu: da etiam sirupū mirbinum: ga
mulum conueniens est. Si acciderit excoriatio: cura
cum clysteri conuenienti victo in regimine excoriatio
nis. si cum clysteri facto ex lacte capre solo. Curatio
erbice senectutis sit a principio cum rebus tempera
tis: deinde cum rebus fortibus in calefactione: et pro
pterea damus de citro: et secacut. i. calcatrepaz: et ciba
mus euz carne pulli: vel ouis: et damus in potu vinū
nō antiquū: et facimus sedere in tina: in qua decocta
sunt camomilla: sanlicus: et lilium: et facimus odora
re calida sicut nareisum: et rū sambuci: sanlicum: et
lilium: et suffumigamus cum ligno alce recente: et si
debilitat corpus: damus in potu tyriacā: dimasculi: et
mirridari: et caninus eos a corru: et medicamus eos
cum clysteri facto ex capite arctici: et pedibus addē
do flores camomille: mellilotum: et anetū in decoctio
ne: et postea adde butyri vaccini: et olei sissamini añ.
vnc. ij. salis medicini: et vitellū oui. p̄p̄o cōfortatio
ne pōt vari aliquid de condito cum gingibere: spici:
cinamo: et galanga. Nos alias curamus vinum ex
istis: capiēdo aquā balnei aninonius: et faciēdo ri
nam: in qua stabat p̄ hora: oedimus etiam decoctionē
absynthii cum passilio: et addito melle rosato colare:
et sanatus est. Circa vitiōnē febris ethice in tres spe
cies cadit difficultas: q̄ cū dicat Aui. q̄ quatuor sunt
humiditates scē. s. nomen nō habēs: ros: cambū: et
gluten: videt: q̄ cadē ratio sit de vna humiditate: se
cūda inflāmata: q̄ faciat febriē sicut de alia: et mari
ne cum illa nō videat facere putridā: cum febris pu
trida sit r̄m in humoribus. Rūddēdo ad hoc dixit Se
rapio: q̄ cum prima humiditas sit in extremitatib⁹
venarū per inflāmationē est magis apta putrefieri:
q̄ consumi per exsiccationē: et ita est magis apta fa
cere putridā: q̄ ethicam. Et si diceret: quā febris pu
trida faciet: d̄ q̄ scdm q̄ illa humiditas est magis
acuta: et minua: reducet ad colericā vel siegmaticā.
p̄p̄o offer tū aliter r̄dē: q̄ prima spēs ethice est cum
sit inflāmatio in prima humiditate: et scda: licet ma
gis expumat de secūda. Circa signa cadit difficul
tas: q̄ in signis prime spēs dicitur est: q̄ primū signū
est caliditas vniuersalis: et equalis p̄ueniens per tres
dies: et scdm est l forma extenuatio: et tertiu est l locis
arteriarū maior caliditas: q̄ in alijs locis p̄tra scdm
signū arguit: quia dictum est: q̄ prima spēs est faci
lis curatio: q̄ est sine impressione siccitatis: vt d̄
in de differētijs febris: et si sic est: igit non est cum ex
tenuatione: q̄ extenuatio est p̄pter siccitatē. Contra
tertū signū arguit: q̄ q̄ sit maior caliditas in locis
arteriarū cōc est omni febris p̄p̄ sanguinē magis sub
tilem: et magis calidū p̄rē in arterijs: q̄ est sanguis
magis subtilis: ergo nō est signū p̄p̄ium ethice. Re
spondet ad primū. dicit q̄ in ethica prime spēs exte
nuatio p̄cessit: et non est inducta p̄ caliditatem febris
ethice: q̄ si esset inducta: prima spēs nō esset sine siccita
te. Ad aliud d̄ caliditate maiori p̄cepta in arterijs
dicit: q̄ q̄ arterie h̄nt illam humiditatē roidā ma
gis subtilē: q̄ alie partes corporis: id magis inflāma
bile est: et p̄sequenter magis p̄cipit caliditas ibi: q̄
alia. Circa curatiōnē cadunt difficultates. primo cur

ca exhibitionē lactis: quia dictū est: q̄ nō puenit dor
mire sup lac: et tñ pueri dormiunt sup lac: et nō nocet
eis. Scdō circa irrationē factā cum aqua frigida:
euz erit ex balneo: videt aliquale difficultas: quoniam
corpus debile aliquale calefactū: et mox asperius cū
aqua frigida videt incidere in tremore: et p̄ter hoc
videt nocere ei. Rūddēdo ad primū de dormitione d̄:
q̄ non est sic de dormitione puerorū sup lac: et alioz:
p̄pter duo. primo p̄pter p̄teritū: scdō p̄pter p̄teritū
nam maiorē quā habet lac cū pueris: q̄ est cione ma
gis p̄portionatus cum algore dormitio facit: vt in
flāmet: et p̄ter facile corrumpat. Ad scdm de irra
tione aque frigide fuerunt op̄sone: et recitat Auer.
septimo colliger. Nam Gal. voluit: q̄ nō indiget bal
neo aque calide: nisi cā sp̄parationis: vt possint susti
nere aquā frigidā: cum qua balneari possint: et p̄pter
reca Aui. post balneū aque calide mittit in balneum
aque frigide. Rasse vero voluit q̄ isti infirmi nō in
digent nisi balneatione aque tepide: et non eueniant
horripilationes eis: cū exeunt ex balneo: penendū est
balneū in camera valde reimpata. Auengar vero ēr
dicit: q̄ solū in tina aque tepide ponere debemus: et
cum exeunt a tina lac p̄p̄inandū est: et cū est d̄go: ite
rum in tina ponēdi sunt: et postea dabis aquā calidē:
et facta digōne ipsius dabis mīcā panis cū rebus p̄di
ctis. Serapio vero administrat solū balneū aque cali
desed in tali balneo facit decoqui folia cucurbitis: et
deum excoicant: et violas: et nenufar: et sic facit bal
neum virtuali magis frigidū: et humidū: et q̄ egredi
tur ex balneo facit inungi cū oleo de nenufar: et oleo
de semine cucurbitis: et oleo violato: et sic balneū aque
calide administrat solum ad humectandū: et non ad
calefaciendū: ideo debet esse multū temperatum in
caliditate.

Tractatus quintus de febre pestilentiali.

De febre pestilentiali p̄ter dictū est: hoc autē fe
bris est febris putrida pueniens ex corruptione
cuiusq̄ humoris ḡnata ex corruptione aeris: et no
rater d̄ ex corruptione: q̄ corruptio dicit nō solū pu
trificationē: sed putrefactionē sociatā cum mala qua
litate venenosa: et dicit cuiusq̄ humoris: quia pōt
esse ista corruptio in quocūq̄ humore: licet vt pluri
mum in sanguine fiat: vel colera: q̄ sunt magis apri
ad recipiendū impressionem. Causa autē huius cor
ruptionis humoris immediata non est corruptio aeris:
vel aque: q̄ corpora simplicia non corrumpunt
inquantū huiusmodi: vident tamē corrumpi ratio
ne vaporum corruptorū admixtorum: est ergo causa
immediata corruptio vaporū: que corrūpit aīa: et
segetes: et fructus: et ita corrūpit corpora humana:
quia aer corruptus vadit ad cor: et ambit totū corp⁹:
et nutrit ex cibis: et potibus corruptis: cā vero effecti
ua mediata istorum vaporū corruptorū sunt virtutes
celestes: quia resoluunt illi vapores est virtute scilicet
rūm: et portantur a ventis ad magnam vīstantiam:
sicut cum strages sit in aliqua parte mundi: et fm di
uersitate corporum diuerse generantur febres: in
aliquibus sanguine: in aliquibus colericis: et sic de
alijs: et fm diuersitates dispositionū eligēdū sunt: et
alijs nō: et alijs euadunt: et alij d̄: hoc d̄ d̄ d̄ d̄ d̄.
Nota diuersas significatiōes istorū nominū pestilētia
epidemia: et endēmia: q̄ pestilētia fm Aui. est putre
factio aeris siliis putrefactioni aque remellitientis
c. iiii

ethica
putriacc
ibus.

Tractatus quintus

feride. i. pestilētia est ex putrefactione aeris modo dicto. i. vapor mixtor aeris filis putrefactioni aque remollire feride: et apud veteres pestilētia pestas of a pessundo: quia est morbus pessundans populum. Epidemia dicitur ab epi. quod est super: et vimos populus: quia est morbus super populum: et propterea capit pro pestilētia: sed propter loquēdo in plus se habet quia epidemia est morbus a mala dispositione aeris pueniens siue sit merito putrefactionis: siue merito excessus alicuius qualitatis: ut qualitas rabiose: vel frigiditatis stupefaciunt: et sic epidemia est genus ad pestilētia: que solū fit ex putrefactione vaporis aeris. Endemia vero est morbus proprius vni populo ab eis: quod est vni: et vimos populus: siue ex mala dispositione aeris fiat: ut ruffes genū fibris: et podagre Neapolitanis: siue ex mala dispositione aque: sicut Botri in comitatu bononiensi. si in oppido pluriarij. Signa huius febri sunt exterius quicquid: et interius turbans dicitur Auic. et alij dicunt interius intensus: et exterius lentus: quod idem est: cum hac febre ambelitus feridus est: sicut quicquid exire a corpore: estuationē magnā habet: et fitim: et siccitas oris patitur: pulsus parvus: frequens: et debilis: immo a principio incipit cum casu vntutis: vrina dicitur Auic. est aquosa colorata: et melica: suple sim diuersitate humorum: sed in quarta die turbida: et incipit cum casu appetitus: quicquid cum fluxu ventris: et cum supuenit syncope moriunt. hec Rasius inquit. Et quicquid est vrina sani: et pulsus non multū variat: et tū moris eger: hoc est: quia natura non audet morbum. Curatio huius febri ultra alias intertiones aliarū febriū: requirit prius vna intentionē subitō factā. si in principio antequā transcant sex hore a principio febri: vel saltem non transcant duodecim hore: et istud est dare bezardicu. i. deffensiuū cordis: quod resistit venenositati: et ista est causa: quare pauci sanant: quia non dant a principio istud bezardicu: et datus in pectus non valet: quia infectio veneni iam trāsiuit ad cor. Bezardicu autem licet multiplex sit: ut diximus in tractatu nro de febre pestilentiali: tū penemus solum nostrū bezardicu: in quo phidimus: quia experientia magnā vidimus de eo. Descriptio huius bezardici est. se diprami: boli armeni: turmentille: cornu cerui combusti: sandalorum ruberorum: canfore an. partes equales: et fiat puluis de hoc puluere dantur S. ij. cum tanta ryrriaca quantū est granū fabae: et si cuomas: iterū capiat: et datur cum vnc. iij. aque endiuie. Hora: quod si conuersatus fueris cum aliquo pestilentiali capiendo istud bezardicu dicitur tu es securus ab infectione. scōda intertione est minoratio: vnde a principio opus minorare materiā venenosam: et id dixit Auic. Summa curationis est exsiccatio. i. minoratio: et illud cum floborhoma: et solone ventris et opus: ut incipiat in ea ad euacuandū. hec Auic. Quare si vrina est rubea grossa floborhoma: aut non: nisi esset corpus sanguineus: in quo esset multa abundātia sanguinis: si non appareret adhuc apostema fiat floborh de vena media: si vero apparet apostema fiat de eadē parte: et de vena appropriata mēbro principali facienti apostema: quia si apostema ē post aurem: fiat floborhoma de cephalica eiusdem partis: et si apostema sit sub ascellis: fiat de vena media eiusdem partis: si vero sit in inguinibus fiat floborh de basilica eiusdem partis: quod si non apparet adhuc apostema floborhoma minoratina faciēda est. Si vero apparet apostema floborh copiosa faciēda

est. Minoratio etiam cum farmaco faciēda est: si prius floborhoma si conueniat: et sequenti die minoratio cum farmaco faciēda est: et diuersificat farmacu sim diuersitate humoris peccatis. peccate colera da electuarij de philio S. ij. cum pulpa cassie. si vnc. j. vel cum māna vnc. j. et distēpera cum decoctione cordiale: et recēti: et pro delicatis pone S. j. infusionis reubarbari: et datur S. j. electuarij dicti. peccate vero flegmare loco reubarbari pone agarici S. j. in infusione: et decoctione cum S. j. electuarij diaphiniconis cum lenitino dicto: peccate vero melēcolia loco reubarbari pone S. j. sene additis S. j. pfectionis hamech: et lenitino dicto: si vero veller medicinā ex pillulis in mā celerica da pillularū aggregatarū S. j. et capiat in maturitie: si vero veller pillulas in mā flegmatica da pillularū aurarū S. j. si vero veller pillulas in mā melica da pillularū de fumoterre S. j. cum hac intentione minoratina coniungit euacuatio diuersa trahens venenum ad partē longinquā a corde: et quā faciūt hanc diuersionē sup apostema solū: ut Gentilis: alij vero faciūt in loco remoto i directū ad apostematē: quā faciūt mō vna diuersionē: modo duas: dectaro ista. Gentilis triplici instrumēto facit hanc diuersionē. scilicet ventosa: emplor: et cauterio actuali. Ventosam applicat sup apostema et facta aliquā attractione scarificat locū: unde iterū applicat: ut trahat sanguinē venenosum. Et philiū parisiense dicit: quod si eger non poterit lerare ventosam sup apostema: pone inf. Emplum vero: quod ponit remota ventosa. Gentilis est hoc. se galbani: radices lilior alborum: siccis humani exsiccati an. et phice emplum: hoc n. valde trahit: philiū vero parisiense laudat emplum ex galbano: et armonia: co dissolutis in aceto. Nos vero laudamus emplum facitum ex cepa: in qua pforata posita sit ryrriaca: et sit cum ea cocta sub cineribus. Cauterio vero actuale facit sup apostema cum ferro ignito remoto emplor: hoc est plus valet: quod portetiale: sed de hoc philiū parisiense nihil dicit: sed loco eius facit diuersionē aliā in loco remoto ab apostemate in directū tū eius. scilicet cauterio portetiali. scilicet cum vesicatorio: puta cum herba pedis cornini trita: et emplora ibi dant cum puluere cataridū mixto cum fermēto. si prope cauillas eiusdem pedis. tertia intertione est digō: que diuersificat sim diuersitatem humoris: si enī cola peccat: se sirupi de endimia: acetosi simplicis: sirupi de acetositate citri an. vnc. s. aque endiuie: acetosi: buglosse an. vnc. j. si vero flegma peccat: se oxumellis simplicis rosati colati: sirupi de acetositate citri an. vnc. s. aque fenniculi: buglosse: et melisse an. vnc. j. si vero melēcolia peccat: se sirupi de fumoterre: acetosi simplicis sirupi de acetositate citri an. vnc. s. aque fumiterre: buglosse: et acetoselle an. vnc. j. et donec appareat digestio pueniens. quarta intentio est euacuatio: et quantū ad hoc cōsidera minoratū: et adde de electuario plus. S. j. et faciet: quod desideras. quinta intentio est alteratio simplex. i. ex tinctio caliditatis febrilis: et hoc extinctio potest fieri ad intra cum tribus rebz. scilicet aur cum re potabili: aur cum troscis: aur cum electuarijs: si modo aqua frigida puenit: quando virtus est fortis: et materia est digesta: et non sit debilitas oris stomachi: nec apostema in visceribus: et fuerit consuetus: et aqua orde si militer conuenit: et magis tepida: quod frigida: et poterit hiberi cum iuleb: vel cum vino granatorum. Autū potest

bile

bile sibi puenit fm Benilem: qd sic fit. & auri opri-
mi vnc. j. argenti viui vnc. ij. dimittant simul donec
aurum dissoluatur: postea ponat in alembico: sub quo
sit ignis bonus: & dimittat donec exeat argētū viuius
porficū alembico: deinde. & aurum denigratum in
fundo in vnc. 47. aque buglosse: & ponat in alembico
vitreo bene curato: sic qd non respiret: & ponat sub eo
ignis tribus diebus: & noctibus prout in fine sit
scueris arte inuenies aquā psumptā: & aurum lique-
factū: & hoc est aurum potabile. Hoc nō satisficit eis:
qui hnt artes lambicandi: & dicunt qd hoc potius vi-
rit ad veridicū eos: qui dnt: qd aurum potabile est
multū pueniens in obuia egritudinibus: & monent
hac rōne: quia oēs recepte dnt de auro potabili pue-
nunt in hoc: qd aurū debet poni in aqua vitis: siue in
aqua ardente bulliente bñ artificiali facta: & nos cō-
firmamus idem: qd ponentes modū pficiendi aurum
potabile in illo nostro tractatu de cura febria pestilē/
tialia: sic inuenimus lambicari in aqua vitis siue in
aqua ardente p nunc vero transimus: quia nō est ad
pofitū qm aqua vitis nō pferit: nisi in egritudinib⁹
frigidis: vt dixit Tadeus florētius in vltimo suoz
psilioz: vbi tractat de aqua vitis: aut cum trociscis
sit infrigidatio: & trocisci extrinsecus inflammatio-
nem: & valentes ptra venenositate sunt trocisci de cā-
phora: qui pnt exhiberi cum robur frigidis: & hos re-
tigit Auic. Itē trocisci de spodio sunt hmoi qui pnt
exhiberi cū robur de granatis: & cū aqua frigidis:
vt aqua acetoselle: & aqua nenufaris: & hmoi: sed hi
nō sunt in vsu: aut cū electuarijs frigidis: sicut sunt
diamarinati: diatriasandati: diadraganti: succarū
violari: & hmoi: sed qd nō multū faciunt ad extinctio-
nem: ideo hos Auic. nō retigit: si tñ cōponant diama-
rinatū: & succarū rosarū multū pueniunt. Ab extra
vero alteratio cū frigidis: siue extinctio pōt fieri cum
aere frigido: cū epithimatis frigidis: & cū odoza-
mentis frigidis: aer infrigidat cum irrostantibus fri-
gidis sacris in camera tā ex aqua simplici & aceto: &
magis ex aqua rosata & aceto: & sandalijs: & campho-
ra simul mixtis: ex fructibus etiā frigidis: vt pomis
rosicis: apij: citonij: granatis: cucurbitis: cucumeri-
bus: & hmoi: infrigidat etiā cum folijs salicis: arun-
dinis: vitis: & hmoi: pōt etiā fieri dntia vna aque in
camera: qd multū infrigidat. Epithimata & cordis: &
epatis pueniunt: & apn maxime cordis. pōt corde. Itē
specierū cordialium vnc. j. s. sandaloz citrinorū: & ru-
beoz añ. 3. ij. boli armenis terre sigillare añ. 3. j. ter-
mentille: diptami albi añ. 3. j. aque rosate aque ace-
toselle: aque buglosse añ. vnc. vj. maluarici: aceri rosa-
ri añ. vnc. ij. misce: & fiat epithima ad cor cū pāno de
grana. pōt epithi^a epatis. Itē aque endimie: aque
acetoselle: aque nenufaris: aque absynthij añ. vnc. iij.
specierū triasandaloz vnc. j. aceri vnc. j. camphore
3. j. misce: & fiat epithima ad cpar cū perijis lineis.
Odozamenta vero precipue sunt flores gariofiloz: sili-
rosarū: violarū: flores nenufaris: similr poma rosas:
apia: citoniarantia vero: & citra quāvis calida sint
in corticibus pueniunt tñ. pōt pomo artificiali. Itē
rosarū rubarū: mirrbis añ. 3. ij. s. sandaloz alborū: &
citrinorū: been albi: & rubei añ. 3. ij. gariofiloz: cāpho-
re añ. 3. s. croci: & musci añ. grana. iij. laudani: flora-
tis liquide quantū sufficit p incorporando: vel loco
Rosacio pone gummi arabici: draganti añ. 3. ij. & in

corpore sextā intētio ē alteratio correctio accētiū:
accētia vero maioris importatē sunt syncopie: & do-
lor: fluxus ventris & debilitas stomachi: de quibus suf-
ficiēter dictū est supra recurrere ad illa loca. septima
intētio est alteratio viuificatiua. s. cū dicta & debito
regimine in sex rebus nō nālibus: cum diēta aut pue-
nienti solum sit restauratio spūm: cū odozamenta ve-
ro solo pfortatio sit: qd spēs nō nutriunt ex odozibus.
pōt diēta vero puenienti quatuor regule pōtēde
sunt prima est circa qualitates: qd restauratio ē esse
cūz cibis acetosis: & deficiatibus: qd tales cibi resistūt
putrefactioni: & corruptioni: & cū hoc sint boni nutri-
menti. scda regula est circa quantitātē: qd debent esse
paucē quātitatē: & frequēter exhiberi: rō est: qd vir⁹
debilis nō pōt multum cibū digerere: & qd indigent
spūs restaurari: ideo necesse ē frequēter exhibere. Et
Auic. dixit Qui virilr agunt sup illud vt violenter
comedant: absoluunt. i. vintū tertia regula est circa
ordinē cibarioz: qd liquidiora cibaria: & faciliora ad
digrendū debēt pponi: rō est: vt citius possint trāsi-
re ad epar: & si postponerent: nisi trāsirent ad epar cu-
ra digesti sunt corrumpentur quarta regula est de bo-
na cibationis: & hec est bona consuetudinis: nisi febris
impediatur: nec in pñ^o nec in statu febris cibis acci-
pi oz ordinanda est igit diēta: vt in mane mediū cy-
thum pnti alterari cū seminibus capiat: postea fercu-
lum bullitū & vltimo aliquid mansuetū plate: vel
marciapani: & coriandros preparatos: vt reprimant
fumes: & bibant vintū paucū: siue rubecum: siue al-
bum: nō tñ dulcet: & in sero capiat ferculum bullitū
siue puto: & post modicū mansuetū: & coriandros
pferet: & si indiget refectio: vel in die: vel in nocte
des aque distillate colearū vnc. ij. cum vnc. 4. iulce:
vel vini granatoz: de motu: & quere dicat: qd prout
ante cibū fiant fricationes a superioribus ad inferio-
ra: incipiendo a pibus inferioribus: & sint leuco. de
somo: & vigilia dicat qd plixitas somni in hac febre
mala est: qd facit venenositate ad intra recludi: tñ cō-
ueniens est: vt dormiat: qd vigilie superflue resoluunt
virtutē: sed respectu pñeti aliquantulū minus dor-
miat: de inanitione: & refectione dicat: qd puidendus
est: vt emittant superfluitates vrinē: scilicet: & serua-
tus: qd si nō emittat p seccū fiat clystere: p vrina pa-
ritaria calefacta ponat supra pectines: p seruatū fiat
gargarisma cū aqua ordei: in qua decocta sit liquiri-
cia: & gummi arabici cum modico zucaro. De acci-
dentibus al dicat: qd vt infirmus pfortēti medicus oz
pmittere salutē: iuxta illud. Damasceni opz medicū
semper egro salutē pmittere: & nunquā a spe deponere:
re: si ipse desperet. de accētib⁹ vero spālibus dictū
supra sufficiēter: quare &c. Unū remediū singulare
in febre pestilentiali est fumere lutum armenū in po-
ru cū aqua rosata vltis cū vino mixto cū aqua rosa-
ra. Valer ē in asmare multū: & in coartatione anbeli-
tus: audi vba Serapionis. Et magis pariter asmar
& coartationes anbelitus antiquā qd bibunt ex eo.
curant curoz qui nō iuuabūt p hanc medicinā: nun-
quā iuuabūt aliqua alia: & sumat ex eo in poru subri-
lissimo mediocriter lympharū: qd eger nō febricitat:
parus febricitat: sed si fuerit febris multa: def cum vino
mixto mltā aqua ne febris augeat: & qd bibat in hūc
modū confert febribus pestilentialibus valde: & qui
assuecit poru cum in tēpore pestilentiali: pferuat a

Tractatus quintus

nocumento pestilencie p ipsi: et tam sunt quidā: q
sunt in ipsi: cū vino mixto aqua rosata et pferma:
tunc qñ febris adeat. hec Serapio in capº de luto ar-
meno. Nota: qñ nos nō habemus verū lutum arme-
num: qñ vitra citrinatē tendit ad rubedinē verus
bolus: vt vult Alexander: et ideo ad operantes bolus
nō videbitur effectus mirabiles: quos debet facere.

De variolis.

O Variolis pñter dicendū: cum qñ 2^m plurimū
requant ad febres acutas: cum ēt quindicā fe-
bres pestilenciales. Sunt aut variolae pustule genera-
te ex putrefactione sanguinis mēstrui relictū in cor-
porē: qñ sunt nutrimentū ipso in pñtate: et morbilli
nō sunt: nisi variolae celeriter: et minores: et nō sūt
ab eis. Causa mouentes variolas qñq sunt ex cibis
malis facientibus bullire sanguines: qñq vero sunt
qualitates repozum: qñ maxime mouent in veret in
austino: et tēpore pestis: et nos addimus: qñ qñq mo-
uent ex pñtione in aliquibus: et corpora preparata
ad ea sunt corpora calidiora humida: et vt plurimum
accident pueris: postea iuuenibus: et raro senibus: et
nō solus accit in curis sed in oīs membris solum
partitū: et apparentibus oculis. Signa variolarū
futura in aliquibus sunt puritūs nariū: apparitio lā-
padū: timor in somno: et rubedo in facie: pñtiones in
toto corpore: et si fuerint ex sanguine: vergunt ad ru-
bedinē: si ex colera: ad citrinatē: si ex flagº ad albe-
dines: si ex mēla: ad quandā fuscēdine: et si mēlica-
tioni fuerint paucae: et cito apparentes: bonū est: con-
trario malum si vergunt ad rubedinē vel albedines:
bonū si ad viriditē: vel ad nigredinē: malū si per
est si ad nigredinē: si mō appareat: modo occultent:
pellimū est si fuerit difficultas anhelitus: pessimū est:
si vero fuerit et cū bonitate anhelitus: et cum altera-
tione febriū: bonū si superuenierit syncopis: pessimū
est: si prima fuerit nigra: aut viridis: et si gestio viri-
dis: mortale: et fluxus ventris in variolis malus est: et
sit in morbillis: et morbillus est variola celerica: et
glatio variolarū est pp multitudine sanguinis corru-
pti: et morbillus ppter vehemētiā caliditatis sangui-
nis corrupti. Morbilli 2^m plurimū subito egrediunt:
variolae vero vna post aliā. Curatio fit cum quinq in-
tentionibus. prima intentio est lenitio ventris dicit
Alic. Et in pñ fiat nā lenis cum tamarindio: et mā-
na pñt: et si fieri cum cassia: pñt et si fieri lenitio cum
clysteri cōponendo de floribus camomille ad bulliē-
dum sed: pñt et si fieri lenitio ventris cū clysteri ex
brodio pulli. scda intentio est minoratio sanguinis per
sibothmā: et ideo dicit Alic. Qpñ vt incipiat ab
extractione sanguinis vsq ad quartā diez nō post:
et si illis apparētibz nō fiat: et intelligit virtute: et
etate pñtentez nora: qñ ista intentio iniqua: et
raro mādā executione: qñ vt plurimū pueris accit:
quibus nō puenit sibothº. Si in iuuenibus superue-
nient ante apparitionē pñt fieri sibothº et ante 4^m
diem ferria intentio est puocatio hōz ad extra cum
aperitum calidiorē Alic. facit hāc decoctionē.
R. sicut citrinarū 3. vj. lētiū excoctararū 3. iij. lac-
ce 3. iij. draganti sem. fenniculi añ. 3. ij. decoquant
cum libra vna a quēdonec redcat ad tertiam partē: et
des in potu: vel sic fiat. R. apj. fenniculi añ. m. j. sicut
siccarū: in uibariū: draganti añ. 3. iij. lacce et lenitum
excoctararū añ. 3. iij. bulliant in aqua sufficiēter: et

adde in fine modicū zucari hic ē simpus aperi inº:
qui pñt variolas: et morbillos ad extra. Et pñter
cauēdū est a pñtione poroz: quare cauēant a fri-
gore: et igit calide: cauēant etiam ab vñctionibus
cibis: et ab emplastris: qñ faciūt ad pñtione poroz
quarta intentio ē pñtatio mēbroz: vt pñbeant a no-
cumento sunt aut quinq mēbra. qñ maxº ledi pñt ab
istis. sicut guttur: oculi: nare: et pulmo: et intestina.

Curatio: et pñtatio: nare: et viscera: pulmo.
Cōseruatio: et pñtatio: et gutturis fit cum succo
granate: et vel moroz. scilicet capere aliquid de istis succis:
et gargarizare aquā eidei cum rob cor. hec Alic. Cō-
fortatio nariū fit odorando acētū: qñ in hoc vehemen-
tis quāntū est: dicit Alic. sicut in iunioribus cū agrestas
aceto: et aqua rosata. Cōfortatio p custodia oculorū.
R. aque rosate albuminis cū cōdādro: et sumach:
et fiat colliriū: qñ instillet oculis. Cōfortatio pulmo-
nis fit cum loch facto ex lentibus: et semine papau-
ris. hec Alic. vel vñt diapaupere. Cōfortatio inter-
stinorū fit cū troscia frigidis: et sicca de sumach:
riandro: et spodio pñtis cum succo acetose. Si vero
ppter variolas fuerit vñtus in oculo. R. sumach: et bul-
li in aqua rosata et de hac mitte in oculis: et sanabit
ex pñtā a nobis. Si vñtus debilitatus sit. R. aque
centauris minoris: aque celidonia: et cū hac lava o-
culos ex pñtā a pñtia. quinta intentio ē regimē in dies
taz in sex rebus non hālibus. Tibus cep. sit ferulug
ex ordio: vel aueno: vel amido facto cū lacte amigda-
larum: vel in iure pulli: vel bullas pñtis: vel mēla
panis in iure pulli: vel in lacte amigdarū: et non co-
medat carnes: et post ferulug capiat modicū marcia:
panis vel in anisibulsi: plati: vel amigdalas: vel passis-
las: bibat vinū album nō dulcem: et būsbum: carice

Ster calidus bene copertus inuolutus in pannu ru-
beo super carnes. Siant fricationes leues ad vñter:
sunt corpus. Dormiat in nocte et in mane: et super po-
tionē sicut sirupum nō in die. Si vñter durus est fiat
clyster cum brodio pulli. Caveat ab accitibus ani-
mā: maxime ab ira: et tristitia. Circa mām variolarū
cadunt due difficultates: prima est vñt variolae fiant
ex pñt sanguinis mēstrui: qñ remanet in fetu post nu-
tritionem. R. ideo cōis oppinio medicorū est: qñ fiant
ex pñt impuriori sanguinis mēstrui: et fetus nutrit
est ex pñt puriori. Auenazar vero dicit: qñ infans nō
nutrit ex sanguine mēstrui: qui solet purgari in mē-
liet: sed ex sanguine puro: qui veniens ad matricem
de sanguine mēstrui: et hic sanguis sicut pñtis: recipi-
pit tñ infectionē aliquam a loco: sicut res infuse infe-
ctionē recipiunt a vase: et ppter talem infectionē ve-
niunt variolae: et hic modus mihi magis placet: qñ nō
est rōnabile fetum nutriri ex sanguine tā ferido: scda
difficultas est verum variolae possint fieri ex sanguine
flegmatico et melico: sicut sunt ex sanguine puro et
colerico: Et videt qñ nō: qñ sicut sanguis putrescens
cum cōsa facit caufionē: ita putrescens cum flegma-
te faceret aliam febrem cōpositā: et putrescens cū mēla
aliā febrem faceret: quod nō fit in istis: qñ febres vario-
larum sunt valde intenses: sunt a puro sanguine: vel
a sanguine colerico. R. ideo ad hanc of: qñ aliud est
querere vñt variolae possint fieri ex sanguine flegma-
tico et melico: et aliud ē vñt febres variolarū possint
esse ex sanguine flegmatico vel melico: pñt verū est: et
verq

vero non est verum. Circa eas efficiētes mouētē variolas est duplex difficultas prima difficultas est: quare in matrice non sunt varioles: nec in fetu dum est in matrice sed extra sic: et in alijs membris a matrice sunt. Rūddendo. Gordonius dicit: qd due cāe necessario concurrunt ad gñandū variolas. scilicet ebullitio sanguinis: et fortitudo caloris impellentis: ppter primā cām non sunt varioles in matrice: qz membrū frigidū: nisi esset peraccē: qd psequerē morbos sanguineos: ppter scdā cām non sunt in fetu exite in vtero: nec statim post vterū qz nondū calor vigoratus est. 2ª difficultas est: vñ puenit tanta diuersitas apparitionis variolarū: qz quibusdā in pueritia: et quibusdā in iuuetute superuenit: et quibusdā in senectute: immo in decrepitis qñqz: qñ vidi hoīem octogenariū: cui superueniunt varioles: et sanatus est. Rūddendo dicit cōter: qz causa faciēs appareť variolas est multiplex: qz aliqui rōne diuersitatis cōplexionis: sūt variatio: qñ in sanguinosis prius sit apparitio: qñ in alijs cōplexionibus: aliqui rōne diuersitatis etatis: qz in pueritia citius: de hinc iuuenibz: de hinc senibz: rōne etiā diuersitatis rēpositi annū: qz in vere magis apparent ppter ebullitionē sanguinis: que incipit in vere: deinde in autū no ppter corruptionē sanguinis: et rōne diuersitatis regionis: qz in calida regione citius apparent: et rōne diuersitatis regiminis: qz i regimine multiplicatio sanguinis citius apparē: et rōne pragionis: qz morbz pragiosis est. ppter off. forte dicit: qd est ppter aliquam ppteratē oculi: Circa signa cadit difficultas. pmo quare dicitur est: qd fluxus ventris in apparitione variolarū est signū malum: cū per viā illam possit fieri fluxus creticus: qñ nō semper est signū malum. Rūddendo dicit: qd fluxus ventris post apparitionē variolarū est malum signū: ppter ea: qz timor est: ne mās expulsi ad exteriora trahant ad intra ppter aliquā mām venenosam: que remanserit ad intra: posset recurrere ad membrū nobile: tū qz posset mās faciēns fluxū esse acutus: et facere excoitationē intestino: rum: et tunc valde rimendū esset. Scdō cadit difficultas quare vrina viridis: et nigra sunt malum signū: et rubra: et alba sunt bonū signū. Cōtra: qz vrina alba significat mixtionē cum fleg^a et viridis significat mixtionē cum colā: sicut est in morbillis: et ppter melius est: qz sanguis sit mixtus cum colā: qñ cum fleg^a. Rūddendo dicit: qd vrina viridis sūm. Aut. significat frigiditatem: et nigra sequē illam signat frigiditatem morificantiē: quare vtraqz malum signū: sū color viridis sūm. Theophilum signat caliditatem adustionē: et nigra sequē illam maiore adustionē signat: quare vtraqz malum signū: est alba vero vrina si ppter capiat alba: vt significat colorē lacreū pessima est: qz signat summā cruditatē: improprie vero alba significat colorem remissū ruberū: que signat remissam frigiditatem: et sic nō ē mala. Circa curā cadit difficultas p^a circa portionē factā ex caricis: et lenibus: et hmoi: qz ficus nō videt puenientes: vt ponant in decoctione: qñ inflammā epas: et qz ē dulce est opillarimū: et lenes etiā nō vident puenientes: qz cum sint frigide: et sicce sunt opillarine. Rūddendo dicit: qd portio dī fieri ex illis rebz que dissolunt mēbra a nocuentis pfortando illa: ficus aut gurtur: et pulmoni pferunt: ideo ponunt: et a i corrigendū defferū illoz ponunt draganti: qui sunt frigidū: etiā pferunt pulmonis: et gurturilentes

vero ponunt: qz defferū intestina a fluxu: et ad corrigendū defferū illoz ponit laccas: que est deoppilatoria: et ultra hec ponunt apū: et feniculum ad aperriendū: et ad puocandū materias ad extra. Scdō cadit difficultas qz cū varioles variē: quatuor modis: qz aliqz sanguineas: aliqz flegmarice: aliqz colice: et aliqz melice: videt: qd portio danda sit variāda 2^a varietatē illarū: quare nō vna portio est pueniē illis. Rūddendo dicit: qd habēdo respectū solum ad mēbra pfortanda: ne recipiant nocuentū vna sola portio: et eadē puenit illis: qz p illam pfortant oīa mēbra pfortanda: habēdo vero respectū ad mām faciēntē variolas: sicut mām diuersificat: ita digestiū bz diuersificari. hec Gordonius. Quare si mām fuerit colerica: adde cum portione sirupi violati in plus: oxizachare in minus: et sū sirupi de fumoterre: et si mām fuerit flegmarica adde oxizachare cōpositre: et sirupi de fumoterre: et si mām fuerit melica adde oximellis diurectici: et sirupi de fumoterre: et si fuerit sanguinea adde oxizachare in plus: et sirupi vio^a i minus: et sū sir^a de fumoterre.

Tractatus sextus de diebus creticis.

Consequēter post determinationē febriū: de diebus creticis determinandū est: cū febres p dies creticos 2^m plurimū terminent. Circa dies creticos quatuor maxime vidēda sunt p^a qd nominis creticorū: scilicet vnde dies cretici dicant: 2° qd rei. scilicet a qua causa dies cretici sumant: 3° cū dies cretici dicant a crisi 2^m qz in eis crisis bona sit: vel mala: dicendū est etiā de crisi: et de signis bone crisis: et male: et que pfecta crisis est. 4° mouēda sunt aliqz difficultates circa dies creticos: et soluēda.

Quantū ad p^m. scilicet quid nominis dierū creticorū dicimus: qd dies cretici dicunt a crisi: que sit in tali die est aut crisis: vt dixit Aulic. alteratio: que sit subito ad latus sanitarie: aut egritudinis: hec aut alteratio sit inter nām: et egritudinē tanquā inter duos inimicos pugnātes adinimicē: qz egritudo intrēdit expugnare virā: et nā intrēdit pseruare illam: et aliqñ victoria est ex parte nāe: et tunc remouet egritudo: aliqñ vero victoria est ex pre egritudinis: et tunc perimit virā: egritudo aut pōt dupl^r remoueri: aut 2^m semitā crisis: et sit subito: aut in acutis egritudinibus: aut scdm semitā paulatine resolūtiōis: et sic fit in cronicis: sū si egritudo vincit aut sit p viā crisis. i. subito: aut scdm viā arcfectionis. i. paulatine resolūtiōis: cum aliqua crisis sit bona: et laudabilis: et aliqua mala: ppter aliqz dies cretici boni sunt: et aliqui mali: et in cretica bona semper sit crisis bona: nisi aliunde veniat impedimentū: vt infra declarabit: et in cretica mala semper sit crisis mala similiter.

Quantū ad 2^m. scilicet qd rei dierū creticorū. scilicet a qua causa dies cretici sumant: astronomi: et medici partim pueniunt: et prim dñr. Cōueniunt quidē in hoc: qd dies cretici sumpti sunt 2^m aspectus quadratos: et oppositos lune: nā ptholomeus in centiloquio verbo. 60. inquit: qd dies cretici sumēdi sunt 2^m loca lune in angulis quadrati pmissi a circulo directo: et hoc est diceť scdm aspectus quadratos: vel oppositos lune: qz isti aspectus incitant nām ad pugnas: et eam adiuvant. Et Gal. in lib^o de diebus creticis dixit: qd varietas dierū creticorū seruans vñ ordinē non videt posse duci in aliā cām: nisi in morū superceleste: sū cū inter motus supercelestes: maxime videat fieri varietas in

Tractatus sextus

humiditatis ex motu lune: et solius p³ ex fluxu: et
refluxu maris: et in aug^o humiditatis ex luna crescen-
te: et in decremento: quare cā dierū creticaꝝ vsqz
ad. 40. sumēda est ex motu lune: et supra annū vero su-
menda est ex motu solis. Discordant vero penes quē
mensē aspectus quadratur: oppositi sumendi sunt:
nā astronomi oñt q³ penes mēsem peragratiōis lu-
ne in zodiaco sumunt isti aspectus quadratur: et oppo-
sunt: cum ille mensis sit. 27. dierū: 7. 8. horarū dimidē
dus est in quatuor quadras: sive i quatuor ptes equa-
les: sic quelibet quarta erit sex dierū: et vigintri hora-
rum: vt p³: et pñter pñma dies cretica erit sexta die cū
vigintri horis: et p³ q³ tangit plus de septima q̄ de 6^a
et 2ª dies cretica erit decimatercia dies: 7. 16. horis: et
p³ q³ rāgit plus de decima quarta q̄ de decimatercia
et si super istam addant sex dies: 7. 20. hore erunt. 20.
dies: 7. 12. hore: et sic 20. hys medietatē de cretica: 7. 21.
hys aliam medietatē: et si addant sex dies: 7. 20. hore:
erunt. 27. dies: 7. 8. hore: et sic p³ q³. 27. plus hys de cre-
tica: q̄. 28. et bedici veromarine Sal. non acceptat
aspectus hos sumēdos esse 2° menses peragratiōis:
mouet maxime ex auctoritate Isipp. 3° pñsticonis:
qui. 20. esse diē cretica: et non. 21. et si sumunt aspe-
ctus 2° mensem peragratiōis: equaliter est cretica
dies. 21. sicut dicitur est supra. Et si diceres 7.
Sal. q³ Isipp. in lib^o epidimiarū dixit. 21. esse diē
cretica. Dicit: q³ Isipp. cōposuit librum illum qū erat
inuentus: et nō pfecte pñsiderauit: sicut fecit in lib^o pro-
nosticoꝝ: et in aphor. in q³ dixit. 20. cretica: et nō. 21.
Quare dicit: q³ op³ inuenire mēsem aliū: penes cui⁹
quadrās sumant dies cretica: p quo notat q³ aliū est
mensis pñsticonis lune. s. ab vna pñstione ad aliā.
qui est. 29. dierū: 7. 12. horis: et aliū est mensis pera-
gratiōis mensurans motū lune in suo deferēte: qui
sit incipiendo ab aliquo pñcto: quousqz redeat ad idē
pñctū: qui est. 27. dierū: 7. 8. horarū: et aliū est mēsis
apparitiōis. s. rēpus: in quo luna recepro lumine a
sole: nobis apparet: et est mensis cōis impressionis: q
est. 26. dierū. 12. horarū: q³ est per tres dies ante cō-
iunctionē. hec Sal. Ex quo infert q³ cum nō possint
sumi tales quadre penes mensem peragratiōis: vt
probatu⁹ est: q³ tunc. 21. esset ita cretica sicut. 20. 7.
Isipp. nec possint sumi penes mensem pñsticonis:
q³ medietas est. 14. dierū: 7. 18. horarū: et sic. 15. esset
magis cretica q̄. 14. 7. 3^a 4ª addita: fieret cretica. 22.
dies: 7. 3. hore: nec etiam possint sumi penes quadras
mensis apparitiōis: q³ medietas est. 13. dierū: 7. 6.
horarū: et sic. 13. esset magis cretica: q̄. 14. quod est fal-
sum: vt sepe pbatum est. Quare op³ facere mensem
medicinalem: penes cuius quartas sumunt dies cre-
tica: et saluē oīa dicta Isipp. hic aut mensis erit cō-
positus ex mense peragratiōis: et mense apparitiō-
nis: q³ si coniungant isti duo menses adiungē cum mē-
sis peragratiōis sit. 27. dierū: 7. 8. horarū: et mensis
apparitiōis sit. 26. dierū. 12. horarū: sicut in rotū. 53.
dierū: 7. 20. horarū: si modo capiat medietas huius
mensis: illa erit mensis medicinalis: pñsticonis. 26. dies
7. 12. hore: et huius mēsis 4ª pars est. 6. dies: 7. 17. ho-
re cū dimidio: et aggregando tres quartas huius mē-
sis sunt. 20. dies: 7. 4ª hore: cuius dimidio: sit. 20. dies
plus hys de cretica: q̄. 21. hec Sal. Ex quo infert p³ q³
septimana medicinalis nō est integra ex numero cō-
pleto dierū nālium 2° infert diē medicinalē nō esse

integrā nālem: s. deficere a diē nāli p vnam horā: vel
circatqz. 14. parte hore. 3° infert: quare 2ª septimana
d³ esse pñctura cum 3^a et debet esse separata a p³ 2^a 4^a
d³ esse separata a 3^a. hec Sal. 3° ve dieb⁹ cretica. Cir-
ca aut hanc assignatiōē mensis medicinalis facit
a Sal. cōprehēd. s. manifestus error: q³ ex illa sequit⁹
q³. 13. esset magis cretica: q̄. 14. 7. Isipp. pbat pñctura
q³ cuius vna 4ª istius mensis medicinalis sit sex dierū:
7. 17. horarū cū dimidia si super istā addat 2^a. 4^a fa-
ciat. 12. dies: 7. 34. hore: et sic erunt. 13. dies: 7. 11. ho-
re: quare. 13. plus hys de cretica: q̄. 14. 18° vidit autē
hoc: q³ nimis intērus erat circa. 20. ideo nō aduenit
ad. 14. quare occidit in scyllam cupiens vitare charib-
dum. Fundamentū vero sui erroris fuit: q³ posuit oc-
cultatiōē lune fieri tribus diebus: et pñter posuit in
sem apparitiōis esse. 26. dierū cum dimidio: cum tñ
occultatio luminis lune fiat tñ per duos dies cū
dimidio: vt pbatif⁹ pñter mēsis apparitiōis est. 27.
dierū pñctis. Corrigenus est igit mensis medica-
lis: vt que dicta sunt p pñstis fieri: saluari possint. Dy-
camus igit: q³ mēsis medicinalis sit ex pñstione mē-
sis peragratiōis: et mensis apparitiōis: oīmodo re-
cre sumat mensis apparitiōis: qui est tñ. 27. dierū:
vt probabo: q³ tempus occultatiōis lune est ad plus
duos dierū cum dimidio: 7. 18° est: et q³ quādiu luna est
sub luce solis rādiu pōt occultari: est aut sub luce solis
scōm quāritatē oībus solis: qui est. 15. gradū: et ideo
per. 15. gradus ante 2 p. 15. post est luna sub luce so-
lis: et dicit esse in pñstione: hāut. 30. gradus ad p³
pertransiunt a luna in duobus diebus cuius dimidio:
q³ luna ad minus pertransit in diē nāli. 12. gradus:
cōter. 13. et ad plus. 14. quare rēpus occultatiōis lu-
ne est ad plus duos dierū cum dimidio: 7. cuius dixerit
Sal. 3°. de diebus cretica: vbi dicit. 2° pñstis occultati-
ōis lune est rēpus longū: et quasi quāritas cursus
signi integri. hec Sal. Cū aut signū sit. 25. gradū: et
pertranscat ad plus in duobus diebus cum dimidio:
mirum est: q³ postea dixerit tempus occultatiōis lu-
ne esse triū dierū. Ex hoc sequit⁹ p³ q³ mensis appar-
itiōis est. 27. dierū tñ: patet q³ subtrahis duob⁹ die-
bus cum dimidio a mense pñsticonis: qui est. 29. die-
rum cū dimidio: sequit⁹ q³ mēsis apparitiōis erit. 27.
dierū. 2° sequit⁹ q³ si cōponant isti duo menses adiungē
tem. s. mensis apparitiōis: qui est. 27. dierū: et mēsis
peragratiōis: q³ est. 27. dierū. 7. 8. horarū: q³ mēsis me-
dicinalis extract⁹ ab illis erit. 27. dierū: 7. 4^a horarū
vt p³. Alterius sequit⁹ q³ facta diuisione talis mensis
medicinalis s. 4. q³ rāgit q³ libet. 4^a erit. 6. dies: 7. 19. ho-
re: et p³ in p³ 4^a q³ 7^a dies est magis cretica: q̄. 6^a q³
plus rāgit de 7^a et si super hāc 4^a addes. 6. dies. 7. 19.
horas fient. 13. dies: 7. 14. hore: et p³ in hac 2^a 4^a. 14.
est magis cretica: q̄. 13. et si super hanc scōm 4^a ad-
des. 6. dies: 7. 19. horas fient. 20. dies: 7. 9. hore: et patet
q³. 20. est magis cretica: q̄. 21. et si super hanc cretica
quartā tu addes. 6. dies: 7. 19. horas: fient. 27. dies: et
quor hore: et p³ q³. 27. est magis cretica: q̄. 26. Quare
p³: q³ sic ponendo mensem medicinale saluē
magis dies cretica esse scōm quadras talis mensis.
Cū aut ad 3°. s. hec crisi tria tangenda sunt: p³ q³
est crisis pñctis: 2° que sunt signa bona crisis: et que
malas: et 3° que sit pñctis crisis. Quādiu ad p³ scien-
dus: q³ crisis pñctis loquēdo est subira purgatio. s. eua-
cuatio mē facientis morbi: vel 2ª rorū: vel 3ª pñctis
Colligif

nisi forte multitudine peccaret: et tunc etiam purgatio
magis attineret sanitati: sed in febribus pestilentiali-
bus est: quia materia venenosa incitat nam ante digestio-
nem: quare sepe mala crisis fit in pestilentialibus: et
propterea oportet esse preceptum in pestilentialibus: ut mi-
noris materiae propter iuxta illud Aulic. in cura febrium pesti-
lentialium. Summa curationis huius est exsiccatio. i. mi-
noratio. s. in primo cum foberb^o vel farmacia: et si pus-
sari possit becardicu in prima die tertio melius: quia
hoc prohibet infectionem transire ad cor: et propterea saluat
vitam. Ad argumentum vero negat puritia illa in morbis
non pestiferis crisis plus attinet sanitati: igit non oportet
prosequi digestionem: quia et quare plus attinet sanita-
ti est: quia fit post digestionem in eis: quare. Quantum ad
tertium. s. de perfecta crisi sciendum: quod crisis perfecta habet sex
conditiones: ut inquit Galen. in primo libro aphor. secunde
principum. Ea quorum crisis fit aut facta est equalis non mo-
ueret: nec novum facere: prima est: quod fit cum purgatio-
ne. s. materia ad extra corpus: et ideo dicitur. Crisis enim cum
purgatione melior est ea: que cum apertione est: scilicet quia
fiat purgatio malorum ciborum: qui sunt causa morbi: et
fiat purgatio per rectam viam: quarta quod fiat in die creti-
ca quinta quod fiat cum alleviatione sexta quod fiat cum appa-
ritione signorum digestionis: et si deficit una istarum non
erit perfecta crisis: neque certa: unde versus. Purgatio
malos recte erit: leniter quod digestio. Et sicut per-
fecta crisis requiritur sex conditiones dictas: sic perfecta co-
ercitio. i. digressio per viam requiritur sex conditiones: unde versus.
Albertus: post febrem residens: figura rotunda.
Lenis: et equalis: et multo tempore durans.
Et sicut quod deficit in aliqua conditionum crisis non est
perfecta crisis: sic quod deficit in aliqua conditionum diges-
tionis non est perfecta digestio. Cura dicta de crisi ca-
dunt due difficultates: prima est: quia videtur tamen una con-
ditio necessaria ad crimum perfectum. s. perfecta digestio
probat: quia perfecta digestio sufficeret preparari materiam
ad expulsionem: igit perfecta digestio sufficit per expulsionem:
nec oportet per crisi perfectam. Secunda difficultas est: quia non
videtur: quod sit necessarium crimum fieri in die critica: quia stat
perfecta digestio efficitur: et non fieri crimum: propter illud
dictum Aulic. prima quarta cap. de cura putridarum in
generalium. Apud statum vero non moueas: donec nam vincat
et digerat: et si ipsa non moueretur: moueri homo mortuus est:
ecce: quod statim perfecta digestione non moueretur: quare
Aulic. precipit ut moueatur: qui nam non mouet ea ho-
rat quia mouere. s. in die critica. Respondeo ad pri-
mam. negat: quod tamen una conditio sufficit ad crimum per-
fectum. s. digestio perfecta: et ad probationem: si perfecta
digestio sufficit ad preparationem materiam sufficit ad
expulsionem: predestinat puritia: et ulterius igit sufficit per cri-
si perfectam: negat puritatem: quia crisis perfecta non solus vi-
detur expulsionem materiam peccantem: sed per viam rectam: et in re-
spo. debere. s. in die critica: et cum alleviatione: quare
omnes sex conditiones requiruntur. Propter offeruntur dicti: quod diges-
tio materiae magis necessaria est: quam alie conditiones: quia ha-
bita illa non habet in praeteritum alie alias. s. purga-
tionem debita: et recta via: debetur tempus: sed non est
quia habitus alius non est in praeteritum non semper facere diges-
tionem perfectam: quare et. Ad secundam cum arguitur: quod
stat perfecta digestio efficitur: et non fieri crimum: igit non
est necessarium fieri crimum in die critica: dicit concedendo
hanc puritatem non est: propter nos: quia intelligimus: quod qui-
cumque crisis perfecta fit: necesse est fieri in die critica: qui

Tractatus sextus

aut non firmus sit in die cretica: nec non cretica: stat ergo bene digestionem perfectam esse: et non fieri crisi: sed non stat fieri perfectam crisi: et non esse digestionem perfectam: sic 13. stat non fieri crisi in die cretica: non stat fieri crisi perfectam: et non fieri in die cretica: quare 2c. **Quarta** ad 4^m dicendum de difficultatibus circa dies creticos monenda. Circa aspectus sunt due difficultates: prima est: quod si dies cretici sumunt 2^m aspectus quadratos: et oppositos ipsius lune: sed ex eodem aspectu idem effectus sequi dixerit dies cretica: que est effectus illius aspectus non est modo bonus: modo malus: per prius prius falsum: per Hipp. 3° pronosticorum. In acutis febribus idem est terminus quibusdam ad vitam: quibusdam vero ad mortem. Item 2° dicitur 6° colligitur: pringit: quod duo iunones equalis complexionis etatis: et fortitudinis incipiant egrotare eadem die: ab eodem physico perito currens: et tunc vno redit ad sanitatem: et alter ad mortem: in eadem die cretica: quare in vno bona erit: et in alio mala: et dicitur 2° dicitur. quod hoc pringit propter conditionem male: quas ignorat medicus: et ideo medicina imperfecta est. Secunda est: quod si dies cretici sumunt 2^m aspectus: et si fortior aspectus fortioris diem creticam facere debet: per prius prius falsum: quia aspectus oppositus est fortiori quadrato: quoniam aspectus oppositus est aspectus perfecte inimicitie: et tunc dicitur 7° que est secundum quadratum aspectus est fortior. 14. que est secundum aspectus oppositus: qui dicitur. quod in 7° fortior sit crisis: quod in 14. Respondendo ad 3^m difficultatem: pringit: quod ex eodem aspectu idem effectus sequi dixerit: quod quantum est ex presens: si modo versantur diversi effectus: hoc aliunde venit: et propter hoc dicitur 2° dicitur. quod est propter diversas conditiones male: quas ignorat medicus: non autem ignoraret astronomus: qui haberet naturam et virtutem calculat: quod in illis qui mori: cognosceret: quod est vel ex defectu alio cocho lenis: defecit in annis: vel ex mala directione alicuius infortunij ad hyleg illius. Ad secundam dicitur: per Hipp. quod fortior dies cretica dicitur in qua fortior sit crisis: et cum 7° fortior sit crisis: quod in 14. id septima est fortior dies cretica: quod in 14. Ad rationem dicitur: quod fortior aspectus est aptus facere fortioris diem creticam: si cetera sunt paria: que concurrunt ad fortificandum diem creticam: sed hic non sunt paria: quod in 7° virtus est fortior: magis apta: quod subtilior: id fortior sit crisis in 7° quod in 14. Circa mensem medicinale sunt due difficultates. Prima est: quod non videtur: quod penes quartas mensis medicinalis sumant dies cretici: per Hipp. quod dies cretici sumunt penes quartas mensis peragrations: ut supra probatum est: quod non sumunt penes quartas mensis medicinalis: per prius prius: quod isti menses. scilicet peragrations: et medicinalis: aut diversificant: et aut non: si non diversificant frustra est facere inventionem de mense medicinali: et si diversificant: igitur quod sumunt penes quartas mensis illorum non sumunt penes quartas alterius. Secunda difficultas est circa fundamentum mensis medicinalis: quod cum ratio mensis astrualis ex mense peragrations: et mense apparitionis: variatio vno illorum variaret mensis: sed quod mensis apparitionis sit. 27. dicitur fundat super hoc: quod occultatio luminis lune a sole est duorum dierum cum dimidio. Contra hoc est Alfraganus: qui dicit: quod aliqui luna ingreditur vno die sub radio solis: secunda die ita egreditur: ut appareat: igitur non est tunc tempus occultationis: sicut dicitur est. s. puo-

rum dierum cum dimidio. Respondendo ad 3^m dicitur per Hipp. 3° de diebus creticis: quod due sunt radices dierum creticorum. scilicet: et experimetur vult: quod dies cretici sumant 2^m aspectus quartarum mensis peragrations: experimetur vero vult quod sumant 2^m aspectus quartarum mensis medicinalis: hinc magis sentiunt medici: quare negat alius: si sumant videretur: dicitur 2° quod concessio antecedere: negat prius: quod quartarum mensis sunt adeo: propter quod vult fere eodem sint: quod non sunt: nisi per horas: vel minus: sed cum parum deesse: nihil deesse videtur: quare 2c. Ad 2^m cum arguitur contra fundamentum mensis medicinalis: quod est recte mensurare occultationem lune sub radio solis: dicitur est: quod talis occultatio est duorum dierum cum dimidio: et propter mensis apparitionis est. 27. dicitur precise: cum arguitur contra auctoritatem Alfragani: dicitur: quod de occultatione lune sub radio solis est magna diversitas 2^m quod connectio sit in nocte: vel in die: 2^m quod sit in vespere: vel in matutinis: et ideo ponit triplicem rationem occultationis. scilicet: maius minus: et medium: maius est duorum dierum cum dimidio: propter rationem dicitur: quod 30. gradibus luna stat sub radio solis scilicet. 15. ante solem: et 15. post: sed hoc tempus pertransit a luna in duobus diebus cum dimidio: quare 2c. Ad minus vero tempus est vnius diei cum dimidio: ut dicitur Alfraganus: quod 2^m hoc tempus aliqui apparer. dicitur vero tempus est: quod est inter hec due. s. duo dies: quare per ad argumentum: quod Alfraganus loquitur de minori tempore: vero de maiore: quare 2c. Restat grande dubium circa hanc materiam. Item dies egritudinis sunt secundum. 24. horas computandi ad habendam dies creticas: aut minuenda sit vna hora: vel circa in qualibet die. Et arguitur: quod non debent computari dies egritudinis secundum. 24. horas diei naturalis: per Hipp. 3° pronosticorum dicitur. Item: quod est computari septimanam in coplero numero dierum: nec annuere mensis ad quod forma scripti manas tres in viginti dierum numero terminamus: et secundum hanc augmenti rationem evenit primus periodus in. 20. dies: secunda in. 40. et tertia in. 60. Confirmat idem paphor. Hipp. secunda precepta. Septima 4^a manifestat alterius ebdomade 8° per Hipp. 3° precepta rursum. Item. hec enim est 4^a secunda ebdomade precepta rursum. 17. hec enim est 4^a a. 14. et 7. ab. 11. ex quo per manifeste quod 20. est finis tertie ebdomade: et propter dies cretica dimi-nuta est in hora a die naturali. Secunda principalis arguitur per Hipp. 3° de diebus creticis: quod dies cretici sumunt 2^m quartas aliquibus mensis: quod iste quare in sequunt aspectus quadratos: et oppositos lune: sed non sunt summe de iste quare 2^m quadras mensis peragrations: quod tunc. 21. esse ita cretica sicut. 20. nec 2^m quadras mensis peragrations qui est. 29. dicitur: et 12. horas: quod tunc. 15. esse magis cretica: quod. 14. et 22. esse magis cretica: quod. 20. et 21. nec secundum quadras mensis apparitionis: quod tunc. 19. esse ita cretica: sicut. 14. ergo oportet constituere mensem medicinale secundum quinque quartas sumamus dies creticas: et hic mensis erit compositus ex mense peragrations: et mense apparitionis: ut dicitur est corrigendo errorem Hipp. Et sic saluatur octavo dies cretici: qui sumuntur a die naturali. Confirmat: Hipp. idem in 3° illius aphor. Septima 4^a manifestat: quod si 3^a septimana finit ad viginti dies impossibile est dies creticos tot horas continere: quod horas continent dies naturales: quare. In prius arguitur auctoritate Hipp. in libro de febribus ad Blauconem: ubi dicitur in fine,

sine. Deinde hoc pretermittendū nō fuit: quādamo-
dum ceticis dies debeant cōputari pp̄ crīsim cogno-
secundā: 7 subdit: q̄ dies nāles debent esse. 24. horarū:
7 dies artificiales. 12. horarū: 7 si sebus hora tertia
diei venerit debes computare vsq; ad tres horas no-
ctis: vt sit dies artificialis. 12. horarū: 7 si si mō dies: 7
noctes egritudinū cōputare debes: vt nō magis nu-
merū dierū: vel noctū attendas q̄ horarū 2^m nume-
rum dierū cōstitutū: 7 ideo si ex hora qua cecidit in
egritudinē: in tridū cōputare velis: tunc opz: vt cō-
pleas numerū. 7 24. horarū: que p̄lent tres dies nāles:
sūt si amplioris numerū dies ceticis fuerint: cōputan-
di sunt vt supra demonstrauimus: quare pz: q̄ dies cre-
ticos cōputat 2^m horas dierū nālū. Itē dō dicit
q̄ dies ceticis nō sunt cōputandi scdm tot horas scd̄z
quorū cōputant dies nāles: cuius hoc tū stat q̄ dies egri-
tudinū sunt cōputandi vt dies nāles: 7 artificiales ad-
habendū: vel ad extrahendū dies ceticos: 7 p̄pterea
p̄mittit Gal. q̄ dies nāles debent cōputari 2^m. 24.
horas: 7 dies artificiales scd̄z. 12. horas: 7 ideo subdit
cum egritudo incipit 3ª hora diei d̄z fieri cōputatio
vsq; ad tertiā horam noctis: vt habeat dies artificia-
lis: qui est. 12. horarū: 7 d̄z fieri cōputatio vsq; ad ter-
tiā horā alterius diei: vt habeat dies nālis q̄ est. 24.
horarū: hoc dixit ad remouendū errorem illoz dicen-
tium: q̄ qñ egritudo incipit de die: nō sunt cōputan-
de nisi hore noctis: 7 qñ incipit de nocte: nō sunt cōpu-
tande nisi hore noctis: quod est falsū: q̄ debes ma-
gis attendere ad numerū horarū cōstituentiū diē nāles:
vel artificialem: q̄ ad numerū horarū dierū: vel no-
ctium. hec Gal. intendit: 7 subdit. Si si amplioris
numeri fuerint dies ceticis cōputandi sunt: vt supra
demonstrauimus: 7 p̄ hoc nō intendit: q̄ sint cōputan-
di 2^m numerū horarū diei nālī: sed alr: vt demonstrat
est supra. Et hīc pz. q̄ Gal. in de febribus ad Glau-
conē nō p̄radicū Hipp. nec sibi in numero horarū
diei ceticis: hec de febribus sufficiant. Placet ad-
dere quinq; signa: que significāt crīsim futurā posita
a Gal. in lib^o de febrib⁹ ad Glauconē. 1° signū signū
sumit ex morbo. i. ex qualitate morbi. s. p̄siderare an
morbus sit acutus vel nō: q̄ acutus amat crīsim: non
acutus vero nō acutus aut̄ triplex ē. s. acut⁹ simplr:
qui terminat in. 14. diebus: vt tertiā vera: acutus
valde. i. peracutus terminat in. 7. vel in. 4°. diebus:
acutus tropic⁹: 7 terminat supra. 14. s. in. 20. vel vsq;
ad. 40. vt tertiā notha. Si si morbo: vel ē salubris:
vel nō salubris in quo apparet digestio: si vero nō ap-
paret digestio: nō est salubris. 2^m signū sumit a princi-
pio morbi sumendo pñ^m motū Hipp. qui diuidit mor-
bum in pñ^m statū: 7 declinationē: 7 sic prima medie-
tas augmētī ferretur ex parte pñcipij 7 scd̄a medietas
ferretur ex parte statūs: si ergo in pñ^m videtis aliquāz
euacuationē factā a nā: vel fluxū sanguinis: vel p̄ flu-
xum ventris: vel per fluxū vrine vel sudoris: vel vo-
mitus: cum hec fiant nō precedente digestionē p viāz
synthomatice facta sunt: 7 nō per viā crīsis: quare nō
spere in statu debere fieri crīsis: si vero in pñ^m nō fiat
aliqua euacuatō a nā: sed potius appareat aliqua di-
gestio: iudica in statu futurā crīsim. 3^m signū sumit a
die cetica. tu sciet q̄ 7ª est cetica: s. 14. 7. 20. 7 sic
de alijs vsq; ad. 40. si ante diē ceticā videris infirmū
angustiari: iudica crīsim futurā in die ceticas: 7 pro-
p̄ue si p̄cesserint signa digestionis: si vero videris in-

firmū angustiari ante diēz nō ceticā: non speres crī-
sim futuram: 7 si pur fieret: mala erit. Hora: q̄ si ante
diēz ceticā nō angustiari: 7 fiat tñ crīsis in die ceti-
ca: q̄ talis crīsis est cum molestia: q̄ nā facit duo ope-
ra. i. separare malum a bono: 7 expellere. 4^m signū su-
mit ex accitibus diuersarū partū corporis: si enī do-
loz in capite: vel puritus in naribus acciderit: iudi-
ca fluxum sanguinis ex naribus futurū: 7 si doleat in
aure per se ferit: apost⁹ futurū post aures suspicādū:
7 si rugitū ventris senserit: crīsim futurā per fluxum
ventris iudica: 7 si puritū in toto corpore perceperit:
iudica sudorē futurū: 7 si in renibus inflammatio
rione per se ferit: fluxū venturū per vrinā iudica. 5^m
signū sumit ex cōplexione: etate nā rēponit: 7 p̄sueru-
dine: in cōplexione sanguinea magis expectat crīsis
per fluxū sanguinis: in colerica p̄ secessum: vel p̄ vri-
nam: vel p̄ sudorē: 7 scdm diuersitatē etatū diuersam
crīsim expectare opz: 7 scdm diuersitatē rēposū: in ve-
re p̄ sanguinē: in citate p̄ colerā: in autūno p̄ meliāz:
in hyeme p̄ stigma. Et scd̄z p̄suerudinē diuersificant
etiā crīses: quāliques p̄sueri sunt habere sepe fluxū san-
guinis: aliqui vero fluxū vrinis: 7 aliqui sepe sudorē:
7 scdm has p̄suerudines variant postea crīsis in egri-
tudinibus: vnde verius.

Signa hec quinq; dabunt futuram noscere crīsim:
adhibe: i. initium: ceticis: synthomata: physis.

TRACTATUS SEPTIMUS DE APOSTEMATIBUS.

Apostema est tumor p̄ter nām: quo membra
magnitudine dñr ab eo quod est 2^m nām.
Quatuor sunt cāe eius. s. mālīs: efficiens: formalitēz
finalis. Cā mālīs est duplex. s. in qua: 7 est mēbium: 7
ex qua: 7 est humor: 7 2^m vtrāq; variat cura. sunt aut̄
humores māl ex quāz ventositas: 7 aquositas. Causa
efficiens est duplex. s. intrinseca: 7 extrinseca: intrinse-
ca est duplex scdm duplicē modū sciendū: q̄ si sit apo-
stema per influxionē māl ab altero: quod est vt pluri-
mum est triplex. prima est ex pte influentis: 7 mittē-
tis: vt totius corporis in plectoria: vel cachochimia:
vel ex pte alterius mēbri. scd̄a ex parte recipientis:
quod est debile. tertia ex latitudine venarū: vel poro-
rum. Si vero apost⁹ fiat per viā paulatine cōgestio-
nis: causa huius est sola debilitas membri: in quo est
apostema: aut q̄ non pōt puertere nutrimentū: aut
nō pōt expellere superfluitates. debilitas vero mēbri
est ex mala cōplexione diuersa: vel equali nālī: vel ac-
cidentalī: 7 vitio humoris est 2^m plurimū: qui est cau-
sa oppilationis coarctatōis: vel ex multitudine sup-
fluitatū: vel ex grossitie: 7 viscositate: vel ex regimine
pcedens: vel ex nā mēbri. Causa vero extrinseca est
causa primitiua quantū ad vtrūq; modū. s. malitia
regiminis nō solum in cibo: 7 potu: sed etiam in alijs
rebus nō nālībus: ex quibus maxime sunt motus for-
tes corporis: 7 animales: 7 vinū: 7 etiā cause nō neces-
sarie. s. castis: p̄cussio: morsus: 7 filia. Causa formalis
est cōtractio magnitudinis nālī mēbri apostemati
ad id: quod est p̄ter nām: 7 2^m hanc diuidit: q̄ aut
est tumor grandis: vt apost⁹: aut parvus: vt bottho. i.
pustule. Causa finalis est duplex. s. vel quantū ad finē
vltimū: 7 sic vel est salubris: vel mortalis: aut quantū
ad finē mediū: qui est altero sex modoz: q̄ aut resolu-
uit: aut maturat. i. saniat: aut lapidat: aut purrefcit. i.
corrupt: aut subito aperit: 7 suffocat: aut pmutat. i.
delicit: est resolutio: scd̄a maturatio: mala est apertio

De causa
eius.

Tractatus septimus

subita suffocatio deinde corruptio lapidario vero media est: permutatio potest esse ad bonum et ad malum.

De signis.

Apostematum extrinsecorum signa sunt manifesta sensui. scilicet tumor et inflatio sed apostematum intrinsecorum quedam sunt signa essentialia: que sunt cetera omnibus. scilicet gravitas: vel tensio in loco: et tumor: siue inflatio: si ad ipsum cum medio perveniat spiritus: ut quia sunt in stomaco: epate: vel splene: quedam vero sunt signa accidentalia propter vicinitatem vel colligantiam et tenuitatem vetricis in mirach: extenuatio subita corporis: gravitas repentina in oculis: et quedam sunt signa generum: aliud apostoma est calidum: et aliud frigidum secundum genus dividendo. signa calidi sunt inflammatio: et dolor acutus sine fortis: et durans: et ratio est quia in eo est non solum repletio: sed malicia complexionis diversae: et solo contrinatio: ideo Hippocrates in aphorismis dixit. Dolores in lateribus: et pectoribus: aut in alijs partibus si multum steterint ad discernendum magnus malum est etiam febris: si sit propinquus cordi: et putrefactionem sanie fuerint. Signa frigida sunt signa materiam si est apostoma calidum: et materia sit sanguis: accitio predicta erunt obruta: si colora erunt infensa: si adusta inrensiora: si vero materia sit frigida: dolor erit parvus: nec tumor magnus: et acutus: nec est febris: in quantum humidi: nisi per putrefactionem acquirat caliditatem: et sunt signa flegmatis et melencolicis: si sensus potest pervenire ad illud in flegmate eo sentit frigiditatem: albedinem: et mollietatem: in melico duritatem: et fuscedinem absque dolore: et in ventoso tensio nem resistens: et tactui cum dolore. Signa vero streptus: siue causam malum: si fuerit in membrano nervoso: erit dolor acutus: pungitivus: et fortis quique perducens ad spasmodum: et pulsus ferrinus. Si vero in membrano insensibili fuerit: in eo erit gravitas sine dolore acuto: vel dolor erit gravitativus: et pulsus vndosus: et signum propinquum membrum essentialis est nocumentum operationis ipsius: et signa distinguenda si sit per modum inflexionis: videbis repletum: et totum: vel aliquid membrum mandantem: et debilitatem recipientis. Signa vero per modum congestionis: debilitatio sola membrum apostemati erit cum privatione predictorum: et si sit in fieri videbis augeri tumorem: et acidentiam: si vero facta est: tumor permanebit in esse suo: et dolor: et febris augebitur. Signa vero repositum apostoma sunt tripliciter: aut penes essentiam: aut penes accitiam: aut penes signa digoniam et indigoniam. Penes essentiam: quia in primo incipit tumescere membrum: deinde augetur: et deinde statim deinde minuitur: et resoluitur: si deus est salubris. Penes vero accitiam illa erunt in primo leuia: in augmento augmenta huiusmodi statu ultimantur: et in declinatione remittuntur: donec cessent: et salubri deo: si vero mortale sit stabunt in acumine suo: donec extinguantur. Penes digestionem vero: et indigestionem signa: eius reposita cognoscuntur: si enim si incipit maturari: videbis duritatem minui: et dolorem: et febrem augeri: si fuerint vel infringere si non fuerint: deinde ultimari: quod digestio: et maturatio fuerit completa: et virtutem egreditur: si non sit sub cute celatum: sed in oculis: naribus: labijs: pleura: et similibus: ultimo cum completa est minui. Signa vero terminationis sunt diversa 2° dicitur scilicet terminationem: si resolutum sit remissio doloris: gravitatis: et febris: et aliorum accitium. Signa maturationis: siue sanitationis sunt pulsus: et augmentatio doloris: et febris: sed quod facta est maturatio: sit diminutio illorum. Signa corruptionis

sunt rigor: diminutio gravitatis: et doloris: et egressio puris: et signa bone sanie sunt ut sit alba: lenis: et equalis: et malo carens odore: et si est mala est. Signa perversionis in lapide diminutio doloris: et febris: et odor cum duritie. Signa corruptionis ferentis sunt mutatio coloris membrum ad lividitatem vel nigredinem: et exitum fetoris. Signa subire apertionis sunt subita mutatio grauedinis: et doloris: et permutatio puris ad melius: propinquum: et quique exitus puris: et sanguinis. Signa permutationis sunt diversa 2° dicitur scilicet permutationem: si permutatio sit ab interioribus ad exteriora: alientatio sit solum accitium: et vero sit aggravatio. Inquit Hippocrates. beris pilas interioris extra puerit: bonum exterius vero intus malum: aut sit permutatio de nobili ad ignobile: ut de principali ad communem: aut e contra: aut de minus nobili ad magis nobile: ut de pleura ad pulmonem: aut de pulmone ad cor: aut de superioribus ad inferioribus: aut e contra: si modo sit alientatio febris: et doloris: et aliorum accitium: si 2° modo: signa pertraria erunt: et malitia ambelutis: et pulsus diversitatis: si a superiori ad inferiora: si a cerebro ad cor: tunc deteriora signa erunt: si ad minus nobile: meliora signa. et hec de signis.

De cura apostematum in vniuersali.

Curatio apostematum est duplex generalis: et specialis. Generalis curatio est euacuatio: quia egritudine: et ex plenitudine sunt euacuatio sanata. Euacuatio vero aliquando fit a parte apostoma sola. scilicet quod apostoma est factum sit per extracrum solum: sive per diaphoresim: i. per resolutionem: aut per digestionem: siue maturationem. scilicet preparantia ad apertionem: si vero nondum factum est: sed siens est: opus: ut precedat peritio: et abscessio cause antecedentis: et efficientis: deinde sequatur cura apostematum facti: seu euacuatio iam materia inflata: et sic curatio apostematum consistit in 4° intentionibus: primo in abscessione cause antea: 2° in abscessione materie inflata: iam: et colate: 3° in regimine vite: 4° in correctione accitium. Abscessio cause antea si fiat per modum inflexionis: primo sit cum euacuatione totius corporis: vel membrum inflatum puenientur: cum diminutione ad primum: quia vel est repletio totius: vel alterius partis. Euacuatio autem fiet dupliciter secundum duplicem modum repletionis: aut enim est plectoria: aut cachochymia: si plectoria. euacuatio fit cum floboth in praria preter intentionem cum febre sita: non si vero est cachochymia: farmacia appropriata euacuabit. 2° cum stringentibus venas medias: atque ductus: sit aut illud cum stipitibus applicatis. scilicet in venis intermedijs: et 3° sit cum confortantibus membrum ne recipiat: qualia sunt stipitica farmacia scilicet eius adiuvantia: et adequantia complexionem eius cum caliditate: vel frigiditate: prout virtus exigit: vel propter: et cum sedantibus doloris eius: atque calorem. Et codit cum aceto prohibent apostoma in primo. Si vero apostoma sit per modum congestionis: curabitur cum perforatione ex adequantibus complexionem ipsius membrum apostemati: et vniuersalibus scilicet eius: ne magis generet: quoniam causa assensu interior est complexio vltima: et non humoralis: vel exterior primitiva: nisi repletio precedens sit in eius debilitate: quo casu opus premittit euacuationem. Si vero apostoma fiat per modum inflexionis: complebitur curatione dupliciter. scilicet per recursum: et per extracrum: per recursum tripliciter: per pulsus: per tractum: et per transmissum: et his modis non recurret. Si vero per modum

modum congectionis factum est complebitur simili-
ter: licet per extractum de patiente magis: et p pul-
sum minus. Ipsi illius cui repulsiua frigidis: et impti-
cis: talia enim percussiva comperunt in principio
omnia apostematia facti p modum infursionis: licet
fallat rone materic: quia frigida: grossa: et viscosa: vel
quia venenosa: vel quia membrum apostematum est
emunctum: aliud in membris principalis. Tractus
autem fit cum fricationibus: ligaturis: et punctionibus
dolorosis: ventosa in partibus illi oppositis: et remo-
tis: fit quoque laboribus venarum lingue in squin-
tia: et sapientia in apostemate matricis: vesice: et re-
num. Transmissus vero completur cum applicatio-
ne medicinarum stupricorum super ipsum: sic enim
ma fluxa repellit: et q fluxa est recurrit ad partes cir-
cumpetentes. Extrahit de parte patere fit dupl. scilicet in-
sensibilis p diaforetica: et sensibilis p sectione: ubi ma
no fit grossa: quare tunc pcedere oportet maturatio: et mol-
lificatione: et sequi apertio: deinde mundificatio: sanie:
deinde incarnatio: et solidatio ulceris: vel sigillatio:
siue cicatrizatione. Regimen vero fit in debita admini-
stratione sex rerum non naturalium: quod dicitur cause primitiue:
tunc recte administrantur: et pfortantur utentes medicinas:
digestivas: retentivas: attractivas: et expulivas: et sic die-
ta subtilis. Correctio accidentium: maxime doloris dicta
est supra et maxime consistit in alteratione contraria
rei facienti dolori: et quia calida est talis res: cum
frigidis sit: non excessiva.

De cura flegmonis. i. apostematia sanguinei.

Apostema sanguinis vel fit ex puro sanguine:
vel mixto alteri humori: si ex puro sanguine:
vel grosso: vel subtili: si ex sanguine: grosso vel nali:
et flegmon: vel adusto: et de antra: vel carbunculus: si
ex subtili: vel nali: et de furunculus: vel spina: vel adu-
sto: et de carbo: vel ignis plicia: si de ex sanguine mix-
to alteri humori: vel colere: et de pñariis: vel malis
pinit: vel flegmoni falso: et de fere: vel melie: et de vena
egrediente. Si flegmon fit a causa primitiua: aut corpus
est vacuū: et purgati: et tunc cura est cum extractione
materie de loco: et hoc fit cum mollitiis: et resolutionis:
fiat q hoc emplastrum. Et farine tritici: et decoquant in aqua
cōi: et cum oleo cōi fiat emplastrum: mollificationis est rone
olei: quod est calidū: et humidū: et resolutionis rone farine
tritici: quod est calida. Aliud: et mucilaginis althee: se-
nugreci: sem. lini añ vnc. ij. olei veteris: adipis galli-
ne: olei liliorum: et camomile añ. et parū butyri: cum cera
fiat unguentū hoc est mollitiū: et resolutionis: ut dicit
Alic. et si ma fuerit multa scarificatio excusat labori-
rem in resoluendo: quod euacuat materiā p parte. Aut
corpus est repletū: tunc non tangat locus cum molliti-
is: quod plus de materia heret ad locū: sed p factia flo-
borum: et solutionem ventris sem omnium humoris: de
inde appone mollitiū: et in isto percussiva fortia
non pueniūt: sed leuia: et pfortatiua: et forte non sup lo-
cum: et in punctione empla data pueniunt facta purga-
tione: et tunc non pueniunt repulsiua. Si flegmon fue-
rit a causa altera: licet est purgatio: et hys quatuor intentio-
nibus. Ipsi illa est regimen vite. Secunda materia autem
purgare. Tertia pueniūt removere. Quarta accide-
ntia corrigere. Ipsi illa completur cum debita admini-
stratione sex rerum non naturalium vertentium se ad frigidū:
et siccum: ac si frigidus: et siccus: cibaria sint leuia:

declinancia ad frigiditatem. pauci nutrimur: ut lacti-
ca: et spinachia: lentescit: et rigit: vinū eius lymphatum:
et sit etia granatorum: si fuerit febuis vtatur pñana. Se-
cunda intentio coplet cum floboribus: et solutione ven-
tris: in pñi fiat floboribus ex contrario p vñ diametris:
si aut flegmon sit in statu fac floboribus. De eodem loco: et
fiat farmaciū cum vnc. j. cassie: et electuarij de psilio: et
cofectionis hamech añ 3. j. q. colerā: et mellem ena-
cuat: et sanguinē mundificat. Tertia intentio copletur
cum repulsiua. In pñi exceptis sex cassibus: primus
est si ma est in emunctorio: scda est si ma est venenosa:
tertius si ma fuerit expulsa p viam crisi: quartus si
locus fuerit prius: quintus si corpus fuerit plenu non
purgati: sextus si ma fuerit multa: et viscosa. Repulsi-
uius Bal. 2º ad Glauconē et aqua acetū in forma po-
tabili: mixte calefiat: et cum spongia exprimat: et sup lo-
cum ponat: et liget lintum. Aliud ad idē Alic. et fo-
fici sempine lib. j. vini acerbi grossi lib. j. farine or-
dei vnc. ij. s. corticis granatorum: sumach puluerisato-
rum añ vnc. j. coquant: et incorporent ad unctū cum oleo: et
fiat unguentū: et sup locū ponat. In augmento: et olei
rosati: et boli armeni misceant: et ponant sup locum:
ista sunt pueniūt: et resolutiva. Aliud sem Alic. et fo-
lioz malue. m. j. absinthij rosati añ vnc. s. farine or-
dei vnc. j. olei camomillū vnc. j. coquant: et pueniūt:
et fiat emplastrum. In statu vero: et folioz malue pitarie
añ. m. j. furfuris partē. j. aneti: fenugreci añ vnc. s. ca-
momile quartr. j. pistent ofa: et coquant: et fiat em-
plastrum. Aliud Gal. I terapeutica: et medulle panis
frumeti lib. j. infundant in aqua feruente: et exprimat
aqua: mellis quatrū sufficit: et misceant: et fiat emplastrum.
In declinatione: et sem sumach: balauktia: nutri rosati
añ. m. s. bulliat in vino: et cum stuppa: aut filice bals-
nece locus: et ly I declinatione frigida: et sicca pueniūt:
etia calida: et sicca pueniūt: et si accidit q ma non pos-
sit resolui: si firmet: valer hoc de mēte Gal. et farine
senugreci aq rosate olei cōi: bulliat: et addat pap cro-
ci: et fiat emplastrum. Aliud Gal. et mucilaginis ficul-
coricis radice maluaniseci lib. j. farine frumeti lib. s.
misceant simul: et fiat emplastrum: et si non apit de se: apit
cum sagittella: vel cum alia medicina apitiua: et mudi-
ficet locus cum vnguento apit: et incarnet cum basilico:
ne: et solidet cum vnguento de minio: cuius hec est re-
et minij 3. j. olei de mirto: vel rosati 3. j. misceant
ofa in cacciola: et bulliat ad ignē cum paruo: et lento
igne vsq ad consumptionem olei: et misceant cum spatu-
la: ut induretur: et fiat vnguentum aliquantū durū:
hoc fortiter sigillat. Quarta intentio est correctio ac-
cidentium: et maxime doloris: hoc mitigat dolores in
principio: et in augmento: et remouet malā complexionē:
ne: et dilatat poros. et farine ordeī vnc. j. malue. m. j.
coquantur in aqua cum oleo rosato: et fiat emplastrum
super locum. Aliud mitigatiuū doloris. et farine se-
nugreci: sem. lini folioz camemille: pinguedinis
galline añ vnc. ij. misceantur: et bulliant: et postea in-
corporentur cum oleo de aneto: et camomille: et fiat em-
plastrum. Aliud ad idē: et olei rosati: et cum vincti-
lis ouorum misce. Aliud ad idē: et maluanecetoz
in aqua: et misceant cum fursure: et oleo violato: et bulli-
ant: et adde parū croci: quia Alic. na dicit: q cro-
cus mitigat dolorem. Diascoridea dixit. Et grime-
nia contrita cum assungia: et applicata: mire dole-
ri subuenit.

Tractatus septimus

De antracē: vel carbunculo: que sunt a sanguine grosso adusto.

De cura antracis: et carbunculi: q̄ sunt ex sanguine grosso adusto: nā antrax ē apostema: paruum: seu borbor fraudolentū: et venenosum cōburē: et corrūpens particulā: cui accidit ulcerando: et reliquas inflāmādo: et vlcerū corrodendo perens antrum. i. abscessum corporis: et pprie corā pprietate venenositas: debilitatē opatur: pulsus tremorem: et syncopim: deinde occidit. Carbūculus autē est spēs cūis: sed minoris malitiae ppter liquores admixtos obundētes acuitatē: et causa eius est sanguis malus: quia adustus ex adustione acquisiuit malitiā: et grossificat: et q̄qz citrinitatē: et viriditatē: et q̄qz nigredinem. Curatio cōplet cum quinqz rebus: primo cū euacuatione repletionis cōis. i. cum floborb^o a principio supditiones aderint: scđo cum euacuatione materie apostematis cū scarificatione p̄funda pp grossificat: vt trahat extra mā: et cum cauterizatione vlcis et scaros: et cauterizabis cum causticis farmaciis: sicut ex virriolo: ex limatura eris adusti: arsenico: calce: et sandaraca simul mixtis: q̄ cōburit simile igni: et aliquādo cū ferro ignito supimmissio: q̄ talis cauterizatio trahit materiā venenosam extra: tertio in correctione accidentiū. i. q̄ remittat et ctinguat feruorem: et ardentē dolorē. Remittit autē cum farina co dulci qđ sit ex pane clybanaco: et vino aceroso: vel armaglossi succo: vel decocta lenticula cum pane in aceto: et circa ipm cum farina orobi mixta oximelli: et non sup vlcis: quarto in regimine vite: minuat cibos: et potus: et sit ex frigidis: et humidis parū nutritib^o: vt chist oides: et vinū granatorū et pax dormiat. Quinta inrēto est in cura vlcis maligni: de qua dī infra. Et medicamen efficax in principio antracis: cū apparuerit nigrū mortificans ipm. Et vitellum oui: et cum sale trito componet: et pōne sup periciam: et ponatur vna post aliā supra apostema: et fiat. et z. perici.

De spina: vel forunculo: qui sit a sanguine subtili naturali.

De cura spine. Spina sit a sanguine nāli subtili: qui trāsit ad partes subcutaneas: et nō remanet in carne. Signa: est doloris acuti pungitiui: ad modum punctiōis spine: et ppter ea spina dī: sine pulsatione est: et color rubens: alij dicunt clauū: alij furūculum. Cura eius est sicut cura flegmonis carnei: sed cum minorib^o euacuationibus: q̄ loco floborboronie fiat ventosario in dorso: et loco farmacie: administretur castia. scđo cum euacuatione materie facietis pustulam: et primo in p̄n^o cū repellentibus vsqz ad tertiū diē: et attrahētib^o a remorior: deinde cū resoluētib^o. Q̄ si nō resoluat: quod raro accidit: mātref: et si dissicet veniat ad pus: et caliditas eius est grauis floborboronia vcnā: que imbibit ipm: deinde ventosa locum: et nō agas illud in principio: qm̄ egredietur sanguis humidior virulentus: et retinebit grossus: et fiet vlcus durū: et cum maturat: et non aperit: pfora cum medicinis: aut cum ferro: et de repussinis puenienti bus est oleum rosarū cum aceto: et lacte. Ex resoluētib^o puenientibus est emplastrū de passulis cum melle: et floribus camomille: et baurach: et de maturantibus pueniens est frumenti masticarū: emplastrarū: et ficus: et passe cum melle: et sisia: et ex rūpentibus bonū est emplastrū: qđ sit ex semine lini: sūmo columbino:

et fermento: tertio cum ordine dicto: quarto cum correctione accidentiū. i. doloris: et alioz: si opz. Inquit Diascorides fermentum de farina frumenti: quando decoquitur cū sale maturat clauos: et aperit eos: et similiter nasturtium emplastratum.

De carbone: et igne perfico: qui sit a sanguine subtili adusto.

Autē carbo: et ignis p̄ficius de apostematib^o paruis: et venenosus: ad quadratam lupini: et fit ex sanguine subtili adusto: sicut q̄qz in pestilētia accidit: hoc antecedit puritudo: color ē niger: vt carbo: alij rubens: vel citrinus: q̄qz viridis: et q̄ colera dominat melancolie in tali adustione dī ignis perficius: et cōburit supficiē: et corrodit eam: cum vero melancolia dīat colere: color erit niger ad modū carbonis: et eius combustio: est p̄fundior: et non cū in cure. p̄p̄o cura: est p̄p̄inqua cure carbunculi cum euacuatione vli p̄cedente. i. cum floborb^o p̄euit tolerat vitius: et etasit cū euacuatione partis apostemose: et materie inamcare: et cōplet euacuatio partis apostemose cū scalpellatione p̄funda: donec egrediat sanguis malus venenosus: q̄ mā est p̄funda: deinde cū administratione medicinarū repuenientiū: ne materia venenosa pellat ad interiora: ideo administretur medicamen exsiccatiuū: in quo est infundario: et resolo cū caliditate temperata: qualia sunt: q̄ dicta sunt: vt arna glossa emplara: et galle cū aceto vini decocte: et lenres cum pane qđ furfuris habente: et cū regimine vite: et cum correctione accidentiū. Emplum pueniē: et efficit. Et granata acerosa integra: et infundantur: et coquantur cum aceto: donec dissoluant: deinde terant: et ponant sup pannū: et superponant. Et medicina cōueniens in p̄n^o cum nōdum vlceratū est. Et accatē: dragantē: opij: corticū granatā: 3. j. florib^o eris 3. j. leminis insquiami albi 3. j. p̄fice cū vino. Et medicamē cōueniē: huius: q̄ vlceratū est. Trocisci. iij. et extra cum vino dulci: et rob. Opz subuenire partib^o adiacētib^o loco cōbustionis: ne putrefcat: et corrūpant cūz bolo armeno: et aceto supinueris. Cum vō gescit in flāmario: et remanēt vlcera: curet cum emplō de merda sengi: et emplastro dīabutyror: et nux antiqua vnu cruenta est conueniens igni perfico in hac hora et c.

De pannaritio: qui dicitur male de pino: qui sit a sanguine mixto colere.

Pannaritius est apost^o ex sanguine colerico. i. ex sanguine mixto colere: sit in circuitu vnguiū: et perducit ad casus vnguiū: et q̄qz ad corrosionē digiti: est ardēs dolor inferē et pullans: ex q̄ plurimū accidit febris: et dolor perringit vsqz ad ascillas. Cura eius p̄sistit quatuor rebus. primo in euacuatione vli scz cum floborb^o. scđo in regimine vite ad frigidū: et humidū. tertio in correctione accidentiū: applicando remedia particularia cū scđatibus dolorē: et partim cum extinguētib^o calorē: et pullū cū apocrenicis: et primo in p̄n^o cū submersione digiti in aceto calido: vt insit Gal. 4° in maruratione: et resolutione: et iō fiat emplū de cāphora: aut de mucilagine p̄sili cū aceto deinde si expedit pp dolorē cū epithimare sup digito ex aceto: et opio dissoluto in eo. Q̄ si pullus vehemēter fuerit p̄dicta medicamina p̄ diē integrū approximētur: deinde aliqđ emplū dictū in cura flegmonis ad ministret: donec ad suppurōnē veniat: deinde apiaf: et qđ in eo p̄tinet: educat appie cum emplō ex farina lupinor.

lapinorū cum melle: bcinde rege cū curātibz vulnē:
 fa:z apne cum aloē: bcinde cum vngūeto de ceruſa:
 z larecolaz superponat pānus madaſacrus in ſine
 z mēplatrū mirabile: qđ sanat hoc apitema: vr ſe
 experti ſumus. ſe ſucci apij: ſucci ſolatri: añ vnc. iij.
 pinguedinis vterius porci: fac bullire ad lentū ignē
 per quartā partē hōz: poſtea adde cere albe vnc. ſ. z
 remone ab igne.

De fere: qui est a sanguine mixto flegmati.

Sed et quia et a sanguine nigro negatur.
Ad aliqualem rubedinē: et feridū puritū: et angustiam: et venit subito sū plurimū: et accedit vt currat ex ea humidas: q̄ forte ē sanguinea: et eius causa est vapor calidus ciliaris in corpore subito: aut ex sanguine colerico: aut flegmate salso: et in brachio fit sū plurimū: et sanguinea est vehementior rubedinis: et calidioris vehementioris apertior: et flegmatica est minor in oculis illis. Cura eius p̄sistit in quatuor rebus. Primo in euacuatione cause autis cui nobor̄: si sanguis fit vincens: deinde p̄ter cum solutione colere si tolerat virtus. Secūdo p̄sistit in maturatione: et resolutione cause p̄uenerit approximādo resolutionē per arā humida: et saniauitas expedit. Tertio p̄sistit in regimine vire. s. vt regat cum cibis frigidis: aceros: et adfersiuis. Quarto p̄sistit in correctione accidētium: maxime in sedatione inflammationis eius ramarsis de aqua fructuū: et de infusione cressimulor̄: et succo duorū granatorū expressorū cum pulpis suis in quantitate lib. ʒ. aut cum succo granati acetosi: et infusio sumach est ex ijs: que sedant: cum sumitur in potu ʒ. iij. et detur in sirupo de nucē: in die multorico: est enim ex ijs que multum conferunt.

CDe vena egrediendi q̄ fit a sanguine micro melic.

Et autē vena apostema sanguinis ex cōmixtio
ne s. melācolie: pringit enim qñq; v. super ali
quā particulā corporis supuenti quidā feruor: qui
dicif vesica: vel ampulla: deinde rumpif: 7 egredit
quoddā rubecū declinat ad nigrū: deinde plangari nō
cessat: 7 hoc apostema of vena: 7 forasse est eius mo
tus priuatus sub cute: ac si esset nātus. Extimā quidā
qñ sit ramus vili nerui pp vementiū gressitudinie:
7 extensionis: 7 plurimū quidē accidit i cruribus: 7
causa eius est sanguis malus melancolicus: aut fleg
maticus aduersū cū vhemētia siccitatis cōplexiōis.
Cura eius pñsit in quatuor rebus. primo in abscissio
ne cause materie aētis cū flaboth* opposite partē: 7
cum mundificatione sanguinis cū medicinis ex mi
rabolans: epithimo: fumorē: pelipodio educti
bus humores aduulget. scō eius euacuatiōe materie
cōiungere cum appositione sanguisugari sup locum:
deinde cū repensuū frigida: notis: non tñ talia fri
gida sup vlcus ponant: sed circa ipsum: qñ si nō resol
natur: sanies: deinde aperiat: 7 mundificet: 7 regat
cura vlcus. tertio cum regimine vite tam in dicta
ministrādo cibus frigidos: 7 humectatiues: qñ in
alio ser rebus non nātibus corrigendo aerem regio
nis in quo accidit: pduendo ipsū ad frigidū: 7 humi
dum: 7 rectificādo aqua: 7 alias res nō nāles. quar
to cum correptione accidentium. Cum ergo ampul
la rumpitur: 7 vena: oportet in die prima vt bibat
3. s. ac aloē 7 secunda die 3. j. 7 tertia die 3. ij. 7 lo
cus eius epithimeretur cum aloē: ex hoc enim noctu
mentum omnino plectur.

C De apostemate colerico: et primo de herysipilla: que est a colera naturali.

Hypoestima colericū vel sit a colera nālī: 2 dicit
beryspilla: vñ sit a colera aduita 2 dñ forme.
beryspilla offert a flegmone pūmo: qñ a flegmone
maior sit tumor: 2 minor calor: hic econtra maior cal
lor: 2 minor tumor. scđo differunt in mō: quā in fleg
mone sanguis peccat: in beryspilla vero colera. 3
tertio differūt in loco: qñ flegmon est intus in carne: in
musculo: beryspilla vero in cute: qñ subtrahit sua
pertransit carnē: 2 venit ad cutē diff: runt ēt in acci
dentibus: qñ a flegmone cutis rubea est cū pulsi: in
beryspilla vero cutis citrina est sine pulsi. beryspi
lla variat oupsū: quia vel est sine elecre vel cum vl
cere: pūmā berperē vocat Sal. scđdā berpesthōme
num. beryspilla est sine pulsi: quia nō est profundō:
nec enim arteria. Tura est quatuor rea. 1. pūma est ab
scissio causē aūtis. Scđo euacuatio causē pūtre. 3. Ter
tia ordo regiminis. Quarta correctio accidentium.
pūmo in euacuatione causē aūtis puenit beryspil
la cum flegmone: simul puenit in infrigidatione: s; 4
differit in quāritate euacuationis: 2 in infrigidationis:
quia in beryspilla maior infrigidatio: 2 minor eua
cuatio sanguinis puenit: ecđō a flegmōe maior eua
cuatio sanguinis: 2 minor infrigidatio. Scđo euacu
tio causē cōmune. s. partis beryspillate oupsū sit: p
per apocritica. i. per repellētia ad partes alias: 2
per diaforesica. i. resolūtia: quare indiget infrigida
tio: 2 repulsio forioribus: qñ in flegmone: 2 vri
alibus repulsio piculosis effert: nisi pcessit eua
cuatio causē aūtis: nec ēt diaforesis fieri possēt: qñ dia
foresis Sal. plendū corpus nō recipit qđ impellit: quare
pemitendū est collagē sicut in flegmone florēt
deinde ad euacuationē partis beryspillate. s. colle
ture collecte deu: niendū est: 2 postea cū repulsio
rioribus: qñ in flegmone: quales sunt lacrye: semp
tore: porulace: lēriculera: q: mucilaginis phly: usq:
ni: virga pastoris. Emplastū cū sbarvel siccis hōz
cū remanet aliqd grossioris partis: opz diaforesis
tū: qñ seruos iam abuit: qualia sunt rempta in cali
ditate: 2 humiditate: vt ordeacea farina: 2 croco: 2
plurce medicine sunt ad excoactionem: deinde eu
acur cū eorū quo est refectio fortis cū infrigidatione:
quale est hoc. s. lace veteris aduste nō lore 3. xv. sco
tie ferri: plūbiā. 5. viij. sepi caprini veteris abluti
in aqua 3. xv. olci murti 5. v. 2 vtatur. Aliud le
nitū leuissaillo: s; scotie plūbi 3. x. succi fide 3. ij.
lei: 2 cere quāro sufficit. tertia inētio est ordinario
regiminis ad frigidū: 2 humidū: s; scotie plumbi in
vino pontico bullire: 2 mifec cū solijs fide: 2 cū coena
ocetur. quarta inētio est curatio accidentiū. s. o
ris: 2 inflāmationis. Alcerationis corriges. ptesa
ficaria: 2 emplastrando ordeacea farina: 2 exco
actionem medicabis cum vnguento de ceruisa.

C De formica: que est colera adusta.

Formica est apost' curia coelici ex celsa adufla in
cipiōs vna: vel plures cū puniēcie ad modū
pūctionis formice: ꝛ pp hoc formica est: q're sit apost'
pariū: ꝛ ambulans: ꝛ qñq; vlcera: ꝛ fit vlc' pūiēdis
ꝛ qñq; resoluū: cū est subtile: ꝛ est vesicōs rñ separās
ꝛ excoiūns: ꝛ quedā cingit miliare: q'q; habz plu
res paruas similes mili: ꝛ s'bz formice. Signa fit
parua est: ꝛ curina cum iustāmatione habens radie

Tractatus septimus

laram: et propter hoc dicitur miliaris. Cura consistit in quatuor rebus: sicut cura berysypille. scilicet in euacuatio-
ne torius: in euacuazione prius: et alteratione: et infri-
gidatione: regimine vite: et correctione accidentium. **P**ri-
ma intentio est euacuatio cum colagogo euacuare co-
leram adustam: qualis est aqua casei. scilicet cum foliis
lis fene: et fumore terre et similibus cum additione scamo-
nec. Secunda intentio est circa partem apostematam admini-
strare repellentia dicta in berysypilla: nisi corrosiva:
quia tunc humida nocent: sed frigida sunt: sicut diafore-
tica: quare oportet administrare ea: in quibus est stupri-
cia cum frigiditate: et caliditate parua: ut est rubus. lin-
gua canis: solatrii: lentici: plarago. Tertia intentio in
regimine vite est administrare sancti ordet: cortice
granati: et ramos vitis. Cum vero fuerit corrosio sup-
eum: misce cum infrigidantibus aliquid mellis: aut farine
thuris cum aceto: et aqua: et sterne omnia cum aceto: et
sicut cum assungia porcina supposita non finit illam di-
larari: cum vero terminabit corrosio: tunc administra-
trociscos andaron cum vino stuprico: aut cum aceto com-
mixto cum succo cucumeris asinini: et sal: et fel hirci: et
rura cum thure: et piper nigrum cum urina puerorum. Illius
autem formice: que pura est: cura: et destructio est cum in-
tromissione in balneo multe aque: quam nocet ei aer:
deinde egrediat velociter et inungat cum oleo rosato: et
aqua rosata. Quia vero: quod miliaris est: sicut est huic
verum cum eius colagogo sit virtus farmaci educere
flegma sicut turbitur educere melacolia: sicut epi-
thumid: et sicut: quam necesse est illic melacolia: et flegma
esse mixta colere propter grossitatem eius: deinde sumant gal-
le: et fructus tamarisci: et cortice granati: et boli arme-
niaci: et aggregent omnia cum aceto: et aqua rosata tali
mixture: ne mordeant: et liniant desuper cum peria: et
lac dulci vehementer conueniens est huic egritudine.
Quod transit per tunc curet cum medicinis ex capi-
te piscis adusti cum vino pontico: et fortius illo est quam
exsiccatio ultima est necessaria: et sumant folia allii se-
gere: et ponant in eis calidius: et administrant: et for-
tius hoc est: ut sumant flos eris: et sulphur citrinum adu-
stum: et fiat ex eis linimentum cum vino: aut aqua vi-
tis predicta. Aliud Elleborum cum aceto: et oleo mixtum:
et linitum in principio formice: auferit eam.

De apostemate flegmatico quod diuidit in
vndimiam: et glandulas molles.

Apostema flegmaticum diuidit in duas species. scilicet
in apostema laxum: et glandulas molles et dunt:
quia glandule sunt separate: et inuolunt in coptorio:
et apostema laxum est mixtum: et non separatum: et de vndi-
mia: nodi vero sunt ex flegmate viscoso resolutum sub-
tili: et apostema flegmaticum in genere de apostema mol-
le. Vndimia est tumor flegmaticus albus: mollis:
frigidus: et indolorosus: sepe et accidit in pedibus pri-
sicoz: et hydropicorum ex torione corporis cachochimiae:
et frigida complexionis: et talis tumor non sit apostema
de quo hic loquimur: sed illud est synthoma prius egritu-
dines dictas: et de cachexia: sed tumor apostemosus pro se
ueniens: et non sequens alias egritudines est apostema
molle: siue laxum: de quo est sermo. Causa eius est di-
plex: una interior: et alia exterior: causa interior est sup-
fluitas humoris flegmatici in pericula aliqua existens
corporis: ut vernis: panniculis: et iuncturis: causa exte-
rior est calis: percussio: et filia attrahentia flegma ad lo-
cum illud. Cura vndimie: quod est synthoma dependet ex

curatio morbi: ad quem sequitur: si tunc supercresecat: fiat
fricatio cum oxirodino: aliquid cum oleo: et sale: vel sa-
lis cum oxirodino. Curatio vero vndimie apostemo-
se complexus quatuor intentionibus: prima est abscissio cau-
se acrie: secunda euacuatio cause puerile: tertio regimen
vite: et in dicta maxime quarta est correctio acciden-
tium. **P**rima intentio complexus cum euacuatio flegma-
tis et rectificatione male complexionis frigide: et humi-
de: et pfortatione membrorum nutrimenti: et digonis: et fir-
hoc cum encmatibus fortibus: et vomitibus: ac farmacia
flegmagogis: quod vera sunt simplicia: et copiosa: et cum
sirupis: et alijs antidotis rectificantibus: et electuarijs:
et cerorarijs. Secunda intentio complexus cum repulsione in prius
fiente apostemate cum eo: quod aligat frigiditatem: et siccit-
tatem: et resolutionem: quale est spongia noua: vel antiqua:
aut filtrum: aut peria duplicata: suppa cum aqua: et mo-
dico aceti inungendo: hoc non facit sistere passionem: vel cum
quibusdam exsiccatibus calidis: et succus mirre est bo-
nus. Si vero sistere non fecerit: sed augetur plus: cum aceto
miscere oportet: comensuratum tamen: quod si per primas operas
non inuenit: et egritudo venerit ad statum: tunc cum aliquo
resolutiuo oleo spongia: aut cum sale: et nitro: aut cum
lixuio ex cineribus vitis: vel salicis: vel ficis: vel aqua
calcis: quod est fortius: perferat applicare eam. Adhuc vero
non debet scire: bonum est applicare spongia pfortatam
in aqua aluminis: et sulphuris vel calcis: vel sulphu-
ris adusti: et cortex citri cum aqua caulis est mirabilis:
et ops spongia spatiofam esse: ut complexus dat totum apo-
stema. **S**al. vero in tumore vndimioso chronicare vn-
gebat particulam cum oleo: deinde supponebat spongia
ex lixuuio pstringens violentis: ut de passionem curaret:
et non adhuc huius intentionem: miscebat virtutem diure-
ticam: et incisum. Cum apostema est in membro nerno-
so spisso: aut ligamento: aut corda: miscendum est cum me-
dicinis predictis quod incidat cum lenificatione: et de embro-
cis est decoctio caulis: et anetia decoctio corticis citri:
et de expertis est inuolui in foliis caulium ruborum: et ipsos
assatos comedere. Tertia intentio est regimen: quod sit ad
siccatem declinam: et ad caliditatem resolutionem: quale vi-
etum est cura male complexionis frigide: et humide sto-
maci: et epatie: cacecie. Quarta intentio est correctio
accidentium: maxime doloris: si ex causa extrinseca puenit
cum sup applicatione hyssopi humide: et vini cocti: et
cociturs ex oleis anodinis cum camomillino: anetia
no: scilicet nigro: et semine lini: et cum embrocatione ex vi-
no agro stuprico: et post illud administratio cum cinere:
et cum epithimaribus: in quibus sumant liri: mirra: cipe-
rum: aloes: crocus: accaria: bolus armenius: paz: et pi-
triac cum aceto: et cum dolor antecesserit: sumant sordes
balnei: et bibat cum vino: et aqua: et insperet cum cal-
ce: que ponatur in ea donec fiat sicut massa mellis: et
liniatur: et iterum liniatur loca cum oleo: et superpo-
natur spongia: vel lana imbibita in aceto: et super li-
gerur fortiter: et medicamen de frumento est inuati-
uum: et de iis: que sunt mirabilis inuamenti sunt for-
lia lili: et exprimantur: et superponantur: et similiter
alumen: et liri: et corria cum aceto: et aqua cineris:
et de epithimaribus fortis inuamenti est stercus vac-
cinum: et olibanum: et stox: et calamus aromaticus:
et ysnec: et spica: et absinthium: et alia similia.

De glandulis molliibus.

Glandule molles significant apostema flegma-
ticum: si vero dure sint significant apostema melacolicum
de quibus

de quibus infra dicet. Sed opus prius intelligere: quod glandula aliqui significat membrum: aliqui significat apostema parvum: ut hic. Glándule differunt ab apostemata: quoniam glandule sunt separate a membrum: in quibus sunt: et mobiles. apostemata vero sunt affixa ipsius: et tunc generantur per naturam: et sunt: sicut auclana: vel nux: et cum prius separantur: deinde redeunt: et quicquid non redeunt: et quicquid post aure sunt et collo. Causa eorum est supfluitas flegmatica transmissa a circumscriptionibus membrum. s. nervis: et pániculis. Signa sunt: quoniam sunt mobile: et molles: et parvi dolores. Cura est due res: prima est mollicicare: et digerere: scilicet evacuare: et resolvere: maxime illius: quod est in fronte: et in vola manus. Ipsiima fit cum mollicicationibus: ex quibus est armoniacum dissolutum in aceto: et sub lamina plumbea positum: quod supponatur illi: et pstringat: quod si non recedat: frangat: et preatur compressione: ac supplantatione predictae laminae: quod si non recedat: scindat: cutis: et extrahat: deinde incisio sanet. Et quidam pforant: et cum caustico pharmaco paulatim corrodunt: et plimunt: sed melius est cum incisio: nec quoniam vlcus minus efficit: et cicatrix minor relinquitur. Cura eius: que in collo erit: et post aure est cura apostematum glandulorum: inferius dicenda: et ex appropiatione et cinis lumariarum offert cum adipe antiqua: et salica: et nulla quidem medicina est ei par. Et iterum cinis mustelle pmixto eius cerebrum cum oleo de lilio: et antiqua: et oetur: et confert etiam serophulis. Concingunt quandoque pustule glandulose in membris: et cura earum est cum compressione predicta.

De sclyro. i. apostemate duro.

Sclyro est apostema durum: quod fit ex errore medicum: non tamen ideo indolens: nisi particula insensibilis sit: et per carenatides existit: glándule ossa: et cartilagine: si vero particula sensibilis est: ut corde: nervi: iunctura: et lacerte: et alia: tunc durum apostema non est ideo insensibile: si enim ideo insensibilis esset: tunc cetero insaniabilis: sed quod est difficile sensibilis: est difficile sanabilis. Est autem difficile sanabile: quod fit ab humore grosso: et viscoso difficile resolvable a rebus: cum quibus emplastris multoties enim ignoras medicus apponendo a principio apostemata: vel diafoetica incoperent vndimios apostemata reddit apostema durum: vel durius: quia diafoetica partes subriles resolunt grossum: et viscosum remanere: quod non paulatim evaporatio facit: sed repente simul exsiccatum est: propterea in duris apostematibus nihil eorum: quod fortiter calefaciunt: vel desiccant: pueniens est: sed quod caliditate repida hinc potest evaporare: ut neque multum: neque ideo minimam: sed sufficientem mollicicare: superexcellens enim humidum non ideo diaforat: modicum vero huius humiditatem exsiccat fortius: quod conveniat. Cura itaque insensibilis est tres res: prima eius: que est a medio generata. Ipsiima est munda: scilicet corpus ab humore flegmatico sanguineo: vel colerico: vel melancolico apro augere egritudine et complerum cum eis: que nota sunt. Secunda interio est curatio humoris sclyrorici: completum autem mollicicatione: et resolutione: completum autem quodammodo: ex eis simul mixtis pharmacis: aliquando distinctis: simul quidem: ut simplicibus: vel compositis: diversis tamen secundum fortitudinem: et debilitatem: secundum diversitatem infirmum: et membris: et naturam simplicium: ut pura medullis: ex quibus melius est: ut ceruina: et virulina: et de adipibus: de quibus inter volucres asserina melior: inter gressibilia asinina: simi-

liter ex rapacibus anibus: ut vulturio: et falconio: et ex quadrupedibus: ut iucstribus rapacibus: ut vulpina: lupina: leonina: ut fima: leopardina: et taurina: caprina vero pinguior est et siccior: et magis quam bircina: et propterea in his dispositionibus puenit et iterum. Adhuc autem cum his armeniacum: cum iama: b delium: mastix: storax humida: et sicca. Musculagines: ut fenugrecis sem. lini mollicicant multum cum resolutione pauca. Composita sunt ex cerotis: electuariis: in antidario dictis: et propterea in nervis: et carenationibus nil melius mollicicationibus: et diaforizationibus: fit autem paucum: et parum: quoniam nervis nocet. Quidam fit talis simitatur fomentationes ex decoctionibus herbarum: seminum: et radicum predictarum cum folijs malue: mellilot: ranerie: branche: vrsine recetis: radice cucumeris asinini: cuius oleo antiquo: oleo alcana: de lilio: de laudano: de storace: de sambuco: de caricis pinguibibus: deinde inunctiones eius predictas ad ipibus: et medullis: deinde habeat lapidem marchasitum ignitum: et supfundat acetum: et evaporatio fiat supra sclyrosim: deinde applicet diafoetica simplicia: et composita ex gumis: et pinguedinibus. Primum est armoniacum cuius aceto dissolutum: mollicicat sclyrosim: sufficit autem vti eo secundum ventum: vel duas dies: et iterum redire ad mollicicationem: quibus factis per plures dies: opus super apponere sitibilia: deinde redire ad armoniacum: vel eppoponacum. Tertia intentio completum debito regimine: fit autem humectatum: et propterea ex radice altee cum adipe decoctis: et extenuatis: siue exsiccatio sit mixta secundum tempora: varietur autem sic: ut tempore mollicicationis: ad humectationem tendat: et tempore resolutionis ad siccitatem.

De nodis.

De nodis prius dictum: que sunt ex apostematibus sclyrosis duris: et cum interior est flegmatis grossi: et viscosi viscus ad aliquam particulam corporis: et plurimus ad dorsum: et pedis iuxta iuncturas: et transire multoties in melancolicum: licet a principio ex flegmate fiat: cuius pars subtilis resoluta est: et grossa dura remansit: et quicquid est non durum valde: et propterea cum in curaturis iuncturaz evenerit: et quicquid accidit: ut videtur nervus: et assimilatur nodo: non sit nodus: et est dicitur a nodo: eo quod non separat ab omni parte: nec a longitudine: nec a dextra: nec a sinistra: et quandoque accidit a causa exteriori: ut a percussione: cuius capiat a principio cum structura supposita resolutum: et deinde nec redit in processu vero opus: ut incidat: et extrahat: vel curet: ut cancer: et differt a glandula molli in sui principio et dura in fine: quoniam glandula est mobilis separata a membrum: cum folliculo suo: nodus vero est magis cum eo in membrum: et magis durus: nervosus: et dolorosus: et cum compressione spongie non redit: alia vero non. Cura nodorum similis est cure glandularum: dicitur: Complectur cum mollicicationibus: et digerentibus: deinde cum compressione forti frangente: et contrahente laminam plumbe super ipsum: et ultimo perforatione: et incisione: et perforatio fiat cum pharmacis causticis: que dicuntur infra: et cum previsione evaporationis alii cuius caliditate emplastrum cum mollicicationibus: deinde auferatur simul cum his: et si non cum oleo: saltem cum vincinis: et excoquitur: ut nihil de eo remaneat: quoniam redit: si primo aliquid remaneat de eo: ponat emplastrum causticum: quod melius est. Ad edicam bonum ex acutis: et est Aboualy. Re calcio. S. iij. scilicet vini

Tractatus septimus

adusti 3. ij. magneris 3. j. ferneant in aqua cineris parum: et ponantur in ampulla de plumbo: et roretur super: nec efficeat. Aliud bonum nodis: et glandulis similibus. Et arsenici rubei: elebori an. pres. ij. corti cum eris pres. iij. et fiat linimentum cum oleo rosato. Emplastrum bonum Rasis: Et galbani: bdely: sorditici vasa apum: et glutinis alborum an. partes equalis.

De apostemate ventoso.

Apostema ventosum est tumore inflatus mēbri per naturā eueniens: et alius est: qui fit a vapore leni facile resoluibili: et alius est: qui fit a grosso aggregato in mēbro: et of inflatio: et duplex: una est: qui ex ipso spū gressu fit aggregato in vacuitatibus viscerū: vel mēbro: et of stomachi: et intestino: et in colica: et ilia: et of inflatio: alia est: qui ex ipso spū subito: vel pariter inflato a nutritiva mēbris ad aliquē locū separare inter adherentiā suā priguaz partiū: vel eius medio aggregatos: hic inter musculos: et cutē: hec est permixta sibi mēbri: et of caecissia. Cura est quatuor res cōs omni inflatione: siue sibi viscera: siue sibi mēbrum aliqđ extiterit: prima est doloris sedatio: qui cōpletur cū calidis anodinis: et pprie cū illis: qui virtutē extenuant: et resolutionē hñt grossi: et ventosi spūs: qualia sunt pprie calefactoria sicca lappo. s. ex sale: et multo pp siccitate sua: vel ex sale: et sulphure: et alia bndicta est regimen: quōd cōplet cum oīa extrema tūa mixture hñt alieque resolutioni ventosi spūs: et comōdere ipm: qui ex p̄dictis nota est. tertia est euacuatio ventosi humoris: et v̄rosificatio: et a mēbris: ex quibus influit: et p̄ que sint ista ex dictis supra: quarta est expulsio eius de loco: in quo aggregata est: et cōplet cū ijs: qui calida sunt: et sicca: qualia sunt ex oleis rursati: costini: de enula: de spica: de piperibus: et de castoreo: et terberina: de lauro. Emplastrum resolutioni v̄rosificatio interclusa in mēbris cordosis: et nervosis. Et sorditici balnei: qui ponat cum aqua in patella calcata non extrinere sibi quantitate: qua pueniat spissitudo: sicut lurtū: et lūiat cum eo: et quqz sit illud eius vinum. Aliud. Et hyssopi sicce terrā: et pulueris ex super cerorum factū ex cera: et oleo anetino: et emplē. Aliud Gal. ad idem. Et certā aquā mixtā fac bullire: et cola primo: et fiat pura: rursus mitte in ollā calē nō extrinram lenē: et farinā: et misce donec fiat vncuosa sba: deinde empla. Aliud Et piscis: rasine: terberine cōfice cū pinguedine leonis: vel tauri. Aliud Et glutinis: calcis: sici sylvestris: vel cineris eius: p̄fice cū vino: vel pinguedine leonina. Si vero apostema siue inflatio ex vapore leni fiat: curabis cū leuionib: et erte: nūātib: quales sunt spongie in aqua aneri: anisi: et feniculi: et carni: et cum oleis lembus: quale est anetinum: de semine lini: de squinanto: et similibus.

De apostemate aquoso.

Apostema aquosum est duplex. s. hydropisia asclepias: et ramex aquosa. ip̄simū fit cū in mēbro cōcavo intermedio aquositas aggregata existit. Sed fit cū non in vacuo p̄sistente in corpore medio: sed inter sibi mēbri: et mēbrā copientē ipsam: siue in capite: et splene p̄ anothomiā videmus fieri ampullas: quibus eruptis aqua egredit: de quibus supra dictū est: et quqz est inter duas tunicas: siue inter duas eures: aut cū aliquā vesicā plenā aqua in manu: vel pede fieri videmus: sicut cretice in periplemonia cōtingit: et lappo. in p̄noticiis dixit. Cura eius ē due

res. ip̄ima est euacuatio: qui cōplet cum p̄foratione. Secda est curatio p̄forationis: qui cōplet vesice: et cutis abscessione: deinde p̄glutinatione: seu cicatrizatione subterioris cutis: quōd cum siccitibus fieri: et ex appropriatis: et puenientibus ei est sorditici balnei: siue ventosa: siue aquosa: siue: et propiēti cum spongia superponatur: et expressus emplastris extenuat ramcem.

De apostemate melancolico.

Apostema melancolicum in gñe of sclyroticū: et hytria gñā: dicitur Anic. s. duritiē: cancrum et glādulas: durities differt a cancro in hoc: quod durities est melācolia nāli: et est sine dolore: cancer vero est ex mādusta: et est cū dolore: et ē mobilis hñs radices. i. branchas: et in medio figure rotunde est: sed lepra est cancer v̄s: sed gñā glandularū sunt separata ab eo: in quo sunt. Durities vero: et glandule differt: quod glandule separate sunt a mēbro: i. q̄ sunt: durities vō non: et sub duritie cōprehendunt scrophule: et botia.

De duritie.

Durities est apostema factū ex melācolia nāli: et est sine dolore: et dicitur est. Cura eius cōstitit in tribus. ip̄imo in euacuatio: et rotius corporis: vel mēbri ab humore: a quo gñō ē habuit: qui ab eo possit recipere augmētū: et illud fiat cū farmaco forti educente flegma grossum: vel melācolia: vel vtrūqz: vel cum pillulis cochys: et d̄ hyera p̄cedere digone: vel cū agarico: turberis: et sena cōforatis cū gingibere: et spica. Secda intertio est cū euacuatio mēdi indurare in parte sclyroia cū mollificatibus: et resolutionib: simul mixtis: v̄l alternatim administratis diuersificatione in virtute: portetia: et q̄litare sibi diuersitate materię i. grossit: et duritie h̄y magis: et minus. Et quid ē scrophule cū sint glandule rare sibi in superficie posite: euacuatio materię indurare dupl̄ h̄y fieri: p̄ cum mollificatibus: et resolutionibus: et ex appropriatis sunt acerosa emplastra suspēsa ad collū. Tertia intertio est cū regimine subtiliatio rēdente ad siccitatem: viter replonem: exercites mane: et sero as cibū: aer sit calidus: vratur panis furfuraceo: carnes sint ex volatilib: et mōtanis: et siccis: viter p̄stipationē ventris: et vīna sumosa v̄l ter. Emplum Gal. resoluēs duritiem in hebdomada vna: vel tribus diebus: quōd ipse narrat in megaregni. Et sinapis sem. vrtice: sulphuris: spume marine: aristologie: armoniaci: bdely: olei antiqui: et cōis quōd sufficit. Item aliud relatu ad Andromacū. Et radicū capero: rad. canliū: lupini amari: fenugreci: calcis: et nitri an. admisceant cū pinguedine porci: et oleo antiquo: et melle. Aliud mirabile: et ē Alcedemi. Et sem. lini: fenugreci: resideant in vino: et addat eis simi columbini pars media. Item aliud Aliud ad scrophulas: et botiū est simplex: quōd est. Et oximellis squillicis cum aqua morbelli. i. scrophularie: radicū: et florum genestre: vel seminis eius. Hora: qui sephiroa sibi Anic. est omne apostema durū: siue sit ex sola melācolia: siue ex solo flegmate: siue ex melācolia mixta cum flegmate. Hora: p̄ scda intertione adimplenda: qui melancolia: ex quibus sunt mollificancia: et resolutionē sunt pinguedines galline: anatis: vulpis lupi: et leonis:

Tractatus septimus

nugreci: farine sem. lini añ vnc. j. mucilaginis psilij: 7 fenugreci añ vnc. s. medulle vituli: psguedinis anarion añ 3. ij. olei lulioz quadrũ sufficit ad incorporadũ. Ad idem armoniacũ dissolutũ in aceto: 7 emplastrũ optimũ est: similr oppositacõ: 7 galbanũ: 7 alie gumme faciũt idẽ. Ultimo capias lapis marchasire igni rurs: 7 supfundas acẽdũ: vt euaporet: 7 fiat talis euaporatio sup glandulas: miraculũ faciet. Tertia intẽtio est regimen vite: qd ẽz declinare ad humidũ: 7 maxime comedat fercula bullita l biodio: vel pulli: vel beati: vel castrati: vel vituli: 7 bibat vnum pauciferum bene lympharum.

De lepra.

Cum lepra sit cancer vltis: vt ingit Gal. 7 Auic. consequẽter post determinationẽ de cancro: restat determinare de lepra. Est aut lepra: vt ingit Gal. sexto de morbo errorĩ vtutis assimilariũ l carne. i. infectio carnis pueniẽs ex defectu vtutis assimilariũ: sic morphea est infectio cutis pueniẽs ex errore eiusdem virtutis assimilariũ: vnde qñ virtus digestiua errat in diffeminadõ causat erbica: 7 qñ errat in assimiladõ causat lepra: 7 qñ errat in vniẽdõ causat hydropis: hec Gal. in de virtutibus nãlibus. Adala ergo cõplexio frigida: 7 sicca in carneq nõ gñat carnem bonã est cã illius: 7 est morbus pñialis: 7 offitialis ppter corruptionẽ figure: immo corruptio forme: 7 figure est sua ofia: est morbus cõis: qñ soluit primum. cause causaz alia ẽ intrinseca: 7 alia est extrinseca: intrinseca alia ẽ cã smediata huius morbi alia mediata cã smediata interior est: cã rubea adusta cũ sanguine multiplicata in venis: effusaq ad vniuersum corpus: 7 subcutaneas partes. cã vero mediata effectiua multiplicatiua talis colere in venis est mala complexio cala: 7 sicca epatis gñans hos humores calos adurentes sanguinem: 7 alios humores nãles: siue sit hoc ex hereditate: siue ex defectu genito tpe menstruationis: siue ex infectione: siue acquisita ex tpe ex malo regimine. s. ex malis cibis melãcolicis: 7 colericis simul: 7 ppter ex piscibus: 7 lacte: vel ex aere corrupto: vt tpe pestis vel ex pragidõ ex vapore resolutio ex corpore leproso p infectionẽ. Addit ad hec obilitas splenis nõ trahentis humorẽ melãcolicũ: nec ẽt purgat p hemorrhoidas: 7 si putrefieret: fieret febris melãcolica: 7 si non põt regulari: qñq pellit ad aliq membrum: 7 facit cancerũ: si fuerit humor grossus: 7 si subtilis facit herpetẽ. i. herysipilã sine vlcere: si vero ad cutim pellat: facit albaras: 7 morphea nigraz. Circa dicta cadit difficultas: qñ dictũ est: q mala cõplexio calida: 7 sicca epatis gñans sanguinẽ adustũ est causa huius egritudinis. In pñariũ videt esse Auic. qui dicit: q cause huius egritudinis faciunt acgrere sanguinẽ frigus: 7 subdit. Et pñocat calor innatus: 7 infrigidat sanguinẽ: 7 ingrossat: 7 ppter qñ splen opulaf: quare sit mala cõplexio frigida: 7 Bordonius dicit: q hec egritudo põt fieri a cã calida: 7 frigida. Rñdendo of cõiter: q põt fieri a causa extrinseca frigida: 7 calida: de frigida pz: quia sit hec egritudo ex piscibus: 7 lacte: de calida pz: quia ex cibis sit inflã: mãribus sanguinẽ: sed cã intrinseca est semp calida: cuius signũ: q curat cum frigidis: 7 humidis: vt dicit Franciscus de pñedemonitiũ. Ad Auic. dicit: q licet sanguis infrigidet: 7 ingrosset: tamen pp contrariã gñationẽ colere aduste trãsmisse l vniuersũ corpus: semp remanet cõplexio totius calida. Vel aliter

põt dici: q licet cõplexio epatis semp sit calida rñ cõplexio totius nõ semp calida est: qñ in pcessu sit frigida: quare afr in pñ curari ẽz: 7 aliter in pcessu: imo in pcessu non põt curari: cum sacra est mala cõplexio totius frigida: 7 sicca. Vel afr of: q in aliqua spẽ est mala cõplexio calida: 7 sicca: 7 in alia mala cõplexio frigida: 7 sicca.

Signa lepre in triplici ofia: aliqua sunt signa in ceptionis. s. qñ est principio. s. in fieri: cũ est color faciei rubens vergens ad nigredinẽ: capilli incipiũt subleuari: 7 pũcari: anbelitus immutat: 7 vox aliquat raucescit: sudor: 7 anbelitus declinat ad fetorem: in summo somniat terribilia: 7 sentit grauedinem supra corpus: 7 in quibũd apparet scabies: siue morphea p totũ corpus: his apparitibũ oĩmodo non corumpat forma: 7 figura nõ est adhuc separandus ab alijs. Signa iam facie 7 qz separari: sunt color faciei lucidus vergẽs ad fuscedinẽ mortificatã: calus capilloz: depilatio supcilioz: 7 grossities eorum: rotũditas oculoz cum fixo intuitu: 7 terribilis aspectus: dilatatio nariũ exteriorũ: 7 constrictio interiorũ: difficultas anbelitus: vt quasi cũ naribus loquat: gracilitas 7 tractio pulparũ aurĩũ: consumptio musculo: qui sunt inter police: 7 indice: extremitatũ sensibilitas: 7 fixura: infectiones cutis. cũ ista signa fuerint: separandus est ab alijs. Signa naufragij. i. q appropinquat ad nõ esse: sunt corrosio cartilaginũ nariũ: fixura pedũ: 7 manũ grossities labioz: ofisia: vox rau gulosa carulur terribilis aspectus faciei. Si fuerit lepra ex adustione sanguinis: color faciei vergit ad rubedinez obscurã: si ex colore adustione: ola vergunt ad cineritatem nigrã cũ pñeturis: si ex slegmatis adustione: ola tendũt ab albedinẽ obscuram: si ex melia ola vergũt ad nigredinẽ: si ex sanguine fuerit vocat allopitia: si ex colã: leonina: si ex slegmate: tyria: si ex melia elephãtia. Curatio huius egritudinis cõplex cum quatuor intẽtionibũ. pñima intẽtio est purgare materiã: hec aut mã aliqñ est sanguis peccã in quãro: 7 tunc puenit floborh: 7 magis secura ẽ ex venis paruis: vt saluatella: vlt ex hemorrhoidibũ: cũ si gñugis: aut sanguis peccat in qñ. s. qñ peccat humor mixtus sanguini: 7 fiat minor floborh: aut peccat alius humor sine sanguine: 7 tunc pñ pñenit digõ: pñ sirupi de epithimo vnc. j. sirupi de fumorẽ vnc. s. aque ramarisci sparagõz: 7 squinãri: vel decoctionis eorum añ vnc. ij. pñ ost digõnẽ def farmactũ: vel pillulaz de fumorẽ 3. j. vel in portione: pñ diasene vnc. j. pulueris sene 3. j. pñectionis hamech 3. j. spici 3. j. distẽperẽt ola cũ decoctide rectĩ: 7 cordiali. Scõa intẽtio est remouere malã cõplexionẽ sicca: aliqñ iunctam caliditatem: vt in leonina: 7 alopitia: aliqñ iunctaz frigiditatem: vt in tyria: 7 elephãtia. Remouet cũ quatuor rebũ. pñimo cũ acceptione iuris serpẽris octo diebus: 7 sit serpens niger ex loco sicco: abscisso capite: 7 cauda p quatuor digũos: 7 abiectis intestinis: 7 bñ coquat cũ sale: 7 anero. Scõo cũ acceptione iuris pulli singulo mane: quia nihil melius. Tercio cũ balneo in quo bullierint anodina: 7 fumifere: 7 scabiosa: 7 lupulus: singulo mane inrer balneũ: 7 inextitũ vngar totum corpus cũ hoc vngũto: pñ olei iestumi nij vnc. ij. aceri vnc. j. galli: mirabolanoz indorũ añ 3. ij. bulliat simul: 7 cum hoc inungat totus corpus. Quarto post exitũ a balneo def tyriae 3. j. cũ vino decoctionis

Curatio

decoctionis sumitur. 3° intentio est correctio accidentium: sunt hic tria accidentia maxime corrigenda: p^{ri}mū sunt nodositate remouende: que incidendo remoueri p^ont: aut cum cauterio portetali: p^o modo cum raso: 2° tunc sanguis ille colligendus est: 2° miscendus cum lictargio: 2° sic emplastrum locus per tres dies: postea inunge locū cum hoc vnguento. 3° vnguenti citrini: vnguenti fusci: vnguenti ad scabiem lictargij añ. vñ. ij. miscerz oīa loca vngant: prius illis lotis cum aqua furfuris. si vero cum cauterio remoucant: sponne cauteriū in capsā cerca: 2° applica locome noceat locis vicinis: scōm sunt nares oppilate: ad quas fiat tenta missa in vnguento citrino: 2° aspergat puluere lictargij: aristologie rotunde: 2° tartari: aut fiat stucellus de aurea alexandrina: 2° abluant nares quotidie cum vino repido trahendo 2° nares. 3° accia corrigēdū est depilatio superciliorum: scarificent supercilia: 2° sanguis apponant: deinde cum isto oleo vngant. 3° capilloz venetis recentibus: spice nardi laudani: bulliant oīa in oleo laurino: 2° vngant supercilia: vel fiat tale vnguentū. 4° calpam p^obus: cortices anclanardi: nucis: 2° castanearū: apes: 2° muscas: cōburant: 2° tunc. 3° capil. venetis recentium: spice nardi: laudani bulliant oīa in oleo laurino: 2° addat cera: 2° fiat vnguentū 2° post scarificationē supercilia inungant. 4° intentio est regimen vite: 2° hoc s^om Franciscū de pedemontū dy declinare vlt^o ad frigidū: 2° humidū: s^o Gordonū aliqū ad frigidū: aliqū ad calidū scōz diuersas spēs. Aer eligatur in actiua temperata: 2° in passiva declinet ad humidū. Libus ad humidum: 2° viter res frigidas melicās: 2° res calidas inelicias: viter oīa carnes syluestres: 2° pisces p^oter petrosos: viter oīa fructus: 2° cibos ex pasta: 2° olerat p^oter boraginē: bleram: spinachia: petrosillus: 2° sparagos: 2° qñ anhelitus est valde difficilis pōt vti lacte: vinū sit album. In motu viter nimīū laborem: 2° tēperato vras exercitio. In somno viter nimīū somnū. In inanitione: puideat purgare superfluitates singulo die: 2° caueat oīa acuta. In accitibus al: caueat ab ira: 2° tristitia. Inquit Bordonius nullus paratus ad lepram incurrit lepra si per totū annū sumat singulo mane coelcar vñ cyp^othimi cū sero caprino. Inq^o Serapio: dixit mihi fidelis: q^o fuit quedā mulier supra quā apparuit lepra: 2° vātū fuit ei decoctione tamarisci cū passulis sepe: 2° curata ē: 2° nos exp^oti sumus in alia muliere: 2° curata est. Finis de febribus 2° de diebus creticiis: 2° de apost^obus.

Secūda pars precece de qualitate operandi in particulari circa particulares egritudines a capite vsq^o ad pedes.

De egritudinibus capitis tractando: cum tales fiant in capite: vel in p^oribus eius: ideo op^oz p^ont intelligere pres capitis: pres aut capitis quedā sunt extrinsece: 2° quedā intrinsece: extrinsece sunt curio: 2° panniculus: qui of gingia mater: vel almucbarim: 2° craneū: intrinsece vero sunt panniculi. s. dura mater: 2° pia mater: 2° tres ventriculi totas s^oam cerebri cōtinentes: in p^o ventriculo s^om Aui. est sensus cōis: 2° fantasia: sensus cōis cognoscit sensibilia oīa sensu exterior: 2° inter ea b^oam ponit: fantasia vero referuat spēs 2° non cognoscit: in 2° ventriculo est imaginatiua: siue cogitatiua: 2° erimatiua: 2° dicitur imaginatiua si erimatiua ei imperat: 2° dicitur cogitatiua si rōnalis ei imperat: imaginatiua componit species

adinuicē: estimatiua elicit spēs insensatas a sensariis: 2° memoratiua referuat oīes spēs. s^oia mater coperit p^omū ventriculū: 2° simul: 3° vero ventriculū scōsūz coperit. In fine p^omī ventriculi ē foramen: q^o dicit lacuna: siue colaromz: per q^o se expurgat scōs ventriculus: q^o p^omū 2° maiorē partē se expurgat p^o nares: in medio t^ori ventriculi: est aliud foramen: p^o quod applicant oīes nerui cerebri: a p^o ventriculo ad 3° est meatus quidā: per quē transeunt spūs: qui aperit: 2° claudit mediante quodā: quod est velut vermis de s^oba cerebri in modū ouarū anchorarū: qui cum dilatat se extendit: 2° claudit anchoras: 2° p^ohibet transitum spūm: 2° specierū ad aliū ventriculū: 2° cum se p^ostringit: aperit: 2° anchoras: fit transitus spūz: 2° specierū: a p^o ventriculo oum se p^o paria neruoz s^om Sundinū: qui dant sensum: 2° motū sensibus: dixi s^o Sundinū: q^o s^om Gal. aliqui istoz oum a puppi: vt septimū paria puppi etia oum nerui: q^o dant sensum: 2° motū toti corpori: 3° par neruoz sunt duo nerui obtrici venientes ad oculos: qui dant visum oculis: mediantibus spiritibus visibus: quos deserunt ad illos. 2° par neruoz vadit etia ad oculos ad dandum motum illis. 3° par sunt duo nerui: quoz vnus vadit ad nares ad dandum odoratū illis: alius vadit ad faciem ad dandum motum lacertis faciei. 4° par vadit ad stomacū: 2° intestina ad dandum sensum illis: 2° ex his veniunt nerui reuersi ad guttur ad p^ostuenidū instrumentū vocis: quod est epiglottum. 5° par vadit ad aures. s. ad cōperrosum ad dandū auditū. 6° par vadit ad guttur ad dandū motū lacertis gutturis: q^o mouent epiglottū: quod est instrumentū vocis. 7° par vadit ad linguā ad dandum sensum: 2° motū lingue: 2° isti sunt nerui loqueles: s^o nerui sexti paria sunt nerui vocis. his p^omissis op^oz intelligeret: quedā sunt egritudines. p^oie partibus capitis: quedā sunt communes partibus: 2° toti: sicut dolor: qñ pōt inesse toti capiti: 2° p^oribus: sed qñ inest toti capiti dicit a Gal. cephalica: 2° galcata Aui. s^oda oum: qñ vero inest medietati dicit emigranea: 2° qñ inest quarte partie dicit monopagia: 2° qñ inest p^oicule dicit clauus: sicut pringit qñq^o in supercilio: eo q^o quasi clauus p^oforans videat: pender enī a mā acuta cum portione veneno firatis: prius de egritudinibus cōibus dicendum est.

De egritudine comuni capitis: que dicitur dolor.

Dolor capitis est actio corrupta virtutis sensitiue capitis: naz virtus sensitiua tripl^o ledi pōt scz diminuetur: ablat^o 2° corrupte: cause vere t^o vnus al^o quando sunt extrinsece: que dicunt cāe primitiue. s. sex res nō nāles: aer: cibis: 2° potus: motus: 2° quies: somnus: 2° vigilia: inanitio: 2° reuerio: 2° accitio al: casus: 2° p^oussio reducunt ad mortū: 2° coitus reducunt ad inanitionē: vel ad accitio animi 2° alios: aliquādo vero cāe sunt intrinsece. s. quatuor humores: 2° vlt^o resitate: siue vapores. si sanguis ē in cā: signū est inflammationis: 2° rubedo in facie: 2° dolor pulsatiuus: si cā est mā colerica: signū est inflammationis acutae: citrinitas oculoz: vel subrubedo: 2° dolor pungitiuus: si mā est flegmatica signū huius est: q^o percipit frigiditatem cum humiditate: ideo dolor est in occipitio: 2° extensiuus: si mā est melica percipit frigiditatem cum siccitate: ideo dolor ē grauatiuus: 2° magis in sinistra parte: 2° cum tristitia: 2° color faciei niger est. Hora s^om Aui. quarta sen. p^omī cap^o penult^o. Curatio doloris tripl^o

De egritudinibus

quod de hoc venit
a me ex
frat

vede de
malo us.
mede de
C. vi.

de egritudinibus primi ventriculi

De verrigine: ⁊ scorbutia.

oppilationē

oppilationē ideo transmittit ad nervos. obricos: q̄re aperias cū leuibz. & maluc: florum camomille: añ. bullas in aqua ordet: postea adde quartā partē nucis muscate puluerizate: deinde mane ante cibū: & sic in sero ante cibum traheret: aut quater p̄ narcis: nisi enim aperiat hac via: non potest sanari: alij ponunt piper cum aqua persic.

O frenesi: est aut frenesis apost' cerebri. s. primi ventriculi causatus a mā calida. s. a sanguine vel colera. Curatio: si a sanguine: fiat floborb' de cephalica premisso clysteri: de postea digestiū ex sirupo de fumore terre: & de endivia cū aqua appropriatis: postea euacuatiū respiciēs infectionē sanguineaz: & fiant prius diuerfiones cū clysteribus: & fricationibus: si vero mā sit colerica premisso clysteri de minoratiū colere. s. vñ. j. cassie: & sifr tamarindoz addita. S. j. electuarij de phlio cū decoctione recēti: & cordiali: de postea sirupus. & orizachare: sirupi de endivia añ. S. vj. aque lupuloz: & nenufaris añ. vñ. j. s. postea da farinacū dictum addendo. S. j. reubarbari infusi in aqua endiuie: & trebianoz: & da expressionē solum: sifr fiant diuerfiones cū fricationibus: & clysteribus. Dieta sit subtilis sine vino: & sine carnibus: loco vini aqua zucarata cum vino granatorum: & fercula: que si sint ex prisana melius est: de fructibus pōt accipere de malis granatis.

O suberbi: & lytargia dicenduz: suberbi describitur ab Auic. q̄ est somnus p̄fundus preter nām causatus a mā mala: vt plurimū flegmatica p̄p̄ que somnū sit reditus spūs alatus ad suū p̄n. i. ad cor: & ad cerebrū: & p̄p̄ loquēdo suberbi est apost' flegmaticum prore cerebri: & q̄ lytargia est apost' flegmaticum partis posterioris cerebri: puenit cum suberbi in mā: sed ofit in loco: ideo Rasis ponit rubicaz de suberbi: postea exequit de lytargia: q̄ eadem est cura. Curatio: p̄ hāt diuerfiones cū clysteribus fortibus: & cum fricationibus: 2° deñ digestiua pro mā flegmatica. & oximellis simplicis sirupi de sticcados cum aqua saluie: & sticcados: postea accipe p̄ euacuatione flegmatis. & pillulariū cochiarum. S. j. reformetur quinqz pillule cū aqua fenniculi: & fiant localia cum emplis: & vnctionib' calis dictis. s. alijs capitulis. Duo remedia potissima valent in suberbi: & lytargia. Expertū p̄ & vñ. in francisco forbiaro. p̄ est exhibitio castorei. s. grana. v. cū oximelle simplici & aqua fenniculi añ. vñ. s. vel in pillula vna: 2° est emplatio facta capiti. s. puppi: hoc pacto. & sinapis: p̄ictrie: squille añ. vñ. j. castorei: & enforbi añ. S. iij. misce cū succo maiorane: & epirhimetur puppi cerebri: s. fac prius emplū ex micridato: aceto: & oleo rosato frōti.

O Epilepsia dicendū est. Epilepsia sic describitur ab Auic. Epilepsia est egritudo p̄bens mēbra alata ab opationibus sensus: & motus erectione nō integra. i. oppilone nō completat: illud est p̄p̄ oppilationē p̄tingē in ventriculo anteriori: & in vñ: & in meatibus eius: s̄m vero Gal. 4° de interioribus. Epilepsia est oppilatio meatū: & viarū in ventriculis prore cerebri: qui meatus sunt pelliculosi: & p̄nter est spasmus dictarū pellicularū 4° de interioribus: & est duplex: quedā est p̄ essentia in cerebro: & quedā p̄ coitatem ab inferioribus membris: sicut a stomaco: & intestinis: & of myrachia: sive a toto: vel ab vna parte a pede: & Rasis in p̄tente dicit q̄ sunt tres spe

cies: a capite a stomaco: & ab alijs mēbris: & vt plurimum sit a mā flegmatica: alij tamen a sanguinea: vt ponit Gal. Curatio flegmatica: si p̄sentit accessio nem ab inferioribus venit: & liganda sunt illa membra: deinde digerenda mā flegmatica cū oximelle simplici & sirupo de sticcados cū aqua saluie: & fenniculis: deinde euacuanda cum pillulis feridis. S. j. vel cum tali medicina electuarij de hyera vñ. s. diaphaniconis S. j. cū vñ. j. cassie: vel diacatholiconis: & distēperet cum decoctione fructū addendo saluie: & sticcados añ. m. j. sifr si nō p̄sentit eam da digestiū dictū: & medicūā dictā: postea da p̄forantia caput: & vt tyriacam: vel meridatū: si vero mā p̄ticiparet sanguine: cuius signū rubor in facie tunc floborboma de saphe nate: & ordina dietā subtilem sine carnibus: & vino. Rabi. 22. p̄cula inquit q̄. Quidā curabat epilepsiaz: & dolore iuncturarū cum ossibus humanis cōbustis dando in potu illa. Sessibus cerebri. Trez peonia applicata ad caput a p̄p̄tate curat epilepsiaz. Irē in pueris sirupus de cicerea cum medico rosati colati curat epilepsiam.

O De egritudinibus tertij ventriculi.

O Lytargia: que est apost' frigidū tertij ventriculi: dictū est de cura eius sufficēter: q̄ dictū est de suberbi. De congelatione: congelatio est passio prius posterioris cerebri: p̄ quā bō amittit sensum: & motum in toto corpore. Causa huius est oppilatio partis posterioris: vel facta ex mala cōplexione frigida: & sicca: vel ex humore melico frigido: & sicco: & propterea stant oculi aperti: veluti cōgelati. Curatio: si est cum mā: sit p̄ diuersio cū clysteribus: & fricationibus: postea digerat mā cum sirupo de pomis: & cū sirupo de fumore terre: cū aqua buglosse: & fumore terre: deinde purga cū pillulis indis: vel de lapide lazuli: deinde conforta cerebrū intus cum tyriaca: & extra cū oleo de costis: & emplastris: & fomentis.

O Incubo. Incubus est egritudo: in qua bō sentit sicut fantasma super se cū ingredit somnū: hec Auic. quare angustia. Causa huius est oppilatio originis nervoz: ideo nō pōt se mouere: nec loqui: & accidit maxime q̄ iacet resupine. Curatio: cū est in paroxismo bonū esset: vt haberet sociū: qui moueret illum super aliud latas cū sentiret ipsum angustiatū: q̄ statim reddit ad sanitarē: purgatio cōuenit ei dādo sirupū digestiū flegmatis vt oximellis simplicis & sirupi de sticcados cū aqua saluie: & maiora ne: deinde purge cum pillulis cochijs. s. S. j. & inungat nuca cū oleo de costis: & decur medicū tyriace in sero mixte cum zucaro rosato.

O Egritudinibus cerebri occupantes plures ventriculos: q̄ sunt apoplexia: melia: & herces De apoplexia. Apoplexia diffinitur ab Auic. q̄ est ociositas. i. ablatio mēbroz nervoz: a sensu: & motu p̄pter oppilationē p̄tingentē in ventriculos cerebri: & in cursibus. i. in commissuris circa p̄n' nervoz: vel meatibus. i. in vñ spūs sensibilis: & motui. i. apoplexia est passio cerebri auferens sensum: & motū toti corpori repente: & subito p̄pter oppilōem in meatibus: & ventriculis cerebri tam p̄ncipalibus: q̄ nō p̄ncipalibus: & sic est in oibus ventriculis oppilatio: & cā huius vt plurimū est fleg' & ēt vt plurimū sanguis ponunt tres spēs: sive gradus: p̄ma spēs est: cū sit maxima difficultas anhelitus sicut in strangulato: & cū

De egritudinibus

spuma: et sine interpollatione. 2° est cum est difficultas magna: sed aliqui quiescit. 3° spēs cum nō est vor strā gulatu: et sine spuma et aliqui quiescit. 4° incurabilis: iuxta illud Hipp. 2° apbor^o. Et peplexia fortē soluet impossibile est: debilem vero nō facile. Curatio aliarū duarū specierū. Si in facie rubedo: et significat q^{uod} est ex sanguine et fiat flobor^o de veraq^{ue} cephalica si vir rus: et cras p^{er}ferunt premisso prius clysteri fecti ad diueritū si dō nō apparet rubedo i facie fiat clyster fortis et fricationes et ligature. Deinde de digestum ex oximelle simplici et sirupo de sicca deo cum aqua saluie: et maiorane: post digestionem de medicina: si est possibile. Ite pillularū cochiarū. 3° i. disteperent cum aqua fenniculi: vel reformetur 2° q^{uod} vis. Hora q^{uod} si xirus pulvis est fortis: et cognoscas q^{uod} sit mā in cap^{ite} apta de nouo fluere p^{ro}pter somnolentia: et grauedinē capitis quā habet da a p^{ri}mo minoratū fore. Et pillularum cochiarū: pillularū aurcarum turbidat harū aū. 3° i. sic enim multi sanant^{ur}: et nō op^{er} expectare digestionē: q^{uod} si expectādo plures moriunt^{ur} q^{uam} sanant^{ur} sed facta digestionē da aliā medicinā: deinde fiat sternutatio eius castoreo pipere: et elleboro: et si nō sternutari: recede ab eo: q^{uod} signū pessimū. Sunt qui faciunt sternutationē in p^{ri}mo q^{uod} non p^{oss}unt dare medicinā: non placet: q^{uod} poterit mouere mām: et non educet: quare suffocabit eum. Al^{ter} apponunt super caput frictiōnē: vel textū calidū ita: vt cōburat capillos. alij emplū de sinapi: et castoreo abaso prius capite. alij faciunt epithima ad caput cum vino decoctionis saluie: maiorane: sicca deo aū. m. j. sinapiet^{ur} castorei aū. vñ. j.

O melia. Melia sūm Auic. describit q^{uod} est mura corruptio: timorē: et malitiam p^{ro}pter cōplexionem melicam facientē spūm syluestres: et humidum p^{ro}pter tenebras: sicut tenebre extrinsecē timere faciunt: et est passio prius anteriora cerebri. s. p^{ri}mo vel mediū ventriculi causata p^{ro}pter mām melicam vel malam cōplexionem frigidā: et siccam: et mania est spēs melis et mania of q^{uod} sit ex mā adusta: q^{uod} tūc sunt seu accēstias et melia aliq^{uod} est mixta cum sanguine. s. q^{uod} est cum risu: aliq^{uod} cum flegmate q^{uod} est cum pigritia: aliq^{uod} cum colat sicut q^{uod} est cum agitatione magna: vt mania aliq^{uod} est melia nālīs. s. q^{uod} est cum magno timore: et cogitatione magnā sine agitatione. Curatio eius: que est cum sanguine: flobor^o pueniens est de salnatella fini strā: vel de cephalica: deinde digerat mām cum sirupo de fumoterre: et sirupo de pomis Sabor regis: et de post digestionē solutiū: vel cum pillulis de fumoterre: vel cum vñ. j. diascen^{er}. 3° i. pfectionis hamech: deinde alteret caput ad humidum: si vero melia peccat cum colat: da digestiū et meliet^{ur} colere: et tandem da eluacuatū illis puenient^{ur} sic de alijs mēbris dicat. Dieta declinet ad humidum: oīa impinguantia pueniunt: puenit etia p^{ro}uocare somnū: sicut diuersiones cum fricationibus: et cū clysteribus: deñ electuaria cordialia: et sūt epithimata ad cor. Et nota: q^{uod} illat^{ur} sit ex adustione sanguinis dicit mania canina: et est cum risu: que vero est ex adustione colat dicit mania demōiacar^{ur} et cū furore: q^{uod} dō ē ex melia et cū tristitia.

O hercos. Hercos sic describitur est sollicitudo melica p^{ro}pter mulieris amorē: dicit hercos: q^{uod} hercos. i. nobiles p^{ro}pter affluentia delictarū istaz passionē incurrere pleneunt^{ur} et ideo dicit Bordonius.

Serificator dicit. Qis amans eccus nō est amor arbit^{er} equus. Itaz deforme peccus iudicat esse eccus. Et huius passionis est corruptio climatiue p^{ro}pter for^{is} mam et figurā fortiter infirmam: q^{uod} p^{ri}nuet de illa cogitare: ideo sollicitudo melica dicit. Sūt p^{oss} fieri sollicitudo melica circa alias res. Sūt enim vnus episcopus satis doctus: qui existimabat oīa se futurū p^{oss} fieri: et dederat p^{ro}mittendo multa officia: et ita in hac fixa cogitatione erat p^{ri}nuet: erat etia sollicitudo melencolica. Curatio p^{ri}mo purga istum ab humore melico dando sirupos et medicinas: inducas somnū: et fac dicat impugnatū: fac: vt distrabat ab illa re amata: vituperando illam: iniunge aliqua negocia p^{ro}tractanda: vt nō ster in ocio: iuxta illud. Oia si tollas periet. Cupidinis arcus: et dicit Auic. q^{uod} aliqua plus mouet p^{ro}pter instrumenta musica. Et dicit et q^{uod} vocet vetula q^{uod} distamet illam: et si nō sufficit subito extrahat pannū menstruatū cū facie sua clamando talis ē amica tua.

O De egritudinibus nervorū: et toris corporis: que dicuntur egritudines cerebri: vt stupor: tremor: torura: spasmi: et palyfie.

O stupor. Stupor est diminutio sensus: et motus sed nota: q^{uod} sensus et motus aliq^{uod} sunt per vnū neruū: et tunc stupor sit q^{uod} impedit talis spūs transiret et est diminutio sensus: et motus: aliq^{uod} vero sit p^{ro}pter neruos: et tunc stat: q^{uod} adueniat nocumtum in tactu: et nō in motu: et tunc stupor est diminutio sensus tactus: si vero pateret neruus motus: et nō sensus: tunc magis pertineret ad paralysim: vel spasmi. Q^{uod} ergo est oppilatio in neruo p^{ro}pter trā sit spūs sensitivus: et nō p^{oss} transire: tunc est stupor. Causa stuporis p^{oss} est extrinsecā: et intrinsecā extrinsecā fortis ligatura mēbris vel cōplexio mēbris: intrinsecā p^{oss} esse frigiditas multa: vel mām oppilata neruum: vel caliditas dissolvens spūs: et resoluens: et hec est raro. Curatio: purget mām flegmaticā: et p^{ri}mo de sirupo 2° medicinarum vel pillule: vt fricationes ad locum stupidū: et inunctiones: sed facias fricationes in sursum: et nō in deorsum: facias epithimata resoluentia mām: vel empla. Hora cū aqua porrete cura ui quēdā: qui habebat duos digitos pedis stupidos: q^{uod} ita transiret p^{ro} neruos: et sic depilaret. Hora olens de andachoba. i. trifolij cōfert. Alienzoar inquit oleus nucem vñ. j. cuforij 8° pars aur. j. que est 3. 4. et loco olei nucem potest poni olei delilio: et de oliis aū. vñ. j. curant stuporem in mica.

O tremor. Describit sic: tremor est diminutio virtutis moriens sicut stupor est diminutio virtutis sensitivae. stractiue: vel tremor est bellum virtutis voluntarie mouentis ad superiora: et morbi dep^{re}mentis ad inferiora. Morus ergo tremoris est cōpositus ex motu nāc: et motu morbi sūm Sal. 4° de morbo: si enim virtus nō esset impedita: p^{oss}et eleuare membrum: et eleuatū regere et cōseruare: sed q^{uod} impedita est p^{ro}pter morbum qui dep^{re}mit: igit est motus contrarius modo istius: mō illius. Causa istius est q^{uod} debilitat virtutē aut instrumentū aut vtq^{ue}: sicut imaginationes aīales: vt cum timer cadere: aut cum timer principem tremat. 2° causa est q^{uod} debilitat instrumentū: vt frigiditas mortificat caliditas resoluens: humiditas mollificans: siccitas vehemens reddens instrumentū ineptius addimut: q^{uod} etia ex oppilatione nō integra neruiq^{ue} pauci spūs transiunt: qui nō p^{oss} sustinere

sustentare mēbūm: et istud pōt dici esse ex pte virtu-
tis diminuit: et etiā paucitatis spūm. Curatio est p-
prietati cāfacientis tremorē: nāz si est ex accitibus:
remoueat accitū: et pfortē virtus cū epythimari-
bus: si est ex dispositōe mala instrumēti: remoueat p-
prietati cāsi est ex oppilatione: remoueat mā oppilās.

Tortura dicendū est. Tortura sic describit: ē
morbus officialis figurā: et dispositionēz faciei
nālem corrūpens. Causa huius morbi est paralyssi-
ne spasmus veniens in nervis: vel lacertis faciei: in
paralyssi fit mollificatio nervi: si spasmus fit oppilatio:
et phibitio trāsitus spūm. Signū spāmi est pterio: et
durities: signū paralyssi ē mollificatio: et humiditas
mēbū. Curatio huius morbi fit p curationē spāmi:
vel palyssi: de quibus statim dicet. Speciali tñ de hye-
ra ptermeris sumat pūmne lōgo tēpore vsqz ad 3. j.
optimū est. Itē de curia a pūctate valent. Accous:
nux muscata: et zingiber: ex quibus pōt fieri sirupus
cū melle: aut electuariū: aut gargariisma: aut caput-
purgium: aut masticatoziū: singulare remedium est.

Spasmus dicendū. Spasmus est egritudo ner-
ualis ptabens nervū ad suā originē cū abla-
tione morus: et est inobediens in dilatarione. Causā
aut spasmus ppter mām penitus oppilantē: et replen-
tem vias: et ppositas nervoz: et lacertoz. Spasm⁹
est triplex. scilicet de inanitione de repleione: et nō pportio-
natus ad mām. Spasmus de inanitione ex exsiccatio-
ne: hoc est difficile curare: qz difficile est ficēz hūme-
tare. Spasmus de repleione pcedit ex mām humida
oppilare viā nervi cū exsiccatib⁹ curat: et euacuāti-
b⁹: et pōt ēē ex of humore. Spasmus nō pportio-
natus ad mām fit p pūcturā nervi: hic curat cū sulphure
tritō: et mītro cū oleo oliuārū: et posito super nervū.
hec 2. vnezoar. Curatio spāmi ex repleione cūz pos-
sit fieri ab of humore: si ex sanguine fiat pō fiat flobor-
thomia deinde digerat mām qualificans sanguinem: et
postea euacuet: et pfortē locus: si ex flegmate fiat op-
pilatio: quod est v plurimū fiat clystere fore: et dige-
rat mām cum oximelle: et purget cum pillulis fetidis:
siant stupbe ad locū spāmatū. Item balnea sulphu-
rea valēt: vt exhibitio aque porrecte est pueniēs mul-
tum: sifit si oppilatio ex alijs mēbris purgent: et con-
fortet membra: et resoluat: et tandem aqua porrecte
est optimū remedium.

Paralyssi dicendū. Est autē paralyssi mollifi-
catio nervoz cū ablatione sensus: et motus
Diffractio inter spasmū et paralyssim est: qz mām si oppi-
lat tota viā nervi facit spasmū: et curat membrum
per longū: et p latus crescit: in paralyssi vero mām non
oppilat penitus viā nervi: sed mollificat nervū: et sic
elongat ipsum. Curatio: si cū febre fit: magis tēpera-
re pcedere debemus: qz si sine febre: et ly possit causari
a quocūqz humore: tñ v plurimū fit a flegmate et pō
intentio est diuertere mām a capite cū clysteribus: et
fricationibus. 2. cum digestiuis: vt oximelle simplici
et sirupo de sticcados cū aqua saluie: et maioranedein
de euacuet mām flegmaticā cū pillulis cochij: vel feri-
dis: deinde siant inunctiones fortes cū oleo laurino: et
castoreo: et siant stupbe: et sumalia remediāt ex hūmi-
dis vncuosio nutriat: sifit si alia mām peccat purgetur
illa: ex vinis multum mixta cum aqua.

Catarro. Et quāvis catarrus non fit egritu-
do capitis: sed alterius mēbri: causat tñ a cere-

bro: ideo cōiter tractat de catarro: qñ tractat de egrit-
udinibus capitis. Catarrus aut est reuma fluens a
capite ad ptes inferiores: si fluit ad nares dicit bran-
cus: si vero fluit ad fauces dicit coriza: si fluit ad pe-
ctus dicitur reuma catarrus.

Ad nares brancus: ad fauces esto coriza.

Si fluit ad pectus dicitur reuma catarrus.

Curatio ly possit fieri ex of humore: tñ v plurimum
ex flegmate fit: et tres intentiones pncipales sunt ha-
bende. p^o est euacuatio: sed v pmitteri digctio mām
peccantis: et postea fiat euacuatio: et in catarro in tri-
plici casu fit floborb⁹ fm afflic. pmo si fit in corpore
calido. s. sanguineo. 2. si fit paratus ad faciendū colle-
ctum: vel apost⁹. 3. si cum febre: quidā oñt si fit catar-
rus calidus cū febre intensa: qz febris ppter euapora-
tione facit crescere catarrū: nō dicimus si cū febre:
que indicet de sanguine: qz catarrus in se nō requirit
flobothomia sed respectu addito dicit. Crebum tñ
scda intentio pncipalis est diuertere cū fricationib⁹:
et clysteribus. 3. intentio est sistio catarri cū appropia-
tis: et addit dicta subtilis sine carnibus: et sine vino: s.
aqua zucarata cum vino granatorum conuenit.

Egritudinibus sensui exterior: et p^o de egrit-
udinibus oculi: et p^o de passionibus punctione
que sunt. 8. Et pūm opz pmittere anarb⁹ oculi.
Inquit Gal. 8. de iuuamētis mēbroz. Crebum tñ
est ppter oculos: vt oculi sint in emunitione loco cor-
poris: vt possint speculari ante. Oculi componit ex
tribus humorib⁹: et septē tunicis: primus humor ad
extra of albugineus: scda vitreus: tertius cristallin⁹:
qui pñet a vitreo: et vitreus ab albugineo: prima tu-
nica exterior dicit cōiunctura: et est illa: que est alba
scda dicit cornea: ad similitudinē cornu: tertia dicit
vveat: que est ad modū grani vne nigre: que est in me-
dio pforata: et foramen dicit puppillam: quarta of ara-
nea: huic ad intra correspondet tunica: que of retbi-
na: et vvee correspondet tunica: que dicit secundina:
et cornea correspondet sclyrotica. A yarauus vero di-
xit: qz pñet loquendo tñ quatuor sunt tunicæ oculi:
quarū due immediate regunt humores. s. vvea: et secu-
dina: que originant a pia matre: et alie due mediate
regunt illos humores. s. cornea: et sclyrotica: et a cere-
bro pcedunt duo nervi ad oculos 4. de morbo: qui
solus sunt cōeati: et intelligit hoc anonomatice: et hi
sunt duo nervi obrici: per quos transunt spiritus
visibiles vsqz ad oculum. scda humorem cristallinu:
et ibi recipiunt speciem rei visibiles.

De egritudinib⁹ oculi: et p^o pñet tñ opthralmia.

Opthralmia prius dñdū est. Est aut opthral-
mia apost⁹ calidū oculi. s. sanguineū. Et hui⁹
aut est exterior. s. sex res nō nāles incōueniēter admi-
nistrare versus calidū aut interior: et bec est sanguis
vel colera: vel vapores eoz: vel ascēdentes ab inferio-
ribus: vel descendentes a superioribus. scda capite per
venas ad oculos. Curatio pō fiat floborb⁹ cephalice
premissio clysteri. 2. digerat mām cum sirupo de endi-
uia: et cū sirupo de fumotretre: et cum aquis appropia-
tis. s. endiuie: nenufariis: et violariis. 3. purget mām cūz
medicina ex cassia fistula vne. j. et 3. iij. succi rosarū.
quarto ponant remedia ad oculū: sed nihil sit actu
frigidū: lac mulieris lactantis infundat in oculū: et
est optimū. Item albumen oui bene agitatū mixturū
cum lacte mulieris: et cū hoc balnea sepe oculū: et sic

flobotomia
catarro

Primo.

De cgrudinihus

de alijs Ad ophtalmiam. *℞* aloes. 3. j. infunde in aqua rosata et vino: et lava oculos: absterge et absterge lachrymas. *℞* alba: hoc dicitur. *℞* balnea oculum cum lacte: aut cum albumine oui: confert ophtalmie ipsius *℞* alba: hoc indicat optimum.

Secundo. *℞* elcere pueri: et purgare corpus: sed quod expe dit: vel cum flaberronia vel farmacia: vel cum vtraque: deinde utatur syphoe rure.

Tertio. *℞* erecrescentia quedam media inter dispositionem nernofam: et carnosam: aliqui coperit partem pueri utraque coram. Curatio. supposito: quod corpus sit purga tum: et mundificatum: suffraget oculum cum aqua mal ue: et bis malue: deinde utatur isto collyrio: quod post hoc dicitur. *℞* vitrioli: viride eris: vitrioli: salis armoniaci: fel lis tauri an. 3. s. aloes: cinamomi: gingiberis: trium gummi piperis: fragmentorum: finitille terre viridis an. 3. j. pulveris: et sic dicitur: et cum succo fenniculi: et maiore: et modico mellis miscerant: et fiat collyrium: si autem cum hoc non curetur: recurre ad cyrugium.

Quarto. *℞* albugine oculi. Est autem albugo macula alba: vel subalbula oculi: que aliqui remanet post el curationem: et curatur. Curatio dicitur *℞* alba. Cum eger egres sus fuerit balneum: et teneat faciem super vaporem aque ca lide usque quo rubea sit: et si hoc non facit quod desideras non videri melius hoc ad tollendum albuginem dicitur *℞* ordo ni. *℞* massam melleis: et coris magni lacertis: baurach: succari an. partes equales: deinde firmat accendi: celi donec feni ambarum an. 3. ro. coquantur lib. j. aque vo nec ad 4^m redeat: et celest: et ex hac aqua imbibat spe cies: quas predictimus: ita: quod perficiantur ex ea: et sicent in umbra: deinde iterum terantur: et perspergantur ut prius: et sicent: et postquam quater factus fuerit: sicentur: et terantur: et in oculo mittantur: hoc non habet par ad remouendum grossam albuginem.

Quinto. *℞* macula in oculo. s. rubea. Conringit enim sic ri in oculo expellione: vel ex alia repunetur ru beus. Curatio fit cum hoc. *℞* albuminis oui: et spumefi: et cum modico aque rosate: et boliarmeni: pulverizati in corpore: et in oculo distillentur.

℞ sebeli. de venis rubens dilatatis ultra debi tum supra puerum ad modum panniculi: et de scabie oculorum. i. de grossitie puriginosa cum rubore: et asperitate: et quali in labris palpebrarum: que scabies precedit innerfationem palpebrarum: et vlcera ipsarum Sebel est passio oculi p colligantia: quod venit quod ve nire non potest. sanguis calidus dilatans: et replens ve nas ultra debitum. Scabica fit est p colligantia: quod ve nit sanguis colericus: vel falsus ad palpebras: qui ve nire non potest. *℞* pro cura indiget flabore: et solone ven tris: et 3. vii. diera subtili declinante ad frigidum: et se pe inaredi balneum: vile est p: si cibum: et mittere in oc lum sic rubet. *℞* emarbitis: colcothar: cobusiam: boz an. 3. ii. eris vti 3. ii. myrrhe: croci amboz an. 3. j. piperis lōgi 3. s. perspergantur ex vino veteri: et fiat ex eis siephes si non curant: vadant ad cyrugium.

℞ lachrymis cum puritu. i. de puritu lachryma subee passio non est negligenda: quod cum durat terminat in fistulam. *℞* pro cura laus oculum sepe cum aqua aceto mixta: et emplastre cum folijs recentibus populi bullitis cum aceto: et pistatis: desuper applica tis: et si cum istis non cessat purges cum 3. j. pillularum aurearum: et fiat collyrium alois: et sarcocolla: et sumach:

et non venit a cerebro: propter cerebrum cum camphora: et rosia: ex quo est calida: et ponant ventrese in col lo: et ponant stiprica supra frontem: propter ex sanguine draconis: accatia: myrrha: et solibano cum albumine ouo rum: et similibus. Ad sanandas lachrymas. *℞* rori smarini: centauree minoris an. m. j. et bulliat in aqua fenniculi: et aqua rosata an. vii. vj. ad plumpionem terre prius: postea adde celatire: et salis armoniaci. an. rumony an. 3. j. et bulliant ad lentum ignem: et cum ista lava oculos. Ad lachrymas stringendas. *℞* aque pumellarum sylvestrium: et lana oculum.

℞ fistula in lachrymalis. Fistula est passio pueri: pro quo notat quod *℞* post mortem aliqui ge nerant in lachrymalis oculi versus nasum: et ut pluri mum terminant in fistulam. *℞* pro cura diligenter: me mundificet corpus: deinde fomentet locum cum spongia infusa in aqua decoctionis gallari sumach: et modico mellis: deinde cum aqua decoctionis mali granati: et folijs murtis: deinde fiat tale collyrium. *℞* vi ride eris atramenti: salis armoniaci: vitrioli: calcis: vitre: auri pigmenti: cantaridaru: aluminis an. 3. s. fiat puluis: et puluis ponat in parvissima aquarum: vel miscet cum urina pueri: et fece olei antiqui: et fiat vnguentum: et terna intriga: et fistule apponat: deinde fiat vnguentum post mortificationem fistule: de alois: et oli banor: et sarcocolla nutrita: et sumach: et corice malo rum: ad carnis regenerationem: deinde sumat talis por tio. *℞* folioz agrimonie: folioz olive: et conqualent: et teperent in vino albo: et accipiat vinum: et pendubio si corpus est mundificatum: et paries boni regiminis: sic ista portio purgata curat oem fistulam. hoc *℞* ordo ni: et addit colligat agrimoniam cum oratione domi nica: et poterit ad collum: et curat fistulam: ut pluri mum si aut non curat: fiat cauterium in loco: et hanc alia: sicut dicitur.

De passionibus cornee.

℞ cornea: quod ferme cōsimiles passiones pueri accideri: corneae: sicut puerine: quodvis *℞* alba: nihil vis cat: dicitur ferme: quod nec lachryma: nec fistula lachryma lis pueri accideret: sed borbore vlcus: vngula: albugo: macula: et pannus pueri eis accide: et p similibus fere cu ra est in corneae: sicut in coniunctiva: et ideo non est p re pereret: quamvis *℞* ordo ni: etiam tangat illas.

De passionibus vuae.

℞ dilatatione vuae. i. pupille: pupilla autem est foramen vucens: et foramen aliqui ita dilatat: quod videt tangere puerum: et ista aut dilatatio aliqui est natiua: quod a natiuitate est: et hoc non recipit curatio nem: aliqui venit accitralis: et quod dicitur quod fuerit nocer visum: quod aut nihil videt: aut videt in minor quāri taret: quod sit res visibilis: et hoc est ppter nimiam dispersio nem ipsum. Cause dilatationis aut sunt extrinsece: sicut est casus: et percussio: et nimis dolor capitis: aut sunt intrinsece: hoc est ppter apoth: aut ppter magni tudinem humoris albuginei: aut ppter humiditatem currentem ad vuae: aut ppter siccitatem: quod contrahitur versus circūferentiam: et ita foramen magnificat: sicut apparet in corijs pforariis cum desicant: et tunc dila tatio vuae est morbus per se: et apparet rota vuae mi norata. Cura fit ppter desiccationem iniungat diera resumptiva: humectantia: et nutritiva: et per in oculo: ba lneis frequenter: et fomentet oculum cum aqua dulci calida: et proiciat lac mulieris super oculos: si causa sit ppter

℞ vuae

propter humorem albugineum: sit in dicta tenuis: et purget caput cum hyerapigra: lauet oculum cum aqua falsa calidat: accret: ponat in oculo que dicta sunt propter albuginem: et maculam. Si causa fuerit apostema: propter causam: et percussione: curet apostema: sicut de ophthalmia dictum est: postea ponatur in oculo lac mulieris: et sanguis columbe.

Oestricione pupille. Causa huius autem est sic: citas: et corrugatio vire: et motus eius a circuli ferentia versus centrum: et tunc oculus minorat: et non recipit curat: autem est ex paruitate humoris albuginei: et sic facile curat: cum humectantibus: aut causa est ex humore comprimere: tunc purget caput: et utat isto collyrio. *℞. croci: musci alci: stercois lacerte viridis an. 3. j. balsami 3. 4. piperis: stolis cris armoniaci an. grana. vi. phtianetur cum aqua fenniculi distillata.*

Ocataracta. Est autem cataracta aqua in oculo existens cooperiens pupillam: quod aqua non ascendit: nec descendit ad oculum: sed vapores aquosi: qui coagulantur a frigido: et cataracta aliquid est in pupilla. Cum apparent coram oculis musci: et cimices: et tunc opus purgare caput cum hyerapigra: vel pillulis cochis: et semel in septimana cape de mirridato ad quartitates auellane: et utat collyrio de fellibus animum: quod multum valent ad dissolvendum aquam: ne congeletur: sed in augmento valet purgatio: sed in statu cum facta est congelatio non valet purgatio. Et est cum non videt nisi radium solis: tunc signum est: quod aqua congelata est: et non potest curari nisi per cyringium expertum. **Gordonius** inquit vapores aquosi aliquid ascendunt a stomacho ad oculos: cuius signum: quod ante cibum penitus habet: post cibum: et aliquid descendunt a cerebro: cuius signum: quod equaliter se habent ante cibum: et post cibum.

De passionibus pertinentibus ad totum oculum.

O debilitate visus. Triplex debilitas visus. scilicet diminuta: ablatas: et corrupta. Quia vero debilitans autem est extrinseca: aut intrinseca: extrinseca est ut pulvis: ventus: insectis: solis aut corporis luminosi: legere litteras minutas: et omnia res non naturales inconuenienter administrare. Causae intrinsecae autem sunt a membris inferioribus: aut a capite: si a capite egritudine capitis: et reuma debilitant: si ab inferioribus est propter vapores ascendentes a stomacho. **Nota** quod si spiritus fuerit paucus: et subtilis bene videt propinqua. Si fuerit paucus et grossus male videt propinqua et remotas: si fuerit multus et subtilis bene videt propinqua: et remotas: si fuerit multus et grossus male videt de propinquo: et a remotis sic. Qui habet spiritum nimis subtilem: et puos de nocte melius vident: et qui habet spiritum grossum de die parum: et de nocte nihil. Cura: si debilitas sit propter res inanientes confortet oculos cum cibis humectantibus: et cum ocio: et quiescat cum fomentationibus facis circa oculum cum aqua dulci repida: et lacte mulieris.

℞. 10 debilitate visus recepta optima. *℞. aquae rosae lib. j. maluatice dulcis lib. 4. aloes lori 3. 4. turis 3. 4. garioflor 3. 4. anrimoni 3. 5. succi fenniculi: succi celidonic an. vñ. j. bulliant simul lento igne: et cum hac lauet oculos de mane. Ad idem. ℞. aquae rosae aque celidonic an. vñ. 5. accret quartas parte. scilicet 3. 4. j. marchasire auri: vel argenti 3. 4. 5. misce et cum hac calida laua oculos. Si causa fuerit repletio siue a capite: siue a membris inferioribus veniat: purget caput: vel totum corpus: cum pillulis sine quibus: caput: et cum hye*

rapigra corpus: deinde fiat collyrium de fellibus animum ad oculos. **Gordonius** ponit nouem experimeta bona ad oculos. **p.** est perfectum ex aquis respicientibus oculos: de quibus penas singulo die in oculis. **2.** est de pica exficcata: et puluerizata: et ponat in oculis: vel fiat collyrium ex ea. **3.** est de epate hircino puluerizato: et fiat collyrium: quod distillat in oculis. **4.** est illud collyrium factum ex turcia ignita et distillata in oculis. **5.** est ex quodam puluere: ponendo in osibus suis cornestionibus. **6.** de angustis flagellatis abscessis capite: et cauda: et ablatis cum sale: et decoctis cum melle: et fenniculo donec caro separet: et de carne illa cum zucaro fiat electuarium. **7.** quod utat per intervalla aut mirabolanis conditis: aut pillulis auris: aut cochis. **8.** frequens visus cyriace pfortat visum. **9.** est secretum experimentum: quod deus melius reuelare nolit: usque ad hanc horam: et est collyrium factum ex promissione multarum rerum.

O noctilupa. scilicet de passione illa oculis: quod post occasum solis non vident: et describitur sic. **Noctilupa** est passio oculi: causata propter grossitatem: et paucitatem spirituum: propter quam in die vident: propter claritatem diei: et propter obscuritatem noctis non vident. **Nota** quod visio diuersificat: **2.** multitudinem: et paucitatem spirituum: et secundum subtilitatem: et grossitatem eorum: multitudo spirituum vel est cum grossitie eorum: vel cum subtilitate: si cum grossitie male vident de prope: et bene de longe: si uingit cum subtilitate bene vident de prope: et de longe: paucitas spirituum vel uingit cum grossitie: vel cum subtilitate: si cum grossitie isti male vident de prope: et de longe: si vero cum subtilitate: de prope bene vident: et non de longe. In noctilupa spiritus sunt grossi: ideo non videt in sero. **℞. 10** cura. Causa autem autem est repletio sanguinis: aut aliorum humorum: aut debilitas virtutis: si repletio sanguinis slobor: indigentis est repletio aliorum humorum: si debilitas virtutis: utat rebus subtilitibus: et tandem collyrio de fellibus animum **Gordonius** nihil de illa dicit: quia intellexit sub debilitate visus.

O strabositate oculorum. Est autem strabositas scilicet **Gal.** **4.** de morbo duobus modis. **p.** cum oculus torquet versus dextrum: vel sinistrum: et tunc non accedit aliud nocumentum: nisi quod res videt oblique: propterea quod magna pars oculi remanet illuminata: si autem torquet versus superius: et inferius: tunc una res videt due: quoniam magna pars pupille cooperit: et ideo non potest iactari simulachrum usque ad cristallinum nisi per viam inundationis: et ideo non potest cancellari simulachrum in cruce signatione nervi obtici: ubi pringit recte videt: requare spiritus: siue idola non pringit simul cancellari: sed transeunt ad sensum eorum sine cancellatione: et ita corripit male videre: quod unum videt duo. **℞. 2.** causa igitur causa: propter quam non pringit recte videre est torquositas cristalline: et copertura eiusdem: quoniam simulachrum non potest directe iactari: et ideo venit cum quibusdam inundationibus: ideo pars citius est in cruce signatione: quod alia: et quod non obuiant se adinuicem non pringit idola cancellari: sed transeunt ad sensum eorum sine cancellatione: ideo pringit male videre: quod unum videt duo: seu multa. **2.** causa potest esse nimia mobilitas spiritus: et agitatio: et motus versus dextrum: et sinistrum versus partem anteriorem oculi: quod mouet per modum inundationis non sit cancellatio: ideo unum videt multa. **3.** causa potest esse nimius motus agitatiuus spiritus: quod

De egritudinibus

modo mouet ad sensum cōtem: modo reuertit ad cri-
stem: et signationē: et hoc facit ventus perturbans spūs.
quarta causa pōt esse nimia sibiilitas spūs: qui mo-
uet: et agitat. Cura nimis: q̄ si strā bofiras est a natu-
rā: et alio mō pōt rectificare: et nō est alius modus:
nisi q̄ lumen ponat sibi in oppositō: vt replet aspectu
aspiciatque illud lumen sit candela accensa: siue se-
nstra aperta: si vero veniat strā bofiras p̄p̄ spasimum
de inanitione: vel repleatur p̄pter mōlificationē:
et paralyticiantur p̄pter epidenham: tūc curabis stram
bofiras illie curare.

O Eminentia: & pfunditate oculi. Eminentia
 aut ppter repletionē nimias cerebri: & oculi: &
 totius corporis: aut ppter ventositatē: aut ppter apo-
 plexia cerebri: aut ppter paralyfin: & mollificationes
 lacertorū molientium oculos: aut ppter nimium dolorē
 capitis: & ppter vomitū: & nimium claustrū. Curat si
 eminentia fuerit parua sufficī paruas cibī: & pot⁹:
 & q̄ uideat resupinet: & q̄ oculis colliget cum aqua
 rosaria in qua fuerit sumach: & cortex rburia: si uero
 fuerit magna: fiat siorb⁹ cum puenientia picula-
 rium: deinde si quas farrarias deinde ventosa in col-
 lo: deinde fomentet oculis cum aqua decoctionis su-
 mach galiani: ballastiarū: masticie rburis: albu-
 mine ouorum: & nucleis paeuleis adustis.

O etiam febrie: aut propter vigilias nimias aut tristitia: et angustia: aut propter similia psumencia humidorum: et malem oculi. Cura est remotio illarum causa: cum eis cibis humecantibus: et fomentationibus aque calide oculis: et similibus.

De passionibus palpebrarum.

Accidit palpebris aliqui puritinis: et scabiebus: et
vleasque fiunt ex humoribus acutis: et adu/
rsis. Et accidit et tumor ipsio palpebris: et depilatione: et
inuerfio piloz: tumor accidit aliqui a causa extrinseca.
scilicet a punctura araneae: vel ab humore fluenti: et causa
depilationis est humor adusus in radice piloz. Item cura
a puritate: et scabiei purget corpus ex humoribus
calidis: et postea intrinsecus cum oleo osanfino: et modico
camphore. Item cura vlcis mundifica cum vino
albo: in quo lereat cortices granatorum bullieris in pos
tea appone collirium de vitello ouis: croco: et cuba
noro: et si sit ibi sanies abluere cum aqua falsa. Item cura ru
mosi si sit ex puctura araneae appone triaca supra
cum salgemina: si fuerit propter rutelam appone oleum
rosarum cum albugine ouis fuerit propter causas intrin
secas. scilicet ex humoribus fluxis ad locum illum: purgent
humores: sicut opus. Item cura depilationis palpebra
rum: si fuerit ex defectu mae: humores corpus balne
re corpus: et oculi: si vero ex malo humore corripente
radice capillorum: purget corpus secundum exigentiam
humoris: et si fuerit ibi rubedo: linat cum malo grana
to cocto cum totalitate sua: et si fuerit grossities pal
pebrae: aut humoris intrinsecus locum cum isto medicami
ne. Item spice nardi: stercois muris: landani: olium da
ctyloz: storacis: stercois hirundinis. Item. 3. Item. 4. Item. 5.
cum melle. Item cura inuerfionis piloz: euellat pilum
inuerfio: deinde intrinsecus locum cum sanguine rari: et
aut caruli canis: aut fiat cum onis foenicarum coneriti: et
aut cum rubigine ferri: et salina: aut cum istis. Item multu
lagina pili: fume maris: salis armoniaci: vngule
asini ad usum niteant cum aceto fortissimorum liniatur

locus: et si non curat sic cauterizet locus: et postea inun-
gatur locus cum albumine oui: et oleo rosato.

De egritudinibus aurium: et auditus.

Tercia grauedine auditus. i. de diminutione auditus: et de ablatione que dicitur surditas. Nota p^o anar^o c^oius. Auris p^our est organu auditus cōstat ex quatuor p^oribus: inter quas vna est p^oncipalis: et cetera coadiuuantia sunt. Est eni⁹ neruus d^omus veniens a s^o pari neruozus h^ois ead^o magia a puppi 8° et 9° de unitate neru^o mēbroz: cuius nerui ceterosunt: et par p^oncipalis in organo auditus habet p^oncipalit^o aliquam: vt multitudine spūm recipiat. 2° est ibi os v^orum p^oferatū quod dicitur petrosi⁹ et tozoni⁹ p^o cū illi s^onam⁹ subinet caput illius nerui cooperit⁹ ips⁹ foramen: et moluens ips⁹ p^o modū pellicule amplitudine se: et dilatantis p^o modum cuiusdā cōcauratioe ita extremum nerui sic se ampliat: et extendit super foramen illius petrosi⁹ et par p^oncipalis in organo auditus: sicut cristallina est p^oncipalis in oculo quarto de morbo cap^o 2° 3° est ibi ac^o cōnālia quic⁹ Rano in illa p^oncipitate pelliculosa ipsius nerui dicit⁹ rōne cuius inundationis: et motus a p^oncissione aeris subintrantis exterius cōprehendit sonitus: et vox in aures: et fit audire. 4° est ibi in organo auditus cartilago p^olicibilis toziosa: quod p^ostuit aurē. 5° de morbo auditu⁹ veniunt tria nomēna: sicut ali⁹ sensib⁹. 4° de morbo: q^o aut aufer⁹ aut minorat⁹ aut corrumpit⁹ aufer⁹: q^o nūl audit: sicut in surditate: minuit⁹ q^o nō audit: sicut multum clamantē corrumpit⁹ q^o audit sonos strepidos: sicut rumorē: et rinitū in aures. Itas nō tractat de ablatione auditus. De surditate q^o vt plurimū est a g^oione: et incurabilis est: a p^ouenit ab errore informatur⁹ nā illi nerui sunt indurati nō b^o p^oferari: et alio⁹ potissime in extremitate pelliculosa in esse petroso: et p^oterea nō sentiunt inundationem: nec p^oncissione aeris: et ista est causa potissima surditatis: g^oione: surditas ad^o aliquatula rēp^oet⁹ q^o est male audire: si nō alienit⁹ ex se g^ousdā tēporibus petiss⁹ me flante vento aliquo: vel tēpore clauso: illa curatio nem non recipit: et talis fit a triplici causa: aliq^o fit a sordido feculento ad modū cere subnigre fluxu p^o capira venarū et expulso ab ipsis venis: et in rad^ois solis videt⁹ talis sordidit⁹ tunc d^o fit a grosso flegmate fluxu et expulso p^o capira venarū ibi p^ognari⁹: et oppilamentū nerui: per quē veniunt spūs ad aures: sicut ad os petrosū. 3° causa est ventositas grossa frigida in grossa illum aerē cōnālem: et indurans s^oz illius pellicule: p^oter quod nō percipit inundationē illius aeris: h^oc distingu⁹ a 2° q^o cū hac causa fiat rinitus gressus ad modū aque candentis in melendē: sic etiā ex carne additā que est incurabilis: fit eriam cō ap^ost⁹ in illa pellicula: et h^oc curat⁹ curando ap^ost⁹. Iste cura t^o si grauedo auditus p^oueniat ex illa sordidie nigra: respiciat⁹ aurē ad intra in rad^ois solis: et clausilla res: q^o si sit sic: remolliat⁹ cum oleo cōi tepido in stillad⁹ in aurē bis: vel ter in die quinq⁹: vel sex guttas cum oleo fennicili t^o vel euz oleo vimb⁹ piscis: vel cum pinguedine anguille affare: vel cū aqua ramulorum vitis albe recollecta: dum cōbitur⁹ vel p^oncet⁹ sternatur⁹: vt melius expellat⁹ m^o illa: et si nō grauis auditus fiat ex m^o flegmatica fluxa p^o capira venarū vel rōne frigiditatis: vel rōne ventositatis g^oiare ab aliqua m^o humida p^op^oulsa: curatio eius fit mediante purgatione:

purgatione: et digone pmissa: deinde fiat gargarisma cum decoctione aquae cicerum: in qua synapis bullierit: masticet postea masticem mixturam cum pipere: deinde enaporetur auris cum aqua decoctionis calamitae absinthij: lauri: et origani: quo facta distillentur auris tres gutte decoctionis ellebori nigri: vel de isto. Et corricu radi: cis semiculi: petrosilli: apij: rasi: effecari p duos dies in umbra an. m. j. sacrificij vnc. ij. baccaz lauri vnc. j. olei cois: qd sufficit incorporant: et ponant ad solē. 4. diebus post festu Joannis baptiste. Item stercuratio ante prandiu: et ante cenam: fert singulo die. 12. cura quatuor remedia. 1. primum oleu de synapi laudat a Gal. Secundum scarabonea bulliri in oleo amygdalarum amararum a Gal. laudant. Tercium ab Aleandro hyarrea. Et castorei: ellebori nigri an. 3. j. bulliant in oleo dicto. Quartum aqua vite: qd aqua ardens pferit. Hos dicimus: qd ista posita in aure intra cannā parum pferunt: quia nō faciunt impressionem: quare oportet cum quicquid ponere illa in aurē ut efficacius imprimant.

De tinnitu: siue de corruptione auditus.

Tinnitus est corruptio auditus: sicut apparitio muscarum est corruptio visus: fit autē tinnitus: cum ventositas: aut vapor commouet violenter acutē intrinsecum: et si diuersitate vaporis: diuersē sunt corruptiones in auditu: et sic tinnitus est subtilior: vel grossior: si de ira mās faciat tinnitū et subtilior: vel grossior. Causa tinnitus autē exterior: aut interior: si exterior: vomitus: labor: crapula: ebrietas: multiplicatio ciborum indigestibilium: casus: famēs: angustia: cā intrinseca aut a toto corpore: aut priuata: si priuata: aut pp inactionē: qd spūs est fixus: aut pp debilitatē capitis: et corporis: aut pp vaporē grossū ventosum: qui p modum indurationis pcurit acutē quietū. Cura: si pp acutū n. sensus fiat: instillet in aurē castoreū: et granū piperis cum aceto mixturā: si autem cā fuerit malis: purget corpus sicut opus: postea fiant caput purgia: iniectiones: ultimo cantheria: vitē balnea: fomērationes: qm commouēt materiam. Hora: qd bettonica calida est in 3. gradu: valeret in tinnitu sicut modū: sic comedatur. si si bulliat in vino: et potet vinū: vel recipiat sumum vini: vel succus repidus ponat in aure. Materiam ex quibus fit suffragatio: elleborus albus: castoreū: euforbium: spica nardi: myrrha: spica celtica: calamus aromaticus: calamentū: anisum: maratrum: bace lauri: et folia olei laurini: oleū de lilio: oleū cois: d. ruta: d. castorei: aqua rasi: vinū albu purg.

De dolore auris.

Dolor puenit a causis extrinsecis: aut intrinsecis: si extrinsecis: aut a vento forti: aut calore: aut frigore: casu: aut aliqua res cadens in aurē: cā intrinseca aut mala complexio cum mās: vel sine mās: aut morbus officialis: sicut apostemata: vel sanguinea vel colerica: vel flegmarica: vel melancholica: vel morbus cois: sic solutio primi. Curatio: si ex apostemate fit: est curatio apostematis: curatio apostematis est cum cepa cocta cum oleo amygdalarum amararum: et emplastrata super aurem. Differunt in duobus ab aliis apostematibus: primo quia non fit cum percussione: ne pellatur mās ad membrum principale: in dolore tamen desperato possunt apponi narcotica: scdo differt: qd pure maturatiua calida: et humida nō debent apponi quinto de ingen. san. quia in apostemate auris in

perarosis ponat putrefactiua: et ipse docet appone realiqua stuprica rōne mēbri. s. ferruginē ferri valde tritam cum stercore: et aceto: si apostema cā fuerit: et sit apostema a causa frigida pot addi assingia vulpina: vel qd oleū scorpionis: si fuerit ventositas in causa: decoquatur fel tauri: donec sit dissolutū: si mala complexio cum materia fuerit in causa: curet illa sicut oporet: deinde apponat oleum camomille in aure: si ex solutione primi puerit: et myrrhe: thuris: litij: opij: galbani: musci: croci an. 3. ij. amygdalarum excorricatarum 3. ij. psciant cum aceto: et fiant troscici: et distemperent cum oleo rosato qm vti voluerit: si causa est vlcus antiquū. Et conchilia marina: et assentur: et fiat puluis: et cum oximelle ponatur in aure.

De vlceris: et sanie auris.

Ausa, vlceris pot est apostema intrinsecus: vel extrinsecus. Cura: mūdificet corpus p. et dicta tenuis in iugis: et ster sup partē lesas: ut exeat sanies: deinde mūdificet auris cum oximelle diuericis: aut vino albo: aqua pisciū salsoz: si vero locus fuerit fistulatus: psciat in aurē fel tauri cum urina pueri virginis.

De iis: que cadunt in aurem: et opilatione auris.

Opilatio auris aliquā fit aut pp aquā: aut puluerē: aut pulices: aut vermes: aut carnē superflua. Cura mūdificato corpore attrahat aquositas hoc pacto: accipiat cānula: et applicet auri: et attrahat cum flatu: vel attrahat cum syringa. I. sciatotio. Si fuerit vermis: interficiat cum rebus amaris intus positis: sicut est absinthij: centaurea: oleū amygdalarum amararum: fel: acutū: et bmoī: deinde fac sternutatorium: ut possint extrahi. Si caro supflua fuerit: corodatur cum auripigmento: vel abscindat: si fuerit versus superficiem: si fuerit in profundo: valde difficile est.

De apostemate: quod venit extra: et est in radice auris.

Ale apostema si venit post signū digonis: et in die critica: possibile est: qd sit ad bonū: si aliter: ut plurimū mouit. Curatio maturet cum farina fenu greci: et tyriaci: et sem. lini: et assingia anaris: dissolue cum oleo d. camomilla: deinde si p se nō apianr rupanē cum calce vina: et sapone molli: ego appono cum cepa lili cocta cum tyriaci intus addita farina fennigreci: oleo camomillino: et radice maluaufci. ista facit: ut extrahatur extra: et maturetur: vel resoluatur.

De egritudine narium.

De fluxu sanguinis narium: dicit Gal. 3. de morbo: sanguis fluit: quia vena in naribus: seu in fronte aperitur: aperitur autē ex triplici causa vno modo a virtute expulsiua forti in bona crisi signis digestionis apparentibus: ut in pleuresi: synocha: et huiusmodi. Secundo modo aperitur vena a sanguine murato in quantitate: excedenti: nam quāritas excedens aperit vnam sexto de morbo. Tercio modo aperitur vena a sanguine murato in qualitate: quia acutua: et pungitua: sicut qualitas acuta stimulat expulsiuam: sic quāritas excedens stimulat prentiā: et nota: qd fluxus non est restringendus: nisi debilitet virtutem: et sic exit p venas istas duabus causis vltimis: et aliquā etiā apianr vene matricis: et anier defectio venarum: quia rara: tenuis: mollis a gñatione: ppter humiditates fluentes ad partes illas. Cura cois est cum decoctione aluminis: et galla: et corricu thuris.

De egritudinibus

Secretū ad stringendū fluxum sanguinis narum: ca-
pe cornu tauri limatum: et cum aqua porarum. f. 3. j.
Rasus inquit tria grana mummy data in potu cum vi-
no statim restringunt sanguinem.

De coriza. i. reumate ad narea.

Coriza est fluxus reumatis ad narea subitua: vn-
de sunt tres species catarrhi. scilicet coriza: brachius: et
reuma: quoniam vadit ad narea of coriza: et quoniam vadit ad
fauces of brachius: et quoniam ad pectus of catarrhus: vel
reuma. Hora: quod reuma est mater olum egritudinis:
quia si fluit ad aures facit surditatem: vel tinnitum: si ad
oculos caliginem: si ad narea fetorem: vel polypum: et sic de
alijs membris: excepto splene: quod passiones splenis sunt
a materia grossa: reuma vero est suavis. Causa reumatis
vel sunt extrinsecas. scilicet res non naturales: maxime ventris
bores: et auster: vel intrinsecas in capite sunt humo-
res: vel ex alijs membris vaporibus ascendentes. Cura est:
si fluit ad membra nobile non expectando digressum: et cum
dieta: euacuatio si materia est calida mixta sanguini cum
floboribus: si non est mixta sanguini cum pusillis sine quibus:
si est materia frigida cum pusillis aureis: vel coctibus. Hora
semper ad se huc: quod in catarrho: siue in reumate tribus ca-
sibus cooperit floboribus. primum si catarrhus est calidus:
et in corpore calido: in quo fit oculorum rubedo: et pleni-
tudo venarum: est oicere in corpore sanguineo. Secundo si
catarrhus sit calidus descendens ad oculos: vel ad fau-
ces: vel ad pulmonem: et figat in eis ad collectionem: et est
oicere: ut phibeam apostema. Tertio si catarrhus acci-
dit cum febre: dicitur Gordonius si catarrhus calidus ac-
cidit cum febre: quod in tertio casu oicere si acciderit cum
febre: et ita loquutus est semper de catarrho calido: et sic:
quod febris fouet catarrhum enapoiando ad caput. Hos autem
quia catarrhus ex se non puenit floboribus: ut dicit Gor-
donius dicens ly in reumate non cooperit floboribus: nihil
ominus poterit cooperire cum sanguine dicitur: et corpus est
plectoricum: et materia ruit ad interiora: ut in squinaria: et
pleurisi: et sibilus: hec ille. Adhuc si non puenit ex se flo-
boribus catarrhus: ergo ratione adiuncti: quod cum oicatur in febre
ratione febris cooperit. scilicet quod febris iudicat de floboribus: aut
quia de sanguine: aut de materia mixta sanguini.

**De nocimento odoratus ablatione: cor-
ruptione: et diminutione.**

Tripliciter potest ledi odoratus. scilicet diminui: ablati: et
corrupti: corrupte quod ledit quoniam fit fetor odoratus.
tus. scilicet quoniam odorifera indicant ferida. De antea narium
nora: quod nares componunt ex quatuor partibus. primum ex
osse: quod colatorum appellatur: quod est perforatum: et periculo
cerebri aperte versus ossa colatoria: ut non expellat su-
perfluitates per loca illa: et ut attrahat aerem ad reperiendum
dum sanguinem arteriale cerebri. Secundo componitur ex duo-
bus additamentis excurrentibus a colatorio ad modum
capituli mamillarum: ubi est iudicium de olfactu: quod vapor
odorabilis poratur ad illud locum. Tertio componitur ex car-
ne cartilaginosa: quod apparet in naribus ad prestandum
vaporem. Quarto componitur ex lacertis dilataribus: et co-
stringentibus per attractionem: et expulsionem. Causa fe-
toris autem est per corruptionem in alijs membris: aut per
defectum in naribus: si in alijs membris: aut per corruptio-
nem pectoris: et pulmonis: aut per corruptionem stoma-
ci: aut per corruptionem dentium: et gingivarum: si per de-
fectum in naribus: aut per viscera narium: aut per poly-
pum. i. carnem additam: aut per pustulas: aut per oppila-
tiones factas in carunculis mamillarum: aut per malam

complexionem factam aut cum materia: aut sine materia in addita-
mentis: aut in ossa colatorum: aut in cerebro. Cura si
fiat vitio pectoris: vel pulmonis: vel stomachi: vel den-
tium: vel gingivarum: curent illa membra: si fiat vitio ce-
rebrum: et corpus sit plectoricum: et ex mala complexionem ca-
lida fiat floboribus de cephalica: et ponant ventose in
collo: si fiat ex oppilatione cartilagarum: insufflet in na-
ribus pulvis nigellae: et bulliat nigella in aceto squili-
tico: et per narea fortiter attrahant: ante quam attrahat ni-
gella fac purgationem capitis dando aliquas pillulas:
et postea sirupos: et postea pillulas: et primum duos caput
sirupos de decoctione malue: et blere: et aqua per se autem.
mixtis addita quarta parte nucis muscate: et trahat
singule mane per narea: et post vltimas pillulas per na-
rea trahat nigellam bullitam in aceto squilitico cum siru-
po violato autem. et adde modicum nucis muscate. Si fue-
rit per aliquas excrecentias: abscondant: a cyrugico:
deinde pyctas in narea humidi: pulvis. et aluminis: ni-
trilicis: gummis: myrris: et bulliat in aceto: et lixiuo: et te-
ra intingat: et applicet naribus. si fuerit pustula: vnguentum
cum vnguentum de refrigerio: si pustula fuerit sicca: vnguentum
medullarum vituli: et guma draganti: et olei sisaminis: si nul-
lo modo possit remoueri palietur cum rebus plurimis odorati-
bus: ex quibus proficiant pillule: et singule mane dentur oice.

De viceribus in naribus.

Vlcera in naribus sunt per viam reumatismi quoniam cor-
tera: vel stigma salinum transmittit ad narea fa-
cit crustam: deinde eleuat crusta: et fit vlcus. Rasis do-
cet curam per remouere crustam cum mollitudo. soleo: ce-
ra: et assungia galline: vel cum butyro sine sale: conse-
quenter docet exsiccare cum aqua salsa: vel cum vin-
guento de ceruisa: quod est valde bonum in hoc casu.

De polypo narium: et hemorrhoidibus.

Nares: quod si naribus sunt coiter quatuor passionibus
scilicet vlcera dicta: polypus: hemorrhoides: et cancer:
polypus est excrecentia carnis medicis dicitur: et mol-
lis: et medie quantitas: hemorrhoides est excrecentia bini
mollis: et maioris quantitas: cancer est excrecentia par-
ua dura. Rasis ponit curam polypi per floboribus cephalicis:
deinde ex vnguento viridi. scilicet centa intincta in illo
imittenda naribus: aliqui curant cum ferro incidendo: et er-
rant: quoniam cancer: quod est res dura: potius dimittatur.

De gutta rosacea in facie: siue in naso.

Nares a quibusdam intulatur gutta rosacea faciei:
sed a Rasi et alia fortis: et in diuisionibus suis in-
titulatur de rubore faciei: iste rubor in istis partibus dimer:
significat: quod vergit ad ruborem clarum: quod attestat colore: et
fit in naso magis: et aliquando in partibus faciei: quod est cum
rubore obscuro: et fit de sanguine magis principaliter
in facie: et aliquando in naso: et hic venit a capite: et fit
vitio virtutis assilariue: et propterea quod dicitur: quod est lepra
particularis. scilicet lepra faciei: si dicendum: quod non est lepra: quod
virtus assilariua potest errare duplur: vno modo in substantia: et
qualitatibus sequentibus: et tunc facit carnem corruptam
granulosam: et exanguem subalbidam: et hec est lepra: aliquando
vero errat virtus assilariua in qualitatibus primis co-
sequentibus in calido: et frigido: et hec non est lepra: hoc
vult Galenus et de morbo. Cura: si fit rubedo obfus-
ra: cum fiat a sanguine de primo cassia: deinde fiat
floboribus de cephalica vtriusque brachij applicet sangui-
sugas in parte altiori: liniat faciem cum sapone per noctem:
et in mane lauet cum aqua decoctionis surfuris: inter
balneum: teneat faciem super vaporem aque calide decoctionis
palce

De egritudinibus

paruitas: corruptio gustus: loq̃le: et filia. Lingua autē
cōponit ex carne: et nervis: et arterijs septēplici⁹ fm
Gal. 4° de simplici medicina: b̃ fuit pp nobiles opō-
nes suas: q̃ sunt oue. s. gustus: et loq̃la. Zeq̃la autē fit p
motū: et gustus p sensus: et q̃ plura sunt necessaria ad
motū: q̃ ad sensum: idcirco amittit opō loquele: q̃
opō sensus gustus. Istis autē opōnibus tria nocumēta
accidūt: s̃c̃ et alijs. s. ablario: et minoratio: et corruptio:
vbi g̃a: aliq̃ loquela oso auferit: s̃c̃ est s̃ muris: aliq̃
minora: sicut est in illis: q̃ pceptū exprimūt cū diffi-
cultate: alijs corruptis: sicut in trahis: et blefis: et strī-
dētibus: l̃z dūcrsimode: q̃m trahit: et blefi appellant
q̃m corruptū l̃as: et ponūt vñā p altera: et nō p̃nt no-
minare l̃am. s. et hoc fit pp nimā humiditātē: s̃c̃ in
pueria: aliq̃ autē corruptū p̃nt s̃c̃ labet: sicut in isto: q̃ d̃z
dicere d̃ns: et duplicat primā syllabā: et dicit do d̃ns:
vel si velit dicere ar p se: diceret Ar rist. et tales vocā-
tur s̃c̃ d̃ns: et tactū est in illo ap̃b̃. et trahit enī a
diaria. S̃c̃ sensus gustus aliq̃ auferit: cum penitus
nō indicat de aliquo gustabili: q̃m sensus oso ablatus
est: aliq̃ autē minora: cum nō sentit nisi excellentiā
sensibilit̃: aliq̃ autē corruptis: enī oīa indicat amara:
aut falsa: aut alterius saporis: q̃ sunt. Causa illorū acci-
dētū sunt morbi p̃sila: officialēs: et cōes: et aliq̃ acci-
dūt pp passiones lingue: et pp passiones aliorū mēbroz.
Si pp passiones aliorū mēbroz: aut pp passiones ce-
rebr̃: sicut est apost⁹ c̃p̃ylensia: l̃yargia: frenesia: ma-
nia: fluxus humorū: et s̃c̃: aliq̃ pp passiones nervorū
venit ad linguā: aliq̃ pp passiones stomaci: sicut
est crapula: nausea: et ebrietas: aliq̃ pp passiones pe-
ctoris: vt in pleurē: et p̃plemonia: aliq̃ pp passio-
nes totius corporis: vt in febre. Si vero pp passiones
lingue: sicut est mala cōplexio cala: frigida: sicca: et hu-
mida: aut apost⁹ tant magnitudō: aut puritas: aut so-
lutio contritiū: aut dispō ligamētū: q̃d est sub lingua.
Curatio: si venit ex passionib⁹ aliorū mēbroz: curenī
illa prius: si venit ex mala cōplexione lingue enī mā
calida pueniētibus particularib⁹ fiat floborb⁹: deinde
fiat mōdificatio cū medicina pueniētē deinde gar-
garis: sicut lactice: et porulace: veruerele: cucume-
ris: et cucurbitē: et s̃c̃: si mā fuerit frigida cū oximel-
le diurectico: et purget cum hyperapigra: et fiat garga-
smū de salua: hyssopo: mēta: calamēto: p̃yretro: et fili-
bus: et fiat cauteriū in collo: si fuerit pp apost⁹ calidū:
vel frigidū: curet fm q̃ op̃z. Mora si fuerit pp passio-
nem nervorū moriorū: ponat emplū sup collū de ca-
storo: euforbio: staphisagria: et p̃yretro: si fuerit nigre-
do: vel infectio lingue pp malitiā febris: curet febris:
si fuerint vlcera: et si s̃c̃: aspergant puluere thuris: et
l̃yargiri: si fuerit mollificatio: et humiditas nimia:
corpore purgato fricef lingua cū tyriaca aurca alexā-
drina: et castoreo: si fuerit ex veneno de tyriaca cū vi-
no decoctionis baccharis lauri. Si corruptū gustus:
purget corpus fm exigentiā: et cō est calida assuescat
cibaria acetosa: et si frigida assuescat cibaria grossa
acuta: sicut sunt allia: cepe: porri. Si sit palisio lingue:
et videat sanguinē cōari fiat floborb⁹ deinde purget
p̃mo cū hyperapigra: deinde cū hyperalgedion. et ha-
terialia: q̃ cōpētū in palisio lingue: et mollificatione:
cum aliquo loq̃ impedit pp nimā humiditatem
sunt illa: ex quib⁹ p̃nt fieri gargarismata: fricatiōes:
pulueres: pillule: emplā: q̃ in collo applicent: et sunt
ista salua: accoua: menta: origanū: calamētū: rura:

primula veris nux muscata: p̃yretro: castoreū: sta-
phisagria: euforbio: synapis: cortex capis: pip: gingi-
ber: alia fetida: salgēma: sal indū: sal armoniacū: ni-
trum: et filia. Imp̃rimis bulliat hyssopus: salua: et ac-
coua: primula veris in oximelle squilutico: et fiat s̃c̃
p̃ns: et purget mā: vt dicitur est: deinde s̃c̃ant gargaris-
mata: et alia iuxta pueniētā p̃culariū: et si p̃neret
arsenicū in gargarismate caueāt ne transglutiat: q̃
vicerat pulmōē. Et si pueri nimis tardant ad lo-
quēdū fricef lingua quotidie cū salua: et si in maiori
etate: bulliat salua: et hyssopus in hydromelle: et quo-
tidie gargarizet: et si spasme linguae: et sit spasmus de
repletionē: purget corpus fm exigentiā humoris: et fo-
mentes collū: et lingua cū decoctione antri: et fenugre-
ci: et cozene regie: et si fuerit de inanitione: sicut in fe-
bre: vngat collū: et lingua cū oleo salicio: et nenufaris:
et olei violari. Et si lingua fuerit nimis magnificata:
et fuerit de sanguine: fiat floborb⁹: et ventose in collo:
et fricef lingua cū cortice mali gnati acetosi: et citri:
et si magnificata fuerit ex flegmate: purga corpus: et
fricef linguā cū gūgibere: pipe: et salgēma: et si lingua
fuerit abbreviata pp ligamētū: q̃d est sub lingua in-
cidat: vel canterizet cū medicinis: et si glandule due
fuerint sub lingua: fiat floborb⁹ de venis sub lingua:
et fricef locus cū sale armoniaco: et aceto: et cōponat
medicamen de dragāro vstor: et albumine ouis: et si fue-
rint vlcera maligna: mōdificato corpore curet cum
gallio: et p̃idia: spidio: resio accaria: et alumine: sed re-
mittant in pueris: et si salua multa fluxerit ex calidi-
tate dissolūtē: fiat floborb⁹: et vras cibis stipiciis: et
accesis: si fuerit est flegmate purget corpus: et pue-
cerit vomitus: et fricef lingua: ea: et palatū cum au-
rea alexandrina. Et si que nullum odorem sentiat:
gargarizet rutam: et hyssopum cocta in aceto squili-
tico: et masticet frequenter gedoariam.

De passionibus palati.

Acidit palato aliola: ex s̃c̃ibus enī malignis
elevant vapores ad guttur: et palatum: et infi-
ciunt guttur et palatū quasi rela alba: q̃ facit excreta-
tionē in loco: et impetit cibū: et potū. Cura mirabilis
est tāgere cū hac aqua. s. facere fuscellū: et in extremi-
tate ponere modicū bōbicis: et infundere s̃c̃ hac aqua:
et tāgere palatū: et guttur: vbi ē alchela manet: et sero:
in paucis dieb⁹ curat. Et viridis cris 3. j. ceruse 3. 5.
vini albi vnc. vi. bulliat ad p̃sumptionē tertie p̃is.

De passionibus vultu.

Aet casus vultu: siue relaxatio: siue p̃alysia: pp
q̃d cadit quodā mō sup epiglottū: et meri impe-
diē loquelā: et trāsglutionē. Hā vuula pellicula p̃z
carnosa: seu rotūda: seu oblonga situata in palato. s.
caput cānule pulmonis: et s̃c̃. micri: siue hyssopago si-
milis pue vngule: siue gnouue maioris. Mora: q̃ vultu
la hyiuamētū vñā p̃ncipale: vt dicit Gal. 6° de mor-
bo cap. 9°: facit ipsi pulmoni: q̃ p̃seruat ip̃z a mā reu-
matica ne distilet. s̃c̃. ip̃z: et ne trāsglutiēdo cibū ca-
dat. s̃c̃. hyssopagū: seu caput cāne pulmonis: et habet
actionē: q̃ ex intērio mēloquēdo: et vociferādo clau-
dit fm plus: et minus ipsum epiglottum: seu caput
cāne pulmonis: et se habet sicut digitus in foramine
fistule: nam volunarie cum ea: et lacertis epiglotti
facimus vocem acutam: et grossam: et fm plus: et mi-
nus ad placitū cum palato: et dētibus: quia iste sunt
parces iunātes in voce: et loquela: cū ergo vuula ha-
beat

beat claudet epiglottis: qd est caput cōne pulmonis: est morbus in situ si palpitat: qz claudit viā pulmo- nis: si casta vniue est a mā calida: qz sanguinea: cu- ra est p^o floboromare cephalicā: et gargarizare ac- cum cū aqua rosata: et pone supia ipm cū spatula de hoc puluere. et rosā: et seminis eius: coralloz: et san- daloz: ballanitz: an 3. j. cētraure 3. s. Aliq faciūt gargarisma ex oia morō cū aqua rosata. Si vō casta vniue est a mā flegmatica: da p^o pillulas coebias: gargarizet de synapi cum oximelle ouerericō: vel aqua decoctionis myrrherburis: gallarum cipres- si: aut mnis: et ponat cum spatula ne puluere rhu- ris vel anninis super vniulam.

De passionibus gutturis: et primo de squinancia.

Nous meatus: quoz vnus est via cibi: et alter est via anhelitus. Via anhelitus appellat trachea arte- ria: caput eius vocat epiglottis: via cibi vocat appella- tur meri: seu hyphophagus: via media inter istos duos meatus appellat guttur: si illa lingula qd est su- pra istos duos meatus ad modum digiti in fistula ap- pellat vulua: sed quedā caro addita in radice lingue appellat oue amygdale: pars autē anterior colli ap- pellat gula: rest ppue via anhelitus: pars autē poste- rior colli: per quā transit meri appellat ceruix: nunc autē in illis mēbris accidit noua mēbra multa: sicut de yā: qz ingrediuntur guttur et castis: et pūssio: ppter que fit dissolutio spondilii: et talis nūquā curat: ac- cidit etiā difficultas anhelitus pp debilitatē virtutis. s. ppter mollificationē nervoz: et de his nō agitur hic: sed de difficultate: qz accidit pp apostema guttu- ris: qd appellat squinancia. Squinancia est apostema gutturis impediens viā anhelitus: et viā cibi: et fit in laceria gutturis: et viā duarū siue anteriorib: siue posterioribus: et hūc bec differētiā spēs squinancie: qm spēs vna squinancia est: in qua apparet tumor: et rubor: ore aperto. Scda spēs est qm non pōt videri: ni si lingua fortiter cōprimat. Tertia spēs est qm nihil pōt videri: vato: qz cōprimat: et tūc later apostema in- terius in vijs. Quarta spēs est: qm tumor inruat gur- ture: et exterius in ceruice apparet. Cause qdā extrin- sece: et quedā intrinsece: extrinsece sunt nimia calidi- tas: et frigiditas: sufflatus ventoz: acceptio fungoz: vel quorūdam venenosoz. Intrinsece cause sunt pp repletionē capitis: et pp rcuma: et aliqz prouenit pp vapores ascēdentes a stomacho peccore: et toto corpore: aliquando pp febres priuas qz aliqz terminant per squinanciā: aliqz p frenesim. Curatio fiat p floborom de sapbena eiusdē lateris: vel de cefalica oppositi la- teris: deinde si id dignerit de cephalica eiusdē lateris: deinde de venis: qz sunt sub lingua: et si non pōt deglu- tire fiat ventosa in collo: vel sub mēro: dicta subtilis fiat sine carnibus: et vino: et vras ptiāna: maturetur apostema: siue calidū: siue frigidū sit: et in vltima de- speratio de deglutia ligata cū filo forti: et subiro extra- hatur: vel frustū lardi liget fortiter: et deglutiat: et su- biro extrahat. Secretū nostrū est: qz cum res est in de- speratione: quia nō rumpitur apostema. et pulueris birundinis cōbuit: et suffia in guttur: qz hoc rumpit apostema squinanciā. Idē facit puluis stercois eius insufflatus in guttur. Et nota: qz in amygdalis aposte- ma tale produciunt: non est vera squinancia: cura- tur tamen eodm modo: sicut squinancia vera.

De ijs: que ingrediuntur guttur: sicut spine: sanguis: et huiusmodi.

De ijs: qz ingrediuntur guttur siue spina: siue ali- quid tale. Rasis ponit curā pcutiendo in collo retro in occipitio: et aquā: vel vinū sepe deglutit: do si autē acutū fuerit: vt spina: vel angulari: vt eo gracy- le: et talia visa fuerint: extrahant: cū tenaculis delicat- tis: cum qbus sagitte extrahunt: et si nō fuerint visa: Rasis in suo prinēte dicit: qz liget caro molliū cū filo forti: et patēs trāsgluciat carnē: deinde extrahat cū filo: et sepe reiteret donec qd in fixū est egrediat. Alij dicunt: qz fiat cū spongia: sed piculū est si remaneret. Rasis in continēti dicit qz steruus fuerit illius in gutture gargarizādo dissoluat cū aqua decoctionis carnis bullite ad extra i gula trahit ossa infixa: et spi- na a tota natura specificā spūalia incipit bice: et p^o.

De passionibus epiglottis: siue de nouemēro vocis.

Nota: qz guttur pur est instrumētū vocis priner in se epiglottis: qd est vniū corpus pstitūtū ex tri- bus cartilaginibus: et duobus neruis: qz vocant reuer- siui: qz extensi in collo reuertunt ad gū: et 7° ociuma- mēris: nō isti vocant ppue nerui vocis p^o de interiori- bus: vbi recitat: qz inuenit res p anoth^m: quas magi- stri sui nō cognouerūt: et epiglottis vocat lingua fistu- le: qz sicut lingua fistule est pars principalis in voce fistule: ita iste epiglottis: qz stat ex trib⁹ cartilagini- bus dissimilib: quarū interior ē maior: et due exterio- res sunt minores subintrātes se adinuicē mediārib: suis ligamētis: et hūc mortū a laceria: et anermia: et dicta volūtaria: stant sub figura. Verba sunt Gal- libro d^o vocis: et anhelitu. Iste epiglottis est pars prin- cipalior i vociferādo: laceria dicti: et nerui sunt adiu- uantes qz nerui hūc ortum a 6° pari neruez 4° de in- teriorib⁹. Et triplex pōt esse nouemēru vocis. s. abla- te: diminute: et corrupte: et raucedo vocis est actio cor- rupta: qz qm epiglottis cū pib⁹ suis vicine ē 3° debi- tum humectatus: tunc raucedo sonat: qz humidū pūss- sum nō clare sonat: qm vero vox clara est in forma de- bitā: et modica est actio diminuta: qm vero est tota abla- ta: tūc pōt vocē. Cōsidera et si sit antiquata: qz si trāsiit annū nō curat. Cōsidera etiā si venit ex ca- tarro extra venas. i. ex reumate sinēte p palatū: vel cā- calida: vel frigida: vel ex cām: et clamore nimio. Cura- ra: si mā frigida: dicta sit subtilis: comedat ouo ona i- fero: pomū coctū: vinū bñ aquatū: et rubetū: teneat in ore cubebe: myrrhā: et thūs: pluries capiat de castia fi- stula. Toramira phibz sirupū: qz pnotat fluxū aper- riēdi meat⁹. Gargarizet de vino dulci cocto cū aqua decoctis hyssopi: saluie: et cicerū rubez: bibat post gargarismū de sapa vini bullita cū melle: et infundat lana succida in ista: et cōpessa apponatur calida saui- cibz: si non curatur cum istis: da 3. j. pillularum co- chiarum: vel de agarico: et postea teneat in ore pillu- las bichibias. si materia fuerit calida mixta sangui- ni fiat flobor⁹ de cephalica: et si fuerit calida colerica dentur pillule sine abus. s. 3. j. dentur sirupus vio- latus: et sirupus de nenifare cum aqua proportiona- libz: vratur mialo granato dulce: vratur ptiāna oz- deacea in fero: bibat aquā succaratā cum medico vi- ni granatorum: vratur succaro violato et similibz. Gordonius. Tria sunt qz compertunt in omni rauced- dine. s. siens fice: et debent affari donec fident: et sta- tim comedantur. Secūdu est caulie: siue succus: siue

De egritudinibus

substantia: siue brodiū: vel p modum electuarij: vel cōditi. Tertius est pedes a saluū: potissime vacari. Si veniat ppter clamorē cōueniūt vitella ouoz tremuloz: lac: vnt p d sine sale: maluerat triplice: oleū violatū: oleū amygdalinū: oleū sisaminū: balneū dragagatū: penidiaz: amilū: vnt p passū pnce: granata dulcia. Si a causa calida curet vt supra: et si a frigida: si qd vt plurimū venit ex humida: et ppter reumate: id cura: reumate curat facit. Et af cubebis die: ac nocte. Suffumiget caput cū nigella. Ad raucedinē subi tam. Secretū nostrū. Et thuris 3. j. fiat suffumigū. qd capiat p os: postea da mediū cyathum aque dissoluit cū penidiaz: et hoc remedium de suffumigio: et de aqua cū penidiaz fac ad minus p duos dies: et curabitur raucedo subita.

De egritudinib⁹ mēbroz spūaliū: et sunt quatuor mēbra spūalia pulmo: Aīma qz cū ruffi: pīplemonia sanguine: pīsis pectus: cor: et mamille. pīmo de egritudinibus pulmonis: sunt quinqz ruffi: aīma: pīplemonia: spūū sanguinis: et pīsis. **De ruffi.**

De ruffi pīmo dicēdū est. Ruffi est motus nālis virtutis expulsiue: sic enī sternutatio est motus nālis cerebri: sentitū aliqd nocumētū pp qd virtus nālis cerebri mouet ad expellendū illud: sic ruffi est motus nālis pulmonis: sentitū aliqd nocumētū: et ppterca virtus motiua eius incitata a sensitiua pēpiente nocumētū mouet ad expellendū illud nocumētū. Et ruffi pīrie passio est cōne pulmonis: que by virtutē sensitiuā: pēcipitū nocumētū: et talis cona mētū: motus of ruffi. Causa autē inducēs nocumētū in cannā pulmonis: vel sunt extrinsecce: sūmus: puluis: cibis necrosis: vel salis: aer: corruptus: et similia. Causa intrinseca aliqd descēdens a capite ad cannā p viam reumaticā: aliqd pueniūt mali sumi a stomacho: et vadūt ad cānales: aut qz pūmunt spūū ruffi: eodē mō fit ab epate: et splene: aliqd pp vitia totius clybani pectoris. f. aut malā cōplexionē cum materia: vel calidā: vel frigidā: vel sine materia: aut ppter apostema pectoris: vt pleuritis: et periplemia: aut ppter vlcus: aut ppter febrem.

Si cause sint extrinsecce remouētur ille.

Si causa est reuma descendens purgetur reuma.

Si mali sumi veniūt a stomacho: vt ab epate: purgent illa mēbra: si pp malā cōplexionē pectoris cum mā purget pectus: si sine mā: alteret illa mala cōplexio: si fit pp apostema: curet apostema: si pp vlcus: curet vlcus: si pp febrem: curet febrem: et qz vt plurimū a reuma te capitis venit ruffi purgato capite: et ordinata de bira dietat: pnt electuaria facilitaria spūū fm diuer siatē materiez: et fiat aqua pectoralis: de qua bibat: et cū qua gargarizet. Ad ruffim electuariū cōc: et electuarij de mīcilaginib⁹: et saunee aff vnc. j. s. misce: et fiat electuariū. Secretū nostrū ad oēm ruffim: et curat oēm ruffim: et terdē rine mellis albi aff vnc. j. draganti 3. j. misce ad lentū ignē: et in trib⁹ vscib⁹ summo mane sumat: remouet oēm ruffim. Ad ruffim ex mā frigida. Electuariū mfi Benedicti: in q mfi cōfidit. Et ioch sani et xpti: diapēdion aff 3. vj. ioch de pulmōe vulpis vnc. j. pēnidiaz: zuccari cādi aff 3. ij. pistent: et fiat electuariū: et si opz pēitē per dō addet aliqd: addet sirupi de ligriria quātū sufficit. Ad ruffim ex mā calida electuariū eptimū: et diadragati: electuarij d papauē: penidiaz aff vnc. j. misce: et vnt

corinnē. pī illud ad ruffim tenēde in ore. Et dragati: et m arabici: zuccari cādi: succi liquiritie: amidi aff 3. j. zuccari ad pōdus eius: et fiat pillule tenēde in ore.

De spūto sanguinis.

De spūto sanguinis: cuius cause qdā sunt extrinsecce: et qdā interiores: cause extrinsecce sunt multe: vel qz inscient potant sanguisugā: qz adberet gutturi: vel qz stetit in terra sub radio lune: et dormiuit: vel radia introiuit p fenestrā: vel ex comestione ciboz acutoz: vt alia: cepe: vel salsoz: vel acutoz: vel ex casu: et pēsside: saluū: clamore: rixā: ira: et odios: vel ex vomitu nimio: vel ruffi foris: et res adinuantes calidas nimia: vel humia frigiditas: curfus: labor: coitus: clamor: et vigilie. Intrinsecce pp apertū: aut ppter vlcus: aut pp apertū vne. s. aut fracte: que d rixio: aut pp sudare venā: qd of diabrosia: aut pp apertū orificioz vne: et dicitur anastomasis: vnde versio: Rixio fracturam: sudat qz diabrosia: ana.

Stematis ora forat: sic omnis scissio vne.

Curatio: si venit ex pectore: vel pulmone ex scissione vne sloborb⁹: ip⁹ puenit: et cape r yriacā quoz menz suz media nocte 3. s. p. 40. vnc. et cape mane: et sero ante cibū p tres horas d hoc electuario ad quāritatē castance: et zuccari rosati vnc. j. trosciscz felle 3. j. misce. Et 3. vti zuccaro rosato cū osibus cibis. Z yriacā fit a duobus mētib⁹ vsqz ad quoz sic dicit Z uic. et Gordonius. Si ex sanguinis fiat extrahant cū res naculis: vnt portulaca: spodio: carabe: rosia: coralliz sandalis: sanguine draconis: bolo armeno: terra sigillata: ematbitis: myrrharibus: mastix: storax: calamita: semē papaueris albi: mīcilago pīlis: citroniz: etraganti: et gūmi arabici. pīma medicina Alexandri post sloborb⁹: faetā et thuris: amili: pīelide maioris aff 3. ij. prūder: et da bibet cocleariū vnt cū medico pūse. et aceri ad mixti: aut mali granati sicco. Secūda medicina pīnet aliqua: qz ignozant. Quarta medicina: et accarie si pterce aff vnc. j. cū decoctione papaueris fac caraputias. i. pillulas: et tencat sub lingua vnt: maxime aut facit ad eos: qz faucibus: et trachea arteria sanguinē spūū. In diabrosia fuget opz sloborb⁹ dicit Alexander. Ad diabrosia qz spūū pus valet lapio ematbitis: daf 3. j. bñ puluerizatus cū vino odorifero ad bibēdū: vel facias poni in peria tenui in vino in sero: et coles in mane: vt qz bibit vinum sentiat qualitatē: et curabat oēm diabrosiam cū hoc: et dicit qz bolus armenus sīr valet: si nō inuenies lapidē ematbitis. Itē p sirupo daf: et sirupi de mirra vnc. j. si rupi violati vnc. s. aque plantaginis vnc. ij. misce p vna vice: et sequere el mane. Ad firmādū sanguinē ex vena pectoris. et boli armenii: gūmi arabici: mastix: clybani aff vnc. ij. rcranē: et cum albumine onī emplastrum fiat sup pectus: pbatū a me: a Rinaldo

De empyma: i. de collectione saniei in pectore.

Empyma interpretatur spūū saniosum in concauitate pectoris existē: aut pulmonis. Hora differētia inter empyma: et pīsim. pīmo in empyma non venit sanies: et spūū nisi eius magna ruffi in pīsi cum modica ruffi. Secundo in pīsi est ruffi cōtinua: difficiltras anbelitus: in empyma rara ruffi: et nō difficiltras. Tertio in pīsi est extenuatio magna corporis cum rubedine maxillarū: in empyma te non. Causa empymatis est cararrus descēdens ad cōcauitatē

cōcauitatē pectoris: et cum nō mundificat ibidem di-
gritur: et in sanē permittatur: ideo talis collectio sa-
niā appellat empūna: fit etiam alio modo: qū aliqđ
apostema rumpitur: et ad cōcauitatē pectoris mittit
materia sicut in squināria: pleniesi: et periplemonia:
fit aliquādo ppter vapores: et humores venētes a ro-
to corpore: qui cōgregant in concavitatē pectoris: et
conuertuntur ad sanē: fit aliquādo ppter vlcera
pulmonis: et pectoris ex materia: et similibus. Cura-
tio: purget corpus sūm q opz: deinde mundificetur sa-
niā: emplastrū ad maturandū: et mollificandū: et pre-
parandum materiā saniosā in pectore: vt de facili
expurgetur. Et oacrylos pingues: et siccās: radi-
cem malue: et bismalue: et cōquassentur: et bulliant in
aqua: post: et sterus columbū: et cinas: et misceant
cum mucilagine seminis line: et fenugreci: et fiat em-
plastrū: et extendat supra pectus. Idē si sirupo: et a-
dicis malue: bismalue: radices hyeros: lily: hysoptan
vnc. s. capilloz veneris quatuor seminum frigidus
mundatoz: seminis brusci sparagi: seminis endiuie:
scariole: lactuce añ vnc. ij. vuarum passilarū: li qui-
rur rase: se. bombicis: dragantur: candu: penidiarū añ
vnc. j. ordelilb. j. mellis vnc. ij. panis zucari lib. j. et
fiat sirupus purget. cum pillulis cōchijis actuariis cū
agarico: intingat pectus cum bituro bullitū in oleo
laurino: et si nō sufficiunt cauterizet locus. Idē em-
pimate sirupus appropiatu: et orimellia simplicis
sirupi violati: et sirupi de capillis veneris: et vel tiquiri-
rie añ vnc. s. aqua buglossi: capilloz veneris: et viola-
ruz añ vnc. j. misce. Inieb longū. Et aque ordelilb. j.
sirupi violati vnc. ij. orimellia simplicis vnc. j. bul-
liant leniter: et de hoc sepe accipiat duo coctaria pro
vice. Item ad facilitandū spiritum electuariū. Et ele-
ctuary de mucilaginibus: sanone añ vnc. j. siapoz
nidion: loch de pulmone vulpis añ vnc. j. penidiarū.
dragantū añ vnc. s. Item ad phibendū ne catarrus
descendat pulle. Et boli armeni 3. ij. sicci liquiritie
E. j. fiant sex pillule: vt capiat duas post cenā. Item
crio ad pectus. Et olei amygdalarū dulcium: olei lilio-
ruz añ vnc. s. buryri 3. ij. dialthee vnc. j. misce et fiat
inunctio cum mucilagine fenugreci vnc. s. et fiat vin-
guentum: vel emplastrum.

De prisi.

Prisi est vlcus pulmonis cum cōsumptione ro-
tina corporis. Causa: oia q vlceraunt pulmonē:
et vna causa potest esse reuma descendens a capite ad
pulmonē: maxime si sit acutum: quia gutta canat la-
pidem. Secda causa pōt esse apostema ois cum rum-
pitur: et vadit ad pectus. Tercia causa pōt esse reu-
rio menstruo: et hemorrhoidarū: et vapor corrupto-
rum ascendentium ad pulmones. Quarta causa pōt
esse passiones pectoris: cum non bene mundificat: si-
cut pleniesi: periplemonia: spiritū sanguinis. Quin-
ta nimia caliditas: vel frigiditas rāpens venas: ven-
cositas: et mora in caueris. Cura: purget corpus. s.
humorem peccantem: et que volent in curam prisco-
rum: quedā habent materiā cibi: potus: et medici-
ne sunt tria lac ouinū: et prisa: lac mulieris primo
conuenit: deinde asine: postea capre: quia in lacte est
mundificatio rōne seriet: consolidatio ratione casei:
est resumptio: siue restauratio: si febris putrida est ca-
usa lacte. Secdm est vinum: quod abstergit: mundifi-
cat: et nutrit. salbum: clarum aliquat dulce: et vitē

quando sumit lac. Tercū est prisa abstergit. mun-
dificat: et nutrit: et potest dari prisa sine lac detur:
siue vinum. Alia hnt virtutē cibi: et medicine: et sunt
tria: pūmū mel: sedm caneri flumiales: tertiū est zuc-
carū rosarū mel mundū: sicut abstergit: et nutrit: ideo
hippo. docet in pleniesi: et periplemonia hydromel:
et oxmel si esset febris possit dari. oxmel cum multo
succaro. scda cibis sunt caneri flumiales: q sunt me-
dicina benedicta: abluant cum luxurio: deinde coquā-
tur: et comedant: et aqua decoctionis potetur: tertiū
est zuccarū rosarū: de quo dicit Aui. q mulier pre-
parata ad prisi curata est cū acceptione multarū di-
nis zucari rosarū: et tanta sint quantitas q pūmo in-
credibile est. Quedā habet virtutē in medicine radix
hyeros aristologia: hysoptan: capillus veneris: et ob:
semen bombacis: sem. papaueris: sem. fenugreci: et si-
milis: et quedā sunt cōposita: sicut cyrtaca: rubea tro-
ciscata. Elligat aer altissimi mōris. Quid bonū aqua
fit pluuialis panis: bene coctus: et bene fermentatus:
carne sint velatū: ppter illas: que vniūt in aqua:
potest etiam vt edis: montonius: et vrellinis: pos-
sunt oia confecti cū lacte amygdalarū: aut brodio pul-
le: potest vrispinachij: boragine: fenniculis: perrehi-
lo: lactica: portulaca: melombus: cucurbitis: potest
vri piscibus scacciosis de flumine petroso.

De asmare.

Asmā est difficultas anhelitus cū sonitus: et vi-
sua est difficultas anhelādi sine sonitu: vñ dicitur.
Diffina se cellari morbum canicāsmā reuelans.
Et sunt quatuor spēs ista duo q sunt sunt tāquā ge-
nus. Idē prima spēs est qū non potest bene expellere ac-
rem: qđ est expirare: et est sanguinosus. Secda spēs est
quādo non pōt aer bene trahi ad cor: et est anhelosus.
Tercia spēs est qū laborat vtreqz morbo in expellen-
do: et in attrahendo: et est orthomia. Quarta spēs est
anhelitus duplicatus sicut phlocaptus: et pueri sēris.
Omnis anhelosus inspirat cum greuitate.
Expirat grauitate sanguinosus homo.
Orthomia queqz morbo laborat vtreqz.
Duplicat anhelitum qui phlocaptus erit.
Cause huius passionis sunt q grauat diafragma: pul-
monē: cānā: epiglottū: aut lacertes mouētes clybanū
pectoris: cū ista mēbra sint ppter subiectū huius pas-
sionis. Tres sunt morbi p similitudine: effusalis: et cōis: diffi-
cultas anhelitus puenit: aut a causis extrinsecis: aut
intrinsecis: extrinsecis casus: obuiatio: nimia calidi-
tas: et nimia frigiditas: aer caueris: fundentū mer-
talla. Cause intrinsecis sunt reuma cōscēdēs a capite:
vel pp passionē stomachi: vel splenis: vel epatis: vel ma-
trici. Si ex caliditate spūaliū venit est cū siti: ledif-
a caliditas: iuuatur a frigidis: et pulsus magnus: et fre-
quē. Si ex frigiditate pulsus parvus: sine siti: iuuat
a calidis. Si ex humiditate est cū siccitate multo. Si
ex siccitate sine siccitate. Si reuma ad tracheam ar-
riā vadit: vel ad supiciē pulmonis: et cū siccitate: et tus-
si: et vadit p colatorū reuma. Si tra ad lias pulmo-
nis vadit reuma p venas vadit: et nō expuit: grauat
pectus. Si vadit p venas ad lacertes diafragmatis
grauat i parte diafragmatis: et nō expuit. Si vadit p
arterias ad cor: pulsus tremulus cū tremore cordis.
Si vadit ad clybanū pectoris expuit cū suffocatio-
ne: fit empye. Nota q i asmare aliqui fit tremor
cordis: etiam est materia subtilis transiens ad arterias

De egritudinibus

finistre partis pulmonis: et hec mā sūm Auic. a cerebro venit: sūm Rāsim ab epate: et materia est adusta: cōuenit floborb^h basilice finistre siue ab epate: siue a capite veniat: et de sero da tyriacam nouam ad sustinendū catarrū. s. vnius anni: et epati fac fomentū frigidū. Et si femina sit: et ex matrice vapor corruptus venit: quare fac cerorum matrici cum galbano: et tyriaca: et pone pūis duo grana misci i vmbilico: et fac cerotū supia: et in paroxismo quādo sit angustia magna: et tremor magnus cordis: pone ventosam ex latere splenis: q̄ mirabilis est. Circum cor inunge cum oleo rosato aut violato: vnc. j. et camomille vnc. s. et quatuor granis cāphore. Curatio: cū a cāis extrinsecis venit: et remoue illas. A causis intrinsecis: remedium Rāinaldi. p̄ squille assate: radicio lilij celestis añ vnc. s. et op̄i: passij: capil. veneris añ. m. j. bulliāt in libris tribus aque p̄ mediam horā: dispūmes: et da summo mane: adde aliquid mellis ad bulliēdū. Ad idem Auenzor: p̄ furfuris. m. j. leniter bulliat: et cola: et adde passij: et iterum bulliat: et coles ego adde mellis albi: vel oximellis simplicis vnc. j. et bulliat: et dispūmetur: et melius erit si bulliat absynthium: passij: et hyssopū. Fac emplastrū super pectus ex radicibus maluc: et maluanis: sicibus: et penidijs cū farina fenugreci: et semini: et oleo lilij. Inquit Serapio bolus cū vino datus: curat asma: si sit sine febre: si sit cū febre des cū aqua mellis: et prīana: et vitellis ouoz. Ad huc ingit aristologia rotūda ē ex maxie mūdicantibus pectus: et pulmonē a flegmate putrefacto: et cōfert inuamentū manifestū asmati: et tussi sūm omne modū administrationis eius cū oximelle simplicis: et etiā suffumigatio ex ea administrata p̄ embolum: p̄fectio formariū ex q̄bus sit suffumigatio: p̄ aristologie rot. arsenici citriū partes equales et cum vitello oui fiant forme sicut auellane. Ingit Auic. si materia sit in arterijs pulmonis floborb^h ex basilica finistra p̄fert. Serapio. Armoniacū 5. j. si cū melle vel aqua bibat p̄fert asmati coarctatione anhelitus: que cogit ip̄m stare rectū. Ad asma secretū n̄m: p̄ loch de mucilagibus loch de pulmone vulpis loch sanū et exptum: añ vnc. j. peniti sugo deliquitia añ 5. ij. zucaro candi. vnc. s. per vsare ogni hora.

De pleureth.

Pleurethia est apostema calidū pāniculoz existens inter costas pectoris: duplex est pleurethia scz vera: et nō vera: vera est in velaminibus inter costas interius existētibz: nā quidā est pāniculus: qui regit costas interius: et quidā est q̄ diuidit pectus sūm longū in duas partes. Hunc aut̄ in partibus remotis a costis in istis velaminibz non pōt gñari apostema: sed in partibus in q̄bus inungunt coste: cū ibi sint venę et arterie: et aliqua carnositas: et humores: ideo pōt cauari apostema. Est q̄ pleurethia apostema velaminum costarum interioz: sed q̄ est in latere sinistro est magis piculosa: sed velocius terminat. Non vera vero est in lacertis: seu carne costarū exterioroz: aut in costis falsis: q̄ sunt sub diafragmate siue sint exteri: siue interius: siue cū ex ventositate sit. Terminat aliquādo insensibil: p̄ euaporationē: et est melior terminatio: aliqui resudat: et expellit cū tussi ad pulmonē: aliqui ēminat p̄ sanē: et vadit ad cānales pulmonis: aliqui vadit ad p̄auitāre pectoris: et mūdificat in. xl. diebus: aliqui indurat: aliqui vadit ad vias yrinales:

aliqui ad intestina. Cause pleurethie aliqui sunt extrinseci: sicut res non nāles non pueniēter administrate: ḡa exempla nimio calore: nimio frigore: et sic de alijs: aliqui a causis intrinsecis. Causa aña est nimia repletio totius: vel capitis cū supuenit vehemēte frigiditas in aere. Causa immediata est colera: vel sanguis: flegma: et melancolia: et ventositas nō faciunt vere pleurethiam. Curatio est ordinatio dicte subtilis siue carnibz: et siue vino: et cū prīana ordeacea: et aqua zucarata. scdo floborb^h ex latere opposito. tertio ordinatio sirupi violati: vel inuibini: et sirupi de capil. veneris cum aqua violatū: et capil. veneris. Et dicit Gal. si nō inuenit basilica: fiat de mediana: et calefactoria pueniētia fiant: vel inunctiones. quarto existēte corpore plectroico medicina puenit ex cassia: et dia finicore. quinto faciliū aña spūū pueniūt: vt cū clecuratio de mucilagibus: et sanonia: et in iūctiōne cū oleo amygdalaz ouleū: et butyro. Secretū Augustini. Gbū si nō rumpat apostema in quo tpe rūpi d̄z: quia nō spūit sanguinē: cape ventē porci syluestris. si qui venit extra: et fac puluerē: et da colear vnum illius pulueris cum cyarbo medio aque calide in potu: et sanari: et de hoc vidi experientiam.

De peripneumonia.

Peripneumonia est apostema calidum pulmonis: terminat aut̄ diversimode: aliqui resoluūt: aliqui indurat: aliqui transmittit mā ad cerebrum: aliqui ad pleurethiam sed raro: aliqui ad neruos: aliqui transsit in empyema: et si mūdificetur in. 40. diebus bñ est: si non: suspectū est. Causa aliqui sit ex pleurethia: et est mala: aliquando causatur a catarrho: et frequēter: et siue pleurethia vt plurimū ex colera sit: ita peripneumonia vt plurimū ex flegmate: et ex sanguine flegmatico sit et sit febris fortissima: difficultas anhelitus vehemens: durities quasi ad p̄fectionem: rubedo maxillarū inflatio oculorum: dolor in medio duarum spaularum. Curatio fere est eadē cum curatione pleurethie: nisi: q̄ in peripneumonia debemus fortiora medicamina applicare: et super particulā patientē: et debemus esse magis intenti: vt materia cū tussi mūdificetur.

De tremore cordis.

Tremor cordis est motus cordis tremulus p̄ternaturalis. Cause alie extrinseci. s. res nō nāles inconueniēter administrate: ex p̄lū: nimia caliditas: et frigiditas: nimia sanio: accidētia cū vehemētia: res venenose assumptae: et morsus rei venenose. Cause intrinseci sunt magnę passionēs mēbroz cōcantū cor: d̄i: aut p̄p v̄tositates: et vapores sanguinis corrupti pueniētes ad cor: et p̄pter nimium sensus stomachi: et coleret: et flegmatis: et melancolie. Curatio: primo administrentur aromatica contraria in qualitate cause facienti morbum: quia in causa calida aromatica frigida cum modica appositione calidum: et ecōtra: frigida sunt ista: violē: nenusar: rose: sandali: cāphora: acētū: agrestis: succus acerofus: succus mali granari: fructus acerofus: sicut citronia: lac acerofus: prīana: zucarum. Composita sunt ista. Sirupus limonum: ribes: sirupus rosatus: et violatus: troscisci de violis: et de cāphora: et dragagatū. Cēla sūt ista ambrā: storax calamita: musc: lignū alcees: gariohil: correx citri citrāgulonum: nuscis muschate: cinamomi: sem. maiorā: basilicōis: vini aromaticū: folia cūle. Que valēt in vtraq; cā sunt auz puz foliatū: argem

tum

cum purū foliatū: margarite: corallū: strasura eboris: spodus: de corde cerui: hyacinthi: blactebizārbe: smyraldus: oronici: crocui: borago: buglossa: ex his pñt fieri trocisci: sirupi &c. Si fuerit de sanguine fiat floborb" & vras sirupo de boragine: & buglossa: & de nenusare: & de buglossa: & purget cum cassia fistu la: & tamarindis. Si fuerit flegmatica: digerat euz si rupe diabuglossa: & oximelle diurectico: & sirupo d aceresitare citri: & purget cum hyperapigra acuata cū diaphimone. Si fuerit melia digerat cū sirupo de bo ragine: & buglossa: & oximelle squillitico: & purgetur cum hyperalododione: & aqua cum pfectione hamech. Si fuerit ex nimio sensu dent aromatici frigida euz paucis calidis: vitet oēm labores. Nota: qd crocus nō debet dari in magna quantitate: qd interficeret riden do. Secretū Bordoni: succus buglosse euz gariofilis datus quoties mane multum valet in tremore.

De syncopi.

Syncopia est ablatio sensus: & motus in toto cor pore 2° maiorē partē ppter debilitatē cordis. Nota p^o: qd tremor: & syncopia nō differūt nisi 2° ma gis: & minus: qd cause sunt fortiores in syncopi. Nota scdo qd cause immediate syncopis sunt due. s. oē: qd facit subito ad exhalationem caloris a corde: & quo d facit ad cōculationē caloris in corde. Cae alie extri nsecutae intrinsecutae extrinsecutae sunt res nō nāles in cō uenienter administrare subito: & in excessu. s. subita caliditas: & nimia: & sic de frigiditate: & de alijs: vene nū affluunt: & motus reprimū. s. oē qd subito inanit: & sibi nimia reple. Cause intrinsecutae sunt passionē ma gne membrorum corporis: sicut in cerebro ppter aple xiam: & epilepsiam: sicut in passionib^{us} stomachi nimia reple aut inanitio: & sicut p^o in canino appetitu: & bo lyfimo: & dolore stomachi & mordicatione eius: & sicut p^o in colicaciliaca: & in fluxu vētris: nimio fluxu me struo: & in nimio fluxu sanguinis ex narib^{us}: & in suffo catione matricis: aut ppter nimiam repletionē: aut op pilationē: aut ppter nimiam inanitionē: aut ppter nimiam cordis caliditatem: aut frigiditatem: aut febres pe silentiales: aut ppter pñt paroxismo: & aut ppter dolore: aut accitua intensaque superueniūt febrib^{us}: aut ppter vulnera: aut apost^o aut ppter labores anu males: & corporales. Curatio: in paroxismo syncopis fricent extrema fortiter: & hant ligationes dolorose. scdo vocet alta voce: & sit in aere claro. 3° pūciatur aqua rosata in facie: aut aqua frigida: nisi in trib^{us} ca sibus: si syncopia esset ppter nimiam frigiditatem: aut ppter nimiam repletionē: aut ppter fluxum ventris quarto debemus applicare aromatica naribus. s. fri gida in causa calida: & eō excepto si esset syncopia ex suffocatione matricis: qd in suffocatione apponi de bent fetida naribus: vt galbanū: & assa fetida: & odorifera inferius ad matricē: vt alypta muscata 5° debe mus exhibere vinū: sed diuersimode: qd si causa fue rit inanitio: d^o exhiberi vinū cum brodio carniū: & si fuerit causa calida: de vinū cū frigida: & si causa fue rit frigida: de vinū cū aqua calida: & si fuerit ppter repletionē de vinū purum aromaticū: sed in qua quantitate 6° aperiat os cum cultello ligneo: & fricet lingua cū cyriaca. 7° & vit^o apponant naribus sternu tatoria: & si sternutat bonum est: si nō: fugiat medicus in salutaris hospitē. Si aut nō sit in paroxismo sed rē

mer: qd veniat ppter paroxismo febris: aut qd vult fa cere floborbomā & alias nō fecit: aut qd parit tremor rem cordis: aut qd est multū formidolosus: tūc sumat aliquid aromaticū puta vel bolum panis intrinsecutū in vino: aut in succo citonio: aut in aqua rosata aut citri: aut in brodio carniū: aut accipiat partē de diaz citonitē: aut de zuccaro rosato aut de diambria: aut de similibus. His visis curet 2° diuersitatē causarū: verbigra si sumptit venientū capiat cyriacam: si fuerit ex accitibus al ppristantibus inducat gaudium: & sic de alijs. Si fuerit ex causa repletionis: subtilia regi men. Si fuerit ex causa inanitionis: larga regimē: & semp cū aromaticis calidis: vfrigidis: vt pñt cāc.

De passionibus amillarum.
Mamilla est membrū glandosum album: ex ve nis: & arterijs cōtextū ad gionē lactis ordinatū: vt baralarus nouiter genitus nutrit. p^o affio nes sex accidunt mamillis. p^o minoratio lactis. scda superabundantia lactis. 3ª apostema. 4ª nodus: glandula: & duritico. 5ª corrosio: vlcus: & fistula. 6^a magni tudo mamillarū: de quibus breuiter dicemus. Causa minorationis lactis est ppter paucitatem sanguinis: & malitiam eius. Si fuerit ex nimio fluxu: restringat euz stipricis. Si fuerit ex puatone cibi: aut ex mala qua litate: aut ex labore: inducat prarium. Si fuerit ex aquositate: & ocio: de cibis calidis: & siccis: iniungat exercitiū. Si fuerit ex malo sanguine: rectificet mala cōplexio: & si cosa peccat: qd lac tendit ad citri num: purget cosa: & sic de alijs humoribus peccanti bus. Libaria: ex quibus multiplicat lac: sunt triticū: farina eius: amidiū: rizum: ordeū: farina cicuti: faba rus: si samū: oleū eius: amigdale dulces: caricet gingi ber album: & cinamomum: panis zuccari ex his pñt fieri omnis cibi: & decoctio.

De nimia abundantia lactis: que est ex abun dantia sanguinis: sanguis aut vadit ad mamil las: & puerit ad nāz lactis in tribus casibus. scilicet qd mulier cōcepit aut qd peperit: aut qd menstrua reuera sunt. Hunc aut cū exhuberuerit lac in mamilla in ducet dolores: tumores: duritiē: & caseationes: distin guit ista caseatio ab apostemate: qd caseatio est in to ta mamilla: apostema in altera pre tñ. Curatio im possibilis: repercuriat: & resoluat cum aqua calida: & aceto embrocatis de super frequēter. Adinorat autē lac vno quatuor modis: aut cum valde defecariis: sicut sunt lentescit: & acētū: aut cum fortiter infri gidariis: sicut mucilago pñlū: citonio: & papillae: aut cū fortiter resolutiuis: & calefactorijs: sicut est gū mi rute agrestis: aut cum nimis humectantijs: sicut folia conandri recentia: succus cucurbitae oia vniū cant ferū: & peruificant lac. Adinuat nutritum: & deficeat sanguis: & resoluat: & infrigidet: & humectet. **De caseatione lactis in mamilla dicendū:** que fit vel a nimio calore: qd discernit qd totum lac citrinū est: & tota mamilla calida est: aliqñ caseat a frigido: qd discernit: qd lac est valde aquosum: & tota mamilla frigida. Si aut caseatio fiat a frigido: resoluat cū ca lidis resolutiuis: ista sunt sicut apū: succus blate: suc cus rute: sennugrecū: amilum: cinamomū: felleas: abo ranū: succus fenniculi. Accipiamus ergo vnum vel plura ex istis: & cū farina lupinez: myrtbar: croco: & vino albo faciamus enipsum: & super mamillā appo namus. Si caseatio fit ppter caliditatem. p^o succi caulū:

De egritudinibus

succi morlelesucci coriandris succi portulace añ. cūz oleo rosato ⁊ aceto ⁊ farina ordeī fiat emplum: ⁊ addat modicū croci: ⁊ myrrhe: vt frigida preperent. Illud aut quod in vtraq; causa resoluit cāscationē: ⁊ dolorē: ⁊ tumōrē mamillariū supposito bono regimine est acutum albus: ⁊ aqua: calefiant ⁊ projiciantur ex alto supra mamillam.

De apostemate mamillariū: hoc aut aut fit ex cā calida: ⁊ tunc sloborb⁹ pueniens est de pre op⁹ postea: si plenitudo est magna puenientibus pūculis: si nō de eadem pre ⁊ mundificet corpus scdm exigentiā humoris peccantier ⁊ si mā est prope caput mamille pone repercutiua: si nō cum repercutiua addant resolutiua: qm̄ alr esset rimendus ne mā irret ad cor. In pūmis fomentet mamilla cum aqua calida: aceto: oleo rosato ⁊ emplastre cum farina fabarum: ordeī: ⁊ camomilla cū parua parte sandaloz: ⁊ misceat cum aceto: ⁊ vino albo debili: ⁊ fiat emplum: deinde ponat istud: qd maturat. ⁊ medullas vituli: vitellum ouis: farinaz fenugreci: ⁊ seminis lini: farine volatilis molendū: ⁊ misce cū oleo zizamino: ⁊ fiat emplum. Si mā fuerit frigida: corpore mundificato fomentet cū aqua calida: aceto: ⁊ vino albo debili: deinde fiat emplum. ⁊ si vñc. ij. apū vñc. j. ⁊ qualiter: ⁊ bulliant in vino albo debili: postea exprimat vinū: ⁊ fiat emplum: ⁊ desuper ponat: deinde maturat sic. ⁊ radices lilij: apij añ. vñc. j. fenugreci: sem. lini: farine tritici: mirtbe añ. vñc. x. croci 3. ij. misceant cum melle: ⁊ fiat emplum: ⁊ si vis: ⁊ qd aperiat fiat emplum de folijs ruthe: ⁊ psci recētib⁹ cū felle bonis: ⁊ pōt rū pi cū calce vna: ⁊ saponē mollis: ⁊ apia cū sagittella.

De nodis glandulis: ⁊ duritie mamillarum. ⁊ dragantū gummi arabicū: vitella ouoz: oleū violatū: misceat fiat emplum: ⁊ si fortius operari voluerit: que fiat cera: ⁊ pix in oleo rosato: ⁊ addat modicum felis: ⁊ stercois columbini: ⁊ fecis vini antiqui: ⁊ fiat emplastrum super duritiā: ⁊ glandulas.

De corrosione: ⁊ vlcere: ⁊ fistula mamillariū. ⁊ mris cipilli galliarū: cassie lignee añ. 3. ij. aloes: coriici thuris añ. 3. j. litargij 3. ij. puluerizent: ⁊ tēperent in vino claro subzubeo tribus diebus: ⁊ tribus noctibus: ⁊ postea simul bulliat quousq; ventiat ad spissitudinē mellis: ⁊ tūc vlcus: ⁊ corrosio illinias: ⁊ illud valet in os vlcere: ⁊ corrosione: ⁊ potissime in membro nobili. Si autē mamilla fuerit fistulata lauet quotidie cū vino puro calido: ⁊ vbi bulliat myrrha: ⁊ postea desicet: deinde ⁊ sarcocele: aloes: puluerizetur: ⁊ misceat cum melle ⁊ inuoluat rentā ⁊ in fistula mittatur: ⁊ est de secretis contra fistulam.

De magnitudine mamillariū: aliqui mamille nūmīs magnificat maxime in puīs puellis: tūc cōperit qd fomentent non frequēt cū aqua: ⁊ aceto: deinde operemur cū narcotico: sicut est opū: mā dra gora: inquitiam⁹: papauer albu: mucilago psilij: ⁊ qd diximus de mamillis: de resticulis idē intelligimus.

De ferore ascellarum: ⁊ totius corporis.

Retro ascellarū: ⁊ totius corporis: si diu durauerit: si sine causa manifesta: lepra futurā signat. Reciticeat igit oierat regimē: ⁊ purget corpus cum sloborb⁹ ⁊ farmaria scdm exigentiā humoris peccantier: deinde fiat balneū: deinde in exitu a balneo abluer cū aqua decoctionis hyrcos aluminis litargij: myrrhe: spice nardi: rosaz: deinde aromatizent ascel

le: ⁊ totus corpus sic. Resoluant alypra muscā: sandali puluerizati: ⁊ rose in aqua rosata: vel oleo lauri: nōz illinantur ascellarū totum corpus.

De passionibus stomaci: ⁊ intestinum primo de difficultate transglutienti.

Transglutio cibi est motus compositus ex virtute animali sensibili mouente voluntarie: ⁊ ex motu nātū: membrū aut: per qd fit operatio: est meritis deseruit enim stomacho in deglutitione cibi. Meritis autē est membrū cōpositū ex duabus tunicis: ⁊ carnetū: ea aut interior hz villos longitudinales: cūz quibus fit motus voluntarius: tunica aut exterior habet villos transuersales: cum quibus fit motus nātū: nunc aut transglutio fit p⁹: ⁊ principat⁹ cūz villis longitudinalibus interioribus: qui movent voluntarie: ⁊ cū villis latitudinalib⁹ exterioribus: qui movent nātū: ⁊ ideo motus transglutienti facilis est: cū illa se hnt scdm nām. Vomitus aut fit cū villis exterioribus: ⁊ ideo fit cū difficultate carnes suas aut abundat circa tunicā exteriorē: nunc aut sicut via anhelitus est situata in pre anteriori: ita vbi ⁊ que appellat meritis: seu hyōphagus est in pre posteriori versus collū: ⁊ spondilia: nunc aut actio transglutienti: aliqñ auferit: cum nō pōt deglutire: aliqñ manet qñ fit cū difficultate aliqñ corrupit: qñ fit cum tremore: ⁊ titillatione. Cause difficultatis aliqñ sunt ex pre meritali quādo ex parte membrorū vicinorū. Si ppter mēbra vicina: sicut ppter dislocationē spondiliorū: aut ppter squinantiam: aut ppter id quod transglutit: ⁊ ita de alijs. Si ppter meritis est ppter trias aut ppter malitiam cōplexionis: aut ppter apost⁹: aut ppter vlcera: malitia cōplexionis alia est calida: alia frigida: alia sicca: alia humida: apostemata quedā calida: ⁊ quedā frigida. ⁊ ppter debilitatē virtutis accidit sic illis: qui paritūnt fortes egritudines: aut crenicas: aut sunt cōualescentēst aut senes. Curatio nota pmo tres regulas p⁹ est qñ dā aliquid p passionibus meritis: qd diu teneat in ore: ⁊ paulatim transglutiat. Secūda est qd tunc nullus sumat potus: qd nimis cito faceret descendere. 3ª medicina: que applicat ad extra: applicet collo: ⁊ inter duas spatulas: qd versus illas pres transit meritis. Tunc si fiat ppter dislocationē spondiliorū: curat dislocatio: si fuerit ppter squinantiam: tūc curent circa spatulas: si ppter ea: que attrahunt: apponant lenitiua: sicut ficus: liquiritia. Si ppter debilitatē virtutis: deent restauratiua: sicut ena sorbilia: medulla vituli: carnes volatilis: pisces squamosi: vngat cūz oleo violato: sisaminorū: amygdalarū dulcium: vras electuario resumptiū: draganto frigido: ⁊ vras lacte: ⁊ balneo. Si ppter malam cōplexionem siccam fiat vncio: si ppter malam cōplexionē calidā vras sirupo violato: ⁊ nenufarino: emplastre collum ex mucilagine psilij: ⁊ citronoz: sandalis: ⁊ spodiā: vras pillulis bichichijs: ⁊ tencat in ore. Si fuerit ex mala cōplexione frigida: bulliat ista in oleo laurino: ⁊ costo. si myrrha: storax calamitaz spica nardi: castoreus: armoniacū: intringat lana: ⁊ ponat supra collū: inter duas spatulas: ⁊ vras isto electuario. ⁊ diaphrie: diacalamēto: rosā nonellā: plynio: diarrion pipeon añ. vñc. ij. fiat sirupus d maioran: beronica: ⁊ vtroq; calamēto: affaro: aniso: ⁊ mararro: ⁊ melle. Si fuerit mala cōplexio humida: bulliat hyssopus in oximelle diurectico: ⁊ vras eo: ⁊ pugetur cū hyerapigra: ⁊ fiat ea: que

eatque dicta sunt in mala cōpōne frigida ex mālīb².
Si fiat pp apōst² curet apōst² ponēdo empla sup spa-
tulas scdm q̄ conuenit si sit frigidū: vel calidum &c.

De debilitare appetitus.

Desiderium cibi: & potus est appetitus stomaci
inanitionē sentientis: nunc autē fames est ap-
petitus calidus: & sicci in rōne cibi: & sitis est appetitus
frigidus: & humidus in rōne potus. Virtus desideratua
id est appetitua pp̄ue pertinet officio stomaci sicut
transigunt pertinet meri: & digestio fundo stomaci.
cōpōnē autē hec virtus ex nālī: & animali: & ideo qm̄
stomachus: & alie se hnt 2^m nām tunc actio est bona: &
qm̄ est p̄ter nām: tunc aut actio auferit: aut minuit:
aut corrumpit: nūc de ablacione: & minoracione agis-
bic: que sūt scdm intensum: & remissum. Causa debi-
litas aut est extrinseca: aut intrinseca: si extrinseca:
sunt res nō nāles non pueniēter administrare. s. cali-
ditas nimia aeris: vel frigiditas: nimius labor. i. mo-
tus: nimius cibis: vel potus: somnus superfluus: &
sic de alijs. Causa intrinseca aut est p̄pter stomacum:
aut p̄pter alia mēbra: si p̄pter stomacū: est p̄pter
trita: aut p̄pter ablacionē virtutis sentitine stomaci:
ex hoc: q̄ spiritus nō venit a cerebro: & ita non sentit
inanitionē suam: aut est p̄pter malam cōplexionem
frigidā stomaci: aut p̄pter nimis calores: & ista causa
euenit frequētius. Si p̄pter alia mēbra: aut p̄pter
catarrhum: aut p̄pter febres: aut p̄pter fluxum
ventris: aut q̄ splen nō mittit meliam ad stomacū:
aut nimis mittit: aut p̄pter fluxum mēstruorū: aut re-
tentionē: aut p̄pter vermes: aut p̄pter conceptum: &
apostematū. Curatio: p̄ debemus vitare croci: & bu-
tyrum: & oīa vinctuosa: que p̄uocant sunt oīa acu-
rataromatica: sicut cepe: allia: porri: syncope: piper:
cinamomum: garofili: spica nardi: & nux muscata: &
omnia stiprica menta: absynthij: mastice: thuri: storax
calamita: lignis aloē: succus citoniorū: gallia musca-
ta: sandali: & oīa acerosa: sicut acerū vinit acerositas
citri: & citrū gūli: & limonis: & oīes cōfectiones: q̄ sunt
ex eis: vt tyriacum: tridatū: diacitronitum: diambrae:
& succary: & mel. In causa calida dantur frigida sti-
prica: & in frigida dens calida stiprica: & vras sirupis
calidis: & frigidis scdm materiam: & sic de alijs.

De debilitare digestionē.

Digestio fit in fundo stomaci: digestina stomaci
aliqui auferit: aliqui minuit: aliquando corrumpit:
p̄tur: & hoc accidit 2^m diuersitate causarum: hoc autē
accidit p̄pter causas intrinsecas: aut extrinsecas: cāe
extrinsece sunt sex res nō nāles non cōueniēter admi-
nistrare. Si p̄pter causas intrinsecas: aut p̄pter sto-
macū: aut p̄pter alia mēbra: si p̄pter alia mēbra: si
aut p̄pter passiones cerebri: vt reuma: aut p̄pter
passiones cordis: vt tremor: aut p̄pter passiones epas-
tis: q̄ mittit nimis de coīa: aut p̄pter splenem: q̄ ni-
mis mittit de mēsa. Si rōne stomaci aut rōne male
cōplexiōis: vel male cōpōnē: vel solute p̄uinitatē:
aduenit indigestio rōne debilitatis: & si sit rōne male
cōplexiōis: aut calides aut frigides aut humides: aut
sicce: aut cum mātatur sine māt. Et si mala compositio
nimia oppilatio in via: aut apōst² in quāritate nimia
paruitas: vel nimia quāritas: aut peccatum in situ: &
ita de alijs. Si venit p̄pter solutionē cōtinui: aut in-
trinsecas: aut extrinsecas: aut q̄ vider in se: aut p̄
dolores aliorū mēbroz. Stomachus parit ablacionē

digestionis: sicut p̄ in lyentiria: & aut minoracionem
qm̄ cibis multum morat in stomacho: & cū grauitate:
aut parit corruptionē: sicut p̄ in eructuatione ace-
rofa: aut fumosa: aut saporosa: aliquis male qualita-
tis: & ita de alijs. Curatio circa causas extrinsecas
dina oppositum: si p̄ causas intrinsecas: & p̄pter stoma-
cum: tunc de cibis digestibilis in parua quāritate:
& frequēter & rectificet mala p̄p̄o stomachi p̄ p̄riū: & si
p̄pter egritudines aliorū mēbroz: curent ille. Si
fuerit apōst² stomachi: curet apōst². Diera sit tenuis:
debet ordeatū: anenatū: lac amygdalarū: lactuca: aqua
ordei: sirup² violatus: oīa dens calida: deinde fiat flo-
bort² si p̄icularia pueniūt: ponat emplum supra sto-
macū de herbis frigidis: portulacat: plāragine: absyn-
thio: cuius aqua rosata. Vras tali sirupo. & absynthij:
scariolē lactuce vñc. ij. quatuor senium frigidorū: dra-
ganti: liquiritie mūde añ. vñc. j. zuccari lib. j. deinde
purget cuius vñc. j. cassie fistule munde: & de ante diē:
deinde fiat emplum fortius cum absynthio: enduiat
malua: scariola añ. vñc. j. mastice vñc. j. farina ordei
vñc. ij. p̄quassatis fortiter: & bulliant: & fiat emplum:
& si emplum fiet calidū p̄ fiat emplum de absynthio:
camomilla: apio: & rosarū: possit addi malua: spicā:
& bmbi: mastice mēbus: fenugrecū &c. & capiet sirupus
acerosum de duabus radicibus: cum decoctione ab-
synthij: fenniculi: hyssopi: & capillo veneris: & non se-
parentur stiprica a maturatiuis: & resoluētia.

De canino appetitu.

Ap̄petitus in nālī est quadruplex: quidā vo-
cat caninus: quidā boly smus: & quidā vocat
fames synopalis: & quidā appetitus corrupt². Ca-
ninus appetitus est intensus: & insatiabilis: & quanto
plus comedit: tanto magis appetit: & dicit caninus:
q̄ sicut canis nūquā satiatur immo reuertit ad vom-
itum: sic qui hunc appetitū parit nūquā satiatur: & si
cur diabetica passio est sitis insatiabilis: ita caninus
appetitus est fames insatiabilis. Causa huius appe-
titus est triplex: caliditas resoluens: cuius signū sitis:
& vt plurimū p̄stiparus: & apparent signa p̄plexionis
calide. 2^a causa frigiditas cōprimens: cuius signū flu-
xus ventris: pauca sitis: & ventrositas. 3^a causa est fleg-
ma acerosum existens in officio stomachi: signum huius
paruitas sitis: & eructatio acerosa. Curatio prime
cause est in dando oīa: que sunt dure digestionis: & ca-
uere ab acerosis: & vti frigidis: in secūda causa debet
dari oīa: & vinctuosa: & pinguias: & butyrosa: & si est cuius
materia frigida vel flegmatica vel melitica digeratur
talis materia: & euacuetur.

De boly smo.

Boly smus est appetitus intensus: & cum incipit
desinit: & accidit frequēter itinerantibus per
loca frigida: & niuosa. Causa huius est inanitio corpo-
ris: & repletio stomachi nauseatina cū debilitate eius: &
ideo cum stomachus infrigidat incipit appetere: & de-
rōne inanitionis totius corporis: & cū incipit desinit:
quia stomachus repletus est: & virtus debilis: & virtus
appetitus in hoc incipit mortificari: & destrui: quare
op̄t: vt extrema pūganf. Curatio: si stomachus peccat
per frigiditatem: vras calidis aromaticis: & purget māt
in stomacho existē: & vras digestiuis. s. decoctione ab-
synthij. Si vero stomachus peccat per caliditatem: vras
frigidis aromaticis: & purgetur: & digeratur materia
cum sirupo rosato & violato: & huiusmodi.

De egritudinibus

De fame synopali.

Fames synopalis est fames: per quam incurritur synopis. Id est quo notat quod aliqui hinc oustruunt stomachi ita debiles et sensibiles: quod non possunt ieiunium tolerare: ideo si in hora famis careant cibo: de facili incurrunt synopim. Curatio autem isti sunt actus in synopis: aut non. Si sunt actus fricent extrema fortiter: et ligentur ligatione dolorosa: et trahantur per nares: et vigili copiosi fortius frangantur: et aspergantur aqua rosata: et trahantur panis intincto in vino: et trahantur brodio carniuum. Si pericula vergunt ad caliditatem fieri: sicut dictum est in cura bolus in ieiunio si vergunt ad frigiditatem fieri sicut dictum est.

De corrupto appetitu.

Corruptus appetitus est appetitus enormis: et irrationabilis. scilicet cum aliquis appetit comedere terram carbonem: carnes crudas: fructus nonellos adhuc porcos: sicut videmus in mulieribus pregnantibus. Causa huius est propter humores corruptos: maxime mellicos existentes in stomacho inficientes stomachum ita corrumpit stomachum. Curatio est purgatio humorum corruptorum a stomacho: ideo pueniens est vomitus eius ante cibum: et frequenter si non sit pugnans: et magis accidit mulieribus quam viris ex retentione menstrui: deinde sirupus oximel simplex: vel squilliticum purgetur cum aloë: et mirabolanis: et confortetur stomachus cum aromatibus calidis.

De siti intensa.

Sitis est appetitus frigidus et humidus in ratione potus: sicut fames est appetitus calidus: et sicci in ratione cibi. Potus autem necessarius est: ut faciat cibum descendere: et transire ad membra. Sitis autem aliquando auferat: aliquando intendit. Si auferat: hoc est propter malam complexionem frigidam stomachi: aut humidam: aut propter vitium: aut propter passionem capitis: sicut est nimia melia: aut propter ablationem sensus: intendit autem sitis aut a causis extrinsecis. scilicet ex rebus non naturalibus aut ex nimio calido aut morbo laborioso: aut cibis falsis: vel calidis: et similibus. A causis intrinsecis aut a stomacho: aut ratione aliorum membrorum a stomacho est propter complexionem calidam: et siccat aut quia colla abundat in stomacho: vel flegma falsum: vel per medicinam sumptam. Ratione aliorum membrorum: vel propter caliditatem epatis: vel renium: ut in diabete: et ratione catarrhi falsi: et multorum aliorum: quia propter oppilationes epatis ut in hydropis. Curatio est: si a causis extrinsecis: removere illas: et uti contrariis. Si a causis intrinsecis aliorum membrorum: removere illas causas. Si causa stomachi: si sit mala complexio calida cum maxima: purgare maximam illam: et digerere cum prius: quod satis nota sunt: et a parte deinde cassia: post sirupos vero datur medicinasque respiciat coleram.

De eructatione.

Eructatio est ventositas fumosa ex indigestione stomachi pueniens ad superiora proiecta a virtute expulsiua stomachi. Nota circa istam materiam: quod ventositas generatur a calore debili resolvente materiam in vaporem non potente eam plumere: nunc autem iste vapor ventosus sic generatur aut expellitur per superiora: aut per inferiora aut remanet in medio. Si per superiora causatur eructationem si per inferiora cum sonitu causatur pedetibus: si sine sonitu causatur nullas: si autem remanet in medio: et ventositas iuncta fuerit cum humiditate causatur rugitum: si non causabitur tormones et quod ventositas vadit

per loca ampla: vel stricta: et quod est grossa: vel subtilis: et quod hoc facit diuersas melodias: et proportionem harmonicas: sicut dicit Galenus 6. de morbo. Causa vel sunt extrinsecæ. scilicet ex sex rebus non naturalibus non puenienter administratis: verbi gratia propter cibos ventosos: et alia sibi: vel a causis intrinsecis: aut propter stomachum: aut propter alia membra: si propter alia membra: aut propter egritudines epatis: et venarum mesentericarum: et ita de alijs: que virtute digestiua stomachi impediuntur. Si propter stomachum: aut propter malam complexionem stomachi: aut propter malos humores: et si propter humores: aut coles: aut flegmaticos aut mellicos: qui virtute digestiuiam stomachi corrumpunt: et diuersas causant eructationes: quod quedam fetida est: quedam fumosa: et quedam abominabilis: sicut odor pisei corrupti: aut odororum frigidorum: aut carniuum rancidarum: et ita de alijs: et quod corruptio digestionis non potest rectificari per alias digestionem: ideo cum maiore diligentia inspicendum. Curatio: si propter res extrinsecas: remoueantur: et rectificentur vitia. Si propter passionem aliorum membrorum: curentur alia membra. Si propter malam complexionem stomachi calidam: alteretur eius sirupo rosato violato nenufarino: et ex his fiat emplum super stomachum ex rosas: sandalio: et similibus: et si esset colla: purgetur cum mirabolanis citrinis: et cassia fistula: et alia frigida in sex rebus non naturalibus applicentur. Si causa fuerit frigida: deinde sirupus decoctione absinthij: cum oximelle simplici: vel squillitico: et purgetur cum diaphaniconis: et deinde tyriaca: et similia. Electuarij per ventositate stomachi expertus a me. Ite diacalamenci vnde j. pulueris byrcos vnde j. gingiberis 3. j. cinamomi 3. s. passillardi vnde j. camceos: scilicet roris motani an. 3. j. zuccari vel mellis quantum sufficit.

De singultu.

Singultus est quasi spasmus stomachi repleti: aut inaniti propter expulsionem nocivam. Nota: quod exquirere loquendo singultus non est spasmus sed est spasmus propter puenientiam: quam habet cum spasmus: unde sicut spasmus fit ex inanitione et repletionem: et singultus sed ostendit: quoniam spasmus semper est motus propter naturam: et cum hoc cum retrahit non reuertit: nec extendit se: sed singultus potest esse motus 2. naturam: et cum hoc retrahit: et ostendit: postea tamen sit extensio: ut nociva expellantur quantum in ipso est motus. Sit autem singultus hoc motus: cum aliqua res nociva inuiscat in villis: et ibi stomachus citius virtus animalis sensibilis sentit illud: et tunc suscitatur virtute expulsiua: et cum magno impetu nititur expellere rem nocivam: talis motus impernosus: et foris dicitur singultus: et sic per eundem modum fit hernia: sicut dicit Galenus 6. de morbo. Causas ergo singultus ex repletionem: et inanitionem: ex apostemate et vlcere: et sic de alijs. Causa autem sunt extrinsecæ: aut intrinsecæ: extrinsecæ ex sex rebus non naturalibus: nam cum stomachus pueri in frigidam incurrit singultus. Si sunt intrinsecæ: aut est propter stomachum: aut propter alia membra: sicut castus percussio: fractura crani: apostema epatis: et huiusmodi. Si propter stomachum: aut propter humores frigidos inuiscatos: aut propter calidos pugnantes: aut propter apostema aut vlceris: aut propter nimium sensum. Signa distinguuntur inter humores frigidos: et calidos sunt isti ex humore frigido viscosos sentit vel reserat: que elenat si a calido punctionem amaritudinem in ore: et inflammationem. Curatio: si sint cause extrinsecæ: reducantur ad temperamentum. Si propter intrinsecas aliorum

alioz membrorum: curent ille male dispositiones alioz membrorum. Si pp stomachi: si cā fuerit calida: et digeratur: et purgetur illa mā calida stomachi. Si vero fuerit frigida: consilium digeratur: et purgetur: et vras dicta pueniente.

De fastidio stomachi.

De fastidio stomachi dicendum. Est aut fastidium abhominatio cibi: et potus: quasi cum quadam nausea: et appetitu vomendi: propter corruptionem cibi: et potus: et humorum in stomacho existentiū. Causa aut est extrinseca: et sic sunt sex res nō nāles inconuenienter administrate: aut intrinseca: et sic vel mā fuit ad stomachum ab alijs membris: vel est in stomacho: que corrumpit cibum: et potū: et debilitat virtutē digestionis stomachi. Curatio: fit remouendo malāz mān a stomacho cum appropriatis: deinde alterare: et rectificare malāz cōplexionē: et licet talis mā possit esse indifferēter ex quocūq; humore: tñ scdm plurimū fit ex mā flegmatica: vel digestionis orimel simplex cum decoctione ab absinthio: et passilariū: et digesta purgetur cum vñ. s. electuarij de hyera Gal. addendo 3. j. diaphaniconis: et diaphaniconis: et de decoctione recentis: et cordiali addendo anisum: fenniculum: mentā: et calamentū in decoctione. 3. j. alteracione male cōplexionis frigide fac fomentū ad stomachū. 3. j. absynthij: menthe: rosarū: calamentū añ. m. j. bulliant in vino rubeo p horas: postea coles: et adde gariofiloz: calami aromatici: spice nardi añ. 3. j. et fomentes stomachus: deinde inunge cum oleo de spica: et de absynthio additis gariofilis. Et Gentilis inquit si supra stomachū ponat medulla patris intrinseca in maluarico: et superaspera gariofilis: et cinamomo: et posita supra stomachum mirabiliter inuaret confortat stomachum.

De vomitu stomachi.

Vomitus est expulsio māe cōtente in stomacho p superiora: si fuerit cibis: siue potus: siue sanies siue aquositas. Anastrophā appellat facilis cibi expulsio p superiora: sed cathastrophā appellat facilis cibi expulsio p inferiora: aliqui etiam fit vomitus sanguinis. Causa intrinseca: aut sunt in alijs membris mittentibus ad stomachū: aut sunt in stomacho: q̄ sunt ab alijs membris interpollare veniunt: et apparent alięque passionēs illorum membrorum: que vero veniunt a stomacho sunt magis priuē: et stomachus patit: et non alia mēbra. Curatio: siat diuersiones p clysteria: et fricationes: deinde curet membrū mā dāns: deinde mūdisce stomachus: deinde pfortet: ita q̄ frigidus pfortet cum calidis stipticis aromaticis: calidus cū frigidis stipticis. Bordonius inquit vlt^m remediū est potare apium cū succo plantaginis: et croco. Auer. laudat ad firmandū vomitum qū puenit mā colerica: pulsa ad stomachū dare trociscos stelle. s. 3. s. in pillulis. Hora: q̄ vomitus nō cōpetit in pseruatione sanitatis: sed in pseruando: et ppter ea Auer. et quidam alij cōmendat vomitū semel in mēse: tñ multūz cauendū est a mala pseruandine: ne humores ad stomachū fluant. Hora: q̄ si cibis descendat ad inferiora: tunc stiptica cōperunt ante cibū: et si ad superiora: cōperunt post: et si simul fluit ad inferiora: et superiora: et ante cibum: et post cibum competunt.

De colyrica passione.

Colyrica passio sic describitur: ē acutissima passio cum vomitu: et fluxu ventris immoderatis: ad quā requiruntur dolor: et febrem: et aliqui syncope. Hora:

q̄ hec passio puenit 2^m Rasis a mā colerica: sed fm Bordonij causa huius passionis est duplex: aliqui. n. venit ppter corruptionē cibi in stomacho corrupti: et rā smisi ad intestina: et aliqui venit ppter corruptionem humorum maloz. s. flegmaticoz vel colericoz: quāvis nō sit inconueniens aliqui talem passionē venire ppter mān melicā in cōfusiā acutā. Inquit Bordonius. Colyrica passio est angustiosa cibi corrupti: et desensio: deinde expulsio p superiora: et inferiora. Serapio colyrica passio est hēstario cōmestoz: que nō digerunt: quoz alia mouentur sursum: alia ad inferiora euacuantur: comesta: que corrumpuntur sunt acetosa: corrupta: et eis est amaritudo parua. Curatio: si cā est in stomacho: si mā corrupta: aut est in stomacho calido: ppter paucitatem cibi: q̄ stomachus calidus corrumpit parū cibū: raro tñ accidit hoc. Rasis dat in potu aquā calidam multoties: moderni addunt modicū melle: vel sirupi de ribes: in isto casu tunc puenit aquā cocta cū modico succari rubei pp melius abstergere: et lauare ipse: postea fomentes stomachus sic. 3. j. menthe: et absynthij: rosarū: myrti: sumach: balaustrarij: nucum ciperi añ. m. j. bulliant in vino nigro: deinde coles: et fomentes stomachus: deinde inungat cum hac inunctione. 3. j. olei de absynthio: olei mastice: olei cironiorum añ. vñ. s. pulueris electuarij pstricti 3. j. pulueris gariofiloz: et nucis muscate añ. 3. j. misce: postea supra inunctionē ponat tale cerotū pstrictiū. 3. j. pulueris electuarij pstricti 3. j. rosarū: coralloz añ. 3. j. rhubaris: mastice: gariofiloz: nucis muscate añ. 3. j. resine quantū sufficit: et fiat cerotū. Si vero causa est pp humorē flegmaticū salsum: tunc siat remedia supradicta: et de sirupis. 3. j. oximellis cōpositi: mellis rosati colati sirupi de cironijs añ. vñ. s. aque absynthij: aque fenniculi añ. vñ. j. misce: et sumat in matutinis. Si vero dicta passio causet a mā colerica: tunc subito fiat embroca supradicta: et frigide inunctiones: et epibimar: et electuaria frigida. Si dicta passio causet a mā melica: facias embrocas supradictas: et que appropriate sunt humorū melico. A mā sanguinea non potest sanari talis passio: quāvis vomitus sanguineus possit fieri: et de hoc auctores nihil dicunt: et tunc remedia dicta supra conueniunt.

De inflatione stomachi: et dolore.

Inflatio stomachi est ventositas aggregata in stomacho: propter debilitatē virtutis digestionis inducens tumorem: et inflationē: et eructationē: et gurgulationem: et orionē: et rigitū: q̄ quando calor est debilis p cōparationē ad materiam: tunc generat ventositas: quia tunc potens est dissolvere: et nō cōsumere. Causa sunt extrinsece: vel intrinsece: si extrinsece: tunc sunt sex res nō nāles indebite administrate: si intrinsece: aut pp stomachū: aut pp alia mēbra: aut est ppter oppilationem mēsticā: aut ppter intestina superiora: vel inferiora: aut myrach: a quo myrachia passio accidit: aut ppter splenem: aut epas: aut ppter matricē. Si pp stomachū: aut rōne sunt non potest cibum digerere aut rōne cibi. Si rōne sui: pfortes stomachus cū aromaticis p viā fomentis: et siat emplā: et cerotū: et inunctiones: Si pp alia mēbra corrigan: et rectificent illa alia mēbra. Electuaria 3^m ventositas: et diagalāga: et diaciminū aromaticū ro^m dianisum: et alia hmoi. Singulare remediū ē bibere aquā cū vino: q̄ decocta sunt mastice: et cānella añ. 3. j. Rabi moyses auctoritate Gal.

De egritudinibus

De dolore stomaci.

Dolor stomachi est aciolesca virtutis sensitiue stomaci. s. actio corrupta. Cause eius aut sunt extrinsecæ aut intrinsecæ: si extrinsecæ sunt sex res non nãscæ nõ conuenienter administratæ: rã acre nimis calido: vel nimis frigido: vel cibo: et porri in quãtitate: vel qualitate: vel hora nõ puenienti. Remoueat ille cause: si esset ex cibo venenosio pilosca vomitu si est possibile cuius aqua calida vnã. iij. et sirupo acetofo vnẽ. j. postea exhibe sibi 3. j. cyriace distemperatã cu vino alo. Si vero causa est intrinseca: aut sanguine: aut colica: aut flegma: aut mela: et si sanguis: fiat slobos b^o de basillica: vel de vena cõr: postea da oigestiuũ 2° bu: moremad quẽ sanguis magis appropinquat postea euacua. Si cola sua acuitate facit dolores circa si pör cuomcrepostea da oigestiuũ cum sirupo acetofo: et sirupo de endura: postea da pulpe cassie: vel manne vnẽ. j. reubarbari infusi 3. j. et adde electuarij de psilio 3. j. distepa cũ decoctione recentis cordiali: postea fomenta stomachi cum rosia: myrrhor ab synthio: et mēra bullitis in aqua et vino: et postea colature adde de coraloz rubeoz: mastice: carabe et garosiloz añ. 3. j. et postea fiat inunctione ex similibus Si vero dolor fiat a mēlegmatica qd est vt plurimũ: purget stomachu cũ vnẽ. s. electuarij de hyera: vel cũ 3. j. pillula de hyera: et oigestiuũ ex oximelle simplici cum decoctione absynthij postea purget cum vnẽ. s. electuarij de hyera: et 3. j. electuarij de psilio distepa: et decoctione recentis cordiali: postea fac fomenta: et stomachi cum absynthio: et calamenro bullitis in vino rubeo: et colatis illis adde garosiloz: calami aromatici añ. 3. j. et fiat inunctione stomachi cum oleo de absynthio: et spica añ. vnẽ. j. garosilio: et calamo aromatico: et corallis añ. 3. s. cere quãtum sufficit: Si mē sit mēlica: que faciat doloz. s. pg venenositate: quam facit euacua mām illam: et prius digerat cũ oximelle squindore: et sirupo de pomis. Sãboreg: et cuius aqua buglossi: et melisse: et postea euacua cũ 3. ij. pulueris fenet 2 3 j pferisio hamech: postea fomenta stomachi cum superiori fomentis: et inunge cũ illa inunctione De dolore stomachi ppter fungos malos. Remediũ optimũ est dare vnu cyarbũ olei ad bibendum: vt euomatur cũ hoc remedio audiui multos sanari hoc est remediũ gsal. factũ in syncope: pueniente a cola existente in ore stomachi: qd dicit aut cuomere: aut mollificabit ventrem vt pdeosum mitrat. Ad doloz stomachi et matricis experimentũ mirabile in frangendo ventrefitã et puocãdo mēstrua. facu regie puluerizate 3. j. fumar icinus cum vino alo.

De passionibus intestinum.

Primo de ventreria dicendū. Est autē ventreria fluxus ventris: in quo comēst: ⁊ bibira egrediunt in eisde quātitatibz qualitatibz: in quibz accepta sunt pp debilitatē pventricis: ⁊ inestruuozum superiorū: ⁊ vlcera cop. Notat circa istā mām Voldonius. Q fluxus ventris est multiplex: quidā vocat anastropha: q est velox expulsio cibi p supiora ⁊ qdā vocat carastropha: q est velox cibi expulsio p inferiora: celyrica passio est velox expulsio p supiora: inferiora: cuius cā est humor corruptus i stomacho: cuiq transit ad mēbra: ⁊ iterū reuertit ad stomachū: ⁊ nā subito: ⁊ cū impetu expellit p superiora: ⁊ inferiora: qz sentit pūcturā. ⁊ ventreria est fluxus cibalis:

in quo nā non egit aliquid de quo sit curandū: nec est
facta transfusio ad chilum: nec ad chilū: ⁊ ante re-
pleat expulsiuſ est. 2^a varia est fluxus humoralis sim-
plex: nō facit excretionē. Diffutera est fluxus
humoralis cum sanguine: ⁊ saluo honore Gal. dicit
Gordonius: qz bene pōt apparere fluxus sanguinis
cum lyenteria. ⁊ Benasimon appellat nimia volūtas
afflandi sine effectu ppter incodinationem longao-
nis. Cause estz fluxus aut sunt extrinſecae: aut intrin-
ſecae. Extrinſecae sunt ferrea nō nāles nō conueniētes
ad mixturā: intrinſecae vero aut sunt ppter ſtomachū
⁊ inſectinaut ppter alia mēbra: aut venit a capite:
ſicut in catarro: aut ppter oppilationē meſenterica-
rum: aut venit ab epore mittere ſuper fluxitate ad ſto-
machū: ⁊ inſectina: aut ppter ſplenē: aut matriā: aut
ppter totum coſpus: aut ppter criſim. Si venit a ſto-
māco: ⁊ inſectinis: aut propter malam cōplexionē: ⁊
aut ppter vlcera: ſi propter malam cōplexionē: aut
cum mīa aut ſine mīa: ⁊ aliquid debilitat ptenita ⁊ ſer-
tificat expulſiua: aliquid vtrūqz debilitat: ⁊ cū hoc vtrū-
qz fluxus: ſi ppter malam cōplexionē: aut caliditate
frigida: ſi etiam ppter paralyſim iſtoꝝ mēbroꝝ. ⁊ ſi
ppter vlcera: hoc fit propter humores acutos ſtrin-
gentes ⁊ vlcerantes. Curatio lyenterie. Trias ſunt q̃
curant ſere oēm fluxum in diſſenteria. 1^a eſt coagula-
leporis ⁊ coagulus hedī. 2^a eſt caſeus antiqui ſi de
coquoſt in multo aqua ouleibz: ⁊ poſtea deſiccet ⁊
exhibeat poſtquā ſalſedo bulliendo receſſerit. 3^a eſt
lac vaccini: ſiue ouini: a quo butyr ſuit extractū: ⁊
poſt bullitum. 4^a eſt naſturtiū aſſum: ⁊ exhibet cum
lacte caprariū vbi ferrum igni: ſi fuerit crētū: aut
calculi ſtūiales condētoꝝ. 5^a pōt addi aqua pluuiar-
is: qz facit cito penetrare ad par. 2^a curatio
lyenterie: ſi fit mala cōplexio ſine mīa cū ſolis alterā
tribus curat: ſi cum mīa mundiſcat: ⁊ ſi fuerit cū mīa
frigida mundiſcat cum mirabelana ⁊ Rebulio: ⁊ ſi
fuerit calida cū citrinis: deinde vtrūqz iſto medicamē-
ne ſi cauſa fuerit calida. 2^a boli armenier ſigillatē
coꝝallop: oſium ſandalop: ſumach: berberio: ſeminis
cironioꝝ: ſidie balauſie: gallariacarie: bypoqui-
ſides: myrtilloꝝ: roſop: ſiccaruꝝ: ſanguinis draconis
aū. 3^a puluerizent: ⁊ miſcant cum ſucco plantagi-
nis ⁊ ſucco abyſynthij: ⁊ ſiant troſciſci: ⁊ cum vlnari-
vtrūqz diſtemperet vnu cū lacte caprine: vel ouino bul-
lito: ⁊ cocto: vbi calculi ſtūiales candentes crīnere
fuerint. Si aut cauſa fuerit frigida: fiat iſtud. 2^a anis-
ſi: ciminiaſturtij: aſſari: maſticio: thuris: laudanis
ſtoracia calamitē: ambre: myrrbe: nūc cū cipiſſi ⁊ ſlica-
rum eius aū. 3ª miſcant cum ſucco mētre: ⁊ ſucco
abyſynthij: ſiant troſciſci: exhibeat cū vtro lacte.
Ados in tali fluxu adminiſtramus hunc ſimplicem. 2^a
ſirupi de abyſynthio: ſirupi de mētre aū. 3^a vj. aque
abyſynthij: aque plāraginis aū. vñ. j. ſ. miſcet: ⁊ ſi opus
mundificare: damus hanc medicinā. 2ª diacholico-
nis vñ. 4ª reubarbari in ſba: ⁊ prūdaſ: ⁊ deſ alyſi
coctione cordiali: in q̃ bulliunt mirabelani citri-
ni: ⁊ Rebuli aū. 3^a de leui medicina: ⁊ bñ ſi p̃ciā.

De dysenteria.

Dysenteria est fluxus ventris sanguineus cum
ulceratione & excoziatione intestini. Cause
aut sunt extrinsecæ aut intrinsecæ: de extrinsecis vi-
dendum est sepe: intrinsecæ aut sunt immediatæ: aut re-
mote: si immediatæ: est colla acuta pungens aut fleg-
salis.

salum: aut aliq̃ humor acutus adustus: aut ruprura
venae: vel apertio: vel corrosio: si magis remore: est pp
passiones alioz mēbroz: considera si aliquid mem
brum peccat. Et 2^m diuersificatē causarū diuersi sunt
fluxus: nam quidā est chylosus: cuius causa est oppi
lario mēbraicariū: et quidā est aquosus: et est propter
maliciā stomachi: et quidā est colericus: et est propter cole
ram: et quidā est melicis niger: et est propter meliam: et
quidā albus propter flegma: et quidā sanguineus pp
sanguinē: et quidā virulens sanguineus fetidus pp
corruptionē humorū: et apostemata et ille q̃ assimilaf
frusto carnis est propter sanguinē: et coelationem. Et
dysenteria aliq̃ est in superioribus intestinis: aliq̃
in medijs: et aliq̃ in inferioribus. Curatio: si pericula
ria pueniant. i. si vrina est rubea et grossa fiat flobor
thomia: deinde purget scōz exigentiā humoris: si co
lera est in causa cū mirabolanis citrinis: si fleg^a cum
mirabolanis. Rebulis: si melia cum indis: et fiat deco
ctio cum aqua pluuiali: vbi fuerit oragantū: gummi
arabicū: et vne pisse: purgatio etiā cum reubarbaro:
et diacatholice pueniens est: deinde mundificet vl
cus cum aqua oidei: et oleo rosato p clystere. Adagio
comendat lac capre ab Alexandro. i. facere clystere
cum eo: si in superioribus intestinis sit vlcera: per
ea: que exhibent p os curari ois: sicut cum sirupo tali.
Et sirupi de myrrho: mine citronis: sirupi de r: bees
an. vnc. s. aque plantaginis: portulace an. vnc. j. s. et
exhibeat in auroa: si vero vlcera fuerit in inferior
ribus p clystere ex lacte eures vlcera. Nota q̃ con
gulum lepons cum succo plantaginis sumptū curat
oem fluxum. Gordenius dicit. Clystere forte contra
dysenteria Gordenij. Et succo portulace: succi planta
ginis: succi virge pastoris an. vnc. ij. sumachum myrrbil
lorum copularū: glandiū: accarie: carpebusse alumi
nis vlti an. 3. ij. sepi renū caprarum: viteloz onouz
coctoz an. 3. ij. fiat decoctio in aqua pluuiali: et fiat
clystere. Si aut non possit dormire fiat suppositoū:
quo i inducat formū et pstringat: hoc est magnus re
mediū: dicit Gordenius. Fiat ergo suppositoū de
myrrho: storace calamita: crocorz opio: et succo plan
taginis: et albumine onouz: et faciat q̃ sit solidū: et po
nat per se: vel cum bombee. Aduerte q̃ opū nō trā
scendat quinqz grana: sed incipias porius cū tribus
granis. Nota q̃ triaca multū valet in fluxu euz causa
est frigida: et si cā fuerit calida diarodon tria sandali:
diacironiten: et succatū rosarū et miclera an. vnc. ij.
miscant: et dent. Nota: q̃ ad esue laudar oleū rosatū
rude. i. onfanginū: et dicit: q̃ poratū est potentissimū
remediū ad dysenteriaz: et ad oem fluxum māerum:
q̃ extinetiū inflammationū: pfortariū: inspissariū:
et prohibitiū cursum.

De varia.

Varia est fluxus humorū sine excoiatione. Cu
ratio: pponit vomitus: si nō sponte venerit:
dierec oiera subtilia et conueniente: et ponat in balneo
aque dulcis: et vraf isto cleernario. Et succari rosari
facti ex rosis sicci: tria sandaloz: diacironiten sine
specie^a an. vnc. j. miscant: et si opz purget premisso
digestino sirupo de ribes: sirupo de myrrho: et mina ci
ronioz an. vnc. s. aque plantaginis an. vnc. j. s. misce:
et fiat sirupus: et de sex vicibz: facto clystere ex aqua
oidei lib. j. et oleo rosato vnc. ij. sine sale: purget cum
reubarbaro 3. j. in sba additis mirabolanis citrinis

et Rebulis an. 3. j. in decoctione recentis: et cordiali: die
ra declinet ad frigidum: et sicum: cum aqua ferrara
lymphet vinum: capiat diacironiten ante cibū: vraf
rebus assatis: carnis: et vrafur supricis.

De thenasmon.

Thenasmon est appetitus: et velūras nimia ege
rendi euz modico: aut nullo effectu. Causa bu
ius est: aut dure feces: et squibaloletur qz humor calis
dus est imbibitus in lōgaone: aut humor frigidus est
inuiscatus: aut accidit propter hemoroidas: aut propter
apostemata: aut propter vlcera: aut propter assumptio
nem medicine laxative. Curatio: si fuerit propter cās
extrinsecas: sedeat in balneo aque dulcis calide: et inū
gat postea cum oleo laurino: si fuerit propter apostema
ta: fiat floborb^a de basilica: si fuerit propter humores fri
gidos inuiscatos: sedeat in balneo: vbi calida bullita
sint: vt hysepūs: calamentū: ouganū: anthos: et stica
dos: et postquā exierit: ex illis herbis fiat emplum su
pra et inungat cum oleo laurino: et rutaceo: et castoreo:
si humor fuerit calidus imbibitus: fiant clysteria: et
suppositoia: aut empla: aut vngūta cum rebus frigi
dis acru calidis. Ad ha sunt ista oleum rosatū viola
ruz nenufarinū: salicis: assungia porci recentis: assun
gia gallinē semen couandri: sem. endime: sc. scarioles
se. melonū: iacetū: aqua rosata ex istis fiant pcedera.
Si fuerit propter duritiē fecum fiat clystere mellifica
tū ex malua: bis malua melliloro: camomilla: et ad
dat succus bleie: et hyerapigra: et similia. Remedium
in thenasmon a quacūqz causa fuerit. Et fenugreci
seminis lina malue: bis malue: mellilori: camomille:
summitatū caulū an. vnc. ij. aqua assent: et bulliat in
aqua: et cū spongia intincta in illa aqua: et expressa: et
super locum posita fomentetur: et hoc fiat sepius.

De iliaca.

Iliaca passio est passio intestinoz graciliū cum
constipatione vetricis: et frequēti v: miruz dolo
re vehemēti: tanquā si intestina terebello perforent.
Nota circa istam mām q̃ colica: et iliaca conueniunt
in causis: et signis: et pnosticatione: et curatione: et euz
hoc dñt in eo: q̃ dolor in iliaca est maior: et citius
interficat propter sensibilitatē intestinoz. 2° dñt: qm̃
dolor in iliaca est magis deambulatorius versus dex
trum: et sinistrum. 3° differunt: qm̃ iliaca magis pue
nit ab aere pestilentiali. 4° differunt: qm̃ iliaca ma
gis ab vmbilico superius caput: et colica vero deorsū.
quinto dñt: qm̃ colica magis remediā ex clysteri
bus iliaca vero ex hōtque accipiuntur per superius:
et dñt ista a dolore renū: qm̃ dolor renū est magis
fixus in vno loco: et quierus: et maior circa posteriora:
et anchas: et cruras: et cū hoc partū alleuat cū clysteris
sicut vna colica: et discernit p ea: que apparent in
vrina. Cause alie extrinsecas sicut res nō nāles indebi
te administrare: intrinsece vero aut sunt pp intestina
aut propter alia mēbra: aut propter apost^a epatis: aut
mēbraicariū: aut propter apostemata renū: aut vesice.
Si propter intestina est propter 7^m causas p^a est propter
apostemata vlioz calidū: aut frigidū. 2^a causa est
humor calidus imbibitus. 3^a causa est humor frigidus
inuiscatus. 4^a debilitas virtutis sensitiue intestinoz:
et debilitas expulsiue. 5^a ventricis grossa inclusa. 6^a
fec indurata in intestinis. 7^a vermes inuoluti in inte
stinis: et breuiter oē: quod claudit: et oppilat intestina.
Curatio: p mitigacione doloris fomentet locus cum

De egritudinibus

aqua decoctionis camomille milij: et salis: deinde inu-
ge cum pinguedine galline: opio: et castoreo: deinde
curef causa morbi: si apost: calidum: fiat floborb: de ba-
silica: si virtus: et eas plerit: postea curef apostema
cuz emplis: et alijs rebus convenientibus: et def oige-
stium pueniens: postea medicina pueniens: si apo-
stema fuerit frigidum: curef cum emplis: et purget cor-
pus. Si ppter humores inuiscates: digere cu oximel-
le: postea purga cum diafinicone: fac clystera carmi-
narina: et fac fomentu anodinu: et si op3 ponaf in bal-
neo anodino. Si ppter feces induratas: fiat clystere
moistificatiu: et carminatiu: et si no sufficit: ponaf in
balneo de oleo: qd est mirabile in isto casu. Si ppter
cibaria stipica def cassia fistula: et manna resoluta in
vino. Si pp venena: fiat vomitus cu aqua turbitb: et
raphani: deinde def tyriaca: et corpore moistificato
apocymen resoluta cu camomilla: aniso: rutba: et
vino: et similibus in illa ca. Si ppter apostema fieri
floborb: Si ppter humores fiat balneu anodinu. Si
propter feces induratas fiat balneu olei. Si ppter
vtruq3 def ma galli preparatu taliter: vt educat. Si
propter venenum: fiat vomitus: postea def tyriaca.

De colica.

Colica est passio penultimi intestini: qd colon
appellat cum difficultate exitus stercoreis per
inferiora cum dolore magno: et punctura. Hora circa
itani mam q3 intestinum no sit nisi vnum prinu:
nihil minus 2^m sui resolutione: et plicatione: et grossi-
tatem: et subtilitate diuersa nomina sortitur: ira q3 p^m
vicif duodenum. 2^m ieiunij. 3^m longum: et gracile: seu
ilion: et ibi causaf illa ca passio. 4^m orobus: siue mo-
noculus. 5^m colon: et ibi causaf colica passio. 6^m vocaf
longaen. Causae extrinsece sunt sex res: no nales inde-
bite administrare. Intrinsece vero sunt: aut mala co-
plexio calida resolutio pres subtilis: aut mala co-
plexio frigida: aut nimia siccitas corrugans: aut humidi-
tas viscosa: aut humor calidus imbibitus in sba inte-
stini: aut mixtus cu humore grosso: et viscoso: aut apo-
stema aut feces induratae: aut fit ex passionibus mem-
broz ppinquoz: sicut renes: viscosi: et hmoi. Hora: q
hic dolor pot puenire a vtrofite: et pot puenire
a punctura humoris colici: distinctio fit rone modi
doloris. Curatio: q3 hmoi egritudines dolorose sunt
multu periculose: ideo circa curationes huius multi
canones sunt ponendi. Si nimis: si accitua sunt mul-
tum intensa: mitiget cum anodino: et resolutiu: et
finalr euz narcotico: scds canon narcotica no appo-
nant nisi in magna necessitate: et administrantur in
parua quantitate: et sint bene repressa: et modico tepo-
re movent. Fertina canon: nullo modo poter aqua fri-
gidamnece aliquam aquam: quaro magis est possibile.
quartus no satisfiat sitis: poter quaro minus erit
possibile: quintus: si dolor est ex mala pplexione: vraf
alteratiu: taz in cibis: q3 in medicinalibus: si fuerit
mala co-plexio euz ma: euacuet prius mam peccantem.
sexus: a p^m applicent calefactua: et resolutina debi-
lia: et paulatim fiat ascensu ad fortiora: et si dolor au-
gmetaf a calefactorio: statim dimittat. Septimus ca-
sus: si fuerit ventrositas sola calefactoria applicent: si
fuerit cum ma digerat prius: postea euacuet: si fuerit
cum stercoibz duris: moistificet cum clysteri: et eu-
acuet: deinde ad calefactoria balnea puerant. Octauus
casus: cum calefactoria applicant: pferet epari ne

calefactioe resoluaf. nonus: pfortef cerebri ex vncio
ne olei rosati ne ledaf ex ascensione vapo: decimus.
Assurice piderationis est: q3 in ol agibili quato mi-
nus poteris medicina laxatiua exhibeas. Ipsi colit-
ca in retentione fecum: que est ca oppilationis: vbi p-
clystera no educant: que sint lenitua: et p exhibita p-
os: vt per terbenina exhibita per os: et alia lenitua:
vt brodu galli: optimum remediū est balneu olei
in quo sedere os: et hoc manet: et sero: hoc curant ducē
Laurentiū de medicis: et multos alios. Curatio fit a
quibusda cum medicina a tota specie pferentibus:
sicut est sterens lupinus: quod quoricuq3 sumit cu-
rat colicā: sicut sterens caninu curat squinantia: di-
stetperet igit sterens cu vino bono: et misceat euz mel-
le: et exhibeat. Deinde gra synthomaris fomentef euz
aqua decoctionis malue: violari: nenifaris: corian-
drordei: papaueris albi: si ea fuerit calida: et deinde
fiat sacellatio cu millio: et surfure torrefactis: et sine li-
quore: et si ea fuerit frigida saccellet cum aqua deco-
ctionis camomille: melliorianthos: sicca dos: anise:
cimini: et rutbe. Si fuerit propter apostema fiat flo-
borb: de basilica premisso clysteri: deinde digerat ma
cum sirupo frigido: et postea purget euz cassia: et man-
na. vnc. j. tamarindis vnc. s. electuarij psili j. s. Et si
fuerit ex mala co-plexione calida: alteret locus ex co-
trarijs: et si fuerit euz ma: digerat: et purget: et si fuerit
apostema frigidum: curetur cum emplis: et digeratur
ma: et euacuetur: et si fuerit pellicanus: def brodu gal-
li loco medicine: et sic de alijs.

De myrachia.

Myrachia est passio hypocudriaca cu frigidita-
te accituum. Hora: q3 myrach est quidā pāni-
culus supra intestina: sicut syphach et alteritua: q3 pā-
niculo myrach accidunt morbi psmiles: officiales
eas. hec Gordonus. Sundinus in anath dicit: q3
aqua hydropicoz pntet inter zirbum adipinu: et sy-
phach. Myrach aut coponit ex sex rebus. p^m et curis.
scda pinguedo sub cute. 3^a pāniculus ppositus ex car-
ne: et nervis. 4^a sunt corde. 5^a sunt muscoli. 6^a est sy-
phach: qui est pāniculus subtilissimus valde durus:
regens intestina: no rī immediate: q3 mediat zirbus
adipinus q3 rete regens intestina immediate: et et
stomacu. Moderni pordant euz Sundinus: q3 dicit:
q3 Gordoni? improprie accipit myrach p zirbo adi-
pino: et sic aqua hydropici pntet inter myrach: et sy-
phach. i. inter zirbum adipinu: et syphach. Est alia
dubitatio a qua ea puenient passio myrachia: q3 v-
t ex vna pte: q3 passio myrachia fit vna species melie: et
pntet dependet ab humore melico: ex alia parte v-
t q3 passio myrachia pueniat a ventrositate: que larer in
hypocudrij: et ppterea post tractatu d colica tractat
de myrachia. Rndet q3 passio myrachia pot accipi
dupl. s. et p specie melie: et p dolore existente in hypo-
cundrij ex ventrositate causato ab humore melico: q
est in myrach: capiendū myrach p zirbo adipino: q3
ibi sunt multe vene meseraice: in quibus est humor
melicus: quāvis Nicolus dicit: q3 dicif melia myra-
chia: no q3 fit in myrach: capiendū myrach p pntet
q3 est sub myrach: q3 zirbus adipinus: in quo est hu-
mor melicus: est sub myrach capiendū p pue myrach.
Et huius passionis. s. doloris ex ventrositate est ran-
quam a causa immediata: et ex humore melico est ca-
quā a causa mediata. Curatio fit principalr euz q3
que

*sic lo. de
Anamira*

que euacuare humores melancolicos: sic et cum his que resoluunt ventositates tam cum clysteribus quam cum formula sup hypochondria: et cum iniectionibus: et emplis.

De vermibus.

De Erme: et serpente: et scarabei gignant ex putredine in corpore humano: sic gignant extra in mundo. Cause vermium sunt illae: et quibus gignant humores flegmatici: quoniam ex sanguine non gignant: nec ex colera: nec ex melancolia: et ideo fructus maxime: et casus: et res viscosae gignant humores crudos: qui putrescent: et sic gignant vermes: et in superioribus intestinis gignant vermes longi: et rotundi: et vocantur lumbrici: si vero gignant in longaone sunt parui: et rotundi: sicut qui gignant in casco: in intestinis vero medijs gignant curti: et lati: et appellantur ascari: de causis curvabitur: quod idem est. Curatio: impuritas recrementis regimur: ut non gignat flegma: deinde digeratur materia cum oximelle diuretica: et purgetur cum hyerapigris aqua cum agarico: deinde si materia princeps in superioribus densa portiones per os: et si in inferioribus hiant suppositoria: et clysteria: et si in medijs: fiat utriusque. Erme interfectus: hoc modo: de lacte ad porandum subob: vel tribus diebus: et post in illa hora de acetum: vel aliquod amarum cum lacte: sicut aloes vel mel cum aloes: et velociter interfectus: vel de cur semine centaureae: et coctus sit sic: de semine gedoaria ad porandum cum brodio: vel vino: et proculdubio interfectus eos. Munc deas limatura coram cerui cum vino: et interfectus eos.

De passionibus ani de fluxu sanguinis ex hemorrhoidibus.

Passiones ani quarum est de pueri sunt decem: sicut hemorrhoides: apothecae: condilomata: attrices: fistulae: raga die: paralisis fistulae puritatis: et exitus ani. Hemorrhoides est fluxus sanguinis per venas: qui sunt in ano. Raga: quia vena chyli precluditur quibus venis: qui multiplicatur usque ad circuitum naturae: qui replent sanguine melancolicos: et apertus venter: et fluxus sanguinis: et talis fluxus appellatur fluxus hemorrhoidarum: et qui fluxus est rempatus solutus a multis egritudinibus melancolicis: et si fluxus ultra temperantur sunt et hydropis: et prius: cognoscitur si fluxus sit rempatus quoniam alienari: e contra: si grauat. Cause alie sunt extrinsece: sic acceptio medicinarum laxativarum acutarum: si intrinsece sunt sicut humores multiplicati: qui replent venas: et rumpunt: et diuersis species inueniuntur: quod quedam sunt de sanguine: et vocantur vices: qui sunt ad modum vire ruber: et quedam sunt de sanguine colico: et vocantur morales: qui sunt ad modum mori cum incipit rubescere: et quedam sunt de humore melancolico: qui sunt ad modum veruce: et ideo verucalae dunt: et sunt ad modum papille mamillae: et alie sunt de materia gmarica ad modum vesice albe: et vesicales dicuntur: et ille raro accit. Curatio attendit circa tria: quod sunt necessaria: primum si nimis fluxus: qui restringant: secundo si restringant preter solitum: qui aperiant: tertium si ad ista se qualis magnus dolor: qui mittat. Quatuor ad primum si nimis fluxus: fiat sibiobor de basilica: deinde mundificet corpus cum castia fistula et ramarindis: et si colera cum mirabolanis cirriniis: si melancolia cum indio: et si flegma cum hebulis: et oia illa parent: sic opus: deinde ponatur vtroque cum scarificatio intra spatulas: deinde ponatur unguentum restrictum super anum. Et accit: mastice: thuris: sanguinis draconis: ele araneae: pilos leporis minutissime incisos: glutinis piscis: glutinis carpis:

cariorum: gallarum: sumach: myrtillorum an 3. j. fiat unguentum et desuper ponatur: et si aptio fuerit ista anus: fiat stictus: et incingatur: et si tromittatur: cum cautela cum stringantur ita: ut vna remaneat aperta: et hoc potest fieri sic: pistentur ficus cum aloes: et ponamus super illam: quam volumus aperta. Item vras trociscos de karabe vel in pillulis: vel in forma electuarii. Quatuor ad secundum si nimis restricte fuerint: fluxus precesserit antiquus: apertus sunt vene: sicut neui fluxum restrictum non opus aperire. Tunc primum fiat sibiobor de sappena: deinde mundificet corpus de casta frigida: vel calida secundum quod est: postea fomitetur: et sedeat in aqua: vbi ista fuerint decocta. scilicet prassum: origanum: calamitum: porri: blete: et filia: deinde intingantur cum oleo amygdalarum: vel cum aliquo felle: vel cum lacte ficus: vel fiat emplum de stercore colubino: vel fiat unguentum: et si fuerint intus: fiat stictus: illinatur: et intromittatur. Si autem hemorrhoides esset magnificata potest remoueri: cum nouacula: vel cum aliqua medicina caustica: sicut calx vitia: atramentum: vitreolum: auripigmentum: vel scindas paulatim cum pilo caude equine: vel cum canteris: cum ferro calido: et tunc restauratorum relinquitur. Quatuor ad tertium si dolor sit magnus mittitur sic: sedeat in aqua decoctio nis camomille: melliloti: rosarum: coziandri: papaueris: deinde intingatur cum oleo rosato: et oleo amygdalarum dulcium cum medulla cervi: et vituli: et sepo hircino rectis: et cum pinguedine anatis: et galline. Item aliud: quod sedet dolore hemorrhoidarum. Et cum panis: et coquatur inter panes: postea pistetur cum sepo hircino: et incorporetur: et fiat emplum: et desuper ponatur: et de quod apud hemorrhoidibus multum valet. Si autem dolor sit in intestinis: poretur mucilago psyllii cum sirupo rosato: et ex istis eisdem cum oleo rosato: et albumine oui: et dragaco: et gummi arabico fiat emplum: et intelligitur ista localia appropinquare debere postquam corpus est mundificatum cum sibiobor et farnaria. Item radix lilij decocta: et pistata cum oleo myrrino desuper posita multum valet: lana succida cum oleo rosato desuper posita multum valet: sicut oia glon desuper posita cum modico opio: et croco sedat dolore hemorrhoidarum. Ad dolore hemorrhoidarum: et herbe scrophularie. fradice: terre casae: et cum strucco porci fac unguentum et intinge: si vero intus sunt fac stictum ex herbis illa singulo mane: et remouebit dolore. Ad idem efficacius. Et herbe: que dicitur querciola: et coque in oleo: et cum in illo inunge hemorrhoidas: et miraberis: experitur in Dego hispano. Ad idem. Et olei rosati 3. j. butyri 3. j. croci: opij angrana. v. hoc optimum est: et nobis familiare.

De apostemate ani. In primis purgetur corpus: et diera: et regimen conueniens administretur post hoc fiat tale remedium in calido apostemate decoquantur lentes: et terantur cum rosas: et solijs solaris: et oleo rosato: et draganto: et fiat emplastrum: deinde fiat istud. Et vitellum oui decoctum: et pistetur cum diadragaco: sirupo rosato: et oleo rosato: et fiat emplastrum: et si materia esset apponantur ista semen lini: fenu greci: gummi arabicum: folia caulium: oleum de camomilla: et similia: et est intelligendum in apostematibus ani ante tempus rumpi: et aperiri: et mundificari: et ne profundentur: timendum esset de fistula.

De condilomatibus: et attrices. Condilomata: et attrices sunt quedam excrecentie circa anum panniculose molles: rugate: et quando sunt plene: et inflare appellantur: et quando sunt vacue appellantur attrices: que per curationem restaurantibus relinque-

De egritudinibus

De ficu. Ficus sunt quedam excreſcente ad modum ficus habentes quedam grana alba minutatim quorum curationem reſtaurantibus relinque.

De ragadijs. Ragadie ſunt apertiones venarum que ſunt in ano doloroſe ſine tumore: et p^o differunt ab hemorrhoidibus: quia apertio hemorrhoidum eſt cum tumore. p^o de ragadijs poſſumus intelligere vlceras: figuras: et p^o ſimiles ſoluriōes prunatas doloroſas: et hoc of: quia curatio iſtorum pot eſt una. Cauſe iſtorum ſunt ſex dura: ſicca: ſcindens illas partes: aut apoſt^o calidū: aut fluxus hemorrhoidarum: aut glibet fluxus. Curatio: p^o ſuppoſito: quia corpus ſit bene purgatum: et ſit in bono regimine. Ad particularia veniſſe dicimus: quia ſi vlceras ſuerint humida: aquoſa: virulenta quaſi ſanioſa: tunc fiat tale vnguentū. Et litargyrū et .s. cabinie auri: et argēri: ceruſe lori: aloes lori: maſticie: rburis: ſarcocollis: oſtrearū: gallarū: pſidie: balauſtie: mumi: boli arme ni an^o .j. pulueriſent et p^o ſciant cum oleo roſato: et fiat vnguentū: et inuagaſ quoridie bis: aut ter: et laueſ cum vino puro calido: et modico melle. Si aut iſte ſignis ſacere fuerint ex nimia ſiccitate: fiat tale vnguentū. Et medulle ceruicū: et viruli: et medulle q^o eſt in maxilla porci: et aſſungie gallinaceas: et anatis: et butyri ſine ſale: olei ſiſa: mini: olei amygdalarū: pulueriſe: olei myrrini: olei de papauere an^o .j. aloes: et litargyrū: et cabinie an^o .j. cere noue quantum ſufficit: et fiat vnguentum: et pot eſt addi farina grani.

De paralifi.

Paraliſis ani d^o exitus ani: ſive egōnis inſolūria. Cauſe aut ſunt aut extrinſecce: aut intrinſecce: extrinſecce ſunt ſeſſio ſup lapidē frigidū: aut in aqua frigidat aut caſus: aut p^ocuſſio ſup ſpinā doſti: aut inciſio locortoy: et neruoy: et tunc venit ſubito: et eſt incurabilis: vii hemorrhoides aliqui incaute p^oſcindunt: aliqui pp vnguenta frigida: et ſiſa. Cauſe aut intrinſecce: et plurimū ſunt pp malā cōplexionē frigidā: et humidā: et humor ſlegmaticus imbibitus: et lacertis longaeonis aliqui eſt cā: et tunc eſt p^ocurra: et mordicatio: et arſura. Curatio: ſi cā fuerit frigida: ſedeat in aqua: vbi ſine menta: ſalua: calamētū: coſtus: abſynthiū: ſaluina: ſquināriū: poſtea inuagaſ cum oleo d^o nucis cipeſſis: et ſpica: et cardo: et coſto: et euſorbio: et mō fiat vnu: mō aliud: et ſic p^o inueſ donec ſit curatus. Si aut talis paſſio fuerit a cā cala: ſedeat in aq^o vbi roſe: pſidie: balauſtie: mirtille: et acerū bulliant: poſtea inuagaſ cum oleo ro^o: et myrrino: et poſſent appoi aliq^o cala: ſic coſtus.

De exitu ani. Zongaon egredit aliqui pp apoſt^o mata: et tunc prius curent illa: aliqui egredit pp nimias cōpreſſionē: aliqui pp molliſicationē: ſicut i pueris: et curatio in exitu longaeonis pp molliſicationē ſit: vbi ſit coſtus: hypogſtidio: balauſtie: nux cipeſſis: euſorbii: et pulpa colloquintide: et bulliāt: deſide vngaſ in reſtinū cum oleo laurino: deinde aſpagaſ ſupra puluis. Et myrrhe: mumi: nucis cipeſſis: maſticie: rburis: gallarū: ſumach an^o. fiat puluis: et inſromitatur.

De puritu ani. Quidā puritus ſit pp vermes: et cureſ vt dictū eſt. Quidā ſit ppter vlceras: et cureſ vt dictū eſt: et q^o ſit pp humores acutos: et tunc mureſ dieta: et regimen oppoſitū: et euaporentur mēbra imbibita: et fiat ſuppoſiticia ſedatiua doloris: et fiat ſicut dictum eſt in capitulo de rheuſmone.

De fiſtula. Fiſtula aliqui oriſt ano pp apoſt^o et hemorrhoides: et ſiſa: aliqui pſindat ſe mētrū: aliqui pay: et quāto plus ſe pſindat tāto d^oerius: et aliqui pſorat in reſtinū: et diſcernit: quia ſecce exiit p fiſtula: et ſanus

p foramē ani: aliqui pſumit magnā p^o lacertū: q^o diſcernit: quia ſtercus exiit inuolūtariē: et ſi digiſtus intro mittat in anū nō pōt bñ pſtrungi vndiq^o: pſunditas fiſtule diſcernit: quia pbat cū cenra occupata. Curatio: ſcias: quia q^o fiſtula penetraverit in reſtinū: et veſicam: oſo in curabilis eſt: et ſi eſt curabilis: canēda eſt valde a lacerto: et curabilis nō pōt curari: niſi viſcopiaſ loca vſq^o ad pſundū vel cū ferro: vel cū alijs medicaminibus: vt locus bene mundificet: et paulatim caro regeneret: deinde reſtauratonibus cura relinquitur.

De paſſionibus epatis ſplenis: renum: et vchiſce.

De mala cōplexione epatis. Epas eſt p^o p^o in gitione humay et medicos: et pōt pati oſa morboſa ſic alia mēbra. ſ. morboſa pſiles: officiales: et cōces: p^o q^o de morboſis pſilibus dicēdū eſt: parit q^o malā cōplexionē cala: frigidā: ſiccā: et humidā. Si malā cōplexionē cala: parit. cā ſunt ſex res nō nāles in cōducione adminiſtrare: ſ. aer: cib^o: et portus: morus: et q^o et ſic de alijs. Signa mala cōplexio: vel ſumunt a ſbalſ inherētib^o: vel a neceſſario p^oribus: neceſſario p^oribus ſunt opōnes: et caſus: et caſus d^o de q^o ſitate murata: et exiit muratoſ in mēbris in reſtinis non pōt ſumi ſigna a ſbalſ inherētib^o: ſ. loco illius ſumunt ex inuagaſ cib^o: et nocētib^o: ſi cala inuag^o: eſt mala cōplexio frigida: et ſi frigida inuag^o: eſt mala cōplexio cala. Ex opōnib^o vero viralib^o: pulſus veloc^o: et frequēſ eſt ſignū male cōplexionis cale: et tardus: et rarus. Et opōnib^o nāl^o ſ. ſic eſt ſignū cōplexionis calide epatis: p^oriatio ſi ris eſt ſignū cōplexionis frigide. Ex opōnib^o aſalib^o virgilie ſunt ſignū calitatis: et ſemnuſ ſignū frigiditatis epatis. Ab exercitiib^o: p^o vrinā: vrina tincta i cōplexione cala epatis: in frigida eſt diſcolorata: ſecce ſunt coſice in cala cōplexione epatis: ſi frigida ſunt ſlegmatice. Eoſ mutus i cōplexione cala epatis eſt coſicus: in frigida eſt ſlegmaticus q^o ſitas murata i cōplexione cala: color viridius: vel rubens i facie: ſi frigida diſcoloratio. Curatio male cōplexionis cale ſine mē epatis ſit cū ſolis alterati b^o. ſ. cibis: et portib^o: et ſil^o b^o: vras p^ois piſcib^o: q^o meſis de ags mūd^ois: aut pullis: vel bedis: vino puo cū mul tra aqua: et p^o dianſ oſa cū acetos: et aqua roſata vras lactuca: endiuiā: vras electiue ſucaro roſato triaſan dalis: diadragato: diaroden abbaris. Et pōt vti oxi zachara: et ſirupo violato. Si vō ſit mala cōplexio cū mē deſ oigeltiū fortius. Et acetos ſimplicio: vlorizacha re: ſirupi de endiuiā an^o .j. cū aqua lupuloy: nenu faris: et epatice an^o vnc. j. miſce p^o vna vice: poſtea deſ medicina cum caſſia fiſtula: et ramarindis an^o vnc. j. et recubarbaro .j. et electuario de pſilio .j. diſt^o pa cū decoctioe cordiali: et recti. Si vō ſi mala cōplexio frigida ſine mē: curatio eſt cū ſolis alterati b^ois: vras vuis paſſis: auellāis aſſis: et amygdalis: electuarijs calidius: vt diagalaga: diabra: diatib^o cū muſcho: diani ſor: et hmd^ois: vngaſ cū oleo d^o abſynthio: d^o ſpica: d^o coſto: et oleo amygdalarū amara: et nota: quia i diſerſa ſi frigida ſemp cū calis debet poni aliq^o frigida: et eſt in calida cū frigidis ponant aliq^o cala. Si diſerſa ſuerit cū mē vras ſirupo d^o abſynthio cū decoctioe abſynthiū ſirupo d^o eupatorio: ſir^o diaroden: ſir^o de bi an^o ſis: mel le roſato co^o oximelle ſimp^o oximelle ſollitico cū ags ap^o ſenniculi: capilloz veni. euparoy: et ſil^o b^o. Dige ſta mē purget cū agarico: vlturbib^o: et hmd^ois. ſ. cū decoctioe .j. agarici: et .j. ſaliſg^o me: et diſt^o m^o cū vnc. ij. decoctiois co^o .j. anisoy: et ſenniculi: et paſſulas rū et ligritice: et adde poſtea vnc. j. caſſie: et .j. electuarij de

q̄ de p̄silio: et oīa sūt aliq̄nē versis calidam: et co-
quantur carnes cū modico piperis: vel cinamomi:
et vinum sit: atq̄ualiter potens parum lympharum.

De oppilatione epatis.

Oppilatio epatis ē obstructio siue coartatio: seu
clausio venarū: q̄ sunt in epate: seu p̄tor: et fo-
raminū: que sunt in sba eius. Causē alie sunt extrin-
sece: et alie intrinsece: extrinsece maxie sunt ex cibis
assumptis: sicut: siue grossis: vt fungis: et siliis: in-
trinsece vero: aut sunt pp epat: aut pp alia mēbra: si
pp̄ter epat est: aut q̄ vene sunt stricte a natiuitate:
vel pp̄ter aliq̄d de malis cōplexionibus debilitati-
bus digestiua: quare multa sup̄flua ibi coadunantur:
aut pp debilitatē virtutis expulsiue: vel pp malam
qualitatē humorū: siue rōne multitudinis: vt flegma
rōne frigiditatis: et quantitatē: et grossitū: et viscosita-
tis: et melacolia rōne grossitū: et quantitatē: et rōne
ventositatis: aliq̄ rōne apostematū. Si pp membri
vicinā: aut q̄ chylū sellis nō mūdificat: aut splen
non depurat: aut pp retentionē mētrū: aut ho-
morū: et dard: aut pp mēbra mūdila. Signa primū
est malus color: facit: vrinā tenuis: grauias in parte
dextra: et difficultas anhelitus. Curatio: si fuerit oppi-
latio pp causas extrinsecas: abscindant cāse: et p̄tra-
rius ad tēperatē reducant. Si fuerit pp passiones aliō
rum mēbrū: curent: si fuerit pp stricūrā nālem ve-
narū: de fribus subtilis in parua quantitate: quare
ter: vel quater in die cibet: si fuerit in parte inferiori
epatis: dens p̄uocantia venrē: et si in superiori: dens
p̄uocācia vrinā: medicinalia ergo subtilia: et aper-
ientia dens. In oppilatione antiquata cōperit flobor-
thomia de basilica: et si fuerit pp obstructiōē venarū:
dens ea: que humectant: sicut lac: et nora istud: et dige-
ratur mēbra oppilā siue calida: siue frigida fuerit: et oi-
gesta purget: calida cum infusione reubarbari: et fri-
gida cum decoctione agarici: et adde vtriq; medicine
3. j. electuarij de p̄silio: vel diaphaniconia.

De debilitate epatis.

Debilitas epatis est dispositio: q̄ de facili ledit a
quocūq; Causē: si cā fuerit manifesta: sic apo-
stema: aut fluxus: aut siliā: curent illa: sicut opy: si ve-
ro causa nō est manifesta: sed vt declinare ad calidita-
tem: curet sicut mala cōplexio: calida: si vero vt decli-
nare ad frigiditatē: curet sic mala cōplexio frigida:
q̄ debilitas mēbrū non est nisi mala cōplexio mēbrū.

De dolore epatis.

Dolorepatis est actio corrupta virtutis sensiti-
ue: sed cū epat nō habeat virtutē sensibīlē: ideo
per se nō patit̄ dolorē: s; rōne p̄siliū: cui applicat.
Curatio: fiat purgatio: et vtrāq; bono regimine: deinde
si cā vergit ad calidū: epibimet cū reb^o frigidia: et si
cā vergit ad frigidū: epibimet cū reb^o calis. Secretū
Auenzoar. olei de virellis ononum: olei de nucē an
vnc. s. et iunge locū epatis: et valet l̄ q̄cūq; dolore ei^o.

De apostemate epatis.

Apostema est tumor: p̄ter naturā: hoc aut apo-
stema: aut est in scima epatis: aut in gibbo: aut
in lacerto circa epat: et quoddā humorosus: et quod-
dam v̄rosus: et quoddā terminat in sensibīlē: et quod-
dam ad saniet: et quoddā aduritē. Causē apostema-
tum: aut sunt exteriores: aut interiores: si exteriores
causa: et p̄silio: si interiores crapula: et indigō stoma-
ci debilitas digestiue epatis: aggregatio humorū in

epate: malicia mūdificatiōis chylis: et splenis et renis:
et intestinoz. Curatio: in p̄n^o debet poni repensiuā:
potissime in calido: in augmēto cū repensiuis resolu-
tiua: et in statu resolutiue: et in declinatōe mūdifica-
tiue. Nota: q̄ nō debemus applicare l̄ apost^o epatis
nimis frigida: et stiprica: q̄ cito in duritiē p̄uocaret
et veniret in hydropisim: nec nimis resolutiua: nec
mollificatiua: q̄ sequef̄ morē: vt dicit Gal. x^o de in-
genio: nec nimis strictiua v̄tris: q̄ retentiō fecit est
multū nocua: nec nimis laxatiua: q̄ fluxus est nocu-
uus: nec cū est scima debet poni diurectica: s; trahat
mā versus intestina: et cū est in gibbo debet dari diu-
rectica vrinā p̄uocādo: et cognoscat q̄ est in scima: q̄
nō affellat: nisi cū difficultate: et cū grauedine: et si est
in gibbo nō p̄t vrinare. Iis similia: In apostema-
te calido p̄^o fiat floborb^o de basilica: et si non inueniat
de media: deinde apponant repensiuā sup̄ regiones
epatis: si est in p̄n^o et vtrāq; isto sirupo. Et acerosi simpli-
cis sirupi de endina: mellis rosati celati assone. s. aq̄
lupulorū: et buglossi an vnc. j. s. vel da hume sirupum.
Et acerosi simplis sirupi violatū: orizachare an vnc. s.
cum aq̄ dictis: et cū apost^o venit ad vugmentū adde
resolutiua: postea purga cū cassia: et reubarbaro: et si
apostema sit in gibbo multiplica diurecticas in dieta
vero abstineat a carnib^o: et v̄nos et vtrāq; p̄p̄sana: et pa-
narellis. Si vero apost^o sit frigidum in p̄n^o velociter
succurrēdd est: q̄ cū p̄siliū: est nō recipit curatio-
nem: et ponat sup̄ra emplastrum de melliloro: et in p̄i-
mis teneat v̄nē lauis cum suppositiōis et clysterijs
lenitius: et cū cassia siliū: deinde apponat diu-
glon sup̄ epat: postea vtrāq; sirupo apitudo: et empl^o parum
mollificatiuo: et parum resolutiū: et materia digesta
purgetur cum decoctione agarici: et cassia siliū.

De fluxu sanguinis ab epate.

Fluxus sanguinis ab epate est pp quatuor cau-
sas in ḡnali. sicut pp apost^o: et tunc est cū febice
et exi simul sanguis cū sanie: et putredine: aut sit pp
debilitatē virtutis digestiue: et tunc est sic lotura car-
nis: aut est pp oppilationē: et tunc est sanguis niger:
et coagulatus: aut pp opōnē venarū: et tunc est clarus:
et venit subito: et si pp venas triplis: aut q̄ vena fracta
est: et tunc est i multa quantitate: et nō cessat: et of rixis:
aut ofificia venarū apra sunt: et tunc sit multus: s; ces-
set: et of anatomias: aut est q̄ v̄ne residant illi san-
guinē: et of diabrosis: et est paucus: et subtilis: vt v̄sus.
Istis fracturam: sudat q̄ diabrosis: Ana-
stomasis ora ferat: sic omnis scissio v̄ne.
Aut tumor in causa est: aut virtus debilis: aut res.
Oppilans venas: aut est apertio v̄ne.
Curatio: si sit propter apertionem v̄ne: fiat floborb^o
de vtrāq; epatica: deinde applicent v̄trosc in spatu-
lis cū scarificatiōe: et iniungat dieta sanguinis inaros-
sarina: sic iumbe: rufus: panici: l̄reo sine corice p̄ma
aqua abietis: vna cocta in lacte: lac coctū: et siliū. No-
ta: q̄ oīs fluxus p̄t reduci ad duas cāse: aut ad causas
calis: aut frigidā: et si cā est cala cū medicaminib^o fri-
gidis inuā: et extra curari p̄t: et si cā frigida: et curet
cū calis. Medicinalia frigida sūt bel^o armenus: terra
sigillata: sanguis drac. hyegstides: accaria: pfidia:
balanthe: myrtillina: berberis: rose: sandali: plātago
virga pastoris: sem. acerosi: bedegar: galie: et siliū cū
pancis calis stipricis. Medicinalia cala sunt mastix
resus: storax: calamita: ambra: nux: cypressi: folia eius:

De egritudinibus

garosili: anisum affum: cinamomū affum: nasturtiū
affum. Nota medicamentū: qd̄ indifferēter curat oēm
fluxū. dicit Bordonius si curari o: supposita cōperē
tēdicta: et q̄ corpus sit mundificatū. Et spodi: rasura
eboris: an vnc. j. aluminis scissi: seminis caulis an
vnc. s. rosarū rubearū: margaritarū: coralloy alboz:
et rubroz: sanguinis draconis: mustacelle. Karabe:
sandaloy: ambre: squille an j. cōficiat cum sirupo
myrtino: et hanc troscisci: et cū vti volucris: bent di
stempari cū lacte cocto: valet principalr istud medi
camentū fluxū sanguinis epatici: et secundario fluxū
maticū: et psequens valet in omni fluxu: nisi fluxus
esset pp oppilationē: et tunc valet oppilationē remo
ta: et corpore mundificato: ut dictum est.

De hydropis.

Hydropsis ē error virtutis vniū in toto cor
pore sequens mutationē virtutis digestiue in
epate: et hydrops est error virtutis digestiue in epate.
Iste quo nota circa istā materiā: q̄ virtus digestiua
triplici disposicione mensurat: qm̄ primo nutrimen
tum dissimulat. scđo vniū. tertio assimilāt: cum desi
cit dissimulatio causat macies: et si deficiat vniū cau
satur hydrops: et si deficiat assimilatio causat lepra: hec
sunt q̄ legunt a Gal. in lib. suo de virtutibus nālīb.
Cum ergo nutrimētū non pōt pfecte vniū: et solidari
tunc tumescit mēbra: inflat: et tunc causat vera
hydrops: q̄ hypofarcha appellat: hypofarcha tñ non
est sine epatis passione: et iō qm̄cumq; facies est tumi
da: seu inflata: vel pectus versus diaphragma: vel sto
macus: vel matrix: vel manus: vel pedes: nihilominus
tñ non esset hydrops: nisi virtus digestiua epatis pa
teret: et iō bene dicit q̄ hydrops est error virtutis digesti
ue in epate: qm̄ sine passione epatis fieri nō pōt. Tres
autē spēs hydropis ponunt: prima ē de cā frigida:
et appellat hypofarcha: seu anasarca: seu leucostācā
ria: qd̄ idem est: cuius cā est sanguis frigidus: et gma
ricus aquosus cū vti tumore totius corporis: et iō illa
spēs est vera hydropis: q̄ primo et principalr patit
epar: et q̄ errat virtus vniū in toto: et mēbra non
pōt pfecte solidari: et firmū esse: s; est molle: inflat:
tumidū: et tñ ista spēs minus mala est inter oēs. Alie
due spēs sunt de cā calida quātū ad causam autem:
licet cā pūcta sit semp frigida: ita q̄ prima spēs ap
pellat aschyrea: et causat ex humiditate subtili aquo
sa: multa cū modica vtiō: et ē posterior inter oēs.
scđo spēs quātū ad calidas vocat tympanites: cuius
causa est vtiō: multa cū modica aquositate: et est
valde mala. Tercia autē gūandi est iste: qm̄ cum defi
cit virtus digestiua epatis: ita q̄ chylus ad pfectio
nem humoris puenire non pōt: nec pōt bene segrega
ri: purgari: et expelli: et mūdificari: tūc aliqua portio
mittit ad totū corpus: et aliqua remanet in epate: et
quia illa: q̄ vadit ad totū corpus: nō est bñ vincibilis:
nec nā pōt pfecte puertere: et solidari: cū magnā por
tionē mittit ad epar: et ita est de renibus: et vesica: cū
non possint bñ mūdificari. Ista oīa iterū regurgitāt
ad epar: et quia epar fuit debile in gūando: et segrega
do: ideo mō plus est debile in expellendo ad exteriora:
sed facit qd̄ potest: et ideo puerit ista mā in vapo
rem: et p porositates: et foramina resudat vsq; ad pel
liculas pntentes in intestina: q̄ syphach: et myrach ap
pellant: et ibidē includunt: et aggregant: et causant tu
more vtriū in rñ: q̄ intestina balneant in illis: et qm̄

venit ad terminū nō est curatio. Pellicula autē: que
immediate adheret in intestina: vocat syrb: vnde m
rach est pinguedo gibbosa tenuis ad modū retis im
mediate inuolucns intestina: deinde venit alia pellic
cula: q̄ magis approximāt cuti: et appellat syphach:
et ita vtiō: et aquositate inter has duas reclar
dunt: aut doze: ergo volunt q̄ prima spēs causatur
immediatius ppter errores virtutis digestiue terrie:
sed scđa ppter errorem mundificatiue renū: et vesice:
sed tertia ppter errorem stomachi puercentis matris
in vaporem: quam epar rectificare non pōt: quecūq;
igitur fuerit cā: et quecūq; modo vadat negotiū: in
omni spēs hydropis principalr patit virtus epatis
digestiua. Causa autē sit extrinsecas: aut intrinsecas:
trinsecas sunt sex res non nāles nō debite administra
te: et casus: et pculio redunt ad motum: intrinsecas
aut sunt ppter epar: aut ppter alia mēbra: si pp alia
membra: sunt pp illa: qbus epar cōpatit: aut cuius qui
bus bz colligant: aut vicinat: et ita virtus digesti
ua epatis patit. s. minoras: aut fer: et corrumpit ppter
stomachi passiones: et etiā pp morbos venarū meirai
carū: et ppter vitiā inestine: et matricis: et vesice: et
renus: et splenis: et diaphragmatis: et pulmonis: et ita de
alijs. Si aut fuerit pp epar: est ppter tria: aut pp mor
bos pñiles: aut officiales: aut cōes: pñiles sicut est
mala cōplexio si frigida: et illa est cā immediata hydro
pis: aut pp malam cōplexiōē calidaz: que facit ad
exhalationē caloris nālī: quo exhalato succedit frigi
ditas: et causa alia sit caliditas: cā tñ immediata est
frigiditas: morbus officialis est sicut oppilatio: apo
stema: et fistula. Ex oibus istis virtus digestiua epatis
immutat: et si pñes: hydropis gūabit. Signa futu
re hydropis est cū supfluitates: q̄ expurgari pñue
runt: retinent: sicut sudores: et vrina. scđo signū
est cacecia: et pter solitū mala coloratio faciei: et aliqui
inflant testiculū. Signa pñis hydropis sunt infla
tio pedis: tumor ventris: sitis inextinguibilis: intra
tio hydropis pñuatiua: cuius sit a mala cōplexiōe
frigida epatis debilitare virtutē digestiua epatis:
primū in diēta virent potū: et tolerent sitim: et virent
brodialia: nisi qm̄ accipit medicinā pōt capere: vti
panē tritici: vti pane ordeacco: et vino claro subtili
sine aqua: nisi sit febri: vti magis carnibus velati
libus: et assis: et pullis: vti exercitio ante cibū: vti
liboribz: nisi esset pp intentionē mēbris: et hemic
rhoidaz. Alterius digerat mā cuius oximelle diureti
co: vel squillico: deinde purget euz hyerapigra actua
ta cum aloē: et masticē. Corpore mūdificato vti siru
pba. s. in furno calo ante cibū: sine sepelias in barena
maris: vel petat balnea sulphurea: et aluminosa: vti
pyriaca: et sciendū: dicit Bordonius: q̄ lac multū va
let: si porē mane: et sero: et si pōt abstinere ab omni
alio potu: ista est curatio pñuatiua fm̄ Bordonii.
Curatio actualis hydropis pñuatiua vniuersali
bus in omni hydropi pñuocetur vomitus cum de
coctione raphani: et oximelle diuretico: deinde vti
tur tali sirupo precipue in causis frigidis. Et radices
aristologie: byrcos: fenniculi: perrosilli: bñici: spara
gi: graminis: apūgentiane an vnc. iij. cōquassentur:
et rempnt in aceto fortissimo p diē: et noctē: colat:
et colature addat mellis rosari: et zucari an lib. s. et fiat
sirup: pñe rali vti medicina. Et cufosbū: pulpe cel
logridis: agarici an j. iij. lacce: spice nardi: bēlij: fe
minia

discriminatio
vniū
assimilatio
macies
hydrops
lepra
Hypocoma

hydropis
Tres sunt
spēs et
gūa
Hypocoma

Aschyria
tympanites

gūa ficit

quo in b
colligat bñ
et quare

epar sit
compa
Causa

si nō op
p + vti

sig fut
bydro

sig pñ
bydro

digestio
purga
stupa

curatio
actualis
vomitus

medic
minia

minis endiuie: se. Scariole añ 3. s. succi hyrcos: suc.
absynthij: suc. cucumeris asinini añ vnc. s. carniū
cironioz 3. j. puluerizanda puluerizent: et fortissime
incorporent cū oximelle sglitico: qđ sufficit vras duo
bus: vel tribus dieb: sirupo pđicto: et sequēti die vras
de pđicta medicina vsq; ad 3. j. vel. ij. et iterū qnq;
diebus vel sex vras sirupo: deinde duobus diebus pri
muo vras medicina: et ita paulatim euacuabit aqua
citrina hydropicoz: deinde stuphef: deinde emplastre
tur cū isto emplastro: et stercois bouini: stercois capie:
chimolee: desiccet ad ignē: postea: et stercois colūbi
ni: sulphuris: nitrū: limariāz cū testis suis: et testas cō
chilioz marinoz pterant cū simul: et fiat emplastrū
cum vino albo: et extēdat sup ventrē: et si hydropilis
esset de eā calida fiat emplū de rosā: et sandaliā: et ca
momilla sup epar: et emplā calida non ponant supra
epar: s; sup rethidū. Et iterū scamoneā oēs hydropici:
et citimalli: et allū: nisi sit letūz fiat aqua: ista aqua in
delicatis curat oēm hydropisim: Ego suz exptus suc
cuz radicia hyrcos: atq; iste succus oēs esse erudus: qđ
si esset coctus: nihil valeret: et accipiat d mane quātū
media testa oui capir p se: vel cū oleo sorbuli: et pcul
dubio curat oēm hydropisim: qđ manu humana cura
ri possit: oēs rī primum: educit enim. iij. vel. iij. fellas
aque citrine: et istud sufficiebat mihi: et de alijs medi
caminibus nō curauit: vltimo in despōnez: cū non vi
demus aliā viā: scidat p duos digites subrus vmbili
cum: sed istā curā relinquo cyrugicis: Et addit: qđ in
hydropis de eā calida siue cū febre: vltapostemare nō
debet dari vinū: nec panis: et potissime de frumēto: s;
vras ordeaceoz aqua ordici: et digerat mā alio mō. f.
et endiuie: scariole oxulane: et slyustria añ lib. s. lac
ce: eparice: fumiterre: cuparoiij: scolopendrie: cicoree
añ 3. j. acci albi vnc. iij. panis zuecari lib. 3. j. mellis
lib. s. fiat sirupus lib. j. et Emplastrū epar cū sumita
rib: vitis albe: et succo maurelle: et eparice: et endiuie:
et scariole: et aqua rosarū: et purget sic. et floz boragi
nis: floz violarū: fumiterre añ vnc. j. ligriticū munde:
iunber: folioz absynthij: vuarū passarū mūdaturum
añ vnc. s. primop. xx. spice nardi 3. ij. fiat decoctio in
sero capuino: et decoctioe tempent cortices mirabo
lanop citrinop vnc. j. fricē lento igni: et colent: et co
lature addat: cassie fistule munde vnc. j. reubarbari
3. j. nunc ista curā si fuit viciū s; in alio sirupo
et euacuatio: si aliqđ diebus vras sirupo: et aliqbus
euacuatio: s; in tympanite possent fieri faccellarioz
de milio: panico: et fursure: ordeo pfracto: camomilla:
et melliloro: assent ista: et frequas fiat faccellario: et
multa alia ponit: et addit vnu: qđ nō est reuelā dū: ni
si dilectio: sic dicit Gordonius et reubarbari agarici
añ 3. s. spice nardi: sem. endiuie: sem. scariole: sem.
potulace: masticia: lacce: oracati: salisgēme añ 3. j.
mellis rosati vnc. s. puluerizāda puluerizent: et in so
le in vase vitreo diu agrent: et oficiat ad modū pfer
ne rosare: et pferne: et nō renelet nisi dilectio. hec ille.
Curatio hyposarache s; nostrū modū est hec. Triplex
intērio est in eurnado istā: prima est in digerendo: et
absynthij: a capilloz vneria añ. m. j. passilaz vnc. j.
bulliat lib. iij. aq ad psumptionē medieratie: postea
cola: et colature adde mellis rosati colati vnc. ij. et bul
liant p duo miferere: et de ista decoctione: et vnc. iij. si
rupi cuparoiij vnc. j. sirupi acerosi diarodō vnc. s.
misco p vna vice: et postq; oīdet digōne fac scōz in

rentionē. scda intērio: euacuando: habis medicinam
hanc. et pillulaz de reubarbaro dñe sue 3. j. agarici
3. j. salisgēme 3. j. bulliat agarici: et salgemina in
vnc. iij. decoctiois cordialio. s. in peria subtili: siue in
stamina posita: et adde in decoctioe anisoz: fennicu
loz: passilaz añ. m. j. ligritie 3. ij. et bulliat p spatū
duoz miferere: et postea exprimas bñ: et cū dicta expres
sione distempa pillulas de reubarbaro: et da in portū
in auroza: et si veller prius cape pillulas: et postea bi
bere supra infusionē agarici idem esset. ista medicina
facit optimā opationē: et est expra a me pluries: ter
tia intērio est dicta: qđ sit subtilis sine carnibus: et cū
vino albo paucifero: vel rubeo: et da passilaz coctear
vnu ante cibū: et parum bibat: et si virtus esset debilis
da mediū cyarbum prusi: et postea ferculū de mance: s;
de ferro solo ferculo vras: et cum modico marciapani.
Curatio asclerit: et tympanitis fin nostrū modū: fin
quem curauimus plures. s. Sinū Capenūz et pctrū
Sodorinū: quoz vterq; erat ascleritico: et desperatus
a medicis. Curauimus cum hac portione. et succi hy
rcos: succi kebulian añ vnc. vj. succi eparice: succi endi
uie añ vnc. iij. passilaz de corinbio vnc. ij. eparis
lupi 3. j. aque absynthij: aque endiuie añ vnc. vj. bul
liant prius succi lento igne: vt depurent: postea bul
liant passile: et epar lupi cum aquis dictis: et facis p
quartā partē hore: postea cola: et iterū mitte ad ignē
cum zuecari electi vnc. ij. et vno albumine oui: et cu
ellenat bulliturā asperge cū modico aque endiuie de
sup et albumine oui: et remoue ab igne: et cū infri gida
cum fuerit repone in ampulla: et da hunc potū. 30. die
bus. s. vnc. iij. in mane pro vice: faciat singulo mane
clystere ex duob: cyarbis vrine: et medio cyarbo olei
rute vnc. ij. zuecari ruber: et modico sale: faciat istam
diētā: in mane capiat mediū cyarbum parū prusi:
deinde ferculū: et non bibat: nisi quartā partē cyarbi
sine aqua si est sine febre: cū febre lymphatū: et vlti
mo capiat oīo coctearia passilaz de corinbio: in fe
ro bibat duo ona: et nil aliud: et modicū panis intrin
cti in vino albo: et vnu banū parū. i. vno feso. Et
isto regimine isti fuerūt sanari. Sinus. 13. die incepit
vrinare multū: et assilere: et sic in. 30. diebus fuit sana
tus. Alter vero. s. pctrus Sodorinus in. xxvij. die
bus cepit vrinare multū: et sic in decē diebus postea
sanatus est et alio ē curauit eodē mō. In loco passil
larū feci fieri terā marciapani p istis hoc mō: et pas
silarū de corinbio: amygdalarū dulciū añ vnc. iij.
cinamomi. 3. s. zuecari optimi lib. s. olei amygdala
rum dulciū: aque rosate: quātū sufficit: et coquat leni
to igne: et dicat marciapanū passilatum: peros eriaz
facere cum vnc. iij. passilaz: et cu amygdalis: et semi
nibus cōibus añ vnc. j. et erit magis gratum.

De hyteritia.

Hyteritia est simplex vltis curis defedatio: sicut
morphea est defedatio curis maculosa: sed diff
ferunt: quonā defedatio morphee est ppter errorem
tertie digestiue: et hyteritia propter errorem secun
de. Tres autē speciei sunt hyteritice: citrina: viridis:
et nigra: modus autē quādi est iste: qm qđ sine bul
lione mittit colerā ad curē: defedat curis vniuersā
lia sine macula: et talis: defedatio appellat hyteritia:
qm vna: idē humor cū trāsmittit ad diuersas pre
diuersas causas passionēs. Cause aut sunt extrinsecē:
aut intrinsecē: extrinsecē sunt sex res non niles: et ad

De egritudinibus

has reducitur morbus reprimi venenosus: et assumptio veneni: comestio ciborum calidiorum: et vltima illa potest esse causa hypericiterie que vltima temperamētū multiplicat cole ram. Cause intrinsece aut sunt pp epar: aut pp alia membra. Si pp alia membra: aut pp chistim fellis: aut ppter splenē: aut pp venas totius corporis. Si ppter chistim: aut est pp malā complexionē: aut pp apostema: aut pp oppilationē ipsorum meatuum. Illius: p quē trahit: aut illius: p quē mittit ad fectina: aut illius: p quē venit ad stomachū: et si fuerit pp splenē sicut accidit pp illa iā dicta: nisi q tunc est hypericiteria nigra: et si fuerit pp venas totius corporis: aut pp nimiam caliditatem: aut multū sanguinē: aut humores: accidit et febriū pp expulsiōē materie ad totū corpus. Curatio hypericiterie ad tres causas reduci potest. scilicet ad causas venenosas: et ad causas calidas: et ad causas frigidās: et ad causas oppilationes sicut Bordonius. Si hypericiteria puenit pp venas: in primis vltima triaca: vel mitridato: deinde vltima acerosus: sicut est succus acerosus: et acerosus citri: succus malorum granatorum: sicut lac portulacis cum oleo amygdalarum vltimum valet in hypericiteria pp venas: sicut dicit Avicenna. Si causa fuerit calida: et corpus videtur plethoricū: fiat sloborb de vena epatis vltima que brachij: deinde mundificet corpus hoc pacto. scilicet cassie fistule: ramarindorum: mane aut vltima. et ostēperet eum sero caprino: in quo bullierint flores boraginis: et violarum. Si autem colera ostē: digerat mā per hunc modum. scilicet acerosus: scariola: endiūne: epatice: capille: vltima lactucelle aut vltima. seminum frigidorum maiorum: et minorum aut vltima. spody: sandalorum aut vltima. camphore: spice nardi aut vltima. acci albi vltima. panis succari lib. j. et fiat sirupus qui lib. ij. Saccharia digesta purgetur. et pulpe cassie ramarindorum aut vltima. reubarbari infusi in vino albo: et aqua endiue vltima. electuarij de psillio vltima. ostēperant cum decoctione recti: et cordialis: et postea addat expressio reubarbari. Diera hominis sit panis in parua quantitate: vltima albus bñ lymphatū: carnes volatiliū: et hedorum: et pullorum in parua quantitate: et vltima pisces squamosi: et acerosare citri: et bcrba dicta acerosa. Si autem causa est frigida: digerat cum oximelle simplici: et melle rosato colaro aut vltima. aqua apij: fenniculi: saluie aut vltima. p vna vice et def vsque ap parcat digō: postea mundificet cum ista medicina. scilicet agarici: vltima turbith vltima. salisgēme vltima. bulliat vltima. apium aut vltima. et coles: et colature addat diaphiniconis vltima. et exhibeat in aurore. Hora: q vomitus in ol hypericiteria pfert. Item lac bullitū cum modico acero: et aqua curat hypericitericos de causa calida. Idē facit herba pilosella cum vino comesta. Item rasura eboris cum vino in ieiuno accepta. Item piscis vocat rēcha extinguat sup epar. Item succus morelle: vel solatri epibimatus expressus est cum modico aceri. Item endiua: scariola ortu lana comixta cum modico acero: et modica aqua: et pauco succaro curat oēm hypericiteriā de causa calida. Item endiua: et scariola sylvestres: et euparionū comesta cum vino albo: et modica portione aqua raphani distillare curat oēm hypericiteriā de causa frigida. Item seru caprinū multū comēdat ad hypericiteriā. Si autem hypericiteria fuerit pp splenē: et cum apostemate fiat sloborb de basilica partis sinistre: et si vltimius indigear fiat de saluarella manus sinistre. Si autem hypericiteria fuerit sine apostema: et sine febre: si venit pp oppilationē vulticis splenis: et

pp malitiā mollificadit: def sirupus talis. De eo quaf in sirupo aceroso: et sirupo squillitico scolopēdria: raphanus: caparus: squinardus: centaurea: et vltima ista portione: deinde purgetur mella sic. et mirabolanoz indo rumbelliricoz: emblicoz aut vltima. bulliat in sero caprino: in quo bullierint flores boraginis: flores violarum: folia fenice: passule mude ab arillis: ligritia munda: deinde de fricent mirabolani manibus: et colent: et colatura def i aurore. Ad hypericiteriā remediū laudatū a Galieno: vermes luri triti. scilicet vltima. dant in potu cum vino albo sanant eadē hora Rabi dōy fce. 22. particula apbor. Ad idē comēdatū a Francisco de ipsedragoz: et paritarie aut vltima. vel cum decoctione istoz est mirabilis.

De passionibus splenis.

Splen est membrum rarum spongiosum: oblongum: in sinistra parte corporis collocatum: ad mundificandū: et depurandū sanguinē ordinarij. Iste quoque notat: q quā splen bñ mundificat sanguinē: corpus est iocundū: bñ dispositū: et q non bñ mundificat: aduenit tristitia corpori: et multū aliū male dispositiones: quā si splen deficiat in attrahendo gñas hypericiterias: et si deficiat postq trahit in pūndēdo causas fluxus vulticis: et si deficiat digerēdo: et immutando causas vulticis: apostema: et oppilationes: splen igitur sicut alia membra patitur morbos similes: officialia: et cōca. Cause oppilationis: et vulticis quedā sunt extrinsece: et quedā intrinsece: extrinsece sunt multiplicatio ciborum melicorum: sicut casei: canlie: et leguminarum: et acedētia animalium sicut timor: tristitia: et hūmōi. Si autem sunt intrinsece: aut puenit ab epare multiplicatē hominē mella colici: aut a splenē: cum scurrat aliqua malā complexiōē: aut frigidā: aut calidā: aut sicā: aut humidā: aut pp apostemata: aut solone pūmū. Curatio: intellige p q cōferit epare: pferunt spleni: et q nocet epare: nocent spleni: scilicet maioris virtutis: et fortioris debet esse medicina splenis. Si passio splenis fuerit de causa calida: aut quia mē calida: aut q apostema: aut q febris: tunc fiat sloborb de basilica sinistra: deinde de saluarella: si vulticis: et etas pferunt: deinde digerat mella. scilicet cum decoctione scolopēdrie: endiue: epatice: lupulorum: corticū capoz: et ramariscit: ad dēdo oximellis simplicis: et sirupi de endiua: vel squillitici vltima. et digesta mē ena: euef: aut cum pillulis aggregariis: et cum pillulis indieses vltima. aut cum vltima. pulueris fenice: et vltima. electuarij de psillio: vel vltima. pfectiois hamech distēperata cum decoctione sirupi et florib⁹ cordialibus. Somētatio p splenē optima. scilicet scolopēdrie: ramariscit: corticū capoz: maluaniscit: et absyrhij aut vltima. bulliat in aqua: et aceto. Inūctio optima. scilicet olei de capib⁹ olei amygdalarum vltima aut vltima. et erorū optima. et armōiaco: et dialtea aut quārum sufficit. Electuarij optima. et diarodon: pferua citri: diablugosaro: electuario ferraro aut vltima. Si autem fuerit sine febre: et sine apostema: et dolor in situ in loco splenis: minuaf cib⁹: et potus: et nō potet aqua: si vinum sine aqua: fiat portio ex agno casto: et rurbat: aniso: cinomomo: et spica narde: et ignanto: et ex istis fiat sacellario: aut inūctio: aut balneum. Item bulliat nux cupressi: pratiū caparis: agnus castus in oleo castino: et intingatur lana: et desuper apponatur: et in hoc casu summe valet abstinentia: et exercitium: fricatio fortis: et balneum sulphureum. Si autem fuerit vulticis: debet prius mollificari: et qd valet i apostemare splenis valet

valer in duritie: et oppilatione: sicut sunt medulle: vitule: et cerui: assungia galline: et amaris: pinguedo porci: oleum amygdalarum dulcium: oleum sisami: misceantur cum cera: et fiat unguentum quo intus regio splenis. Si causa fuerit frigida: digeratur melle: et postea de medicina cum iis: que sunt respectu ad splenem: quod ex iis possunt confici: si rupta: et medicinis: huiusmodi sunt radix hyrcos: acorus: aristologia: gentiana lilium: apium: feniculus: petroselinum: yrer: quod tribulus: capes: fraxinus: genestre: ebulus: et sambucus: hyssopus: capillus veneris: scolopendria: beronica: squilla: camedric: et campepyreos: et ita de alijs.

De passionibus renum.

De dolore renum. Hora: quod duo renes: quos unus supponit alteri fuerunt creati duri: et solidi: ut aquositate supflua a sanguine attraheretur: et munda carere: partium renes: sicut alia membra mala propter nequam: morbum officiale: et solutionem primum. Dolor autem est accidens: quod sequitur istam: cuius causa autem est exterior: aut interior. Si exterior: immixtus visus diureticorum: aut narcoticorum: casus: et percussio: coitus supfluous: equitatio supflua: et potissime in non pueris. Si causa est interior: scilicet mala complexio diuersa cum materia: vel sine materia apostemata oppilationes: vlcera: et multa ista. Curatio: si dolor est sine materia: sufficit alteratio. Si est cum materia: exhibeantur alterantia: et euacuantia. Hora: quod in dolore renum cauendum est a fortiori diurecticia: et narcoticis. Si causa est calida: facit dysuria: coitus particularia pueniunt: fiat fibrosus de basilica eiusdem lateris: deinde de saphe na eiusdem partis: deinde fiat sirupus ex endivia: scarola: lactuca: flos violarum: flos nenufaris an. m. j. aceti vnc. ij. panis succari lib. j. digesta materia purgetur cum casta subtili: et electuario de succo rosarum: deinde fiat inunctio ad renes cum oleo rosarum: et oleo nenufaris: et fiat epithimaria: et empla cum rebus frigidis: vel fiat tabula plumbica posita: et applicetur renibus: et vras cibis frigidis. Si causa fuerit frigida: digeratur materia cum sirupopo facto ex materia: saluia: camedreos: campepyreos: origano: calametro: et silibus: addito aceto: et melle: et purgetur cum agarico: vel turbithis paratis: sicut puenit: et postea intus locum cum oleis calidis: ut oleo laurino: costino: camomillino: et oleo de scorpionibus: et silibus. Si dolor est a retrofusione precipue abstinentia: et exercituum: et intus cum oleo de ruta: et agno casto. In dolore causa calida: scilicet cum lapide: vel barculis. primo miriga dolore cum vntione ex oleo rosarum: et oleo camomillino: quod si non miriget sic: fiat balneum anodinum ex floribus camomille: melliloro: aneto: et fenugreco: et malva an. m. ij. bullitis in aqua cois: et sedeat in balneo illo: statim mitigabit. secundo fiat dysuria cois: per materia ante cedere purganda. tertio deus parum diurecticia: et parum laxantia: ut lixetripom 3. vel electuarii oucie: cum diapnini laxantia: triphera saracenic: et diarodon abbaris: et misceantur cum vino albo: aut cum badio ciceris. In tempore autem interpollationis: digeratur materia parum cum inarostantibus materia per causas affrem: ne fluat ad locum: parum cum diurecticia per materia puenit: et digesta materia purgetur cum electuario de succo rosarum. Hora: aqua raphani distillata. scilicet vnc. ij. cum brodio cicerum nigro: mirabilis: confert ad frangendum lapidem: expertus est sepe: hec Gordonius. Hora secretum nostrum: per aqua sparagou aqua paritarie an. vnc. j. s. sirupus acerosi de duabus radicibus vnc. ij. da in potu contra lapidem iis qui non possunt urinare: sed per

die ante da vnc. j. cassie: et miraberis in dolore renum.

De apostemate renum: et vesice.

Renes aliqui apostemant ex parte gibbositate: aliqui ex parte peccantia: aliqui ex parte pueri: cuius est magna dolor: et quod ex parte lumborum: et sunt partes adiacentes renibus: et aliqui sunt apostema in via media inter renes: et vesicam: aliqui apostemant vesica: et tunc est dolor vehemens: sicut est dolor mulieris parturientis per sensum membrum. Causa exterior: potest esse casus: et percussio: et inepta equitatio. Signa huius aggrauatio in preilla: febris primum: dolor vehemens: hec sunt signa apostematis: sed quod parum sit apostemata discernit: quod si iacet in altero lateri sentit pondus: et si apostema est in rene dextro: tunc accedit dolor vsque ad epas: et si est in rene sinistro: descendit dolor vsque ad vesicam: et si est apostema in vesica est dolor in pectine: et peritroncon: et accedit vsque ad renes: et mingit cum difficultate: et si est de causa calida: febris est intensa: valde cum dolore acuto purgatio: et si de causa frigida: est sunt remissas: et terminari per sanem signum est: quia febris fortificat: et calor: et pulsatio est in loco: et si rim pal signum est: quod tunc est tremor: et urina apparet spissata: et saniosa: sanguinolenta. Signum cois: per apostematum est frigiditas extremorum. Curatio: per fiat dysuria cois: deinde fiat sirupus: et si causa est calida fiat fibrosus de basilica: si particularia puenit: et si vltius indiget: et de saphe na eiusdem lateris: facit digones de medicina: quod purget humores: per pulpe cassie: tamarindorum an. vnc. j. dysuria cois: deinde de coctione cedrit: et cordia: li: deinde fiat emplastrum per malue: bismalue: conan: droz recentium: mucilaginis psylli: et citromor: ordeum mundum: medulle cerui: et viruli: olei sisaminis: farine ordeum: et triticis: et fiat emplastrum: et si dolor est vehemens addat semen papaueris albi: et corticis maderagore: et cum venit ad statum fiat emplastrum de radice lili: feni greci: et semi. lini: et oleo sisamino: in decoctione addat animum: et spica nardi. Et circa sic ordeum: et auenarum: amygdalarum: spica nardi a triplices: lac amygdalarum: brodiu parue pulle. Aqua nocet per se apostematibus renum: et vesice: vinum silis: nisi in declinatione: et diurecticia silis nisi in declinatione: et carnea silis nocet: et medicis laxantibus: deus igitur legumina: per aqua ordeum: feru caput: balnea non cois: nisi in declinatione. Si dolor esset intolerabilis: sedeat in aqua calida facta ex rebus anodinis. Si causa est frigida: quod discernit: quod egritudo plonget: et urina est alba tenuis: et sentit magnam grauedinem sine magno dolore: potest fieri fibrosus rheumatis postquam cruditas fuerit aliquod modum digesta. Inungatur locus cum oleo nardino: costino: et camomillino: emplastrum cum caricia: et radice lili: et fenugreco: semi. lini. Fiat sirupus de absinthio: menta: et radice lili. Inungatur cum polypodio: sene: et epithimo: et sero caput no. Dysuria fiant cum adipibus: et purgetur cum turbithis: et polypodio.

De vlcerebus renum: et vesice.

Vlcera sunt in renibus: et vesica: et locis medijs. Causa autem sunt exteriores: aut interiores: si exteriores sunt: aut casus: et percussio: coitus nimis: medicis acute nimis. Si ab interno autem est per apostema male curatum: et male mundificatum: aut humor peccans nimis sui quantitate: aut dilatare sui mala: sic est viscositas: et adherentia: aut acumine medicinis: aut lapidis: cum dissolutus aut sanies: que venit a pulmone: et epas. Si vlcus fuerit in renibus: tunc est dolor ibidem: et in cois: et

b iiii

De egritudinibus

sanies cum: et frigiditate comixta est urina: et preta sunt rubea: et urina exit sine difficultate: et si est in vesica: tunc dolor est in peccine: et sanies facit residua: et est quasi separata ab urina: et preta sunt alba: et urina exit cum difficultate: sanies: quod venit a ptribus supioribus discernit per lesionem illarum partium. Curatio: primo fiat clistere cum lenitudo deinde fiat vomitus ante cibum: et post quem mirabiliter coheret in passionibus renibus: et vesice: et si preterita puenit fiat floborh de basilica: et de saphenis: deinde purgetur ma peccas fin crige riam humoris: deinde mundificet locus. Illa autem que mundificat: sunt aqua oxidei: hydromel aquarum: de decoctio hyssopi: passij: hyrcos: capilloz veneris recentium: scias non coeperunt quia lacticius hinc: lac summe mundificat: et si timeamus corruptionem lactis: apponamus modicum de sale: et melle: et sumat ab opere quantum est possibile: et si sequit sumendo lac: non capiat aliquid donec lac exiit stomachu: et epar si est possibile: deinde deinf pfolidaria: sic bolus arm. sanguis drac. myrruba: spodiuz: rase: et filia. Ante esa ista mitiget doleat cum narcotica: sicut est in squamis: opili: mandragora: papauer: piliu: sandali rubei: camomilla: et filia. Deinde faciamus istud medicamentum: quod hy virtutem omnium supradictorum. Et quatuor seminum frigidorum mundatorum: seminis papaueris albi: sem. malue: sem. bombacis: sem. portulacis: sem. citoniorum: myrrilloz: draganti: gummi arabici: pincaru mundarum: inubarum: fisti: corum: ramarindoz: ligiric mude: oidei mude: muci: luginis: piliu: amygdalarum dulcium an vnc. j. boli armeni: sanguinis drac. spodiuz: rosarum: myrrube an. 3. j. conficiant cum hydromelle et sunt trocisci: et cum vti volueris: distemperet vnum cum lacte: et pijciat per syringam. Si vera sit talia: videret esa salia: et esa acuta: et esa acer: rosa: et esa: que sunt vehemens dulcedinis: et esa: que sunt nimis diuretica: vtatur oxideo: et aqua oxidei: gallinis: et perdicibus: et auriculis paruis: ouis forbilibus: et piscibus squamosis: vras pincias: sed non vras sicubus: et si sanies esset nimis grossa: addant pdiotis trociscis hyssopus: spica nardi: radix lilij: et apij: et similia: modo igitur vtatur mundificationis: modo absterfusio: modo consolidatiuis: et modo dolore sedatiuis.

De micru sanguinis.

Sanguis apparere in urina aliqui puenit ab epar: aliquando a venia media: aliqui a renibus: et a vesica: aliqui est purus: aliqui impurus: aliqui cum sanie: aliqui non: et aliqui est sicut lotura carnis. Causa aliqui exterior: aliqui interior: exterior: sic casus percussio: coitus supfluo: exercitium nimium: ocium nimium post laboris: repleto nimia cibi: et potus: distractio alicuius fluxus soliti: sicut ma hemorroidarum: et similia: sicut membrum mutilatum. Causa interior: aut est per nimiam repletionem humorum: aut acuitatem: aut ventositates descendentes: aut vlcus: aut apostema: aut propter debilitatem renum: et vesice: aut propter vlcera: et ita de aliis: et est intelligendum: quod aliquando puenit per viam cruris: et mundificationis: et aliquando ex synchomate. Curatio: in primis fiat floborh de basilica: maxime si causa recens est: et aduertere quod stryptica non debent poni nisi vie vrinale prius sint mudate: et sanguis coagularis fuerit expulsus: decoquant ergo radices hyrcos: et apij: et hyssopus: et liquiritia in lacte: et coles: et colatura sumat: aut solum lac: aut decoctio capilloz veneris in aqua cum modico melle: et multa similia:

deinde vras isto medicamine. Et quatuor sem. frigidorum mundatorum: sem. papaueris albi: draganti: liquiritie mude: masticia: thuris: ambre: myrrube: gressie an. 3. j. copularum glandium: spodiuz: karabe: sandaloz muscarelli: sanguinis drac. boli armeni: terre sigillate: myrrilloz: sumach: coriandri spicati an. 3. j. spicis nardi 3. s. conficiant cum succo planraginis: et sunt trocisci: et cum vti volueris: distemperetur vnum cum lacte: et exhibeat: vel pijciatur per syringam: et ex istis pot fieri emplum: quod ponatur super particulam patientem: accipiat ergo vnum: vel multa iuxta puenientiam preteritarum.

De ardore vrine.

Ardor vrine est cum quis mingit sentit ardorem: et punctionem in virga: et pot esse sine vlcere. Ita principio et durando fit vlcus: cuius signum: quia dolet tota virga: apparuit vna gutta sanies. Et cura prima. Caueat a salis: et acutis: alijs: et cepis: et caulibus vras spinachijs: et lactucis: et vino bene lymphato. Antequam intret in istam vras vno coelari seminum mundatorum. Et cura medicinali: Rasis vras sem. melonis 3. xxx. sem. citruli: sem. cucurbitis: sem. papaueris: sem. portulacis an. 3. j. sem. iusquami 3. j. zucari ad pondus olum: et dat 3. iij. mane: et sero cum vnc. j. sirupi violati. Moderni dant prius 3. j. s. reubarbari dissoluti in aqua oxidei p nocte: et dissoluti de mane cum vnc. j. sirupi violati post floborh de vena eparis: vltimo dant vnum coelari illorum seminum melonum. Si cum vlcere dant lac: vel seruus ad potandum: et syringant vesicam cum lacte: vel sero.

De oppilatione canalis vesice a ma grossa vesice.

Primo purga corpus: et cassie vnc. j. spicis grana. v. distemperata cum decoctione rectis: et cordialibus sedo ordina sirupum. Et accrosi simplicis mellis rosati colati an vnc. s. cum decoctione absinthij: capilloz veneris: et passularum an. 3. j. tertio ordina medicinam reubarbari in infusione 3. j. diaphaniconis 3. j. distemperata cum decoctione cordialium. quarto ordina balneum molificationis. Et malue bismalue: flez camomille: mellilori: aneri: sentis grecis: sem. lini: an. m. j. bulliat in aqua l vno cacabo: et fiat balneum mae: et sero: vt sedeat l co.

De lapide renum: et vesice.

Lapis est morbus officialis in numero addito per naturam. Nota: quod lapis aliqui gnat in vesica: aliqui in renibus: et in multis pcutantibus sem. Gal. Cause: quedam sunt immediate: et quedam remote. Cause immediate sunt tres. s. ma grossa viscosa: sicut est flegma: aut sanies: aut melancolia: aut sanguis grossus. scda ea est calor excessus. tertia ea est strictura meatuum. Modus autem gnandi est iste: cum aliqua ma grossa adheret in aliquo meatu: et calor est fortis: tunc inter dicit illa materia digeretur: et comouetur: et assilare: sed non pot propter impedimentum materie: et tunc resoluitur quod est subtilius: et remanet residuum grossum: et ita induratur: et lapidificatur. Cause remote: quedam sunt extrinsecce: et quedam intrinsecce: extrinsecce sunt omnes tribus: quod gnat grossum sanguinem: sicut panis aquosus: et opyrus: vinum nouum: et vinum grossum: et aqua turbida: cascus antiquus: faba fracta: et alia legumina: et tunc degetes in aquis: carnes animalium syluestrium: pisces bestiales sine squamis. Cause autem intrinsecce sunt indigestio: et humorum cruditas: et crapula: et debilitas virtutis expulsiue: et quado ista pueniunt: lapis gnatur prope. Curatio lapidis est triplex: quedam pseruatiua: quedam doloris

doloris mitigatuiat: quedā curatiua. Hic cura mi-
tigatiua doloris: cū aufert vrina sit magna dolor in
pectine: et locis vicinis: qđ cũ ita fuerit: vraf balneo
in quo bullierint malua: bismalua: sem. althee tribuli
marini: et campefres: anisi: cumini añ. lib. 5. et ponant
iuxta pectinem: et embrocet locus frequenter: et cadat
aqua supra pectinē ex alto. Et post exitum a balneo
vraf qualiter vice pyriaca vsqz ad 3. j. si pyriaca in-
ueniat recens. s. quatuor mensium: vel circa et deſ cũ
biodio. Itē fiat tale emplūz supra pectinē. Et malua:
bismalua: sem. althee sem. lini: caricarium: butyri re-
centis añ. vñc. j. et fiat emplūm: ista cura vocat miti-
gatiua doloris qđ si nō mitiget: puocetur vomitus cū
sem. raphani et atiplice: aut mediani cortice sanbu-
ci: aut nucē vomiti. Itēd valer obus tribus modis
predictis. Itē fiat clystere cũ violis: maluis mercuri-
alibus: oleo violato et hyperapigra: et capiat quāti-
tas sufficiēs: et hec de curatione mitigatiua sufficiat.
Curatio: vero pferuatiua talis est. Itēd dicitur: si est
possibile nō vraf nisi carnibus de volatilib⁹ exceptis
ijs: qđ degat in aqua: vraf biodio cicerū nigroz cū oleo
de castamo: vraf vino albo: et lymphet cum aqua de
coctionis cicerū nigroz. et vraf rebus: quę ppter
rationē sunt ptra lapidem: sicut raphanus: et aqua eius
distillata pferuat a lapide: vomitus summe pferuat et
clystera pferuat: iacere: et dormire supra dorsum va-
let auticula parua vocata cauda tremula multuz va-
let siue salutar siue elixata: siue assa: et desiccata: et pul-
uerizata siue in toto: siue in parte. Si bircus nutria
herbis diurectis: sicut fenniculis petrosilo: oedeo:
saxifragia: milio folio: berronicat: postea in estate deco-
let: et sanguis desiccet: et puluerizet: puluis iste pfer-
uat: et curat: balnea sulphurea valent: si nō sint para-
ta: bulliat sulphur in aqua: et spongia intingat: et cal-
da pectini applicet. Electuariū pferuatiua a gione
lapidis: in renibus maxime. Et raphani incisi minu-
tim vñc. ij. cinamomi 3. ij. mellis albi lib. j. bulliant
prius mel cum raphano: postea adde cinamomum.
Aliud fortius. Itē raphani vñc. j. nucleoz persici nō
mundatoz: sem. caulium añ. vñc. 5. capilloz veneris
sem. vñc. añ. 3. ij. gingeris: cinamomi añ. 3. j.
mellis quantū sufficit fiat electuariū: de quo capiat
ad quantitatē castaneę. Curatio vero curatiua lapi-
dis pstitit in fractione lapidis. istis pferuatiuis de
bono regimine: et de dicta: et qđ corpus nō sit electori-
cum nec reumaticū: nec nimis extenuatū. Fiant ruc
ista. Itē cinis scorpionis 3. ij. canaridarū abscissis ca-
pitibus: et aliis 3. j. sanguinis birci exsiccati vñc. ij. ci-
neris nitri: cineris caulium nō transplantatū cineris le-
poris: cineris auis caude tremule: cineris corticū
ouoz: ex quibus excurrunt pulli añ. vñc. iij. lapidis in-
daici: lapidis inuenti in selle bonie: lapidis spongie
piperis: dauci: carui: sem. althee gummi: saxifragie
milij solis: sisilcoe: carpobalsami: xilobalsami: spice-
nardi: capilloz veneris recentū: quatuor sem. frigi-
doz añ. vñc. j. pſicant cum melle rosato quantū suffi-
cit et fiat conditū et vraf eo ad quātitatē quartū auel-
lanarū manet sero cū aqua decoctionis cicerū: et tri-
buli marini: vel melius deſ 3. ij. sanguinis birci cū
vino albo: istud frangit lapidē: vel deſ 3. ij. lientri-
don cum aqua decoctionis milij solis: et saxifragie.
Itē sunt: quę faciunt omnes vrinare lapillos:
Tremula: sanguis: auis: vitrum: lepus: atqz lapillus:

Et laurus.

si. Cauda tremula: sanguis birci:

avis combusta: vitrum pistum: lepus cōbustus: lapil-
lus indaicus. laurus sicca: de quolibet datur 3. j. et de
sanguine 3. ij. cum vino albo. Item vngatur pecten
cum oleo scorpionum oleum scorpionum fit hoc mo-
do. Et aristologie: gedoarici ciperi: corticū radici-
caproz añ. vñc. j. olei amygdalarū amararū lib. j.
cōquassent predicta fortiter bulliat in predicto oleo:
et aqua vsqz ad aque psumptionē: et coletur: et in cola-
tura ponant. id. scorpionez ponant in olla copra: et
fortiter lutata: et ponat in furno: vnde exiit panis: et
ster ibi p vnam noctez: cum isto oleo inungat pecten
quotidie bis: vel ter: vel lana abluta intingat in oleo
predicto: et repida apponat pectini. Hora ad dissoluē-
dum lapidē: qđ experientia visum est: qđ bullire hede-
ram in ranno: siue in luxurio: et ponere in dicto ranno
lapidem extractū ex vesica: qđ dissoluit illum: quare
decoctio: in qua sit hedera bullita: facit ad dissoluitio-
nem lapidis. Itē si nō possit vrinare: qđ lapis est ma-
gnus: et oppilat meatū: aut qđ parua ingredit for-
men virge: remedia sunt ista. Itēd remedium: ster-
capite inferius posito: et crura superius: et tunc frice-
locus vsicet cōputat: et tunc lapis remouebit a fa-
ramine: vel digitus ponat in anoz cōputat: vel sy-
ringa intromittat in virgam: et impellat lapidē: vel
accipiat vñc. j. predicti cōditū et distemperet cū aqua
raphani: et laccē: et colet et colatura p siringā injiciat.
Itēd vraf isto electuario. Itē electuariū dicitur: si con-
pon añ. vñc. iij. diapiuinis lib. 5. miscant. Solarilia
assa: et cancri sinuales assis sunt cibaria bona in isto ca-
si: et vomitus post cibū multum pferat. Hora ad cici-
dum lapidem. Et paritatie sparagor añ. m. j. bulliat
simul in aqua decoctionis capil. veneris et celidonic
et datur: est mirabilis.

De passionib⁹ vesicę: primo de diabetica passione.

Diabetica est passio immoderata vrine effusio.
Hora: qđ in diabetica passione est sitis intensas:
et multū potat: et sicut accipit: ita mingit: et est sitis de
appetitu canino: vbi multus cib⁹ accipit: et indigestus
emittitur: sic hic multus potus accipit: et indigestus
exiit: nūquā satiat ex potu: sicut in appetitu canino
nō satiat ex cibo. Causa huius passionis: vt plurimū
est nimia caliditas renū attrahens aqueositatem ab
epate: et a stomacho: et ita est prima suctio: et p̄tinua si-
tis: et potus insatiabilis: fortificat virtus attractiua
renū: et debilitat contentiua: et ita cito exiit sicut enis
potatur: sic mingit: provenit aliqu ex nimia frigiditate
renū: et totius corporis: et h̄ causa sit frigida non
p̄tinua a sitis: et aliqu est sine sitis: frigidū enim paralysi-
cans nō permittit primere vrinā: sicut corrumpit at-
tractiua qđ est ex caliditate: et corrumpit cōtentiua
qđ est ex frigiditate. Signa distinctiua: qđ est a cali-
ditate sentit caliditas in renibus: et inuas a frigidis:
et nocet a calidis: et apparent alia signa caliditatis
econtra qđ est ex frigiditate sentit frigiditas etiā in
extremitatibus: et inuas a calidis: et nocet a frigidis.
Si a caliditate pueniat: quod est vt plurimū. Cura-
tio talis sit. p̄ fiat clystere lenitiuū: deinde puocetur
vomitus: deinde fiat s̄bobot⁹ deinde purgez cũ mā-
na et cassia fistula: deinde poter aquā multā frigidā et
postea euomare eam: deinde vraf ista portione: fiat mu-
cilago de psillio: deinde. Itē sanguinis drac. sandaloz
rubroz añ. 3. ij. camphor 3. 5. fiant troisci cū mucē

De egritudinibus

lagine predicta: et distemperet unus cum lacte ouino acetofo: unde butyru fuerit extra actum: deinde pfortens renes. Item cupularu glandiu: psidie: balaustie: accatice: rosarii: boli armie. hipoquistidos an. vñc. s. laudani S. ij. misceant cum sirupo myrrino: et fiat emplum: et vras auenato: ordeato: amido: piris cortanis: portula catucurbita: melonibus: et vras vino grosso cu mul ta aqua: et viter oia diurectica. Si ca fuerit frigida: et cum sit: tunc cura est valde difficilis: vras vino odozi fero: fricent extrema: ponant ventose supra renes sine scarificatione: et si est ma peccans: purget cum hyera: pigra: et puocet vomitus cum raphano: vras sirupo myrrino: fiat emplum de laudano: et myrrba: et masti ce: et tunc nuce cipessit: aniso affoz: rutha: et men: rana: fiat balneus de istis eisdem: et fricet totus donec rubefiat: et si causa fuerit frigida sine sirupis: potius de castoreo: myrrba: picroto: cupulis gladiis: et decoquat in sirupo myrrino: sumas mane: et sero: vras vitellis ouis: et gallina pinguis: vras affiet frictis: et similibus.

De stranguria.

Stranguria interpretat guttatum vrine emissio inuoluntarie. Moraq; emissio vrine inuolunta rie est duobus modis: qm aut emittit in nimia quatitate: et plurius copius: et hec diabetica dicit: de qua di ctum est: aut paulatim: et guttatim emittit: et sic est stranguria. Causa aut est extrinseca: aut intrinseca: si est extrinseca: sic est acceptio rerum nimis calidarum: et diurectarum: cum accipiunt in nimia quantitate: sicut est lirontripon: et electuarium ouis: et similia: si aut sit ab intus: tunc pot puenire: aut ppter aposte mia epatica: aut ppter alias passiones eiusdem: aut p passiones renu: et matricis: et in ostine: et vesice: et totius corporis: et ppter crysim: oia iste possunt reduci ad duas aut ad nimia caliditate pungentis: et mordicantis: aut ad nimia frigiditate palypica: et mortifi cante. Signa qm est ex caliditate: tunc punctura sen siticalis: et sitis est: et inuentionibus nocentibus. Si est a frigiditate: ppiis frigiditas: sine sitis sine mor dicantibus: sed a frigiditate: et inuentionibus calidis. Curatio si causa est calida: si est spiciosa: fiat clystere: deinde vomitus: deinde flobor: si picularia pueniunt: deinde purget ma peccans 2m exigentiam mae: deinde vras cucurbita: melonibus: lactuca: spinachis: attri ptis: vras sirupo myrrino: et succaro rosato et tria sandalino: draganto: et diacitonen sine speciebus: emplastris: et mucilagine rosarum: sumas: hipoqui stidos: podios: sandalis. Morabe: laudano: cu mucila gine psili: et sirupo rosato per modu emplis: vel portio nis ex lacte acetofo a quo butyru est extractus. Si ca est frigida: deinfassa: et fricta: vras vras odoniferum: et fiat emplum de mastice: thure: florace calamita: ambria: cum modico gariofilo: galanga: nuce cipessi: cimi no: affoz: rutha: menta: absinthio: origano: calametes: et est fere eadem curatio cu diabetica. Moraq; in cau sa calida debent applicari intus: et extra ritha: aro matica frigida: in frigida contra: de ritha: camerri datum: aurea alexandrina: diambria: diabolibanum: diamenta: diacitonen: diagalanga.

De uisuria.

Uisuria interpretat inuoluntaria vrine retentio. scilicet aliquis appetit mingere: et non pot: aut qm potest non appetit. Moraq; ritus vrine aliqui aut ser: aliquando aut minorat: qm licet retineat ppter

voluntate ad tempus: postea expellit cum difficultate: et aliq; corrumpit: et ex inordinato: sicut in strangu ria dictu. Causa retentionis vrine: quedam est naturalis: et quedam innaturalis: est sicut in sudore: et fluxu venteris: et si est innaturalis: aut puenit ab extrinseca: aut ab intrinseca: tunc accidit ppter flatum ventri borealis: aut ppter balneu aque frigide: aut qz sedit longo tempore super marmore: aut qz inuixit se cu narcorizantibus: si causa fuerit intrinseca: aut puenit a vesica: aut ab alijs membris: si ab alijs membris: aut ppter apostema matricis: et alias eius passiones: aut ppter incontinua: qz feces sunt nimis induratae: aut ppter passiones re num: sicut est apostema: lapiaz: ira de alijs: aut ppter passiones epaticas: et ceteras: hystropis: aut ppter passiones cerebri: sicut mania: melia: ubi obliuiscant min gere: ut in lyrgia: aut ppter passiones neru: et lacertoz: cum sunt mollificati: et spasmati: vel ppter passiones totius: sicut est febris acuta: et liquefactura desiccant: et corrugant. Si fuerit ppter vesicam: hoc est aut ppter passiones animales: aut naturales: si anuna: les: ut cum aliquis est in loco venerabili: et non vult se remouere: et retinet vrinam: tunc implet vesica: et dilata ta superius: et ptingit inferius: ideo postea non pot exire ppter coarctatione foraminum: si ppter passio nes naturales: et tripliciter: aut morbos communes: aut effi ciales: aut coes: si pphigis: aut est mala coplexio calida: ut febris: et hoc raro est: aut ppter malas coplexio nem frigidam: et hoc est frequenter: si fuerint morbi effi ciales: est ppter oppilationes: aut lapidem ventris: et tunc si ppter morbum coem: sicut in ulceribus: et similibus. Curatio: pphidies causa curat: et curat per con trarium verbigia causa est calida: applicent frigida: et e contra si causa est repletionalis: euacuet: et e contra so curet. In primis ergo fiat clystere: deinde puocet vo mitus: deinde fiat flobor: de epatica: deinde de sa phenasi picularia conueniant: deinde purget 2m exi gentia humoris peccantis: et qz frequenter causa frigi da humoralis peccat: purget euz benedicta: et bermo: da: ritha: deinde ponat in balneo aque dulcis: ubi sit paritaria: fenniculus: petresillus: apiz: frict: vter: et dosum suauiter: deinde vras ista portione. Releuisti euerere marines: xifragit: milij solis: tribuli: marinis: et campestris: raphani: anisi: maratri: amicos: filice: et ceterum higre: apiz: coquassent: et bulliant in vino albo: et sumas portio mane: et sero. Aqua raphani di stillara multu valeret: breuiter olisque valent in frid gendo lapidem: siue illa ponantur in balneo sine fiat emplum: siue portio sine oleum: ira de alijs. Curatio si sit febris: nec apostema nec vlcus. Moraq; duo sunt que in hoc casu vrina puocare pueniunt: assungia camelis: pellis eius si supra pectus: et virgam ap plicetur. Idem faciunt cimices siue viuere sine coctis: si ponantur supra caput virge.

De bis qui ignorant mingere in lecto.

Ausa quare hii ignorant mingere in lecto est: aut qz lacertus vesice est mollificatus: et non pot prine: aut qz dormiendo imaginant esse in loco ubi mingere pueniunt: et tunc virrus imaginatua pre cipit expulsiue: et ira mingunt in lecto. Curatio si sit ppter mollificatione lacertis: capiant ossa mirabela: noy: et assent: et extinguant in aceto: et desicent: sicut assent

affert glande cor deinde extrinquant in aqua rosata be-
inde affertur nallurruze: & extrinquant in succo agreste:
ista cu erit desiccata puluerizent: & misceant cum myr-
rba: storace calamita: ambra: sem. rutbe: nucis cipres-
si: mastice: thure: laudano: ex his pñcianf cum sirupo
myrtinore: his pñ fieri porio: empluz: aut vnguētū
aut electuarij: quod mirifice valet in passionibus re-
nuz: & vesice a causa frigida cu defieit pñtinat: cor-
pus est mundificatum: si fuerit ppter imaginationē:
decoref locus: vt in die videt: q: ibi non oymingi. In
lacceto vero def cyriaca: minuat cibua: & potus non
pñfundet somnet vitet q mollificat nervos. Horat q
vesica capie: & tauri: lyz sit frigida cōpetunt ex virtute
specificā.

De passionibus membrorum gñionis.
E paucitate coitus. Hora: q vñ quodq pñ-
erum est cum pñ sibi simile gñaret ex hoc eniz
assimilat cūi vñino: & immorali fm Arist. sedo de
anima: & pp hoc Auic. 6° de nālibus desiccat virtū
rem gñatū: vt quod in se saluari nō poterat: in suo
simili saluaret: & ideo ppter gñonē oculo benedicunt
& sublimis masculum: & feminā creant. Instrumēta
gñionis in masculo sunt testiculi: & virga: in femina
matricis: & os eius: & duo testiculi: q sunt in carnibus
matricis. Hunc aut in coitu sunt tria necessaria. scilicet
liditas: vñtostitas: & humiditas: ita fm Auic. sensus
venit a cerebro: spūs: & ventus a corde: sanguis: & defi-
deriū ab epate: ita q consideri nāle partum venit a
renibus: & ab epate: & cōplemetū a corde: & ideo q bz
ola ista secundus est quantū est de nā sui. Adodus ge-
nerationis est iste: cū masculus appetit nāliter ppter
seminia multitudinē aggregat: & digestio stomachi
epatis pñtota est: & nullū est impedimētū extrinsecū:
nec intrinsecū cui tūc licētia data est 2° leq: & 3° spars-
gere semen in matricē: & nullo mō in alio foramine: &
tunc occurrit spermata ad nūcē: & retinet: & sic pñ-
prio. Sicut igit ex pñtū olum istoz sit fecunditas: ita
ex defectu sit sterilitas: & si humidū: & humiditas sit:
& alia sint ablata causas gomozea: & si humidū: & ven-
tostitas: causas satyrasias: & si deficiat caliditas cū alijs
causis sterilitas: & ideo pñ intrinsecū capm defrigidies
& mollificat: aut capm quod of appropinquare. Cae
sterilitatis: aut ab exterioribus pñenit: aut ab interio-
ribus: si ab exterioribus. Sicut q coit cū muliere: que
nondū pñenit ad annos: aut q est vetula: aut quia
coit turpi mō vtendo mulieribus: aut q est menstrua-
ta: aut scabiosa: aut trumosa: aut ferida: aut horribilis
aspectus: aut q ipse est pñeratur q est decrepitus: aut
ebrius: aut crapulosus: aut maleficus: aut debilis: aut
fecit snotor hominā: aut cepit medicinaz: aut ecurrere
aut laborauit: aut q superflue coiuuit: aut per accētia
ale. Sicut tremor: furor: & filia ola q extrinsecū: q di-
minuit calozē nāle: aut vñtū: aut cōsumit humidita-
tes nāles sterilizat: & id ola frigida sterilizant sicut la-
eruca: opū: & filiaz illa q cōsumit ventū: sicut rutba:
& agnus castus: & illa q defieit: sicut acetū: & abstine-
ria: & vigilie supflue: & filia. Si a causis intrinsecis:
aut pñenit a testiculis: & virga: aut ab alijs mēbris. scilicet
principaliibus: cū veniat semen hora coitus pñpali-
a mēbris principalib: & ita sit sterilitas ppter passio-
nes cerebri sicut lycargia: mania: & si incidant vene
lunulesque sunt retro aureas: cū fermentū veniat a
cerebro: aut accidit ppter passiones cordis: sicut est
tremor: & similia aut accidit ppter passiones stomaci:

sicut est indigestio: aut accidit ppter passiones epatis
& renū: & intestinox: ita de alijs mēbris: cū passiones
exuberant. Si fuerit ppter testiculos: aut qz excedit
in caliditate: aut frigiditate: aut siccitate: aut humi-
ditate: aut qz sunt pñtracti versus inferiora. Si ppter
virgam: aut qz nimis breuis: aut nimis longa: longi-
tudo virge inducit sterilitatē vñtū. In libro de
historijs afalium: & accidit etiā sterilitas ppter molli-
ficationē: & paralyfim virgez: ppter dolozē hemorhoi-
darum: & aniz similia. Curatio: p° vñtū omne illud:
quod corrumpit cōplexionē: aut pñositionē: aut indu-
cit accētia ale tristiola: & ideo vñtū: que nimis cale-
faciunt: aut infrigidant: & vñtū repletio nimia: crapu-
la: & ebrietas: & vñtū nimia inanitio: & 2° hoc vñtū
nimis infrigidat: sicut est lactuca: papauer: epū:
& nullum: & similia & vñtū que nimis calefaciunt:
sicut rutba agnus castus: & similia: vñtū snotor b° me-
dicina laxativa: balnei: & vñtū coitus mulieris: que
venit ad annos: & breuitat si venit sterilitas ppter
causas extrinsecas: reducant ad rēperamētū. Si pp
causas intrinsecas: & sit ppter passiones alioz mēbro-
rum: curent ille si vero ppter mollificationem virgez:
curef sicut paralyfis: & si ppter breuitatē virge: ve-
nit: tunc mulier elleuet crura intantū q possit cade-
re semen in fundus agri nāle: vel magnificet: verberef
suauiter cū virgis: vel emplastref cū pice: sicut docet
Gal. in de ingenio versus finē. Si sit ppter nimiam
longitudinē virgez: tunc femina teneat radices virge
stricam cū tota manu: & tota virga nō introibit: vt
semen in via nō infrigidet. Si aut sterilitas fuerit pp
malaz cōplexionē calidā testiculoz: & vaporz feminis
vñtū oideatos: lacte acetoso: lacte vaccarū: vñtū bullic-
rit portulaca: & si fuerit ppter malam cōplexionē
siccam: vñtū ouis forbilibus: & brodia carnū: & lacte
vaccino: & similibus olis resumpunt: & nutritis
bus. Si venit ppter malam cōplexionē frigidā: que d
est vt plurimū: tunc vñtū istis electuarijs plyris cum
muscorianthos: si venierit deficiens ppter cerebuz
vñtū metridato. Si ppter cor: vñtū porione muscata:
& si defectus venierit ppter stomachū: vñtū diagalaga-
diamēta: & si ppter epā: vñtū diagingiberi: & si ppter
renes: & testiculos: vñtū diasarion: deinde vñtū ista
pñfectione: de qua dicē boni socij: q facit deficere mu-
lierem sub viro. & testiculos vulpis: cerebella passe-
rum decoquant in aqua: deinde assent: & potissime
cerebella: & dent cūz floribus palmarū: & medio cau-
darū yringoz: & pñctant simul: & vñtū ista pñpositione
mane: & sero. Item yringi pñtū fecundant: & gingiber
pñdum: & galanga si cōdiat: & menta sili: deinde fiat
rale medicamen. & pñapi tauriscute: piperis: gario-
filoz: cinamomi: testiculi vulpis añ. candarū stincoz
parum fiat puluis: & puluis accipiat cūz ouo forbili.
Et nota: q cerebella passerū elixata: & postea assa si su-
mant cum lacte faciūt bolem fecundū: deinde sumat
de isto medicamine: qd est diuinitus reuelatū: vt in-
quit Gordonius. Iste vitella enoz: buryri recentis:
papi tauri citrini: galage: satyrionis: gingiberis: pñ-
ri: mēre: testiculoz galloz: & vulpis añ. vñtū. j. cerebel-
loz: columboz: & passerū bene cocto: & affoam añ.
lib. s. medulle nucis indice: pñearū mundatarū sili
corū: iunbarum: amygdalarū bul. mundatarū sem.
maue: sem. mercurialis: anellanarū excoctarū: &
dactyloz añ. vñtū. ij. sem. cruce: gariofiloz: gingiberis

De egritudinibus

pipereis longi albi et nigri lingue autem sem. bulbi et namini an. vñc. et melle melleficent: et cequantur in lacte otino: postea foris prerant: et addant caude stinco- rum vñc. et totum officiat cum melle rosato et pane de zuc- caro quantum sufficit et lento igni diu agitando pñant: noli reuelare nisi filijs tuis. Nota: quod comestio cocti- castancorum puluerizatarum cum vino albo facit po- tenter coire.

De impotentia coeundi ex defectu erectionis virge.

Simpotentia coeundi venit propter defectum erectionis virge: pot fieri propter duas causas: aut propter pñationem ventositatis aut propter mollificationem virge: distinguit inter has causas: quia si virga posita in aqua frigida non prabit: est mollificata: et si prabitur non est mollificata. Si ex ventositate sit: potest fortiter coire extrinsecus cum epithimariis calidis: et intrinsecus cum diambriis diamusco: vel diafaryone: quod est hoc meuenis ventositate. 2ª potest relictioles: et virgam cum oleo sambucino: in quo bullierit sem. lau- roles: et pñerri. 3ª administra mellea: que multiplicat ventositates. Ex carnibus cerebra passerum: testiculi gallo: et vulpiar: verriar: virga tenuis et virga crassior. Ex oleis: rapam: passinacaz: faba: cicera: cepa co- cta: et assata super olea valent. Ex medicinalibus: gario fil: galanga: gingiber sumpta cum oleis. Si vero im- potentia erigendi virga sit ratione mollificationis: qua- vis medici dicant: quod est incurabilis nisi ego tentarem mittere ad balneum otie per cap: et mittere ad balneum aluminosum: et sulphureum per virga tenenda intus: ut est balneum casei cocti in balneo de morbo.

De faryriasis et priapismo.

Saryriasis est pruritus virge erectio cum deside- rio: et appetitu ad coitum. Priapismus est immo- derata: et pruritus virge erectio sine appetitu: et deside- rio. De faryriasis: quod est exterior: quod est interior: exte- rior: sicut foris imaginatio circa aliquam mulierem: bi- missio coitus solitum pñexus: et similia. Interior est multitudo spermatis. Causa priapismi quedam exte- rior: et quedam interior: exterior est longus decubitus: et frequens supra dorsum et multiplicatio in cibis eru- ce: ceparu: fabarum: raparu: et similibus: nimis coitus: densitas pororum virge. Causa interior est humiditas viscosa pruritus: et ambiens ventositate: et calor medius potest resolueri: sed non pñuere. Curatio: si corpus est plenum fiat floborb: deinde vomitus: medicina aut laxativa non debet: nisi esset fortis: et angustia: deinde fo- mentes virga cum agno casto: rubra: camomilla: et mel- liloto: et pulegio: deinde infrigidens renes cum opio: et ca- phora: sandalis: semperuinaz: aceto: et cum lamina plu- bea pñorata: et madefacta in aceto: et vras lactuca: por- tulaca lentib: milio: ordeato: vino multum lymphato: et similibus: aceto viter: vel parum vras: et aliqui in- ducit ventositatem: sicut docet Avic. iaceat in duro accubitu: et supra folia salicis et folia viris albe: et no- nufaris: et agno casto: et ruta: et odoror rosas: campbo- ram: et nenufar: et sandales: et aqua rosata: et aceto: et viter omnia: que valent ad coitum: que dicta sunt.

De gonorea.

Gonorea est emissio spermatis inuoluntaria. Causa autem exterior: aut interior: exterior sicut pec- catione in amplexu: et missio super lapides frigidos: et similia. Si causa est interior: aut est a vasis: aut ab alijs membris sicut a cerebro: et per in epilepsia: et vbi emittit

sperma insensibile. Si circa vasa. s. testiculos: et renes: aut accidit propter membra aut propter humores: si per membra spermatizant quod nimis calida: aut paral- ticata: aut spasmodica: et ita potest venire propter vitium ner- uorum: et lacerationem: si propter humores: aut quod peccant in nimia quantitate: aut mala qualitate: si propter malas qualitates: aut quod nimis calida: aut aquosa. Curatio: omnia causas reducant ad temperamentum: et gra breuitatis omnia causas reducant ad duas aut ad calidam: aut frigi- dam: si causa fuerit calida cum multitudine materie: nubat in xpo: quod melius est nubere: quod viti: et si pericu- laria pñent fiat floborb: deinde vras vomitus: vras sirupo rosato et myrrino: et nenufar cum capphora vras lentibus: et brodio cicuri: et milio: et ordeo bene coctos: et vras pane cius: et aqua frigida lactucis: portulacis: melonibus: cucurbitis: et similibus frigidis. Angustia virga: testiculi: et renes cum opio: iniquamora: mucila- gine: psilly: papauere: oleo rosato et myrrino cum sanda- lis: et campboraz: alijs frigidis: et sicis pñorantibus virtute retentis: vases vras in oleo: cibis pulue- ribus factis de sem. lactuce: portulacis: coxandros: pñor- parato: sumach. Si causa fuerit frigida: tunc mellea: que valent sunt mellea: myrrina: et pñessiani sum affusi: mastix: rhosilaudand: roza: calamita: ambra: eufor- bium: castoreum: mellea: organum: calamitum: et si fue- rit propter concupiscentiam inducant ieiunia: et flagella: et si fuerit propter paralyum curet sicut paralytis.

De apostematibus: et ulceribus virge.

Passionibus virge multe sunt: sicut apostema: et vlcera: riones: cancer: inflatio: dolor: puritudo. Causa autem sunt extrinsecas: aut intrinsecas extrinsecas sicut castus: et percussio: iacere cum muliere infecta. Si intrinsecas sunt humores corrupti descendentes ad virga. Curatio: si periculosa pñent fiat floborb: deinde vomitus: de- inde qes: et tenuis dieta: deinde purges 2ª exigentia humores peccantes: deinde veniendum est ad localia re- media: in apostema calido: ponat in primis terra in fo- ramine capitis virge: ne via oppilet: et superfluitates libere possint exire: deinde emplastrum et apostema. Et folioz infusum: et bulliant in aqua: et prerant cum assun- gia porcinas: et in augmento dicto emplastro radice mal- ue: bismalve: sed in statu emplastrum cum fenugreco: et semine lini: et farina velatilis molendini. Si vero apostema sit frigidum. Et radice malue: bismalve: et decoquant: et laparium acutum in aqua prerant: et cum assungia porci antiqua fiat emplum: et in augmento addat fenugrecum cum semine lini: et in statu addatur radice lilij. Et si fuerit ex percussione emplastrum cum arthemisia: et absinthio: et oleo de camomilla: pñitrie. Si dolor virge molestat: curet sic: accipiat mica pa- nis: et tepere in lacte: deinde accipiant virelli onori cocti: et tepere in oleo rosato deinde accipiat modica portio opij: et croci: et misceant: et fiat emplum super locum dolorosum: istud emplum mitigat eum doloris in quocumque loco fuerit in corpore: et si dolor vehemens est emplastrum cum folijs infusum decoctis sub pñ- nis: et inuolutis in folijs caulium. Si fluxus sanguinis sit ex virga: curet sic: et boli armeni sanguinis draca- hypoquididos: mastix: turis: piloz leporiar: bis- minurissime pñitrie fiat emplastrum. Si fiat infarctio virge sine apostemate bulliat absinthium: et surfur: et pes columbinus in vino grosso: et conterantur: et deo super ponatur.

De

De apostematibus testiculorum: et ulceribus.

Apostemata testiculorum: bursa eius: et parium
vicerum: et puritum: hec autem sunt a causa extrin
seca. scilicet a percussione: et tunc applicentur vnguentum
respicientia nam illorum membrorum. Si vero causa est in
trinseca ex fluxu humorum: si calida cognoscitur ex pun
ctura: et mordicatione calorem: febrem: ruborem: si causa est
frigida omnia sunt remissa. Curatio: in causa calida si pricu
laria pueniant fiat sloborh de epatica eiusdem lateris:
postea de saphena: deinde digeratur maza purgetur: et ab
stineatur a vino: et carnibus: et vtraque dieta renuit deinde
emplastre locum cum portulaca lactuca: et aqua rosata
et aceto. Et si dolor est fortis: addantur folia insquamis
et mandragorae papaveris: et in augmento eius farina
fabarum lentium mucilagine psylli: et oleo rosato et oleo
de camomilla: farina ordei et melle. In declinatione
fomentetur locus cum decoctione anisi: camomille et vi
no albo: et cane ne rumpatur versus animum: quod facile fit ibi
fistula. In apostema vero frigido emplaster cum farina
fabarum: sicibus: fenugreco: et silibus et cum adipe renuit
et si durum fuerit apostema: emplasteretur cum oialthea.

De hernia: siue crepatura.

Hernia: quantum est de puritate: species sunt septem. p.
viciis ventosa. 2. aquosa. 3. humoralis. 4. car
nosa. 5. varicalis. 6. gibalis. 7. intestinalis: quoniam bursa
testiculorum inflatur: et tumet sine apostema: et febrem: et dolo
re magno: et tunc apparer crepatura: et ruptus et nescit
hernie vocari potest. Illa implectio aliqui fit ex ventro:
aliqui ex aquositate: aliqui ex humoralitate quando ex car
ne ibi augmentatur praeferat nam: aliqui replentur vene san
guine multo et sunt varices grossi: aliqui descendit gir
bus: aliqui intestinalis sunt coperta girbo: et syphaciz
myrach: aliqui isti panniculi relaxantur: et tunc fit her
nia inguinalis: aliqui rumpuntur: et tunc cadit intesti
na in os: et ista est vera hernia: videmus etiam aliqui
relaxari: et mollescere: et cadit inferius. Causae crepaturae
aut sunt extrinsecae: aut intrinsecae: labor extraneus:
et coitus: et saltus: et vox alta: et omnia similia per nimiam
ventris repletionem: quod tunc de facili rumpit syphaciz
et rumpit propter tussim laboriosam: et cum semen et quod
erat paratum exire: retinetur propter aliquam occasionem: et
si causa fuerit intrinseca: hoc est per mollescentiam: et
repletionem: et similia. Curatio: viret omnia nimia repler
et labor nimius creatus post nimiam repletionem: vi
ter balneus: et omnia ventosa virent: et omnia fructus: et omnia
herbes: et omnia legumina. Si autem maza fuerit ventosa: mu
disceat corpus: et ponantur mollescentia super illud lo
cum: sicut est fenugrecum: semen lini: farina frumentis
oleum sisaminum: et non apponantur stiptica. Morat quod
rosata: aquosa: humoralis: carnosa: et gibalis magnam
hinc puenientiam suppositura renuit dieta: et corpus sit mu
disceat. In primis fiat ferrum in bursa testiculorum: et
extrahat quod die paulatim maza deinde fomentetur cum
resolutivis: sicut est origanum: calamentum: ruta: camo
millas: piretrum: et similia: deinde apponantur stiptica co
fortantia: sicut est nux cypressi: anisum assum: mastix
accaria: copule glandium: galle: et similia: sed in gibali
fiat cauteria super peccinam. Si autem hernia fuerit intesti
nalis: tunc mollescent intestinalis: ceciderit in aqua
decoctionis maluerbis: malueris: deinde resupinetur et in
stina in sua loca reponantur: deinde portet brachale fer
rum cum lingula ad modum semicirculi: deinde appo
nantur emplasta: et dentur portiones. Hora: nasturtium (sylu)

stre assum: et cum lacte cocto sumptum curat omnem ruptu
ram a principio et curat etiam fluxum ventris: et recordatum
fuit superius: et hoc est valde bonum pro pueris: radix bru
sei minurim incidat: et emplaster in vino: et vinum su
mas multis vicibus: et curat omnem crepaturam: maxime
a principio: deinde fiat portio: que curat omnes rupturas. Et fa
be inuere: que vulgari puincialium vocat boiradinem:
et trius solidarum: lacce nigre: corrigiole: plantaginis:
quinque nerue: visci quercini an. m. j. mel rosati thuris
mastice: mumie: sanguinis drac. ematibit: boli ar
meni an. 3. j. myrrillosum: sumach an. 3. s. nasturtij
3. ij. galle 3. ij. decoquantur in aqua plumali: et addat
pulvis leporis abusti cum oio: et zucari quantum sufficit
et fiat sirupus: quo vtraque mane: et sero. Deinde fiat istud
emplum. Et picis: nana: lieta: loca an. 3. ij. mastice: thu
ris an. 3. ij. boli: sanguinis drac. an. 3. vj. litargyrii
colofonie: armonia: cis: galbani an. 3. ij. cef rubee 3. ij.
galle: visci quercini giph an. 3. vj. vtriusque aristologie
an. 3. ij. myrrhet: cetermerinc: ematibit an. 3. ij. balati
stie: psidie an. 3. j. accarie: sepi bircini lib. j. s. olus co
solidat an. 3. ij. galle: et sanguis humanus: rosati an. lib.
omnia ista sunt distemperata in aqua pellis arcine cum tota
sua lana: sint liquefacta per decoctionem: pili et lepis co
triti in multa quantitate apponantur. Summe pro bene
resoluantur: et cera: postea agitando cum spatula pulueris
incorporant deinde emplum cum oleo rosato et myrris
no formetur: una pars rupturam apponatur: et postea bra
chale desuper. Si autem ista non valent. Aliqui cau
terizant videmus: et alij alia faciunt: et hec cura res
tauratoriibus relinquatur.

De passionibus mulierum: et pro de menstruis.

Menstrua currunt naturaliter a. 14. anno vsque ad. 40.
et quicquid vsque ad. 50. 2. enim diuersitate complexio
nis circums perduunt menstrua vel tardius: retinent
aliqui naturaliter: aliquando praeferat nam naturaliter retinentur
ante. 14. et post. 40. vel. 50. retinent etiam naturaliter in pec
pui: aliquando fluant sed parum: raro fluunt: et secundum
etates lune: puellis veniunt in principio quadrage: iuuenibus
in. 2. et que magis processerunt in etate in. 3. quadrage: et
alijs in. 4. et vltima quadrage. Et ex hoc possumus eliceret
quod iuuenes debent sloborh mari in nona luna: et senes
in antiqua: quoniam ars imitatur naturam: ideo luna vetus ve
terea minuitur nona luna minorce. Causae autem retentio
nis praeferat nam: aut sunt extrinsecae: aut intrinsecae: ex
trinsecae sunt in debito regimen sex rerum non naturalium:
si intrinsecae: sunt tribus modis: aut ratione virtutis: aut
membris: aut humoris. Si ratione virtutis: hoc est ratione
alienius male complexionis debilitantis virtutem: siue
calida: siue frigida: siue secca: siue humida. Si propter
membris: quod stricturn: et oppilatum sicut ex matrice: et ou
ficia venarum. Si propter humoris: hoc est aut propter
quantitatem: aut qualitatem: si propter quantitatem: quod san
guis est in corpore in parua quantitate: si propter quali
tatem: hoc est aut quod nimis grossus: aut viscosus: aut
quod nimis subtilis: et ita de alijs causis. Curatio fiat in
primis cum sloborh de vtraque basilica propter causam
antecedentem: si priculiaria pueniant: deinde de vtraque
saphena: deinde mundiscent maza secundum indigentiam hu
moris peccatis. Corpore alterato: et mudificato vtraque
diuretica: et aperitiua: quod que puocant vrinam: puo
cant menstrua. Multa sunt ista rubea tinctura: origa
num: calamentum: pulegium: diaram: anisum: mara
trum: ciminum: ameos: siliceos: spica nardus: quinanti

De egritudinibus

calamus aromaticus myrrha: oppoponacu: picrotu:
eruca: castoreu: sella nigelle muscus: serapinum: colo-
quintida: piper: assarui accipias ergo unū ex istis: vel
plura et fiat decoctio: et empla: et vnguentum. Idem
que valet ad puocandū mēstrua. Itē matricalis: et sa-
line añ. m. j. bulliant cum vñc. ij. mellis: et cola: et pre-
ce illa coctione. Ad idem troiscoru de myrrha. S. j.
prodeat mirabiliter.

De nimio fluxu mēstruorum.

Mēstrua sunt nātiter qualibet lunatione semel
se dñ q̄ puenit etati mulieris et alia p̄uicla-
ria: et durat a tribus diebus vsq; ad septē 2^m diuersa
sūt complexionū: et q̄ mēstrua currunt 2^m q̄ opz in
quāitates qualitate: et ordinem sunt mulieres sa-
natue: et caute: et secunde: q̄ vero mutant: tunc sunt
egrotantes in continēcia: et steriles: et signant imbecil-
les: et morbidos ḡlant q̄tū ergo fluunt p̄ter nām
et sunt causa multoz morboz. Cause hñōi sunt aut
extrinsece: aut intrinsece. Si extrinsece sunt casus: et
perculsiō: et alie res nō nāles non puenienter admini-
strare. Si aut cause intrinsece sunt p̄ter tria: aut pp
virtutē: aut membrū aut humorē. Si p̄ter virtutē:
hoc est p̄ter aliquā malam cōplexionē: p̄ter mē-
bra: aut q̄laxum: molliorū: aut apertū si p̄pter
humorē: hoc est aut q̄ peccat quāitates aut qualita-
tes. Si subtilitate: aut q̄ nimis subtilis calidus acutus
aut salis humoris: aut putridus ventosus: aut
subtilis aquosus frigidus. Curatio: nullus fluxus o-
curatur quādiū pōt nā tolerare: et est bene colorata: si
debilitata: restringat: si p̄ter causas male cōplexio-
natas: reducant ad tēperiem p̄teritū suū: et tunc
oīe cāe p̄nt reduci ad duas: aut ad nimia frigiditatem
aquosam: subtile: et indigestā: aut ad nimia calidita-
tem: subtile: acuta. Et si cā fuerit frigidat tūc deñ q̄
calcfaciūt et ingrossant ex parte cibo: et medicami-
num: lac coctū: frumentum coctū: farina tritici: faba-
fracta cū cinamomo: rizum: mēta: vinū grossum. Ex
pte medicaminū: deñ nux cipeſsi: et foliū eius: myr-
rhaz: marie valet mastix: et bus: laudanū: storax: ani-
sum coctū: exercitūz forte: et fricationes. Troisci de
carabentrocisci de terra sigillata: isti troisci valēt ad
firmādū fluxū. Si causa fuerit calidat deñ lentes cū
aceto: p̄uicla: lacta: cerosus coctū: panis ordaceus: sa-
ba cauli: pira coitantes pile: sorbe: et ira d alij: et de
ponant v̄troſe magne sub v̄tra q̄ mamillāsi corpus
sit p̄letroum: et virtus toleret et fiat floborbemia de
basilicat. Hora: q̄ super oīa experimentat: istud maxi-
me valet. Itē succū plantaginis vñc. ij. gummi arab-
cum S. ij. misceant: et vna pars p̄uicla in matrice: et
alia simas p̄ oīa: et p̄ntur: et v̄ibus p̄cedentibus
p̄culdubio curat. Et nos dicimus: q̄ suffumigatio sa-
cta cū thure ignito maxime firmat fluxū mēstruū.
Emplastrū ad firmandū fluxum mēstruū. Itē troi-
scos stelle S. j. olei rosati vñc. j. incorpora: et inunge
ventrē: et renes in sursum. Itē portio nostra de pomis
granatis optima est ad firmandū fluxum. Itē aqua
poirece valet ad firmandū fluxum.

De suffocatione matricis siue dolore.

Suffocatio matricis est ascensio matricis ad su-
periora vel vapor eius vsq; ad diafragma pp
vapores corruptos venenosos: p̄ter q̄ accidit com-
p̄ctio spū alium: et syncopie: et ablatio sensus: et mo-
tus in toto corpore: et dolor capitis: et renū. Causa hoc

est p̄ter vapores venenosos existentes in matrice: q̄
accidit ex tribus: aut ex ipmate retēto: sicut accidit
viduis: q̄ p̄uenerūt coitanti aut accidit puellis: cū carēt
viris: alia causa est humor corruptus in matrice: alia
est mēstruū retentio. Curatio: aut mulier est in pa-
roxismo aut nō si in paroxismo: tūc hant fricationes
fortes in extremitatibus cū saleracero: et ligationes
fortes in dolorose in corio: et de apponant fetida nari-
bus sicut assa fetida: et castoreu: bñōi: et a p̄ter infio-
ri suffumiget cum ligno aloes: ambra: et gariofilis: et
alypta muscata: et deinde obſtetrici intringat digitū in
oleo de violis gallis: et intromittat et vulnā corruptas:
et p̄ntur: deinde fiat sternutatio cū castoreo: piperet
et syncopi. Cū cessauerit paroxismus: et causa fuerit
retentio mēstruū: fiat floborbis de sapbenia. Si fue-
rit p̄ter retentionē ipmatis: nubarui chriso si pōtissi-
non pōt: faciat super folia agni casti: odor ex ruramis
abſtineat a carib: et vino. Si vis puocare mēstrua
fiat cū agarico: menta: castoreo. Ad suffocationē ma-
tricis. Itē pillularū de mastice cū castoreo S. j. refor-
ment oue pillule et exhibeant sepe. Hoc ex p̄t sumus
in maxima p̄focacione tenere manū nostrā calidā
supra matricē: et sedata et p̄focatio subito i pulchra
moella. 3° ponendo in balneo aque bullire cū camo-
milla: melliloro: et anero. In p̄focacione matricis fac
cerotū ad vmblicū ex galbano et tyriaca añ. S. ij. ad-
dito oleo rosato ad sufficiētā: et dissoluat p̄us gal-
banū in aceto: et p̄o suffocatione matricis q̄ eris oī-
bus an veniat a corruptione spermatis vela corrup-
tione mēstrui. Itē seminis agni casti. S. j. s. squināri
doronicī añ. S. j. bertonici saturēgī añ. S. j. mellero: *mellis*
sarp̄i sōdū vñc. iij. rosarū colatū vñc. ij. gingeue noce *syrrup*
muscata cinamo añ. S. j. misce et salare posse agiūge *fac 613*
relinatura dactilio coacta S. ij. Ad idēz. Itē dor-
onici squināri seme dagno casto bertonici saturē-
gia añ. S. j. diarodon diabuglossato añ. vñc. j. misce
per v̄lare ogni oi.

De precipitatione matricis: et casu.

Matrix precipitatur aliqui: et declinat versus alteru-
rum laterū: et tunc appellat precipitatio: et alia
quando deſcēdit versus inferiora: et vocat casus: et ita
passiones matricis sunt tres: suffocatio: casus: et preci-
pitatio. Cā aut sunt extrinsece: aut intrinsece: si ex-
trinsece: aut casus: aut sessio super lapidē frigidū: aut
in aqua frigida: et si interior aut sit a mellificatione lax-
cerosā: aut p̄pter p̄ursum hūiditatis aquosē versus
matricē: aut p̄pter v̄troſitātē: et ita de alijs. Curatio:
in primis puocet vomitū: v̄tra fiat calida: et siccat:
deinde si precipitatio est in altero laterē: excut v̄tro-
sa in altero. Si fuerit casus matricis: fiat ventosa sub
tus mamillis sine scarificatione: deinde apponantur
aromatica naribus: et suffumiget inferius cū fetidiss
deinde obſtetrici intringat manū in oleo mastice: et po-
nat matricē ad locū suū: deinde bulliat in vino pōtissi-
co mastix: nux cipeſsi: hyppouistidos: bolus armen²:
et inuoluat lana: et super cūſcio apponant: et hant relia-
qua: que v̄tra sunt in exitu longaonis: deinde empla-
stret venter cū mētarabemisia: sauina bullita in vi-
no pontico. Si fuerit ex v̄troſitate: facellet cū surſure
bullito in vino: aut cū aniso: et rurbaz: aut cum latere
asperſo in vino albo calido. Si fuerit durities versus
alterā partē: post vomitū: applicet ventosa in latere
opposito: deinde accipiat mucilago psylli: seu grecis
semelinūz

sem. lini: et misceat cum medulla cervini et vituli: et assu-
gia galline: et applicet: et ab intus: et ab extra. In casu
aut matricis sedeat in aquis stipiticiis postquam preces-
serint: que dicta sunt. Suffumigatio facta cum thure
ignito: et bolo firmat casus matricis. Item aqua porrea
etc ad precipitationem: et casum.

De apostematibus matricis.

De apostemate matricis. Apostema matricis: si-
cut alia membra. Causa autem est extrinseca: aut
intrinseca. Si extrinseca: casus: vel percussio: vel ni-
mius coitus: abortus: partus innaturalis ab obstetrice in-
docta male facta. Causa intrinseca est retentio sper-
matis: aut menstrui: aut humorum: aut currens ad locum: sicut
sanguis: coctus: aut flegma: aut melius: aut viscositas: aut
aquositas: aut simplex: aut ppositus: et aliquid adustus.
Signa apostematis sunt: dolor in parte matricis ubi
est materia: aliquid autem apostema est in profundo matricis: ubi
quando in lateribus: aliquid in ostio: et ita diversi do-
lores apparent. Ad apostema matricis etiam sequitur dolor
capitis: et dolor in radicibus oculorum: difficultas anbeli-
candi: dolor stomaci: et dolor in dorso: in pectore: et coram.
Accidit claudicatio: et stipitatio matricis: si materia est ca-
lida: et febrius: dolor vehementer cum punctura: et vige-
lia: in quiete: et cum matricis sit materia multum sensibilis: et
si causa fuerit frigida: materia sunt remissa: et apostema aliquid
est durum: selyporicium: et aliquid est cancrum: et discer-
nitur cancrum: quod exire est virulentum: gravis odo-
ris: et diversorum colorum. Et si ostensio: et apostema matricis
est difficultas curationis valde: et quanto magis ad
interiora preedit: et cum augmentat sanies: et augmentat
febris: et dolor: et si sanies est alba: iunera: et equalis: et
sine odore: horribili est bonum signum. Si sanies: quod si vi-
rulentum: et feridum: et diversorum colorum: est malum signum. Cu-
rario: si causa est calida: et corpus sit plectoricum: fiat flo-
borbomia de basilica: deinde de sapbena si peculiaris
puentia: deinde puocet vomitus: et mundificet cor-
pus cum materia: et cassia: et dicta sit remissa: sicut in febre
acuta. Ad apostema vero in parte: fiat percussio ad extra:
et ad intra: si mulier est corrupta. Ad extra fiat em-
plastrum hoc supra matricem. Et coriandri recentis: pla-
raginis: quinque: nerui: et aqua: portulace: bulliant: et
ex his fiat emplum cum aqua rosata et aceto. Ad intra
vero fiat pessarium si mulier corrupta est cum illis cistis:
deinde decoquantur lente: plantago: et portulaca in
aqua: et sedeat mulier in illa aqua: hoc repercutit: et
mitigat dolorem. Et cum apostema est in augmento addatur
senugrecum sem. lini: et farina ordei: et cum est in statu: ap-
ponat farina volatilis molendini: malua: senugrecum
sem. lini: dactyli: cocti: tritici: et carices: et fiat emplum cum
oleo camomille. In declinatione vero inungat intus:
et extra cum oleo de spica nardi: et pessariet cum myrrha:
sarcocolla: hyssoporum: melle: et vino albo. Et utat lacte
cum spica nardi. Si autem causa fuerit frigida: mundificet
corpus secundum exigentiam humoris peccatoris: deinde em-
plastrum: et pessariet cum malua: senugreco: sem. lini:
portulaca: radice laparij: et faciant cum oleo de camo-
milla. In augmento addat sercus columbi: caricetra-
dices: lili: et oleum de spica nardi: et in statu addat bde-
lium: armoniacum. Si vero materia esset valde dura: utat
diaquilon: aut fiat emplum de assungia gallinacearum
arierina: et medulla vituli: et vitellus ovorum: et cum sem.
malua: senugreco: et sem. lini: misceat: et fiat emplum:
aut vnguentum aut pessarium: deinde mundificatiua: quod dicta

sunt. Et nota: quod magis ex sanguine menstruo sit apostema
quod plus abundat: et si sperma peiores habeat qualita-
tes: non tamen ibi manet: sed spargit per corpus: et in parte co-
poris plectorico puenit florbom de basilica: sed corpo-
re non plectorico: competat florbomia de sapbena
quantum ad causam coniunctam.

De ulceribus: ragadiis: et puritis.

Ulcera: ragadiis: et puritis accidunt quandoque
in matrice. Causa autem est exterior: aut interior:
si exterior casus: obuiatio: partus innaturalis: grossitudo
virge: impositio medicaminis acuti: ut nigelle. Causa
interior est autem propter rupturam apostematis: aut propter
humores acutos corrosivos: aut propter sanies: et filia.
Signa: si quod exire est saniosum: tunc est ruptura apo-
stematis: et si est virulentum fetidum: tunc est corrosio: et co-
rositas: et si est sicut letura carnis: tunc est ibi putre-
do: et si ex humoribus calidis: est ibi calor: dolor: et pun-
ctura: mordicatio: et inquietudo: et si causa est frigida:
ola sunt remissa: discernit etiam ex visu: si fuerit vera
sanis ostium: et si in profundo est dolor: discernit: et etiam
poterit videri hoc mediante speculo. Curatio. Si mundum
habet corpus cum florbom et farmaria: et vomitus: et mundi-
gentia humorum et particularium: et iniungat dicta tenuis:
deinde mitiget dolor sic. Extrahat succum plantagi-
nis: et portulace: et quinque nerui: et coriandri recentis:
et coles: et repidum iniungat in matricem frequenter. Et
inde sedeat in hac aqua. Et gallorum lentium: balaustrum:
rum: spidierum: mach: rosarum: et sandalorum: et bulliant in
aqua sufficienter: et sedeat in ea. Deinde mundificet ma-
tricem cum decoctione absinthij: hyssopi: mellis rosati: et
vini albi: et lactis: et coles per pessarium: et iniungat. Deinde
utat isto vnguento. Et dragacum: gummi arabicum: ceruse lora:
cachymia: litargyrium: ianili: sanguinis draconis: boli arm.
rosarum: rubearum an. Si coricis eris. Si olei rosati: et
cere quartum sufficit: et cum ista parata fuerint fiat vngue-
tum: et si vnguentum non poterit attingere ad locum: deco-
quant ola in lacte cum oleo rosato et coles: et colatura per
pessarium iniungat. Si autem volumus carnem generare: fiat vngue-
tum de myrrha: et aloes: sarcocolla: sanguine draconis: li-
targyrium: ianili: lora: cachymia lora: et cum oleo rosato: et
fiat vnguentum: aut ista decoquant in lacte: et coles: et
proiciat. Cum istis poterit curari vlcera matricis: et ra-
gadiis: et violenta defloratio. Si autem fuerit puritudo:
fiat florbom: et purget humorum iuxta qualitates suas: deinde
de pessariet cum frigidis: sicut sunt rose: sandali: bi-
poquistidos: et oleum rosatum: utat dicta frigida: quoniam
aliquid ex puritudo accidit tanta titillatio: quod aliquo co-
itu sanari non poterit. Nota: quod in vlceribus aliquid co-
perunt frigida: sicut ad sedandum dolorem: ut papaver: et
calida coperunt ad mundificandum: sicut absinthium:
mel: spica nardi: lac: et sicca ad abstergendum: et glu-
tinandum: sanguis draconis: boli arm. modo ad ge-
nerationem carnis: ut sarcocolla.

De sterilitate mulierum. Sterilitas autem accidit
ex parte mulieris: aut ex parte viri: aut utriusque.
Si ex parte mulieris: aut accidit propter causas extrin-
secas: aut propter causas intrinsecas. Si propter extrin-
secas: aut accidit ex nimio potu aque frigide: aut quod
continuat nimis cibari acerosa: aut aliqua cibaria
male qualitate: aut accidit propter aliqua accidia a se: si-
cut tristitia: timor: et similia: aut quod post coitum salta-
uit: aut nimis velociter mota est: aut quod accipit aliqua

lis
44
413

De egritudinibus

sterilitas. Si propter causas intrinsecas: aut propter membra matricis: aut propter totum corpus: hoc est propter passiones manifestas cerebri: cordis: stomachi: et epatici: aut quia menstrua sunt resecta: aut quia nimis fluunt: aut quia nimis extenuata: quia nimis pinguis: aut puella: aut antiqua. Si propter matricem: aut propter morbos similes: aut officiales: aut coeosi: propter morbos similes: tunc est mala: propter matricem: aut seminis nimis calida: aut frigida: aut sicca: aut humida: simplex: aut copiosa: cum materia sine materia. Si autem fuerit morbus officialis: tunc est sicut veruca: aut hemorroides: aut cicatrix: aut pinguedo in osifice matricis interius: aut nimia strictura: aut nimia laxitas: aut amplitudo: aut coarctura: aut sanica. Si autem fuerit morbus cois: tunc est solutio coarctationis: aut viciis. Si fuerit sterilitas ex parte viri: tunc est propter causas extrinsecas: aut propter causas intrinsecas magis. Si est propter causas extrinsecas: tunc est sicut in muliere: aut nimis potus aque frigide: aut nimia frequentia ciborum: aut coarctatio: aut alterius male qualitatis: aut quia est puer: aut decrepitus: aut erapulo: aut ebriosus: aut vitis nimis coarctatus: accidit etiam propter accidentia ale. Si fuerit magis propter causas intrinsecas: aut est propter totum corpus: aut propter membra gisonis: si propter totum corpus: aut propter egritudines membrorum principalium: et adiacentium: sicut est cerebri: ita de alijs: aut quia venie immenles: que retro aures sunt incisae: aut quia est nimis pinguis: aut exrematus. Si propter membra gisonis accidit: aut propter morbos similes: tunc accidit propter malas complexionem seminis: et testiculorum calidam: aut frigidam: aut humidam: aut siccam: aut quia testiculi sunt infrigidati: cuius opiorum squamo: et similibus narcoriosis: aut quia nimis est visus campio: aut rursus aut agno casto. Si vero fuerit propter morbos officiales: tunc accidit aut quia virga est nimis longata: aut nimis brevis: aut quia est mollicata: aut spasmarata: et testiculi sunt: aut quia testiculi non sunt: aut quia foramen virge est coarctatum: aut quia lapis extrinsecus est a vesica sua per incisionem. Si autem fuerit propter morbum cois: hoc est propter vlcera: aut quia est fasciatus: aut quia sumptis aliqua sterilitas. Si autem sterilitas accidit propter utrumque: hoc est quia conveniunt in malitia complexionis: aut quia malitia complexionis est nimis intensa: et disconveniunt: ita accidit sterilitas. Si vero quia est nimis calidus: aut frigidus nimis: aut siccus: aut humidus: aut si unus est excedens calidus: et alter excedens frigidus: quia semina non possunt se temperare: nec corrigi: ad invicem: sed si alter excederet aliquodulum in caliditate: et alter parum in frigiditate: et talibus seminibus posset bene refundere fecunditas. Accidit etiam sterilitas: quia unus anticipat effusionem seminis: ante alterum: simul enim debet venire semina. Accidit etiam sterilitas: quia instrumenta non sunt bene proportionata: ut quia matrix est nimis ampla: et lata: et pecca: et virga est nimis brevis: et gracilis: non enim est bona proportio. Signa primitiva et manifesta ex indicio patientis cognoscuntur: egritudines etiam totius corporis: et partium: que precesserunt: satis nota sunt veluti aliquid investigare. Signa male complexionis calide per hunc modum discernuntur: urina intensa est: circa peribunda est multitudo pilorum: calor: et punctura: appetitus in venere: velox emissio seminis: et delectatio: menstrua sunt citrina: et sunt calida tactu: animosi:

pulsiva: veloxis: veloces sunt in moribus: et in omnibus suis actionibus: Si autem sunt frigide complexionis: rursus sunt opposita: urina remissa: paucitas pilorum: paucitas appetitus in venere: paucitas menstruum: et albedo coarctata: emissio seminis: et modica delectatio: pulsus tardus: parvus: piper in meribus suis. Si autem fuerit mala complexio sicca: tunc mulier est extenuata: et modica: aut nihil emittit in coitus: menstrua paucitas: urina tenuis: labia sicca: et fixa. Si autem fuerit nimia humiditas causa sterilitatis: tunc apparent ista signa: matrix est humida: et post menstrua remanet humida: et quasi semper exit a matrice quoddam liquidum: siquidum: albus: aquosus: et non delectat in coitu: et matrix est lubrica: ita quod semen retineri non potest: et ista causa advenit ut plurimum in coarctatione frigida. Si propter etiam dicitur experimentum experiri: verum mulier est coarctata: quod suffragaretur cum aromatis: et si sumptis sentiret quod intus parata erat: si autem non sentiret posset sterilitas iudicari causa manente: quod oppilatio significat: et hoc experimentum valere etiam in virginibus. Si autem mulier fuerit corrupta: dicit aliqui antea: quod supponat sibi dollam alij: et si ab intus sentiat odorem alij ascendendo: usque ad coarctationem: parata est ad procreandum: si non: non potest experiri: quod semina procreant in scutella plena aqua frigida: et si supernat: ille est sterilis: si vadit ad fundum: fecundus indicat: et sicut de viro indicat: ita de muliere. Multa alia experimenter ponunt ab auctoribus: sed non adhibeo fidei: quia empirica videntur. Prognosticatio hemorroides: et excreta in matrice non recipit curationem: si nec coarctationem foraminis virge virilis. Mulier fecunda magis vivit sana: sed citius est annis: mulier sterilis magis perit: inveniuntur: sed magis est egrorativa: notabilis putas virge non recipit curationem: mulier vulnerata in matrice: et postea cicatrizata non recipit curationem: et si coarctata valde timendum est de morte maris: quia oniscus matricis non est: sed dilatabile ad coarctationem: cicatrix ergo in matrice: aut officio eius est valde mala. Curatio: si mulier fuerit sterilis propter malam complexionem calidam: in primis si pericula pueniunt: fiat flos borborum de basilica: deinde de sapientia: deinde de vrasirupum rosarum violatum et nensarino: deinde purgetur cuscutha saracenicum et reubarbarum: deinde stupet cuscutha herbis frigidis: deinde vras rubra troscata: deinde vras zuecaro rosato et triandalis: et oragano: deinde vras pessario de stercore leporis: et matrice leporis: et semine mercurialis cum modico melle rosato: deinde vras olea cibaria calida: et exercitum nimium: et olea quod possunt calidare: et vras ordeato: et pane ordeo non solum per dies: et menses: sed per annos: et vras pisibus squamosis de aquis mudis: et vras lacre acerosi: et ordinentur sex res non nales in gradu opposito: donec calidum sit reductus ad temperiem. Si autem causa fuerit mala complexio frigida: et humida: digeratur materia cum syrupo colato oximelle simplici: et hmoi cum aquis puenitibus: arthemisia: sanguinaria: maiorana: et hmoi deinde purgetur cum electuario de acrylis: aut cum pilulis aureis: aut cum hyera: et hmoi deinde mundificetur matrix cum aqua decoctionis sacre ex absynthio myrra: rha: pulpa colochinide: et prociat vne. j. in matrice: deinde vras isto electuario. Et pulvis porionis muscat: pulvis triphere magne sine opio: et pil. flor. marici

matrici cōfōrtari uel cōferue cōtrangulez añ vnc. j. li-
guli aloca: ambre añ vnc. ij. musci 3. j. panis zuccari
quantū sufficit: 7 fiat electuariū: 7 si nō sit secundata
ppter ista: vraf isto puluere. 7 testiculū veris dextrū
si vult masculū: 7 sinistrū si vult feminam: dēscēf in
vmbra: 7 puluerizet: tūc 7 limature eboris: seminis
fistileos: matricis leporeis: coagulū eius añ. 7 fiat pul-
uis: 7 vraf isto puluere mane: 7 sero cū brodio cicerū:
vel carniū: vel vino albo: 7 pōt apponere pulcrē li-
quiritie: 7 panē de zuccaro: vī sit magis gratū. Si au-
tem fuerit matricis nimis humida fiat tale pessariū. 7
myrrhe: aloca: mastice: turis: laudani: nucis cipsei:
fistileos: ins: blactre: bisantie: ligni aloca: galange: ge-
dearie: nucis muscate: aluminis: copularū glādū: añ
vnc. j. pñciant cū oximelle squilirico: 7 fiant pessaria:
7 inuoluant in corpore mūdificato: 7 vomitu pceden-
te matrici supponant: 7 teneat p vñā horam 7 quie-
scat p alia: 7 viter oclū: 7 exercitet se ante cibū: viter
omnes fructus: 7 oīa legumina: 7 oīa herbas crudas:
7 viter oīa: que sunt dure digōis: 7 carnes bouinas:
canes: casti: antiquū: oīa in vira: 7 pisces bestiales:
7 filia: 7 viter repletione nimia: vraf carnibus assis:
7 auiibus nō degentibus in aquis: 7 ordinent oīa sex
res non nāles declinātes ad sicū. Si fuerit sterilitas
ppter nimia siccitātē: iungat quica: 7 oclū: vraf die-
ta resumptiua: vraf lacte: 7 ster in lericia: 7 gaudio.
Vraf isto pessario. 7 cerebri cernit: virulū: medulle
cernit: 7 virulū: butyri vacini sine sale: adipis capta: 7
cere: 7 mellis quādrū sufficit: 7 fiat pessariū: 7 totū re-
gimen declinet ad humidū. Si fuerit sterilitas ppter
pinguedinē matricis cōpōrit ieiunū: dieta subtilis
parū nutrien: accidētia ale: vira: sollicitudo: tristi-
ria: vigilie: pessariet cum aurea alexandrina: vel cy-
riaca. Si fuerit sterilitas ppter ventositatē: apponā-
tur q cōsumūt ventositatē p modū emplastri ante: 7
post: 7 pessaria: 7 suppositoia: 7 dysleria: 7 balnea: 7
suffumigationes ex ruta: nasturtio: aniso: cimino: ane-
ro: castoreo: agno casto. Si fuerit sterilitas pp orificij
matricis stricturā: balneet frequēt in aqua decoctio-
nis malue: bismalue: palce ordie: 7 auene: 7 fiant pes-
saria: 7 paulatim ingrosset de apio: cimino: 7 melle.
Si fuerit sterilitas pp amplitudinē nimia orificij ma-
trici: balneet in aqua stipricis: vbi sint cauda equi:
na plantago: myrtilli: sumach: nux cipsei: mastix:
thua: bolus arme: galle: cupule glandiū 7 ex istis fiat
pessariū. Curruā: 7 hemorroidū reſtanratiuis cyru-
gicis relinquo. Mora: q modus debitis coctūdi ē post
primū somnū cibo quasi digesto in stomacho: 7 masen-
lus dz excitare feminā tangēdo mamillas: 7 peccinē:
7 vuluū: 7 osculando eam: vī veniat ad emittendum
semen simul cū ea: nec statim emisso spermate exsur-
gat: nec mulier moveat: s; ster quīeta versus partem
dextram: 7 dormiat si potest. Dubitat hic si sperma
viri intret substantialiter cōpōsitionē tanquā pars
rotaria. 7 7 hō arguit q non: quia artifex non intrat
artificium: sed semen est artifex: quare 7c. 7 7 cetera
agens: 7 materia nō coincidit: sed semen est agens:
ergo: non est materia. 7n contrariū est Galenus q
semen assimilatur modo patris: modo matri: sed non
est nisi ratione dominantis: ergo patria materia quā
doq; donat. Respondendo dicit: q semen non habet
ista omnia: sed solum spiritus gignitiuus cōpōsitus
ex tribus spiritibus: q est in semine: 7 ille est sic agens

7 sicut forma: 7 non coincidit: nō intret substantia
liter ferus compositionem. Et 7 haly appellat istum
spiritum intelligentiā diuinam que generat embrio-
nem: quare nō est incōueniens si semen intrat substantia-
liter. 7 potest etiaz aliter dici: q semen habet duas
partes: vñā partem subtilem spiritualem: per quam
efficitur concurrir: 7 aliam crassiorē: que est sicut
vehiculum alterius: que materialiter concurrir.

De mola matricis.

DE mola matricis: est fructū carnis: quod nasci-
tur in matrice loco ferus ex mala dispositione
matricis. Et est intelligendum: q triplex est mola. s.
ventosa: aquosa: 7 carnosā: inflatur enim matricis ac si
esset pregnans: 7 aliquando impletur ventositate: ali-
quando aquositate: 7 aliquādo carnositate. Et medi-
ci cōmuniter dicūt: q sit ex caliditate seminis mulie-
ris cum currit ad matricē cum carētia seminis viri-
lis: sic dicit Bordonius. 7 7 hō autem vult quarto de
a salibus: q fiat ex frigidity matricis: 7 iō volendo
saluare medicos opz dicere: q intelligunt molā car-
neam factā esse ex caliditate respectu mole ventose: 7
aquose: 7 nō absolute sū pbum sit ex semine viri oc-
bili: 7 mala dispositione frigida matricis: quare sine
coitu non pōt fieri: sed sū Anic. sic potest fieri quia
sū cum sit ex semine mulieris cū sanguine mēstruo
carēte semine viri. 7 habz alas vegetatiuā salte: q au-
get: 7 nutrit. Tōmimira vult q beat alam sensitiuā
enormis alalis: qd laici appellāt ar pā: q ar pā hō ro-
strum acutū sicut mus: 7 of in Italia frater lumbar-
doz: q in eoz terra gñatur ex multiplici mā. Signa
aliqua sunt per q assimilāt pgnationi: primo q ven-
ter sit tumidus: scdo sentit mornus: sic si esset embrio:
tertio mēstrua retinent: quarto mamille inflantur: 7
indurant: qnto cadit appetitus: 7 discolorat mulier:
sicut 7 vere pgnans. Signa distinctiua sunt ista: pmo
mornus nō est ordinatus in mola: nec pedalis: nec de
latere ad latus: nisi cū expulsionē: scdo venter est dur-
rior: q in pceptu nāli: tertio pedes sūt molles valde.
7 7 non osticatio: mola est difficilis curationis: aliqui
stat p quatuor annos: aliqui vsq; in finē vite. Curatio
si picularia pueniāt fiat floborb: deinde de farma-
ria: vñf 7 oīa: q pronocāt aborsum: balneet in aqua
decoctionis maluarū: 7 similiū. Vraf sirupo artbeni
fiet 7 fauine: calame: leuistici: beronice añ vnc. ij. ma-
ratri: squinā: spice nardi: calami aromatici: cipi añ
vnc. j. aceri vnc. iij. mellis lib. s. fiat sirup? ocide pur-
getur cū theodoricon empicon: deinde fiat stupba: 7
ponant ea: q ponunt in sirupo: 7 vraf aurea alexan-
drina: 7 suffumiget cū ijs: q ponunt in sirupo 7 bal-
neet in eisde: 7 emplakret cum eisde: 7 deinde si ista
non valeant: iungat obsterrix digitū in oleo petro-
leon: 7 conuitiat ostium matricis: deinde suffumiget
cum myrrha: castoreo: 7 elleboro: 7 si ista non valeāt
requiescant in pace 7 Rasio inquit: postquāz ptererūt
tempus nascendi pueri videntur trectisci de myrrha: 7
apogima de feminibus: 7 oleum de rey sin adhiben-
dum: 7 pessarium de ruta: 7 myrrha in ponendum:
q facit facit partum. Dofco queq; de pillulis feru-
dis frequenter tribuende sunt: cū ijs enim euadunt.

De abortu.

Aborus est ortus embriōis ante debitiū pō:
qui prouenit ex debilitate virtutis contentiue

De egritudinibus

matricia: q̄ embrio suspendit in matrice ad modum fructus in arbore mediate secundina alligata cum matrice quarto aphorismorum commento quinto: et ideo in principio: et in fine ligamēta sunt debilia: sicut in fructibus: et secundina dicitur: quia ante eam est alia pellicula: q̄ immediate cooperit embriōem: et embrio exit cum illa: et illa est subtilis: et rara. Est et alia pellicula grossior: que dicitur secundina respectu illius prime: que alligat venas matricis. s. cum capitibus earum: et aliqui fortiter: qm̄ habet illas venas matricis magnas: et aliqui debiliter: qm̄ ille vena matricis sunt valde stricte: vt in hñtibus frigidis: et densas matricis: et ideo ex facili causa abortiunt: et secundina facta est etiam vt retimeat superfluitates secunde digestionis scilicet vrinam vsq; quo parit.

Cause abortus.

Ralis dixit in tridente auctoritate Raynarasij: q̄ mulieres: q̄ abortiunt in tribus primis mensibus: abortiunt ex v̄rositate: et q̄ abortiunt in tribus medijs mensibus: ex humiditate matricis: et eius ligamentorum: et q̄ abortiunt in tribus vltimis mensibus: abortiunt ex frigide. Hec opinio nō est cōsona dicitur Gal. et Aesculapio. nā Aesculapio. quia aphor. commento. 4. c. Quicūq; abortiunt secundo mēse: aut tertio sine occasione manifesta: his coridiones plene multilaginib; sunt: et nō possunt retinere p̄e gravidine fetum: sed ab rumpunt. Ecce q̄ ex humiditate rumpunt: ppter quod dicitur dicitur: q̄ que abortiunt in tribus primis mensibus: faciūt hoc ppter malā cōplexionem humidā cum m̄a venarū: et ligamentorum matricis: et specialiter secundine: vt etia colligit Gal. 6. de interioribus capitulo penultimo. Que vero abortiunt in alijs tribus mensibus: hoc faciunt ppter raritatem: et laxitatem ligamentorum secundine matricis: et accidunt ijs: que sunt rare texture: et graciles: et cōpositionis delicate. Que vero in vltimis tribus mensibus abortiunt: hoc faciunt ppter venulas parvas cum capitibus parvis: quare secundina non pōt bene alligari cū illis: et ideo ex facili cā abortiunt p pondus fetus gravatis ipsa ligamenta: hec Zornamira laudat. Quāvis hec sententia verior sit: vt in plurib; vera: non tñ semp sic est: quoniam vidimus mulierē qm̄q; abortire ex abundantia sanguinis: et hec curata fuit a famosia medicis putantes venas matricis laxas p̄ humiditatem: et nihil profuere: et nos examinantes ipsam: et intelligentes ipsas hñe plura mēstrua in vna vice: q̄ tres mulieres haberēt: indicavimus ex abundantia sanguinis abortire. Et signū fuit corrosio fetus facta ex illo sanguine: ppter qd purgavimus ipsas ante impregnationē et post impregnationē p menses cū dimidio. Floborbor manimus ex basilica extrahendo vnc. iij. vel circa: et illinc ad decē dies tantū dē: et sic tertio: et postavit filios et fecit tres filios: duos masculos: et vnā femellā: et hec fuit vxor ioh̄ petri Curfini civis florentini. Quare op̄ medicū diligēter examinā mulierē: et si peccat in multitudine sang. Floborborare basilicā: si peccat in humiditate vel torius corporis vel catarrhi attribue re abortus illi: et si peccat in siccitate: attribue abortum subtilitati venarū: et ligamentorum. Singa.

Signa abortus futuri: detumescit mamillarū dolor: et matricis illud idem indicat: et aliqua apparitio sanguinis mēstrui magis demonstrat illud: mortuus fetus immutat. Cura: Si mulier incurrit ab-

ortus ratione humiditatis flegmatice fluentis ad venas matricis: et ad ligamēta secundine vras stipiticas: et siccas: quare in dicta vras rizo cocco in brodio pulli cum pedibus castrati: vel vituli: bibat vinū rubeum lympharū cū aqua calybeara: viret herbas: et fructus p̄er citonia. Ite mulieres sunt frigide: et humide: peccat balnea nālia aluminis: et ferri dissoluta humiditate: vras pyriaca: vel metridato cōmixtis cū succo rosato. vras perij balneatis in aqua ferri: et aluminis aliquatū calidis: et ponat ad eas matricis: immo etia sup matricē. Itē ponere emplastrū ante inter peccatū et vmbilicū: et retro factū ex magna quantitate radicū bistorte siue p se solū: siue addendo alia stipitica secū. s. mastice: laudanum: gallas cypressi: et nucem muscaras: lignū aloes: et sandaloz: et rasurā eboris: et coralloz: et similia: hoc multū p̄ferre pōt: q̄ bistorta h̄ magnā p̄prietatē in cōfortando p̄ceptū in vtero materno: et ad p̄fortandū retentivā matricis: et si ecoratū ex bistorta fieret ad renes cū aliquibus stipiticas dictis: multū etia p̄ferre possit. Si vero abortus incurrit ratione raritatis: et laxitatis: et tenuitatis ligamentorum matricis: et secundine ex earū creatione: p̄ qd non valet sustinere pondus ipsius fetus: tunc talis mulier est gracilis: et satis delicata: et scurrit abortus in qm̄q; mensibus vltimis. Ite sunt calide: et humide. Non tangat a viro in illo tpe: et si tangat: mō mansuetor fiat: et in tali tpe nec ascēdat: nec descēdat: immo parit: aut nihil moveat: et hec mulier nō indiget emplastro multū calidis: sed parū calidis: et stipiticas: et sic emplastrū de solo mastice cōferens est: vel de mastice: et laudano. s. due partes mastice: et tertia laudani: vel fac emplastrū cōfortativū de radicibus bistorte cum quibūsdā stipiticas dictis: et vñū ante reneat: et aliud retro: et vs viret ex rebus stipiticas: et grossis: et debet postponere herbas: capiat ergo carnos caponis: vituli: et castrati: et que gñant nutrimentū solidū: et dicunt: q̄ debet postponere oua. Si vero abortum incurrit: q̄ vena matricis sunt graciles: et stricte cū parvis carū capitib;: ppter qd secundina debilitat alligat matrici: et iste mulieres sunt frigide: et sicce cōplexionis: p̄ qd indiget cōrrarijs. s. calidis: et humidis p̄p vt vti pullis: colūbis: perdicibus: et hñis: et iste mulieres nō ascēdant: nec descēdant: sed quiescant: et virent coitū: et faciant duo empla ex radicibus bistorte cū quibūsdā alijs stipiticas iam dictis. Si vero abortum patitur ex abundantia sanguinis: quod intelligitur ex relatione eius: quia sanguinea valde est: tunc floborboratur post mensem de basilica ter ad minus de. 15. diebus in. 15. dies: vel parum minus: et ordinetur dicta frigida: et stipitica parum nutritiva: et de hoc fecimus experientiam: vt diximus. Experientia probata: hec faciūt mulierem secundā: que erat sterilis ex augmento humiditatis: et p̄frequentē cōfert contra abortum. Et rasurā eboris 3. ij. spodij de canna 3. j. et cum succo plantaginis fiant pillule: de quibus longo tempore accipiat ante cenam per duas horas. Auenzoar inquit: si mulier: que nō impregnatur: acceperit exagium scilicet pyriace cum aureo vno limature eboris causam habebit impregnandi: et consequenter prohibendi abortum: sed singulis decem diebus oportet accipere: sed nora: q̄ exagium est idē q̄ aureus: et aureus est 3. j. et nobis p̄batus est q̄ aqua porrecte p̄ferre ad impregnandum. s. sumpta ante: q̄ mundificat venas matricis:

fricis: et stipticādo pforat illas: quare phibz aborsus si ante impregnationē accepit eas: et si balneet in ea. **B**elue dicit: q trocisci de terra sigillata vltimi uanamenti sunt ad spurū sanguinis: vel egressione eius quocūqz loco sumpti cū aqua arnaglosse. i. plantaginis: et lincti sup frontē sedāt fluxū sanguinis nariū: et lincti sup matricē sedāt fluxū mēstruoz: et quicqz sup pectus: et sup mēbrū manationis sanguinis conserit fluxū sanguinis. Quare cū times aborsum vel da in forma pilularū p os: vel inunge matricē: et reneas cum his distemperatis cum succo plantaginis.

De difficultate partus.

Difficultas partus est ex triplici cā in gñe: vna tenet ex parte fetus: alia ex parte matricis: et alia ex parte secundine: vt ponit Rasis in continenti. **D**ifficultas ex parte fetus fit sex de causis: vt ponit ibi: vel qz fetus est magnus: et grossus: qd ps ex magnitudine vterio: et qz parer magnus est: aut qz magni capitis: qd ps ad tactū obstericis: et iō non pōt exire: vel quia venit ante tps cōgruū. s. ante nonē mēsc: ideo non uiuat a nā: vel qz ex it in forma nō nālī: quia primo pes: vlt manus: nā in partu nālī caput ex it p tēdō faciē versus terrā: qz caput ē supius vsqz ad octauum mēsc: et in 8° mēse incipit declinat ad inferiūs: et nō antequā in 9° mēse incipit declinat ad inferiūs: et ante: primo cū pedibus ex it: et iō in octauo mēse fetus est deterioris dispositionis pp istā subuersionem: s. h. p. gñātes sunt deterioris dispositionis in illo mēse: plusquā in alijs: et fetus sequit dispositionē matris: et iō q nascunt in octauo mēse nō uiuūt: hec Rasis. **E**l qz in se fetus est debilis pp longas egritudinis matricis: vel rōne tps non sequētis naturam suam: qz si tps veris siccat: et bozale est mulieris: quibus partus est ad ver ex oī occasione aborsum: vt inquit Hippo. tertio apbor. vel qz fetus est mortuus: qz vultu petir ex it: mortuus non. **A**lia causa difficultis partus se tenet ex parte matricis: et ista subdividitur in quinqz causas s. m. Rasis: vna cā est: qz est primus partus: qz non hz partes sufficiēter apras: quia nunquā peperit: altera cā est paruitas matricis: qz concepit ante. i. s. annū: alia cā est obilitas matricis ex qua: cumqz cā sit: alia cā est pinguedo orificij matricis: et eius clausio: alia cā est apostema calūz matricis claudens: et phibens exitū fetus: alia cā in gñe partus difficultis se tenet ex parte secundine: et ista subdividit in duas causas: vna est qz secundina nō scindit vt debet in motu pueri: ad exitū: qz grossa et dura est: ideo puer non pōt exire vultū: quia prius opz exire secundinā: alia cā est: qz scindit ante tps: pura in pncipio motus pueri: ad exitū: ppter sui tenuitatē: et raritatem: ideo fluit aqua multa a matrice nimis tempestine: et matricis exsiccat: ideo non pōt se sufficiēter dilatare. **A**liabes igit cōsiderare si aqua multa fluxerit de matrice antequā puer sit ppe exitū: vel si sanguis multus ante exierit: qz si partus erit difficultis: quoniam ex talibus matricis exsiccat: vltra debet: ppter qd non pōt bene dilatare: nisi prius bene humectet: cuius oleo fenugreci: vel maluanisci: vel similibz. **R**asis addit aliud signum sup pronostico difficultis partus. s. si mulier multum voluerit in spina dorsī significat sup partu difficulti: sicut si dolor i pectine: et in ventre: et in inguinibus fuerit significat sup partu facili: hec Rasis ibi. **A**liæ cause sunt extrinsece partus difficultis puta caliditas excedens relaxans: et debilitans virtutes nāles scz expulsiuā: et alias virtutes: vel frigiditas excedens constringens matricē: vel tristitia mulieris ex relaxu vel ex pntia ingratis mulieris afflicta in puerperio: verba Rasis in pncipite cap. de partu. **E**st ergo difficultas partus: passio matricis per colligentiam fetus: vel secundine: vel rei extrinsece. **E**tra difficultatis partus i gñe vna est: qz in oī casu difficultatis partus cōperunt apicem: relaxantia: et mollicidia matricis: et illa magis pueniūt cū appropinquant ad tps: puta cum erit circa mediū noni mēsis. **Q**uantū ad cibum: et potū vtrqz breuiat: et spinachia bene coctis: et vitellis ouoz: et albo vino subtili: viter legitima: maxime risum: et filia: et laganas: et alia ex palta cibaria. **Q**uātū ad motū faciat exercitiū manus solito: intrer balneū aque dulcis: et si intrus bulliant malua: viola: branca: vltinameliū: et viter stupbas: qz Rias ei omnimode. **S**i supueniāt dolores partus: vadat p camerā quousqz matrix fuerit aperta. i. qz aqua fluere incipiat: et tunc incipiat dulcis scipsaz pmer augmētando paulatim apionē: et tunc sedeat mulier super scamnū perforatū: et smat se ad expellendū fetū. **R**asis in pncipite dicit: vtrqz in potu cinamomo: et croco: nam ppter hoc est inducere faciliem partū: et si in pectū partus fuerit multus difficultis cōter paritū feminā: quia difficultior est partus femine: qz masculi. **I**tem dicit Rasis. **C**omedat de folijs maluanisci coctis cū butyro: qz facile partū faciūt: et obsteric inūgat eū manu sua ventrē parturiētis cū oleo sambuci: vel lilij: vel sisamini: vel maluanisci ab umbilico inferius. **S**i vero partus sit innaturalis: qz p exeat brachiū: reintroducā prius vultu: et inūgendo partes illas. **S**i pes tunc p veniat: signū est qz non est in nono mēse: qz nō fuit subuersus: qm incipit subueri in octauo mēse vt dicitū est auctoritate Rasis: et inūct mittre intrus cū iam dicitis: et exterius cū oleis iaz dicitis: et remissio intrus postea puca sternutationē cū modico seminis steslagrie: vel piperis: vel enosibij subtilissime pulverizatoz: vel ponat modici de radice hyreos intra narca: et relaxent partes vulue cum sponsia infusa in aqua decoctionis sem. fenugreci: sem. lini cū oleo maluanisci: vel lilij: vlt sambuci: quo facto: prouocetur sternutatio: immo supponatur ab intra quantum erit possibile odorando ferida: vt asiam feridam: et sumum plumarum combustarū: vel solariū: vel galbani: quia odorare ferida facit faciliē partum. **E**t Rasis dicit ibi: qz si suspēdatur in coxa stoz crocea: parturiens non parietur dolorem: immo pariet sine difficultate. **A**qua decoctionis arthenis porata facit statim emittre fetum: Rasis ibidē et capillus veneris contritus: et dissolutus cum sirupo rosato cuius modico alicuius olei sumptus in potu: statim facit parere: et idem facit potus decoctionis absynthij: et sumit terre bis: vel ter in die facit fetum velociter emittre: et subdit: qz aristologia longa conuassata: et cum lana supposita facit statim parere. **I**tem dicit: qz si mulier pariens sumat 3 li. croci in potu: statim parit. **A**uicenna dicit qz 3. s. cardamomi id est carui agresti puluerizati: varus cum vino albo: statim facit parere.

De extractione secundine: et fetus mortui.
Extractione secundine: et fetus mortui dicitur dicit. **E**t p^o nota p intellectu secundine qz difficultas

De extractione secundine: et fetus mortui.
Extractione secundine: et fetus mortui dicitur dicit. **E**t p^o nota p intellectu secundine qz difficultas

De egritudinibus

ras extrahendi secundam ex duobus pcedere pōt. s. aut ex parte secundine. q. foriter alligat ad venas matricis: qd plurimū pringit in mulieribus hūitibus matricis frigiditas: et densas: et he raro concipiunt: vt vult Hippo. et Gal. s. apbor. pringit etiā qnq; in mulierib; hūitibus venas lanas in matricis: in quibus etiaz secundina foriter alligat. Aut difficultas expellendi secundinam puenit ex debilitate matricis. s. qm matricis est multū debilitata in expellēdo ferū: tunc enim difficulter expellit secundinā. Secdo nora p difficultate expellendi ferū mortuū: q. ex duab; causis s. pōt puenire hoc. p. primo rōne ferū mortuū: q. non inuatur ad exitū: sic viuis pōt exire nātur ex instinctu nature. Secdo ex debilitate virtutis matricis: q. ex ferū mortuo vtutes matricis mortificant p mortificatio nē caloris nālis. Cura extrahēdo secundine p. hēc cū tribus intētionib; pncipalib; p. s. cū mollificatib; secundinā: et cū pforatib; matricis: et cū iis q. a p. p. ietate extrahunt ipsam. p. prima. s. mollificatio fit ab obsterice inūgendo manus suas cū oleo de lilio: vel heri no: et ponēdo manus inūctas intus: vt inūgendo mollificet secundinā: nō dico: q. trahat. Secdo intētio. s. cō foratio partim fit cū emplis ad matricē. s. supra pofitio. p. cepā lilij: et decoque in oleo heri no: adde fari ne fenugreci vnc. ij. virelles onorum numero. ij. croci 3. j. et fiat emplum supra matricē. Itē ex oleo lilioz alboz: et oleo heri no inūgere matricē p. p. foratō ipsam. Tertia intētio extrahendi ferū p. t. p. hēc cū iis q. supponunt. i. cū quibus fiat suppositio ad matricem: siue pessariū: et partim cū iis q. p. os exhibent: et partim cū suffumigijs. In primis supēdas crocus ad formā nucis ad corā. s. ad intra partē domesticā: deinde fiat suffumigiū ex vngula equi: vel asini: vel iunēti. Alij faciūt ex stoeace calamita: et croco: et recipiā sumus p. vuluā: deinde si hoc nō sufficit fiat pessariū hoc. p. galbani vnc. j. opponaci vnc. j. myrrhe 3. ij. incorporent: et fiat duo: aut tria pessaria: et supponat vnu in die: et aliud nocte. Itē succus panis porcini suppositus: valde trahit. Ad idē aliū supponunt bombicē intēctū ex oleo balsami: vel lanā inūctā in dicto oleo: q. foriter trahit secundinā. p. ex eo multa exhibent: que hūit virtutē extrahēdi secundinā. Anic. laudar cortices cassie fistule puluerizatas. s. 3. vj. datas in potu cū iure cicēti: vel vino albo: et 3. ij. s. cor tici cassie: et ligni aloes. 3. j. s. densi s. f. Rasia laudar 3. ij. croci datas cū vino albo: q. secundinā: et ferū educt. Itē laudar galbanū cū opponaco. p. galbani 3. ij. myrrhe 3. s. opponaci 3. s. distēpera cū decoctione apij. Anic. laudar cardamomū. s. 3. ij. datas cum vino albo. Arnaldus laudar 3. ij. pulueris carami datas cū vino albo: q. facit cū exit ferū sine p. i. lo. p. larearum: et Nicollus laudar dare 3. ij. boracis cū vnc. ij. vini albi: et hoc sepe expti sumus: et semp cōtulit. Altrio si hoc nō satisfaciāt: nec faciāt opus opratū obsterice intingat manū: et digitos cū oleo de lilio: vel allhekengi: et imponat in vuluā: et trahat secundinā sine molestia: si pōt. Aliqui addunt: q. facere: vt mulier faciat vomitū: et postea sternutationem plurimū p. ferat ad hoc: q. cōprimūt matricē et incitant ad expellendū. Cōsequēter de extrahēdo ferū mortuū dicendū est. Signa ferū mortuū in vtero s. m. Rasim incōtinēre sunt duo. p. primū signū casus ferū ad qd cūq; lacus se verrat mulier: et cadit ad inferius. Se

cundū signū est: q. parres: q. sunt circa vmbilicū sunt frigide. Adhōdē addunt: dōlet foriter circa vmbilicū cū febre lenra: et discoloratione faciei cū fetido: et corrupto anhelitu: et ascensu vaporū horribilium ad cor: et ad caput: p. qd hūit instantiā vigiliarij. Cura perficit quatuor intētionibus. s. p. fumatione: suppositio: vncione: et p. tione. p. p. fumatio pōt fieri cū vngula equi: vel asini: vel iunēti: vel cū radice panis porcini: vel cū hac cōpotione. p. myrrhe: galbani: opponaci: cellis rauri: vel bonis añ 3. ij. distēperet cum pice ligda: et fiat trocisci ad modū parue nucis: et suffumigēt cū vna: vel cū duabus. Animēti: per qd liniendū est ab vmbilico vsq; ad pecten. p. pulpe coquinridem: myrrhe: rure añ 3. ij. fiat puluis: distēpet cū selle rauri: vel bonis in modum vnguenti. Suppositoriū sic fiat. Succus panis porcini cū lana suppositus mirabilr puocat ferū. p. ortio: q. est d. vltimis. p. affe feride vnc. s. myrrhe 3. ij. rure sicce 3. j. capiat quarra parēz distēperet cum aqua saline qd sufficit: fiat portus: et detur sero: et mane per quatuor vices. hec Tomimira.

De mēstruo albo. Anic. dicit de cursu matricis. Vnde: q. accidit: vt ex matricibus currat hūmiditates putride: et qnq; currat spma. Causa primi est p. m. l. indinē supfluitatū: et p. debilitatē vngonis in venis matricis: q. putrefit ibi hūmiditates: et cognoscit mā ex colore mēstrui. Cursus spermaris fit sic in vtris: et si est sine desiderio: fit ex debilitate eius: et mollificatione: et si est cū desiderio: et mollificatione: cū est subtilitas spermaris: et acuitas: et qnq; est cum puritu matricis: et pducit ad hoc: vt descendat sperma. Signa hūitis cursu: et difficultas a. hēbitas: cadit appetitus: destruit color eius: aduenit inflatio in collo sine dolore: vel apostema cū dolore. Cura cursu spermaris fit cū hūibus: quibus curat in vtris: hec Anic. Remediū optimū nostrū est emplare renes cū lana imbibita in aqua rosata aqua plāraginis et bol: terra sigillata: et hūmō. Cura cursu fit ab Anice. cū quatuor remedijs. p. primo cū mūdificatione corporis cū floborib;: et scilicet ventris s. m. q. expedit. Secundo cū elycterigē matricis cū mūdificatione vtriusque: vt decoctio hyrcos: et passij. Tercio cū fricationibus eruri cū oleis calidis: vt oleo de squinanto cū piperro: et pipere. Quarto cū elycterib; stipicis. s. in quib; decoquant galle balaustie: cortices granatez: squinardū: et myrrus. Hos dicimus: q. optimū remediū est dare aquā potere: et hec de egritudinibus matricis dicta sufficiant. **De hernia inguinis.**

Hernia inguinis: siue crepatura: siue ruptura dicit q. apparet eminētia in inguine alicuius rei descendētis: q. si sedet: vel stat rectus: et cū iacer supinus eminētia cōprimitur cum digitis. p. 20 cū in intellectu nora primo: q. hernia pōt accipi duplici. s. proprie: et impropie: p. p. hernia accipit pro fractura facta in syphach: per quā exit zirbus: et intestina in multa quantitate. Impropie vero accipit pro relaxatione didymi: per quam exit zirbus: et intestina in modica quantitate: et hec sepe contingit: prima vero raro cōtingit. Hora secūdo: p. intellectu syphach zirbi: et didymi: q. supra intestina sunt tres tunice: prima immediate adherens intestinis: et stomacho: et dicitur zirbus et hec tunica facta est ad cōseruandū calorem naturalem. secūda tunica dicit syphach: q. est pāniculus

pānicul^o ncruosus gharis ex diafragmate: et prinnu-
tur cūz dorso: ut p cum suspēdant intestina: et zirbus
et iste pāniculus prendit ad pectinē: et eius extremi-
tas vnus: et cumulat in modū ncrui: qd vñ oidyminu: et
simul vnus cū arterijs: et ncrui: p quas descēdit mā
spermatrica: q ibi p rps pseruat: et id oñi vasa sperma-
tica: iste oidyminu prēdit in ossē. i. in bursa: i. cuius
capite pēder testicul^o ex vtraqz pre: et hic oidyminu re-
laxat aliqñ pp humiditates descēdētes a ptea illas:
et cū relaxat descēdit p ips zirb^o: et aliqñ intestina nō
sū multā quāritatē. Tertia tunica of myrach: et in-
ter istas duas tunicas. s. myrach: et syphach aliqñ in-
cludit aquositas: et aliqñ vefrositas: ut in hydropicis
cōtingit et istius pāniculi myrach extremitas prēdit
ad coapēdū: et inuolūcū oidyminu: et testiculor: et ex
illo out ossē. i. bursa testiculor. pzo cura hernie in-
guinalis q sit a relaxatiōe oidymini nō est difficilis cu-
ra: maxie qñ nō est facta p multū tps. s. q nō trāscat
mediū anū: et ierate inueniū: et potissime in pueris:
in alijs vō difficilior est: et in hac diuersi diuersimode
opant. Rasis in prinēti pñcit hāc curā cū duplici in-
strumēto. s. cū portione: et cū emplō: et dat diuersas po-
riones: p^o portio: pē radice lilij syluestria vnc. s. vel cir-
ca: terat fortit: et distempef cū vino: et def in potu. 30.
vel. 40. dieb^o: vel loco huius def sile de radice pentar-
pbit oisoluta cū vino: vñ def istū: qd ē fortioris opa-
tionis. pē folioz caude agne vnc. s. vel circa: terat: et
distempef cū aqua calida: et fiat potus: et hoc mirabilē
valet. Emplū fiat in inguine dū primū portū. pē lē-
riginis aq. m. j. terat fortit: et fiat emplū ligatū desu-
per renouādo serotz mane: vel loco huius fiat istud.
pē bdelij vnc. s. terat: et distempef cū salina ieiunē: fiat
emplū: applicet quoqz in mane: et liget desup. Alan-
frācia recitat: q ipse curabat eos cū puluere valeria-
ne: dabat quolibz mane 3. s. idest vñū parū codēat
cūz vino p rps aliqz: et curabant: vel dabat de pulue-
re radice scrophularie eodē mō cū vino: emplūz de-
sup ponebat mane: et sero hoc. pē scrophularie: pistet
bñt in corpotē cūz modico assingie: et applica loco.
Bordonius recitat: q ipse curabat infantes: et pueros
cum sem. naturū syluestria torrefacto: et dato cū mo-
dico lactis cocti: vel cū vitello oui de mane plib^o die-
bus: et q potat ē plibus dieb^o de die modicū vini in-
fusionis radice bñsci minurim inscū: et tempati in
eo p die: nā illud vinū lymphatū plice in die bibitur
curat oēm creparū in pueris. pē cetrus dēspan^o po-
nit: q epatica trita: et oisoluta cū modico vini: et bi-
bita singulis diebus p aliqz rps curat rupturā ingui-
nalē nō solū i pueris: s. mo et in alijs: qñ tñ fuerit scia
reccē: et desup emplent folia cicute trita: torrefacta:
et desup posita sero: et mane gbusdā dieb^o. s. 20. vel cir-
ca. Adē facit radix bñ trita: et emplatā cuiusdā her-
be: q nascit i locis paludosis: quā Diastorides vocat
epirū: et bz folia longa: ut spatha. Gilbertus dat pul-
uerē aristologie lōge: et rotūde: et arneglossē de mane
cū modico vini: vel potius puluerē pfolide maioris:
vel fiat crespuled puluere cū vitello oui: et modico sa-
rinculmar qibz mane vñā: et applicent vermes ter-
rei aquasari p modū emplū supra p seruel cū gbusdā
alijs: q cōmiserit p viā emplū. Dicit ē in fine cap. q
est vna herba: q bz multos testiculos in radice: et bz
folia ad modū vrtice maioris: et crescit in nemoribus
in longitudine vnius cubiti: vñ circa: et bz cursus qua-

dratū: et feret: mādā bñ: et tere ad modū salamenti: et
distēpera cū vino: et ea bibere qlibet mane in ieiuno
stomaco p tertiā partem vnius vitri p. 20. dies: et fac
emplūz de dicta herba sup. 40. dies: et taceat supinus
renouādo dictū emplūz qlibz dicimiro mō pfolidar:
et nō solū curat inguinale in pueris: immo et illā quā
hāt in ossē: nisi oidyminu fuerit multus latus a gñō:
ne virio paterno: vel pzo: et caueat a cibis vñ resiet et
a pstipatione ventris: et a tussi: et si quis in fine adole-
scentie: et in alijs etatibus habuerit istā herniā ingui-
nalē poterit brachale d. die: caueat a risu a pstipatiōe:
et ab equitatiōe equi asperit: et teneat manū desup tuf-
fiendo: et assillādo: et sequat curā dictā p infantibus:
et pueris. pzo cura vō hernie pzo: que est ex ruptu-
ra syphach: dicimus breuiter curā sumptā a cōsilio
Bentilis facto sup hoc casu. Dicta p^o sit comedendo
mane: et sero ferculū ex lagano: vel rizo: vel biforo
cum brodio pulli: vbi sint pedes porci: vel castrati co-
cti cū aliqua alia carne et sup ferculū ponat d. bis pul-
ueribus. pē piles leponis: et cōbure: et fac puluerē: et de
hoc. pē vnc. iij. pfolide maioris: et minoris an vnc. iij.
millefolij: arneglossē an vnc. ij. sang. drac. thuris: ma-
sticis: volubilis minoris an vnc. j. s. garioflox: gingi-
beris: cardamemi an 3. ij. zuccari quātum sufficit: et
fiat puluis: de q iumat paritē in cibis suis: et bibat vi-
nū lymphatū cū aqua calybeata: caueat a motu: im-
mo prinnē taceat pter qz dum surgit ad mēfaz: vñ ad
sellā: et pūdeat hñe bñficiū ventris singulo die. Su-
mat singulo mane sirupū cū apogmate mixtū p me-
dicatē vtriusqz. Sirupus ex pzo ad hoc est. pē pfoli-
darū omniū: succi iacee nigre: succi epaticae terrestri-
an lib. j. succi corrigiole: succi plāraginis an lib. s. rui-
re virētis vnc. iij. depurent succi: et cū decoctione pre-
dictarū rerū: et in illis ponat hñdū puluis. pē rosaz:
thuris: masticis: mumiē: sanguinis drac. boli armeni
an 3. iij. myrrhe: garioflox an 3. j. bulliant ola ista
in succis vsqz ad psumptionē tērie partis ipsor: po-
stea colent: et sirupiscent cū zuccaro: aut melle s. q po-
stular dīpōnū cōditionū: et nā: et si nā rpiā pbiuerit
dictas herbas possē inueniri virides: accipe siccas: et
coque in aqua pluuiali: deinde fricādo manib^o cola-
re: et illā colatam decoquere: et sirupizare: et p. 30. dies
dare. Apogima vō: cum q misceat sirupus est iste: pē
barbare sigilli salamōis: radice herbe sancte dmarie:
puenche: folioz graminis cū radicibus lān. m. ij. radi-
cum garioflore. m. j. terant: et coquant cū vino opti-
mo: qd vinū reseruct: et distempef cum sirupo in hora
exhibitiōis sū pportionalitātē norā: et def istud apo-
gima p vñā septimanā: et l. ouas si fuerit egritudo vñ
ficilis postea def alijs apogima miscēdū cū sirupo. pē
radice bñscor: enule: cētrigalli: pfolide minoris an.
m. j. herbe cardī peccerini. m. ij. pista eas diligenter: et
coque in vino potēt: et da in potu cū sirupo: et semp
da excepto qñ capir pillulas: electuariū capiat singu-
lo mane post sirupū p quatuor horas: et post tres ho-
ras ab electuario pñdeat electuariū vō: et q vñ dū est
fir hoc: pē garioflox: cinamomi: gingiberis: matrepi-
peris an 3. s. thuris: masticis: sanguinis draconis
nucis cipressi: balaustiarū an 3. ij. confolide maioris:
et minoris: fenniculi: millefolij: iacee nigre: sicce an
vnc. s. feminis planraginis: lentis: myrribā an 3. j. cu-
peri 3. s. zuccari quātum sufficit. Emplastrum
consolidatum applicandū sacra in remissione in

De egritudinibus

reflinor in locū suū cū cōpressiōe suā in egrorū prius
resupinato: et si rēno secū impeditur: fiat prius cly
stere mollificantiū: et resolutiū: et si venositas impe
direr inromissionē: fac fomētū ex reb⁹ resolutiuis. Et
flos camomille: melliloti: aneri: fenugreccanti: et fen
niculitibulliar in aqua: et cū decoctio fiat famēratio
cū spongia ad locū vltimū. Item empl⁹ de piscis na
ualis: litargerij: cere albe: et rubee: col: fonic: armōia:
cigalbanū aī 3. v. s. vici q̄cūq; p̄i myrrhe: thur
ris aī vnc. ij. boli arm. nucū cū p̄elli aī vnc. j. et 3. iij.
aloca cabalini vnc. j. masticie: p̄solide maioris: et mi
noris aī vnc. s. et 3. iij. arist. longe: et ro. aī vnc. ij. et
3. ij. et 3. ij. galle vnc. ij. et 3. ij. ter bētrine cū aceto lore
vnc. ij. et 3. ij. sang. humani vnc. iij. accarie sang.
drac. mumiē aī vnc. s. illioz pellis arietine d̄p̄ilatoz
in eisoz: q̄ bulliāt in aqua: donec liquet: et postea ad
dā glutinis scriptoz: glutinis p̄ficatoz: glutinis li
codemonū aī vnc. ij. deinde adde pulueres: et fiat em
plastrū: q̄ dē dā f sup coriū subtile: et applicet parri
rupte: deinde opz sup ligare illud cū lūbari hūie pul
uiliū q̄ dratū ex bombyce: vel suppa: et nō rotū de figu
re ne ingrediat ruptū. In administratiōe humi
empl⁹ alio exdo seruā dūe: vt de 4° in quartū vel in
quātū fiat eua inonatio vsq; ad 30. dies. Item illas vō
capiat singulis. x. dieb⁹: et indicio: q̄ sit melius incipē
a minorib⁹: aut salte capiāt 3. j. d̄ maiorib⁹: et postea
capiāt 3. ij. et sic p̄sequat. Item illule gresse: siue maio
res: q̄ opant effecū mirabilē p̄solidatiōis: et vāf sin
gulis. x. dieb⁹. Et rasure ferri vnc. j. piloz leporis mu
nutissime incioz 3. ij. nucū cū p̄elli mumiē: sang.
drac. hypogstidos: elibani: accarie aī 3. ij. nakturū:
dragātū: myrrhe: capiāt 3. j. terant: et p̄ficiant cum
succo p̄solide maioris: vltiōe nigrē: aut cū aqua cur
rente ex ligno conu humido cū adurū: et sunt p̄cipui
iunamēti: oēs earū est a 3. ij. vsq; ad iij. Alie pil
lule minores ex nō siue cōpōna solēncē: et in oppōne
valētes. Et limate ferri: piloz leporis puluerizatoz
aī 3. s. nucū cū p̄elli 3. ij. mumiē: sang. drac. elibani
aī 3. j. p̄ficiant cū succo millefolij: et appropinquat: siē
dicitur est: et si bñ p̄sideras in cuplo plina de ferro p̄por
tionabilē ponit in p̄mia: q̄re pōt fieri secprio ad ista
vel ab alijs s; diuicifratē necessitatis: et toleratiā pa
riētiis. Opz aut ea nocte: qua accipit pillulas remoue
re empl⁹: et supponere laminā magnētis leuē: et ap
planatā: vt p̄ vircūre attractiū attrahat mixturaz
pillulaz ad locū rōne ferri: q̄ opaf p̄strictionē soli
dam: et renacē. dādū aut ex ijs pillulis nō m̄ bis: sed
p̄lies: donec p̄fecte curationis r̄pā attingat. Et nota:
q̄ melius est: q̄ in p̄o mense prinuē taceat: excepto q̄ si
surgit ad mēsam manet sero: 2° vō mēse loco empl⁹
faciat cerotū ex puluerib⁹ empl⁹ cū laudano: masticie:
et storace: et postea et lūbari: p̄ illū mēsem cū puluillo:
et nō capiat sirupū: s; loco pillularū capiāt p̄fectū ex
bolo arm. et thure aī 3. j. succi liguriē 3. s. et hāt res
pillule: et loco electuarij capiāt electuariū ferratū cū
diarodon cqa portionib⁹: et in 2° mēse faciat leues mo
rue: et in 3° mēse redeat ad virā priore. Et si cū semp
pedibus bestiaz decoctio cum aceto p̄parato: et hanc
curam maxime laudo: q̄ vidi expientia magnam de
ip̄a extraxi enim: hoc cōsiliū: et feci p̄ iuvene bernio
so: qui sanatus est: et ex consilio habui dnos aureos.

De podagra: chiragra: et sciatica.

De podagra: chiragra: et sciatica vōm est. Item

quo nora p̄mo q̄ sunt aliqua nomina gñalia dolorib⁹
iūcturaz: et aliqua spālia: gñalia sunt gutta: et arthri
catz of gutta ad silitudinē hume: et guttarim cadētiū
ad iūcturas subiacētes a venis p̄ earū capita lata: ar
thetica vō of ab arthros: q̄d est iūctura. Spālia nota
sunt podagra: chiragra: et sciatica a scia iūctura. No
ta 2° circa cās: q̄ cū nullibz arthriticē et humerū cru
dus ligdus in gñe suo: siue sit sanguis: siue colera: siue
flegma: siue melia fluxibilis currēs p̄ venas ad p̄cavi
tates subiacētes p̄ capita venaz. Et p̄p̄erea i Rasia
in suo p̄inēti dicit: q̄ i quacūq; gutta cōicat cumaz:
et raro est ex sang. soloz aliqñ rñ sit a sang. cum portie
ne colere: aliqñ cū portione flegmatis: et aliqñ cū por
tione melie: s; raro: et aliqñ sit ex cola cū portione san
guinis: aliqñ cū portione flegmatis: et aliqñ cum portione
melie: s; raro: et aliqñ sit ex flegmate cū portione san
guinis: vel colē: q̄d ē vt plurimū. Nota 3° circa signa
distinguita: q̄ alia sumunt ex reb⁹ nālīb⁹: q̄ in cōple
xione sanguinea dñaf sanguis: et in cōplexiōe colica
dñaf colera: et in cōplexiōe flegmatis dñaf flegma: et in
melica dñaf melia: et ex habitudine corpis macra: vlt
pinguis: et ex colore corpis: et loci dolorosi: q̄ rubedo si
gnificat sanguinē: crocetas colerā: albedo flegmā: et
liuiditas meliaz. Alia signa sumunt a reb⁹ p̄ter nāz:
q̄ si dolor acutus p̄gigitius significat colerā: et si ca
lor intēsus valde colerā: si vō dolor magnus sit: s; nō
p̄gigitius sanguinē significat cū caliditate leni: et ru
bedine loci: si vō dolor nec magnus: nec acutus sit:
nec cū multa caliditate: et cū albedine loci flegma signi
ficat: si vō cū liuiditate: et fixatione doloris: siue p̄fundi
tate signat meliaz. Alia vō signa sumunt ex reb⁹ nō
nālīb⁹ maxie vō in cibo: et potu. Si vñs fuit regimi
ne multiplicatiuo sang. vt vino: et carnib⁹: signat san
guinē: si vñs fuit regle multiplicatiuo colē: vt re
bus calis pipē: et alijs aromaticis inflāmātib⁹ sangui
nē: et maluarico signat colerā: si vñs fuerit regle
multiplicatiuo flegmā: vt si nectib⁹: et aqua p̄lima signi
ficat flegma. Si vñs fuit regle multiplicatiuo me
iācolicē: vt carnib⁹ boninis: et vaccinis: et casco secco: et
tristitia: signat mēsam. Item cura: prius rēmonēda
sunt aliq̄ dubia: deinde cura pōndā. Item vō dubitat
a q̄ humore sit vt plurimū arthetica passio: et Rasia di
cit: q̄ vt plurimū sit a flegmā cū aliq̄ p̄portione colere vel
sang. q̄rit de cā huius. Item dēf q̄ sit vt plurimū a flegmā
nālī: rō est: q̄ tale flegmā ē dīr nālī cū sang. et cola p̄ ve
nas: vt in necessitate p̄uertat in sanguinē: et vt hume
crent iūcture p̄ ijs: q̄m multū deficiant ex motu. si g
p̄p̄seruatiōe iūcturaz necesse ē aliq̄ d̄ flegmā suet ad
iūcturas: si ex crescit flegmā vltra debitū: de facili fluat
in maiori quantitate: maxie si iūcture sint laxę et capi
ta venaz lata. Scō dubitat an ex q̄cūq; flegmā possit
fieri passio arthetica: q̄ nō vñ flegmā grossū mucilagi
nosū: nec vircū: nec gip̄sē: s; possit facē: cū talia fleg
mata nō sint apta fluere. Item dēf fm Rasim: et Alio.
q̄ ex q̄cūq; flegmā pōt fieri: rō est: q̄d cūq; flegmā pōt abū
dare in venis fm diuersitatē cōplexiōis: et illud flegmā
q̄ abūdat nālī est aptū trāsmitti ad humectādū iū
cturas: et si iūcture sint laxę et capita venaz lata: pōt
ficre: q̄ ex multis causis pōt subtiliari: q̄ nō solū a ca
lore nālī: sed a calore non nālī: et p̄ter naturā quare.
Terrio dubitat: cū multi abūdent humorib⁹ crudiet
quare non oēs podagrizant: Item dēf: q̄ cū est: q̄ non
omnes hñt iūcturę laxę: nec capita venaz lata.

Quarto

Quarto dubitet quare ratio ma faciens tumore apo-
stemosum: no puerit in sanie. Rñder: q causa: q ra-
tio ma est multu cruda: 2 pñne in noua materie flu-
xus: q dicitur in 15. diebus in 15. diebus sit fluxus materie ca-
rarralis: in alio vero apostematibus sit fluxus in tri-
bus: vel quatuor diebus: ideo na tendit ad gñatione sa-
nie. Quinto dubitat: vtrū iste morbus sit heredita-
rius: quare magis iste q alius? Rñder: Rñder: q cau-
sa est: q dñs debile cerebri catarrasum: 2 hñs capita-
lata venarū gñat similitudo: quare dispositio ad volo-
res iuncturaz. Sexto dubitat vtrū podagra sit cura-
bilis: Et videt: q no: vt pz experientia. Rñder: Rñder: q cau-
sa: q pñ est curabilis. f. qñ non habuerit nisi duos: vel
tres potissimos: q si pñca reciduauerit: potius pñer-
natione indiget: q curatioe. Septimo dubitat vtrū
podagrica sint longioris vite: q alij? Et videt: q sic
quia supfluit: qd aggregat in venis melius est expelli
a na: qd per medicinas. Rñder: q melius est. no gñari
illud supfluit: qd gñari: quia pñgit ex errore digesti-
ne pñne scōe: 2 tercie: 2 qñ gñat: non expellit regula-
riter a na ad iuncturas: q dicitur expelli p secessum: vel
vrinā: vel sudore: qd non sit: quare no sunt longioris
vite. Secdo nota da sunt aliqua circa egritudinē: 2
circa ea: q administrant: 2 pñmo circa naturā egrit-
udinis: q si sit solū ex mala cōpleione: pñiūt solū
alteratia: 2 si est cum mās opz euacuare: 2 forte pñmo
minuare: vel de digerere: 2 vltimo eradicare: 2 si sim-
plex sit mās apponant simplicia: 2 si cōpōsa: apponā-
tur medicamina cōpōsa: 2 si mās est frigida: apponā-
tur calida: sed no multū calida: ne mās attrahat ad lo-
cum: 2 si calida: apponant frigida: sed no multū frigi-
da: ne nimis pñdent: nisi vehementia doloris coge-
ret: q tunc pñda sunt repēssiuā: sed parū movent.
Secdo pñsidera circa floborh: q non est facienda flobor-
rhomia in pñ: nisi mās esset sanguinea: qñ redderet
humores curibiles. Tercio pñsidera circa medicinas
latarias: quia no debent dari fortis a pñ: 2 si vñt:
sālē bñt in parua quantitate. Quarto pñsidera circa
balnea: q nullo mō fiat balneū aque calide: sed in de-
clinatione possent fieri balnea sulphurea: 2 marina.
Quinto pñsidera circa medicamina extrinsecus ap-
plicada. f. circa cauteria: vñguēta: empla repēssiuā:
quia nullū hōz administrandū est nisi corpore mūdifi-
cato: excepto si malitia synchomatū vgeret: qñ
tunc supēfactiua appōnda sunt: deinde pñforandū
membriū mādanda: vt no mādēt: 2 membriū recipiē:
vt no recipiat: 2 medicamina muranda sunt: qñ dicitur
Alic. q alij vna hora iunāt: 2 alij no. Sexto
circa vomitū: qñ mirabilē cōfert in passionibus mē-
broz 2 ante cibū: 2 post. Septimo circa tyriacā: qñ
multū confert corpore mūdificato. Octauo circa die-
tam: q cibaria debēt vergere ad quādā grossitiē: ne
humor de facili currat ad locū: nec tñ tñ in grossam:
q causent egritudinē: 2 si est possibile: bñt est aufer-
re vñtū: 2 loco eius oximellē vti. Hñs notatis p cura
duplex est inrenrio pñcipalis: vna ad materiā flū-
tem: vel aptā fluere: alia ad materiā fluxā. Ad mare-
riam fluentem euacuatio cum minoratione a pñ: vel
eradicatio: vñde si mās fluens sit sanguis a pñomi-
nio: pñiūt floborh: a pñ cephalice. f. parria opposi-
te: 2 addit Rñs postea scōa: vel terria die floborho-
ma de vena: q est pñe vñgūm parū: cōfessim sanar
podagra calidā: 2 quidā pñmittit cassiam sñulā ipsi

floborh: 2 alij elysere pñmittunt. Si mās fluens sit cō-
lera a pñdominio da electuarij de succo rosaz 3.ij. vel
da de pillulis aggregatiuis: 2 de hermodactylis añ
3.5. 2 reformēt qñqz pillule: postea da digestiū co-
lere. f. sirupi violati: sirupi de endiuia: 2 mellis rosa-
ti colati añ vñc. 5. cū aqua violatū: nenufariis: 2 endi-
uię vltimo dabis eradicatoriū de ijs: ex qbus dñt est
minorariū: addendo 3.ij. Si mās fluens est flegma a
pñdominio: da de electuario indo 3.ij. sine de electua-
rio de dactylis: 2 si vñt pillulas: da d pillulis aureis.
2 d hermodactylis añ 3.5. postea da digestiū. f. mel-
lis rosati colati vel oximellē simplicis sirupi de fleg-
cades añ vñc. 5. aque fenniculi: saluie: herbe iue añ
vñc. j. postea da eradicatoriū de ijs: ex qbus dñt est
minorariū addēdo 3.ij. Si mās fluens est malā colia:
da 3.ij. electuarij indo sine pñfectiōis hamech: 2 si vñt
pillulas: da de pillulis de lapide lazuli: 2 de hermoda-
ctylis añ 3.5. postea da digestiū. f. sirupi de pomis
Sabor regis: sirupi violati añ 3.ij. aque buglossę
aque sumi terre: 2 aque violaz: vel de da eradicatoriū
de ijs: ex qbus dñt est minorariū addēdo 3.ij.
Quartū vero ad materiā fluxā facientē dolorē in mā
calida. f. sanguinea: 2 colerica: interio eadē est sedare
dolorē: 2 defensū supra. f. aliori loco ponere: 2 addē
resoluerē materiā. pñmo sedatione doloris: vel cū oleo
rosato: vel cū lacte: vel cū aceto sit addēdo 3.ij. opij:
2 croci 2.5. vel addēdo eis farinam ordei: vel albu-
mina oui: vel medullā panie vel cortices granatorz: 2
sumach bullire in aceto vñque q liquefāt: 2 emplare:
vel epibimare in pñ. pñmo resolutione vero in pñef-
su Rñs laudat duo. f. oñtāni: 2 mēstrū q bullit
in aceto: donec liquefāt. Aliud epib: f. cū aqua
repida decoctionis raparū: q resoluit materiā sine
violētia: 2 sine attractione: pñmo defensio. f. beliar-
meni gallarū añ vñc. 5. olei rosati emfancini vñc. iij.
2 misce: 2 iunge pñca digita supra. Et nota: q no
differūt remedia applicata in sanguinea: 2 colerica:
nisi sm magis: 2 minus: q in colerica debēt esse ma-
gis frigida: 2 iō in colerica faciedō epib: vel emplar:
pone de nenufariis: vel de portulaca: vel de pñsio: 2 si
no sufficit: addēdo 3.ij. opij: 2 pone aliquid croci ad cor-
gendū. Quartū vñ ad mām fluxā in mā flegmatica:
q bec no facit magnū dolorē: sufficit cū oleo rosato:
vel cū lacte iungere vel addēdo farinā fenugreci: vel
sem. lini: vel emplare. Rñs addit duo remedia mul-
tum pñferētia in cā frigida. pñmū est de vomitu in-
quit Rñs: q vomitus dat magnū muamētū in po-
dagra ex cā frigida: 2 fac post cibū pñora. Secdm re-
mediū est de tyriaca: q dicit: q tollit malitiam ratio-
podagre: iō dicit frequēter bibāt de tyriaca cū vino:
scz quolibz die: vel alternis dieb: 2 emplare cū tyria-
ca ē cōfert. Defensū idē pñiūt in frigida cā: sicut
in calida. Circa dietā: nota pñ q in cā calida pñiūt
remouere vinū: 2 carnes: f. frigida vñ no. f. tolerante
virtute.

De sciatica.

Nota pñ circa mām: q sciatica vt pñmū sit a mā
flegmatica: a pñdominio: alij a sanguinea a pñ-
dominio: raro a melācolia: 2 colerica: 2 non pñt can-
sari sine mās: cum ista passio sit de qñe apostematuz: 2
licet que sit a mā frigida: rariorē materie debet esse
rardiorē curatiōis: qñ a mā calida: tñ rōne attractio-
nis maioris: q sit a mā calida rardius curat sciatica
a materia calida: qñ a frigida. Nota secdo q ligamen-
i iij

De egritudinibus

cuz: qd est inter ossa est subiectū huius passionis: et nō ossa: qz ossa nō sentiūt: sed ligamentū: nec nervus est subiectū huius passionis: et iō in hac passione non est p̄prie tumor: qz ligamentū non est dilatabile: et si accidit tumor: hoc est: qz mā currit ad loca vicina. s. ad carnē. Cura si est ex mā frigida. s. flegmatica p̄ficetur duplici int̄ctione: vna int̄ctio: et prima ē ad materiā fluentē vel aprā fluere. s. euacuare: et diuertere illam: primo cū minoratione. s. cum pillulis de scrapino vel cum pillulis feridis: vel de hermodactylis: deinde digerere materiā cū oximelle simplicis et sirupo de sticcadōs: et sirupo violato añ vnc. s. cum aqua salinis: rure: et violatū añ vnc. j. post digōnē vero cū eisdē pillulis aliquat̄ fortificat̄: vñ si a principio dat 3. j. in eradican̄do da 3. j. sed reformenē euz electuario de succo rosarū. s. cū tanta quatitate vniuersi lēris et ante minorationē fac elytere ex decoctione centauree: p̄fortate: abiorani: rure añ. m. j. hyrcos: coquinride añ vnc. s. et adde hyrcopigre vnc. j. mellis rosati colati vnc. ij. olei keyrini vnc. ij. salis quārū sufficit. Comitus ē in hoc casu multū laudat̄: qz euacuādo mariam multū oīnerit: ne sinat ad locū illū. Circa materiam fluxā int̄ctio est resoluerē: et iō laudat̄ attractio materiei ad extra: vt melius resolu possit cū emplis. Attractio fit cū ventosis applicitis supra sine scarificatione: deinde apponat̄ emplastrū: hoc emplastrū a me ex p̄p̄is est. s. farine lupinorū: et hermodactylorū añ lib. s. croci et cimini añ 3. ij. synapis 3. ij. s. olei rure: maluarici añ. quārū sufficit: bulliāt ad lenē euz ignē: vt incorporent̄: ocl de applica supra. Aliud emplastrū ad sciaticā a nobis sepe ex p̄p̄is post purgationē factū ex pillulis feridis: et de hermodactylis. s. centauree minoris: scolopendrie: radicū hyrcos añ. m. j. bulliāt in vino nigro donec coquant̄: postea adde farine hermodactylorū: lupinorum: et fenugreci añ vnc. ij. cimini: et croci añ 3. ij. olei byrini: et maluarici añ. quārū sufficit: et fiat emplastrū ad sciaticā: est mirabile. Aliud emplum laudatū: qd fit ex stercore caprarū: et vaccarū montanarū. Ad idē s. hyrcos: coricis capoz hypericō: pentaphillon: ritbee cinerorū origani añ. m. j. bulliāt in aqua: et colat̄: ex aqua fiat epith̄ ad se p̄ā addendo coctū: et croci añ vnc. s. et ex herbis pistatis fiat emplum addendo olei vulpini: et laurini añ. quārū sufficit: et adde p̄guedinis vulpis: pinguedis vñ añ vnc. j. medulle cruris vituli vnc. s. Si vero ex sanguine venit sloborh̄ conuenit: et sloborhomē primo de parte opposita mediane: vel eparice: p̄iter vero sloborhomē de vena: q̄ est iuxta parū digitū eiusdē par̄tis p̄misso elyteri: in q̄ ponat̄ cassie fistule: et bñdite añ vnc. s. bec Rasio. Et alij sloborhomā sciaticē faciūt et p̄prie in statu: vel sapbene: si dolor sit leuior: bec Sal. Et v̄tōsas applicari cū scarificatione supra scyā. Et v̄tōsa tenuia laudat̄. s. auenarū cum pedibus caprarū: vel porci: vel parne pulle: vel auicularū: et vinū rubetū bñ lymphatū. Multa remedia a p̄prietate laudant̄: hypericon decoctio cū vino bibira quadraginta diebus cōfert doloribus anche: et sciaticē: et sanar eā. Camepitheos cū melle bibirū. 40. diebus sanar sciaticā. Itē ex stercore caprarū: et vaccarū sit emplum p̄ferens. Rubra cōfert sciaticis bibiis: et more emplū supposita cū melle. Rubra cinerorū in poru cū mellierato: et cōfert sciaticis. Emplū cōferens sciaticē sit ex calamento: ex cocto sifr. Itē ex

abiorano: ex cordumeno: ex enula: ex lupino. Elytere p̄ferens sciaticē sit ex decoctione centauree. Itē ex decoctione cucumeris asinini p̄fert. Itē ex decoctione coquinride p̄fert. Itē ex decoctione nasturij. Itē ex decoctione caparorū: et ex omnibus dictis simul.

C De p̄seruatione a doloribus iuncturarū dicendū est. p̄do qua scias: vt Rasio dicit in suo cōtinenti: qz p̄seruatio fit obseruatis quatuor rebus. p̄mo de bito regimine vite in sex rebus nō nālīs. Secūdo cōfortato cerebro: qd est mēbrū mādanō. Tercio p̄fortatis extremis: q̄ sunt mēbra recipiētia. Quarto facta purgatione bis in anno. s. in vere: et in autūno. Debitū regimē p̄inet sex rebus nō nālīs. Quātū ad p̄mā rez nō naturalē. s. ad aerē v̄tā aerē tempato nō excedente nec in calido: nec in frigido: et ideo caueat stare sub sole: caueat ab aere nocturno. s. extra domum: et a ventis: et ab vere frigido nimis: et perpendiculari cadente. Quātū ad secundā rem nō naturalē. s. cibū: et potū: obseruet debita qualitatē: debitam quantitatem: debitū t̄p̄e: et debitū ordinē. Qualitas cibi est duplex: s. alia: et accidentalis: s. substantialis: vñ: qz fit boni nutritiōis: et sic capiat bonū panē: bonū vinū: bonas carnes: et oia: p̄pter qd prohibent fructus: et olēta: et herbe: et legumina: et pisces: et casus: et cibi ex passis: et de carnibus porcina: et bouina p̄hibet̄: qz dūre vige: stionis. Aliqua t̄p̄ possent p̄cedi tāquā minus malas: fructus horarū mali sunt. s. qui gñant in estate: et nō possunt feruari: qz vero gñant in autūno: et hyeme minus mali sunt: et possent p̄cedi. Rasio dixit: qz caulē possunt p̄cedi: quia hñt p̄prietatē cōtrariā huic egritudini: s. sifr far: et risum: et cicera p̄nt concedi cocta in brodio pulli: sifr pisces ex fluuijs petrosi p̄nt cōcedi: et marini: quales sunt rumbi: solecerialie: et hmoi: et in his maxime cena leuis sit: vinū eligat rubetū patice ferū: bene lymphatū: et viter vina potentia. Rasio in cōtinenti dicit qz abstinentia vini in tota vita sanar podagram: intelligit qz passio est de tā calida in toto: vel in parte: et intelligitur stomacho suppositare. Quātitas debitas: vt nō grauet a cibo. Quid est vt p̄mittatur qd est facilius digestibile. Tempus est capere cibū de mane post. s. horas a cena: et in sero post nouem horas a p̄adio. Quātū ad tertiā rem. s. motum: et quietē: cōueniēs est motus. i. exeritū ante cibum p̄ duas horas: vel vñ: et post cibū p̄ duas horas sit quies: alr faciēdo noceret. Quātū ad somnū: et vigiliā: dormiat in nocte si p̄t: sin autē in mane: in die vero dormire malū est: qz reumatismos facit: nisi sit cōsuetus. Quātū ad inanitionē. i. euacuationē. s. naturalē: et retentiōē: euacuationes nālēs penret hñc. s. de fecibus: et de vrina: sub euacuatione cōprehendit etia coitus: qz sit raris qz multus nocet nervis superfluis: et fiat post primū somnū. Quātū ad sextā rem scyā ad accidētia al: caueat ab ira: et tristitia: quia in hac egritudine multū nocent. Confortatio cerebri: Quātū ad p̄fortationē cerebri scias: frequēt capiat de p̄prietate: vel meridato t̄p̄e frigido p̄rinne: qz ex h̄ remedio p̄fca sanari sūt dicit Rasio. s. in quatitate fabes: in t̄p̄ib? calie semel: vel bis hebdomada: et nō solū p̄fortat cerebrū: s. et q̄t māg: ne ruāt ad iūcturas: et intelligit capeillā post 7^m horas a cena. Confortatio extremarū. Quātū ad cōfortationē extremarū applicāda sunt q̄ p̄tingūt: et deficiāt: quare

Rasio

Rasio in principi dicit. Epithimem pedes: et abluant frequenter vsq; ad genu cum aqua: et sale: vel cum aqua maris: vel cum aqua balnei nalis: q; preseruat a gutta: et bullias aliqd aluminis intus: et salte semel hebdo: mada: et loco eius q; facimus bullitione ex rosas: et floribus camomille an. m. ij. cocularuz cipressi numero. v. et fiat lotio pedum cum bac.

Cpurgatio bis in anno facienda.

Quanti ad purgatione. p. in vere adueniente: q; tunc liqueunt humiditates cerebri: et facile fluunt ad iuncturas: sicut adueniente autumnus: et recedente estate sic in autumno aliqualis pstratio humiditatu: et expressio: ppter qua facile fluunt ad iuncturas: purgatio fit dando pillularu feridarum: et pillularum de hermodactylis an. 3. reformens quinque pillule: que dant post p. somnu. 2. oct digestiu. 15. inclis rosati colati sirupi violati: sirupi de succados an. vnc. 5. aque saluie: aque herbe iure: aque violatu an. vnc. j. misce: et fiat sirupus. Sinis septem sirupis da pillulas supradictas: s; reformu cum quantitate vnius lris electuarij de pillo. 15. osten des hoc electuariu. 15. diaro. 15. abbatie: succari rosati conferue citri an. vnc. j. diabie vnc. 5. misce de hoc capiat q; vadit dor miru ad quantitate auellane: et de mane ad quantitate castane. 15. illule ex inuentione nra pro podagricio: ad preseruandū eos. 15. hermodactyloz 3. ij. gingiberis: mastice an. 3. ij. herbe incpuluerizate 3. j. terbetine vnc. 5. adde diagridij grana sex: et reformens vngenti pullule: q; vtraf i melle bis: et vtraf tribus p vice.

De gibbositate.

Gibbositas est tumor factus in dorso merito spodiū alligatoz spine dorso: q; dislocant siue scuruant: ad trerius of p. tumor: factus i dorso ad of tris tumoris facti in pectore: qui dicit struma: et in dorso of gibbus: iuxta illud Iuuenalis. Strumosum: atq; vtero parit gibboz tumens. Dicit 2. merito spondilium alligatoz spine dorso: p quo nota q; spondiles dorso sunt. 12. et spondiles colli sunt. 7. et spondiles alcharim sunt quinque et sic sunt. 24. spondiles: que sunt iuncte: et ligare mediocri ligatura: dicit mediocri: q; si esset nimis laxa: tūc stādi pōa: et portandi onera nimis debilitaret: et si esset nimis stricta iuncturas tunc inclinatio: et incuruatio impediret: verū p. et vlt. spodiū collis latio est pte alijs. ppter ligamentū magis laru: et magis longū: et hoc est. ppter capitis motuz: et colli: et sic spondiles ligare pūere spine faciūt dorsoz. ppter quod dorsum est de spon. libus ligatis pūeria spine: que est sicut lignū: quod ē in exordio natis: qd est p. et fundamentū alioz osium: vt dicit Auic. de mēbris cap. 6. Et subdit in cap. sequēti: q; dicit spodiū sunt pauer vt ex nua inuoluta pāniculis cerebri pte: et creta cū eis de des. ē dō: nerui oriri possent: nā si os nerui a cerebro orirent: necessariū esset caput ē mains: q; si sic oriant: ab vna q; spondilione nerui oriunt: excepta vlt. et exeunt p pua foramia lateralialia: vt dicit Gal. 4. de interiorib. Et 3. q; dislocant: siue incuruant ad interius: vñ spondiles trāplē ceter dislocant. 4. de inter cap. 6. interdū spondiles dislocant ab interius: et vna: vel ples dislocant alijs extrinsecus: tunc pauer dorsum in eodem loco: vt dicit litterat et si inter illas vna sana remanet sequit gibbus aliqualis. Causa aut talis dislocationis est duplex. s. exterior: et interior: exterior est casus: et

percussio interior vero multiplex esse pot: vna causa pot esse apost. in pre vicina trabens ad se spondilem ppter ingrossatione: et abbreviatione ligamēti: talē cām cōcomitat dolor: et febris: alia cā intrinseca pot esse humiditas excedens relaxans: et ingrossans ligamenta spondilis: ppter qd spondilis exit firu pūuz: et hoc est vt plurimū: alia cā pot esse vtriusque inclusa impellēs spondile: ppter quod sequit paueritas: et gibbus: et hoc etiā nō fit raro: aliqui etiā spondiles dislocant per viā spasmū q; dicit antrōstomus: q; curuatur interius: et illud prungit pluribus sensibus longior et gracilibus: et quibusdā iuuenibus: et ista curuatio: et dislocatio ad anterius fit rōne siccitatis lacertoz: assitentiū: et iō dicit spasmus de inanitione: et incurabilis. Curatio diuersa est 2. diuersitate casus. Signis habuerit gibbositate rōne apostematis qd p. ex dolore: et febre: p. danda est castia fistula: deinde sloborbor manduo ex basilica. 3. curadum est apost. vt decet. s. empla superponēdo loco: vt decet: hoc est cura Rasio in textu. Si vero quis gibbositate habuerit ex humiditate interclusa pcedente p viā catarr: vel ex ventositate impellēte spondile: quod p. q; nō pcomitat febris: et catarrus p. cura pūcif purgando ipsum cū pillulis de hermodactylis: et iungendo locū est vng. fortis caliditatis. s. cū oleo sambucino: in quo stoxar liquidat castoreū: et enforbiū reseluta sint: imbucare quoq; locū cū aqua: in qua mēstātrū: sanfūcy: et sticados arabicus decocta sint: et frequenter fricare: et inungere ex oleis calidis: et abstinere cibis frigidis: et humidis: et grossis: hoc est cura Rasio in textu. Si vero gibbositas fuerit p modū spasmū de inanitione. s. p viā exsiccationis inqt Soar: fiat inductio mane: et sero cū oleo amygdalarū dulciū: vel cū oleo oliuarū: et apn. pfer: sed in pcessu minime. Et si pter fuerit q; gibbus parit ex humiditate: inquit Rasio: balneum et inunctiones sufficiūt. Moratoleū de lilio h; ppteratē contra dolorem dorso: et capitis: quoniam curat eos.

De varicibus.

Varices sunt vene grosse: et plene multū dilatate in crure: ex quibus pringunt vlcerationes: et corrosiones male in tibis: of p. vene et grosse: et plene: q; has heleni varices vocare pūenerūt: vt p. 13. de inge. dicit 2. multū dilatate in crure. s. ppter nāz: q; ppter habere venas grossas: et plenas in crure non refert: nisi sint multū dilatate: et ppterca 3. addat ex quibus pringunt vlcerationes: et corrosiones male in tibis: maxime aut in crure sinistro solent contingere ppter multiplicatione sanguinis grossi mēci de sedentia splene: et ppterca pringunt ijs: qui multum pedes currunt: et ijs: q; onera portant: qm in pcessu teporalis sanguis putrefit: ppterca corrosiones pelli mas facit: que vix curari pū. Aliqñ tñ veniūt in crure dextro succedentes quibusdā egritudinib. acutis p viā crisis: et tales nō sunt ita male: q; mēst minus mala: et ppterca citius curant. Cura harū pūcitur p. euz sloborbor basilice: et 2. cū etiamatione cele nigre: et vlt. cū apertione illius varicis inuentione sanguis ex ea in multa quantitate cū obseruatione debite riet. s. que nō multiplicet sanguinē mēstū: et iō cancat a carnibus falsis: a carnibus benignis: a casto: et a leguminibus: et iō post sloborbor basilice: multū pūcitur preparare mām illaz cū sero capreino: in quo fit sacra aliq decoctio epithimi p septē: vel nouē dies: postea

dare pharmacum tale. Et sicut pulverizate 3. j. pfectionis bamee 3. j. et cum vna. j. diacarboliconis: et distemperent oia cum decoctione rectetur cordialis et semper in tpe autumni puenit facere huius purgatione. Alia cura est chirurgica: qui abscindunt illa varice cum rasorio: vel cauterio potentiali. Et faciendo emplum supra cum calce vitæ: et 3. parte saponis: illud emplum corrodit carnem: et venâ illam: et sic mundificant et regnant carnem bonâ: et sic claudis via illius vene grosse varico: sed ppter cessat transitus illius mali sanguis ad tibia: hic modus curandi est periculosus sicut Gal. 11. de ingenio: quia talis sanguis melius gignit et retentus generat febres malignas: et sepe periclitantur.

De helephantia.

Helephantia est tumor pedum: et crurum vel etiam manuum ad similitudinem helephantis dicitur habentis pedes: et crura grossa: et tumida. Causa est duplex: talia est causa extrinseca: et alia intrinseca. A causa extrinseca fit helephantia non vera: et hec causa extrinseca vel est fortis motus: ex quo pedes: et tibiae inflant: ut in cacochymia propter fluxum malorum humorum: aliqui fit a frigore causante forte dolorem: et ratione cuius fit fluxus humorum ad locum: et causat tumor: ut pringit pueri: et mulieribus tempore frigido. A causa vero intrinseca fit helephantia vera: et hec fit ab humoribus flegmaticis vel melicis fluentibus per venas ad loca illa: hoc pringit in valde repletis et talibus humoribus. Iphronisticus. Rasis inquit: helephantia prima: et non curat: ut illa: que per annum: vel per annos durat: et ratio est: quia illa vena: per quam fluit materia ad illa membra: est dilatata ultra debitum: et propterea varicosa est: et per illam fluit materia: sine per capita ipsius ad membrum primum: et implet porositates membrum: ad quod fluit augmenat ipsum in debite: et propterea dicitur: quod est morbus in quantitate augmenat: sicut talis materia corripit formas membrum: propter quod Rasis dicit: quod est morbus in figura: et ratione talis figure corruptis eius actio voluntarie motiva. Iphro cura: inquit Rasis: quod helephantia non prima: curat a bono medico: sed cum difficultate vel saltem erit nihil addens in malicia: quia non sunt vene multum dilatate: que vadunt ad varices: et ideo per primum: et reduci cum epithimatis: et embrocationibus stipicis: et ligaturis stringentibus fortiter membrum. Sed debeas considerare prius an fiant a sanguine melicis vel flegmatis grossis. Signa sanguinis melicis sunt: quia membrum est cum rubore: et caliditate. Signa flegmatis grossi sunt: quia est sine rubore: et caliditate. Si a sanguine melicis lancolico puenit: prius sanguis minus dicitur est ex basili ca oppositi lateris: et veter solutus ex iis: que colam nigra euacuat. Et cum pillulis de hermodactylis: et abstinerere ab iis: que meliam multiplicent: deinde multum facienda est ex venis: que in crure sunt: et addit Rasis a quibus sanguis radium fluere dimittat: donec quicquid in eis est euacuet: et hoc vltimum dicitur nobis spectat est: quia cum vene sunt pruinare ad invicem: possit exire totus sanguis. Alii vltra floboribus et farmatis faciunt ligaturam fasciando os a cavilla pedis incipiendo: huius stringendo usque ad inguina: et sicut a palma manus incipere fasciaturam usque ad subcellas: faciunt quoque lotiones: sive embrocationes ex his. Et myrrorbe: acatraluminis an. lib. j. ponant in saculo ex panno lineo subtili: et raro: et bulliant in petula aceti per sanguine melicis vel in vino nigro stipico per flegmaticos

laqueis crura: et brachia singulo mane: vel embrocantur: deinde fiant fasciationes. Rasis in suo commentum plurimum laudat hoc emplum. Et cineris radice caulium vna. iij. assungit porcine quod sufficit ad incorporandum: et misce in mortario: ut sit in modum mellis: istud miro modo sumit manum in membro: et si remaneret aliqua durities: et pinguedinis anatis medulle coxe vituli an. misce: et inungat. Et si malum. Et radice eius bene prurire 3. j. sepi omnino sufficit ad incorporandum: et inunge per duos: vel tres dies: deinde applica remedium de cinere caulium. Et si armoniacum dissolutum cum aceto mirabiliter subleuat manum indurata: et incidit. Et si laudat plurimum vomitum: saltem semel in hebdomada: postea laxativum dare: deinde emplum facere. Si vero a flegmate helephantia venerit: purga humorem flegmaticum prius cum vomitu: deinde cum pillulis feridis: et hermodactylis an. 3. sive cum portione facta ex turbitis: et hermodactylis an. 3. j. distemperatis cum decoctione appropriata flegmati: postea pone supra empla desiccantia. Rasis laudat applicari supra fel porcinum cum modico bombicio.

De doloribus membrorum extremorum.

Si dolor in manu vel pede sit interrogandus est: per ipsum: aut si super ipsum dicitur iacuit: aut si a causa extrinseca pringit. Si vero non a causa extrinseca pringit: considerandus est locus doloris: an sit magis ruber: et calidus: quod reliquum corporis aut non. Si sit curandus est ex medicamine calidi apostematis. Si vero non sit ruber: nec calidus: potius obfuscat: et siccat: aqua calida super ipsum destillanda est ex alto: et ex oleo cera resoluta inungenda: et dimittendus: donec dolor sedet. Quod si locus quasi grossior videatur: tactu frigidus sentiat: frequenter erit frigidus: et super ipsum aqua calida ab alto distilletur: in qua sanctuiscamomilla: et siccatos arabicus cocca fuerint: et postea ex oleo de Myrrorbe inungendus. Regimen quoque eius subtiliari debet: erit ipse vero multo vras exercitio: et in balneo sudet. Si autem ista non suffecerint: venter saluatur ex iis: quod humilitate educunt: et si membrum sentiat frigidum: fricet prius: deinde ungetur ex oleo castorei: et sambucino: et oleo de beem repidis: et similibus. Quod si ista non suffecerint: ex unguentis que in paralyti nominantur: inungendus erit: donec sanetur. hec Rasis in textu. Et sic sit finis ad Dei gloriam: et Virginie gloriosæ.

Finis.

CAd genu inflatum. i. ad apostema molle. Et galbani: bdely: ceruminis apuzi sive cerbenine: laudantur an. et fac cerorum.

Ad omne apostema durum.

CEt picis navalis: armoniaci an. 3. iij. mellis quantum sufficit per incorporandum: fac cerorum. Et locum durum.

Ad depilandis pilis.

CEt auri pigmenti parre vna: calcis vitæ prece. ij. bulliant in aqua parum: postea tolle de igne et cum dicta aqua tange locum: ubi vis depilare et permittit exficari: postea lava cum aqua frigida.

Ad nascendis pilis.

CEt solio: ficus pustoz: fac puluerem: et misce cum oleo: et in sero inunge locum: et mane lava cum aqua calida.

Ad spasmum.

C Olei rosati: olei hypericon añ. vñc. j. c. vini albi vñc. j. lumbicorū terrestrū. m. j. bulliant ad consumptionē vini: et cum isto inunge locum spasmatum.

C Grē oleū terbetine pferit spasmus: et dolorib⁹ frigidis.

C Aq̄ dō terbetine delet maculas: et exsiccat vlcera.

C Grē distillatio hyperi. dō cōfert doloribus frigidis.

C Siquis parit spasmū ex punctura nerni: sulphur triuiz posuit supra puncturā sanat. hec Auenzoar.

Ad scabiem.

C Et terbetine vñc. ij. ceruse litargyrū añ. vñc. j. et si addis quartā partē aceti est potētius: et olei rosati quantū sufficit est mirabilē experitū in vno quasi lei proso: vel loco olei rosati pone butyrum.

Ad velaricā.

C Et filiginis: assingie porci añ. in corpora: et inunge velaricā.

Ad erectionē virgē.

C Electuariū sumptū a p̄lateario. Et radices pastinacē ringi. i. calcitrēppe: saturgie. i. testiculorū vulpis añ. lib. c. coquant in lacte ouino: vel brodio cicez nigroz: vel rubroz ad p̄sumptionē lactis. f. quousqz sint bñ cocta: postea decoquant cū lib. ij. mellis di spumate: et in fine decoctionis adde amygdalarū: p̄uicarū: dactylorū: pistacioz añ. vñc. j. s. et bulliant cū nulle tñ: q̄ in corpore n̄t: postea adde has species: que debent parū bullire. s. tñ q̄ in corpore n̄t. Et cardamomi: pipēris nigri: gariofiloz: nucis muscarenicis in dice: stincoz: cinamomi: gingiberis añ. 3. ij. aromati 3a in fine cum granis. vj. musci: et vras mane: et sero.

Ad dissoluendū testiculū inflatū.

C Et dialthece vñc. j. cimini: castorei añ. 3. j. misce et emplā testiculū.

Fortius sit dissolutum.

C Et coculas cissi: coculas lauri: coculas myrthi añ. vñc. j. malua scis: et myrthi añ. 3. j. mel. q̄rū sufficit.

C Ad emplūz fort⁹ ad dissoluendū testiculū inflatū.

C Et dialthece vñc. ij. cimini 3. ij. castorei 3. ij. semi

nis agni cāsi 3. v. farle fabarū: farine hyrcos: farine

senugreci añ. vñc. ij. medulle vituli: bituri: olei deli

lio añ. vñc. j. misce et fac emplūz. Serapio dicit armo

niacū ad duritiā mirabile est dissolutum in aceto.

Diascorides: et q̄n misce et melle: vel cū aqua ordeiz

et bibitur: pferit mirabilē asmatū: et q̄n bibitur 3. j. cū

aceto resoluū duritiā splenis.

C Squinantum: et dozonici prouocāt mēstrua: et apē

riunt vias et oppilationes.

C Aqua marri Iuuenalis: cum qua curabat omnia

vulcera capitis etiam fracto p̄ p̄niculo.

C Et sanguinis drac. boli arm. terre sigillare: mumie:

sarcocolle: aloes myrthe: croci añ. 3. j. aque vires: vel

ardentis lib. j. et pone filā balneata in aqua: et sit pe

rias balneas supra vulnus: et pone pulueres dictos

supra vulnus. Aliqñ qñ non hēbat dictos pulueres:

nec mixturā: capiebat pillularū cōiuz vñc. s. aque vi

re vñc. vj. misce et balnea et pulueres superpone et

postea pone vnguentū supra perias. Et de dicto pulue

re vñc. s. assingie porci vñc. s. misce et fac vnguentū.

Ad ulcerationes crurū.

C Et aque ordeiz lib. j. aluminis roche 3. ij. fac ballire

simul p quartā partē hore: postea intringe perias in

dicta aqua: et balnea sepe ulcerationem.

C Ad scabiē quāsi leprosam in Georgio.

C Et terbetine vñc. s. ceruse 3. ij. olei rosati quantū

sufficit et inunge mane: et sero scabiē.

Ad malam ulcerationem.

C Et aque ordeiz vini rubei añ. vñc. vj. corticū granat

rubalaustrari: rosari: myrthi añ. m. j. bulliant p bo

ram: postea cola: et cū dicto vino intringe perias: et po

ne super vlcus octo: aut decem vicibus mane: et sero.

C Et postea p̄iōce supra de his pulueribus. Et ceruse:

litargyrū añ. 3. j. camphore 3. s. et sic vulna ulcerata

curata est.

C Ad plagā capitis vbi sit fractū os.

C Facto expiratorio p trapanū: et purificato cerebro

ex sanguine postea ad p̄solidādū p̄iōce supra de isto

pulvere. Et hyrcos siccat: aristologie ro. añ. cñ eniz mi

rabilis hic puluis: et laudatur a Baleno.

Ad dolorem stomachi et matricis.

C Et saturgie puluerizare 3. j. et dicis cymbra alio no

mine: et sumat ieiunius cū vino albo: frangit v̄tōrica

rem: et prouocat mēstrua.

C Et pulegiū recentis: et pista modicū: et sic da cūz ouo

forbilit: et nō euomet.

C Ad dolorem hemorrhoidarū.

C Et berbe scrofularie. s. radicez terre eas: et cū assun

gia porci fac vnguentū: et intringe easi v̄tōro sunt intrin

secus: fac fritellas de illa herba: et singulo mane dat et

sic remouebit dolorē.

C Ad idē fortius remediū.

C Et berbe que dicis querula. i. camedreos: coque in

oleo: et cum illo inunge hemorrhoidas: et miraberis

per hanc Deo h̄is panus conualuit: qui infinita re

media fecerat: et nihil profuere.

C Angustū marri p̄pauli de p̄p̄nteo Toscanello mi

rabile ad antracem: et ad oēs pustulas malignas car

bunculum: fistulam: et cancerum.

C Et centauree minoris. m. ij. et collige radicez herbāz

et flores de mense maij: et iunij: et mitte in aquā ad pu

rescendū: et cū videbis putrefacta: et coque donec ve

niat ad spissitudinē: et dimitte per mensim: et singulo

die agitando cum spatula: deinde adde sappe sub tri

plus: et bñ misce ad lentum ignem: et fiat vnguentū.

C Angustū p̄l plaga ad incarnādū: et mūdificādū.

C Et betonicē: berbene: pimpinelle añ. m. j. p̄ridant:

postea bulliant in vino albo vnius miradelle cū dimi

dio ad p̄sumptionē medietatis obturato orificio supe

riori cū iuro: deinde cape vnos cyarhos de dicta deco

ctione: et facta prius expressione: et p̄iectis herbis: et

adde terbetine vñc. j. s. mastice vñc. j. cere virginis:

vel albe vñc. ij. ponat ad ignem cum terbenrina: de

nec in spissē: vltimo adde masticem: et ceram semper

miscendo cum spatula: a magistro Thoma.

Nota de vnguentis.

C Angustū de cerusa: vnguentū de minio. Angustū

de litargyrō. Pro cruribus.

C Angustū apostolorū coressum: et incarnatiuum.

C Diaquilon cum mucilagibus mollificat duriti

as: resoluū: et consolidat.

C Alumen roche cōbustum corrodit carnē malam.

C Aitriolum adustum corrodit fortius.

Ad spasmum.

C Et olei rosati: olei camomille añ. vñc. j. olei hyperi

con vñc. ij. vini albi vñc. j. bulliant lūbici intrus ad

p̄sumptionē vini: et cū isto inunge locū spasmatum.

Ad mulierem que non mēstruat.

C Et matricalis: vel arthemisia: vel valeriane: vel sa

turegie: vel pulegiū: vel berronice. m. j. cū. m. j. saui

ne: et bullias: et capiat septem diebus prouocabit mē

strua: vel ad minus capias vnam ex istis cum pulu

gio: et bullias: et capiat bullitram.

Ad plagam cap

vide in hoc ad

Ad idem.

C Beronice & gentiane añ. 3. j. limature ferri cor-
recte 3. ij. fiar pillule cū sirupo de quinqz radicibz &
vraf sigulis diebus vna pro vice: multum laudatur.

Ad idem.

C Troscisci de myrrba: limatura corecta vaciaio
añ. 3. q. specie de diarodon 3. j. misce: & fac pillulas
cū sirupo duabus radicibus: & vraf vna p vice: & hec
nēstre inuentionis mirabilis est.

Ad idem.

Recepra vnus aromatarij: qui multas curabar
oppilatas facta purgari de oabat vna ex his pillulis.
p specie diarodon abbas 3. j. cinamomi 3. q. li-
mature ferri corecte 3. iij. cū aqua infusionis ora-
ganij: confice pillulas. 10.

Ad idem electuariū in quo vrimur.

C diarodon abbas pferre curioi acalameri: dia-
buglosi: electuarij ferrari corecti añ. vñ. j. cōfice
electuariū cum sirupo de duabus radicibus: & vraf
omni die cum vna pillula de trosciscis de myrrba.

In oppilatione colli vesice a mā vesica in pferro
francisco de Medici in vna die sanatus.

Estia remedia potissima. psumū sirupus ex aqua
sparagor: & paritarie añ. vñ. j. q. acetosi de duabus
radicibus vñ. j. misce: & da facta aliquali purgatio-
ne siue cū cassia: siue afr. Scdm remediū: super pecti-
nem pone emplum ex agrimonia bullita in oleo scos
pionū: vel paritarā bullitā ponas: & inunge cū oleo
de scorpionibus. Sunt: qui faciunt fomentū ex semine
mili solis: saxifragia: cressonibus: ameo: carni
apiccamomille añ. m. j. bullis in aqua ordci. Tertiū
remediū est balneū olei: qd sedat dolores: mollicat: &
aperit. Aliqui volunt bullire res dietas in 2º reme-
dio in oleo: & miscere illam aquā cū oleo. Ad id aliū
remediū. Bullire in aqua ordci passulas sine arillis
sem. cōia sem. malue: & sem. althee: & liquoritā: & po-
stea addere mel ad bulliendū: & de isto pōr bibere qua-
cūqz hora modicū: s; post cibū p quatuor horas me-
dituz cyathū: & illa decoctionē pōr accipere. s. vñ. ij.
cū mille rosato colato vñ. q. acetoso de duabus radi-
cibus vñ. j. p 10 pseruatione tria remedia. p 20
mum in mense bis capiat de cassia. Scdm os hebdo-
mada capiat ferculum ex folijs raphani cum modico
olei: & salis: qd mirabilr mūdificat renes: & vesicam.

Terziū obseruare debet dietas in qualiz quāto. La-
uare a rebus grossis: sicut pasta: & caseis piscibz visco-
sis: anguillis: & renchys: & quantitate conuenienti.

In surditate Nicolao de Alexandria.

C olei amygdalarū amararū olei hyrini: aque vi-
re. la aqua ardere añ. vñ. j. synapis 3. ij. croco 3. j. s.
fa bullire p la senepa mezza hora: poi vno 4º di bora
il croco: & cola per mectere in losēchie dopo il profu-
mo. & sulphuris lib. j. mitte pre sepra carboni in vna
pentolina: & con vno carroccio ricena il fumo aloze
chiet poi merre. v. c. 6. goccie dolio repido ne lesēchie

Ad hyctericiam & visum.

Succus radici celidonic cū aniso: & vino albo cu-
rar hyctericiā. Serapio inquit: & qñ succus eius cum
melle coquit in vase eneo super pinnas acuit visum.

Armoracia oieis celidonia: & est duplex maior: & mi-
nor: maior habet virtutes dietas.

Ad granitatem auditus: & tinnitum.

C elebori albi añ. j. castorei añ. s. nitri. quarram
partē añ. misceant: & administrent cum acetoz pfi

dat in eo vtens: qñ est medicamē vtile Auic. in fine
quinti canonis.

In spūto sanguinis ex fractura vene.

C aque frigide cyathum vñi succari rosati vñ. j.
vel s. distēpera: & da in potustatum firmat sanguinē.
Itē ad idem da rypiacā nouā. s. vsqz ad quatuor an-
nos 3. j. in nocte: & si tumerco caliditacē: misce succa-
ruz rosatū cū ea. Itē da ante cenā trosciscorū stelle cū
succaro rosato. & succari rosati vñ. j. trosciscorū stel-
le 3. ij. misce: & da 3. j. Item a pñ fac flebotomiam
diuersuam. Item da lenituum ex cassia: vel manna.

Ad pannum oculi.

C vini albitaque roseaque fenniculi: aque celido-
nie añ. vñ. j. aloeslori. marchasitē cris añ. 3. j. adu-
ste: & puluerizare bulliat: & inringe bōbic in cor la-
ua oculū adde succari optimi tunc sparare añ. 3. j.

Ad debilitatem stomachi in Nasio de Albicte.

Duo remedia potissima. psumū medullam panis
recentis pone in maluarico remoto corice: & p in-
feriori: postea pulueriza supra gariosillos: & pone supra
stomacū. Scdm remediū est: bullias in maluarico:
mentre absynthij: per se anisamēos: carni añ. m. s. po-
stea adde colature olei de spica oleum de mastice añ.
vñ. j. s. & bulliat ad psumptionem maluaricē postea
adde galange: nucis muscate: macis: gariosiloz añ.
3. q. coralloz alborū & rubroz añ. 3. ij. cere quantuz
sufficit.

Ad duritiem splenis.

C psumū remediū fore. & armoniaci 3. j. dissolue
in acetoz postea adde olei de caparis vñ. j. & inunge.
Aliud fortius. & ramarisci: scolopendrie: coricis ca-
paroz añ. m. j. bulliant in aceto: postea cola: & adde
cum illo aceto olei de amygdalis dulcibus: olei de ab-
synthio: & olei de caparis añ. vñ. j. cere quātū sufficit.

Ad expellendum serum.

C pspania porcine: qñ sit nascale cum co est ex fortio-
ribus medicinis ad expellendum serum mortuum.

C Alfarus pfer hydripico: & puocat vrinam: & me-
stina. Sifilos cōferr coarctationi anhelitus: ex qua
ops holem erigi: & asmati: & suffocationi matricis:
puocat mēstina: & expellit seruū: & pfer epilepsie hy-
reos: radix eius enacuat aquā citrinā. i. pfer hydro-
pico: & qñ ex decoctione eius sit enatissima confere
dolori matricis: & quando sit decoctio: & sit cellurio
oris confert dolori dentium.

Ad acuendum visum in illo hyspano.

C aqua rosa: maluasia amabile añ. lib. s. vl. j. aloes
lauato 3. ij. garofani 3. j. tantimonio 3. s. curia prepa-
rata 3. j. s. succo de sinocchio: & succo de celidonia añ.
vñ. ij. fa bullire a lento foco: postea pma detre cose per
lauare. gliocbū la marina cō vno poco di bambasos
questo e mirabile in acuire la vista.

Ad guarire vna percoffa.

C oleo rosato vñ. j. vnge vitta percoffa de prima
poi. & poluere de mortina: & polueriza supra. Item
ala sine qñ e purgato: & che se mostra negro il loco de-
la percoffa vnge con questa vntione. & oleo di camo-
milla vñ. j. alumer turia añ. 3. ij. solfe 3. j. misce per
vngere la pcoffa.

Ad dolorem iuncturarum.

C psumū remediū est bullire micaz panis in aqua:
postea expile: & adde olei rosati & duos vitellos ouo-
rum: & empla iuncturā. Aliud bulliar illud in lacte:
& adde vitellos ouoz & empla. Aliud misce oleū rosa-
rum & lac: & bullias medullam intrus: & adde postea
duos

duos vitellos ouoz. Quartū remediū. & pulueris
bermo dactyloz: farine ordei añ. cum duobus vitellis
ouoz fac emplastrum. a dēseue fit hoc.

Ad oppilationem matricis.

C & diarodon abbaris: diacalament: añ. vñ. j. s. cle-
ctuarij de berronica vñ. j. s. pferue citri vñ. j. misce:
z fiat electuariū: de quo sumat in mane ad quāritatē
cañance: per la cognata di Jacopo Saluari: adde
vñ. s. electuarij ferrati.

C & matricale: berronica: santuregia: saluia: satina
añ. m. j. fa bullire in aqua dārbemisia. i. canepaza
lib. j. per mezza hora: de vitra cocitura piglia vñ. ij.
oximelle simplice sirupo di endiua: sirupo dārbemi-
sia añ. vñ. s.

C & tres diarodon abbaris: electuarij de berronica: ele-
ctuarij de santuregia: electuarij de matricali.

Inter dolores ventris.

Signa distinguētia inter dolorē a vētositatēz do-
lorem a colicis: hec: q̄ si a vētositatē est dolor extē
siuoz: p̄ter cū inflatione ventris. Itē cum pmuta-
tione de loco ad locū. Item cōprimendo locū inflatū
p̄fert. Itē applicatio vētose super locū doloris p̄fert.
Sia colā: dolor est p̄ngitūus: z est inflammatio: z
fitior: cū ardore vinct: non est inflatio ventris: nec
p̄fert cōprimere: nec permutatio doloris est: z est pri-
mus: dixit p̄sauls Egineta. Cura est euz clysterijs
partim lenitiuis: prim anodina: vt cū brodio pullie
bullitis intrus floribus camomillez cū decoctione ca-
pitia castrati: z addendo oleū camomille: aliqū oleū
rurberz p̄nguedinē anaria: vel burryri cū vitellozū:
z sale. Aliqū vti clysteri carminatio cū oleo rurber:
melleo^o col^o vñ melle violato: z cū p̄nguedine ana-
riavel aneria. Aliqū cū decoctione rerū carminatiū
camomillamelliloto: aneto: fenugreco. Aliqū cū for-
tiori cū vñ. j. hyerepigre z cū vrina: sapa: z oleo ru-
re. Extrinsecus cū decoctione anodina: fomentando
locū doloris: z stomachi. Aliqū cū pane posito supra
burryri. Aliqū cū vētosa applicata vmbilico. Aliqū
cum milio: vel fursire: vel cinere in cada calefacto: z
posito supra dolore. Aliqū cū tyriaca emplastrata su-
pra stomachi: vel locū doloris. Ad intra cū vñ. s. ter-
bentine exhibite: que remouet dolores. Aliqū cū bro-
dio galli bulliti cū hyssopo: polyodio: amcos: carui.
Aliqū cum māna: aliquid ad cū sirupo. s. melle rosato
colato cū acetoso simplici. Aliqū cū diafinicon dulci
enacuādo mānā digestā. Cōstantibus doloribus cōfo-
ra stomachi cum semēto: z vñctione stomatica. Item
digeras mānā: vt possit bñ euacuare bñ do respectum
ad epas. Et super clā aqua potrecte est optimū remē-
diū: q̄ alterat malam cōplexionē frigidā: euacuare
p̄forat: z diuertit. Et optimū remediū est tyriaca dia-
teferon: que cōponit cum quatuor rebus. s. gentiana:
bacia lauri: aristologia: z myrrbas: q̄ dicit dēseue: va-
ler ad quatuor egritudines. s. ecebrū: vt epilensie: pa-
ralysie: z stomachi dolori vētositati: z inflationi: z epi-
stie: cacefiet hydropis: z venenis: morui scorpionis:
z datur ab aur. s. vsqz ad vnum.

Ad dysenteriam.

C & uenozar var tria remedia. p̄simū de smiraldo
dicit: q̄ expertum est ante in dysenteria q̄ suspensio
smiraldi sup ventre est mirabilis efficacie: z iuuamen-
ti. Itē tenere illud in ore sine masticatione. Scdm re-
mediū est gūma arabica assate: posita in clysteri est ex-

ijs: que multū p̄ferunt. Tertiū est terra sigillata mul-
tum p̄fert data cū aqua mellis: vel cū aqua decoctio-
nis centauree longe cum sirupo rosato.

Ad pannum oculi: in Joanne Nicolino.

C & malualia: aqua rosa: aqua de celidonia: aqua de
sinocchio añ. vñ. j. aloē lauato: marchasite eris adu-
ste añ. 3. j. s. adde lerapinū: q̄ abstergit maculas oculi:
si fa bullire dentro vno quarto di hora p̄ lauare gloce
chij: z fuit liberatus in paucis diebus.

Ad stricturem pectoris pro eodem.

C & oximelle squillitico: melle bianco añ. vñ. ij.
succaro violato vñ. j. misce p̄ casti: quāto vna casta/
gna due bore nanre mangiare sera: z matina: z in
paucis diebus melioratus est.

Ad dolorem hemorrhoidarum.

C & rassi barbassi. i. guaragnaschio. m. j. z si nō habes
de hoc. & maluc. m. j. z bulliat in oleo rosato vñ. j.
postea colat: adde bituri loti p̄nguedinis birci añ.
3. j. camphoretroscioz stelle añ. 3. s. q̄j grana. iij
miscelento igne: z est optimū: z expertum a nobis.

Ad idem: vbi sunt gressi hemorrhoides.

C & aloes lori 3. s. pulueriza: burryri 3. j. misce: z
inunge: abstergit: z minuit grossitiem.

Ad epilepsiam.

C & Galbanū olfactū p̄fert epilepsici: q̄ excitat eos di-
cit Auic. Itē electuariū ad epilepticos. **Ad colicā.**
C & galāge: quomodocūqz vris p̄fert ei mirabilr:
bulliat in clysteri: z diagalanga p̄fert mirabilr in ven-
tesitibus stomachi: z intestinum.

Ad ruffim antiquam.

C & rrrha si daf. quāritas fabe cum pipere: z aqua
antiquā veniat riger febriū duabus horis: remouet
illam. Et q̄ tenet sub lingua: z trabat qd ex ea resol-
uit: mollit aspiratē cāne pulmonis: z clarificat vocē.

Ad eos qui non possunt retinere vrinam.

C & mumie: z dissolue in oleo de sambuco: z fac sup-
positoziū: p̄fert hysq non p̄t retinere vrinā: z valer
ad spurū sanguis mirabilr: ita q̄ stringit cocta cū vi-
no: stans restringit fluxū sanguis. **Ad hyctericos.**
C & celidonia cocta euz vino albo: aniso curat hycte-
ricos. **Ad differti de nerui: z musculi: p̄ liquali**
non possit leuare vno braccio: ne le dite: z a fatica mo-
uerle per vna bella che fo tagliata parechie volte: z
apostematō: z ulcerato il braccio.

C In primis fac lauandā per modū epirrhmaris euz
perijs ad locū vlceraū. & fenugreci: centauree mino-
ris: radices hyrcos añ. m. ij. mellis rosati colati vñ. ij
fac bullire in duabus lib. aque cōis ad p̄sumptionem
tertie prius: postea cola: z balnea malū cū perijs. seprē
aut 8° vicibus. p̄ost hec fac vnguentū: z pone supra
cū peria. p̄so quo. & centauree minoris: aristologie
rotūde: beronice añ. m. j. bullia in pentula triū qua-
trinoz plena vino albo ad p̄sumptionē medietatis: z
de dicto vino capias duos cyathos: cum quo bullias
adde terberine vñ. j. s. sapa vñ. s. olei t̄cyrim: olei
hyrini añ. vñ. j. s. z bulliant ad p̄sumptionē vini: po-
stea adde cere: z bulliat donec inco: porciz: quādo nō
amplius bullit adde istos pulueres subtilis. & aristo-
logie rotūde: centauree minoris: beronice añ. 3. j. s.
incorpora absqz hoc q̄ bulliant: z post lauādaz faciā
pone de isto vng^o supra vlcus: z muta mane: z sero.

Ad dolorem hemorrhoidarum.

C & p̄nguedinis birci: z cū illo in ūge hemorrhoides

postea pulueris veterri tauri pone supra. ab Antio-
nio Jacomino secreti magni. **Ad idem.**
C Herba scrophularia dicitur in vulgari floridino
vrtica nigra: vult dicere vrtica moita: qd hz folia simi-
lia vrtice nigre: et de ista herba fac p tres oia frutellā
vnā cum farina: da ad comedendā: et sanabit. Folia
huius herbe ponuntur super scrophulas: et sanat eas.

Ad idem.
Remediū efficacius cape herbā: que dicitur quercio-
la: et coque in oleo: et cū illo inunge locū. s. hemorroi-
des: expertū in Dego lauspano. **Ad surditatē.**

C Herba amygdalarū amararū: et eo bullias scara-
beos: et hoc oleo pone in aurē: et remouet surditatē:
est Gal. et recitat a Raby Moysē. **Ad idem.**

C Aue. ingit si bulliat castorei 3. j. in vñ. j. olei spice-
nardū: et ponat in aurē: vel tunc gutte in aures alternis
diebus: sanat a surditate. **Ad idem.**

C Auenzoar inquit. Oleū synapis sanat a surditate.
Ad idem.

C p hysicū Bixicū. s. succi perse: succi ruter: suc-
ci porri añ. vñ. s. castorei 3. j. bulliant leniter: et vtra-
que co ponendo in aures duas vel tres guttas.

Ad tinnitū.
Ab Alexandro Medico. s. castorei 3. iij. ellebori
albi 3. ij. nuri 3. vj. croci 3. iij. hanc troiscā: et resolu-
te in aceto. Item ad idem enisobū cū ciprino oleo. i. de
alkana: rere: et repescatum immitte. Item ad idem
nitri 3. ij. mellis vñ. j. aceri vñ. s. dissolue euz aceto
repido: et pone quinqz guttas in aures.

Ad spasmus ex punctura.
C sulphuris tritū et misce cum oleo olivarium: et po-
ne supra. Auenzoar dicit.

Ad spasmus ex humore imbibito in neruo.

Cura huius est purgare humorem.

Ad spasmus ex siccitate superflua sicut post euacuationem superflua.

Cura est posteriora capitis ungere cum oleo amy-
gdalarum dulcium.

Ad canem rabiosum. i. ad morsum eius.

Serapio inquit nō vidi meliorē receptā ista. s. gē-
tiane: myrrbe añ. 3. j. cācroz fluminaliū pūstoz. 3. ij.
fiat puluis: et des cum vino albo: vel cū aqua: hanc po-
nit Gal. in libro experimentoz. s. plinius recitat de
vno morsu a cane rabido: qd marer eius scripsit: et ca-
pet puluerē radice rose syluestria: et caperet 3. j. euz
lacte: et sanatus est. Moratq duplex est rosa syluestria:
vna est rosa: que nascit in rubis. i. in spinis: et de hac
nō intelligit qd de ista scribūt antioxi: qd hec nō hz:
nisi virtutē pstringendi. Alia est rosa syluestria: et que
dicitur rosa canina: super cunis radice exif bypoqui-
stidos: hec rosa canina of cissos: dicitur plinius. Cissi-
sos est herba similia hedere: et dicitur hedera ruffa.

Ad dolorem costarum docti.

C folia violarū zallatū: et bulliant in oleo Remy-
no: et fiat emplastrū super loco doloris: et est mirabile.

Ad dolorem matriarū et stomaci.

C saturagie puluerizare 3. j. da bibere: et modico
vini albi: et vocat alio nomine ymbria: et est optimus
remedim.

Ad dolorem oculi.

C actis diuersionibus ex applicatione ventosarum
in spatulis: et scarificatione fac emplum super oculū
ex tribus pomis putrefactis: et sandalia rubeis: et citri-
nisi: et rose rubeis añ. 3. j. et psec emplum cum aqua

rosata. expertum in vxore Simonis Cothj.

Ad remouendum vomitum.
C pulegi recentis modicum: pista: et misce ouum
sorbile cum corz non euomet.

Ad antracem et malignas pustulas.
C p centauree minoris. m. j. bulliat in vino albo: po-
stea adde olei rosati vñ. j. s. iterū bulliat herba pi-
stata: et vñ. adde cerā: et si vis maiorē exsiccationem:
adde cortice thuris: et si vis mūdificationē: adde li-
targyri: et si vis extinctionē: adde plūbi vñ: et si vis
consolationem: et calefactionem: adde sape.

Ad sepiam oculi memyri.
C p piciis: sulphuris vñi añ. rere: et misce: et empla-
stra locum est valde mitigatum.

C Iniectione pro oculis vel rubeis: vel lachrimosis que
fit in apotheca aromatarū ab Angelo.

C bururi vñ. viij. turie pparete vñ. iij. cāphore
vñ. s. misce: et fiat vnguētū p oculis: reputat optimū

Ad modo inuenitur.

C turie pparete vñ. j. cāphore: bururi añ. vñ. s.
aque rose quātū sufficit ad incoipandū: et fiat vng.

Ad modo inuenitur.

C vñ. bottā: et inde p mediū per sanguiatū mir-
te super pectinē ita calidam: et remoue solū inextinā:
et p perfora caput cū vno sponte: nō cum quo interfi-
ciat: experta in abbate abbacie felulane de canonibz
regularibus.

Ad idem.
C a que agrimonie: aque apij: aque semini cōmune
aque raphani añ. vñ. iij. squinanti: assari añ. 3. j.

bulliant ad psumptionem terrie parit: postea colat
adde sirupi de quinqz radicibus vñ. j. et bulliant pa-
rum simul. Item da 3. j. troiscop de lacte in forma
pillulari: postea da porticem.

Ad idem.

C aque raphani: aque agrimonie añ. vñ. j. s. squi-
nanti: assari añ. 3. j.

Ad idem.

C aque caparoz aque paritarie añ. vñ. j. s. acetos-
si de onabz radicibus vñ. j. et da in portū: data prius
cassie vñ. j. ad mūdificandas vias.

Ad Recepte de libro ouicali.

Serapio de mente Diacordis dicit: qd tela ara-
nea qū misce cum aliquo vnguēto et extendit super
petiā: et ponit super iuncturā pulvis diachoz curat
tertianā: et qū ponit illocū: vñ exit sanguis: statim strin-
git. Aranea super vulnera posita: nō finit ea aposte-
mari.

Ad febrem tertianam.

C p arthetici absynthij: apij saluie añ. m. j. pista: et
pone super pulsus manuum: et pedum: et liga: et fac
ter ante aduentum febris.

Ad febrem calidam.

C p arthemisiam: et bullias in oleo cōmune: et cū illo
oleo inunge totum corpus.

Ad faciendum impregnare mulierem.

C p testiculoz troz danule piliselle añ. et cum succo
piliselle fac. 9. pillulas p tribus vicibus tres sumen-
do quolibet mane.

Ad sanandū fluxū sanguis.

C p semen violarū: et bulliant in serculo patientis: et
liberabitur.

Ad epar corruptum.

C p succum caulū bullitū: et despumatū: et adde mo-
dicū mellis: et simul bullire facias: postea adde aque
boraginis: vel vini albi vñ. iij. succi caulū prius
bullitū vñ. j. misce: et capiat sumo mane per. 9. oia.

Ad fluxum mulierum.

C p flores cucurbitarum: et moreum: et in vino da
bibere patienti.

Ad cum qui non pōt vrinare.

C p fier

Cstercus bouinu cum melle mixtu: et pone super petri-
crinem. **C**Ad dolores factos a frigiditate.

Cstercus ouinu: et bullias in oleo camomille per
quarta parta hore: postea pone calidu super dolores:

CAd somnum prouocandum.

Cfel lepona: et da ieiunio cum modico vino albo.

CAd cognoscendum ex cuius defectu mulier non
impregnat: an defectu viri: vel mulieris.

Csteruas scutellas: in quibus pone fursures frumen-
ti: et in vna mingat mulier: et in alia virgilla: que ver-
titur in vermiculos: erit defectu illius.

Cabusqz recepte de libro ducali.

CAd sanandum quartanam.

CPrimu experimentu expertu a nobis est dare ter-
succum rassi barbastiane aduentu febriu p horam. s.
mediu cyathu illius sicci calidu: et plures sanauit euz
hoc remedio. Aliud est dare mediu cyathu succi pla-
raginis i mane: a monacho cistelle: dicit pbasce: et ve-
rificasse. Alio supra tota vrinat: qua facit in nocte:
vel die febriu: fac bullire i dicta vrina tria oua donec
sint dura: deinde sepelias in loco: vbi sint formice: et
cum consumpre fuerint liberabitur: probauit: et satis-
fecit. ab Archiepiscopo Nicolini habui.

CScrapio. Cornu cerui: qñ aduritur: et abluat curat
vlcera in testinor: et fluxu sanguinis: et fluxu ventris:
dosia eius est duo coclearia. Et qñ bibis curat hycro-
ritia. dosia eius est duo coclearia. Et limatura eius qñ
datur in potu cum vino excludit lumbricos.

CDe offibus cranci.

CDixerunt quidam: q cum puluere borum offium
curatur epilepsia. hec Scrapio.

CAd eum qui cepit arsenicum.

Ctria remedia pñt pio obus venenis. **C**Primu re-
mediu est cyriaca: da 3. j. cyriace cu vino albo. Scd3
da simraldi grana. 9. cum aqua violarum ab Auen-
soart: Serapione. Tertium da cornu belicorni: qua-
tum fiat super vno grossono.

CAd argentum viuū: qñ est sublimatum sit
venenū remedium pueniens factum
in filio cardinalis Rucelai.

Cster lacris cyathu mediu: et da ad bibendu. Itē fiat
clystere ex lacte Aue. cura fortis est sumptio lactis.

CAd arsenicum.

CNota: q nō est venenū: nisi sublimatū: arsenicum
rubeū dicit rifigallo: arsenicu citrinū dñ oxpigmēro.
Dicit: q arsenicu dat ad porandū cum gumma pini
ad tussim antiquam: et sputum saniet et sanguinis.

CAd subueniendū illi: cui datū fuit arsenicu subli-
matū: qui patit excoziationē intestina: et stomachi ar-
surā: et dolorē: mordicationē: sitim: lingua exsiccatam
intantur: q spuerē nō pōt: et demū syncopim patiet.

CCura est: vr bibat cum aqua calidū: in qua semina
rape sint cocta: et euomet: et clysterizet: et cibet cu oleo
amygdalarū dulcīz: et iure galline pinguis. Et eius
bezeat est cristallus crura subtilissime 3. j. data in po-
tu cu oleo de amygdalis dulcibus: et si nō erat subli-
matū: crunt accitria remissiora. hec Conciliator.

CAd opium sumptum in potu.

CSi cogat vomere: apparebit odor opij in vomitu:
erit piger: et dormiens absqz sensu: non intelligens:
hec sentiens: si nō succurrit: moriet. Cura est porare vi-
num alrissimū: et fricare extrema cu nitro: et sapone: et
puocare sternutationē cu pipere. intromisso i nares:

Eius bezeat est castoreū tritu: et datum in pontu euz
vino 3. ij. hec Conciliator: sed sufficit.

CAd puncturam scorpionis.

CConfert vaporatio olei: et alioz: et cyriaca diatresse/
ron: et olei antiquū linituz. Et eius bezeat est corpus
scorpionis et tritu: et suspensum loco. i. supraposicum.

CDe morfu Arancarum.

CConfert succus pomorum: aut pironum: aut appo-
sitio ferri frigidi iteratuz eius bezeat est endiua.

CDe morfu vipere.

CSumma medicinarū: et bezeat est cyriaca magna: et
fortasse metridatū pferit: et medicamen de assa ferida:
et buryrum vetus: et medicamen de herbo: et comestio
alliorum: et portus vini puri.

CAd puncturam apum.

CConfert epithimum cum bolo armeno: et aceto: et
camphora: et qui manus suas: et facie cum succo mal-
ue abluerit non pungetur ab apibus.

CDe morfu canis rabiosi.

CCognoscit: q sit rabiosus: si bucella panis fricef in
loco morsure: et projecta alijs canib: si nō comedūte
rabiosus est: si vero comedunt nō. Itē signa canis ra-
biosi: tener lingua extra et caudā inter cruras: et coxas:
raucay bz voce: abboaret socios: morder dños: fugiūt
ab eo alij canes. Et nisi curef infra .40. dies morsure:
fiet hydrophobicus. i. timens aquā: et sitim parit: et nō
vult bibere: q: cu videt aquā imaginat canes esse in
ea. Cura est super locū morsum ponere vterofas: et sca-
rificare: deinde ponere supra allidū: vel cepe tritu pfer-
rum cu buryro vaccino. Def in potu electuariū can-
croz fluuiatū: valet balneū omni die: balneef p. 40.
dies in aqua maris. Eius bezeat dicit sunt canes flu-
uiales adustuz puluerizati: da ex eis in potu 3. ij. ob-
bus trib: dicbus ptiliatoz hec. **C**De caridib:

CIllitqui in potu sumpere cantarides: patietur mi-
erū sanguinis: et estuationē: et accitria perniciofa. Cu-
ra est: vr sumant in potu lacouinu cu oleo amygdala-
rum: deinde curent ex vlcere vesice. Eius bezeat erit
grana alkekengi numero. 10. **C**De cerebro gatti.

CQui sumperit cerebrū gatti: patiet stoliditates: et
videbit infringiosus. Cura eius est terra sigillata et
vomitus cu ea of mense bis: et accipere de cōfectione
diamusci omni die summo mane. Eius bezeat est mu-
scus tritus 3. 5. et datur in potu cum vino albo.

CSeptem herbe contra venena: et puluis
earum: et succus: et pistare.

CHypericū: vinceroficū: enulatraphanus: dicram:
aristologia rotūda: et lunga: et lactucella. Un versus.
Confert hypericon: raphanus: simul enula: vince:

Dicramus: aristola: lactucella simul.

CAd prefocationem maricis.

Cstercoris galline. s. stercoris citrini 3. 4. misce cu
vino albo: et da patienti: statim sanar.

CAd lapidem in renibus.

CSex sunt: que eijunt lapides. s. sanguis hirci 3. ij.
Auis dicta cudartula. s. puluis eius datus 3. j. vitru
bene pritu. s. 3. j. datū cum vino albo: laurus. s. folia
lauri siccatuz et pistata. s. in puluere lepus cōbustus: et
datus in puluere lapia indaicus pistatus: et in pulue-
re datus. s. 3. j. cum vino albo. Unde versus.

Sanguis auis: vitrum: laurus: lepus: atqz lapillus.

Mundificant renes: frangitur atqz lapis.

CPro alcola: et vlcerebus oris.

CRecepta magistri Bernardi est optima. ꝑ. 10 qua.
ꝑ. viride cris 3. ij. ceruse. i. buacea 3. s. vini albi vnc.
vj. bulliant ꝑ. tertiā partē cū hac aqua cū bombice
intunge vlcera.

CAd idem.
CAlly faciunt aquam istam cum alumine roche: et
aqua ordei bullitis simul.

CSargarisma de lacte est optimum ad vlcera gule.

CAd hydropisum.

CBrina potata ꝑ. mensē: bonū remediū est a prin-
cipio Item capere in mane vnc. iij. aque passij: et in
sero vnc. ij. multum confert. Item pillule de reubar-
baro desue optime sunt.

CAd ꝑ. focationē matricis: et ad apriōnē oppilonuz.

CSaturegia bullita in vradio: et sic sumpta confert.

Item pulvis ciuos. 3. j. cū vino albo sumpta ꝑ. fert.

CAd febres longas.

CCum perseveranti bonū est exhibere bis in hebdo-
mada pillulam vñā aggregatū: vel duas: ita vt mo-
neant bis vna vice nātur: et altera vice humores: et
sequēti die fiat clyster: et post tres: vel quatuor vices:
superfedeas a pillulā: et si oportuerit exhibe postea
infusionem reubarbari per duos: vel tres dies.

CAd aliud in febribus longis alterna diebus exhibet
trociscos de reubarbaro. 3. s. ꝑ. vice: et altera die
vnc. s. mellis rosati colati et facere clyster in die in
qua non capit trociscos.

Cꝑ. 10 surditate curanda.

CSi mā est frigidat viscositas vel oppilatio: fac purga-
tiones talem. ꝑ. sirupi de sticcadob: oximelle cōpositi
añ. 3. vj. aque saluie: aque fenniculi: aque heronice
añ. vñc. j. misce ꝑ. vna vice: et da 7^m vicibus postea da
pillulā cōchiaruz: pillulā scidatū añ. 3. s. re-
ferma. v. pillulas cū aqua fenniculi: et da post 7^m sem-
num: postea fac euaporatiū ad aurem ex aqua beco-
ctiois floz sticcadob: ongan: pulegij: sanluci: mēra:
strusotij: lauri añ. m. j. bulliant: et cū canna ꝑ. forata
recipiat fumū: vel adde bederat et rutaz. ꝑ. ost euapo-
rationez. ꝑ. olei rutes olei spice añ. vñc. j. perfora ce-
pam: pone intus ista olea ad bulliendū: et adde casto-
re: cūsoibj añ. 3. s. coque in vide 3. j. croci 3. ij. et de
illo mitte tres guttas in aurem.

Cꝑ. 10 aliud oleū cum illis puluerib⁹ bullias in pane
porcino perforato: fortius est.

CAliud remedium Tadei.

Cꝑ. succi centauree maioris: minoris: succi cepe ru-
beci succi porri: aceri fortissimi: olei verusissimi añ.
lumbicos terrestris: oia formicari ꝑ. rira añ. bulliāt
vsqz ad ꝑ. sumptionē medietatis hore: tunc coles: et ex-
primas: et adde tertiā partē mellis bñ cocti: et dispu-
mat: et aliquantulum ita bulliat: est enim mirabile.

Cꝑ. 10 fabecoere in pentula cū vino albo: recipiat su-
mus in aure cito liberat: qñ est ex oppilatione. Item
predicator quidā dixit: qz aqua vite in quinqz vicib⁹
potata: remouet surditatē. Item ꝑ. rira surditatē inue-
terat: oleū balsami cū succo porri vel cepe si repidus
iniiciat: ꝑ. probatū est ꝑ. certo. Colyriū cum selle leonis:
vel bonis surditati antique ꝑ. fert: et euaporare cū su-
mo sulphuris citrini combustiū quo si additū fuerit
oleum de castoreo castoreo: multum valet.

CAd remouendum dolores gurre calide. Remediū

Denificia: quod misit Duci Urbini.

Cꝑ. succi virge pastoris: succi lactuce: olei rosati añ.
fac emplū: et calidū appone: hoc valet mirabil⁹ gur

te calide. Turins est inungere petias in oleo rosato et
ponere supra. Vel ponere mēb⁹ dolorosum in oleo
rosato: immo in quocūqz oleo ponas remouet dolorē.
Vel fac emplū ex oleo rosato et farina ordei. Vel
misce oleum rosatū cum vitello oui: et inunge a Bal.
Aliud remediū efficax emib⁹ balnea petias in lacte ca-
lido: et pone supra. Vel fac emplū ex lacte: farina or-
dei: et vitello oui: et calidū pone supra hoc est mirabile
in ol. dolore. Aliud remediū: fac emplū ex farina
hermodactyloz: farina ordei: et vitello oui: vt dixit
desue capitulo de hermodactyloz. adde tū oleū: et ro-
satum vel lac ad incorporadū.

CAd hydropem.
CAnnus praetensis curabat oēs dādo alternis die-
bus 3. ij. pulueris soldanelle cū vino albo ad potan-
dum. Et alia mulier Lucum curabat eos dādo in fa-
latitū ex folijs ebuli coctis: tres bolos dabat summo
mane: et nihil postea comedebat vsqz ad horā nonaz
et quarta die faciebat siliū: sexta die: et si curabat oēs:
qz mouer vērē mirabil⁹. Quidā ꝑ. elbiter in Roma
diola dabat 3. j. seminis ebij pūxū cū vino albo: sic
curabat oēs infarces: et oppilates. Sed nota: qz oare
ista cocta nō habet periculū: siue succū: siue sobat siue
sem. sed nō cocta: hz periculū. Et nos facimus medi-
cinā nām principalē de succo hyrcocibuli: et ꝑ. rices
que est mirabilis.

CAd apost⁹ ex mā adusta.
Cꝑ. ceruse: accarie: litargij: rutie: masticis añ.
vñc. s. cāphore 3. s. olei ro⁹ olei abieris añ. vñc. iij.
terbentine vñc. iij. bulliat terbentina pūno cū oleis: de-
inde adde pulueres et lento igne incorpora.

CAd apostemata dura.

CAdelium dissolutū cum salina positū supra sanat
Aure.

CAd idem.
Cꝑ. bdelij galbani: laudani: cerumini apuz: vel ter-
bentine añ. misce et fac cerotum et sanat ouitricū
magnam in genu.

CElectuarium laudatum ꝑ. rira matricis frigidat: et

ad oppilationem matricis et ad impregnandū.

Cꝑ. mellis rosati soli vñc. vj. mellis rosati colati vñ-
cias. iij. diarodon abbatris vñc. j. s. gingiberis: nūcia
muscate: cinamomi: dozonici añ. 3. j. limature ferri
correcte vñc. s. misce sine igne: et da in mane ad quā-
ritatem castane.

CAnguentum mirabile ad vlcera eruruz a Dñico.

Cꝑ. terbentine: mellis rosati colati olei antiquissimi
añ. vñc. j. misce sine igne: et inunge crus: si est vlcus
ꝑ. fundum: mitte intus de vnguento: postea pone sili-
utruera in eo supra.

CAnguentum mirabile ad podagras.

Cꝑ. ranarū numero. 9. fac bullire in vñc. j. s. olei ve-
tusissimi ad ꝑ. sumationem carnis: postea colat: resi-
duū carnis pista: et exprimas cū dicto oleo: postea ad-
de terbentine vñc. j. cere vñc. s. et cū isto inunge a me-
dico teueri. Dominus desue dicit de vnguento rana-
rum: qz confert doloz artheticoz et podagris calidiis.

CElectuarium nostrum mirabile ad tussim: et asma.

Cꝑ. terbentine optime mellis albi añ. vñc. j. s. dra-
gantē 3. j. misce ad lentū ignē: vt bene incorpora: et
da summo mane in tribus: vel quatuor vicibus: et sa-
nat expertum a nobis plurice.

CAd asma quinqz remedia efficacia.

Cꝑ. simū remediū cōc est sirupus. ꝑ. sirupi violati:
sirupi de ligritia: sirupi de hyopo añ. vñc. s. ad capil-
yencis scabiose: hyposi añ. vñc. j. misce ꝑ. vna vice.

CScōm

CSecūm remediū est electuariū magistri Benediceti de Alouia. ꝑ loch santi: ꝑ expertū diapenidiū añ. 3. vj. loch de pulmone vulpis vñc. j. ꝑenidiarū: ꝑuccari cādi añ. 3. ij. ꝑistens subtilis: ꝑ si sit nimis solidum adde aliquid de sirupo de liquiritia.

CTerriū remediū est decoctio Auenzoar. ꝑ furfuris m. j. bulliat in aqua ordeis postea colat: ꝑ colatur adde ꝑrallium ad bulliendū ꝑ mediam horā: ꝑ si ponas hy sopum: ꝑ capillū veneris: tanto melius: ꝑ adde aliqd mellis ad bulliendū. f. vñc. iij.

CQuartū remediū est electuariū nřs de terberina: ꝑ melle albo añ. vñc. j. s. cū drag^o 3. j. ꝑfectū ad lectūz ignez ꝑ si vis adde aliqd pulueris pulmonis vulpis.

CQuintū remediū est portio nostra. ꝑ squille afficta dicis lili celestis añ. vñc. 4. ꝑrallij hy sopi capit. vene ris añ. m. j. fac bullire in lib. trib^o aque ordeis ꝑ horā: ꝑ colat: ꝑ adde mellis lib. j. ꝑ iterū bulliat ꝑ horam: ꝑ dispumetur: ꝑ sumo mane calidum: est mirabile.

CAd ardorem vrine.

Cꝑ aque de coarctibus fabarū. i. de bacellis vñc. iij. sirupi violati vñc. j. mirabilis valer ad ardorem vrine: fuit secretū Domini Dominici Martelli.

CAd dolorem matricis: siue ꝑrefocationē remediū nostrum efficac.

Cꝑ olei rosati olei de lilio: vini albi añ. vñc. j. santu regie: matricialis añ. 3. j. s. feminis iusquiami seminis mād dragoe añ. 3. j. bulliant ad ꝑsumptionem vini: postea adde opij croci añ. grana. iij. cinamomi 3. j. cere quantū sufficit ꝑ fac vnguentū.

CAd idē. ꝑ radice lili albi numero. vj. bulliant in oleo rosato: postea adde farine fenugreci vñcias. iij. ꝑ adde duos vitellos ouoz: ꝑ croci quantum stat super vno grosso: ꝑ fiat emplastrum: hoc est sumptum ab Auic.

CAd firmandum sanguinem ex matrice superflū. ꝑ ouos poma granata dulcia: ꝑ vñc forte: ꝑ decoctent ꝑerrumper: ꝑ pistent in mortario: postea colat ꝑ bullias cū vino nigro in vna pentula. 6. denariouz ꝑ mediam horā: ꝑ bibat mediū cyathū tribus diebus sanabit: ꝑ expertū pluries a nobis.

CAd idē. ꝑ duas nuceos ꝑustas: ꝑ misce cū modico croci. f. 3. s. ꝑ cū vino lympharo bibat: firmabit fluxū sanguinis ex matrice.

CAd faciendum cito parere. ꝑ croci 3. ij. pista: ꝑ cū vino albo bibat: facit cito parere. A Rasi: ꝑ a Serapione expertū: ꝑ cōmendatū.

CAd idē.

Cꝑ cimini: ꝑ mitte super carbonem: ꝑ fac fumigium ad matricem: non credo hoc: ꝑ ciminum cum aceto aspersum: ꝑ odoratum firmat sanguinem ex naribus fm Auicennam.

CAd idē.

Cꝑ lapidē aquile: ꝑ liga ad corā: ꝑ facit cito parere.

CAd emittendum secundinam.

Cꝑ boxacis 3. ij. fiat puluis: ꝑ de cū vino albo: ꝑ cito emittere: a me pluries expřū: a ꝑ lateario ponif.

CAd idē.

Cꝑ dytrami 3. ij. ꝑ de cū vino albo: a Rinaldo.

CAd ventositates auri.

Cꝑ panē porcini: fac forām in medio: ꝑ pone oleū de spica intus: ꝑ coperias forāmen cam carta: ꝑ pone sub cineribus: ꝑ coquat: ꝑ de isto pone in aurem: remouet ventositates auri: ꝑ serro ꝑ serro.

CAd dolorem ventris: vel lumbi.

Cꝑ folia caulis: ꝑ frige inarella cū butyro ꝑ pone supra locū dolentem: a magistro Bernado de Zaud.

CAd stringendum sanguinem fluentem ex naribus. ꝑ lupinoꝝ siccorum: ꝑ buran: ꝑ fiat cinis: ꝑ incorporet cum aceto: ꝑ oleo rosato ꝑ ponat cū peria empla sup fronte: mirabile: ꝑ serua Anronij Aguzonis.

CAd idē.

CCiminū cum aceto incorporatū firmat sanguinem ex naribus Auic. inquit si emplastre super fronte.

CAd oppilationem omnes matricis: a Blasio.

CFacta prius purgatione debita: postea ꝑ ocrano dico capiat has 8° pillulas: vñc singulo mane. ꝑ lima ture ferri coirecte 3. iij. sp̄us diarodō abbatis 3. j. reformēt 8° pillule cū aq infusionis dragari: ꝑ si addeas modicū cinamomi. f. 3. 4. in cōponēdo pillulas: bonū erit: ꝑ da singulo mane vñc: ꝑ faciat exercitiū post pillulas: ꝑ faciat qñqz clystere in illis 8° diebus.

CAd idē. ꝑ decoctionē marubij: ꝑ micalis ꝑ. 10. dies.

CAng^o ꝑ mūdificatione vlcetū maleꝝ cū duritie.

Cꝑ ceruse: litargyrū añ. 3. j. viridis cris 3. s. olei rosati olei de spica: olei de iunipero añ. quantū sufficit ꝑ incorporatione dictarū rerum: ꝑ pone ad lentū mignem: ꝑ fac vnguentū ꝑ pone super coriū: ꝑ ꝑonaf super vlcationē: ꝑ prius ꝑroijcet super vlcationē de puluere centauree minoris quia hy ꝑroprietatem mūdificandi: consolidandi.

CItem Mesue dicit: ꝑ vnguentū factū ex cētraurea minore: ꝑ oleo rosato. Et vinū decoctionis eius est potens curare fistulas: ꝑ vlcera maligna.

CAnguentū ꝑ cruribus consolidandis mirabile.

Cꝑ cerule lore vñc. j. litargyrū: plūbi vñc. añ. vñc. 4. thuris vñc. ij. succi solatri vñc. ij. olei rosati cere albe añ. vñc. j. 4. misce: lana cerusam quater ꝑ litargyrū in aqua ꝑortulacē: ꝑ fac bullire oleū: succum: ꝑ ceram ad ꝑsumptionē humiditatis: ꝑ in fine adde pulueres: ꝑ ꝑores facere ꝑerias laboratas ꝑ crurib^o infundēdo vñc ꝑeris intus qñ bullit: expřū Dñico aromatario.

CAliud vnguentum ad vlcationem malaz:

siue gallicam: siue alterius modi.

Cꝑ centauree minoris puluerizare: ꝑ ꝑicijce super vlcus: ꝑ mūdificat: siue decoquat in aqua ordeis ad ꝑsumptionem tertie partis: ꝑ bullias rosas simul deinde ꝑerias infunde: in hac decoctione: ꝑ exprime sup vlcationē mane: ꝑ sero: postea ꝑone supra vñc vnguentū diaquilon cū mucilagimbus cum ꝑeria. Et si fortius facere. ꝑ ceruse: litargyrū añ. 3. j. viridis cris 3. 4. olei rosati olei de spica: olei de iunipero añ. quantū sufficit ꝑ incorpora ad lentū ignem ꝑ cum isto vnguento fac cerorum: ꝑ pone super vlcus.

CAd vlcera gallica: vel non gallica nostrum vnguentum ꝑ est mirabile.

Cꝑ olei rosati vñc. vj. terberentine vñc. ij. olei abietis vñc. j. s. litargyrū masticis añ. vñc. 4. cere quantū sufficit ꝑ fiat vng^o ꝑ intinge fila: ꝑ pone super vlcus: cū hoc liberatus fuit ꝑ philippus Alchianellus. Et primo fiat deffensiuū circa vlcus: ꝑ quo: ꝑ bolie draganti añ. vñc. j. olei rosati onfangini vbi lumbi: ci bulliti sint: ꝑ misce. Secundo fac mūdificatiū. ꝑ aque ordeis lib. iij. cētrauree minoris: hyreos añ. m. j. lupinoꝝ amaroꝝ añ. m. ij. bulliant ad ꝑsumptionē tertie partis: ꝑ cū isto duccia vlcus: vel lana mane: ꝑ sero. Terrio postea ꝑone pulueris supra. ꝑ centauree minoris: hyreos añ. vñc. 4. pulueriza supra. Quarto cum vnguento facto ex terberetina oleo abietis: ꝑ oleo rosato: ꝑ masticē: ꝑ litargyrū ꝑone ꝑerias supra in

corpora prius ad ignem terbenria cum oleis: deinde adde pulueres.

CElectuarium preseruans a generatione lapidis in renibus maxime.

C Raphani mingrim incisi vnc. ij. cinamomi 3. ij. mellis albi lib. j. fac ad lentum ignem incorporari raphanum cum melle: postea adde cinamomum.

CAd idem foris.

C Raphani vnc. j. nucleorū psci nō mūdatorū sem. caulium añ. 3. iij. capilloz veneris: sem. vrrice añ. 3. ij. gtingiberis: cinamomi añ. 3. j. mellis quādrū sufficit: fiat electuariū de quo capiat de mane ad quantitatē castance.

CAd oculos rubeos.

C Pillularum sine quibus 3. j. et capiat in sero: et sequenti die inunge cum vnguento de oculis: et qui sit ex turia preparata.

CAd vlcera oris ex morbo gallico.

C Virideis 3. j. ceruse 3. s. vini albi vnc. vj. fac bullire per tertiam partem hore: a magistro Bernar do Clementis vnguentum mirabile. Ceruse media est: alii vna viridis cris.

CAd idem.

C Trebiani flaconum vnumicorizis granatorū: saluie viridis: vel sicce añ. m. j. mellis rosati colati vnc. iij. bulliant donec redeant ad medietatē: postea cola et gargariza mane: et sero: ab vxore Risorbuli experta.

CAd idem.

C Aluminis roche 3. j. aque ordei lib. iij. bulliant simul per tertiam partem hore: et gargariza: ab alio barbitonfore.

CAd bullas gallicas in cruribus exi stentes: et in tota persona.

C Terbenrine cere añ. vnc. j. s. grasso de becho vnc. iij. pepe: croco añ. 3. s. et fa vnguento pe le bolle prouato da Francesco Fierauante.

CAd corrodendo.

C Nota: qd alumen roche: et viriolū adustū: et vnguētum egyptiacū: ista corrodunt carnem malam.

C Item nota: qd capiunt partem galluciariū. s. ouas terrias: et vnam tertiam virioli adustū: et miscetur: et hoc facit ad corrosionem male carnis: et verrucarum quando oportet.

C Secretum ad pleuresim.

C Si capias puluis ex ventre apri. i. porci syluestris scz illius dentis: qd exir extra os: et accipias 3. j. et des cum aqua pleuretico: rūpi apostema: et facit spuerē: et sanat: cum ab Augustino Rhino mercāte senensi.

C hic est puluis consolidariū vlcere virge.

C R litargyri 3. ij. turie 3. j. terre sigillate 3. s. Item clymia argenti est optima ad idem.

C Puluis vlcerebus virge conueniens.

C Aristologie longe rosarum: tburis: gallarum: cor ticum granatorum añ. partes equales.

CAd crepatos.

C Berbe granelle: qd lare of sarion: et fac fritel las: roa in mane: et fac emplū sup locū et psolidat: di xir vxor Jacobi Guizardini sanasse filiu suū cū hoc.

CAd dolores matricis.

C Emplastrum Auic. optimū est. R radicum lilij: et coque in oleo rosato: et adde farina fenugreci vnc. iij. et duos vitellos ouonum: et fac emplastrum.

CAd idem.

C R ouorum canarū: et sunt radices cane: et coque in

oleo rosato: et adde vitelles ouoz: et fac emplastrum.

CAd idem.

C R olei rosati vnc. ij. vini albi vnc. j. lumbricorū res tritū. m. j. bulliat ad psumptionē vini: et adde mugi neri 3. j. cefquādrū sufficit: et fiat inductio ad matricē.

CAd idem.

C R santuregie: ncpitelle añ. 3. j. da cum vino ad bi bendum.

CAd idem.

C R sac electuarium ex dictis herbis.

CAd idem.

C R pillularum de matrice: cum castoreo 3. j. et fac

duas pillulas: et da illi.

C Adeps recens anseris: et galline: et sine sale conue niens est dolozi matricis: et egritudinibus eius. Sera pio inquit.

CAd idem.

C Sanguis ex straculi asine sumptus datus in portu cum maluatice sanat doloem matricis. s. da 3. j.

C Item ex pulvere stracalis asine cū decoctione cepe lilij emplastrata: et duobus vitellis ouoz est mirabile emplastrum: vel addendo aliquid farine fenugreci:

CAd idem nostrum remedium.

C R triphere magne 3. iij. croci: doronici: mastice: gariofilorum añ. 3. ij. terbenrine: et picis quantum sufficit pro ceroto faciendo.

CAd hydropicum pro pauperibus.

C Quatuor remedia. primum est: qd bibat vrinam adolescentis. 15. aur. vsqz ad 30. singulo mane p duos menses. Secūdo faciat singulo mane clystere ex duo bus cyathis vrine: et vno cyatho olei rute. Tertio co medat mane: et sero insalaticum ex ebulo. Quarto de quarto die in quattuor diem capiat de isto electua rio vnc. s. p vice. R saldanelle: hyrcos añ. vnc. j. gin giberis: mastice: spice añ. 3. j. mellis rosati quādrū sufficit. Alius vero curabat omnes hydropicos: et dabat loco electuarij pulueris saldanelle 3. ij. cum vino albo. Alius vero dabat 3. j. seminis ebuli. Dic ta vero erat: in sero dabat duo oua ad bibendum: et micam panis intinctā in vino: et nil de vino: in mane medium cyathum prusi: et ferulum extracero buodio.

CAd subriliandum linguam inquit de

sue capitulo de epilepsia.

C R piterri 3. j. synapis 3. j. s. staslagric 3. ij. salis armoniaci 3. s. mastice: cere añ. 3. j. fac formas si miles auclanis: et tencat vnam in ore.

CAd sciaticam.

C Emplastrū nostrū apponendū post purgationē fa ctaz cū pillulis fetidis: et pillulis de hermodactylis.

C R centauree minoris: scelopendrie: radici hyrcos añ. m. j. bulliant in vino rubeo rūm: qd sint bene coctē: postea adde farine d hermodactylis: farine lupinoz: farine fenugreci añ. vnc. ij. cimini: croci añ. 3. ij. olei byrini: maluatice añ. quādrū sufficit p emplō faciēdo.

C Pillule nostre ad preseruandos podagricos.

C R hermodactylorū 3. ij. gingiberis: mastice añ. 3. ij. berbe iue puluerizare 3. j. terbenrine vnc. s. adde diagridij grana. vj. et reformēt. xx. pillule et vtatur tribus p vice in hebdomada: vel in. 15. diebus semel.

C Emplastrū p dissoluēdo resticulo inflato: et durc.

C R dialthee vnc. j. cimini: castoreo añ. 3. j. misce: et fac emplastrum pro byspano.

CAd idem aliud foris.

C R dialthee vnc. iij. cimini 3. ij. castorei 3. iij. se

minis agni casti 3. v. farine fabarum: farine hyrcos:

farine

farine fenugreci añ vnc.ij. medulle vituli: butyri olei de lilio añ vnc. j. misce: et fac emplastrum.

Ad lachrymas.

Cet rois marini: centauree minieris añ. m. j. aque fenniculi: aque rosare añ. vnc. vj. bulliat ad psumptionem terre prius: postea adde colature salis armoniaci: anrimony añ. 3. j. bulliat ad lentum ignem: et cum ista lava oculos. **Ad stringendum lachrymas.**

Cet aque punellorum sylvestrium: et lana oculum.

Ad emygraneam.

Cet mellis rosati colati uno coclearia singulo mane: ex hoc sanatus est qui diu laboravit tali dolore.

Ad apostema durum splenis.

Cet decoctio tamarisci cum passillis curat apostema durum splenis: et propterea curata est mulier. 8. apparuit lepra ex apostema splenis prohibente attractionem melacolie: et ego expressum sum in alia muliere: curavi eam: hec Serapio capitulo de tamarisco.

Ad idem.

Cet melior medicina pro splene est decoctio corticis radicis capor: scolopendrie: et tamarisci: et opus quod coquatur olea illa in aceto: et squingibin. hec Gal. in libro ad Blaucnem: et in libro de apostemate splenis.

Ad ulcera oculi: et telam.

Cet pulvis gummi olivarii ponitur ad cicatrices ulcerum corneae: et delectat: et delectat albedinem oculi: et telam: et valet dolori dentium corosorum quando ponitur in corosione: hec Serapio.

Ad oppilatos: inflatos: et hydropicos.

Cet decoctio ebulli. f. foliorum: et postea perita cum oleo: et aceto: data ad comedendum cum tribus bolis panis rempestive differendo: et plungendo postea horam prandij: sanat oppilationes: et inflationes quater data habu mulier extra plures fecit: et dabit de 4° die in quartum diem: et alter dabit semina ebulli ad inflationes: et oppilatos.

Ad eam: que difficulter parit.

Cet Rasis dicit dedi 3. ij. croci cum vino: et statim pepit. Serapio dicit expertis fuit sepe hoc: et semper fuit ita.

Ad idem.

Cet boracis 3. ij. et da cum vino albo: hec experta est sepe a nobis.

Ad idem.

Cet dyctami albi 3. ij. cum vino albo hec Rainaldus

et ejus secundam quodlibet istorum dicitur.

Cet 3. ij. illo quod per visum in occasu solis: noctilopa dicitur.

Cet in primis suis: quod est: quod spiritus grossi sunt: et paucit: quod grossitudo spirituum facit: ut videatur solus de ppe: et non de longe: subtilitas ut videatur de ppe: de longe. Multitudo spirituum: et paucitas facit: effectus cum multitudine stat multa visio: cum paucitate pauca visio: saltem de ppe. Noctilopa est cum non vider de sero: quod spiritus ingrossari sunt. 3. ij. primo considera: quod peruenire a capite: et a stomaco: si a capite est cum descensu catarrhi: et prius stat in sero. Si a stomaco venit prius post cibum. In primis da pillulas aureas: pillulas sine quibus añ. 3. s. reformant quinqz pillule: da post mediam noctem: deinde da hunc sirupum.

Cet sirupi de endivia vnc. 5. oximellis simplicis vnc. j. aque fenniculi: celidonie rosaz añ. vnc. j. misce pro vna vice: et iterum da pillulas dictas pro vna dosi vltimo fac colirium: et tunc parare aloes lori: anrimony: armoniaci añ. 3. j. s. et pista: et adde maluarici vnc. iij. aque celidonie: aque rose añ. vnc. ij. bulliat ad psumptionem terre prius: et fac colirium: cum quo

inringe cum bombice: et singula horat: et magis ante cenam multis vicibus. Item profora caput cum diaphera: et riacia añ. vnc. j. diambra 3. j. misce: et capiat in sero quando vadit dormire. Item proinveniat in ore nuncem muscarum. Item sobrie comedat mane: et sero: sed magis in sero sine carnibus: et vino bene lymphato: de mane carnes subrica cum vino rubeo.

Cet 3. ij. vno: qui non potest coire.

Cet corticis castaneae: et coire: et fac bullire: et da vnum coclear cum medio cyarbo vini albi: a Domitico aromatario: qui habuit ab vno curmarore.

Ad bolle franciose: a magistro Jacobo de Rada.

Cet grasso de porco vnc. iij. argento vincto vnc. j. s. spodio vnc. 5. misce pro ungere le bolles: cioe i pulsi: et sorto le braccia: et languinelle vna volta sola fra. 15. di: si guarito pro 6. di: gitana affat materia: post seccaua.

Ad idem a Fracesco Fieranaro: qui expressit fuerit.

Cet terbenitina: cera añ. vnc. j. s. grasso de becco vnc. iij. pepe: croco añ. 3. s. misce: et fa vnguento pro le bolle. Secretum magnum ad eum quod coibitus est ab igne in aliqua parte: aut in facie: aut alibi.

Cet pitia grece vnc. j. piloz leporis 3. j. albumen oui vnt: misce ola: et inringe: et emplastra loci: et ego credo: quod si in vna carta ponentur sub cineribus: et bullirent: postea miscerent melius est: ab vno fraciona.

Cet 3. ij. alcola curanda.

Cet tria remedia coire administrant. 1. primum est ex bibrio aque ordeitum modico vini granatorum: et de hoc gargarizare sepe. Secundum remedium est facere decoctiones ex reb⁹ frigidis: et stipicis: et de illa gargarizare sic rosas: balantissas: sem. porulace: plataris: et bimbris. Tertium remedium est lavare alcolam cum aqua viridi magistri Bernardi añ cibum mane: et sero: aqua illa fit ex viridis de eris 3. j. et cerusa 3. s. vino albo vnc. vj. et bulliat pro tertio parte hore. Quartum remedium est gargarizare cum lacte.

Cet 3. ij. alcola.

Cet 3. ij. non potest deglutire pro molificatione in gutture eius signum: quod melius deglutit cibum: quod potius: tunc est molificatio musculorum gutturis: et gutturis deservit ad meri est in parte posteriori collu: et est ceruix cum peris intinens in vino rubeo positis ad collum ter: aut quat: postea fiat intinens ad partem illam cum oleo camomille in vxore Alexandri 3. ij. uci. f. anfibilla.

Cet emplastrum: siue cerorum de florace: et pone supra.

Cet enforbij: castorei: storacis añ. 3. j. olei laurini: quantum sufficit. f. vnc. j. s. cere quantum sufficit: et fiat cerorum: hoc contulit in illa iuvene filia Ducei Abencenis: que in scia pariebat.

Ad idem.

Cet cetrauree: castorei: storacis añ. vnc. 5. fac puluerem olei veteris. f. balsamini vnc. j. fac vnguentum valere pro 3. ij. gello.

Cet fomentum ad illud.

Cet corticum caparum: centauree: scolopendrie añ. m. j. bulliant in vino: et aceto per mediam horam. postea adde floribus camomille: mellilori: aneri: fenugreci añ. m. j. bulliant per tertiam partem hore: prius fiat fomentum: deinde vnguentum.

Ad nervos contrarios sub poplite: propter quod non potest extendere crura.

Cet commune remedium est facere vnguentum cum dialthea: medulla vituli: et oleo hyrino: et pinguedine vrisi addita cera quantum sufficit.

Ad idem.

Cet omara facit ad idem.

Ad idem.

h ij

CItem facere balneū ex oleo: vt teneat genu: ⁊ corā in oleo mane: ⁊ sero est optimum remedium.

CAd dolorem podagre: vel genu.

CItem medulle panis bullire i aqua: ⁊ exp̄ssab̄ postea iucta cū oleo rosato mirigat mirabilr a pñ fir: p̄ces su cū oleo camomille: Rasio. Item melius lūbrici rere: stes bulliti i oleo ro: ⁊ vino: ⁊ positi. s. locū doloris. Aliud remediū: pone perias intrinsecas i lacte sup lo: cūz doloris: vñ fortius ponelac cū farina ordeit: ⁊ oleo rosato a pñ: ⁊ fac emplūz: meū in p̄cessu pone aliqd de oleo camomillino. Alio. Item oleū rosatū cū vitello oui mixtū: ⁊ intringe locū doli: Sal. Aliud. Item olei ro: olei camomellini añ. pone perias intrinsecas sup locū dolentē: mirabilr sedat dolorē. Cosmi.

CIn dolore iuncture: maxime calcanci.

CItem oichibei. gūma de ceruse amarene: ⁊ fa bullire in vino in fine che intenerisse: poi empiastra la giuntura: adde olei hyrini quantum vis.

CNota de electuario de bycrapigra. Desue: qz opt opō fctū fuit in Joāne Zapo Nicolini p cap. eius s. diatene vnc. j. electuarij d bycrapigra. Desue vnc. 4. diaphonicon oulcis: electuarij indiani 3. j. s. distempera cum decoctione recentis: ⁊ cordiali: adde sicca: dos: anisi: fenniculi: passularum: ⁊ liquiritie.

CSecretus magnū ad sanandum scrophulas habitum a domino Bernardo de badia.

CItem pulueris dianthi. i. felcinelle vnc. j. picis grace vnc. ij. myrrbe 3. ij. aloes epatici 3. 4. olei ro: vnc. j. olei liliorum vnc. j. olei aneri vnc. j. olei camomille vnc. ij. s. fac vnguentū sim artem. Ad asma.

CItem terberbine: mellis albi añ vnc. j. draganti 3. ij. misce lento igne. Ad idem.

CItem diapenidion: electuarij de mucilaginis: loch de pulmone vulpis añ vnc. j. mellis albi vnc. ij. misce in lento igne: vt incorporatis expertū in monaco de muratis. Ad faciendum urinare.

CItem aque raphani vnc. ij. nucis anelane cōbuste aco ri cōbusti añ 3. j. sirupi acetosi de duabus radicibus vnc. j. misce: ⁊ da ad bibendum: expertum a me p̄ces.

CAd suffocationem matricis.

CAur cū est retēro mēstruo: aut retēro sem. distin guis inter ea dupl: vno mō qñ vnū retinet: ⁊ aliud nō: alio mō: qñ retēro mēstruo: accūcia crescit: ⁊ aug mētra nimis: signū ē retēronis somnus: qz qñ aliqd melius est: ⁊ cōrūp̄t: fit venenosius. Item vtrūqz di uersiones ad inferiora cū fricationibus: ligaturis ad crura: ⁊ ventosis. Item odores feridi p supius: ⁊ p infē rius odoriferi. Item mēstruis clyster ex vino albo cya r̄bis duob: sapa: oleo de ruta: ⁊ succo mercurialis añ vñ. ij. melero: colato vñ. ij. vitello oui: ⁊ sale. Item plus sup m̄ficē ex cepa lilij cocta dicit Ani. cū croco adde vnc. iij. farine fennigreci: oleo hyrino ⁊ buryro 3. ij. Item smate retēro fricationes in vulua cū digi to intincto in oleo hyrino: qz puocat mēstrua. Item triaca sup stomacho emplara vnc. 4. phiber vapores venenosos ascendere ad superiora hec in casu nouus Jacobi Saluarii. Ad fluxum mēstruorum.

CItem medij saporis: remoue cortices grossas: ⁊ pone in pentula noua ad bulliēdū cum vino rubeo: ⁊ de isto vino ad bibendum per quatuor: vel quinque dies.

CSedo Item p̄taphilon. i. qñqz folioz. i. sinochello: ⁊ coelcarū: ⁊ plantagini: ⁊ pista: ⁊ fac distillare: ⁊ de il

la stillatione da vnc. iij. de mane cum vnc. j. sirupi de ribes: vel de mirtho.

CAd prouocandum mēstrua forte remedium.

CItem troiscor de myrrba 3. j. da cū decoctioe arthe misce: vel matricalis: vel pulegij: prouocat mirabilr mēstrua. Ad humorem melancolicum.

CItem decoctiois tamarisci cū passulis vnc. iij. ⁊ da ad bibēdū: siue in quartana: siue in apost: melancolico: siue in melia nālitē: da cū vnc. j. oximellis squilitici.

CAd vnum attritu in neruis p multos mēse.

CQuidā paup trāsies dixit velle liberatē: ⁊ dixit. Item pimpinelle. m. j. s. sumitares: pista illas: ⁊ illa po ne i aqua ad bulliēdū: ⁊ sic da p tres vices: ⁊ sanatus fuit sic dixit magf Joānes de cereto: credo: qz melius esset in vino albo bullitum. Ad porros.

CItem lactis lactificij: vel ipsius sicut: vel folij: ⁊ frica porrū p̄ces cū illo lactificio: expertum. Ad idem. Celidonia fricata sup porrum facit idem: expertū.

CAd scrophulas.

CItem pugillū grani gētilis: ⁊ masticas: ⁊ pone sup sero pbula in bōa decies: ⁊ si prinuando per aliquot dies sanat: mentiris. Ad idem.

CItem malue: mris violaz: floris rantiy domesticis: flo. rantiy spluatici: herbe scarfelline: qñqz folij mille folij: apij: celidonie añ. quātū vis: pista simul vnā de his cū alia d alidid: ⁊ postea fac bulliū torū simul ⁊ p̄cula noua: qñ bulliū pone. s. modicū de terberbi na: ⁊ ad succū vnius pentolini vnus quarreni: pone vnc. j. s. de terberbina: ⁊ fac bullire: donec diminuat p̄mū postea sequēti mane misce vitellū oui cū illo: ⁊ pone sup gauinas emplastrū ex illo: ⁊ cōtinua tādū: donec resoluar illas. Ad pedicellos.

CItem argēti sublimari cū bituro: ⁊ aqua rosata: ⁊ bal nea pedicellos: ⁊ cito sanatur. Ad cimices.

CAd sanādū lecticā q̄ faciat cimices illa p cū rā no demegio: postea ingipsa cū gipso volterano: ⁊ col la cartaz cū frustulis: cartaz pecorinaz: postea pin ge eā in citrino colore cū auro pigmēto distempero cum argento viuo. Ad callum resolucendum.

CItem folioz aloē: ⁊ liga supra callum. Ad idem.

CSuccus cepe mixtus cū pinguedine pulli: curat calos. Auicenna inquit hoc.

CItem cerum non apum: ⁊ pone supra iuuat.

CAd dolorem podagricum: ⁊ iuncturatum.

CSal. ingr. Item olei rosati vnc. j. vitelloz ouoz. n. ij. misce in forma vnguenti: ⁊ inunge locum.

CAd idem.

CItem ranaz n. j. bullias i oleo antiqad p̄sumptionē carnis: postea colat: ⁊ illud qd restat de carne: pista: ⁊ exprime: ⁊ misce cū oleo: ⁊ fac bullire simul terberbine vnc. j. cere vnc. j. ⁊ cū isto inūge locū doloris: ⁊ est mirabile: a medico turchi. Ad idem.

CItem sanguinē canis. 30. dierū: ⁊ vniūsim distilla istuz ad lembicū: ⁊ cū illo inūge locū doloris: mirabile est.

CItem fac bullire lentos in vino rubeo vsqz destruere sint: ⁊ ex illis fac vnguentū: ⁊ inūge locū doloris: a vño Franciscero.

CAd dolēz hemorrhoidarum. Item herbam scrophulariaz: quā in vulgari floreati no vocant vrticam nigram: ⁊ volunt dicere vrticam mortuam: quia habet folia filia vrtice nigre: ⁊ de ista fac per tres frutellam vnā cū farina: ⁊ da ad comedendum: ⁊ sanabitur. Et nota: qz folia huius herbe ponuntur super scrophulas cum oleo: ⁊ sanat.

CAd

¶ Ad idem.

¶ C^o herbe q^{ue} d^{icitur} latine camedreos. i. querula minor: hec coquit in oleo: et cum uilo inunge hemorroides: ista est efficacior in tali dolore. **¶** Ad idem.

¶ C^o olei crysomillar^{um} vnc. j. rassi barbassⁱ 3. ij. bulliant simul: et in fine adde op^{erum} grana. iij. cere quantum sufficit: et fiat unguentum.

¶ Ad faciendum conservari vinum per totum annum quantumcuq^{ue} debile sit.

¶ Anna modus est postq^{ue} sufficeret bullierit i vino et tps est ponere in vegete: pone sup aliud tñtū vbi sint vine de nouo posite: et p^{er}ire: et sufficit: q^{uia} iste vine de nouo p^{er}ire fiat recta pars illar^{um} p^{ri}mar^{um}: et dimittre tñtū donec bulliat: et postea extrabe: et pone in vegete: et si cum illo pones in vegete scilicet ex floribus vitia: vel ex radicib^{us} ficis hyrcos dabit bonū odorē: et sapore: et si pones ficem sambuci ad bulliēdū facit muscarel lūz. Alter modus ad p^{er}servādū vinū est. s. ponere ad bulliēdū cū eo aliquantū de alumine: et p^{er} vno bartli vini pone tres quartas vñcie alumine: et p. 40. dies nō p^{er}ire: et teneat plena Cardinali Nicolao. Alter modus ad sernandū: pone vñtū flasconem vini cocti sup vñtū bartle vini: et sernabis. Et si pones vñtū flasconē aque vite. i. ardētis: vinū destruetur rectificat.

¶ Ad dolorem auris: et ad dolorem dentis.

¶ C^o spoliū serpentis: et decoquat in vino: si distillerur ex eo in aurem dolorisam: p^{er}fer ei: sicut si colluatur os cum vino illo: confert dolori dentium.

¶ De tinea.

¶ C^o p^{ro} cura: lava caput sepe cū malua: floribus sambuci: et lupinari: et hebdomada: postea inuge caput abraham cū hoc unguento: se radice cicute vnc. j. coque in fecce vini: et misce: postea cape stercois muris vnc. s. et misce cū aceto: et incorpora simul: et cū hoc inunge expertum a nobis in monaco cistelli.

¶ C^o p^{ro} duritie alicuius membri remouenda: puta in genu.

¶ C^o stozacis humide: et fac cerotū et pone. s. istū resolutur mirabiliter: vidi experientiam in genu vñius monaci cistelli. **¶** Ad suffocationem matricis.

¶ C^o pillularum de matrice cum castoreo 3. j. reformentur due pillule: et deñt in mane immo quatuorq^{ue} hora infestat. **¶** Ad idem.

¶ C^o castorei: affe feride añ 3. s. reforma duas pillulas: et da patienti. **¶** Ad idem.

¶ C^o castorei: affe feride añ 3. j. santuregie: beronice: artensie: matricis: nucis muscate añ 3. s. reforma. viij. pillulas: et da duas p^{ro} vice.

¶ Ad dolorem: et humiditatē in cora resoluendam.

¶ C^o aque vite: q^{ue} in vulgari florēno d^{icitur} aqua ardenre: et stropiceia locū cū illa: postea cape olei cerberine et inuge: locū trahēdo in sursum: hoc facit multū ad resolutionē illius humiditatis. **¶** De exitu ani.

¶ C^o Rassa ordinat duo remedia. s. inunctionē ad intestinū: q^{ue} exire: et balneum: in quo sedeat. Inunctorio.

¶ C^o ceruse: balaustris: gallarū: antimonij añ. redigantur in puluerē: et sic inunctū ex oleo rosato pulueris: et amia intromittatur: et p^{er}stringatur: et hoc fiat postquam a sella reuersus fuerit. **¶** C^o p^{ro} balneo.

¶ C^o galle: balaustris: cupule glandiū: folia myrti: et coquant in aqua: donec rybea fiat: et sedeat in ea: et la uetur ex ea. **¶** Ad p^{re}fectionem matricis.

¶ C^o Remediū mirabile ab empico: sic dico: q^{uia} nihil di-

cunt auctores de hoc se pulvis gariofilorū quātū stat sup vno grosso: et da ad bibēdū cum vino in ieiunio.

¶ Ego ex p^{ro}sum dare 3. j. santuregie cū vino: et remouet dolorem. De beronica idem dno: q^{ue} 3. j. in puluere data cum vino mirabilis est.

¶ C^o Matrix: Artremia: Galer: et Beronica: santur. i. matricaria: artemisia: santuregie et.

¶ C^o p^{ro} firmādo fluxu sanguinis ex hemorebidi bus: et p^{ro} introducendo intestinū rectū ad intra.

¶ C^o hic casus bz difficiliter p^{er} q^{ue} conat m^ultū i emittendo feces: et iō intestinū rectū exire extra. Quare vñtū p^{er}ici int^{er}ione opus est. s. lenitione: et stipitatione: p^{er} est necessaria: vt leniter h^{ab}eat hūcū v^{er}it^{as}: et 2° necessaria: vt p^{er}stringat intestinū ad intrā: et p^{er}stringat sanguis. p^{ro} isto igit se cassie sit. vnc. j. distēpa cū decoctione recti: et cordialit^{er} da in mane. 2° sequenti die fac hunc sirupū. se malorū granatorū dule. et acerorū añ. n. ij. excoctis: leuif: ocl de bulliāt i vino gnatoy p mediā hora. s. in lib. iij. vini: postea cola: et d^{ist}o vino da mediū cyathū addēdo vnc. j. sirupū de myrti: bñ incorporādo: et singulo mane da modicū cassie sine cōfecte: huc in cāna: sicut singulo mane da sirupū dicitur: ad minus p. 2. dies. 3° fac balneū in q^{uo} sedeat. se gallarū: cipellū: balaustris: gladiū: folio: ceruse: antimonij añ. m. j. adde mastice in decoctide et coquant bulliant in aqua fabioz cum modico alumine. s. lib. j. et postea i hac aqua cala sedeat: et in mane añ p^{ro} aditū: et in sero añ cēd. 4° inugas intestinū q^{ue} exire extra euz oleo onfangino: et oleo crysomille añ. et postea pulueri 3a. s. de puluerib^{us} factis ex filib^{us} reb^{us} illis: q^{ue} bulliunt p balneo: adde mastice inunctione. 5° post. 8. sirupos da has pillulas: q^{ue} pillulas de hermedactylis: pillulas aureas añ. 3. s. reforment q^{ue}q^{ue} pillule. Unā ad do p^{ro}dictis: vt stringas intestinū: ne possit exire. Rassa ponit tñtū duo remedia. s. balneū ex reb^{us} dicitur et 2° inunctionē dicitur ex elco tñtū rosato cū puluerib^{us} appositionis. s. Mos addimus tria remedia: p^{ro} de cassia singulo mane capiat aliqd de illa: vt nō conet fortis eicere feces: Imo vt lenit h^{ab}eat eas. 2° sirupū factū addimus quē sepe ex p^{ro}sumus in stringēdo fluxū sang. ex matrice. 3° addimus pillulas illas dubitantes: ne sit ferā mollificatio illius intestini recti a cararō de se dēce: et p^{ro}pterea dam^{us} pillulas ad aliquat^{um} euacuādū cararum. 6° ordines vita in p^{ro} mēsa cū reb^{us} lenitibus. s. a p^{ro} vel p^{ro}unio: vel vñs app^{ro}siat postea cū tempatis ferulis: carnib^{us}: vel ouis: et vlt^{er} cū stipitice sic cū modico citonij cocti in vlt^{er} mēsa: vel cū diacironinea. Et caueat a reb^{us} inflāmātib^{us}: vt pipe: gariofilis: c^o naino: pane impeparato: et bariococf. Bibat vinū rubetū cum aqua ferrata lymphatū. Usus mastice p^{ro}fer ad exitū ani: et matricia. **¶** Ad duritiem splenis.

¶ C^o olei de capib^{us}: vñtū añ. j. armonia: 3. j. misce: et inunge splenem: et est mirabile.

¶ Ad hemorroides.

¶ C^o Asclepiades scribit cepas probalncis subditas idest p^{ro} suppositiois hemorebides tolere.

¶ C^o Serapio cap. de armoniaco. bali. virtus eius p^{ro} calescit: et d^{icitur} et 2° mellificat et resoluunt et trahit: 3° resoluunt durities: q^{ue} sunt i incturis: et resoluunt duritiē splenis: et resoluunt scroph. et q^{ue} bibis d^{ist}o 3. j. cū aceto resoluunt duritiē splenis: et curat dolores incturay: et sciarice. Et q^{ue} misce cū aq^{ue} videt: et bibis p^{ro}fer asma ti: et coarctationi anhelitus: q^{ue} cogit hōies stare rectū:

et epilepsie. Et qñ dissoluit in aceto: et ponit sup sple-
nem: et epar resoluit durities eoz. Et qñ misceat cum
aceto: et oleo alkane: confert seyarice.

Capitulo de duritie splenis.

Dissolue armoniacu in aceto: et pone supra splenē.
aut dissolue ipm armoniacu in aceto: et distempa cum
oleo de caperibus: et est medicina mirabilis.

Capitulo de debilitate stomachi.

Capone medullā panis in maluarico calido: et pulue-
riza supra cinamomū: et gariofilos: et pone sup stoma-
cum: hoc est remediū Gerilis de fulgineo. Et si vis fa-
cere fortius: fac linimētū ad stomachū cum rebus bul-
litis in maluarico: et postea ex illis herbis expressis: et
additis oleis pstantibus. Et mēte absynthij: pte: ani-
soz: ameos: carui añ. m. j. subpista: et bulliat in malua-
rico: postea cola: postea adde colature olei de spica: et
de mastice añ vnc. j. s. et bulliat ad psumationē vini.
Itē fac inuersionē stipricā ad ventrē: et pone pulveres
stipricas supra postea adde galange: nucas muscarce-
mā: gariofiloz añ s. s. coralloz rubeoz: et alboz añ
3. ij. cere quantū sufficit: et fac vnguentū p stomacho.

Capitulo pro conualecenti in colore.

Cet mirabolanoz kebuloz: et indoz añ s. j. reubar-
bati 3. j. aloes eparico 3. ij. cinamomi: gariofiloz añ
3. s. garico 3. s. reforma pillulas cū sirupo de mēta
ser vel. 7. pro. 3. m. et da duas aut tres ante cibum siue
de mane: siue de sero: quando melius se habet.

Capitulo de Turri Bemenseg ex catarro pas-
sus est rullim p mēte: et expuit cyarbum sanguinis.

Choc casus minas p rullim: nisi pvideat: pusionibus
aut debitis factis: iudico: qñ curabit: et cito: si tñ se-
mel expuit hunc sanguinē. Duplex regimen hic pue-
nit. s. regimen medicinalē: et regimen vite. Ipsi regi-
mine medicinali indiget triplici inuersione. s. diuersio-
ne: s. fistione catarris: et solidatione vene. Ipsi diuer-
sione puenit slobothomare de vena media brachij de
xtre: et extrahere. ij. vnc. sanguinis pmissi clysterile
nitio: facto hoc illine ad quatuor dies opz cū sangui-
succis extrahere vnc. iij. vel quatuor sanguinis de be-
morhoidibus: et si pp is nō firmaret sanguis extrabe
de venis pedis vnc. ij. ex qñbet pede vnc. j. s. renēdo
pedes in aqua calida: vt crearet: et singulo mane frica-
re spatulas: et p vice extrahere vnc. ij. sanguinis cum
vetrois appositio: si sanguis nō est firmus. Ipsi fistio-
ne catarris tria remedia. Dñs Anic. laudar bolū sup
ola. Et boli arment 3. ij. succi lignitie 7. j. reformenē
ser pillule: et of sero capiat quādo vadit dormitū post
duas horas post cenā tres ex ijs: scdm remediū est: Et
loch de papauere: siue diacodion vnc. ij. loch de pul-
mone vulpis 3. ij. diadragati vnc. j. penidiāz vnc. s.
miscet: de hoc capiat quacuqz hora diei modicū p vi-
ce. Itē electuariū de mucilagine: tertiu remediū est: Et
sirupi violati vnc. j. sirupi de mirto vnc. s. aque vio-
larum: aque plātaginis añ vnc. j. s. miscet: et capiat in
auroz. Ipsi solidāda vena tria remedia. Ipsi primū
est: Et rypriace none. s. quatuor mēsiū: vñ circa: et d hac
media nocte post cenā p septe horas: da 3. s. Scdm
Et zucari rosati vnc. j. trociscoz stelle 3. j. miscet: et
fac electuariū: de qñ p tres horas añ cenā ad quā-
tāte castance. Tertiu remediū Et trociscoz d harabe
trociscoz de terra sigillata añ 3. s. reformenē. vj. pil-
lule: et tres vñt ante sirupū. Ipsi regimen vite: et p
in cibo: et potu: scna capias modicū prifane prifana

est succus ordei cocto ordeo: et fac vt qñlibz granū expri-
mat cum vigilia: ad quāritatē duarū vñciarū: et di-
stempent cum lacte amygdalaz capiēdo ex amyda-
lis pistatis cū brodio pulli: et distempa prifanā: et bi-
bas: postea cape ferculū ex pane bullito in brodio pul-
le: vbi sint pedes castrati ad bulliēdū: et modicū mar-
ciapani: et bibar aquā coctā cū zucaro in bona quā-
ritate: et qñ ponis in cyarbo adde supra modicū vini
granatoz. In mane comedat ferculū de pane bullito
in brodio pulle: et nō caponis: vbi sint etiā pedes ca-
strati ad bulliēdū: et comedat de aliis pulle: et de vi-
ctis pedibus modicum: et bibar aquā zucaratā cum
vino granatoz: et si esset debilis: fac prusum salsum. s.
cum modica carne: et tanta medulla panis: et tanto
manus xpi plati: vltimo coziandros cape post cibū:
et vñū coctear zucari rosati. De aere: caueat a vētor:
a sole: ab aere frigido: et si est consuetus pectet capite:
pectet of mane retro: in capite teneat tñ: vt non le-
datur a frigore: nec a calore: non vadat extra domū:
in hoc tempore frigido. De motu: et quiete: faciat of
mane fieri fricationes ad spatulas loco exercitij. De
somno: caueat: non dormiat post pranditū: dormiat in
mane post sirupū quantū vult. Inanitio: et retentio.
Euacuatio cōueniens: si non hz beneficiū ventris est
solum clystere: alr nō faciat euacuatiōē: excepta flo-
borb' modo dicto. Accidit etia animi: caueat ab ira: et
furore: et obseruet ola ista: et nō oubirer. Et opz: vt hoc
regimen seruet per. 40. dies: et si p tñ steret: qñ non
emittat sanguinem cum tussit: erit sanatus.

Constitutum pro balneo de villa Menghi physici.

Cum ex vestro balneo ville Menghi dñi Zucēca mi-
rabiles effectus psequi videant rā in balneādo corpora
tūpā: qñ in porādo dicit aquā: nec ab auerouib' medi-
cine d potu aque qd scriptū sit: et de mō balneationis
paz. Existimauit me dñationib' vñs et gratissimā fa-
crupsi potū aq in causaz resoluamū: modūqz recte
administrationis tam porādi: qñ balneādi apiamus.
Quādo hz hoc pñliū vñs dñationib' d dñant: qñ iudi-
caui nō paz pñtuz medicis pñlētibus: et multo ma-
gis egrotia balnea pñtēb' vñ: vt recte incidentes via
pericula vitare possint. Accipite igit hoc munusculū
grato alo: qñ imprimendū cūretis vt plurib' cōicare
possitis: quia bonū quanto cōmuniū: tanto melius.

Calnetū de villa in comitatu lucano teste Gentili
fulgineo i duob' suis pñliis d balneo: et ferretū rempa-
rum: in q quīs pōt stare longo tpe sine lesione: et pferet
mēbris nutritiuis: et auger famē: et minuat sitim: hoc
ille. Moderni vō ijs dicit de minera nihil addit: de
effectib' vō specificat: inuat ad malā cōpñōē calidā
epatiē: renū: et pñdita mēbra pñstāt: et debilit agi-
tū aut hī de minera: et d effectib' diminute dixerint:
de potatione quoqz nihil: ac de mō balneationis: id
de his quatuor necessariū ē sufficiētius determinare.
Quātū ad pñliū. s. de minera dicimus: qñ dupl' sumi
pōt iudiciū de minera. s. ab expiētia: et rōne. Expiē-
tia vō sumit ex eo qd apparet de minera in ductu aq
vel in alēbicatione eius. Ratio vō sumit ex ijs: q sup
minera significat. s. ex sapore: odore: colere: et opñib'
maxie vero ex sapore: et opñib' rōne opñes demon-
strāt vñres pñmas: et scdas ipsius minere: et certis si-
hñt. Expiētia vero: qñ est palemicationē pater: qñ
hēc aqua tēner de minera ferretū alumina. Ratio ē
que sumit ex sapore: et operationibus restatur illud
idem.

*Curatio
pne
b' anguini*

idem. De sapore satis per quia huiusmodi sapore ferrugineum
 est stipricitate: sed ex operationibus magis demonstrat
 hoc idem: que insequuntur complexionem eius: nam fer-
 rum ponit frigide: et sicce complexionis ab Auer. 5.
 colligit cap. nono: ubi docet cognoscere complexionem
 medicinarum per singulas differentias corporum mixtorum:
 que sunt. 7. congelatio: et dissolutio: inspissatio: et hu-
 mectatio: viscositas: et facilitas: subtilitas: et grossi-
 tudo: mollificatio: et durities: et subtilitas: et non sub-
 tilitas opposita: et apertio. Unde quedam congelant a calore: et
 quedam a frigido: et que congelant a frigido: quedam in-
 spissant a calido: et quedam non. Et que dissoluntur:
 quedam dissolunt a calido: et quedam a frigido: et que
 humectant: quedam humectant a calido: et quedam
 a frigido. Sed que congelant sunt a calore: calorem sic-
 citas super eas dominatur: sed que sunt congelate a fri-
 gido: si in primis essent inspissate a calido: et ita spissi-
 tudo esset propinqua spissitudini: que sit a materia aerea: vel
 aquea: sicut est spissitudo butyri: hec necessario sunt
 calidae: et humidae: et id est de oleis et gummiis: et simi-
 libus: sed que sunt congelate a frigido: et non terrestres
 super eas dominatur: si calor primus inspissauerit: necesse
 est frigida: et sicca: sicut est: cornua: panniculi: et
 similia: et que sunt congelata a frigido: nec inspissata
 a calido nascitur: hec frigida: et humida necesse est esse:
 ut argenti vitru: et res: que sunt inspissate a calore: et
 coagulata a frigore sunt propinque equalitatis: sicut ca-
 themyia: et res: que dissolunt a calore: semper coagu-
 lant a frigore: et si neque inspissate sunt: indicamus fri-
 gidas: et humidas esse: sed si sunt inspissate a calore: cum
 dominio partium terrestrium: indicamus eas frigidas esse
 et siccas: sicut ferrum: et multa metalla: et si cum hac spissi-
 tudine dominant partes aeris: indicamus humidas
 et calidas: ad caliditatem: sicut est pinguedo intesti-
 norum. hec Auer. Et cum non sufficit intelligere ferrum
 esse frigide: et sicce complexionis: sed oportet graduare co-
 mplexionem eius. s. in quo gradu frigiditatis: et siccita-
 tis. Platarius inquit in suo de simplicibus quod ferrum
 est frigidum: et sic in tertio gradu: nec alium auto-
 rem reperio graduare ipsum. Quod ferrum sit frigide com-
 plexionis per quia aqua frigida confortat alterando in vi-
 sceratis calidis epatis: et renibus. Quod etiam sit sicce com-
 plexionis per quia sui stipricitate confortat membra: et
 in fluxibus iunat aqua ferrea: ut inquit Serapion sed
 non credo: quod sit frigiditatis ut tertia: et quod tunc aque me-
 re ferree nocerent stomacho: quoniam visceratiarent stomachum
 ad frigidum: cum frigiditas tertii gradus noceat sensi-
 bilis: et non tantum confortare siccitate: quia minus
 agit siccitas: quam frigiditas: quare iudico: quod ferrum sit
 frigidum in secundo et siccum in tertio: et sic aqua
 mere ferrea non noceret stomacho sensibilis: quia frigi-
 dum in secundo non nocet sensibilis. Quantum ergo
 ad primas qualitates: cum aqua huiusmodi balnei con-
 fortat epatis: et renibus calefactis infundendo: et confor-
 tet omnia membra nutritiva coadunando partes ex sua
 siccitate: iudico aquam huiusmodi balnei tenere de minera
 ferri. Quantum etiam ad secundas operationes: quia
 aperit: et laxat aliquantulum ventrem: licet debilitet: iudi-
 co tenere de minera ferri: quia licet ferrum congeles
 a frigido: inspissat tamen a calido cum dominio par-
 tium terrestrium: ut inquit Auer. sunt ergo aliquae
 partes subriles in eo ratione calidi inspissantis: que
 sunt aperitiue oppilationum: sicut etiam per in electua,

riso ferratis: que aperiunt oppilationes: immo et ille
 partes subriles aliquantulum laxant ventrem: ut per expe-
 rientia: probat etiam illud autoritate Serapionis cap.
 de ferro: nam inquit: tubel. i. battitura ferri: sine squa-
 ma minus laxativa est: quam squama cris: sed de hoc
 etiam tangetur infra. Quod autem aqua huiusmodi balnei
 teneat de alumine probat et experientia et ratione: expe-
 rientia quidem: quoniam in alembicatione apparet aliquid
 de alumine. Ex ratione etiam demonstrat: quia cum alu-
 men gradatim ab autoribus calide: et sicce complexio-
 nis in tertio: nisi esset aqua huiusmodi aluminosa: non con-
 ferret viscerasse frigide: cuius oppositum videtur mani-
 festum: unde ex his duabus mineris: quarum una frigi-
 da est: et alia calida: redditur hec aqua temperata: et sic
 tantum confert viscerasse frigide stomachi: quantum vi-
 scerasse calide epatis: et renibus: et viscerasse matricis con-
 fert: siue calida sit viscerassa: siue frigida. Contra nos
 forte dicat. Si non esset ferrum frigidum in 3. hoc aqua in
 actiuis non redderet temperata: consequens falsum
 quia tunc non perferret simul stomacho frigidum: et epati
 calido: probat consequentia: quia si alumen est calidum
 in tertio gradu: et ferrum sit solum frigidum in secundo:
 aqua ista esset simpliciter calida in primo: quare non
 conferret omni viscerasse calide. Respondetur: potest dici dupli-
 citer: uno modo negando consequentiam. s. cum inferre
 quod non redderet temperata in actiuis: primo quod stat
 multa mineram ferri esse: et parua mineram aluminis
 esse: propter quod aqua non redditur calida secundum totalem
 gradum eius: propter eius diminutam quantitatem secundo
 quia stat ferrum esse frigidum in secundo. s. in fine mansio-
 nis secundi gradus: et alumen esse calidum in primo man-
 sionis tertii gradus: quare insensibiliter differunt: et pro-
 pterea redditur temperata. Alio modo potest respondere
 concedendo consequentiam: quod aqua balnei non reddatur
 temperata in actiuis: immo est calida in primo gra-
 du: et cum arguitur consequens esse falsum: quod tunc non
 conferret simul stomacho frigidum: et epati calido: negat
 consequentiam: per quod aduertit: quod licet aliquis stomachus
 dicat temperatus et aliquis calidus: et aliquis frigidus
 respectu proprii generis: tamen respectu medij generis. s. car-
 nis: quilibet stomachus est frigidus. Si ergo epas licet res-
 pectu proprii generis aliquid sit temperatus: et aliquid
 sit frigidum: et aliquid sit calidum: tamen respectu me-
 dij generis quodlibet epas est calidus: ad minus ergo epas
 est calidus in primo gradu: et tunc dicitur: quod aqua huius-
 balnei perferat epati viscerati ad calidum: et sic renibus
 supercalefactis: quod epas in tali dispositione est calidus
 supra gradum primum: et quod est calidum in primo est frigi-
 dum respectu calidi in 2. quare et c. Et si ista non satis-
 faciunt tibi: dicat ferrum esse frigidum: et siccum in tertio
 gradu: et cum alumen sit calidum: et siccum in 3. gradu:
 redditur aqua temperata in actiuis: sed respondeo ad rationem
 nam contra hoc: quod sequeret quod aque mere ferree noce-
 rent stomacho: quod frigidum in 3. sensibiliter nocet: et hec
 de minera huiusmodi balnei sufficiat. Quantum ad secundas. s.
 de effectibus huiusmodi balnei: Dicamus: quod cum aqua hec
 propter qualitates mineralium refractas: reddat tempera-
 ta in actiuis perferat viscerasse calide: et frigide membris
 naturalium. s. stomachi: epatis: renibus: et etiam matri-
 cis: et propter siccitatem mineralium: redditur confortativa
 horum membrorum adunando: et uniendo partes eorum
 Et iste sunt operationes prime que sunt merito quali-
 tarum. Confert etiam quantum ad secundas operationes

q̄ aperit oppilationes subtilizando humores grossos
 rōne aliquarum partū subtilium existentū in ferro:
 quod insipissatū est a calido cuius dominio rōn partium
 terrestrū: et confertat membra rōne spiritibus. Et
 fert etiam quantum ad operationē insequentē formā
 specificā: que est laetitia ventriōnā ferruz aliquā
 est laxitū: siue solutū: vide a Serapione cap^o de
 ferro: vbi dicit rubel ferri. i. battura: siue squama
 ferri minus laxata est: q̄ squama eris: si est minus
 laxata igit aliquāter laxata est: et propterea ista
 aqua potata soluit ventres: sed debili: et ideo in ijs: q̄
 facili solutionis sunt: soluit eos: sed in ijs: qui sunt
 duri ventris: nō soluit eos: quare q̄ potaturio perierit
 adiuuare eius solutionē: vt infra dicitur: et hoc de effecti
 bus balnei sufficiant. Quantū vero ad 3^m. s. ad pota
 tionē huius aque: tangemus decem puncta. 1° sumū
 punctū est circa potationē: vt rōn sit pueniēte potare
 dicitur aquā: et pro qua intentione. Respondet q̄ cō
 ueniens est potare dicitur aquam. s. pro intentione pur
 gationis corporis: q̄ est laetitia: siue solutū: et par
 tim pro infirmitate epatis: et renū: et membrorum
 supercalefactoz. Et 2° arguet quis: q̄ aqua que
 communiter potant pro purgatione corporis: tunc mī
 neram salis: vt aqua potrecte: et aqua montio carinis
 sed ista nō tenet minerā salis: ergo non est cōueniens
 potare eam. Rūdo q̄ ly aque cōter parabiles: q̄ be
 ne soluit ventrē: communiter tenent de minerā salis:
 tamen que tenent de minerā ferri etiam soluit ven
 trem: sed debili: vt dictum est supra in minerā. Et si
 dicco quē humorem soluit ferrea: dicit q̄ illum: cui
 obuiat: et est facile solubilis: siue colera: siue fleg^o sit
 quo p̄ q̄ male dicunt q̄ dicunt q̄ aqua ferrea soluit
 rōne siue grauitatis: q̄ sic aqua plūbea: et cenosa solue
 ret: quod est falsum: et p̄ consequentia: q̄ tales aque
 etiam multū grauat. Est etiam contra dēfic in de cō
 solatione medicinarū: qui posuit tū quatuor genera
 solutū: s. ratione benionis: vt calidatū: nā rōne
 compressiōis: vt mirabolani: rōne lambificationis:
 vt p̄litum: et rōne exsolutionis: siue laxationis: vt sea
 monea: et reubarbarū: quare non potest solutū rōne
 granationis. Sed in punctum est vtrum prius potan
 da sit ista aqua: aut prius balneandū sit corpus: Et
 videt q̄ prius sit potanda: quia purgatio corporis d̄
 precedere alterationē confortatiuam: pater p̄ Aue.
 quare scilicet. primi 2° capitulo. In p̄rarium arguit:
 q̄ non d̄ potere balneum nisi prius purgatus sit: vt
 scribunt oēs auctores: igit licet vti balneatione balnei
 ante potationē eius. Respondet dicit cōmuniter q̄ ly
 ante potationē balneandi possit vti balneatione cuius
 sint purgati: tū cōuenientius est p̄ aliquot dies pota
 re dicitur aqua: ratio est: q̄ per balneationē intelli
 gimus alterationē membrorū: siue rectificationē eoz:
 et potationem: et per potationē intelligimus purga
 tionē: sed magis canonicū est prius purgare corpus:
 q̄ alterare: et potare: quare et. Nos vero dicimus:
 q̄ per potationē possumus intendere vno. s. purgatio
 nem: aut rectificationē membrorū: si intelligimus p̄
 puenientius est prius potare q̄ balneare: si vero in
 telligimus 2^m: postremo puenientius est potare: quia
 membra sunt aliquāter inflammata per balneationē:
 quare aliquāter infirmitate epatis: et renes puenit in po
 tationē. tertiū punctū est vtrum cōueniens sit innare
 debilem solutionē huius aque: Et videt q̄ sic: q̄ non

al: faciendum de ista aqua debili: solutē: q̄ de alio
 solutū debili: sed aliud solutū debile ex p̄cepto
 auctoz debet innari: igit ista aqua d̄ innari. Respondet
 d̄ q̄ ista aqua d̄ innari in solutione sua: maxime in
 ijs: q̄ duri ventris sunt. Et si dicit cum quibus innā
 da est. Dicit primo cū moru: iuxta illud Hipp. quari
 ta apbor^o. Cum volueris magis ducere elleboz: ma
 gis moue corpus: cuius vero statueris somnū fac: et noli
 mouere. 2° debet innari cū succaro: et quanto minus
 coctum: melius est: et ideo succarū rubenz magis ad
 iuuat solutionē q̄ aliud succarum duarū coctarū:
 vel triuz: et d̄ ponit coctear succari p̄ vna raria aque.
 tertio pot̄ innari cū modico sale: sed istud est suspectū
 in ijs: q̄ habent epat inflammationē: vel renes calidos:
 vel qui patere ardoem vrine: tū in ijs si nō sit mul
 ta inflammatio: nec sit ardo vrine pot̄ miseri sal cuius
 succaro et totū hoc p̄stitit i extimatiua medici. Quar
 tum punctū est circa quantitatē continuam aque. i.
 quantū in die op̄ potare de dicta aqua. Respondet
 q̄ ad minus duo anaphora: rō est: q̄ in tali quantitate
 rōnabile est: q̄ moueat ventrē: q̄ si nō moueat: faciat
 clystere de dicta aqua cū succaro rubeo: et sale de in
 de more per quatuor horas: et postea capiat ferulū:
 tū bullitum in brodio pulle: et ad plus vero tria: vel
 quatuor anaphora 2^m renouē virtutē: q̄ in tali quanti
 tate rōnabile est: vt sufficiēter purget. Et aduerte
 vniū: q̄ si aqua ista nō purgat exhibita in debita quan
 titate. s. duoz anaphoraz melius est: vt non se impe
 diat cum ea: quia p̄portio non cadit inter ip̄as: et ac
 cipientē: qualis deberet cadere mouendo eū. Quantū
 punctū est circa quantitatē discretā. s. quoties debet
 sumere. Respondet q̄ de ista aqua toties debet dari
 quoties de alijs aquis potabilibus: quare ad minus
 tribus vicibus sumi d̄. s. si soluat: et ad plus septem
 vicibus: et d̄ aliquāter augmentari quantitas vsq̄
 ad quatuor vices. Et in primis duobus diebus exhibe
 bere p̄nuatim: rō hominū est: q̄ sic melius videt sol
 uere: et sufficiēter deinde post duos primos dies inter
 pollatim exhiberet vno die fiet et altero non: et in die
 quo nō accipit aquā: d̄ fieri clystere ex dicta aqua: et
 succaro rubeo: et sale: et si vis ponere vitellū ouis
 penas: q̄ de hoc nō facio magnā vim. Sextum punctū
 est circa qualitatē. i. caliditatē aque potande. s.
 quantū calida d̄ potari. Respondet q̄ debet potari
 calida: vt exit a balneo: si etiam aliquāter calidior
 potaret: omni modo nō coquat oēs neque gurf melius
 esset: rō est: q̄ medicīne calide citius actuant a calore
 nfo: et p̄sequenter citius mouent ventrē: ergo frigi
 daret: et repida potest: sed calidior. Septimū punctū
 est: si potando pueniēte est se balneare in die illa. Res
 pōdet q̄ non: q̄ balneatio noceret potationi: faceret
 q̄ balneatio trahit a centro ad circūferentiā: men
 do p̄ sudorē: et potatio trahit a circūferentiā ad cētū
 mouendo p̄ vrinam: et secessum: quare balneatio esset
 impedimētū potationi. Forte quis diceret: q̄ ly bali
 neatio facta de mane post potationē factā sit impedi
 mentū balneatio facta de sero aū cenaz p̄ duas ho
 ras nō esset impedimētū aque: q̄ finita est tunc ope
 ratio eius. Dicit q̄ nec de sero conuenit balneatio in
 die potationis: p̄pter duo: primo q̄ nō est finita ope
 ratio aque: q̄ de nocte multū vrinat. 2° quia cū se
 cerit leuē refectiōē post quatuor horas a potationē
 finita:

finita si cibis non esset digestus: noceret balneum: et si esset digestus inflammaret: quare in die potationis non laudo balneationem: sed in alia die forte si facta potest cluseri. Quartum punctum est si balneatio pueniat in altera die sequente potationem. Et videtur quod non: quia balneatio trahit ad circumferentias: et potatio trahit ad centrum: igitur una impedit aliam. Respondetur quod potest fieri balneatio in altera die dum modo virtus toleret: quod non aliter impeditur operatio operacionis nisi in tempore in quo fit sua operatio: sed finita operacione non ob impeditur: sed in die sequenti est finita operatio illius potationis. scilicet per secessum: et per urinam: aliquid de aqua remanet in venis ad digerendum illos humores ergo. Nonum punctum est circa tempus potationis. scilicet quod tempore potationis talis aqua. Respondetur quod duplex est tempus electum potationis. scilicet vltimum: et particulare loquendo de tempore vltimo: potanda est in vere: et autumno temporebus seruantiis suas qualitates. Et contra potandum a principio maius usque per totum mensem iunij: ratio primi: quod in tempore veris: et autumni laudant purgationes: iuxta illud Hippocratis quarta aphorisma. Sub cane: et ante canem: moleste sunt farmacie: ratio secundi est: quod melius est: ut tempus aliquando declinet ad calidum: et ad frigidum: quod magis adiuvat aqua: et dixi tempus electum: quod in quocumque tempore potest dari: ut gente necessitate: et tunc est tempus coactum. Decimum punctum est de regimine vite tempore potationis. Ratio dicitur quod tale regimen debet seruari: quale seruatur in aqua potrecte: ut diximus in questione nostra de aqua potrecte: et in alijs aquis potabilibus: quid regimen est: ut finita potatione stet per quatuor horas: deinde capiat ferculum: et bibat modicum vini pauciferi: aut aliud vinum lymphatum cum aqua decoctionis passularum: deinde post sex horas capiat cenam: et comedat de carnibus: de ferculo tempore: et bibat magis vinum rubrum: quod magis confortat stomachum: et minus percutit cerebrum. In die vero: quo non potat: faciat cluseri ex dicta aqua: et vnicuique succari rubrum: et modico sale: deinde capiat prandium satis bona hora: vel vellet balneare: sed vel non: et comedat ferculum cum carnibus. Et in cena sicut capiat ferculum: et carnes. Et caueat ab omnibus fructibus: et a caseo: et caueat comedere de pane: quod non est inunctus nec in brodio: nec in vino: quod est dure digestionis: et nocet sic potantibus. Caueat etiam dormire in die ab ortu salis usque ad occasum: saltem in die potationis. Caueat etiam a potatione dicte aque tempore alioquin purgationis naturalis. Et ideo menstruis superuenientibus abstineat mulier a potatione: hemorrhoidibus fluentibus abstineat quilibet a potatione: nisi intenderet restringere illam purgationem naturalem per potationem aque. Caueat etiam ab ira: et tristitia: quod impediunt operationem aque. Quantum etiam ad quartum. scilicet ad balneationem sicut tangemus de puncto. primum punctum est circa preparationem corporis: quod fit cum purgatione corporis: quod nemo presumere debet se balneare: nisi purgatus fuerit: ratio est: quod cum mali humores fuerint in corpore non purgati: ex balneo facile inflammantur: et putrescunt: quare cadunt in febres: necesse est igitur purgare eos qui petunt balnea. Ex quo inferitur quod error maior est mittere febricitantes ad balneum: quod humores preparati ad putredinem inflammantur: et sic augent febres. Secundum punctum est circa preparationem aliarum rerum que necessaria sunt volentibus se balneare: dico rerum

que necessaria sunt pro accidentibus: que occurrere possunt. primum quo aduerte: quod petentibus balnea accidit quatuor stipricitas ventris magna: cum puidere opus: aut cum cluseri ex aqua balneum: et succaro rubeo: et sale: aut cum decoctione capitis castrati: quare opus potest tunc instrumentum cluseri: et succarum rubrum: aut saltem portare cassiam fistulam: et possit ante cenam aliquid de ipsa capere: aut pillulas ex aloce: mastice: et draganto consecras: de quibus capiat aliquando ante cenam stante stipricitate ventris. Accidit et quinquaginta stipris: quia puidere opus: quare potest secum inlebe violatum: ut casu: quo pringat stipris: medietatem cyathum aque puri: vel fontis capere possit cum modico inlebe: Accidit quinquaginta catarrhi: siue ex mutatione acris: siue ex fumositate: et vaporibus balnei: quare pueniens est puidere: potest igitur secum ad minus vnicuique dosim pillularum per catarro. Et pillularum assaueret: pillularum sine quibus an. 3. 4. et reformetur quinquaginta pillule cum aqua fenniculi: et capiat in sero: quod vadit vomitum tempore necessitatis: vel capiat de alijs pillulis similibus istis. Accidit et quinquaginta debilitas alia: quia propter tunc alterare corpus in balneo: maxime debilibus: propter quod opus puidere: quare potest secum perfectiones aliquas pro fortificatione corporis: siue tragacem: siue coriandros perfectos: siue manus christi platum: de quibus ante introitum balnei capiat modicum: vel post exitum. Accidit etiam aliquando licet raro febris: que si accideret: abstineat a balneo: et capiat vnicuique. cassie trache: et stet per duos dies post cessationem febris ad minus: antequam se balneet. Tertium punctum est de hora balneationis. Et dicitur quod duplex est hora balneationis. scilicet vltima: et particularis: vltima est. scilicet in quo tempore fieri debet balneatio: statum est ab autoribus: quod in respondibus reperatur. scilicet vere: et autumno: ratio est: quod hijs temporibus magis potest tolerari balneum: hora vero particularis est circa ortum solis usque ad tres horas: et in sero circa. 20. usque ad. 23. Quartum punctum est: quod est melius tempus pro balneatione: et tempus veris: et tempus autumnus: Dicitur quod illud est melius in quo aque sunt meliores: et cum in autumno sunt meliores: quod precessit istas efficacitatem: id est illa est melior balneatio: et est potatio. Secus est per dicitur: quod licet aque sunt meliores per dicitur in autumno: tamen per dispositionem capitis prius est: quod per dicitur sit caput apertum: et adueniente frigore: multum parum. Quintum punctum est circa quantitate mansionis in balneo. Et dicitur quod in mane plus debet morari in balneo: quod in sero: et in mane ad minus per horas: in sero vero minus. Sed aduerte: quod quicunque ex balneo percipit molestiam aliqua: siue inflammatio sit: siue aliud: debet exire: quia corpora non sunt semper in eadem dispositione tolerandi balneum: quoniam non est eadem sanitas mane: et vespere: ut dixi per hoc. Sextum punctum est circa qualitate: vel modum mansionis in balneo: cum in appenditio non sit tanta caliditas: et in medio sit maior caliditas: opus in primis gradatim procedere: quod non subitas mutationes non parit: quare a principio stet in appenditio: et paulatim procedat versus medium: quod virtus tolerat. Aduertat etiam ad fumositates balnei: et caueat stare in pre illas ad quas fumositates declinant: et replent caput: et capitis dolore faciunt. Aduertat etiam: ut stet in balneo usque ad os stomachi: non 2. totum pectus: quod restringeret pectus. Septimum punctum est circa positionem de exitu balnei: quod balneatus postquam exficatus fuerit: debet intrare lectum ad minus per medietatem horam: et si eo tempore

sudar: patientiā habeat: non tñ multum se coperiari: postea vero se exsiccat: si vero non sudat: stet quietus: postea surgat leniter deambulando: vsq; ad horam prandij: et cum sit calidus caueat a ventris. Octauum punctū est vtrum pueniat ipsum dormire postquam intrauit lectū ex exitu balnei: Dicif: q; de mane pōt dormire: et maxime si in nocte non bñ dormierit: de se ro vero minime: et rō est: q; hora matutina magis cōueniens est somno: q; vespertina. Nonum punctū est quorica balneandus est. i. quor diebus: Et Respon- det q; auroica cōiter precipiūt viginti quinq; dieb; facere balnearionē: et rō est: q; verisimile est in hoc tē- pore fecisse impressionē sufficientē. Decimū punctū est de regimine vire in tēpore balnearionis. Et dicif: q; o; esse regimen pueniens in sex rebus nō nālibus. Primo in acre: caueat a vento et ab acre nocturno: caueat et stare sub se capite discoperto. De cibo: vtro: et porus mēsurat quantitatē cibi sibi puenientē: et caueat a repletionē nimia: qualitatē quoq; cibi cōuenientē obseruet. s. vt sumat res boni nutrimentis: et facili digestio: quare abstineat a fructibus: qui fa- ciunt sanguinē aquosum: et cito putrescibiles: caueat etia a carnib; dure digestionis: vt sunt porcine: et bo-

nine: sed comedat carnes pulloz: vel castratoz: vel si- milium: caueat etia a calco: q; dure digestionis est. et obseruet horā comedēdi: mane cito: circa. 13. vel. 14. horā: in sero vero circa. 22. vel. 23. Comedat q; de ma- ne ferculū cū carnibus tēperare: et in sero minus de carnibus comedat: et si veller oua in sero: nō esset ma- lum. In die vero nigra comedat mane: et sero oua: et de mane ferculū cum ouis: in sero vero cū lacte amy- gdalarū q; si possit habere pisces petrosos fluminis: comedat de illis. De fructibus arāricis granata: et pu- na pcedunt. Vinū vero sit rubrum nō ponticū. i. non bñstū: nec dulce: sufficiētē lymphatū non cū aqua balnei: s; cū alia. De moris: et quierē: exercitiū ante ci- bum faciat: sed nō sudet: nec salter: siue tripudiet: sed quiescat. De somno: et vigiliis: dormire in nocte: et ca- ueat a vigiliis noctis: in die vero nō est pueniens do- mire: maxime post prandij. De inanitione: et recha- rione: dicif q; prouideat singulo die habere beneficiū ventris: et si nō haberet: faciat elysere: vel alr prou- deat. De accidentibus animi: caueat a tristitia: et p hoc continue stant in ludia: sed tamen cauendum sit etia ab ira: sit ludus gratia solari: et ludus sit de pau- cis denarijs: et nō de multis. Et bec de regimine vire.

53135.

Registrum.

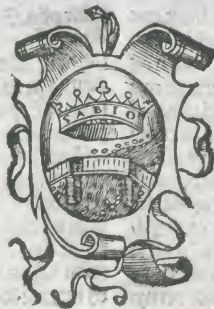
a b c d e f g h i k

Omnes sunt quaterniones praeter k qui est terniones.

EXPLICIT OPVS NVNQVAM SATIS LAV.

datum clarissimi magistri Menghi Fauentini de se-
bribus: atq; aegritudinibus cū suis agene-
tis: de q; earum causis: & signis: ac
curationibus: vt videre est in
toto volumine.

Venetis apud Stephanum Sabien sem anno
a partu Virginis M.D.XXXVI.
mense septembri.

Tabula.

Prima pars theoricæ de
rebus naturalibus.

[illegible]

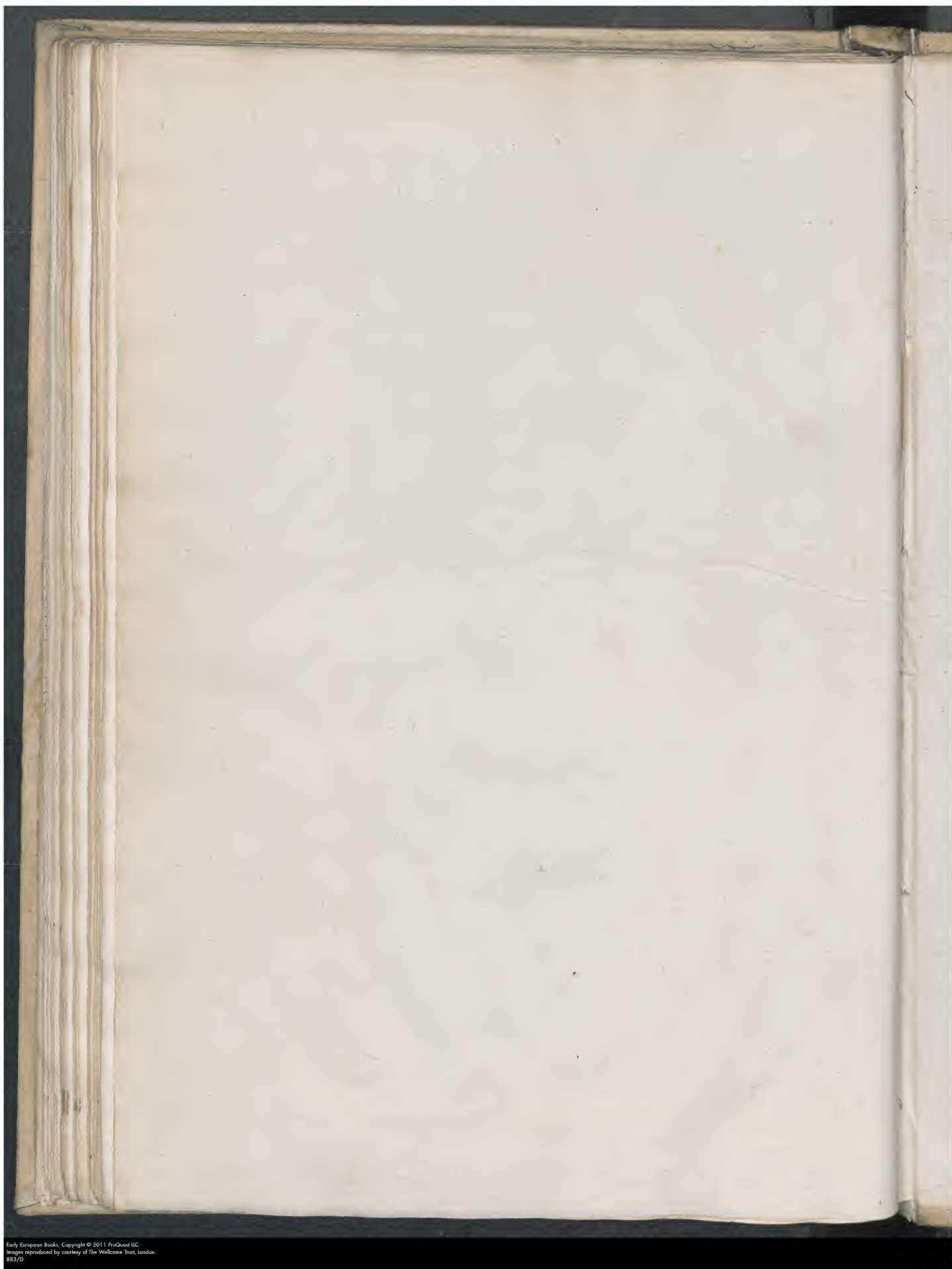
Tabula.

de fame synopali.	car. 44.	de apostemate epatis.	car. 48.	de hernia siue creparura.	car. 63.
de corrupto appetitu.	car. 44.	de fluxu sanguinis ab epate.	car. 48.	de passionibus mulierum: et primo de	car. 63.
de siti intensa.	car. 44.	de hydropisi.	car. 58.	menstruo.	car. 63.
de eructatione.	car. 54.	de hysterica.	car. 59.	de nimio fluxu menstruo.	car. 63.
de singultu.	car. 54.	de passionibus splenis.	car. 59.	de suffocatione matricis siue dolo.	c. 63.
de fastidio stomachi.	car. 55.	de passionibus renum.	car. 60.	de precipitatione matricis siue dolo.	c. 63.
de vomitu stomachi.	car. 55.	de apostemate renu: et vesice.	car. 60.	de apostematibus matricis.	car. 64.
de colyrica passione.	car. 55.	de ulceribus renu: et vesice.	car. 60.	de ulceribus ragadis: et puritu.	c. 64.
de inflatione stomachi: et dolore.	car. 55.	de micru sanguinis.	car. 60.	de sterilitate mulierum: si prouideret	car. 64.
de dolore stomachi.	car. 55.	de ardore urine.	car. 60.	ut fiat secunda.	car. 64.
de passionibus intestino.	car. 55.	de oppilatione canalio vesice a mar:	car. 60.	de emola matricis.	car. 65.
de dysenteria.	car. 55.	ria grossa viscosa.	car. 60.	de abortu.	car. 65.
de dysuria.	car. 56.	de lapide renu: et vesice.	car. 60.	Causes abortus.	car. 65.
de tbcnasmone.	car. 56.	de passionibus vesice: et primo de dia:	car. 61.	de difficultate partus.	car. 66.
de iliaca.	car. 56.	betica passione.	car. 61.	de extractione secundine: et fetu mor:	car. 66.
de colica.	car. 56.	de stranguria.	car. 61.	tu.	car. 66.
de mirachia.	car. 56.	de dysuria.	car. 61.	de menstruis albis. Alii dicunt de cursu	car. 66.
de vermibus.	car. 57.	de his quod ignorat mingit. Illeco. c. 61	car. 61.	matricis.	car. 66.
de passionibus ani de fluxu sanguinis	car. 57.	de passionibus mēbroz gñionis. c. 62.	car. 62.	de hernia inguinis.	car. 66.
ex hemorrhoidibus.	car. 57.	de imperentia cocundi ex deff: cre cre	car. 62.	de podagra: chiragra: et sciarica. c. 67	car. 67.
de paralisi.	car. 57.	etionis virge.	car. 62.	de sciatia.	car. 68.
de passionibus epatis splenis: renum:	car. 57.	de fatyrasir: priapismo.	car. 62.	de gurgatio bis in anno facienda. c. 69.	car. 69.
et vesice.	car. 57.	de gemoza.	car. 62.	de gibbositate.	car. 69.
de oppilatione epatis.	car. 58.	de apostematibus: et vlcibus virge. c. 62	car. 62.	de varicibus.	car. 69.
de debilitate epatis.	car. 58.	de apostematibus testiculorum: et vl:	car. 63.	de helepantia.	car. 69.
de dolore epatis.	car. 58.	ecribus.	car. 63.	de doloribus mēbroz extremoz. c. 69.	car. 69.

Remedia ad varias egritudines. car. 70.

de fame synopali.	car. 70.	de hernia siue creparura.	car. 70.
de corrupto appetitu.	car. 70.	de passionibus mulierum: et primo de	car. 70.
de siti intensa.	car. 70.	menstruo.	car. 70.
de eructatione.	car. 70.	de nimio fluxu menstruo.	car. 70.
de singultu.	car. 70.	de suffocatione matricis siue dolo.	c. 70.
de fastidio stomachi.	car. 70.	de precipitatione matricis siue dolo.	c. 70.
de vomitu stomachi.	car. 70.	de apostematibus matricis.	car. 70.
de colyrica passione.	car. 70.	de ulceribus ragadis: et puritu.	c. 70.
de inflatione stomachi: et dolore.	car. 70.	de sterilitate mulierum: si prouideret	car. 70.
de dolore stomachi.	car. 70.	ut fiat secunda.	car. 70.
de passionibus intestino.	car. 70.	de emola matricis.	car. 70.
de dysenteria.	car. 70.	de abortu.	car. 70.
de dysuria.	car. 70.	Causes abortus.	car. 70.
de tbcnasmone.	car. 70.	de difficultate partus.	car. 70.
de iliaca.	car. 70.	de extractione secundine: et fetu mor:	car. 70.
de colica.	car. 70.	tu.	car. 70.
de mirachia.	car. 70.	de menstruis albis. Alii dicunt de cursu	car. 70.
de vermibus.	car. 70.	matricis.	car. 70.
de passionibus ani de fluxu sanguinis	car. 70.	de hernia inguinis.	car. 70.
ex hemorrhoidibus.	car. 70.	de podagra: chiragra: et sciarica. c. 70	car. 70.
de paralisi.	car. 70.	de sciatia.	car. 70.
de passionibus epatis splenis: renum:	car. 70.	de gurgatio bis in anno facienda. c. 70.	car. 70.
et vesice.	car. 70.	de gibbositate.	car. 70.
de oppilatione epatis.	car. 70.	de varicibus.	car. 70.
de debilitate epatis.	car. 70.	de helepantia.	car. 70.
de dolore epatis.	car. 70.	de doloribus mēbroz extremoz. c. 70.	car. 70.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
883/D

44

with 10 m